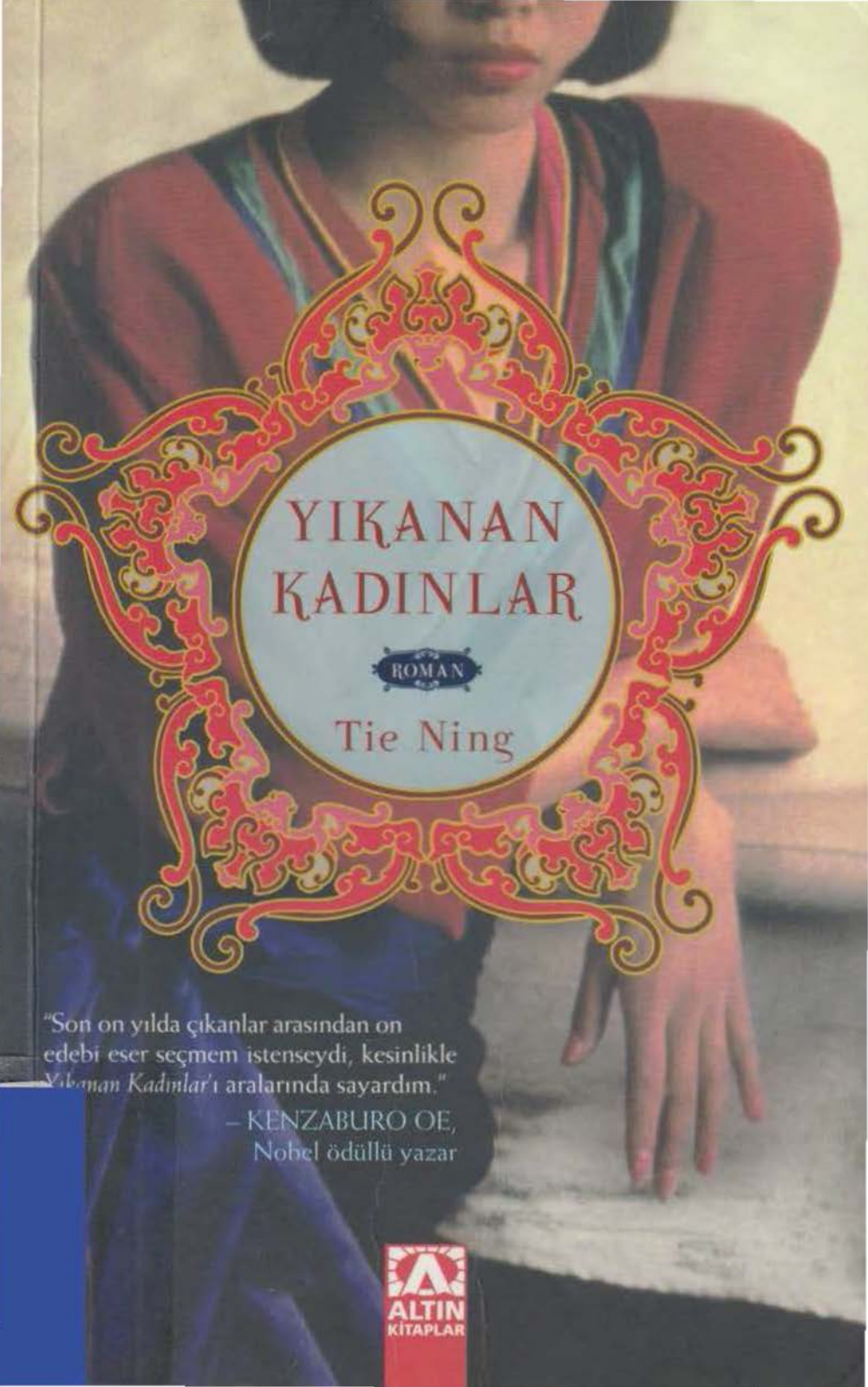

YIKANAN KADINLAR
ROMAN
Tie Ning
"Son on yılda çıkanlar arasından on edebi eser seçmem istenseydi, kesinlikle Yıkanan Kadınlar'ı aralarında sayardım."
– KENZABURO OE, Nobel ödüllü yazar
ALTIN KİTAPLAR

KİTABIN ORİJİNAL ADI

THE BATHING WOMEN

YAYIN HAKLARI

© TIE NING
AKCALI TELİF HAKLARI AJANSI
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ

BASKI

1. BASIM/OCAK 2014/İSTANBUL
2. BASIM/OCAK 2014/İSTANBUL
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad
No: 32 Mahmutbey Bağcılar / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 10766

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ YASASI GEREĞİNCE
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET AŞ'YE AİTTİR

ISBN 978 - 975 21 1765 5

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad.
No: 32 Mahmutbey – Bağcılar / İstanbul
Yayınevi Sertifika No: 10766

Tel.: 0.212.446 38 88 pbx
Faks: 0.212.446 38 90

http://www.altinkitaplar.com.tr
info@altinkitaplar.com.tr

Tie Ning

YIKANAN KADINLAR

TÜRKÇESİ
SEDA HAUSER

Önsöz

Çiao'nun oturduğu dairede üç kişilik bir kanepe ile iki koltuk vardı. Döşemesi saten brokar tüylü kumaştan, gri-maviydi, kimi Avrupalı kadınların gözleri gibi, yumuşak ve berrak. Sandalyeler, kanepenin her iki yanında U biçiminde; koltuklar da diğer uçta birbiriyle karşılıklı yerleştirilmişlerdi.

Çiao'nun kanepelere dair anıları üç yaşına kadar uzanıyordu. 1960'ların başıydı; o zamanlar evlerinde koyu kırmızı fitilli kadifeden iki eski kanepe vardı. Yayları biraz bozuktu; hindistancevizi ile kenevir liflerinden yapılma alt dolgu, kaplamalardan fırlayıp incecik fitilli kadife kumaşın altından iyice hissedilir biçimde kumaşa dayanmıştı. Kanepe eski püsküydü ve oturunca gıcırdıyordu. Çiao yığılırcasına kendini üstüne bıraktığında alt taraftan bir sürü minik yumruk yemiş gibi olurdu. Kırık yayların ucu, narin dizlerine ve sırtına oyarcasına batardı; ama o yine de kanepeye oturmayı severdi; çünkü kendi sert arkalıklı küçük iskemlesine kıyasla burası ona üstünde istediği gibi hareket etme imkânı veriyor, bir o yana bir bu yana yaslanabiliyordu; ve istediği yere, istediği gibi yaslanabilmek konfor demekti. Çiao'nun ise küçük yaştan beri konfora düşkünlüğü vardı. Sonradan (ve aslında çok uzun bir süre) evde kanepe gibi bir eşyanın olması belli bir sınıfa ait olmayı işaret ederdi. Birçok Çinlinin sırtı kanepe yüzü hiç görmemiştir, hatta çoğu evde minderli iskemle bile yoktur. İşte o günlerden birinde Çiao (herhalde 70'lerin başıydı) birkaç sert iskemleden başka bir şey olmayan evlerinde bir çift kuştüyü

yastık bulmuştu. Yastıklar anne babasının yatağına aittiler. Onlar yokken, Çiao yastıkların birini kendine ayırıp, diğerini küçük kız kardeşine vermişti. Onları iki tahta iskemlenin üstüne koymuşlar, sonra da sanki bir kanepede oturuyormuş gibi puf puf yastıkların üstünde kıkırdayıp durmuşlardı. Bu "kanepenin" tepesinde arkalarına yaslanma konforunun hazzına varmışlar, ay çekirdeği çıtlatıp, avuç avuç alıç yemişi yemişlerdi. Onlar böyle muhabbet ederken Kuan da genellikle kollarını sallayıp heyecanla, "A... a... a... a..." diye sesler çıkararak odanın diğer ucundan paldır küldür içeri dalardı.

Çiao ile Fen'in küçük kız kardeşleri olan Kuan, o sıralar iki yaşındaydı. Odanın diğer ucundan düşe kalka kız kardeşlerinin yanına kadar gelir, onların "kanepe sefasına" belli ki o da katılmak isterdi; ama iki kız kardeşin onunla ilgilenmeye kesinlikle niyetleri olmazdı. Ayrıca minik kızın bir kusuru yüzünden de onu hor görüyorlardı. Kuan iki yaşında olduğu halde hâlâ konuşamıyordu, herhalde dilsiz olacaktı. Bununla birlikte minik dilsiz Kuan, herkesin görünce bayıldığı bir dünya güzeliydi; insanlarla diyaloğu seviyor, büyüklerin veya gençlerin kendisini kollarına almalarına ses çıkarmıyordu. Kumral renkli buklelerini sallar, minicik ağzıyla kırmızı dudaklarını sarkıtır, türlü türlü soytarılıklar yapardı; kimse onun bu jestleri nereden kaptığını bilmiyordu. Sevimli olmak istediğinde minik parmaklarını dudaklarına bastırıp size öpücük atar, öfkesini belli etmek istediğindeyse bir bambu dalını andıran güdük serçeparmağını gözünüzün önünde sallardı. Sizi istemediğinde önce gökyüzünü işaret eder, sonra da, "Ah! Hava kararıyor, artık uykum geldi!" dercesine elleriyle kulaklarını kapatırdı.

Şimdi de geçmiş, Çiao ile Fen'in önünde dikilerek, onların "kanepe sefasına" katılabilmek için büyük olasılıkla yalvarma anlamına gelen öpücükler yollayıp duruyordu. Karşılık alamayınca işaretini değiştirerek kolunu öfkeyle ileri uzatıp serçeparmağını onlara doğru salladı: "Kötüsünüz, çok kötüsünüz! Şu küçük parmağım kadar küçüksünüz ve ben sizi sevmiyorum." Onunla hâlâ kimse konuşmayınca bu kez ayağını hırsla yere vurup göğsünü yumruklamaya başladı. Bu betimleme sıradan dramatik bir abartı değil; küçük kız gerçekten de orada durmuş göğsünü

yumrukluyor, yerde tepiniyordu. Yumduğu elleriyle krem rengi, kenarlarına sutaşı geçirilmiş, üstünde işli iki güvercin resmi olan mama önlüğüne vuruyor, yumrukları üstündeki önlüğe yağmur damlaları gibi iniyor, bir yandan da kırmızı deri ayakkabılarının içinde birer lokma tatlısı gibi duran ayaklarını beton zemine güm güm indiriyordu. En sonunda gözyaşları içinde salya sümük hepten koyuverdi. Artık yerde yatmış, kalın ve tombul bacaklarıyla hayali bir tekerleği döndürmek için pedal çevirir gibi hırsla havayı tekmeliyordu.

Böyle yaygara koparmanın kalbimizi yumuşatacağını mı sanıyorsun? Bize öpücükler yollamak istiyorsun, durma yolla! Serçeparmağını yüzüme sallamak istiyorsun, hadi salla! Göğsünü yumruklayıp ayağını sinirle yere vurmak istiyorsun, yap o zaman! Yere yatıp havada pedal çevirmek istiyorsan, çevir o pedalı! Hadi, çevir o zaman, seni gidi yaramaz!

Yarı kapalı gözlerinin arasından Çiao hâlâ yerde yuvarlanmakta olan Kuan'a baktı. İçindeki nefretin tatmin edilmesiyle aldığı büyük haz, kalbinden bütün vücuduna yayılıyordu. Buz gibi soğuk bir heyecandı, türbülanslı bir sakinlik gibi. Ardından, uykuya dalmış gibi yapıp gözlerini tamamen kapadı. Yanındaki sandalyede oturmakta olan kız kardeşi Fen de, ablasının uyuklamasını taklit etti. Fen'in ablası gibi yapması çok doğaldı; ayrıca, doğduğu günden beri kendi ayrıcalıklı konumunu temelden sarsan Kuan'ı o da sevmiyordu; çünkü Fen'in sahip olduğu tüm imtiyazlar artık minik kıza geçmişti. Kendisinden sonra yerine geçecekleri kollayıp onlardan nefret eden dünyadaki bütün liderler gibi Fen de çok mutsuzdu.

İki kız kardeş daldıkları kısa şekerlemeden uyandıktan sonra Kuan'ı göremediler. Ortadan kaybolmuştu. Kuan ölmüştü.

Yukarda anlatılan anı belki bu şekildedir; veya Çiao'nun aklında kalanların bir uyarlaması da olabilir. Hepimizin zaman zaman yeniden hatırlayıp gözden geçirdiği anıları vardır; bu nedenle, insanoğlunun güvenilmezliğinden tek başına Çiao sorumlu tutulamaz. Kuan'ın ölümü, geçirdiği o öfke nöbetinden altı gün sonraydı ama Çiao, onun öldüğü günün, çocuğun göğsünü yumruklayıp ayağını yerlere vura vura tepindiği gün olduğunu sanmayı tercih ediyordu, sanki Fen ile aklanmalarını sağlayacak-

mış gibi. Kuan işte o gün bu dünyadan ayrıldı, biz gözlerimizi kırparken, bir rüyaya daldığımız sırada. Ona dokunmadık bile; odadan dışarı çıkmadık; altımızdaki minderler buna şahit. Sonrasında neler oldu? Hiçbir şey. Ne bir motif var, ne plan, ne de eylem. Of! Ne kadar zayıf ve çaresizim! Ne zehirli bir yılanım! Çiao neye inanmak isterse ona inanır, inanmak istemediği şeyi de yok sayardı. Oysa altı gün sonrasında meydana gelen olay gerçekti, sarıp sarmalanmış ve asla bir daha su yüzüne çıkmamak üzere Çiao'nun kalbine gömülmüştü.

Artık ikisi de kanepede oturmuyorlar. Çiao ile Fen sohbet ettikleri zaman, o gri-mavi koltuklarda birbirlerinden ayrı, karşılıklı oturuyorlar. Üstünden neredeyse yirmi yıldan fazla zaman geçti ve Kuan varlığını hâlâ sürdürüyor. O kanepede, U biçiminin tam orta yerinde, sanki orası özellikle ona ayrılmış gibi oturuyor. Boyu hâlâ iki yaşındaki bir bebek gibi, altmış santim kadar; ama başının bedenine oranı normalde bire dört olan bir bebeğinki gibi değil (yani, boy uzunluğu dört baş edecek kadar). Onun başının bedenine oranı tamamen bir yetişkininki gibi, bire yedi. Bu durum onun iki yaşında bir kız bebekten çok, ufak tefek bir kadın gibi görünmesine neden oluyor. Krem renkli saten gecelik giymiş ve bacak bacak üstüne atmış. Ara sıra narin yüzüne parmağıyla dokunuyor. Elini uzatırken, bir bambu kamışı budağı gibi duran serçeparmağının ucu, tıpkı bir opera sanatçısının elini hareket ettirirken olduğu gibi doğal bir biçimle kıvrılıyor; bu ona cilveli bir hava veriyor. Bir parti kelebeği gibi!

Çiao, Kuan'ı tarif etmek için neden bu kadar demode bir tanımlama kullandığını bilemiyor. Ama "minik balım" gibisinden şu yeni, dayanılmaz amiyane tabirleri de kullanmak istemiyor. Her ne kadar "parti kelebeği" sözü, anlamında bir muğlaklık taşısa, içinde bir baştan çıkarıcılık, uçarılık, kirlenmişlik barındırsa da, manasında aynı zamanda taşıdığı o gizem ve cazibeyi de başka bir sözcükle ifade etmek olanaksız. Adi bir kadındı; ve de alaycı, ama başkasına muhtaç olan, bağımlı ve otoriteye boyun eğen biri değildi. Ondaki gurur, kişiliğindeki ışıltı ve ihtirasların ardındaki büyük yalnızlığı kimseler bilmezdi.

Çiçeklerin döktükleri taçyapraklar ve akıp giden su gibi bir hayat: parti kelebeği...

1. Bölüm

Evlilik Öncesi İrdeleme

1

Başkentte güneş ışığı nasılsa, taşra kentindeki güneş ışığı da öyleydi. Bahar mevsimi başında, başkentte de taşrada da güneş ışığı çok değerliydi. Mevsimin bu zamanında işyerlerinde, apartmanlarda ve müstakil evlerde kaloriferler çoktan kapatılırdı. Gün boyu içerilerin ısısı dışarıdan çok daha serin olurdu. Çiao'nun eklemleri yılın bu zamanları hep ağrırdı. Yolda yürürken bacağındaki uyluk kasına birden ağrı girerdi. Sol (veya sağ) ayağında, küçük parmağı içindeki minik parmak eklemlerinde iğne batması gibi zikzak çizen ağrılar gezerdi. Ağrı rahatsızlık vericiydi; ama bu insana kendisini iyi hissettiren bir ağrıydı; küçük bir ağrı, naz gibi, güneş ışığında titreşen çakırkeyif bir inilti gibi. Başının üstünde, yol kenarına dikili kavaklar yeşillenmişlerdi. Hâlâ canlılığını koruyan yeşillik, açık renkli binaları orta yerinden tıpkı bir sis gibi sarmalamıştı. Böylelikle şehrin yumuşak yüzü ortaya çıkıyordu; aynı zamanda huzursuz yüzü de.

Küçük şehrin bir taksisine binmiş olan Çiao, camı indirip başını dışarı çıkardı; havanın nasıl olduğunu anlamak ister gibiydi sanki; veya dışarıdaki bütün güneş ışığının, kısacık kesili saçlarının üstünde parıldamasını ister gibiydi. Başını dışarı uzatış bi-

çiminde çılgınca bir hal vardı, hatta biraz daha abartsa ilkel bir hareket olarak bile görülebilirdi; ama Çiao dozu asla kaçırmazdı. Küçük yaşlardan beri poz verme konusunda doğal bir yeteneği vardı. Dolayısıyla başını çıkarışındaki o çılgın görünümde bile bir zarafet vardı. İndirilmiş cam alttan çenesine dayanmıştı, boynunu vurmaya hazır keskin bir kılıç gibi, kendisine bir baltanın altında yatıyormuş hissi veriyordu. Bu kanlı ama tatmin edici manzara, çocukken dinlediği, Liu Hulan'ın insanı bir parça altüst eden, bir parça da mazoşistik sayılabilecek hikâyesinin akıllardan silinmez anısıydı. Milliyetçi eşkıyalar tarafından on beş yaşındaki Liu Hulan'ın başının baltayla uçuruluş hikâyesi ne zaman aklına gelse, içini tarifsiz bir korku sarıyor ve adlandıramadığı bir hazla yutkunmadan edemiyordu. Tam da bu noktada hep kendine sorardı: Neden hayatta en korkunç şeyler, aynı zamanda hep en çekici şeyler oluyor? Bir baltanın altında yattığını hayal etmeye kendisini iten şey, kahraman olma arzusu muydu, yoksa, baltanın altına yatmaktan ne kadar korkarsa, oraya yatma arzusu o kadar artıyor muydu, bilemiyordu.

Karar veremedi.

Taksi güneşten kavrulan caddede hızla ilerliyordu. Güneş, bu taşra kentinde başkentte olduğundan hiç de farklı değil aslında, diye düşündü Çiao.

Yine de şu an, Pekin'den sadece iki yüz kilometre uzaklıkta bulunan taşra kentin merkezi Fuan'da, güneş ışığında toz ve hav, güneş vurunca insanların yüz ifadeleri ile cisimlerin aldığı şekiller, hepsi, her nedense başkentte olduğundan daha farklı görünüyordu. Taksi kırmızı ışıkta durunca, Çiao, trafik ışığı yüzünden bekleşen insanları incelemeye başladı. Kalın tabanlı, yüksek topuklu, platform tipi siyah ayakkabılarla, bedenini saran siyah bir kıyafet giymiş kızın vücudu biçimli ve yüzü hoştu; saçları uçlarına doğru sarıya boyalıydı. Bu Çiao'ya, Tel Aviv'de, New York'ta ve Seul'de gördüğü, siyah giyinmeyi seven kızları hatırlatmıştı. Dünyanın bir başka yerinde moda neyse, burada da öyleydi. Beyaz dağ bisikletinin üstüne yayılarak oturmuş siyahlar içindeki taşralı kız, endişeli bir tavırla bileğindeki saate göz atarken birden yere tükürdü. Saate bakıp tükürdü; sonra da saate baktı. Çiao

kızın acelesi olduğunu ve zamanın onun için kıymetli olduğunu tahmin etti. İyi de, saati olduğuna göre neden tükürmüştü? Saati olduğuna göre tükürmesine gerek yoktu. Tükürüyorsa madem, saat takmasına gerek yoktu. Zamanı kullanma denen şeyi öğrenebildiğine göre, tükürme dürtüsünü kontrol etmeyi de öğrenmiş olmalıydı. Saati olduğuna göre tükürmemeliydi. Tükürdüğüne göre, bir saati olmaması gerekirdi. Saati olduğuna göre gerçekten de tükürmemeliydi. Tükürdüğü için, gerçekten de bir saati olmamalıydı. Saati olduğu için... Tükürdüğü için... Tükürdüğüne göre... Saati olduğu için... için... için... için... Trafik lambası çoktan yeşil yanmış, siyahlı kız ok gibi yerinden fırlamış, Çiao ise hâlâ saat ve tükürük döngüsüyle meşguldü. Onun bu *böyle olmasaydı şöyle olurdu* saplantısını gören, yakında sokaklarda bağıra bağıra koşacağını sanırdı ama bu saplantının altında gerçek bir öfke yoktu. "Saati olduğuna göre tükürmemeliydi!" diye aynı cümleyi içinden on beş kez sessizce tekrarlamaya çalışsa, herhalde kafası tamamıyla karışır, anlamının ucunu kaçırır, işin içinden çıkamaz hale gelirdi. O yüzden onun bu saplantısı gerçek bir öfke değil, daha çok elinde olmadan yaptığı kendi kendine bir söylenmeydi. Saatlerle tükürmenin aynı anda yapıldığı devir tekti, özellikle de taşralarda.

Çiao başını camdan içeri çekti. Radyoda eski bir parça çalıyordu: "Pekin'de altın dağın zirvesinde/ ışık huzmeleri dört bir yana ışıldar/ Başkan Mao tıpkı bu altın güneş gibi/ öyle sıcak, öyle nazik, biz serflerin kalplerini aydınlatır/ bizler mutluluğa giden sosyalizm yolunda marş söylerken/ Hey, *ba zha hei!*" Radyoda, yerel bir müzik istasyonunda yapılan bir yarışma programıydı. Spiker dinleyicilerden şarkının adını ve onu ilk söyleyen kişiyi bilmelerini istiyordu. Cevabı bilen talihli, bir paket Jiabao SOD cilt bakım ürünü kazanacaktı. Dinleyiciler anında telefonla aramaya başlamışlardı. Mandarin Çincesini Fuan aksanıyla konuşuyorlar, şarkıyı ve parçayı söyleyen kişiyi tahmin etmeye çalışıyorlardı ama hiçbirinin tahmini doğru değildi. Çünkü, bugünün insanı için o şarkı ile yaşlı şarkıcısı tanıdık değildi, hatta herkese o kadar yabancı gelmişti ki, spiker bile bu durumdan mahcup olmuştu. Çiao eski şarkının adını biliyor, şarkıcıyı da tanıyordu; bu

da onu, yarışmanın numarasını çevirmeye niyetli olmadığı halde yarışmayı dinlemeye çeken nedendi. Aklından şarkıyı geçirdi, defalarca, ama sadece nakaratını: *"Ba zha hei! Ba zha hei! Ba zha hei! Ba zha hei!..."* Bundan yirmi yıl önce okuldan sınıf arkadaşlarıyla birlikte bu şarkıyı söylerken son mısrasına özellikle bayılırlardı: *"Ba zha hei!"* Tibet'ten bir halk şarkısıydı; özgürleştirilen serflerin Başkan Mao'ya şükranlarını sundukları bir parçaydı. *"Ba zha hei!"* tabii ki Çince değildi. Öyle olmalıydı çünkü Çiao'nun öyle coşkuyla, bir parça da özgürlük duygusuyla, Moğol tarzı gırtlaktan şarkı söylüyor gibi, cinaslı bir sözcük oyunu yapar gibi nakaratını tekrarladığı şey Çince değildi. Cinaslı sözcüklerin aklına gelmesiyle, *"Ba zha hei!"* diye tekrarlamayı kesmek için kendini zorladı. Yeniden içinde bulunduğu zamana döndü, taşra kenti Fuan'da takside oturduğu o ana. Müzik istasyonundaki yarışma programı bitmişti. Artık sessiz olan taksinin içi desenli pamuklu kumaştan bir döşemeyle kaplıydı; pek temiz değildi; şu ayakkabıların içine sokulan, kuzeyli köylü kızların nakışla süsledikleri elişi tabanlıklara benziyordu. Çiao ne zaman bu tip bir taksiye binse, nedense kendini hep *Kang* tipi yer yatağı şiltesi üstünde oturuyormuş gibi hissederdi. Neredeyse yirmi yıldır burada yaşıyor olmasına rağmen, hâlâ her şeyi başkentle kıyaslıyordu. Ya psikolojik olarak ya da coğrafi nedenlerden dolayı Pekin ona hep daha yakındı. Bu herhalde Pekin'de doğmuş olmasından, bir Pekinli olmasından kaynaklanıyordu; ama genelde kendini Pekinli gibi hissetmezdi; taşralı, yani bir Fuan'lı olarak hissettiği de söylenemezdi. Kendisini hiçbir yere ait hissetmiyordu; bunu da hep bir hınçla, sapıkça bir zevkle düşünürdü. Neredeyse kendi kendini bilerek köksüzleştirmek ister gibiydi; sanki ancak köksüz olursa özgürleşebilecek, kendisini çevresindeki şehirden ayrı tutabilecek, dünyadaki bütün şehirlere ve hayata kayıtsızlık duygusu ve soğukkanlılıkla bakabilecekti. Sonra, "soğukkanlılık" sözcüğünü düşününce, takside oturan bu insanın çok da fazla soğukkanlı olmaması gerektiğini fark etti; çünkü yakında evlenecekti.

Daha önce hiç evlenmemişti (bu cümle de biraz tuhaftı, sanki evlenmeye hazırlanan başkaları daha önce de pek çok kez evlenmişler gibi: ama öyleydi işte, daha önce hiç evlenmemişti) ve

hâlâ bu şekilde düşünmek hoşuna gidiyordu. Kendisini bu şekilde görmesinde övgü veya yergi bağlamında bir ima yoktu; gerçi bazen biraz gururlanma, biraz da hüzün var gibiydi. Kırkına merdiven dayamış biri gibi durmadığını biliyordu. Gözleri sık sık birden yaşarır, bakışlarına buğulu bir ifade çökerdi; vücudu sadece evlenmemiş, çocuk doğurmamış bir kadında görülebilecek dinçliğe, çevikliğe ve kıvraklığı sahipti. Ofiste çekmeceleri her zaman atıştırmalık şeylerle dolu olurdu: Erik kurusu, kurutulmuş yılanbalığı, çikolata kaplı meyveli şekerler gibi. Çocuk kitapları yayınevinde müdür yardımcısıydı; ama kimse ona Müdür Yardımcısı Yin olarak hitap etmez, herkes kendisini ismiyle çağırırdı: Yin Çiao-Çiao. Hep şık gezerdi ve kendinden emin bu şıklığından en çok küçük kız kardeşi Fen'in rahatsız olduğunu bilirdi. Fen, Amerika'ya gittikten sonra pek çok şey iyice ortaya çıkmıştı. Uzun bir süre, Fen'e yaşadığı aşkları anlatmaktan çekinmişti ama ne kadar çekinirse, ona her şeyi anlatma isteğine o kadar fazla kapılıyordu. Sanki, ilişkilerinde yaşadığı şeylerle ilgili Fen'in eleştirilerini dinlemeyi göze almakla ondan çekinmediğini ispatlıyordu. Şu anda bile bunları içinden sinsice ve kurusıkı bir meydan okumayla geçiriyordu. Sanki çoktan telefonu eline almış da, kıtalararası hattın diğer ucunda haberleri alırken Fen'in yüzündeki endişeli, merak dolu ifadeyi ve hafif genizden çıkan sesiyle ettiği bir sürü lafı hayal edebiliyordu. Onlar, Çiao ile Fen, acılara beraber katlanmışlar, birlikte tek kuvvet olmuşlardı. Çiao'nun hayatını nasıl olur da küçümseyebilirdi? Kesinlikle küçük görmeydi bu (giysilerini, saç biçimini ve hayatına giren erkekleri). Hiçbir şey Fen'in alaylarından, yargılarından kurtulamıyordu, hatta, Çiao'nun yatak odasındaki duş başlığı bile. Fen ziyaret için geri geldiği ilk yıl, Çiao'da kalmıştı. Duşta su basıncının saçlarını (o değerli saçlarını) yıkamasına yetmeyecek kadar az olduğunu söylemişti. Üstelik bunu şaka yaptığına dair en ufak bir işaret vermeden gayet ciddi bir tavırla söylemişti. Çiao durumu tebessümle karşılayıp duyduğu üzüntüyü gizlemek istemişti ama, tebessüm etmek için kendini zorlayışını hiç unutmayacaktı.

Belki de ona söylememeliydi.

Taksi, Çiao'yu, Mutlu Milyonlar Süpermarketi'ne getirmişti. Bir haftalık alışverişini yapıp yeniden taksiyle eve döndü.

Evde kaloriferler yanmıyordu; odalar insana karanlık ve soğuk geliyordu; ama kış soğuğundan farklı bir serinlikti bu; kış soğuğunun içeriyi dolduran o yoğun sertliği yoktu; bu daha çok belirsiz, insana yalnızlığı hissettiren bir atmosferdi. Böyle bir mevsimin, böyle bir akşamında Çiao, evdeki bütün ışıkları yakmaya karar verdi. İlkin holü, sonra mutfağı, ardından çalışma odasını, salonu, yatak odasını ve banyoyu, bütün ışıkları, tavan ışıklarını, duvar apliklerini, masa üstü lambalarını, yer aydınlatmalarını, ayna kenarı ışıklarını ve yatak odasındaki başucu lambalarını... Elleri ışık düğmelerine birbiri ardına, teker teker dokunuyordu; sadece bir evin sahibi böyle alışık hareket edebilirdi. Çiao evin sahibiydi, ışıkları yakarak evini selamlıyordu. Evi bütün ışıklarını yakmak suretiyle aydınlatmıştı ama sanki, Çiao'nun geri gelişine hoş geldin demek için kendi kendilerine yanmış gibiydiler. Böylece ışıklar evdeki bütün eşyayı aydınlattılar; aydınlanan her bir loş belirsizlik, onun emniyet ve var olma hissine destek oluyordu. Bu duygular içinde bütün odaları gezdi, en son küçük bir köşeye gelip durdu: Şu, gri-mavi satenli brokar koltuğun olduğu yere; uyumadığı zamanlar vakit geçirmekten en çok hoşlandığı köşenin burası olduğu belliydi. İşten veya iş seyahatinden eve döndüğünde bu küçük koltukta gözlerini boşluğa dikerek bir süre oturur, bir fincan sıcak su içer, hem zihnen hem de bedenen dinlenene kadar vakit geçirirdi. Kanepeye asla oturmazdı. Hatta Çen Zai kendisini kollarına alıp da sonrasında daha rahat olan o kanepeye geçmelerini teklif ettiğinde bile bu teklifi kabul etmemişti. Sonrasında artık başka çare kalmayıp daha fazla itiraz edemeyeceğini anladığında ise sadece, "Hadi yatağa gidelim!" demişti.

Bu cümlecik Çen Zai için unutulmaz bir andı, çünkü daha evvel hiç yatmamışlardı, hem de birbirlerini neredeyse yıllardır tanıdıkları halde. Sonrasında, kimin kimi ayarttığı konusunda ara sıra birbirlerine takılırken, Çen Zai hep Çiao'nun bu cümlesini hatırlatırdı: "Hadi yatağa gidelim!" Cümle öyle dolambaçsız, öyle masumdu ve onu öyle hazırlıksız yakalamıştı ki, Çen Zai neredeyse anlamında barındırdığı erotizmi fark bile edemeyecekti. Her seferinde bu cümle kollarında tuttuğu bu tüysıklet kadının gerçek aşkı olduğunu düşündürmüştü ona; ve hep öyleydi. Yine işte bu cümle yüzünden o ilk gece bir şey yapmamışlardı.

Çen Zai o gece evde değildi. Bir iş gezisi için güneye gitmişti. Çiao yemeğini yiyip koltuğa oturdu ve bir süre üzerinde çalıştığı bir metni okudu, ardından da duş yapıp yattı. Erkenden yorganın altına girmeyi tercih etmişti. Çen Zai'den gelecek telefonu orada beklemek istiyordu. Yorganın altına girivermek sözünü çok severdi, biraz basit bir yanı vardı (zayıf ve tinseldi). Kısaca, "kayıp girivermek", "yorgan altına" sözcüklerini çok seviyordu. Otellere ve yabancıların yatış şekline asla alışamamıştı, yani, yorganın yatağın ayakucunda şiltenin altına sıkıştırılıp gergin vaziyette yatağı örtmesine. Bacaklarınızla ayaklarınızı bir kez örtünün altına soktunuz mu, değecek hiçbir yer kalmadığından dışarıyla bağlantınızın kesildiğini hissederdiniz. Ayrıca kuştüyünden yapılan yorganları da sevmiyordu, veya suni elyaftan. Üstünüzdeki yorganın varlığıyla yokluğu bir dedirtecek kadar hafif oluşu, insanı çok daha rahatsız ediyordu. Çiao has pamuktan yapılma yorganları severdi; pamuktan yorganlanmış bir örtünün her şeyini seviyordu, vücudunu kaplayan hafif bir ağırlığın verdiği yumuşak, sarınıp sarmalanma duygusu, yorganın farklı yerlerindeki kıvrımlarda gizli farklı ısı dereceleri. Sıcaktan uyuyamadığı zamanlar, yorganın altındaki yumuşak kıvrımlarda ayağıyla serin bir yer arardı. Uyumak için olduğu yerde büzüştüğünde, yorgan da vücuduna yapışık onunla birlikte dönerdi. Şilte altına sıkıştırılan o yatak örtülerinden öyle farklıydı ki, hani şu, içinde kıpırdamayı hayal bile edemeyeceğiniz, belli bir pozisyonda uyumaya zorla boyun eğmek durumunda olduğunuz o yatak örtüleri. *"Ne hakla?"* diye düşündü Çiao. İş seyahatine çıktığında veya yurtdışına gittiği zamanlar bilerek, inadına o örtüleri bozardı. Oysa pamuklu yorganlar Çiao'nun her zaman güzel uyumasını sağlardı. Fakat o gece bir vakit uyandığında aklına kötü düşünceler üşüştü birden. Masadaki lambayı açıp sendeleyerek banyoya gitti, sonra geri döndü, tekrar yatağına yattı ve ışığı söndürdü; işte o anda yoğun bir yalnızlık ve can sıkıntısı hissetti. Karmakarışık bir akılla düşünmeye başladı. İnsanlar gecenin bir yarısında uyandıktan sonra akıllarına gelen şeyler genellikle hoş şeyler değildir. Gecenin bir yarısı uyanmaktan nefret ediyordu! Ancak Çen Zai'yle birlikte olmaya başladıktan sonra korkmayı bırakmıştı; ancak ondan sonra artık kendini yalnız hissetmiyordu.

Yorganın altında kıvrılıp yattı ve Çen Zai'den telefon bekledi. Adam telefon açınca ona önce öpücük gönderdi ve sonra uzun uzun konuştular. Çiao telefonu kapadıktan sonra da uyumak istemediğini fark etti. Bu akşam, Çen Zai'nin Fuan'dan çok uzaklarda olduğu bir gecede, kitaplığında kilit altında olan eski aşk mektuplarını okumak için içinde dayanılmaz bir istek duydu. Mektuplar Çen Zai'den değildi; ve kendisine • mektupları gönderen adamı artık sevmiyordu. Yapmak istediği şey, eski günleri anmak falan değildi, veya bir envanter yapmak. Kim bilir, belki de kâğıttaki elyazısını seviyordu. Artık bugünlerde kâğıda kalem değdiren insan çok azdı; ve bunlar da aşk mektubu yazmak için olmuyordu.

2

Tamamı altmış sekiz mektuptu. Çiao hepsini tarih sırasına sokmuştu. İlkini açtı, kenarları sararmış beyaz bir sayfaydı: "Yoldaş Yin Çiao-Çiao, Pekin'de sizinle ani tanışmamız üstümde derin bir etki bıraktı. İçimden bir ses bana yeniden görüşeceğimizi söylüyor. Size bunu uçakta yazıyorum. Bugün Şanghay'a gidiyorum ve yarın San Francisco'ya geçeceğim. Çocukluk anılarımı derleme konusundaki önerinizi ciddi olarak düşünüyorum; sadece siz istiyorsunuz diye." Mektup Feng Ying ismiyle imzalanmıştı, tarihi Mart 1982'ydi.

Mektuptan çok, bir nottu aslında. Fazlaca büyük bir kâğıda karalanmıştı kelimeler, kâğıt büyük ve boş görünüyor, sözcüklerse okuyana aptalca bakıyor gibiydi. Aslında bu bir aşk mektubu değildi; ama Çiao'ya hissettirdiği heyecan daha sonraki aşk mektuplarından çok daha fazlaydı.

Mektubu yazan Feng Ying'in o yıllarda film sektöründe oldukça büyük bir şöhreti vardı. *Güzel Bir Hayat* adlı filmin senaryosunu yazmış, yönetmiş ve başrolünde oynamıştı. Film ülkedeki birçok sinemada gösterime girmiş, birkaç da önemli ödül almıştı. Konusu, Kültür Devrimi sırasında büyük çilelere maruz kalıp göğüs gererek hayatta kalmayı başaran eğitimli kesimden orta yaşlı insanlar hakkındaydı, içinde iyimserlik mesajları barındırı-

yordu. Feng Ying, hudut yakınında, bir çalışma kampında eğitimli bir mahkûmu canlandırıyordu; adam mahkûmiyeti nedeniyle artık keman çalamayan bir kemancıydı. Filmde bir sahne vardı, aç karnına ağır şartlar altında çalışan filmin kahramanı, ırgatlık ettiği buğday tarlasında doğrulduğu bir ara gözüne uzakta nefis günbatımı çarpar; elinde olmadan, ister istemez kollarını uzatır; bir koluyla keman tutar gibi yapar, diğer eliyle kemanın telleri üzerinde gezinir gibi parmaklarını hareket ettirir. Yakın plan çekimdeki bu sahnede, bir deri bir kemik kalmış adamın yara bere içindeki kolu ile kötürüm kalmış eli görülüyordu. Keman olan kol ile onu çalan el sahnesi herkesin yüreğini dağlamıştı. Bu sahneyi ne zaman seyretse Çiao gözyaşlarını tutamıyordu. Feng Ying'in orada oynamadığına, eski günlerini yeniden yaşadığına inanıyordu. O sahne bugün insana biraz fazla duygusal gelebilir, ama o sıralarda, yani, insanların kalbinde uzun süreli baskıların bulunduğu dönemlerde bu sahne kolaylıkla herkesi ağlatabilirdi.

Çiao'nun aklına bir gün Feng Ying ile tanışacağı asla gelmezdi. Genç kadın üniversiteden yeni mezun olmuş ve bağlantıları sayesinde Fuan Çocuk Kitapları Yayınevi'nde editörlüğe başlamıştı. Şöhretlere hayranlık duyan her genç kız gibi, sınıf arkadaşlarıyla, iş arkadaşlarıyla heyecanla *Güzel Bir Hayat* filminden ve Feng Ying'den konuşmuşlardı. Hepsi Feng Ying ile ilgili gazetelerde, dergilerde çıkan bütün haberleri okuyorlar ve birbirleriyle bilgi alışverişi yapıyorlardı: Aktörün geçmişi, yaşadıkları, ailesi, hobileri, şu an ilgilendiği projeleri, film festivaline hangi filmle gittiği ve orada hangi yeni ödülü aldığı, hepsini, hatta boyunu, kilosunu, bütün ayrıntıları biliyordu Çiao. Onunla tanışması da şans eseriydi. Çiao, Pekin'e kitap seçmeye gitmişti ve oradayken üniversitedeki oda arkadaşına rastlamıştı. Oda arkadaşının babası film yapımcıları derneğinde çalışıyordu, o yüzden arkadaşı bu konularda oldukça bilgiliydi. Çiao'ya film yapımcıları derneğinin Feng Ying'in çalışmasıyla ilgili bir konferans düzenlediğini ve kendisini içeri sokabileceğini söylemişti.

Konferansın olduğu gün, arkadaşı, Çiao'yu toplantı salonuna gizlice soktu. Çiao konferansta neler konuşulduğunu artık hatırlamıyordu; tek hatırladığı, Feng Ying'in filmde olduğundan daha genç göründüğüydü; ve Mandarin Çincesini güneyli aksa-

nıyla konuşuyordu. Adamın yankı yapan berrak bir sesi vardı ve güldüğü zaman hafifçe arkaya doğru kaykılıyordu, bu da onun rahat tavırlı biri olduğunu gösteriyordu. Çiao ayrıca onun elinde bir pipo olduğunu, konuşurken heyecanlanınca pipoyu havada salladığını da hatırlıyordu. İnsanlar bunun doğal bir havası olduğunu düşünür ve çok çekici bulurlardı. Çevresi güzel, şık kadın ve erkeklerle çevriliydi. Konferans sona erdiğinde, katılımcılar bir anda ellerinde not defterleri imzasını alabilmek için öne doğru atılmışlardı. Kalabalığın önüne geçmek isteyen Çiao'nun oda arkadaşı onun da elini yakalamıştı. Çiao oturduğu sandalyeden kalkmış ama aksine bir adım gerilemişti. Oda arkadaşının onu bırakıp kalabalığı tek başına yarmaya çalışmaktan başka çaresi kalmamıştı. Oysa Çiao, Feng Ying'in kendi not defterini de imzalaması için bir boş sayfayı hazır etmişti. Çiao elinde not defteri hâlâ gerilemekteydi, belki biraz çekingenliktendi, belki de içindeki şu anlamsız gurur yüzündendi. Kendisi aktöre kıyasla her ne kadar önemsiz olsa da, yine de o boş kafalı imza delisini oynamak istemiyordu. Çiao geriledi, geriledi; hem bu büyük şansı kaybettiğine yandı, hem de geriledi. Derken, Feng Ying insanların arasından kolunu bir orangutan gibi uzatıp, kendisinden uzak duran Çiao'yu işaret ederek, "Hey, sen!" dedi ve kalabalığı yararak Çiao'ya doğru yürüdü.

Yanına kadar gelip elindeki not defterini bir şey sormadan aldı ve meşhur ismini içine imzaladı.

"Mutlu musun artık?" Belli belirsiz küçümser bir tavırla Çiao'nun gözlerinin içine bakıyordu.

"Memnunum desem daha doğru olur Bay Feng Ying." Çiao şaşırmış ve heyecanlanmıştı. Bir cesaretle konuşmaya başladı. "Evet ama istediğim şeyin imzanız olduğunu nasıl anladınız?" O da dimdik onun gözlerine bakmaya çalışıyordu.

"O zaman istediğiniz nedir?" Adam anlayamamıştı.

"İstediğim... şey... şöyle bir şey: Bir kitap projesi için bir kitap taslağı görmek istiyorum..." dedi genç kız, hiç hazırlıksız, çocuksu bir ciddilikle; kendini diğer imza avcılarından ayırarak konuşuyordu onunla.

"Sanırım yer değişmeliyiz," dedi Feng Ying. Cebini karıştırarak kırışık bir mektup çıkardı. "Adınızı benim için yazmanızı is-

tememde bir mahzur yoktur sanırım?" Elindeki mektubu Çiao'ya verdi. Çiao utanmıştı ama yine de ismini yazdı ve Feng Ying'in hatırlatması üzerine yayınevinin adını, adresini ve telefonunu da bıraktı. Sonra, sadece birkaç dakika önce aklına gelen bir fikir olmasına rağmen fırsatı değerlendirerek ona kitap projesinden bahsetti. Yayınevine bir teklif götürdüğünü ve onların da bunu onayladığını söyledi. Bilimadamları, sanatçılar, yazarlar, akademisyenler, yönetmenler ve profesörlerin de aralarında bulunduğu ünlü kişilerin çocukluk yıllarından bahseden bir kitap dizisi hazırlamak istiyordu; kitaplar, ilkokul ve ortaokul çocuklarına yönelik olacaktı. Bay Feng Ying'in çalışmaları ve çetin geçmiş yaşamı çoktan dikkatleri çekmişti; eğer çocuklar için anılarını yazarsa bunlar kesinlikle çok tutardı, hem bundan toplum da faydalanmış olurdu. Çiao uydurduğu yalanlardan dolayı mahcubiyet duyuyor, ama bir yandan da hızlı hızlı anlatmaya devam ediyordu. Utancı arttıkça daha çok samimi görünmeye çalışıyordu. Sanki ne kadar çok konuşursa olay o kadar gerçek görünecekti. Evet, oldukça gerçek gibiydi! Aslında yalanları sıralarken yaptığı teklifi Feng Ying'in geri çevirmesini nasıl da istiyordu! İşte o zaman nasıl rahatlayacaktı; sanki hiçbir şey olmamış gibi her şey yeniden eski haline dönecekti. Aslında bir şey olmadığı doğruydu. Çok ünlü bir aktör ile taşrada çalışan bir editörün arasında ne olabilirdi? Feng Ying ise onun ne sözünü kesmiş, ne de teklifini geri çevirmişti; onları ayıran şey, röportaj yapmak isteyen magazin gazetecileri olmuştu.

Konferansın üstünden çok geçmeden Çiao ondan gelen ilk mektubu aldı; uçakta yazılmıştı. Mektubu birkaç kere okuyup inceledi, cümlelerin ne anlama geldiklerini veya gelmediklerini anlayabilmek için kelimeleri kırptı. Neden bana mektubu uçakta yazdı? Şanghay'a veya San Francisco'ya gideceğini söyleyerek yerini bir yabancıya neden söyledi? Çiao'ya göre bir şöhretin her şeyi gizemli olmalıydı, gittiği gezdiği yerler de öyle. Sadece Çiao rica etti diye teklifi neden ciddi ciddi düşünüyordu? Bu mantıklı mıydı? Çiao bu düşünceleri kafasında evirip çeviriyor, doğru dürüst düşünemiyordu ama kalbi tatlı ve gizli bir heyecanla dolarken bu sorulara kafa patlatmaktan da kendini alıkoyamıyordu.

En azından hiç beklemediği bir anda gururu okşanmıştı ve işinde de herhalde harika bir başlangıç yapmış olacaktı. Şu birden aklına gelen ve detaylarını hiç düşünmediği plan üstünde ciddi ciddi çalışması gerekecekti. Feng Ying gibi ünlü biri kendisi için yazı yazmayı kabul etti diye önce planını yayınevine kabul ettirmeye çalışıp, sonra da baş editörüne uygulanabilir, üstünde iyi düşünülmüş, inandırıcı bir sunum çalışması yapması gerekecekti. Her şey olabilir görünüyordu.

Birkaç gün sonra Çiao, Feng Ying'in San Francisco'dan gönderdiği ikinci mektubu aldı.

Bu Çiao'nun dosyasında iki numaralı olandı:

Çiao:

Sana "yoldaş" demesem bana kızmazsın değil mi? Kendimi tuhaf hissediyorum. Neden sana yazıyorum ki? Benden imza istemeye bile tenezzül etmeyen bir kız. Orada bir ordu güzel kız üstüme çullanırken sen geri durdun. Lütfen bu aptalca, beni kibirli gibi gösteren cümleyi söylediğim için bağışla. Ama nerede görseler üzerime atlıyorlar, neredeyse iki yıldır bu durum devam ediyor; yarı isteksiz olsa da bugüne dek ben de bu durumdan memnundum, işimin bir parçası olarak gördüğüm için. Derken sen ortaya çıktın, öyle farklıydın, öyle gizemliydin ki! Şu anda, Birleşik Devletler'in Batı Kıyısı'nda, binlerce kilometre ötede olmama rağmen yüzün gözümün önüne geliyor. Gözlerin kimsenin bakmaya cesaret edemeyeceği derinlikte bir uçurum gibi, dudakların esrarlı bir ifadeyle sımsıkı kilitli. Karşıma kendiliğinden çıktığını düşünmüyorum, seni karşıma ilahi bir güç çıkardı mutlaka. Amerika'ya gelirken sanki bir gücün etkisiyle yanıma bir Çin haritası almıştım. Aslında bir bakıma bir şeyleri kanıtlamaya çalıştığım içindi, sanki ülkemi ne kadar çok sevdiğimi ve vatanıma nasıl bağlı olduğumu kanıtlamak istiyordum; ama çok geçmeden fark ettim ki, Çin haritasını, üstünde senin şehrini, yani Fuan'ı yanımda taşımak için beraberimde getirmişim; senin yaşadığın şehri... Haritanın

üstünde sürekli parmağımı gezdirdiğim bir pirinç tanesi kadar küçük bu yer, bu pirinç tanesi tıpkı... tıpkı... Bence, sadece bir kere karşılaşmış olmamıza rağmen, çok da ayrı yerlerde yaşıyor sayılmayız, mesafe sadece iki yüz kilometre. Belki bir gün seni görmeye yaşadığın şehre gelirim. Bu sana çok mu çılgınca geliyor? Eğer senin için uygun değilse, beni görmek zorunda değilsin. Sadece pencerenin altında durmak bile beni mutlu edecek. Ayrıca üstünde uzun uzun düşündükten sonra yaptığım teklifin çok önemli olduğunu fark ettim. Senin için kitabı yazmaya karar verdim; sette salıne arası bekleme zamanlarında yazabilirim.

Bu öğleden sonra ünlü Golden Gate Köprüsü'ne gittim. Muhteşem köprünün yanı başında durarak güneş batarken San Francisco'yu seyrederken, ilk kez olarak açık denizi ve yapay adasıyla bu rüya gibi şehirle ilgili düşüncelerim netleşti. Şehirlere karşı bütün kuruntularımı ve var olan önyargılarımı bu şehir değiştirdi. İnsan zekâsı ile gücünün ne boyutlara erişebileceğini ve şehirle insanın ortak çabalarının sonucu beraberce ne kadar mükemmel bir manzara ortaya çıkarabileceğini fark etmemi sağladı. Senin yaşamla ilgili ne gibi tecrübelerin var bilmiyorum ve senin yaşlarındakilerin Batılı yemekleri ne kadar tanıdığını da bilmiyorum. Ama burada Balıkçı Rıhtımı'nda çok ilginç bir yiyecek satılıyor: Kocaman, kapağı olan yuvarlak bir kâse gibi kıtır kıtır bütün ekmek (kapağı da ekmekten). Kapağını açtığında içinde buharı tüten, tereyağlı, un meyaneli çorba çıkıyor karşına. Kıtır ekmeğin kendisi aslında çorba kâsesi vazifesi görüyor. İnsanın yerken ekmekten kâseyi çok dikkatli tutması gerekiyor. Bir parça ekmek kırıp atıyorsun ağzına, sonra da üstüne bir kaşık çorba içiyorsun. Çorbayı bitirdikten sonra kâseyi de yiyip mideye indiriyorsun. Okyanustan gelen tatlı esintilere karşı karnını ekmek kâsesindeki çorbayla doyururken aklıma çalışma kampında geçirdiğim yıllar geldi. Sahip olduğum bütün yaratıcılığı kullanmak istesem bile, böyle basit ama bir o kadar da sıra dışı bir yemek bulmak aklıma gelmezdi. Tuhaf

ama seni de düşündüm bu arada. İçimden bir ses bu yemeği senin de beğeneceğini söylüyor.

Elbette aklıma ülkem de geliyor; çok fakiriz. Halkımız bir an önce zenginleşmeye çalışmalı. Ancak o zaman gerçekten dünyadaki diğer şehirlerle uyum sağlayabilir, kalplerimizin derinliklerinde var olan aşağılık hissinden, ki bu his dışarıya sarsılmaz bir onur ve gurur duygusu görünümünde yansıyor, o zaman gerçekten kurtulabiliriz. Aynı şey bende de var... Sanırım çok fazla zamanını aldım. Yeniden buluşacağımız zamana birçok şey saklıyorum; sana daha sonra hepsini yavaş yavaş anlatacağım. Bana uzun bir zaman birlikte olacağız gibi geliyor, sen ve ben.

Şu an gece çok geç bir saat oldu. Penceremin dışında, Pasifik Okyanusu'nun dalga seslerinin aynen senin kulaklarında da çınladığını hissediyorum. Umarım bu mektup eline geçer ve okursun. Bir hafta sonra Çin'e geri dönüyorum. Eğer mümkünse, bana lütfen yazar mısın? Mektubu film stüdyosuna gönderebilirsin. Tabii aslında, böyle bir şeyi beklemek benim için büyük bir hayal.

Sana mutluluklar dilerim...

Feng Ying

3

Çiao, Pekin'de bir üniversitenin son sınıfındayken, ranzanın üst katında yatan oda arkadaşı kız öğrenci (sonradan kendisini Feng Ying'in konferansına götüren) genellikle yatakhaneye gece geç dönerdi. Herkes onun deliler gibi birisini sevdiğini biliyordu. Bayan Üst Yatak sade bir kızdı ama aşk gözlerine farklı bir parlaklık vermiş, yüzü ışıl ışıldı. Bir gece parmak uçlarında yatakhaneye döndüğünde, her zaman yaptığı gibi hemen yukarı kendi yatağına tırmanmadı. O gece ranzanın alt tarafında yatan Çiao da uyuyamamıştı. Yattığı yerden sessizce arkadaşının odaya girişini izledi. Bayan Üst Yatak'ın çekmeceden yuvarlak bir ayna çıkardığını ve aynayı pencereye doğru kaldırıp ay ışığında kendi yüzünü incelediğini gördü. Ama ay ışığı yüzünü görmesine

yetmemişti, bunun üzerine, parmak uçlarına basa basa kapıya gidip usulca iterek açtı. Dışarıda koridorun sarı ışığı oda arkadaşının üstüne vurdu. Kapının aralığında durup başını ve elindeki aynayı ışığa doğru çevirdi. Çiao onun yüzüne baktı; içkiden hafifçe pembeleşmiş yanaklarıyla çok güzel bir yüzü vardı. Halinden son derece memnun olmalıydı. O saatlerde derin bir uykuda olan kızlar yatakhanesi dingin ve huzurluydu. Gördüğü manzara Çiao'yu etkilemişti; üstelik nedeni sadece oda arkadaşı değildi. Peki ama sebebi neydi o zaman?

Bir başka gece, oda arkadaşı yine geri dönüp yatmış ama yatağında dönüp duruyordu. Sonra başını aşağı Çiao'nun olduğu yere sarkıtıp usulca onu uyandırdı. Ardından aşağı inip Çiao'nun yanına uzandı ve heyecanlı heyecanlı anlatmaya başladı: "Çiao, bak sana ne diyeceğim, bunu anlatmak zorundayım, ben artık bakire değilim en nihayet! Beni seven birisi var ve bu nasıl harika bir şey, sen mümkün değil asla anlayamazsın." Sevgilisinin kim olduğunu Çiao'nun tahmin etmesini isteyince, Çiao da sınıflarındaki birkaç çocuğun ismini söyledi. Bayan Üst Yatak küçümseyen bir tavırla, "Onlar mı? Onları kastediyor olamazsın!" dedi. Sonra da kampustaki erkeklerin hiçbiriyle bir işi olmayacağını söyledi. Onların beyinsiz olduklarını, kendisininse öncü fikirlere sahip, toplumla ilgili özgün görüşleri olan ve bu fikirlerle insanları aydınlatan o ileri düşünce seviyesindeki erkeklerden hoşlandığını söyledi. Böyle modern fikirli birisine âşık olmuş ve o modern adam arkadaşının düşüncelerini ve bedenini özgürleştirmiş, onu bir bakireden bir... kadına çevirmişti. "Bir kadın. Anlayabiliyor musun Çiao? Bunun tadını çıkarmaya senin de hakkın var, üstelik uzun zamandır hakkın olduğunun farkında dahi değilsin." Ranzanın üst katında yatan oda arkadaşı ona ileri görüşlü biriyle birlikte olmanın nasıl bir şey olduğunu anlatmaya devam ederek dedi ki: "Kim olduğunu biliyor musun? Sana adını söylesem şaşkınlıktan küçükdilini yutarsın." Çiao'nun iyice meraklanıp heyecanının artmasını beklermiş gibi biraz durdu. Çiao onun anlattıklarıyla gerçekten heyecanlanmıştı, sormadan edemedi: "Kim peki? Kim o?" Üst ranzada yatan arkadaşı derin bir nefes aldı ve birini korkutup kaçırmaktan korkuyormuş gibi birkaç kelime fı-

sıldadı. "*Zero Degree File*'ın yazarı." İsim gerçekten de dudaklarından belli belirsiz aldığı şekille soluk olup dökülmüştü. Bugün bile Çiao, oda arkadaşının *Zero Degree File* derkenki heyecanlı sıcak nefesini net bir şekilde hatırlıyordu.

Zero Degree File bir bilimkurgu çalışmaydı, "Scar Literatürü"ndendi,[1] özellikle gençler arasında popülerdi ve elbette yazarı da gençler arasında iyi tanınıyordu. O dönemde insanlar bir romanı ve yazarını büyük bir heyecan ve samimiyetle takip ederlerdi.

Bu coşku, belki biraz saf ve sığ bir ilgiydi ama içinde barındırdığı masumiyet ve şeffaflık bir daha asla geri gelmez. Bayan Üst Yatak sohbeti eğer tam burada kesmiş olsaydı, Çiao onu mutlaka kıskanırdı ama o duramamıştı; en gizli mutluluklarını bile paylaşmak zorunda hissediyordu kendini. Şöyle dedi: "Sıradan bir insan değil, bir yazar olduğunu bilmelisin, hem de aşırı yetenekli bir yazar. Çiao, biliyor musun, ancak şimdi *aşırının* gerçekten ne anlama geldiğini anlıyorum." Devam ediyordu: "Bu yazar, aşırı yetenekli olan, bana karşı çok iyi davranıyor. Bir gece uyuyamamıştım; canım alıç böğürtleni kurusu çekti; ben de onu uyandırdım, gidip bana biraz almasını istedim ondan. O da hiç üşenmeden yatağından kalktı, bütün şehri dolaşıp bana alıç böğürtleni aradı. Bir yazar, aşırı yetenekli, gecenin bir yarısında bana alıç böğürtleni kurusu aramaya çıktı! Duyuyor musun Çiao? Buna inanabiliyor musun? Sen hâlâ bakire misin? Çiao, sen hâlâ bakire misin? Eğer öyleysen o zaman gerçekten aldatılıyorsun demektir! Ne kadar geciktiğini anlamıyor musun? Şeyi yapana kadar gerçekten de hiçbir şey değilsin..."

Çiao ranzanın üst katında yatan arkadaşının böğürtlen kurusunu neden bekâretle ilişkilendirdiğini anlamamıştı; sanki hâlâ bakireyse böğürtlen kurusu yemeye hakkı yokmuş gibi. "Ben artık bakire değilim en nihayet" cümlesi Çiao'yu sarsmıştı; ayrıca kafasını karıştırmış ve sinirlendirmişti. Şu "nihayet" sözü... Üst

(1) Yara İzi Edebiyatı veya Yaralılar Edebiyatı, bir Çin edebiyat tarzıdır. 1970'lerin sonuna doğru ortaya çıkmıştır. Başkan Mao'nun ölümünün hemen ardından kitlelerin ve ülkenin entelektüel kesiminin yaşadığı ıstırapları ve Kültür Devrimi ile Dörtlü Grup rejiminin acı deneyimlerinin örneklerini verir. (ç.n.)

yatakta yatan oda arkadaşının gençliğinden en büyük beklentisi bu değildi herhalde. Belki de abartıyordu. Bir dönem diğerinin yerini almak istediğinde her şey abartılırdı, her şey, romanlardan bekârete kadar. Ama üst yatakta yatan arkadaşının çılgın coşkusu Çiao'yu etkilemeye devam ediyordu. Kız arkadaşı karşısında çan çan konuşurken, kendini köyden gelme cahil bir salak gibi hissetmişti; eğitimsiz, zamanın gerisinde kalmış ve gençliği akıntıyla sele kapılıp giden bir aptal gibi. Gerçekten de düşüncede liberalleşmenin yaşandığı bir dönemdi. Liberalleşme, liberalleşme ve yine liberalleşme. Bu eğilim Çiao'yu ezip geçmişti; kendini beraberinde sürükleniyor, oda arkadaşı tarafından suçlanıyor ve alay ediliyor gibi hissediyordu. Arkadaşının bedeni yeni ve ne olduğu belirsiz bir arzuyla dolmuş gibiydi. Bir şeyler yapmalıydı ama tek başına bu "yapmalıydı" sözü bile boş bir abartıydı. Ne yapmalıydı? Görüştüğü biri yoktu, kampusta dikkatini çeken kimse yoktu. O halde belki kampusun ötesine bakmalıydı. Bir gün oda arkadaşı ona kendisini biriyle tanıştıracağını söyledi. Söylediğine göre adam ne yazardı, ne de şair, ama şiirlere çok da uzak biri değildi; bir şiir dergisinde editördü. Adamın hoşsohbet biri olduğunu söyledi. Bir edebiyat toplantısı sırasında onun "Kıçım" adında bir şiir okuduğunu söyledi. "Ah, kıçım, ah kıçım, oturduğun zaman neden burjuvanın yanına oturursun? İşçi sınıfının taburesi, sana yalvarıyorum, lütfen cahil kıçımı kabul et... hatta sen de unutulmuş bir tabure olsan bile..." Çiao bunun bir şiir olduğunu sanmıyordu. Belki de yazar o itiraf toplantılarında çılgın itiraflarda bulunanları taklit ediyordu. "Şiir" Çiao'ya sadece kendi poposunu hatırlatmış, kuştüyü yastıkları kanepe gibi kullanırkenki gizli, mutlu anları düşünmesine neden olmuştu. İnsanın bir şiirde kıçları böyle açık açık dile getirebileceği hiç aklına bile gelmezdi; ne de olsa yazdığı şiirlerde kıçlardan bahseden Başkan Mao'nun kendinden emin tavrı çok az kişide vardı. Yine de, sırf biraz heyecan yaşamak için inadına bu editörle buluştu. Nihayetinde o sadece bir öğrenciydi ve bu adam da bir şiir dergisinde editördü. Bir yazar, editörden sadece bir gömlek üstündü; hatta editör onun çok az altındaydı, sadece birazcık.

Sanat müzesinin önünde soğuk bir akşamüstü buluştular; biraz tutuk bir tavırla el sıkıştılar. Selamlaştıktan sonra bir ileri bir geri dolaşmaya başladılar. Her ikisi de üstlerindeki kalın kuştüyü ceketleri ve dar kesim kotlarıyla uzaktan ortalıkta gezen bir çift devekuşuna benziyor olmalıydılar. Çiao daha önce bir erkekle hiç yalnız buluşmamıştı, özellikle de "şiirlere böylesine yakın" bir adamla. Rahatsız bir ruh hali içinde birlikte yürümeye başladıklarında, olay Çiao'ya birden baştan aşağıya saçma görünmüştü. Ne işi vardı burada? Nereye gitmek istemişti? Oda arkadaşı onları buluşturmaya çalışırken editörün evli olduğunu söylememiş miydi? Bununla Çiao'nun rahatlayabileceğini göstermek istemişti; buluşabilirler veya buluşmayabilirlerdi, baskı yoktu; bir erkekle kadın, bir buluşma olsun veya olmasın, baş başa bir araya gelemezler miydi? Altmışlar ve yetmişler döneminde bu durum çok uygunsuz görülebilirdi ama şimdi her şey çok farklıydı. Oda arkadaşının bakış açısıyla, erkek arkadaşı olmayan bir kız öğrenci, evli bir editörle buluşursa ancak, o dönem için açık denebilir, o kişi için de özgür denebilirdi; ve şimdi onun bu teorisi Çiao'nun sayesinde uygulamaya konmuş oluyordu; ama ne yazık ki Çiao vücuduyla da, aklıyla da kendini özgür hissetmiyordu, son derece gergindi. Sinirleri gergin olduğu zamanlar çok konuşurdu. Sınıfındaki kız ve erkek öğrencilerden bahsetti, yemekhanelerinde çıkan yemeklerden ve modern edebiyat profesörünün sınıfa nasıl düğmeleri yanlış iliklenmiş gömlekle girdiğinden... Konuşuyor da konuşuyordu, hızlı hızlı ve rasgele, yani sohbeti hiç de entelektüel, akıllı, komik veya ince nükteli değildi. Aklı tamamen gitmişti ama yitirdiği aynı akıl bütün ayıklığıyla kendisine tekrar tekrar yanındaki bu "devekuşuyla" buluşmasının saçmalığını hatırlatıyordu. Bitmek tükenmek bilmez bir sürü zırvalık saçmalayarak kendisini bu tuhaf ve anlamsız buluşmayı yaptığı için cezalandırıyordu. İçi içini yiyerek avare avare dolaşıp durmuştu, çünkü, aslında başlamadan bitmesi gereken bir buluşmayı sonlandırma konusunda hiç tecrübesi yoktu. Hatta aptalca bir hisle, eğer hiç durmadan konuşursa buluşmanın sonunu hızlandırabileceğini sanıyordu. Sonunda editör onun sözünü kesti de ancak

o zaman adamın genizden gelen bir konuşması olduğunu fark etti. Genizden konuşan erkeklerden hoşlanmazdı. Bu şekilde konuşma insanın kulağına yapmacık geliyordu, sanki konuşurken telaffuz alıştırması yapar gibiydiler. Editör soruyordu: "Memleketine geri dönmeyi düşünüyor musun? Sen, Fuan'dansın, değil mi? Çok tarihi bir şehir ama hâlâ taşra. Sana mezuniyet tezi için Pekin'de kalmaya çalışmanı öneririm. Burası yegâne kültürel merkez; buna kalıbımı basarım."

Çiao editörün bu şekilde konuşmasından biraz alınmıştı. Ne hakla "memleketin" deyip duruyordu? Üst ranzada yatan oda arkadaşı onun Huangtu Yaylası'ndan daha birkaç yıl önce Pekin'e taşındığını söylememiş miydi? Bir de kalkmış sanki kendi gerçek bir Pekinliymiş gibi Çiao'ya üstünlük taslıyordu. Çiao, Pekin'in ara sokaklarında böğürtlenli gazoz içerken o neredeydi?

Eski günlere dair o anılar hafızasında hâlâ çok canlıydı: Uzun yıllar önce olan onca şey! Pekinli genç bir kız olarak Fuan'a ilk gelişinde ne zorluklar çekmişti. Gurur duyduğu kadar mağdur da hissetmişti kendini. Şehre ayak uydurmak için çok uğraşmıştı, belki başarmıştı da. Şehre karışmak kendisine güç vermiş ve birkaç başka arkadaşıyla birlikte bu tarihi, yabancı düşmanı şehirde Pekin aksanını yüreklilikle korumasını sağlamıştı. Pekin! Pekin, sahip olduğu kültürü yabancı bir şehre taşımak için umutsuzca çaba sarf eden böyle başka genç kızlar asla görmemiştir. Pekin'in onların bu fedakârlıklarına asla ihtiyacı olmadığı ve olmayacağı halde, Çiao ile arkadaşları bu sadakatte ısrar etmişlerdi. Fakat karşısında duran bu adam ne yapmıştı Pekin için? Kendini çoktan Pekinli görüyordu! Ayrıca mezuniyet tezi çalışması hakkında söyledikleri de sinirine dokunmuştu. Mezuniyet tezi gibi kişisel bir konuyu bir yabancıyla nasıl konuşabilmişti? Kısacası hiçbir şey düzgün gitmiyordu. Oda arkadaşının tavırlarına ve kendi aptallığına içerledi, evet, kendisi için de kullanmak istediği sözcük tamı tamına buydu. Bir parça üzgündü de, ne yol izleyeceğine karar vermeden böyle ileri atıldığı için; biraz da uyanmıştı aslında: Gençliğinin akıntıya kapılıp gitmediğini görmüştü birden, sahip olduğu şeyin hâlâ çok değerli olduğunu ve ona sahip olabildiği

için de çok şanslı olduğunu. Pek çok bakımdan en az oda arkadaşı kadar iyiydi ve eğer onunla bir tek bu konuda aşık atamıyorsa, geride kalmış olmaktan da yüksünmüyordu.

Son otobüsün gelmesini beklerken düşünüyor, düşündükçe de düşünceleri netleşiyordu. Otobüs çok kalabalıktı. Editöre bir veda gülücüğüyle bakıp otobüsü yakalamak için koştu, sonra da bütün gücüyle çoktan tıka basa dolu olan otobüse binmeye çalıştı. Editör de peşinden gelmişti; belli ki bindiğine emin olmadan oradan ayrılmak istememişti. Çiao arkasına dönüp ona seslendi: "İ ley, arkamdan iter misin?" Adam arkasından itince Çiao güçbela sıkışık otobüse binebildi ve kapı da arkasından kapandı.

Son otobüse binmiş, ayakta giderken kendi kendine güldü. "Arkamdan itiver!" aslında bu akşam en çok söylemeyi istediği şeydi. Ayrıca adamın hoş ve dürüst birisi olduğunu da fark etmişti. Ama işte... O nasıl kendisine hiç çekici gelmediyse, adamın da kendisinden hoşlandığını sanmıyordu.

4

Feng Ying'e yazmak istemediğinden değildi, yazmayı erteliyordu, çünkü ne söyleyeceğini bilmiyordu. Belki her şey fazla hızlı gelişmişti. Yine de, San Francisco'dan attığı mektubu sıradan bir not olarak değerlendiremezdi. Onu dikkatle defalarca okudu ve mektup onu bir kez daha ağlattı. Hiç böyle güzel mektup okumamıştı; yazanın içtenliğinden şüphe duymuyordu.

Böylece bir cevap yazmaya karar verdi. "Sayın Feng Ying, nasılsınız?" diye başladı. Sonra mektubu buruşturup attı ve yeniden başladı. O çok önemli biriydi, kendisi ise sıradan. Özgüveni yoktu ve kendini aptal duruma düşürmekten korkuyordu, hem Feng Ying gibi ünlü birisine nasıl aynı tarzda mektup yazabilirdi ki? Mümkün değildi; ne yazı yazma kabiliyeti vardı, ne de onun mektubunda sergilediği duygusal olgunluğa sahipti. Sadece bu mektup yüzünden Çiao daha şimdiden ona âşık olduğunu hissediyordu. Âşık olmak zorundaydı, çünkü Feng Ying de onu sevmişti (ve onun tarafından sevilmek büyük bir şans diye düşündü kendini hiç önemsemeyerek). O yaşta ve bu kadar tecrübesiz ol-

duğundan, hayran olmakla âşık olmak arasındaki farkı bilemiyordu, ya da şöhretin kendisini ne hızda etkileyebileceğini. Belki böyle zamanlarda mezun olduğu yıl odasını paylaştığı arkadaşı aklına geliyordu. Feng Ying'le karşılaştırınca, oda arkadaşının şu "aşırı yetenekli" yazarı solda sıfır kalıyordu. Onun aşk ilişkisi Çiao'nun gizli dünyasıyla boy ölçüşebilir miydi şimdi? Üniversite hayatı. Kıpkızıl duyguların hızla gelip geçen ateşi.

Ona tekrar yazmaya koyuldu, ama sonunda sadece şu birkaç sözcüğü bir araya getirebilmişti: "Sevgili Bay Feng Ying, nasılsınız?"

Dışarı çıkıp onun bir filmini izlemek, onunla beyazperdede buluşmak için indirimli tarifeden film seyredebileceği bir sinema bulup içeri girdi. Aktörün sesini dinledi, fiziğini inceledi, yüz ifadelerinin tadını çıkardı. Onun nasıl göründüğünü ezberlemek için çok uğraştı, ama eve dönüp yatağına uzandığında hepsinin aklından çıkmış olduğunu fark etti. Bu onu korkutup endişelendirmişti; bunu kötüye bir işaret olarak değerlendirdi. Ertesi gün bir fırsatını bulup filmi tekrar izledi. Sanki eski bir aile ferdini yeniden bulmuş gibi seyretti onu ekranda. Mektubu ise hâlâ yazamamıştı. Ardından ofisteyken ondan telefon geldi.

Herkesin hâlâ ofiste olduğu bir saatte aramış, şef editör kendisine, "Çiao, amcan arıyor," demişti. Telefona koşup ahizeyi eline alır almaz, onun güneyli Mandarin aksanını tanıdı. Aktör ona aşağıdaki paragrafta yazılanları bir solukta ama biraz mesafeli bir tavırla ve çelişkiye yer bırakmayacak tonda söyledi:

"Yoldaş Yin Çiao-Çiao'yla mı görüşüyorum? Ben Feng Ying. Ofiste çok kişi olduğunu biliyorum. Bir şey söylemek zorunda değilsin. Bana Bay Feng Ying deme. Sadece dinle. Pekin'e döndüm ama senden ne telefon ne de mektup aldım. Bana aptallığımdan dolayı gülüyor olabilirsin ama lütfen bitirmeme müsaade et. Yüzüme kapatma veya benden korkma. Mantıksızca davranmak istemiyorum, ben sadece seni görmek istiyorum. Dinle beni: Pekin Oteli'nde bir konferanstayım. Pekin'e kitap seçmek için gelmeyi ayarlayabilir misin? Ben editörlerin Pekin'e sık sık geldiklerini biliyorum. Gelirsin ve tanışırız. Sana konferans için telefon numaramı vereceğim. Cevabını elbette hemen duymak istiyorum,

olumlu yanıtını, hem de çok, ama bana hemen bir cevap vermek zorunda değilsin. Elbette ki önce bir düşünmelisin. Benim de ilgilenmem gereken birkaç konu var, biliyorum şu an pek aklı başında bir halim yok gibi görünüyor ama bir şekilde kontrolümü kaybettim, ki bu benim için çok sıra dışı bir durum. Yine de içgüdülerime güvenmeyi tercih ederim. Lütfen beni çabuk reddetme. Lütfen hemen reddetme. Şimdi sana numarayı vereceğim. Yazabilir misin bir yere? Hatırlayabilir misin?..."

Çiao sayı ezberlemede iyi değildi ama Feng Ying'in verdiği numarayı sadece bir kere söylemesine rağmen ezberlemişti. Üç gün sonra Pekin'e gitti ve onu Pekin Oteli'nde kaldığı odada gördü. Onunla baş başayken, Feng Ying sanki ilk gördüğünden daha uzun geldi. Hemen her uzun boylu insanın olduğu gibi o da biraz kambur duruyordu; ama bu onun görünümünü etkilemiyordu, o meşhur kendini beğenmiş, kayıtsız tavırlı havasını. Çiao odaya girdiğinde etkilendiğinin belli olduğunu düşündü, çünkü Feng Ying gergin olduğunu anlamış gibiydi. Çiao'ya içtenlikle gülümsedi ama aslında onun da konferanstaki rahat ve muzip havasından eser kalmamıştı. Kıza bir fincan çay ikram etti, ama servis ederken dökerek hem kendi hem de Çiao'nun elinin yanmasına neden oldu. Telefonların ardı arkası kesilmiyordu. Şöhretlerin hayatı böyleydi işte, sürekli telefonlar geliyordu. Feng Ying hepsine yanıt vererek, arayanlara hiç tereddüt etmeden yalan söylüyordu. "Hayır, bugün yapamam. Şimdi mi? İmkânsız. Biraz sonra gidip kaba kurgusunu izlemem gerek. Yarın nasıl olur? Yarın, Da Sanyuan'da sizin için bunu yaparım..."

Kanepede oturmuş, Feng Ying'in bahanelerini sessizce dinlerken, Çiao aralarında dile getirilmemiş bir karşılıklı anlayışın geliştiğini hissetti ve kendi içinde rüya gibi tuhaf, yeni bir hissin doğduğunu. Söylediği bütün bu beyaz yalanlara minnettardı, kendisi yüzünden üretilen yalanlarla başkalarını geri çeviriyor olmasından, yeniden bir araya gelmelerinin hatırına yaptığı her şeyden çok memnundu. Rahatlamaya başladı; gelen telefonlar, kendini toplaması için tam da ihtiyacı duyduğu zamanı vermişti ona.

Feng Ying telefon görüşmelerini sonunda bitirmiş ve Çiao'nun yanına gelmişti. Tam önünde durup çömeldi; yüz yüzeydiler. Ani bir hareketti ama çok sade ve doğal bir davranıştı da, tıpkı tarlasında ekinleriyle ilgilenen bir köylü gibi, ya da bir çocukla konuşmak için onun seviyesine inen yetişkin gibi, veya karınca, mayıs böceği gibi küçük bir böceği incelemek için eğilen biri gibi. Yaşı ve statüsüne rağmen çömelmek ona afacan bir çocuk havası vermişti. Kanepede oturan Çiao'ya, "Dışarı çıkmaya ne dersin? Bu telefonlar çok sinir bozucu," dedi.

Odadan çıkıp otelin barına indiler. Sessiz bir köşe bulup kahvelerini yudumladılar. Feng Ying'in elinde piposu vardı. Kısa bir sessizlikten sonra konuşmaya başlayarak, "Benimle ilgili neler düşünüyorsun?" diye sordu.

Çiao yanıtladı. "Size büyük saygı duyuyorum. Pek çok kişi gibi ben de *Güzel Bir Hayat* filminizi çok beğeniyorum. Tıpkı benim gibi, birçok insan yeteneğinizi takdir ediyor. Editörlerle ofisimizde sık sık sizden bahsederiz. Biz..."

Feng Ying onun sözünü kesip, "Bütün gece benimle bu tarzda mı konuşacaksın? Öyle mi? Söyle lütfen," dedi.

Çiao başını önce iki yana salladı, sonra da evet der gibi yukarı aşağı. Duyduğu heyecanı bastırmaya çalışıyordu bu şekilde. Daha şimdiden onunla birlikte olmaktan çok hoşlandığını fark etmişti.

Sonra genç adam durup dururken anlatmaya başladı. "Konferansta kalabalığa karışmadın, hem saf, hem de kendi fikirlerine sahip bir havan var gibiydi. Bir bakışta senin, Tanrı'nın bana göz kulak olman için gönderdiği kişi olduğunu anladım. Sana yalan söyleyemem; sana her şeyi anlatacağım. Ben... ben... ben..." Piposundan bir nefes çekti. "Sana yazdıklarımın içimden geçen şeyler olduğundan şüphen var mı? Ben bugüne dek bir kadına hiç mektup yazmadım, asla. Ama seni gördükten sonra kendimi tutamadım. Yeteneklerimin ve sahip olduğum Tanrı vergisi özelliklerin farkındayım; ayrıca onların henüz tamamen olgunlaşmadıklarını da biliyorum. Bir gün şu an olduğumdan çok daha ünlü olacağım. O gün gelecek. Bekle ve gör. Sana ayrıca kadınlara olan

bakış açımdan da bahsetmek istiyorum; ben bana gelen hiçbir kadını geri çevirmem. Çoğu kadın beni şöhretim nedeniyle ister, belki param için de olabilir. Elbette bazılarının hiçbir beklentisi yoktur, sadece kendilerini bana adamak isterler. Onlar özellikle acınası olanlar, çünkü pek çok bakımdan... Aslında ben çok pis biriyim, umarım söylediklerim seni korkutmuyordur."

Söyledikleri onu elbette biraz korkutmuştu. Ortaya dökülen her şey böyle korkutucu olurdu; peki ama neden kendini böyle açık açık Çiao'ya anlatıyordu? Çiao bahsettiği "pislikten" dolayı onun adına üzüldü. Duyacaklarının bunlardan çok daha romantik bir şeyler olduğunu sanmıştı. Ne biçim bir adamdı bu gerçekten? Kendisinden ne istiyordu? Şaşkınlık içindeydi ve aklı karışmıştı ama konuşmalarında ipleri eline alacak tecrübede değildi. Pasifti, daha ilk başından beri pasifti; ve bu pasifliğin daha sonra içinde kötü bir şeyleri hayata geçireceğini bilemezdi.

"O yüzden..." Adam piposundan bir nefes daha çekti. "O yüzden, seni hak etmiyorum. Şu anda seni kandırmaya çalışıyormuşum gibi görünüyor ama başka türlü sana nasıl sahip olabilirim ki? Sen ele geçirilemez bir kadınsın, hiç kimse tarafından. Ama ben eninde sonunda seninle birlikte olacağım."

Sonunda Çiao da konuştu. "Böyle bir sonuca nasıl vardınız?" Adamın açıksözlülüğü Çiao'nun kalp atışlarını hızlandırmıştı.

Ama Feng Ying onun sorusunu tamamen duymazdan gelip konuşmaya devam etti. "Seninle ben elbet bir gün birlikte olacağız. Ama şunu söylemeliyim ki, sana bir gün deliler gibi âşık olsam bile, hayatımda hâlâ pek çok başka kadın olacaktır; ve bunu senden kesinlikle saklamayacağım. Sana her şeyi anlatacağım: kim olduklarını, nasıl olduğunu... Beni yargılamana, cezalandırmana müsaade edeceğim, çünkü sen en sevdiğim kadınsın. Bu kadar açık davranmamı, dürüst olmamı ve karşında böyle âciz kalmamı ancak sen hak ediyorsun. Sen benim tanrıçamsın ve benim tanrıçaya ihtiyacım var. Sadece söylediklerimi hatırla. Belki şimdi çok gençsin; ama bir gün beni anlayacaksın, kesinlikle anlayacaksın. Sıradan insanlar tıpkı bir serseri gibi konuştuğumu düşünebilirler. Eh, belki öyleyimdir, belki de değilimdir."

Feng Ying'den duyduğu bu tatlı sözleri Çiao serseri jargonu olarak nitelendirmek istemedi. Fakat değilse, o halde neydi? Böy-

lesine başarılı kariyere sahip evli bir erkek masum bir kıza böyle şeyler söyler miydi? Çiao onun saçmalıklarının labirenti içinde sanki bir büyünün etkisi altındaymış gibi kaybolmuştu. Adamın felsefesini anlamak, eriştiği bilinç düzeyine çıkabilmek için kendini zorluyordu. Adamın sergilediği kendini beğenmişlikten, baskın ve hâkim tavırlarından kaynaklanan tuhaf bir karizması vardı. Arzulu gözlerinden ara ara yayılan soğukluğun izleri de Çiao'yu derinlemesine etkiliyordu. Sırf adamın düşünme tarzını kavrayabilmek için kendi kendini sorgulamaya başladı: Ne biçim bir kızdı? Nasıl bir insana dönüşecekti? Kendisini bu ünlü aktöre çeken şey gerçekten neydi?

Aktör, her nedense Çiao'yla konuşurken kendisine yaklaşmamış, aksine geriye yaslanmış, konuşurken aralarına daha da mesafe koymuştu. Kıza duyduğu açlık, anlık bir dokunuş veya fiziksel yakınlıkla bitecek gibi değildi. Belli bir fiziksel mesafe bırakmak kadınlar tarafından şımartılmaya alışık tecrübeli bir erkeğin yapacağı bir hareket gibi görünmüyordu.

Çiao çok da geç olmadan Pekin Oteli'nden ayrılmıştı. Feng Ying kaldığı küçük otele kadar onunla birlikte yürümekte ısrar etmişti.

Geniş Çengen Caddesi'nde, ilkbahar sonu akşam esintisi Çiao'yu rahatlamıştı. O anda, onunla birlikte olmanın yorucu bir şey olduğunu fark etti. Her zaman böyle yorucu olacaktı ama Çiao gelecek yılları yine de onunla birlikte geçirmek istiyordu.

Feng Ying bir süre onun solunda yürüdü, sonra da sağına geçti. Sonra, "Sana bir şey daha söylemek istiyorum," dedi.

"Nedir?" diye sordu Çiao.

"Sen iyi bir kızsın."

"Ama beni fazla tanımıyorsun."

"Doğru, seni tanımıyorum ama seni benden daha iyi anlayacak kimsenin olmadığına da eminim."

"Nereden biliyorsun?"

"Bilirsin, yaşadıklarımız gizli güçler tarafından hakkımızda karar verilmiş bir olay; ama seninle benim çok ortak yanımız var. Örneğin, her ikimiz de çok hassasız; ve aslında yüzeysel kayıtsızlığımızın altında ikimizde de eriyik halde bir arzu var..."

"Benim eriyik halde arzularımın olduğunu nereden biliyorsunuz? Ayrıca benim kayıtsız olduğumu söylerken neyi kastediyorsunuz? Size yeterince saygı göstermediğimi mi hissediyorsunuz?"

"Gördün mü, benimle tartışmaya başlıyorsun!" dedi Feng Ying heyecanlı bir tavırla. "Senin de kibirli yönün kendini gösteriyor; ama hayır, kibir denemez, bu gurur. Bende bu türden bir gurur yok; bu gurur sana has."

"Neden sadece bana has olsun?" Çiao sesini yumuşattı. "Eğer sizin de özünüzde gurur olmasaydı nasıl böyle dobra konuşabilirdiniz, yani az önce oteldeyken söylediğiniz şeyler?"

Feng Ying biraz endişeli bir tavırla gülümsedi. "Bunun gerçekten gurur olduğunu mu düşünüyorsun? Benim özümde olan şey daha çok bir küstahlık. Küstahlık, anlıyor musun?"

Çiao onunla aynı fikirde değildi, ya da onun kendisini bu şekilde ifade etmesine razı değildi. Sadece üstünden yıllar geçtikten sonra, durup bunu düşününce aslında onun kendisi için yaptığı analizin gerçekten doğru olduğunu anlıyordu; ama o sırada onun bu sözlerine şiddetle karşı çıkmış ve ona kendisi için neler hissettiğini sıralamaya başlamıştı: Ondan gelen iki mektubu okurken, yüzünü hatırlayamama korkusuyla gidip filmini yeniden izlediğini. Güçlükle konuşuyordu; bazen kullandığı sözcüklerle kendini yeterince ifade edemediğini hissediyordu. Adamın filmdeki ağır yaralı kolundan bahsederken ağlama isteğinin önüne geçemedi ve gözyaşları durana kadar sustu. Feng Ying onun devam etmesini istemiyordu ama Çiao anlatmakta ısrar ediyordu, adamı etkilemek için değildi bu, kendini harekete geçirebilmek içindi. Karşısında duran, hayatta fazlasıyla acı çekmiş bu adamın istediği her şeyi hak ettiğine dair bir düşünce vardı aklının gerilerinde. Eğer yeniden çalışma kampına gönderilecek olsa, kendisi de onunla birlikte acısını paylaşacak yoldaşı olurdu, tıpkı Rusya'da Sibirya'ya sürgüne gönderilen 1905 Devrimi eylemcilerinin kocalarıyla seve seve giden karıları gibi. Ah, sırf sadakatini, cesaretini, soyluluğunu ve tarafsızlığını ona göstermek için Feng Ying'e ıstırap

çektiren o dönemi onunla yeniden yaşamak isterdi. Böyle bir dönem, ona duyduğu aşkın ispatı olabilirdi ama o kimdi ki? Feng Ying'in bir karısı ve de kızı vardı.

Çiao konuşurken küçük oteline vardılar. Hemen susup elini ona uzattı. Feng Ying onun ellerini tutarken gözlerinin içine bakıp, "Sana bir kez daha söylememe izin ver: Sen iyi bir kızsın," dedi.

Vedalaştılar ve adam arkasını döndü. Çiao otelin kapısından girdi ama hemen ardından yeniden dışarı çıkarak caddeye koştu. Feng Ying'e durması için arkasından seslendi.

Adam onun ne yapmak istediğini bildiğini söylemişti ona sonradan.

Şimdi, olduğu yerde durmuş ve kızın yanına gelmesini bekliyordu. Genç kız ona koştu, önüne gelip durdu ve "Seni öpmek istiyorum," dedi.

Adam kollarını açtı ve kızı gevşekçe kollarına aldı, öyle gevşek tutuyordu ki bedenleri birbirine değmiyordu bile. Genç kız onu öpmek için parmak uçlarında yükseldi, sonra da hemen onu bırakıp kaçtı ve otelden içeri girdi.

Feng Ying, Çiao'nun ilk öpücüğünü unutamıyordu; öyle hafifti ki, varla yok arası, tıpkı su üstünde süzülen bir yusufçuk gibi. Aslında buna öpücük bile denemezdi, çok çok yarı-öpücük sayılabilirdi, kızgın bir sobanın üstünde ardında iz bırakmadan eriyen hayali bir kar tanesi gibi. Ama kız ne kadar özverili ve utangaçtı! Aşırı özveriden kaynaklanan bir dürtüydü bu; ve aşırı utangaçlıktan dolayı şey olmuştu... Şey... Dudakları adamın dudaklarını bulamamıştı.

Belki sadece bu yüzden değildi. Belki Çiao, Feng Ying'e öyle kararlı bir şekilde koşmaya başlayınca kalbi çoktan tereddüt etmeye başlamıştı bile. Bir içgüdüyle bu adama doğru koşması gerektiğini düşünmüş, içinden gelen dürtüyle anında harekete geçmiş, ama bir an sonrasında dudaklarını bilinmeyenden kaçırmıştı. Korkunun neden olduğu bir duraksama, sağduyunun neden olduğu bir temkinlilik.

Ağırbaşlı ve aceleyle verilmiş bir yarı-öpücüktü; öyle saf ve karmaşıktı ki, Feng Ying'in karşılık vermesine mâni olmuştu; cesaret edememişti. Adam kollarını kızın ince ve kıvrak beline gevşekçe dolarken, bu mesafeli ama içten genç kız tarafından kalbinin ele geçirildiğinin farkındaydı.

5

Yazdığı mektuplar genellikle uzundu ve elyazısı çok küçüktü. "Kıl kadar ince" diye tabir edilebilecek çizgiler çekebilmesini sağlayan özel Parker marka bir kalem kullanıyordu. Bu ince uçlu kalem, kâğıt üstünde sıra halinde yürüyen karıncalar misali harfleri küçücük ve birbirine sıkışık şekilde yazmasını sağlıyordu. Minicik sözcükleri bolca sarf ediyor, beyaz kâğıtta onlara adeta güreş tutturuyordu. O ufacık sözcüklerle bembeyaz yaprakta paragraf başları için boşluk bırakmayarak, sayfa düzeni ve satır arası boşlukları önemsemeyerek işgal ediyor ve sayfaya işkence ediyordu. Sözcükleri yazmıyor, adeta kâğıdı yiyor, üstüne kelimeleri boca ederek onu çiğneyip yutuyordu. Sanki kâğıdın her bir santimini o minik kara kelimelerle yazmaya, beyaz sayfaların her bir yaprağını boşluk bırakmamacasına doldurarak incecik kâğıt yaprakları zorla yağmur yüklü karabulutlara dönüştürmeye azmetmiş gibiydi. Sanki gökyüzüne şöyle seslenmişti: Bana kocaman bir beyaz kâğıt ver, ben de bütün hayatımı üstünde sözcüklere dökeyim.

Ne öncesinde, ne de sonrasında kimse kendisine böyle mektup yazmıştı. On yıl sonra, o mektupları biraz da eleştirel bir kayıtsızlıkla okurken, adamın sayfalarca minik sözcükleri yazmakta gösterdiği sabır, bu harfleri yazarken harcadığı onca zaman, sayfanın her bir santimini doldurmak için kelimeler ve cümlelerle aç susuz verdiği mücadele kendisini hâlâ bir şekilde etkiliyordu. Kendisi için değerli olan şey bu özenli sabrıydı, kâğıtlarla sözcükler arasındaki bu basit, içten, garip ama gerçek bağlılık ve sevgiydi, ister kendisine yazılmış olsun, isterse başka bir kadına.

Mektubunda şöyle diyordu:

Çiao, Gözlerin için endişeleniyorum çünkü minicik elyazımı okumak zorunda kalıyorsun. Fakat ben yine de daha küçük yazmaya devam edeceğim ve kâğıtlar gittikçe daha incelecek, çünkü sana anlatacak daha fazla şeyim var. İri harflerle yazsam ve bunun için kalın kâğıtlar kullansam, o zaman mektubu senin yayınevine yollamak pek güvenli olmaz, insanlar onun bir yazardan gelen kitap çalışması olduğunu düşünerek senin yerine açabilirler.

Bazı mektuplarında başından geçen acayip olayları da anlatıyordu.

Çiao:

Bu mektubu sevmeyeceksin ama yazmak zorundayım, çünkü sana yazmasam bile sen beni basından izliyorsun. Beni hep izledin. Birkaç gün önce Feng Dağı'ndaydım, neden bahsettiğimi biliyorsun, Kış Uykusu filmini çektiğim yer. Falanca aktrisle sevişti m (o senden de genç, ama pek ünlü değil) ama kendimi çok kötü hissettim. Kim bilir, belki her şey fazla hızlı geliştiği için kötü hissettim kendimi; ve bir de onun benimle sevişmekte bir maksadı olduğu için ve belki fazla girişken olduğu için. Son birkaç gündür beni bağlamaya çalışıyordu, bu filmdeki kadın kahraman rolünü kapmak istediği için değil, bu rolü kimin oynayacağı çok öncesinden belliydi. Manevrası bir sonraki rol içindi. Bir sonraki filminde ona çok daha güzel bir rol vermem içindi. Erkekler hakkında tecrübesi olduğu belli. Oldukça açıksözlü ve dolambaçsız, bir erkeğin kendini geri çekmesine müsaade etmiyor; ama erkeklik gururum, onun benim için biraz da olsa bir şeyler hissettiğini sanmaya itti beni fakat ne yazık ki bana karşı bir hissi yokmuş. Benimle flört etmeye bile tenezzül etmiyor. Onun yaşındaki kızlar için ben (her ne kadar daha elli yaşında bile değilsem de) sıkıcı, yaşlı, pis herifin tekiyim. Ama benimle

çok sevişmek istedi. Vücudumun beni cezp ettiğini itiraf etmeliyim ama onu ciddiye almadım, onunla sadece eğlendim. Sonrasında onu küçümsemenin de etkisiyle cinsel isteklerim kabardı; ama o esnada bile neden aklıma senin geldiğini anlayabilmiş değilim. Onu o kadar çok öpmek istemem senin yüzündendi. Sadece öpüşmek, başka bir şey değil; ama bütün benliğiyle, arzulu, hayatını ortaya koyan türden bir öpüşme; seni her ne kadar daha hiç öpmediysem de senden beklediğim türden. Bana o gece balışettiğin ve unutamadığım ve sonrasında uyuyamadığım tek şey, o büyük bir hisli: "Cesaret edememe" hissi.

Hayatta yapmaya cesaret edemediğim o ya da bu, hiçbir şey olmadı benim. Hızla elbiselerini çıkarmaya başladığı zaman onu durdurdum. Ona beni öpmesini söyledim, o da söylediğimi yaptı. Vücudunu benimkine dayadı, ellerini boynuma doladı ve beni uzun uzun öpmeye başladı; sık sık "Yeter mi, tamam mı?" diye soruyordu. Beni bütün dikkatiyle uzun uzun öptü, dili ağzımın içinde uzanabildiği her yere değiyordu, yine de aklı sanki başka yerde gibiydi. Gözlerimi kapayıp onun sen olduğunu hayal etmeye çalıştım, senin dudakların, senin arzulu öpüşlerin olduğunu. Ama işe yaramadı. O beni öptükçe ben onun sen olmadığının daha çok farkına varıyordum. Tabii ki sonunda sabrı taştı (beni öpmeye devam etmesinde ısrar ettiğim için taştığı kesin). Ellerimle belinden tutuyor, kıpırdamasına izin vermiyordum. Birbirimizle mücadele eder gibiydik. Sonunda her şey başka bir yönde seyretmeye başladı çünkü elini ensemden aşağı gezdirerek dokunup okşuyordu. Gergindi ve ben nedenini anlayabiliyordum. Neden onunla sadece öpüşmek istediğimi anlayamamıştı; bunun yetmeyeceğini, sadece öpüşmenin arzularımı tatmin etmeyeceğini ve bu yüzden kendi arzularının da tatmin olmadan kalacağını düşünmüş olmalı.

"Öpüşlerim seni tatmin etmemiş olsa da, sana vermek istediğim daha pek çok şey var..." dercesine beni

istekle okşamaya devam ediyordu. Sevişmeye başlamıştık ama gözlerimin önünden senin yüzün gitmiyordu. Bu söylediklerim iğrençlik derecesinde açık saçık şeyler ama yalvarıyorum mektubu yırtıp atma. Sonunda kendimi çok kötü hissettim. Bir yanda altımda yatanın sen olduğunu hayal ediyordum, sevdiğimin; ama böyle yaptıkça duyduğum suçluluk hissi öyle arttı ki, zevk alabilmeme engel oldu. Suçluluk duygusu öyle güçlüydü ki, o sırada altımda yatanın kim olduğunu ya da, tam olarak orada ne yapmakta olduğumu bilemedim. Sonunda elimi kullanmak zorunda kaldım... Sadece kendi elimle boşalabildim.

Bana binlerce bela okuyabilirsin. Ancak bana lanet edersen belki bu zavallı ruhum huzur bulacak. Ruhum nasıl huzur bulacak? Belki de çok şey istiyorum. Hayaliyle yaşadığım bütün o ödülleri bir bir elde ederken (başarı, ün, ulusal ve uluslararası ödüller, aile, çocuk, hayranlar, güzel kadınlar, para ve bütün diğer şeyler...) duyduğum kaygı neden sadece daha derinleşti?

Evlenmeden önce hayatımda bir kadın vardı. Tek bacaklı bir kadındı, benden on beş yaş daha büyüktü. Sadistti. Onunla birlikte oldum çünkü aşağılığın teki olmama rağmen yine de kadınlara ihtiyacım vardı; ya da onun benimle birlikte olduğunu söyleyebiliriz. Bir erkeğin doyurabileceği ihtiyaçlardan fazlası için beni istediğini asla tahmin edemezdim. Sadece tek bir bacağı vardı ama fiziksel gücü benzersizdi. Ben, yıllarca ağır iş ve açlığa maruz kalmış güçsüz bedenimle kesinlikle onun dengi değildim. Sık sık geceleri beni bağlar, kollarıma bacaklarıma çuvaldız batırırdı, çok derin değil, kanatacak kadar. Beni en çok şok eden şeyse, en derin uykumdayken yorganı açıp deli gibi kasığımdaki kılları yolmaya başladığı zamanlardı... Deliydi. Mutlaka bir deliydi. Ama ben o işkenceye rağmen delirmedim ve sanırım bunda evden çıktığım zaman dışarıda gördüğüm dağların etkisi var. Alçak tavanlı, çamur kulübeden dışarı adım atıp karşımda on binlerce yıl değişmeden kalan sessiz dağları her görüşümde, sağa sola koşuşturan tavukları, toprak

yolda henüz buharı tüten hayvan dışkısını gördüğümde, içime yaşama isteği dolardı. Bir yetenek geliştirmiştim: Bütün vücudum kan, yara bere ve çürük içinde kalana dek bana işkence yapsa bile, işini bitirip durur durmaz ben hemen yeniden uykuya dalardım, hem de rüyamda kâbus falan görmeden. Ama bugün kendime tekrar tekrar sorup duruyorum: Nedir istediğin? Asıl istediğin şey nedir?

Yukarıdaki sözlerimle gözlerini kirletmek istemem, ama ancak sana yazarak yüreğimi rahatlatabiliyorum. Seninle birlikte olmayı öyle arzuluyorum ki, neredeyse bu arzum bir korkuya dönüşmek üzere. Dahası senin başka erkeklerle olduğuna dair içimde ilkel, anlamsız bir korku var. Benim erkekler ve kadınlar hakkında tecrübelerimden hareketle, sendeki mevcut olan gücü çok iyi biliyorum. Pekin Oteli'nde kahvelerimizi içerken, yan masada oturan, gözlerini sana dikmiş seni süzen iki adamı fark etmedin sanırım. Masamızın karşısında da yaşlı bir İngiliz oturuyordu (İngiliz olduğuna eminim), o da sürekli sana bakıyordu. Sen bunların hiçbirini fark etmedin, o sıra çok gergindin; ama ben gördüm; anlamam çok zor da değildi, yan gözle bakmam bile yeterliydi. Vardığım yargıda haklıyım: Sen bir erkeğin dikkatini çekebilen kadınlardansın, sende insanları çeken bir şeyler var. İnsanları kendine baktırabiliyorsun, üstelik bu işlerde pişmemiş olduğun halde. Sanırım şunun farkında olman gerekiyor: Kendini korumayı öğrenmelisin. Sana daha önce bunu söyleyen olmuş muydu? Sanırım tek söyleyen benim. Kapalı giyinmelisin, erkeklerin gözleriyle senden istifade etmelerine izin vermemelisin. Bunu yapma. Sana hayranlık duyan erkeklerin aslında sana bir kötülük yapacaklarından değil bu, hayır, sana bakan erkeklerin zevk sahibi insanlar olduklarını kabul etmem gerek. Onlar serseri veya sapık değiller. Aslında zaten tam da bu yüzden endişeleniyorum. Onların seni benden uzaklaştırmalarını istemiyorum, her ne kadar benim için neler hissettiğini hâlâ bilmesem de. Sana daha önce senin memleketine gideceğimi söylemiştim, Fuan'a,

Birleşik Devletler'deyken parmağımı haritanın üstünde sevgiyle gezdirdiğim o pirinç tanesi kadar yere. Sokaklarda fark edilmeden gezebilmenin bir yolunu bulacağım. Bir gün bunu yapacağım.

Şimdi desana benden yazmamı istediğin kitapla ilgili bir şeyler söyleyeceğim. Başını yazmaya çalıştım ve bin beş yüz kelime tamamladım. Çok zordu; çünkü doğru dürüst, açık seçik bir tarz oluşturamadım. Eğer okurlar çocuklar olacaksa, yazar kalbini açabilen biri olmalı. Benim kalbim açık, en azından sana karşı, ama temiz değil. Bu yüzden kendimi çok suçlu görüyorum ve zorlanıyorum. Kitabı yazıp bitirmeyi, Kış Uykusu adlı filmin çekimini tamamladıktan sonra yapmayı düşünüyorum. Bir yazar olarak potansiyelimi ben de merak ediyorum. Sence ben lafı fazla uzatan biri miyim? Çok konuşmak yaşlanmanın işaretidir. Başka ne düşünüyorum, biliyor musun? Senin çabucak yaşlanmanı nasıl sabırsızlıkla beklediğimi. Artık daha fazla yaşlanamayacak kadar yaşlandığında ve ben de daha fazla yaşlanamayacak kadar yaşlandığımda biz birlikte olabileceğiz. İşte o zaman geldiğinde öyle yaşlanmış olacağız ki, insanlar bizim cinsiyetimizi bile anlayamayacaklar, seni yaşlı bir adam, beni de yaşlı bir kadın sanabilecekler. Bütün dişlerimiz dökülmüş olacak ama dudaklarımıza bir şey olmayacağından hâlâ konuşabileceğiz. İnsan bedeni çok garip, dişler gibi en sert şeyler ilk olarak kayboluyor ama dilimiz, dudaklarımız gibi yumuşak olanlar hayatımızın son anına kadar bizimle birlikte kalıyorlar...

6

1966 sonbaharında bir gün, Pekin'de, Işık Yolu İlkokulu birinci sınıfa daha yeni başladığı günlerden birinde Çiao, okulun spor sahasında düzenlenen kalabalık ve gürültülü bir kınama mitingine katılmıştı. Bütün fakültenin ve öğrencilerin katıldığı, bütün sıraların dışarı taşınıp yüksek bir platform oluşturmak için

üst üste konduğu bir mitingdi. Platformun önünde de, her sınıftan öğrencilerin sınıflarından taşıyıp getirerek oturdukları kendi sandalyeleri bulunuyordu.

İlkokula başlayalı henüz daha birkaç gün olan Çiao için bunlar yeni şeylerdi. O zamanlar bu tip bir mitingin ne anlama geldiğini bilmiyordu. Kendisi için, sınıf yerine dışarıda oturmak, açık havada ders yapmak gibiydi ve insana sıradan derslerden daha özgürce geliyordu. Dersler sırasında öğretmenler öğrencilerden ellerini arkada kavuşturup dik oturmalarını isterdi; çünkü sadece düzgün bir duruş sağlıklı büyümelerine yardımcı olurdu. Oysa bugün spor sahasında sınıf öğretmenleri kendilerinden ellerini arkalarına koymalarını istememişti; ellerini nereye isterlerse oraya koyabiliyorlardı. Belki de ortamın havası böyle ciddi ve durgun olduğundan öğretmenler öğrencilerin oturma pozisyonlarıyla ilgilenecek durumda değillerdi. Çiao büyük sınıf öğrencilerinin sürekli bağırıp slogan atarak kendilerine önderlik ettiklerini hatırlıyordu. Kimse onlara yumruk sıkıp kollarını havaya kaldırmalarını söylememişti ama bir şekilde herkes ne yapılması gerektiğini kendisi çıkarmıştı. Küçük kollarını defalarca kaldırmışlar, sloganları coşkuyla haykırmışlardı, hatta ne anlama geldiklerini bilmedikleri halde. Sloganların bazıları yavaş yavaş bir anlam kazanmaya başladığında, Çiao ne anlama geldiklerini ve kimi hedeflediğini anlamaya başlamıştı. Örneğin, sloganlardan biri olan "Kadın holigan Teng Ying-Ying kahrolsun!" diye bağırırken, Teng Ying-Ying'in okulda son sınıf öğrencilerinin matematik dersine giren bir öğretmen olduğunu biliyordu. Ayrıca diğer sınıftaki erkek öğrencilerin oturduğu yerin arkasında "Teng Öğretmen bir kadın holigan!" diye fısıldaştıklarını duymuştu.

Teng Öğretmen yanında ona eşlik eden birkaç kız öğrenciyle platforma götürüldü. Boynuna asılı büyük beyaz bir tabela üstünde mürekkeple yazılı bir yazı sarkıyordu: "Ben holigan bir kadınım!" Birinci sınıflar ilk sırada oturuyorlardı, o yüzden Çiao tabela üstündeki yazıları çok net görebilmişti. İki harf karakterini tanımıştı: "ben... kadın..." Ve son harfin biraz önce attıkları slogandaki gibi "holigan" anlamına geldiğini tahmin etti. Bu

cümle onu dehşete düşürmüştü çünkü holigan onun zihninde sadece kötü kişi demek değil, çok daha berbat bir şeydi (kötünün de kötüsüydü, toprak sahipleri ve kapitalistlerden bile daha kötü bir şeydi). Çiao bir yetişkinin nasıl bu kadar kolaylıkla birinci tekil şahıs kullanarak "Ben holigan bir kadınım!" demeyi kabul edebildiğine hayret etmişti. Birinci tekil şahısla "Ben bir..." diye kendini beyan etme durumu, nedenini açıklayamasa da Çiao'yu müthiş rahatsız etmişti.

Ön sırada oturan Çiao, Teng Ying-Ying'i de rahatça görebiliyordu. Teng Ying-Ying yaklaşık otuz yaşlarında, açık tenli ve inceydi; öyle ince ve beyazdı ki, hem burnunun, hem de kısacık kırpık saçlı başının sivriliği arasında tıpkı bir kürdanı andırıyordu. Bu yaşında Çiao'nun onun için yapacağı tarif "kürdan gibi" olurdu. Gerçekten de bir kürdana benziyordu, söğüt dalına değil. İnce ve zayıf görünüyordu ama aslında güçlü ve dayanıklıydı. Platforma dimdik saplanmış gibi duruyor, son sınıfın kız öğrencileri ne kadar itip kaksa da eğilmeyi veya başını eğmeyi reddediyordu. Çiao o sıralar ona "kürdan" yakıştırması yapamazdı çünkü Teng Öğretmen'e karşı içinde doğal bir sempati vardı. (Çiao holigan sözcüğünün sadece erkekler için kullanıldığı gibisinden bir fikre nereden kapıldığını bilmiyordu, nasıl olur da bir kadın holigan olabilirdi?) Ayrıca hoş bir kadın olduğu için de Teng Öğretmen'i seviyordu. Hoş olduğu için, evet, sebep buydu.

Teng Öğretmen hem platformda hem de aşağıda başını eğmeyi veya eğilmeyi reddettiği için insanlar biraz heyecanlanmışlardı; hafif kontrolden çıkmış gibiydiler. Son sınıf kız öğrenciler belli ki ne yapmaları gerektiğini kestiremiyorlardı ve diğer öğretmenlerse sadece slogan atıyorlardı. İçlerinden hiçbiri iş arkadaşının boynunu kavrayıp onu başını eğmeye zorlamaya istekli değildi. Olay tam hızını kaybetmiş gibi bir hal almışken, kirli beyaz renkte gömlek giymiş orta yaşlı bir kadın aceleyle platforma çıktı (onun Işık Yolu Caddesi Komitesi'nde başkan olduğunu Çiao daha sonradan öğrenmişti) ve Teng Öğretmen'i işaret ederek konuşmaya başladı: "Sana holigan dememize alındın mı? O zaman sana soruyorum: Evli misin, değil misin? Topladığımız bilgilere göre hiç evlenmemişsin. Evlenmemiş olduğuna göre bir

çocuğun nasıl olabiliyor? Çocuğu yaptığın kişinin adını dürüstçe itiraf et!" İnsanların bir ağızdan bağrışmaları duyuldu yine: "Teng Yıng-Ying doğruyu söylemeli! Söylemezse, biz devrim öğrencileri durmayacağız!" Sonra daha da büyük yaştan bir grup öğrenci platforma çıktı; yakınlardaki bir ortaokuldan gelmişlerdi; hepsi kollarına kırmızı kol bantları takmıştı, küçük kız ve erkek kardeşlerinin devrimci hareketine yardım edeceklerdi.

Bu ortaokullular dövüşte iyiydiler. Aralarından bir tanesi Teng Öğretmen'in arkasına dolanıp, kadının dizkapağının arkasına bacağıyla vurdu ve öğretmen tok bir gürültüyle platforma diz üstü düştü. Seyirciler sevinçle haykırıyordu; çetin ceviz Teng Öğretmen sonunda devrimci öğrenciler tarafından dize getirilmişti. Kınama mitingi devam ediyordu. Birkaç genç öğretmen platforma çıkıp birer birer konuştu. Büyük bir heyecanla Teng Öğretmen'i suçluyorlar, öğretmen arkadaşlarını, okulu ve kendisine inanıp güvenen öğrencileri aldatarak hayatındaki önemli bir yozluğu sakladığını iddia ediyorlardı. Bir düşünün, herkes bağırıyordu, ne berbat bir şey! Ahlakı böylesine dejenere olmuş, yoz bir hayat tarzına sahip bir kadın bizim okulumuza girip öğretmen olmuştu... Sloganlar yine yükseldi: "Teng Ying-Ying Işık Yolu İlkokulu'ndan gitsin! Biz devrim bekçileri onun Işık Yolu İlkokulu'ndan gitmesini istiyoruz!" Kirli beyaz renkli gömlekli orta yaşlı kadın Teng Ying-Ying'in suçlarını saymaya devam ediyordu: Komşularının söylediklerine bakılırsa Teng Ying-Ying sade ve basit bir hayat sürüyor gibi davranıyor ama evinde tam bir burjuva hayatı sürüyormuş. (Bir kedisi varmış ve kedisine insanlardan daha iyi davranıyormuş. Hatta bir gün kedisini avluda öpmeye bile cesaret etmiş.) Aman Tanrım, bir kediyi öpmek!

Seyredenler bunu duyunca önce kahkahalarla gülmüş, sonra bağrışları daha da öfkeli olmuştu. "Kahrolsun kadın holigan Teng Ying-Ying!"

Teng Ying-Ying'in orada öylece diz çöküp yaptığı öteki ayıpları ortaya dökülürken insanların bağrışlarını dinletmek aslında ne kadar zavallı bir durumdu. Solgun, sıska kadının yüzündeki dik kafalı düşmanlık ifadesi platformdaki insanları iyice öfkeden kudurtuyordu. Kırmızı kol bandı takmış bir erkek öğrenci,

ayağındaki ordudan verilen kırmızı lastik galoşu birden Teng Ying-Ying'in yüzüne doğru salladı ve "Madem bir burjuva gibi kedileri öpüyorsun, bir işçi sınıfı ayakkabısını da öpebilir misin, ha?" dedi. Konuşurken ayağını Teng Ying-Ying'in yüzüne sallıyordu. Kızın biri koşup Teng Ying-Ying'in başına bastırarak çocuğun ayakkabısını öpmeye zorladı. Öpmesi için her taraftan önüne ayakkabılar uzatılıyordu.

Spor sahası öfkeyle kaynıyordu ve platform kargaşaya teslim oldu. Platformun önünde oturan öğrenciler daha fazla uslu oturmaya devam edememiş, kimi sandalyelerini devirmeye, kimi üstlerine çıkmaya başlamıştı; bir kısmı da daha iyi görebilmek için ön tarafa yaklaşmaya çalışıyordu. Kalkan toz Çiao'yu öksürtecek kadar boğacak hale getirmişti. O da ayağa kalktı, daha iyi görebilmek istiyordu; ama sınıfındaki erkek öğrenciler gibi sandalyesinin üstüne çıkmadı, içinden bir ses bunun doğru olmadığını söylüyordu, bir öğrencinin yapmaması gereken bir şeydi; ama kalabalığın arasında çok kısa kalmıştı ve platformda olup biteni göremiyor, bu da onu daha çok korkutuyordu. O sırada pis bir koku aldı. Birisi bir fincan dolusu bok getirmişti. Ardından birinin, "Teng Ying-Ying bizim ayakkabılarımızı öpmeye layık değil, onun ağzına yalnızca bok layık!" dediğini duydu.

"Doğru, doğru," diye sesler geldi kalabalıktan. "Devrimci öğretmen ve öğrencilere hesap versin. Eğer vermezse, biz de bu boku ona yedireceğiz!"

Ona bok yedirmek.

Ortaya bokun çıkışı kaynayan kalabalığı birden sakinleştirmişti; kokusu da insanların nefeslerini tutmalarına ve kendilerini toparlamalarına neden olmuştu. Bok platforma bir çay fincanı içinde üstü açık olarak getirilmişti, görüntüsü ve kokusu insan aklının derinliklerindeki en kötü sinirleri bile oynatıyordu. Bokun dehşet verici gücü platformu sardı. Ön safları oluşturan kalabalık geriledi, sandalyelerinin üstüne çıkanlar oturdular. Açılış sahnesi başında seyirci kalabalığının istediği kadar yaygara koparabildiği ve sadece yıldızın büyük numarası sırasında düzgünce oturup gösterinin tadını çıkardıkları bir konser gibiydi ortam.

Teng Ying-Ying'e bok yedirmek pekâlâ da bugünkü kınama mitinginin büyük numarası olabilirdi.

Bok, Teng Ying-Ying'in önüne konmuştu, sadece bir metre uzağındaydı. Hayalet gibi bembeyaz yüzündeki tepkisiz ifadeyi koruyordu. Herkes senin itiraf etmeni bekliyor, artık niye ağzını açmıyorsun?... Çiao'nun kalbini sanki bir el sıkıyor, zor nefes alıyordu. Teng Öğretmen'in bir an önce ağzını açıp konuşmaya başlamasını, böylelikle bok yemek zorunda kalmaktan kurtulmasını istiyordu. Oysa diğer pek çok kişi Çiao gibi düşünmüyor, Teng'in itirafıyla artık ilgilenmiyor olabilirlerdi. Bir insana itiraf etmek veya boku yemek arasında bir seçenek sunulursa, herkesin görmek istediği şey itiraf değil, boku yemek olabilir.

O ne ağzını açmış, ne de boku yemişti. Bunun üzerine, kirli beyaz renkte gömlek giymiş orta yaşlı kadının yanına bir erkek öğrenci koştu ve kadının kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra Teng Ying-Ying'e dönüp bütün kalabalığa seslendi. "Teng Ying-Ying itiraf etmez veya bu boku yemezse, başka bir yöntemimiz daha var. Bizler devrimci güç olarak onun bu holigan kibrinden korkmuyoruz. Kızını yakalayıp buraya platforma çıkarıp sizlere göstereceğiz. Herkesin onu görmesini sağlayacağız. Kızı onun yaptığı holigan eylemlerin bir kanıtı olacak."

Teng Ying-Ying sonunda hareketsizliğini bozmuştu. Çiao onun dizleri üstünde hızla iki adımla çay fincanına doğru gittiğini gördü. Kimsenin kulaklarını kapamaya fırsat bulamadan birer gök gürlemesini andıran, hızlı ve kararlı "diz üstü adımlar" Çiao üzerinde ömür boyu kalacak bir etki bırakmıştı. "Diz üstü adımlarıyla" çay fincanına yaklaştı ve bir süre gözlerini fincana dikti. Sonra herkesin bakışları önünde çay fincanını iki eliyle kavrayıp bokla karışık idrarı bir yudumda içti...

Eve döner dönmez Çiao'nun yaptığı ilk şey dişlerini fırçalayıp ağzını çalkalamak olmuştu; sadece kendisiyle Fen'in kullandığı Küçük Beyaz Tavşan diş macunu tüpündeki bütün macunu tüketmekten kendini alıkoyamamıştı. Dişlerini fırçalamak onu kusturmuş, kustuktan sonra da fırçalamaya devam etmişti. Fır-

çalaması bitince fırçayla boğazına kadar ulaşmış, sonra yeniden kusmaya başlamıştı. Yemek artıklarını kusup, artık midesinden sadece ekşi safrayı çıkarana dek istifrağ etmeye devam etti. Kusmayı ve fırçalamayı bitirdikten sonra, burnunu ve ağzını iki eliyle kapadı (hiç aralık bırakmayacak şekilde sıkı sıkı kapamıştı), sonra derin derin nefes almaya başladı, tıpkı anaokulundayken öğrendiği gibi. Bu şekilde kendi nefesinin kokusunu alabiliyordu. Sonunda rahatlayabildi; ve rahatlamalıydı da, ağzında başka bir tat kalmamıştı. Aynada defalarca kendisine baktı, dudaklarının bembeyaz kesilmiş olduğunu gördü, sanki diş macunuyla boyanmış gibi, ama dudakları diş macunundan bile beyazdılar. Havluyla dudaklarını acıyla zonklayacak, neredeyse kanayacak halde ateş gibi kıpkırmızı kesilene kadar ovaladı. Uzun bir süre bu şekilde ıstırap içinde kendini banyoya kilitledi.

Sonra gözleri kızarmış ve başı ağrır vaziyette banyodan çıktı. Fen yanına geldi. Ona sarılıp kız kardeşini öptü. Fen de onu öptü, birbirlerini sesli şekilde öpüyorlardı. Sonra Çiao babasını, annesini, evlerindeki o bir çift fitilli kadifeden kanepeyi, küçük sandalyesini ve buz gibi olan Rus malı radyo-kasetçalar teybi öpmeye gitti. Onun hasta olduğuna kanaat getiren annesiyle babası yatağa gitmesini söylediler. Orada katlı duran mendilini gördü. Mendili açtı, mendilin ortasında sarı gözlü beyaz bir kedi resmi vardı. Beyaz kediye dikti gözlerini, sonra mendili yatağın bir köşesine itti ama ardından uzanıp tekrar aldı. Mendili açtı ve yeniden beyaz kediye baktı. Ağzını kedinin ağzına değdirdi ve ağladı.

2. Bölüm

Yastık Zamanı

1

Sazlık Nehri Çiftliği'ne gönderilen herkes gibi Vu ile Yişun da kadın ve erkek kamplarına yerleştirilmişlerdi. Fuan'ın güneybatısındaki alkali tuz gölü civarında bulunan bu çiftlik, bölgedeki Mimari Tasarım Akademisi'nin kendi mezunu olan entelektüelleri, işçi reformu için bir araya topladığı yerdi.

Karıkocanın altmışlı yılların sonunda Pekin'den kalkıp, eyaletin ana merkezi Fuan şehrine nakilleri aslında bayağı bir sürülme sayılırdı: Pekin Mimari Tasarım Akademisi'nde mühendis olarak çalışan Yişun, Pekin şehir planlaması konusunda duyduğu memnuniyetsizliği açık seçik dile getirmişti. Yişun o zamanlar gençti, mücadeleciydi, lafını esirgemez bir adamdı. Birçok kişinin bilemeyeceği, tarihle ilgili küçük bir anımsatma: Ülke henüz yeni kurulduğu sıralarda Başkan Mao, Bay Liang Siçeng'i Tiananmen Kulesi'ne davet edip yeni Pekin'in şehir planlamasını görüşmek istemişti. Şehircilik hakkında fazla bilgisi olmayan Başkan Mao, bunu yaparken belki devrim savaşını kazanmanın heyecanı içinde olabilirdi, veya belki de, ülke güçlü ve zengin olmak istiyorsa, hızla sanayileşmek gerektiğinin bilincindeydi.

Durum hangisi olursa olsun, Başkan Mao, Tiananmen Kulesi'nde durup aşağı bakarken, kolunu büyük adamlara özgü

bir hareketle sisli, grimtırak uzakları gösterir şekilde gezdirerek Liang Siçeng'e, "Gelecekte buradan bakılınca her yerde bir baca görülmeli," demişti. Büyük liderin bu beyanı, eski Pekin'i korumaya kendini adamış olan büyük mimar Liang Siçeng'i dehşete düşürmüş olmalı. Öte yanda ünü olmayan genç bir mimar olan Yişun, bu kişiye özel bilgiyi duyunca konuyla ilgili kendi şüphelerini hemen dile getirmişti. Bunun çok saçma olduğunu düşünüyor, Tiananmen Kulesi'nden bakıldığında her yönde bacalar görmenin imkânsız bir şey olduğunu söylüyordu. Pek çok hanedanlıkların gelip geçtiği, kültürüyle meşhur Pekin gibi bir şehir nasıl olup da koca bir fabrikaya dönüştürülebilirdi? Birkaç yıl sonra Yişun'un bu samimi yorumları Liang Siçeng'e ulaşınca, hem kendisi, hem de danışma bölümünde İngilizce tercümanı olarak çalışan karısı Vu, Fuan'a tayin edilmişlerdi.

Bu tayin onların içinde bir panik duygusu uyandırmamıştı. Kültür Devrimi epeydir devam etmekteydi ve bir şehir diğerinden çok farklı değildi. Pekin'de, Mimari Tasarım Akademisi'nde görev yapan pek çok kişi, düşünce reformu için güneyde bir çiftliğe işçi olarak gönderilmişti. Devrim, devrimci hedeflerin hiçbirinden kolay kolay vazgeçecek gibi değildi.

Karıkoca eyaletin merkezi Fuan şehrine taşınırken yanlarında iki kızları, Çiao ile Fen de vardı ama yerleşir yerleşmez yeniden onlardan ayrılmak durumunda kalmışlardı. Apar topar kızlarının yerleşmelerini temin etmişler ve Çiao'ya kendi adlarına çıkarılmış oturma izin belgesini, pirinç karnelerini, giysi kuponlarını, banka defterlerini hazırlayıp, az bir miktar da para bırakmışlardı. Çiao'ya defalarca artık evin reisi olarak üstlendiği büyük sorumluluğu anlattıktan sonra, karıkoca valizlerini alıp birçok iş arkadaşlarıyla birlikte Sazlık Nehri Çiftliği'ne doğru yola çıkmışlardı. Yapılacak olan işin belirgin bir bitim süresinin olmayabileceği söyleniyordu; bir hafta veya bir aylığına değil, belki yıllar sürecekti, bu nedenle kendilerini uzun süreli bir ayrılığa hazırlamışlardı. İşçi sınıfının liderliği ve idaresi altına girmişlerdi ve kendilerinden istenen ilk şey ayrılmaktı (devrimci iradeyi hâkim kılmak ve işçi sınıfına bağlılığı güçlendirmek için karıkocaların

da ayrılmaları gerekiyordu; büyük kolektif yurtlarda yaşıyorlardı; erkekler, erkekler yurdunda, kadınlar da kadınlar yurdunda) ve içeride, sıra sıra dizilmiş tahta ranzalar göz alabildiğine uzanıyordu. Her ikisi de tuğla fabrikasında çalışmaya verilmişlerdi. Her gün Yişun tuğlaları ilk başlarda bir at tarafından çekilen büyük arabaya kadar taşıyor, Vu da ellerine giydiği kaba iş eldivenleriyle onları yük arabasına yüklüyordu.

Sazlık Nehri Çiftliği'nde çalışan emekçi entelektüeller (kadın ve erkek kampları) Kültür Devrimi'ne karşı değillerdi. Çalışmadıkları zamanlar, inceleme araştırma yapmaya, karşılıklı münazaralara, kınama mitinglerine katılmaya ve özeleştiri yapmaya bol bol zamanları kalıyordu. Üstlerinde izi kalan ve proletaryan olmayan bütün işaretleri silebilmek için özenle ve sabırla bu yolları kullanmaya çalışıyorlar, çalışırken çamurlar içinde debeleniyorlar, hayvan tersine basmaktan yüksünmüyorlar, bütün içtenlikleriyle yeniden doğmayı diliyorlardı. Öte yandan zayıftılar; fanteziler dikkatlerini çabuk dağıtabiliyordu. Kalpleri ve zihinleri her zaman sükûnet içinde değildi. Bir günlük işin sonunda ayrı kaldıkları yurtlarına ter kokusu içinde, yüzleri gözleri tozlu geri döndüklerinde kocalar karılarını düşünüyorlardı, karıları da kocalarını özlüyordu.

Sazlık Nehri Çiftliği'ne kır manzaralarından hoşlanan birinin gözüyle bakıyor, atmosfere ve devre hâkim o ruh haline aldırmıyorsanız, burasını uçsuz bucaksız ve harikulâde bulurdunuz. Çiftlik yüzlerce hektar sazlıkla çevriliydi, tıpkı bir ayçiçeğini tutkuyla çevreleyen nadide taçyaprakları gibi. Sazlar, özellikle sonbaharda, insanı geçen boyları ve tepelerindeki beyaz tüylü çiçek kısımlarıyla altın rengini alarak birden büyüyüp serpilir, görünümleriyle insanda hem kuvvetli bir korku hissi, hem de derin bir huzur duygusu uyandırırdı, sanki hem dünyayı ele geçirmek, hem de ondan koparmak ister gibi. Sazlar manzarayı kapattığı ve bütün sesleri boğduğu için, aralarında sadece yaban ördekleri rahatça gezinir, kimsenin toplayamayacağı yumurtalar bırakarak yuva yaparlardı. Dört bin hektarlık sık sazlık araziyi gördüğünüzde hayran kalır, hareketsizliği karşısında ise şaşar kalırdınız.

Aynı zamanda bu dört bin hektarlık sazlık alanın dingin ve katışıksız ruhuyla arınır, yenilendiğinizi hissederdiniz. Geceleri sonbahar esintileri içinde sazlıklar, nefeslerini tutarak birer birer pıtı pıtı yürüyen başlarında beyaz başörtüleriyle etekli kadınlarla daha da kalabalıklaşırdı. Ne yazık ki çiftlik, çepeçevre bir dış duvarla insanları bu sazlıktan ayırmaktaydı. O dönemlerde ne Vu ne de Yişun, duvarların dışında kalan sazlığın görkemini takdir edecek durumdaydılar. Bu büyüleyici arazi ve engin durgunluğun yanında çiftlik, her tarafta aynı alçak kırmızı briketten binalarla çok sade ve sönük kalıyordu. Sadece tek bir güzel yer vardı, o da bir tepenin üstündeki küçük evdi. Aslında oraya da nasıl tepe denilebilirdi ki? Burada her yer uçsuz bucaksız bir düzlüktü. Tepelik denen yer, bir sebze tarlasının sonunda, ekimlik alandan biraz daha yüksekçe bir bayırdı, normal şartlarda tepe tanımlamasına girmezdi; ama burada, ovada en ufak bir tümsek bile tepe sayılıyordu. Ovanın dümdüz görünümü, üstündeki her yüksekliği belirgin hale getiriyor, özgün kılıyordu. Ne kadar küçük olursa olsun, insanlar istiyorlarsa ona tepe diyebilirlerdi. Tepedeki küçük ev.

Pazar günleri, sadece pazarları, burası yurtlarda yaşayan çiftler için açıktı. Diğer günler kilitliydi ve kullanılmıyordu. Vu ve Yişun kadın ve erkek takımları arasında kaç çift olduğunu saymamışlardı ama, herhalde seksene yakın vardı. Her çift bir gün tepedeki o küçük evi kullanmak isteyecekti. Sadece tek bir ev vardı ve haftanın tek bir günü; o yüzden insanlar sıra bekliyorlardı; ama bu sıra, pirinç veya sebze almak için bekledikleri kuyruklardaki sıradan farklıydı. Karıkoca oldukları ne kadar açık olsa da, küçük evi kullanmak için birbirlerini alenen bekleyemiyorlardı. "Kullanmak" kelimesinin anlamı öyle barizdi ki, insanlar sözcüğü duyduklarında hem heyecanlanıyorlar, hem de utanıyorlardı. Bu yüzden onların sıra bekleyişlerinde entelektüel birinin yetiştiriliş tarzından kaynaklanan çekingenlik, bir hayâ duygusu hâkimdi ve belki çaresizliğin dikkatli hesapları vardı. Pazar sabahı erken saatlerde evin önünde dolaşan belirgin bir insan grubu göremezdiniz ama, evin uzak ve yakın civarında dağı-

nık halde gezinen çiftler halinde kadın ve erkekler görürdünüz, ya bir ağacın altında, ya bostandaydılar veya tuğlaların üstüne oturup baş başa vermişlerdi. Tavırları sakin ve rahattı ama gözlerini dikkatle o küçük evin sıkı sıkıya kapalı kapısına dikmişlerdi. Kapının her açılıp, işlerini bitiren bir çiftin dışarı çıkışının ardından kapıya en yakın duran bir başka çift içeri girer ve onlardan sonra girecek olan çift belirgin bir adımla eve yaklaşırdı. Atılan bu "adım" belli etmeden yapılırdı, arada en az on beş metre mesafe bırakılırdı. Kapının dibinde beklemeye cesaret edecek yürek kimde vardı? Daha geç saatlerde gelen çiftler beklemeye başlayacakları noktayı dikkatle seçerlerdi. Sonradan gelenler, çoktan orada bekleyenlerin önüne asla geçmeye çalışmazlardı. Çiftler sıra konusunda oldukça düzenliydiler. Görünümleri neredeyse küçük evi kuşatmaya çalışan (ikişerli gruplar halinde) izcileri andırıyordu; bu manzara aynı zamanda, çiftlerin satranç taşlarına benzediği karışık bir satranç oyununu da andırıyordu. Yalnız bu satranç oyunu biraz düzensizdi; beklenmedik şeylerden sorunlar çıkabiliyordu, ki böyle bir şeyin kendilerine olduğunu Vu ile Yişun da hatırlıyorlardı.

Yukarıdaki kapı sonunda açılmış ve içeriden bir çift çıkmıştı. Kapıya en yakın çift olarak Vu ile Yişun sıranın kendilerine geldiğini biliyorlardı ve anında, sözsüz bir anlaşma içinde küçük eve doğru yürümeye başlamışlardı; ama tam o sırada karşı yönden eve doğru yaklaşan bir başka çiftin daha olduğunu görmüşlerdi. İki çift de hemen hemen aynı zamanda gelmişlerdi ve küçük evden uzaklıkları da hemen hemen aynıydı. Durumu anlatmak için bir şema çizilecek olsa, iki çiftin küçük eve olan uzaklıkları eşkenar bir üçgenle tanımlanabilirdi. İki çift de eşanlı olarak eve ilerlerken, durumun tuhaflığını da eşanlı olarak kavramışlardı. Durumun tuhaflığını fark ettiklerinde, hepsinin kısa bir tereddüt geçirmiş olması muhtemel, bir saliselik bir zaman kadar, o da yetiştiriliş tarzlarındaki inceliğin bir getirisi olarak. Öte yandan ortadaki gerçek o kadar güçlüydü ki, adımlarıyla zihinlerinden geçen bir anlık tereddüdü anında geride bırakmışlardı. Vu bacaklarının az öncekinden çok daha aceleyle hareket ettiklerini

hissediyordu, çünkü karşı taraftan gelen çiftin de artan bir hız ve telaşla hareket ettikleri, gittikçe daha büyük adımlar attıkları belliydi. Böylece Vu da adımlarının arasını açmaya başladı... İki çiftin sessiz bir vahşilik içinde aşmak için yarıştığı yirmi küsur metre sonsuz gibi görünüyordu. Adım uzunluklarını ayarlamaya çalışıyorlar, bu arada birbirlerini kesiyorlar, biri diğerinden bir adım önde varabilmenin hesabını yapıyorlardı. Başarma hırsları yüzünden nasıl göründüklerine bile aldırmıyorlardı; kesinlikle çirkindi, yürüme yarışındaydılar ama bir yürüme yarışçısının formunda değildiler. Yapmadıkları tek şey koşmaktı; koşmuyorlardı, çünkü hâlâ ilişkiye girmek için koşma fikrini kabul edemiyorlardı. Apaçık koşmak çiftler arasındaki ilişki dengesini zedelerdi, oysa kalplerinde deli gibi koşuyorlardı.

Vu küçük evi ilk kullanan olabilme adına, daha ileri adım atabilmek için kalçalarını belinden savurarak yürüyordu. Koca adımları yüzünden biraz mahcuptu, çünkü onlar arzularının bir işaretiydi. Arzusunu ilk başta sadece kocası Yişun'a göstermeye niyetliyken, şimdi sazlara, ağaçlara, tuğlalara, fayanslara ve alakasız bir sürü başka şeye, hem de güpegündüz göstermiş ve zarafetten yoksun yürüyüşüyle kocasıyla sevişmek istediğini belli etmişti. Uzun adımlar atıyordu, utanmazlıktan mı, yoksa çaresizlikten mi kendi de bilemeden uzun adımlar atıyordu. Sonunda küçük eve ilk olarak varıp da kapıyı açtıklarında bu kez de dışarıda kalan çift için üzülmüştü.

Yarış kendisini de Yişun'u da nefessiz ve aklı karışık halde bırakmıştı. Ne öpüşmüşler, ne konuşmuşlar, bir an önce işlerini bitirmeye bakmışlardı. İçeri onlar ilk girdiği için küçük evde fazla oyalanmamaları gerektiğini hissediyorlardı. Birbirlerine doğru dürüst bakmamışlardı bile, sanki içinde bulundukları durumun çiğliğiyle yüzleşmekten korkar gibiydiler veya yarışı birkaç saniye önce bitirmekten utanıyor gibi. Çiftlerin çoğu küçük evde benzer şekilde hareket ediyorlardı, herkes kendini nasıl disipline edeceğini öğrenmişti. Kimse kapının ardında aylaklık etmiyordu ama yine de her çifte sıra gelmiyordu. Başaramayanlar seslerini çıkarmadan gelecek pazarı bekliyorlardı.

Çiftlikten iki kilometre yürüyüş mesafesinde Sazlık Nehri kasabasında çevirme tavuk satılırdı. Pazarları, sadece pazar günleri kadın ve erkek kamplarından insanlar iştahlarını köreltmek için kasabaya giderlerdi. Kadınlar erkeklerden daha çok iştahlıydılar. Vu ile Yişun küçük evi işgal edip kullandıktan sonra Vu, hemen Sazlık Nehri kasabasında satılan çevirme tavukları düşünmeye başlardı. Ne yazık ki, ikisine de aynı anda sahip olamazdı; hem küçük evi kullanıp, hem de tavuğun tadına bakmak mümkün değildi. Ayrıca insanlar fiyatları zaten yüksek olan çevirme tavuğu alabilmek için pazar günleri erken yola çıkmak zorundaydılar. Çiftlikte Vu gibi pek çok insan yaşadığı için, kasabada sınırlı sayıdaki tavuk kısa zamanda tükenirdi.

Bir keresinde, ikisine de sahip olmayı deneyen bir çift olmuştu. Pazar sabahı kapı açılır açılmaz çiftlikten ayrılmışlar, geniş araziye yayılı sık sazlıkların arasına dalmışlardı. Tepedeki evi beklemekten vazgeçmişler, işleri sazlıkların orada görüp, işleri biter bitmez kasabaya tavuğu almaya gitmeyi planlamışlardı. Fakat çiftlikte çalışanlar tarafından iş üstünde yakalanmışlar ve çeşitli toplantılarda, devrimci iradede zaaflar ve aşağı kalitede hayat tarzının tipik örneği olarak bir sürü özeleştiri yapmak durumunda bırakılmışlardı.

Vu yıllar sonra geçmişten bahsederken Sazlık Nehri Çiftliği'yle ilgili olan kısmı hep atlamak isterdi; çünkü ikisine aynı anda sahip olamadığı için gerçekten hastalandığını hatırlamaya katlanamıyordu: Altı ay sonra çiftlikte şiddetli baş dönmeleri yaşamaya başlamış, iki kez tuğla yığınlarının yanına düşüp bayılmıştı. Sonunda kampta birkaç gün dinlenmesine izin verilmişti ama her akşam çalışma grubuna katılması gerekiyordu (çalışma grubunda bulunmak bedenen çalışmaktan daha rahat görülürdü).

Vu çalışma grubuna katılmıştı ama maalesef toplantı salonunda yine düşüp bayılmıştı, tam iki kez. Çiftliğin revirine gönderilmiş ama doktor onun bu garip baş dönmelerinin sebebini teşhis edememişti. Tansiyonu ve nabzı normaldi ama inanılmaz

derecede terliyor ve yeniden kendine geldiğinde kendini tıpkı balçık gibi hissettiğini söylüyordu. Gözlerini açtığında hep çok bitikti, sanki yeniden hayata dönmüş olmaktan pişmanmış gibi. Sadece Yişun'un yorgun ve endişeli yüzünü gördüğü zaman biraz daha canlı görünmeye çalışıyordu. Kocasını seviyordu ama derisi çatlamış kendi ellerine baktığında, saman yatağın küflü rutubet kokusunu aldığında, geçici masa olarak kullandığı küçük ahşap kutuyu veya hızla kaçan bir sıçanın sapını kırdığı porselen fincanı gördüğünde (o sapı kırık fincan her şeyin çok daha eski püskü görünmesine neden oluyordu), bütün bunlara baktığında, bu perişanlığın yerine kendimi baş dönmelerinin kollarına bırakırım daha iyi diye düşündü cesurca. Bu kesinlikle bir kendini bırakıştı. Baş dönmesinin arkasına saklanacak ve öldüğü güne kadar gerçeği kimseye, hatta kocasına bile söylemeyecekti.

2

Dağınık kısa kâkülleri alnına dökülmüştü; başını ve boynunu kocaman puf puf kuştüyü yastığa gömüp yatmak ne güzeldi! Sazlık Nehri Çiftliği'nden hiç kimse artık ona erişemezdi. Ellerini de yorganın altına soktu; bir daha o kaba kumaş eldivenleri giyip tuğla yığınları önünde dikilmek ve sürekli kırmızı tozu solumak istemiyordu.

Vu gözlerini açtığında kendini evde, kendi büyük yatağında, başı kendi yastığı üstünde bulmuştu. Yastığı, kendi yastığı. Aygın baygın ve biraz da çocuksu bir şımarıklıkla başını birkaç kez sağa sola döndürmekten kendini alamadı. Başının arkasını kar beyazı yastığa sürtüp, çok özlediği kendi gerçek yastığıyla cilveleşti. Küçük bir çocukken yaptığı tembellikler geldi aklına. Her sabah kalkma saati geldiğinde Nani Çian çelik yaylı yatağının başucuna gidip gelir onu uyandırmaya çalışırdı. O günlerde de bunu yapardı, başının arkasını saçları karmakarışık olana dek yastığa sürter dururdu. Bir yandan da bacakları ve ayaklarıyla yorganın altında devinir, ve başını da yana çevirerek hâlâ uyuyor numarası yapardı. Nani Çian yine de pes etmez, yatağın yanında seslenmeye devam ederdi.

Bunun üzerine Vu gözlerini aralar ve Nani Çian'dan kendisi için komiklikler yapmasını, kedileri, köpekleri ve mina kuşunun konuşmasını taklit etmesini isterdi. Nani Çian önce önlüğünü çözer, üçgen biçiminde katlar, sonra *Kırmızı Başlıklı Kız* masalındaki kurt büyükanneyi oynamak için onu başına bağlardı; ardından kedi taklidi yapmak için sesini inceltirdi. En güzelini de en sona saklardı: mina kuşunun taklidini: "Nani Çian, yemeği hazırla; Nani Çian, yemeği hazırla." Nani Çian kalın dudaklarını şapırdatıp, kuşu taklit etmek için boynunu dikleştirince Vu gülmekten kırılırdı. Nani Çian, mutfakta kendisine arkadaşlık etsin diye beslediği mina kuşunun taklidini öyle güzel yapardı ki, Vu ne zaman bir fırsatını bulsa mutfağa koşardı. En sevdiği şey şu mina-nın konuşmasını dinlemekti ama biliyordu ki, ister mina Nani Çian'ı taklit ediyorolsun, ister Nani Çian mina kuşunu, ikisininki de müthiş bir gösteriydi. Üniversiteye gitmeye başladığında bile yanında Nani Çian'ı da götürmeyi çok istemişti ve tabii ki bu sabahları kendisini uyandırması için değildi. Fakat anlaşılan huzur dolu mahmur uykusundan her sabah Nani Çian'ın vırvırlarıyla uyanmak onda alışkanlık olmuştu.

Vu başının arkasıyla kar beyazı yastığını ovuşturdu; sonunda başını yastığına yeniden gömebilirdi. Şu garip baygınlık hastalığının tedavisi için çiftlikten bir haftalığına Fuan'a dönmesine izin verilmişti. Vu sevinçten havalara uçmuştu, Yişun da onun adına sevinmiş, kasabaya giderek Vu'nun çocuklara götürmesi için iki tane çevirme tavuk almıştı. Çiao mektuplarında hep iyiyiz demesine rağmen Yişun iki çocuğun evde yalnız kalmaları fikrini beğenmiyordu. Hiç doğru değildi. "Evde daha uzun bir süre kalabilsen ne iyi olurdu," demişti Vu'ya; ama bu sözlerinin Fuan'da sürekli kalması için Vu'nun ana bahanesi haline geleceğini hiç zannetmemişti. "Sen de bunu arzu etmiyor muydun? Benim evde kalmamı istemiyor muydun?" Vu bunu sonradan Yişun'a yüksek sesle ama bir parça suçluluk duygusuyla söyleyecekti.

Bu bir hafta Vu için öyle kıymetliydi ki, ilkin başını yastığa gömüp tam üç gün uyumuştu. Kendinden geçmiş gibi bir uyumaydı bu, tam üç gün yataktan çıkmadan uyunan bir uyku, bir

yatışta altı aylık uykusuzluğun acısını çıkarma. Gözlerini yalnızca acıktığında veya susadığında açmış, yemeğini Çiao'dan yatağa getirmesini istemiş, yiyip içtikten sonra başını devirip, hafiften horladığı uykusuna tekrar dönmüştü. Annesinin horladığını ilk Çiao fark etmişti; bu durumun Sazlık Nehri Çiftliği'nde başladığını tahmin ediyordu.

Sonunda Vu gözlerini açmıştı. Kalkıp kaslarını açmak için biraz gerinip egzersiz yaptıktan sonra, iyice ayıldığını hissediyordu. Vücuduna derman gelmiş, iç organları temizlenip arınmış, karnı yeniden yemek yemeye hazır, acıktığını hissediyordu. Peki, baş dönmeleri nereye gitmişti? Tam baş dönmelerinin geçtiğine sevinecekken, bir panik duygusu kapladı içini: Baş dönmeleri ne zaman başlayacaktı? Başı artık dönmüyorsa hastanede teşhisi nasıl koyduracaktı? O teşhisi mutlaka almalıydı. Bir haftalık verilen hastalık izninin tek amacı hastaneye gidip teşhis koydurmasıydı. Çiftliğe geri döndüğünde hastaneden aldığı raporu mutlaka sunması gerekiyordu.

Yatağın kenarına ilişip baş dönmesi var mı diye kendini iyice bir dinledi. Bacaklarının dibinde oturan Fen, pantolonunu çekiştirip sordu: "Anne, hâlâ başın dönüyor mu?" O zaman Vu gerçekten de biraz başının döndüğünü hissetti, öyle ya, Fen bile başının döndüğünü biliyorsa, başı nasıl dönmezdi? Kendini iyi hissetmiyormuş gibi davranıp Halk Hastanesi'ne giden otobüse bindi.

Halk Hastanesi'nin koridoru gürültülü bir keşmekeş içindeydi. Boğucu, tatlı balık kokusu ve sıra bekleyen hastaların hasta nefesleri, Vu'yu neredeyse birkaç kez çekip gitmenin eşiğine getirmişti. Nihayet kayıt hemşiresi onun numarasını çağırdı. Tam geçip doktorun önüne oturduğu sırada yaşlı bir köylü araya girip, "Doktor, biz köylüleri kandıramazsınız. Sizin hastaneye gelebilmek için tam yüz kilometre yürüdüm, beni buradan on fenlik bir reçeteyle mi göndereceksin? On fen bir hastalığı iyi eder mi hiç? Siz söyleyin, bu boşuna olmaz mı?" Kızıp söyleniyor, doktoru daha pahalı bir reçete yazması için sıkıştırıyor, üsteliyordu; doktor yeni bir reçete yazmaktan başka çare bulamayıncaya kadar üsteleyip yalvardı.

"Sıradaki! İsminiz?" diye sordu doktor başını önünden kaldırmadan. Vu adını söyledi ve doktor başını kaldırıp Vu'ya baktı, sonra da şikâyetini dinledi. Vu nedenini bilmiyordu ama biraz gergindi, gördüğü belirtileri doktora kuru ve tedirgin bir ifadeyle aktardı. Her ne kadar bunun doktorun işi icabı olduğunu bilse de, adamın gözlerine bakmakta zorlanıyordu. Doktor kendi yaşlarındaydı; başındaki beyaz kepin altında yüzü temiz, uzunca ve zayıftı. Gözleri küçük ve çok koyu renkli, bakışları birer tüfek saçması gibi deliciydi. Çoğu doktor gibi bir sürü gevezelik etmedi. Vu'nun kalp atışlarını dinledi, birkaç laboratuvar testi istedi. Rutin testlerdi bunlar: kan şekeri ölçümü, yağ seviyesi, EKG gibi; ayrıca ondan radyolojiden ense röntgeni çektirmesini de istedi.

Bazı test sonuçlarını aynı gün almıştı, bazıları ise ertesi güne kadar hazır olmayacaktı. Böylece ertesi gün Vu, Halk Hastanesi'ne geri döndü. İlkönce dahiliyeye gidip kaydoldu, bütün test sonuçlarını topladı, sonra sessizce Dr. Teng'i beklemeye başladı (raporlardan doktorun adının Dr. Teng olduğunu öğrenmişti).

Yeniden adamın önüne oturduğunda, anında onun kurşun gibi delici gözlerinin üzerinde dolaştığını hissetti. Test sonuçlarını ona uzattı; doktor bir müddet dikkatini önündeki raporlara verdi, sonra da başını kaldırıp, "Merak edilecek bir şey yok. Son derece sağlıklısınız. Hiçbir şeyiniz yok. Boyun omurunuzda bir rahatsızlık olabileceğini veya kalp probleminiz olabileceğini düşünmüştüm ama sizi temin ederim, hiçbir şeyiniz yok," dedi.

"Ne diyor böyle?" diye düşündü. Hasta olmadığını falan mı söylüyordu yoksa? Hasta olmasa niçin hastaneye gelmişti? Hasta değilse, Sazlık Nehri Çiftliği'nden nasıl ayrılabilecekti? Evet, Sazlık Nehri Çiftliği'nden ayrılmak. İşte o anda Vu kalbinden asıl geçen şeyin ne olduğunu anlamıştı: Sazlık Nehri Çiftliği'nden ayrılmak. Oraya bir daha dönmeyi gerçekten istemiyordu, o yüzden mutlaka bir hastalığı olmalıydı; ve hasta olmaması imkânsızdı.

Ayağa kalkarken, "Mümkün değil," dedi, kendi kendi konuştuğunun farkında olmadan.

Doktor ona oturmasını işaret ederek biraz da hayretle, "Neden sağlıklı olduğunuzu duymak istemiyorsunuz?" diye sordu.

"Çünkü sağlıklı değilim. Hastayım." Vu oturdu ama görüşünde diretiyordu.

"Sorun şu ki, hasta falan değilsiniz." EKG raporu ve boyun röntgenleri de dahil önündeki test sonuçlarını bir kez daha gözden geçirdi. "Semptomlarınız aşırı gerginlikten dolayı ruhsal kaynaklı olabilir."

"Sinirlerim bozuk değil, hiç olmadı." Vu doktora yine itiraz ediyordu.

"Ama şu anki durumunuz sinir hastalığının belirtileri," dedi Dr. Teng.

Bunun üzerine Vu doktora yeniden rahatsızlığının sinirsel değil, başka bir hastalıktan kaynaklandığını söyledi. "Gerçekten bir hastalık," dedi. Kendisi de bir parça saçmalamaya başladığının farkındaydı. Doktorla giriştiği kendini bile ikna etmeyen bu diyalog doktoru hiç etmemişti.

Dr. Teng çaresiz bir tavırla gülümsedi. "Ruhsal bozukluk kesinlikle bir hastalıktır, bir sağlık durumudur. Ama ben bir dahiliyeci doktor olarak size bu konuda teşhis koyamam. Ben yalnızca... ben yalnızca..."

Adamın vardığı sonuç onu yeniden ayağa fırlatmıştı. Titremeye ve tıpkı geveze yaşlı bir kadın gibi aynı şeyleri tekrar etmeye başladı. "Sadece hasta değilim, benim ayrıca iki de çocuğum var. Daha çok küçükler. Kocamla ben çiftlikte çalışıyoruz ve onlara bu yüzden bakamıyoruz. Sazlık Nehri Çiftliği'ni bilirsiniz, Fuan'dan çok uzak. Normal olarak gelemiyoruz. İki kızım, onlar... onlar... çünkü..." Böyle deyip, Dr. Teng'e bakmak için eğildi ve sesini alçaltıp çaresizlik içinde, "Yapamazsınız... Yapamazsınız..." diye fısıldadı yüzüne; ve hemen ardından, tepesinde gökyüzüyle altında dünyanın döndüğünü hissetti. Baş dönmesi tam zamanında imdadına yetişmişti ve bayıldı.

Dahiliye bölümünde hastaneye yatırıldı ve Dr. Teng nöbetçi doktordu.

Uyandıktan sonra aklına gelen ilk şey, Dr. Teng'in küçük, koyu renk gözleri olmuştu. Ayrıca bayılmadan önce fısıltıyla ona yalvardığını da hatırlıyordu (bir tür yalvarmaydı); yabancı biriy-

le nasıl öyle fısıltılı bir sesle konuşmuştu? Bunu hastanede başkaları tarafından duyulma korkusuyla açıklayabiliyordu; peki o zaman, bu yabancı adamın gerçekten bir hastalığı varmış gibi yapan bir kadını hastaneden attırmasından korkmamış mıydı, veya onu kendi çalışma birimine rapor etmesinden? O devirde, Kültür Devrimi sırasında, doktorların hastaların düşünce ve şuurlarını izleme sorumlulukları da vardı. Korkuyordu ama, kaderinin kontrolünü elinde tutan bu adama karşı kazanmak için fısıltılara başvurarak hayatını tehlikeye atmaktan da çekinmeyebilirdi. Sonunda kendisini baş dönmesi kurtarmıştı. Her an bayılabilecek bir kadından gelen bir fısıltı, her ne kadar canhıraş bir feryadın yanında zayıf ve işe yaramaz görünse de, tüyler ürperten bu zayıf fısıltılar, ister gerçek ister cilve olsun bir şeyler ima ediyor, belli belirsiz cezp etmenin izlerini taşıyordu. Belki kadının aklında cezp etmeye çalışmak hiç yoktu da, cezp edici bir şeyler onu kışkırtmıştı.

Dahiliye bölümünün beyaz yatağında uzanırken kendini hiç bu kadar dinç hissetmemişti. Sonradan Çiao ile Fen'e bunun çocukluğunda aldığı balıkyağı, kalsiyum, vitaminler gibi süper bir beslenmenin neticesi olduğunu anlatmıştı. Balıkyağı Almanya'dan gelirdi; büyükannesi burnunu kapatıp içmesi için onu zorlardı. Çiao dikkatle annesine bakıp sordu: "Neden ki? O zamanlar da mı başın dönüyordu?"

Dahiliye bölümünün beyaz yatağında yatarken sanki evlat edinilmiş gibi bir his de vardı içinde. Dr. Teng'di onu evlat edinen; kendisini Sazlık Nehri Çiftliği'nden, tuğla fabrikasından ve devrimden korumuş, uzak tutmuştu. Devrim: Bu, çiftlikte her gün ondan beklenen bir çalışma şekliydi. Başkan Mao'nun devrimle ilgili atasözlerinin her gün ezberlenmesi gerekiyordu; onlardan şarkılar yazılıyordu. Vu hepsini çabucak ezberlemişti ve başından sonuna kadar söyleyebiliyordu: "Devrim arkadaşları akşam yemeğine davet etmek değildir; yazmak değil, resim yapmak veya kanaviçe işlemek değildir; asla sakin, ince ve kibar değil, yumuşak ve ılımlı, beyefendice ve cömert değildir. Devrim bir başkaldırıştır, şiddettir, bir sınıfın diğerini ortadan kaldırmasıdır."

Devrim şiddettir. Şiddet. Vu geçici bir süreliğine şiddeti arkada bırakmıştı. Dr. Teng'in yoğun ve sakin bakışlı koyu renk gözlerini özlüyordu; o küçük, soğuk stetoskobunu göğsüne değdirmesini...

Bir gece doktor nöbetçiydi. Vu yeniden başının döndüğünü hissetti ve zili çaldı. Böylece doktor, aslında dört kişilik olan ama Vu'nun o sıralar tek başına işgal ettiği hastane odasına gitti. Vu, özellikle mi bu şekilde ayarladığını, yoksa o sıralar yataklı başka hasta mı bulunmadığını doktora hiçbir zaman sormadı. Gecenin ilerleyen saatleriydi. Adam ışığı yaktı ve ne şikâyeti olduğunu sormak için üzerine eğildi. Vu o bir çift küçük kara göze yeniden baktı. Sonra başını öte yana çevirip gözlerini kapadı ve kalbinin ağrıdığını söyledi. Adam stetoskobunu çıkardı (Vu onun stetoskobunu çıkardığını hissedebiliyordu) ve kendisine doğru uzattı; o buz gibi şeyi kalbinin üstünde tenine değdirince, Vu elini uzatıp onun elinin üstüne bastırdı (stetoskoplu elini) ve ardından ışığı da söndürdü.

Karanlıkta, bu şekilde birbirlerine kilitli vaziyette uzun bir süre kaldılar, sanki nefes alıp vermeleri bile durmuştu. Onun eli, üstünde kendi eli hiç hareket etmedi, ama doktor, kadının kendisinden beklediği şeyin hareketsizlik olmadığını tahmin edebiliyordu. Kadın da kıpırdamadı, üst üste duran ellerinin altındaki kalbi deli gibi çarpıyordu sadece. Hareketsiz kaldılar; sanki birbirlerinin ne düşündüklerini anlamaya çalışıyor gibiydiler: Doktor hemşireyi çağırır mı? Kadın birden bağırmaya başlar mı? Bir sonraki eylem ister harekete geçme olsun isterse teslim olma, ikisi de diğerinin harekete geçmesini bekleyip vakit kazanmaya çalışıyordu.

Vu'nun avucu terlemeye başlamış, teri adamın elinin tersini ıslatıyordu. Vu'nun bedeni, kasıklarında başlayan ve bacaklarının tam arasında kor gibi yanan sıcak bir akımla karanlıkta kabarıp yükseliyordu. Geçen gün klinikte yaptığı gibi yeniden fısıldamaya başladı. Sesi giderek kısılmış ve heyecanlı bir nefes sesi eşlik etmeye başlamıştı. Nefes seslerinde biraz numara yaptığı belliy-

di ve arada isteksizce iç geçiriyordu. Daha önce fısıldadıklarını tekrarladı: "Yapamazsın... Yapamazsın... Yapamazsın..." Adam onun kendisinden devam etmesini mi istediğini, yoksa ileri gidemeyeceğini mi kastettiğini anlayamamıştı. Derken stetoskobunu çıkarıp bir kenara attı, sakin ve kararlı bir tavırla ellerini kadının göğüslerine koydu. Adamın ince, uzun vücudu kendi sere serpe yatmış bedeni üstüne uzanınca, birden benzersiz bir özgürlük hissi sardı her yanını. Evet, özgürleşme; ve bundan hiç de suçluluk duymuyordu. Ancak bundan sonra Dr. Teng tarafından gerçekten de himaye edildiğine inandı. Arzularına set vuran kapı yıkılıp gitmişti. Elleriyle adamın belini tuttu ve ayaklarını adamın kalçalarını kavrayacak şekilde bacaklarını kaldırıp beline sardı. Hiç durmadı ve adamın da durmasına müsaade etmedi. Sevişmeleri devam ederken yastığı alıp kalçasının altına yerleştirdi. Adamın derinlere, çok daha derinlere gitmesini istiyordu, ta ki iş artık derinlere inmekten çıkıp bütün vücudunu dolaşmaya, bedenini delip geçmeye dayanana kadar.

3

Gece bu şekilde gelmişti: Can sıkıntısı ve şımarık bir beklenti içindeyken. Yastığında çamaşırhanenin kokusunu içine çekti ve beraberinde hastane koğuşunun kendine özgü dezenfektan kokusunu... Çamaşırhane ve dezenfektan. Tek başına işgal ettiği bir hastane odasına yerleştirilen sağlıklı bir kadın ve bu iki kokunun vücudunun kimi yerlerinde neden olduğu kışkırtıcı bir ihtiras.

Şimdi, tam bu anda, Vu heyecanını bastırmakta ve karanlıkta beklemekteydi. Bir gece önce Dr. Teng odadan çıkarken ona hastalığının belki kalp romatizması olabileceğini söylemişti. Kendisine teşhisi belirten bir belge hazırlayacak ve hastalık izni için de bir tezkere verecek, bu tezkere onun bir ay dinlenmesini sağlayacaktı. Halk Hastanesi'nde çalışan bir doktorun yazabileceği en uzun süreydi bu. Vu beklediğinin bu olduğunu, onu Fuan'da, evinde tutabilecek bir tezkere istediğini düşünmek istemiyordu, bu küçük düşürücü bir durum olurdu. Aralarındaki alışverişin

manası zaten çok belliydi. Kendisi cinsel arzularının tatmin edildiğini düşünmeyi yeğliyordu. Adamla daha önce hiç tatmadığı bir hissi tatmıştı. Gerginlikten ve gizlilikten kaynaklanan bir zevkti; ve sanki bir uçuruma düşüyormuşçasma tam anlamıyla kadere boyun eğişti.

Adam geldi, tezkereyi eline verdi ve Vu yine ışığı söndürdü. Bu kez içinden adamı okşamak gelmişti; bu kadınlarda minnetin en ilkel fiziksel ifadesidir belki de. Saçlarını okşadı, fazla tanımadığı yüzünü; adamın üzerine uzanıp dudaklarını aradı. Dudaklarına dokunmadı, adam da onunkine dokunmamıştı. Onun yüzüne fazla yaklaşmasını istemediğini hissetmişti. Saçları adamın ağzının kenarına değdiğinde eliyle uzanıp sanki onu engellemek ister gibi kadının kafasını tutmuştu. Adam kadının başını tuttu ve aşağıya, ta aşağılara itti. Kadının başı, ağzı, yüzü, adamın önce göğsü sonra karnı üstünde aşağıya iniyordu; karnından da hafifçe batan o sık dikenli bölgeye. Adamın odadan ne zaman çıktığını hatırlamıyordu. Vu biraz sakinleşip vücudunu silmek üzereyken, tezkere kâğıdının hâlâ elinde olduğunu gördü.

Hastaneden çıkıp eve döndü. İki kız kardeşe bir ay evde kalacağının müjdesini verdi. Tam bir ay. Bunu dedikten sonra gidip yatağına yattı. Kalp romatizması hastası olduğunu hatırlamıştı, o yüzden yatmalıydı. Koca geniş kuştüyü yastığa sırtını dayayıp Yişun ve çiftlik şefine ayrı ayrı mektuplar yazdı ve içine teşhis raporu ile hastalık iznini gösteren tezkereyi koydu. Çiao'dan çıkıp mektupları kendisi için postalamasını istedi. Çiao mektupları annesinden alıp sordu: "Anne, ne yemek istersin?"

Ne yemek isterim? Vu, Çiao'nun sorusunu düşünüp on bir yaşındaki kızına baktı. Soru bariz şekilde kızının kendisiyle ilgili endişesini gösteriyordu ve bu kadar küçük bir kızın bir yetişkine bakacağını bilmesi pek alışılmış şey değildi. Fakat ana kız arası yakınlık onlarda yok gibiydi. Çiao annesine hiç nazlanmazdı, bir şeyleri ağlayarak tutturması da yoktu. Vu da, Çiao'nun küçük kafasından neler geçtiğini hiç bilemezdi. Altı yaşına yeni basan Fen ise ablasının etkisi altında gibiydi. Çiao'nun yanında durup bir yetişkin edasıyla Vu'ya sordu: "Anne, ne yemek istersin?" Sanki annesinin istediği her şeyi pişirebilecekmiş gibi. Kızlarına baka-

kalan Vu'ya bir an için kendisi evde misafir, iki kız kardeş de ev sahibiymiş gibi gelmişti; yine de canının ne çektiğini ciddi ciddi düşündü ve dedi ki: "Anneniz balık yemek istiyor."

Çiao mektubu postaya verdi, ardından dükkâna gidip iri bir tane sazan balığı aldı. Dükkânın sahibi balığın ağzını zambak yeşilliğiyle ip gibi bağlayıp Çiao'ya verdi. Çiao o balığa ödediği fiyatı hep hatırlardı: doksan beş fen. Yıllar içinde unuttuğu pek çok şey olmuştu ama o doksan beş fenlik sazanı, hayır. O anki hislerini de çok iyi hatırlıyordu: Eve elinde taşıdığı balığı sallaya sallaya, biraz sabırsız ama mutlu ve gururlu bir havada yürümüştü, özgüveni tamdı. Aileyi biraz toparlaması için Vu'nun geri dönüşünden memnundu; ayrıca anne babasının yokluğunda Çiao'nun da sıradan bir kız çocuğu olmadığını Vu'nun görmesini istiyordu. Sadece gidip bir şeyler satın almayı değil, onları pişirmeyi de bilirdi. Eve döndü, balığı lavaboya bıraktı, pullarını temizledi, karnını yarıp açtı, içini temizleyip yıkadı, satırı alıp balığa verevine kesikler attı; sonra onu incecik bir tabaka mısır ununa bulayıp kızarttı... Ardından, ağır ateşte kızarttığı sazan balığını alıp Vu'ya götürdü. Minik yüzü yağlı isin sıcağında kızarmış, terlediği için kâkülleri alnına yapışmıştı. Dirseğine kadar kıvırdığı gömleğinden incecik kolları meydana çıkıyordu.

Fen ortada koşuyor ve sevinçle zıplıyordu; ablasıyla gurur duyuyordu. Yemek pişirme hakkında kendi bildiği püf noktalarını göstermek için durumu fırsat bilip dedi ki: "Anne, balığın safrakesesini yanlışlıkla patlatırsan ne yaparsın, biliyor musun? Hemen balığın içini biraz beyaz şarapla yıkarsın..."

Çiao'nun yaptığı ağır ateşte pişmiş sazan balığı Vu'yu şaşırtmıştı. Boğazının düğümlendiğini hissetti, evet, bir düğüm; ve ardından ağlamaya başladı. Eve döndüğünden beri ilk kez ağlıyordu; gözyaşları, bir özürle giderilemeyecek suçluluk duygusundan kaynaklanıyordu. O anda, eve geldiğinden beri çocuklara onların günlerini nasıl geçirdiklerini henüz sormadığını fark etti, okulun nasıl gittiğini, her gün ne yiyip içtiklerini, zorbalıkla karşılaşıp karşılaşmadıklarını. Gerçekten de onları bağrına basmak, sıkı sıkı sarılmak istiyordu ama nedense yapamıyordu. Her anne-

nin yavrusunu sevme kapasitesi yoktur, oysa dünyada her çocuk sevilmek için yanıp tutuşur. Her anne çevreye annelik ışığı saçamaz, oysa dünyada her çocuk o ışıkla yıkanmak için yanıp tutuşur. Çiao, Vu'yla olası bir yakınlaşmaya karşı hep tetikte ve mesafeliydi, buna annesinin ağladığı zamanlar da dahildi. Gözyaşları ne zaman onları birbirine yaklaştıracak ortamı hazırlayacak gibi olsa Çiao mahcubiyet hissederdi. Bu onların ana kız olarak hayatları boyunca pişman olacakları bir konu olacaktı: Neredeyse hiçbir zaman aynı anda birlikte ağlayıp gülmemişlerdi; ya annesi sonradan yetişiyordu, ya da bunun tersi oluyordu. O nedenle şu anda da Vu'nun gözyaşları Çiao'yu etkilemiyor ve teselli etmiyordu. Çiao sadece annesini anlamak için elinden gelen çabayı gösteriyor ve bu çaba için de kendini takdir ediyordu.

Balığı yemeye başladılar. Vu, "İkinize de birer kazak öreceğim," dedi. Hevesle söylemişti bunu, sanki kazak örmek onları kucaklamanın bir başka biçimiymiş gibi. Onlara sarılamıyordu, o halde o da kazak örerdi. Çiao dedi ki: "İlkönce Fen için ör. Pembe en güzel renk, değil mi Fen?"

Fen, "Pembe en güzel ve de benim istediğim tek renk," dedi. Onun kendisine bu sadakati, bu coşkulu yanıtı daha sonraları hatırladıkça Çiao'ya rüyaymış gibi geliyordu. Ardından, sanki ortamın güzel havasını devam ettirmek istermiş gibi Vu akşam yemeğine misafir davet etme planından bahsetti. Hastanede kaldığı sırada şu Dr. Teng denen kişiye rastladığı için çok şanslıydı... Dr. Teng diye biri. Dolayısıyla o da minnetini ifade etmek için onu yemeğe davet etmek istiyordu. Dedi ki, "Ikiniz de çok küçüksünüz ve bir doktora görünebilmenin ne kadar zor bir şey olduğunu bilmiyorsunuz." Eğer bu Dr. Teng denen kişi olmasaymış, hayatı tehlikede olabilirmiş, hastalık izni alma işini de unutmamak gerekiyordu. Bilerek "hastalık izni alma" işini fazla üstünde durmadan söylemişti, fısıldar gibi, ama Çiao yine de duymuştu. Bu hastalık izni olmasaymış, evde bir ay kalmasına imkân yokmuş. Çiao anlamadığını söyledi. "Hastalık iznini zaten hasta olduğun için almadın mı? Hastalık iznini neden doktor sayesinde almış oluyorsun ki?"

"Her hasta dinlenmek için kolayca izin alamıyor. Kısacası, Dr. Teng önemli birisi ve bizim de ona teşekkür etmemiz gerekiyor."

Böylece ona teşekkürlerini sundular. Günlerden pazardı. Vu her zamanki rutinini bozup o gün erken kalktı. Çiao'dan mutfakta kendisine yardım etmesini istedi ve neredeyse bütün sabahı mutfakta geçirdi. Uzun zamandır yemek yapmıyordu; el becerisi körelmiş, tuz, şeker soya sosu miktarlarında göz kararı hassasiyetini kaybetmişti. Sazlık Nehri Çiftliği'nde yaşadığından beri mutfaktan çekinir olmuştu. Fakat şimdi özellikle oraya buraya koşuştururken Sazlık Nehri Çiftliği'nin iyi bir tarafının farkına varmıştı: Orada yemek yapmak zorunda kalmıyorlardı, yemeklerini kantinde yiyorlardı. Görünüşü garip birkaç yemek ortaya çıkarırken Çiao'ya sürekli baharatların yerini sormuştu. Acılı soya sosu ve rezene otu... Yerlerini tamamen unutmuştu. Son olarak tatlı yapmaya girişti: Küçük kızarmış kartopları. Çiao'ya tatlı olarak bunu yapacağını söyleyince Çiao, "Ama o babamın yaptığı tatlı. O yokken hiçbirimiz nasıl yapılır bilemeyiz," demişti.

"Neden yapamayacakmışız? Taze süt, yumurta ve şeker değil mi bütün ihtiyacımız olan?"

"Vanilya ile limon tuzu da gerekiyor. Limon tuzu olmazsa süt kesilmez, sıvı kalır. Mini kartopları da yapamayız."

Vu hayretle Çiao'ya bakıp sordu. "Sen nereden biliyorsun?"

"Babamı yaparken seyrettim."

Vu, "Bana limon tuzu bulup getir, ben de mini kartopları hazırlayayım."

"Limon tuzumuz yok."

Vu, Çiao'ya inanıyordu ama onun kartopları tarifini kendisine saklamak istediğine dair içinde belli belirsiz bir his oluşmuştu.

Sonunda elma şekerlemesi kartopu kızartmalarının yerini almıştı. Çiao bu tatlıdan nefret ederdi. "Şekerlemesi" yapılan hiçbir tatlıyı sevmezdi zaten; insanların ellerinde yemek çubuklarıyla servis tabağından ardında arapsaçı gibi olmuş şeker lifleri sarka sarka şuruplu elmaları çekip aldıktan sonra, onları aynı soğuk su dolu kâseye daldırıp, yüzlerinde beliren aynı sahte hay-

ret, hayranlık ve tatmin dolu ifadeyle yerlerken bu işin ne hijyenik olduğunu, ne de medeni bir yanı olduğunu düşünürdü. Hem gerçekten, şekerlenmiş elma yemenin böyle şaşkınlık verici ve tatmin edici nesi vardı? Üstelik Vu elma şekerlemeleri yaparken şekerinin ayarını hep fazla kaçırır, dolayısıyla ne kadar çekmeye çabalarsan çabala, çekecek şeker lifleri bulamazdınız. Sadece dişlerinize ve damağınıza yapışıp kalacak irili ufaklı vıcık vıcık tatlı parçalar olurdu. Çiao sürekli diliyle damağını yalayıp şaplatır, olmadı, bu kez yapışan parçayı damağından parmağıyla ayırmaya çalışırdı. Yine de, tatlı ise konu, bu da bir tatlıydı işte. Vu'nun yemek hazırlayış şekline bakılırsa, annesine limon tuzlarının olmadığını söylediği için Çiao'yu kim suçlayabilirdi?

Yemek hazır olunca Vu giysilerini değiştirmeye başladı; gri, yeşil, mavi gibi renklerde ama hepsi aynı stil birkaç giysisi arasında tercih yapamıyordu. Fakat güzel görünüyordu, yüzü heyecandan parlıyordu. Sürekli aynaya bakıyordu, sonra bir de başını eğip Çiao'dan saçlarını koklamasını istedi. "Sence saçlarım yağ kokuyor mu? Yeniden kokla. Belki saçlarımı yıkasam iyi olur."

Çiao, Vu'nun saçlarını kokladı ve bir parça isli yağ kokusu aldı, ama bir şey söylemekte acele etmiyordu. Birdenbire sordu: "Dr. Teng kadın mı, erkek mi?" Vu şaşırmıştı ama sırtını dikleştirdi, saçları gözünün önüne dökülüyor, yüzünün yarısını kapatıyordu. "O... o amca. Ona amca demelisiniz. Ne oldu ki?" "Hiçbir şey," diye cevap verdi Çiao. Her nedense Vu'ya saçlarının yağ koktuğunu söylemek istemedi; bu teşekkür yemeği için Vu'nun saçlarını bir kez daha yıkamasını istemiyordu. Vu bu yemeğe hazırlanmak için çok fazla zaman ayırmıştı ve fazla ciddiye alıyordu. Annesinin herhangi bir şeyi hiç bu kadar ciddiye aldığını görmemişti, buna Çiao ile Fen'in işleri de dahildi. Vu, Çiao'nun bu haline aldırmadı ve saçlarını yeniden yıkadı, sanki Çiao'nun kendisine doğruyu söylemediğini biliyor gibiydi. Koyu, parlak saçları, capcanlı ışık saçan yüzüne (düzgün, narin, kusursuz kaşları vardı) uyum sağlıyordu, bütün bunlarla Çiao'ya çok güzel görünüyordu, ama bunu Vu'ya hiç söylemedi.

Dr. Teng sonunda gelmişti, mükemmel Pekin aksanıyla konuşan davranışlarında mesafeli bir adamdı. Başında beyaz kepi yoktu, dolayısıyla Vu onun saçlarını ilk kez görüyordu; kumralımsı, küçük koyu renk gözlerini daha da koyu gösteren bir renkti. Biraz nezaketen konuştular ve sonra yemeğe oturdular. Vu, Çiao ile Fen'e ona amca demesini söyledi ama Çiao ona Doktor Teng diye hitap etmekte ısrar etti. Fen de ablasının yaptığını yaptı. Fen'in içinde bir şırıngası, stetoskobu ve ameliyatta kullanılan "böbrek tepsinin" olduğu plastikten doktorculuk seti vardı. Bu oyuncakları Dr. Teng'e gösterdi; üzüntüyle bir termometresinin olmadığını, o yüzden sık sık buz dondurmanın sopasını kullanmak zorunda kaldığını söyledi. Eğer ateşi olan birini görürse ona iğne yapıyordu. "Eğer ateşiniz varsa, iğne olmak gerekir, değil mi Doktor Teng?" "Ateşi olmak" sözcüklerini yüksek sesle ve üstüne basa basa tekrarlamıştı; çünkü ona göre bütün hastalıklar "ateşi olmak" sözünde toplanabilirdi.

Ateşi olmak.

Dr. Teng ile Vu yemekten sonra uzun süre sohbet ettiler. Adam Vu'ya ciltli *Aile Sağlığı Ansiklopedisi*'ni verdi ve ona içinde kalp romatizmasıyla ilgili bir bölüm olduğunu söyledi. Vu onun elinden ansiklopediyi alırken kazağın kollarından birinde bir iplik kaçmış olduğunu fark etti. Çiao ile Fen'e onlar için birer kazak öreceğini söylemekte neden bu kadar acele etmişti sanki?

Gidip açık gri renkte saf yünden iplik alıp, yastığına arkasını yaslayarak kazak örmeye başladı. Kazağı ekseri gündüzleri örüyordu, Çiao okula gittikten sonra ve ayrıca da akşamları, Çiao ile Fen uyuduktan sonra. Bu onu biraz sahtekâr ve cevap vermekten kaçınan biri gibi yapıyordu ama kızlarının kazağı ördüğünü görmelerini istemiyordu. Fakat böyle küçük bir evde kazağı nereye saklayacaktı? Çiao sonunda açık gri renkli yarısı bitmiş kazağı buldu.

Biraz şaşırmıştı, Vu'ya sordu: "Bu Fen'e ördüğün bir kazak değil, değil mi? Sen Fen'e bir kazak öreceğini söylememiş miydin?"

Vu kazağı çekip aldı. "Fen'e bir kazak öreceğimi söylemiştim, ama istersem önce kendime bir tane örebilirim."

"Bu bir kadın kazağı değil. Kendin için değil." Vu'nun yatağının kenarında dikiliyor, kızgın görünüyordu.

Ertesi gün, Vu yapmaya devam etmek için örgüsünü açtığında, önceki gün neredeyse bitirmek üzere olduğu kolun olmadığını gördü.

4

Kazağın kolunu Çiao sökmüş olmalıydı. Şişler ortadan kaybolmuş, bütün sıralar bir bir sökülmüştü, oysa Vu onları canla başla örmüş, her sıraya büyük emek vermişti. Çok kızmıştı ama öfkesini gösteremiyordu da. Sökük kazağı kaptığı gibi Çiao'yla konuşmaya gitti. Çiao'ya itiraf ettirmenin biraz uğraştıracağının farkındaydı ve kolay olmasını da beklemiyordu. Çiao ise, sanki bunu bekliyormuş gibi daha sorar sormaz itiraf etmişti.

"Kazağı sen mi söktün?"

"Evet."

"Ben sana ne yaptım da ördüğüm kazağı söktün?"

"Sen Fen'e bir kazak öreceğini söyledin ama sözünü tutmadın."

"Evet, böyle söyledim. Ama... dükkânda pembe yün bulamadım. Bunu gördüm, güzeldi ama daha çok bir yetişkine göreydi..."

Çiao, Vu'nun sözünü keserek, "Ne yetişkini? Hangi yetişkin?" dedi.

"Hangi yetişkin?" dedi Vu, Çiao'nun sözlerini tekrar ederek. "Ben, mesela. Benim gibi." Sesini alçaltmıştı.

"Ama bu senin için değil. Bu bir erkek kazağı." Çiao ise aynı kararlı tonda devam ediyordu.

"Bunun bir erkek kazağı olduğunu nereden biliyorsun? Sen daha örgü örmeyi bile bilmezsin!" Vu'nun öfkesi yeniden kabarmıştı.

"Tabii biliyorum. Seni daha önce örerken görmüştüm. Babam için ördüğünü gördüm. Babam için mi örüyorsun?" Çiao doğrudan Vu'nun gözlerinin içine bakıyordu.

"Evet... ah, hayır." Çiao, Vu'yu köşeye sıkıştırmıştı. Kazağın Yişun için olduğunu söylemeye devam etse daha aptal duruma düşeceğinin farkındaydı. Belki Çiao babasına mektup yazıp annesinin kendisine bir kazak ördüğünü söylerdi. Böylece, Vu kazağın Dr. Teng için olduğunu itiraf etti. Kendisinden bir kazak örmesini Dr. Teng rica etmişti. Dr. Teng henüz evli değildi ve onunla ilgilenecek birisine ihtiyacı vardı. Böylece Vu da ona bir kazak örmeyi kabul etmişti. Hatta ona bir kız arkadaş bulmaya da çalışacaktı... Bütün bunları Çiao'ya neden anlattığını bilmiyordu.

"Neden bunu kendin için ördüğünü söyledin?" Çiao işin ucunu hâlâ bırakmıyordu.

Vu'nun duyduğu suçluluk duygusu öfkeye dönüştü. Dedi ki, "Ne istiyorsun? Benden istediğin gerçekten nedir? Niçin beni bu kadar üzüyorsun? Hasta olduğumu bilmiyor musun?"

"Madem hastasın, neden o zaman örgü örmek için bu kadar zaman harcıyorsun?" Çiao pes etmiyordu.

"Örgü örmeye zaman ayırıyorum, çünkü... çünkü, sizinle evde daha fazla zaman geçirmek istiyorum. Bunu yapmam seni rahatsız mı ediyor? Mimari Tasarım Akademisi'ndeki diğer çocuklara bir bak. Onlar da evde kendi başlarına kalıp zavallı bir hayat sürmüyorlar mı? Her aile bizimki kadar şanslı da değil: Hiç değilse birimiz evde kalıp çocuklarla ilgilenebiliyor."

Çiao artık başka bir şey söylememişti. Vu'nun haklı olabileceğini düşünüyordu ama içinde hâlâ büyük bir şüphe vardı. Vu "çocuklarla ilgilenmekten" bahsediyordu ama Çiao daha buna dair bir şey görmemişti annesinden. Anneleri iki kız kardeşle alakadar değildi; Fen'in ön dişini kaybettiğini fark etmemişti ve bir kez bile altı aydır çocukların her gün ne bulup yediklerini sormamıştı, ya da Çiao'nun Fuan aksanıyla konuşamadığı için horlanıp horlanmadığını... Vu bunların hiçbirini merak edip sormamıştı. Dolayısıyla Çiao güvenmekten çok temkinliydi. Ayrıca Vu'nun söylediklerine kendinin bile inanmadığını biliyordu. Çiao'nun yıllarca içinde biriken şüphe artık tereddüde dönüşmüştü. Anne kız için bu çok üzücü bir şeydi; ikisinin de elinden bir şey gel-

miyor gibiydi; üstelik bunu kabullenmek durumunda kalmaları daha da zalimceydi.

Çiao cevap vermediği için Vu kendini kazanmış hissetmiyordu fakat artık bu konu üstünde daha fazla durmak istemiyordu. Konular üstünde derin düşünmeyi sevmeyen tipte bir insandı, ömür boyu gerçeklerden kaçan biri. Zihninin kapasitesi, başkalarını önemsemeye yetmeyecek, kendini analiz etmeyi becerememeyecek kadar dardı. Kazağı kaptı ve örgüsüne devam edebilmek için tekrar yatağına ve büyük buruşuk yastığına geri döndü. Sehpa lambasının ışığında kaçmış ilmekleri tek tek bambudan şişlere topladı ve kol ile kazağın hepsini bir gecede bitirdi.

Ardından Yişun'a bir kazak örmek için tekrar yün aldı. Rengi kreme çevirmişti. Gece gündüz kazağı ördü; elleri uçarcasına hareket ediyordu, gözleri kan çanağına dönmüştü; sanki deli gibi örmekle hem sinirleri rahatlayacak, hem de duyduğu suçluluk hissinden kurtulacaktı. Büyük bir maharetle örüyor, hızına kendi de şaşıyordu: İki adam için iki kazağı bitirmesi sadece yedi gün sürmüştü. Yedi gün. Elindeki işi hiç bu kadar kısa sürede bitirmemişti, ne öncesinde, ne sonrasında. Bu belki yaşadığı hata yüzünden kendisini cezalandırmak içindi, belki de daha fazlasına yolu açmak içindi, bilmiyordu. Dr. Teng'le ilişkisi henüz tam rayına oturmamıştı.

Ama birbirlerinden bıkmamışlardı da. Hemen hemen her pazar Dr. Teng, Vu'nun evine yemeğe geliyordu. Vu'nun hastalık izni bittiği zaman, onu yenileyerek bir ay daha uzatıyordu. Doktor hastalık iznini kimse fark etmeden yenilemeye devam etse, daha uzun bir süre evde kalamaz mıydı? Bu hayal etmeye bile cesaret edemediği ama bütün kalbiyle dilediği bir şeydi. Kültür Devrimi'ne şiddet karışmaya başlayınca, Vu da tepkisiz denen tiplerden biri haline gelmişti; ve gerçekten de böyle olmak istiyordu. "Tepkisizler" politik olaylardan ve işçi reformlarından uzak durmak isteyen, ideolojinin ilkeleri konusunda sorumluluk almak istemeyen bir grup insana verilen isimdi. Bu grup (kafası basmayan, ahmak, gelişmemiş olanlar) tarih sahnesinde rollerini oynamaya ikna edilemeyen kişilerdi. Bir doktorun hastasına sah-

te rapor hazırladığı ortaya çıkacak olsa, sonuçları felaket olabilirdi. Onu sadece profesyonel etik kurallarını ihlal etmiş saymakla kalmazlar, çünkü bu yeterince ciddi bir cezalandırma olmazdı, onu büyük devrimi hiçe saymakla suçlarlardı ve bu da karşıdevrimci olmak demekti. Dr. Teng karşıdevrimci olarak kesinlikle tutuklanabilirdi. Dr. Teng aslında Vu için hayatını tehlikeye atıyor sayılırdı.

Dr. Teng, Vu'nun kendisi için ördüğü kazağı artık saklamadan giyiyordu, kazak da bayağı yakışmıştı. Vu bir şey çiğnerken onun ağzını seyretmeyi severdi. Yemek yiyiş tarzı çok kibardı; ağzı küçük, fakat ölçülü hareketlerle oynuyor, balık kafası veya kaburga gibi zor yiyecekleri adabına uygun öğütüyordu. Yemekler üstünde sessiz bir ameliyat yaparcasına ağzını tıpkı bir bıçak gibi kullanıyordu. Yemek yemediği zamanlar ise çok sessizdi. Ağzından nadiren bir sözcük çıkardı ki, bu da onun söylediklerini daha değerli kılardı. Etrafta kimse yokken Vu onu öpmeye çalışırdı ama o kendini çekerdi. Sonunda Vu onu kendi haline bırakmıştı, onu öpmek zorunda değildi. Tatmin edilmesi kolay biriydi zaten, sadece ağzını seyretmekle sınırlandırmıştı kendini. Erkekler hakkında sınırlı tecrübesiyle Vu onun çok utangaç olduğunu düşünüyordu. Evlenmemiş bir erkekti.

Kızlarına Dr. Teng için bir kız arkadaş bulacağını ama bunun hiç de kolay olmadığını söyleyip duruyordu. Dr. Teng kötü siyasi geçmişi olan bir aileden geliyordu; ayrıca yeğenine kendisi bakıyordu. Yeğeni (Vu onu tanıyordu) ablasının çocuğuydu ve yetimdi. Vu ona bir kız arkadaş bulacağını söyleyip duruyordu ama hiç eyleme geçmiyordu. Çiao onun kız arkadaşı olabilecek birini eve davet ettiğini hiç görmemişti. O sıralarda Yişun da hava değişimi için eve gelmiş ve üç gün kalmıştı (tatili sadece üç gündü). Dr. Teng'i evlerine bira içmeye davet etmişti. O zamanlar Fuan'da şişe bira satılmıyor, sadece restoranlarda bulunuyordu. Restoran çalışanları ölçü olarak bir pilav kâsesi kullanırlar ve birayı fıçıdan kepçeyle alıp müşterinin kendi getirdiği kaba boşaltırlardı. Biranın köpüğü olmazdı; tadı da hem ekşiydi, hem acı.

İki adam oturmuş bira içip, Yişun'un Sazlık Nehri kasabasından getirdiği çevirme tavuğu yiyorlardı. Yişun, Vu'nun hastalığı hakkında bilgi almak isteyip sorular sormaya başlayınca Vu hasta olduğunu hatırladı. Hasta olmalıydı, kalp romatizması. Yişun bütün ayrıntıları ince ince sordu, Vu için çok endişeleniyor, doktora minnet duyuyordu. Dr. Teng bu tip kalp hastalığının Çin'de en yaygın görülen tür olduğunu, türlü kalp hastalıkları arasında yüzde kırk ila elli arasında görülme oranı olduğunu söyledi. Hastaların çoğu genç veya orta yaşlılardan oluşuyor, yaşları yirmi ila kırk arasında değişiyor ve ekseriyetini kadınlar oluşturuyordu. Kapakçıklarla ilgili bir kalp rahatsızlığıydı, akut romatizmal ateş yüzünden oluyordu, genellikle çift kapakçıklarda veya aort kapağında meydana geliyor, aortta darlığa, kapak yetersizliğine veya kan dolaşımında yavaşlığa sebep oluyor ve bu da işi kalp yetmezliğine kadar götürüyordu.

Yişun, "Öyleyse, Vu'daki baş dönmelerinin romatizmal kalp hastalığıyla mı ilgili olduğunu düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Dr. Teng mümkün olduğunu söyledi, çünkü hastaların küçük bir kesimi, semptomlar kötüleştiğinde nefes darlığı veya bayılma geçirebiliyorlardı. Dr. Teng konuşurken Vu'yla bir ara göz göze gelmişlerdi, kısacık bir an sadece, belli belirsiz. Yişun'un pür dikkat endişeli yüzü karşısında ikisi de biraz utanmıştı. Yişun'un Dr. Teng'i bira içmeye davet etmesini ve böyle güzel sohbet etmesini ikisi de beklemiyordu. Aslında bu her insanın normalde yapacağı bir şeydi: Yişun, yaptığı iyilik için doktora kendini borçlu hissediyordu (Vu mektubunda ona hastanede bayıldığı zaman Dr. Teng'in onu kurtardığını, dahiliye bölümüne yatırılmasını sağladığını anlatmıştı). Dr. Teng, hastanın aşırı fiziksel yorgunluktan kaçınıp dinlenmeye dikkat ettiği sürece büyük bir tehlike olmayacağını söylediğinde Yişun rahatladı.

Üç gün sonra Yişun çiftliğe döneceği zaman Vu ördüğü krem renkli kazağı da onun valizine yerleştirdi.

Eve birkaç gün sessizlik hâkim olmuştu. Vu yatağında yatıyor, sanki gerçekten aşırı hareket etmekten korkuyormuş gibi fazla kıpırdamıyordu. Çiao sanki evlerine Dr. Teng adında biri hiç

gelmemiş gibi her şeyin yolunda olduğunu düşünüyordu. (İşte Dr. Teng'den aslında hiçbir zaman hoşlanmamış olduğunu da bu sıralar fark etmişti, hatta isterse Vu'nun hayatını yüz kere kurtarmış olsun.) Ama bu sakinlik Vu yeniden canlanmaya başlayana kadar sadece birkaç gün sürmüştü. Vu, belli ki artık Dr. Teng'i eve davet etmesinin uygun olmadığını düşünüyordu, ya da bu kadar kısa zamanda onu eve çağırmaya utanıyordu, yani Yişun'un gelip gidişinin hemen ardından; ama öte yandan çocukların bu bariz tezatlığı hissetmelerini de istemiyordu. Çiao'nun acayip davranışları zaten giderek daha zor baş edilir hale gelmişti, o nedenle kendisi çıkmaya karar verdi.

Ya hastaneye ya da Dr. Teng'in evine gidiyor olmalı diye düşündü Çiao. Vu genellikle karanlık basınca çıkar ve geç saatlere kadar geri gelmezdi. Ayrılmadan önce aynanın önünde uzun zaman harcar, saçını tarar, yansımasını seyreder, giysilerini değiştirir, hoş yüz mimikleri çalışır, hem yandan hem önden kendini incelerdi. Oysa yastığının üstünde başını oradan oraya çevirirken ne kadar solgun ve ruhsuz görünürdü, saçları karmakarışık, gözleri donuk. Ağzının kenarında biriken su, ince ve şeffaf haliyle tıpkı salyangozun ardında bıraktığı iz gibiydi. Dr. Teng hiç onun bu halini görmüş müydü acaba? Eğer görmüş olsa, hâlâ onun kendisini ziyaret etmesini ister miydi?

Ama Vu aynanın önüne geçip, Dr. Teng'e gitmek için hazırlanmaya başladığında tamamıyla başka bir insana dönüşürdü: Enerjik, heyecanlı, tüm vücudu yanan bir mum gibi ışıl ışıldı. Bazen yanında bir iki kap yiyecek de götürürdü: Dr. Teng için yemek. Bu sebeple hiç sevmediği o yere, yani mutfağa girmek zorunda kalıyordu. Kızarmış patlıcan ile havuçlu dana güveci pişirirdi acemice. Çiao'nun eleştirilerine katlanır, onun kasten kendisini üzmek istediğine inanırdı. Çiao pişirdiği yemeklerin lezzetsiz olduğunu, eğer içine köri katmazsa havuçlu dana güvecinin güzel olmayacağını söylemişti bir keresinde. O zaman Vu körinin nerede olduğunu sormuş, Çiao da hınzırca evde kalmadığını, Fuan'da da bulunmadığını, kullandıkları köriyi de Pekin'den

gelirken beraberlerinde getirdiklerini söylemişti. Vu, Çiao'nun baharatları birer birer saklamaya başladığını hiçbir zaman fark etmedi. Çiao onları Vu'nun bulup kullanmaması için saklıyordu, çünkü bu malzemelerin hepsi Dr. Teng'le bayağı ilişkili hale gelmeye başlamıştı.

Vu evde değilken, Çiao, Dr. Teng'in annesine verdiği *Aile Sağlığı Ansiklopedisi*'nin sayfalarını karıştırmıştı. Kalp romatizması hastalığıyla ilgili bölümü açmıştı ama ne yazık ki içinde geçen anlamadığı çok fazla sözcük vardı. Ansiklopedideki çirkin insan vücutlarına baktı; bunlardan biri karnında baş aşağı kıvrılıp yatmış bebek taşıyan bir kadın resmiydi. Çiao elindeki kurşunkalemle sayfanın kenarındaki boşluğa bebeğin yanına, "Bu, Dr. Teng!" yazdı. Bir bebeği tutup da neden Dr. Teng'e dönüştürmüştü? Sadece bir bebeğin kendisinden daha güçsüz olduğunu bildiği için mi? Ancak bu fetüs aracılığıyla Dr. Teng'e olan nefretini dilediği gibi ifade edebiliyordu.

Vu yine de Dr. Teng'i görmeye devam etti; elinde taşıdığı öğle yemeği için sefertası, Dr. Teng'e pişirdiği yemeği ve kendini sunmaya. Yine böyle gittiği bir akşam gece hiç geri dönmedi. O gece Fen'in yüksek ateşi çıkmıştı. Ateşi çıkmak, ateşi çıkmak. Bunlar tamı tamına Fen'in doktorculuk oynarken kullandığı sözcüklerdi. Bütün vücudu ateş gibi yanıyordu, yüzü kıpkırmızı olmuş, burun delikleri iyice açılmıştı. Çok susadığını söylüyor, Çiao'nun onu kollarına almasını istiyordu. Çiao ona sarıldı ve Fen'in ateşiyle yandı. Fen'e su ve portakal suyu verdi ama hiçbiri ateşini düşürmeye yetmedi. Vu neredeydi? İkisinin de ona ihtiyacı vardı. Fen yüksek ateşin verdiği rahatsızlıkla ağlamaya başlayınca Çiao da onunla beraber ağladı. Fen'in sırtını minik eliyle sıvazlayıp ona, "Hadi sana bir masal anlatayım. Masal dinlemeyi seviyorsun, değil mi?" dedi. Ama Fen masala ilgi göstermemişti, hali gerçekten kötü olmalıydı. Öksürüyordu ve birkaç kez kusmuştu. Öksürmesi ve kusması onun sanki hem genç hem de yaşlı gibi sesler çıkarmasına neden oluyordu, çocuk bedenine hapsolmuş yaşlı bir adam varmış gibi. Çiao'nun içi parçalanıyordu. Fen'in acı çekmesi onu mahvediyordu. Vu'dan nefret ediyordu, eve gelince

ona nasıl kızıp bağıracağının hesaplarını yaptı. Fen'i bütün gece kollarında tuttu. Yaşı küçük ve ufak tefek olduğu halde, kendisinden daha küçük ve zayıf olan Fen'in sorumluluğunu üstüne almıştı. Bütün gece gözlerini kırpmadı, uykusu geldiğinde gidip yüzünü yıkadı. Vu'nun eve gelişini uyanık halde beklemeye kararlıydı; onun bütün gece kardeşinin başında beklediğini kendi gözleriyle görmesini istiyordu. Sabaha karşı Vu eve geldi ve parmak uçlarında içeri girdi.

Üstüne fırlatılan koca bir yastık karşıladı Vu'yu (Çiao onu yataktan kapıp Vu'nun suratına fırlatmıştı). Böyle davranacak cesareti nereden bulmuştu bilmiyordu, böyle bir şey büyüklere ve anne babaya karşı asla yapılmamalıydı; ama artık yastık bir kere fırlatıldıktan sonra geri alabilmenin imkânı da yoktu. Meydan okuyan bir ifadeyle annesine baktı.

Vu afallamıştı. Çiao, Fen'in ölmek üzere olduğunu haykırınca kendine gelip Fen'e koştu. Fen ateşten yarı baygın haldeydi; alnı ile kulaklarının arkasını pembe bir kızarıklık kaplamıştı. Herhalde kızamık çıkarıyordu.

Fen'in hastalığı Vu'yu endişelendirmiş ve korkutmuştu; ama orada durup yaptığına hayıflanma zamanı değildi. Fen'i kaptığı gibi evden fırladı.

"Nereye gidiyorsun?"

"Hastaneye."

Çiao hangi hastaneye diye sordu, Vu da Halk Hastanesi'ne dedi.

Çiao küçük bir deli gibi ayağını yere vurdu: "Halk Hastanesi'ne gidemezsin!"

5

Yetişkin yine yetişkindi. Yüzlerine yastık da fırlatsan, yönetim yine de bu aklı karışık gibi görünen insanlarda oluyordu. Vu, Çiao'nun ayağını yere vuruşuna aldırmamıştı. Fen'i bisikletinin önüne oturtup pedala basarak doğruca Halk Hastanesi'nin yolunu tutmuştu. Çiao bütün yolu bisikletin arkasından koşarak gitmişti. Acil serviste nöbetçi doktor Fen'in ateşini ölçerken Vu

dahiliyeye gidip Dr. Teng'i buldu. Nöbetçi doktora güvenmediğinden değildi, sadece Dr. Teng'e daha fazla güveniyordu. Yabancısı olduğu bu şehirde başı sıkıştığında yakın ilişki içinde olduğu bir doktor doğal olarak onun koruyucusu haline geliyordu, hatta o sırada acilde nöbetçi olan doktor kendisi olmasa ve pediatriden anlamasa bile. Çiao, Dr. Teng'in yeniden sahneye çıkışını engelleyememişti. Vu ile Dr. Teng'in birlikte Fen'in etrafında koşuşturmalarını izledi; kendini aldatılıyormuş gibi hissediyordu. Evet bu Hipokrat çift tarafından aptal yerine konuyordu, bu kadınla bu adam tarafından! Çok öfkeli ve üzgündü. O sıralar "Hipokrat" sözcüğünü bilmezdi; bu sözcüğü ancak büyüyüp de geçmiş günleri düşünmeye başlayınca onlara uygun bulmuştu. O sıralar sadece babasını düşünüyordu. Yişun için gerçekten çok üzgündü. Babasına mektup yazmaya karar verdi. Onun buraya gelip kendisini kurtarmasını istiyordu, Fen'i de öyle.

Fen kızamık olmuştu.

Aynı gün daha geç saatlerde evde Vu'dan habersiz Yişun'a mektup yazmaya başladı; açık yeşil renkte satırları olan mektup kâğıdı kullanıyordu. Kâğıdın sağ üst köşesinde bir satır boyunca susam tanesi büyüklüğünde açık yeşil bir baskı vardı, üstünde, Pekin Otobüs İşletmesi yazıyordu. O kâğıtları Pekin'den buraya taşınırken yanlarında getirmişlerdi. Çiao onları ortaokula devam ettiği sıralarda bir kırtasiyeciden almıştı. O zamanlar kâğıdın üstünde neden Pekin Otobüs İşletmesi yazdığını hiç düşünmemişti. Bu açık yeşil renkli sözcükler ona, ne zaman yazmaya başlasa bir otobüsün gelip mektubu alarak çok uzaklara, ait olduğu yere götüreceği hissini veriyordu. Yıllar sonra yayınevinde çalışmaya başlayıp da her türlü mektup ve elyazmasıyla karşılaşınca, aklına çocukluğu ve mektup yazarken kullandığı Pekin Otobüs İşletmesi'nin kâğıtları gelmiş ve ancak o zaman bunların, Pekin Otobüs İşletmesi'nin matbaasına ait antetli kâğıtlar olması gerektiğini kavramıştı ama durumu hâlâ çözememişti. Bir otobüs işletmesinin neden bir matbaası olsundu ki? Ayrıca neden Pekin'in bütün büyük kırtasiyeleri onların antetli kâğıtlarıyla doluydu?

Çiao, Pekin Otobüs İşletmesi'nin kâğıdı üstüne Yişun'a mektubunu yazmaya başladı:

Sevgili babacığım:

Nasılsın? Seni bugün çok aradım çünkü Fen kızamık çıkarıyor. Çok ateşi çıktı ve bayağı öksürdü, hatta birkaç kez kustu bile. Onun da seni çok özlediğini sanıyorum ama sen evde yoksun. Şimdi sana annem hakkında bir şey söyleyeceğim; onunla ilgili bir gerçeği açıklamam gerekiyor. Eve döndüğü günden beri, bizimle hiç ilgilenmedi. Ya yatakta yatıp uyuyor, ya da bir doktoru görmeye hastaneye gidiyor. Ona okulumdan bahsettim, ilkokuldan yakında mezun olacağımı ama Genç Kızıl Muhafızlar'a henüz giremediğimi anlattım. Benden başka Genç Kızıl Muhafızlar'a girmeyen sadece dört arkadaşım kaldı. İkisinin büyükbabaları toprak ağası, birinin de babası Tayvan'daki Ulusal Parti'ye yazı yazmış. Bir sınıf arkadaşım daha var, onun da annesi buradaki üniversitede müdür yardımcılığı yapmış ve işine son verilmiş. Ben onlardan farklı olduğumu düşünüyorum. Bence siz ikiniz iyi insanlarsınız, peki ama ben niye Genç Kızıl Muhafızlar'a katılamıyorum? Pekin'den geldiğim ve farklı bir aksanım olduğu için mi? Anneme sordum, o da bana katılamazsam katılamayacağımı söyledi. Ayrıca Fuan aksanını öğrenmeme izin vermiyor, çirkin bir aksan olduğunu söylüyor. Ne kadar gerici, görüyorsun, değil mi! Baba, sanırım henüz bilmiyorsun ama artık derslerimiz yok. Öğretmenlerimiz her gün bizi hava baskınlarına karşı sığınak kazmaya götürüyorlar; bunların bizi Sovyet revizyonistlerin işgalinden korumak için olduğunu söylüyorlar. Ben Genç Kızıl Muhafız olmadığım için daha fazla çalışmak durumunda kalıyorum, Genç Kızıl Muhafızlar'dan çok daha fazla! Öğretmenimin çabalarımı fark etmesini ne kadar isterdim! Bir keresinde öyle yorgundum ki, hava baskını sığınağında uyumuşum. Vıcık vıcık balçık gibi toprağı yastık yaptım ve saçlarım çamur içinde kaldı. Öğretmen hava kararana kadar beni bulamadı. Bana hiç aferin demiyor; belki de önce o Genç Kızıl Muhafızlar'ı övmesi gerektiğini ve benim onlardan daha aşağı olduğumu düşünüyordur. Çok hayal kırıklığına uğradım ve anneme bunu anlatmak

istedim ama onunla ne zaman konuşmak istesem bana hep, "Biliyorum, biliyorum, ama annen şu an çok meşgul ve bunları dinleyecek vakti yok," diyor! En çok da, "Annen çok meşgul!" diyor. Annen çok meşgul. Amma da meşgul, ha! Dr. Teng'e kazak örmekle meşgul. İlkönce bizim için birer tane kazak öreceğini söylemişti ama Dr. Teng için örmeye başladı. Canım babam, sana şu Dr. Teng'den iğrendiğimi söylemek istiyorum. Hep bize gelmesinden nefret ediyorum ve annemin de bazen onun evine gittiğini biliyorum. Fen çok saf. Dr. Teng ne zaman gelse onunla doktorculuk oyunundan bahsetmek istiyor. Ona oyuncaklarını da gösterdi. Annem benden Dr. Teng için birlikte yemek pişirmemizi istiyor. Dr. Teng bizim ailemizden değil, ama annem bütün zamanını ona ayırıyor ve bunu gerçekten anlamıyorum. Daha birkaç gün önce, Fen'in kızamık çıkardığı gece annem eve hiç gelmedi. Böyle gecenin karanlığında ben onu nereden bulayım? Neden bizimle ilgilenmiyor? Canım babacığım, sana bunları yazarken neredeyse ağlamak üzereyim. Aklıma Pekin'de otururken annemle senin bizi Yasak Şehir'e ve Beihai Parkı'na götürüşün geliyor. Bize imparatorun Yasak Şehir'de oturduğunu söylemiştin. Sonrasında Fen sarayın salonundaki pencereleri süsleyen bir işçi görmüş ve geri gelip hepimize önemli bir sır veriyormuş gibi, imparatoru gördüm demişti. İmparator pencereyi süsliyordu! Ayrıca kayıkla kürek çekmeye Beihai Parkı'na da gitmiştik, orada arpa unundan çörekler yemiş, ancak karanlık bastıktan sonra parktan çıkmıştık. Beni onca yol sırtında sen taşımıştın. Annem de Fen'i taşıyordu. Biz uyuyakalmıştık, sen de anneme, "Bak nasıl da mışıl mışıl uyuyorlar?" demiştin. Ben aslında uyumuyordum. Kendi kendime de yürüyebilirdim ama sen beni sırtında biraz daha taşı diye uyuyormuş numarası yapıyordum. Şimdi de bu mektubu okur okumaz eve gelmen için sana yalvarıyorum. Eğer buna göz yumacak olursak, daha başka nelere yummayız sonra?

Sağlıcakla kal,
Kızın, Çiao

İçinde, "eğer buna göz yumacak olursak, daha başka nelere yummayız sonra" gibi ve "gerçekleri açıklamak" gibi o zamanlar çok kullanılan siyasi tabirler geçen uzun bir mektuptu; gözyaşı ve suçlamalarla dolu bir mektup. Sürekli ilkokul sözlüğünden kelime bakıp bularak Çiao mektubu üç günde yazmıştı. Üzüntülü olduğu anlarda gözyaşları kâğıdı ıslatmış, bazı sözcüklerin dağılmasına, bazı yerlerin benek benek olmasına neden olmuştu. Çiao mektubu tekrar temize çekmeyi arzu ediyordu ama bir an evvel yollamak da istiyordu. Mektup biraz yıpranmış gibi görünse de nihayetinde onun gerçek duygularını yansıtıyordu. Yişun'un onun gerçek duygu ve endişelerini fark etmesini istiyordu.

Bir zarf buldu ve dikkatlice hem gönderenin hem de alıcının isim ile adreslerini yazdı. Sonra mektubu gizlice sırt çantasına koyup okula giderken yolda gördüğü ilk posta kutusuna attı. Bu posta kutusu, Mimari Tasarım Akademisi'nin giriş kapısının dışında bulunan yuvarlak, dökme demirden bir sütundu ve sitedeki apartmanlar arasında altı numaralı apartman olan Çiao'ların evinden sadece yüz metre mesafedeydi. Mektubu posta kutusuna atmak için parmak uçlarında yükseldi, mektubun kutunun dibine düşerken *pıt* diye çıkardığı hafif sesi duyar duymaz içini bir ferahlık hissi sardı, sanki posta kutusu anında onu özgür bırakmış, uzun süredir mutsuz olan kalbinin rahatlamasını sağlamıştı.

Öğleden sonra eve geri geldiğinde Vu'nun yemeği çoktan hazırlamış olduğunu gördü. Tadı mutlaka iyi değildir diye düşündü Çiao ama yine de payına düşeni yedi. Yişun'un yakında eve geleceğine ve her şeyin değişeceğine inanıyordu. Artık problem kalmayacaktı. Ruh hali değişmeye akşam yemeğinden sonra başladı. O sırada Fen, Vu'nun büyük yatağının örtüsü altında, gözleri kapalı sessizce yatıyordu; ateşi düşmüş, kızamığı neredeyse geçmişti. Vu yatağın kenarına yaslanmış örgü örüyordu. Bu kazak Fen içindi. Çiao'nun dediğini yapmış ve pembe renkli yün almıştı. Fen'e göz kulak olmak için birkaç geceyi üst üste uykusuz geçirmek zayıf yüzünü daha da inceltmişti; gözleri kırmızı ve saçları karmakarışıktı. Başı önünde bir süre daha örgüsünü örüp sonra yatağın yanındaki sehpanın üstünden göz damlasını aldı

ve gözlerine birkaç damla damlattı. Damlalar yakmış olmalıydı; gözlerini kapayıp yastığa yaslandı, bir müddet sessizce damlalara alışmaya çalıştı. Birazı gözlerinin kenarından akıyordu. Çiao bunların damlayla karışık gözyaşı olduğunu tahmin etti. Dağınık saçları ve ıslak gözleriyle yastığa yaslanmış duran Vu'nun o hali biraz tuhaf ve zavallı görünüyordu. Ayrıca sıkı sıkı tuttuğu örgü şişleri de Çiao'yu hüzünlendirmiş ve nedenini açıklayamayacağı şekilde bu manzara ona dokunmuştu. Oda sessizdi, içeriye huzur hâkimdi, sanki buraya yabancı kimse girmemiş ve hiçbir şey olmamış gibi. İşte o birkaç saniye içinde, sadece birkaç saniyede her şey değişti.

Neden sanki Yişun'a yazmıştı ki? Mektupta anlattığı her şey doğru muydu? Babası eve döndüğünde ailelerine neler olacaktı? Neden Vu ile gerçekleri açıklamıştı? Bu sadece düşmanlar için kullanılan bir sözcük değil miydi? Çiao birden içinde sanki yaklaşan bir felaket gibi bir baskı duygusu hissetti (bir felaket yaklaşırken insan demek böyle hissediyordu). İçinde duyduğu baskı büyürken, Vu'nun dikkat etmediği bir sırada evin kapısını açtı ve dışarı süzüldü.

Mimari Tasarım Akademisi'ndeki birkaç apartmanı geçti; giriş kapısının yanında, üstüne her türlü poster ve sloganların asıldığı ofis binasının yanından da geçti. Gündüz rüzgâr üst üste yapıştırılmış poster tabakalarının arasından eser, onları yırtıp parçalar, bina inleyen koca bir deliye benzerdi. Gece ise delinin sesi kesilmiş, sadece kâğıtların hafif hışırtısı duyuluyordu, bir parça hüzünlüydü görünümü ama korkutucu değildi. Karanlık avluyu geçip giriş kapısından çıktıktan sonra posta kutusunu gördü; sadık ve azametli havası içinde kaldırım üstünde, ağaçların gölgesinde dikiliyordu. Kollarını açarak posta kutusuna koştu. El yordamıyla posta kutusunun deliğini aradı: Dar bir delik. İçeri el sokmak imkânsız olduğundan insana anında çabalarının boşa olduğunu hissettiren dar bir delik. Loş sokak ışığında, gözleri alt taraftaki iki satırlık yazıya takıldı: "Alınma zamanı: sabah 11.00 ve akşam 17.00."

Çiao iki satırlık yazıyı çok iyi anlamıştı ama yine de ellerinin deliğin içine uzanmasına engel olamadı. Elleriyle dar deliği tek-

rar tekrar yokluyor, minik parmaklarıyla çoktan gitmiş bir mektuba belki mucize eseri ulaşabilmeyi diliyordu. Posta kutusuna varırsa mektubu geri alabileceğinin ümidiyle evden gizlice çıkmıştı. Ama artık bu umudunun aptalca kendi kendini kandırdığı bir hayal olduğunu fark ediyordu. Kendinden büyük ve uzun, buz gibi dökme demirden posta kutusunu yukarı aşağı dokunuşlarla yokladı. Kollarını çevresine dolayıp yerinden sökmeyi, devirmeyi veya kırıp geçmeyi umarak gövdesine sarıldı. Onunla güreşti, ona yalvardı, ona küstü; mücadeleye devam ederse o berbat mektubu geri alabileceğine dair bir inanç vardı içinde. Orada yorgunluktan ölene kadar bu şekilde ne kadar uğraştı bilmiyordu. Sonra posta kutusunun üstüne atılıp, minik yumruklarıyla bitik bir halde ona vurmaya başladı. Bu sadık gibi görünen posta kutusu ona hizmet etmeyi reddetmişti. Posta kutusuna yaslanıp ağlamaya başladı; hıçkırıyor, yumrukluyor, giden mektubu nerede bulacağını bilemiyordu. Bir süre sonra arkasında birinin konuştuğunu duydu: "Hey, neyin var küçük?"

Korkmuştu; ağlamayı hemen kesti, kendisine soru soran kişiye tedirginlik içinde baktı. Kızdan çok daha uzun olmasına karşın bir yetişkin değildi, belki üç dört yaş daha büyüktü, en fazla dört veya beş. Şu lise öğrencilerinden biriydi, tabii ki Çiao'nun gözünde yetişkindiler, çünkü onlar genellikle ilkokul çocuklarına karşı olduklarından daha büyük gibi görünmeye çalışırlardı. O yüzden o da kendisine çocuk gibi davranmıştı.

Ama çocukta kendini beğenmiş bir hal yoktu. Sesi yumuşaktı ve gerçek bir endişenin izi vardı. Hâlâ posta kutusuna yaslanmış duran Çiao'ya doğru bir adım attı, kıza baktı ve usulca yeniden sordu: "Neyin var küçük?"

Çiao hiçbir şey söylemeden başını iki yana salladı. Her nedense "küçük" sözü onu yatıştırmış ve gözlerinin yeniden yaşlarla dolmasına neden olmuş, içini bir mağduriyet duygusu sarmıştı. "Neyin var çocuk?" cümlesi uzun zamandır duymayı istediği bir şeydi. "Küçük" diye seslenilmek ve o şekilde soru sorulması onun da hakkıydı. Şimdi bunu bir yabancı yapıyordu ve başını iki yana sallayıp cevap vermemesine rağmen içinden ona güvenmek

geliyordu. Çiao bir şey demedi, büyüklerin "Yabancılarla sakın konuşma!" tembihi aklına gelmişti, sadece bir an önce eve dönmek istiyordu.

Çocuk, Mimari Tasarım Akademisi'nin kapısına kadar onun peşinden gitti, sonra sordu: "Tasarım Akademisi'nde mi oturuyorsunuz? O zaman aynı sitedeyiz demektir. Ben de burada oturuyorum. İstersen seni eve bırakabilirim." Kızın yanında yürümeye çalıştı ama Çiao sanki çocuk peşine takılan bir sapıkmış gibi adımlarını sıklaştırdı. Sonunda da binadan içeri girip merdivenleri çıkmaya başladı. Çocuğun dışarıdan seslendiğini duydu: "Sana adımın Çen Zai olduğunu söylemek istiyordum, ben iki numaralı apartmanda oturuyorum."

6

En kötü durumda olduğum zamanlarda neden hep sana rastlıyorum? Hiç kimseye görünmeyi istemediğim zamanlarda bile neden hep karşıma sen çıkıyorsun? Giyinip süslenmiş, halimden memnun olduğum zamanlarda, elde ettiğim zaferlerin tadını çıkarırken ortalıkta yoksun. O gece ben, kaldırımın yanında durmuş ümitsizce posta kutusunu yumruklarken, birisinin beni görebileceği veya tutuklanabileceğim ihtimali hiç aklıma gelmemişti. Sonradan Fuan'da buna benzer bir şey yaşandı; canı sıkılan iki genç yaktıkları havai fişeği posta kutusuna atıp bütün mektupları yakmışlardı. Hapse gönderildiler. Ben bunu bir yıl sonra duydum. Neyse ki, posta kutusuna havai fişek atma fikri benim aklıma asla gelmezdi; iyi ki bu olay ben posta kutusuna zarar vermeye çalıştıktan sonra meydana gelmiş, yoksa çaresizlikten herhalde ben de aynı şeyi yapardım. Suç olduğunu biliyorum; ve herhalde bir suçlu gibi görünüyordum; hiç değilse suçlu cesareti sergiledim. Karanlık yönüme şahit olan sendin; ne kadar süre izledin beni o halde? Ben posta kutusunun yanına gittiğim andan itibaren mi gözetledin, yoksa beni görür görmez mi oraya yaklaştın? Eğer ilki ise bu beni gerçekten çok üzer, çünkü onca zaman izlediysen benim mektupları çalmak istediğimi anlamışsındır. Bu başkalarının görmemesi gereken türden bir şey, benim kendimle

olan mücadelemdi. Belki de beni kazara gördün ve şu "Neyin var küçük?" sorusunu gerçekten endişelendiğin için sordun, tıpkı yakın bir aile ferdi gibi. Belki önüne atılıp ağlayıp yakararak senden benimle birlikte posta kutusunu sökmeni istemeliydim. Ama sen aileden değilsin. Ayrıca posta kutusunu yumruklamak neye yarar ki? Aradığım mektubun çoktan gitmiş olduğunu sakinleştikten çok sonra fark ettim. Benimle aynı sitede oturduğunu söyledin, iki numaralı apartmanda, bizimkinden üç bina ötede; bu bana hem güven duygusu verdi, hem de rahatsız etti. Güven duygusu verdi, çünkü aynı sitede yaşamak tıpkı o dönemin meşhur sözü "aynı siperin iki yoldaşı olmak" gibi bir şeydi; rahatsızlık hissettirdi, çünkü beni yeniden görebilirdin, sınıf arkadaşlarına, komşulara beni gösterip hakkımda konuşabilir, o gece sergilediğim gösteriyi onlara anlatabilirdin. Kim bilir? Yazın, günlerden bir gün, bir öğleden sonrasında, apartmanın önünde iki ağaç arasına gerili lastik iple lastik oynuyor, gittikçe seviyeyi yükseltiyordum. Bu oyunu hep sevdim, ilkokuldan ta ortaokulu bitirene kadar. Altıncı sınıfa yeni başlamıştım. İpi "orta seviyeye" kadar yükseltmeyi uzun zaman önce başarmıştım; şimdi artık "yüksek seviyede" atlamaya çalışıyordum, bu oyundaki en zor seviyeydi. Lastiğin yüksekliği o zamanlar ne kadardı ki? Ayaklarımdan, kolumu havaya kaldırdığım zaman orta parmaklarıma kadar olsun. O sıralar ayaklarım o kadar yukarıya yetişmiyordu, ben de bunu bir türlü hazmedemiyordum. Benden daha kısa boylu bir sınıf arkadaşım "en yükseğe" sıçrayabiliyordu. Bunun da anlamı benim hantal oluşumdu, bacaklarım yeterince uzun, belim de gerektiği kadar esnek değildi. O yüzden yaz zamanı, o öğleden sonrasında benim lastik oyunum sadece eğlenmek için değil, ciddi bir antrenman egzersiziydi. "En yüksek seviyeye" sıçramayı istiyordum, böylece bana lastik tutma işini verip beni küçük düşürenlere günlerini gösterecektim. Lastik ipin uçlarını iki kavak ağacı etrafına dolayıp bağladım ve her seferinde çabalayıp seviyeyi giderek yükseltmeye başladım. Gayet esnek bir yumuşaklıkla atlıyordum, en sonunda ipi "en yüksek seviyeye" çıkardım. Bütün gücümü topladım ve sağ bacağımı kaldırarak zıplayıp lastik

ipe doğru sıçradım ama maalesef aşırı hareket etmiş ve dengemi kaybetmiştim, yere düştüm. Belki öğleden sonra etraf pek sessiz olduğundandı bilmiyorum, düşerken kendi çıkardığım güm sesini duydum.

Yüzümün yarısı yere sürtülüp çizilmiş, bir dizim de sıyrılmıştı. Oldukça gururluydum herhalde ki, yüzüm acı içinde olmasına rağmen başımı çevirip etrafı kolaçan ettiğimi, uğradığım bozumu biri gördü mü diye bakmayı akıl etmiştim. Seni hemen fark etmiş, bana o gece "Neyin var küçük?" diyen çocuğu hatırlamıştım. Sen bisikletinle oradan geçmekteydin ve benim nasıl düştüğümü görmüştün. Bu beni çok kızdırmıştı, hem sana, hem de kendime kızmıştım. Canımın acısını belli etmeden yerden hemen kalkıp, çevrede kimse yokmuş gibi davrandım ve sakin sakin eve gidiyormuş gibi yaptım. Binaya girerken bir şarkı mırıldanıyordum. Düştüğüm halde canımın hiç yanmadığını, düşmeye aldırmadığımı, "yüksek seviyede" atlamayı öğrenirken herkesin düştüğünü sana göstermeye çalışıyordum... Asabım öyle bozulmuştu ki, lastik ipi ağaçtan çözmeyi bile unutmuştum. Öğleden sonra geç saatlerde aklıma gelip doğruca kavak ağaçlarının yanına koştuğumda birisinin onu çalmış olduğunu gördüm. Üç metrelik lastik ip; lastikleri birer birer biriktirip bağlayarak yaptığım ip!

Pek çok yıl sonra, artık bir yetişkin olduğumda, Feng Ying'in beni terk ettiği kış, Fuan'a gelip beni görmeye zorlayan bir mektup yazdım ona. Gelmeyi kabul etmiş ama çok yoğun olduğunu ve benimle sadece tren garında konuşabileceğini söylemişti. Trenden iner inmez önce Pekin'e dönüş biletini aldı. Gürültülü, dumanlı bekleme salonunda oturduk, bazen kalabalık bir mekân özel bir konuşma için en ideal yer olabilir. Ona neden boşanma sözü verdiği halde sürekli ertelediğini sordum. Erkek arkadaş sahibi olmama izin vermediği halde kendisinin neden hâlâ evli kaldığını sordum. Ben çok şey söyledim, o çok az konuştu; ben on cümle sarf ediyordum, o bir cümleyle cevap veriyordu. Sonunda bana şöyle dedi: "Bana âşık olman yanlıştı; artık sakinleşmeli ve kendine yeni bir hayat çizmelisin." Son derece kendisiyle meşgul

ve aklı başka bir yerde gibi ayağa kalktı; bir yandan konuşurken gitmeye hazırlandı. O zaman onu kolundan yakaladım, onun şu devekuşu grisi Brezilya tarzı deri ceketinin kolundan. Duymaktan korktuğum şeyi söylemişti; onun bana "Erkek arkadaşın olamaz. İzin vermiyorum!" demesini dilerdim. Bu hiç değilse beni önemsediğini gösterirdi. Ceketin koluna asıldım, başımı önüme eğdim ve ağlamaya başladım, sessizce ama gittikçe daha şiddetli. Gözden ne zaman kaybolduğunu bilmiyorum ama elimde hâlâ onun için getirdiğim Fuan'ın meşhur yerel tatlısı vardı: kızarmış ballı hamur çubukları. Brezilya tarzı deri ceketi içinde Feng Ying bunun gibi yöresel bir tatlıyı ne yapsın? Ama ben onu bu çubuk tatlılarla memnun etmeyi gerçekten de istemiştim, hatta sabırsızlandığını fark ettiğim halde. Bekleme salonundaki ahşap bankta iki büklüm oturuyordum; eve gitmek istemiyor, elimde hâlâ sıkı sıkı tuttuğum tatlı paketi, kalbim tıpkı birbirine dolaşmış bir ağ gibi karmakarışık. Herhalde ahmakların en önde gideni olmalıydım, çünkü o, benim ona askıntı olmamdan kaçıp (eğer yaptığımın adı buysa) Pekin'e dönmek üzere trene bindikten sonra bile ben hâlâ hem nefret ediyor, hem de onu özlüyordum. Nefret etmek özlemektir. Orada oturdum, gitmek istemiyordum, çünkü onun nefesi, vücudunun bıraktığı sıcaklık hâlâ oradaydı. Çen Zai, yine sen geldin, hep böyle zamanlarda ortaya çıkıyorsun; ama ben artık senden korkmuyordum, ayrıca lastik atlarken düştüğümde yaptığım gibi, olmadığım biri gibi de davranmıyordum. Hepimiz büyümüştük; sen bana ağabey gibiydin, ne çok yakın, ne de çok uzak. Aynı sitede oturuyorduk; birbirimizi görünce gülümser, bazen biraz konuşurduk. Bana zarar vermek istemediğini ve hiçbir zaman alay etme niyetinde olmadığını anlamıştım. Yanıma gelip oturdun. Sen de herhalde Pekin'e gidiyordun (senin mimarlık son sınıfta okuduğunu biliyordum). Bana, "Az önce konuştuğun adam çok tanıdık geliyor. Şu meşhur Feng Ying değil miydi o?" diye sordun. İşte o zaman hiçbir şeye aldırmadan yüzümü ellerimin arasına gömüp gözyaşlarına boğulmuştum. Zaman yavaş yavaş şunu anlamamı sağladı: O gün bekleme salonunda o kadar rahat olabildiysem bu kesinlikle seninle beraber olduğum

içindi. Başka kimse değil; yalnızca sen kalabalıkta etrafa aldırmadan ağlamama izin verirdin. Sen ister istemez benimle ilgili her şeye şahit olmuştun: Yaptığım yaramazlıklara, düşmeme, kalbimde kazılı olan aşka ve onu kaybetmeme. Hepsini gördün sen. Sana bir can simidine tutunur gibi sarılmıştım; sana Feng Ying ve kendimle ilgili her şeyi anlatmaya başlamıştım, dinlemek istesen de istemesen de. Bekleme salonunda bütün gün oturduk. Acıktığımız zaman sen gidip sandviçle su alıp gelmiştin, ikimiz de elimdeki tatlı paketine dokunmadık. Gecenin ilerleyen saatlerinde benimle beraber eve dönmüştün. Pekin'e ertesi gün gideceğin konusunda bana yalan söylemiş, ancak biz apartmana girdikten sonra okula dönmek için o gece trene binmen gerektiğini açıklamıştın; ve ben sadece benim için kaldığını o zaman anlamıştım. Hakkında fazla bir şey bilmediğim birini neden böyle dertlerimle bunalttığımı bilmiyordum. Zamanla bunun sana yaptığım bir haksızlık olduğunu anladım; ama kader böyle gibiydi.

En kötü durumda olduğun zamanlarda neden hep bana rastlıyorsun? Hiç kimseye görünmeyi istemediğin zamanlarda bile neden hep karşıma çıkıyorsun? O rüzgârlı gece, posta kutusuna sarılmış zayıf, nahif küçük bir kız gördüm, ağlayarak içini çekiyor, bir yandan da onu tekmeliyordu, gerçi sen iç geçirerek ağladığının farkında değildin. O sırada henüz yüzünü görmemiştim, ama duruşunu, senin küçük karanlık siluetini görünce daha önce hiç hissetmediğim türde derin bir acı hissettim. Sonradan yüzünü bana döndün. Yüzünü seçebilmem için fazla karanlıktı; ama duyduğum acı, senin çok acı çektiğini sandığım için artmıştı (her ne kadar bunu senin yüzünde görmemiş olsam da). Gerçek acının bir yüz ifadesi yoktur, gerçek acı yanan sokak lambasının loş ışığı altında posta kutusuna sarılmış küçük bir kız olabilir. Senin o halin ister istemez bana çok dokunmuştu, hem de ömür boyu hiç silinmeyecek şekilde etkilendiğimi düşünmüştüm. Yine de, o an içilmiş bir ant gibi görünen şey, genç bir erkeğin hissettiği bir dürtü olabilirdi, zayıf olana karşı hissedilen anlık içgüdüsel bir sempati. O zamanlar yetişkin sayılmazdım, her ne kadar sen-

den beş yaş büyük olsam da. Ama yanılıyordum; benim bu uzun sevdam sen on iki yaşındayken başladı, posta kutusunun önünde dikildiğin o gece. Aynı sitede oturduğumuzu öğrendiğimde ne kadar mutlu olmuştum. Senin oturduğun altı numaralı apartmanın önünden geçmek için yıllarca ne bahaneler bulduğumu bilemezsin. O yaz günü, öğleden sonra, hani lastik oynarken düştüğün gün, senin apartmanın önünden tesadüfen geçmiyordum. Bisikletle apartmanın çevresini kim bilir kaç kez turlamıştım. Niyetim düştüğünü görmek değildi; sadece minik yüzünü gün ışığında görmeyi arzu etmiştim ama geldiğim sırada sen düştün. Başını kaldırdın, yüzünün yarısı terle karışık toz içinde, kaşlarını çatmış bana baktın. Sana o minik tozlu yüzü sevdiğimi söylemek isterdim. İşe yaramaz küçük numaranı çok sevdim, topalladığın halde hiçbir şey olmamış gibi davranıyordun. Sen aceleyle oradan giderken hafif dağılmış saç örgünle sırtına bayıldım. Hatta mırıldandığın şarkıyı bile hatırlıyorum: *Köyler ve barakalar, çal davulu, vur gongu. Ah, Va halkı, yeni bir türkü söyle...* Kanayan dizinle "Köylerle Barakalar" türküsünü söyleyerek eve gittin ve bana merhaba demek için hiç fırsat vermedin. Seni sevmek beni ilgilendiren bir durum. Arkandan sırtına bakarken, hafiften titrek ve tozlu, bana kendimi tam ve tatmin dolu hissettireceğine dair içimde belli belirsiz bir his uyanmıştı; kalbimin her zaman tam merkezinde, sökülmeyecek bir yerinde olacaktın. Ama ne önemi var? Yıllarca neler hissettiğimi senden gizledim. Bekleme salonunda bana birdenbire kendi hikâyeni anlatmaya başlamana da çok şaşırmıştım. Bana karşı duyduğun büyük güven çok ani ve acımasızdı; beni insafsızca daha da uzaklara itmişti. Sen aşkını bu kadar yeni kaybetmişken ben sana olan hislerimden bahsedemezdim. Senden faydalanmaya çalışan bir sıçandan farksız olurdum o zaman. Sen aramızdaki mesafeyi hep korudun; birbirimize ancak bu kadar yakın olabilirdik, daha fazlası olamazdı. Her şeyi daha ne kadar böyle içime atabilirim bilmiyorum ama senden uzakta kalmak istemiyorum; seni sık sık görmek ve bana ne zaman ihtiyacın olsa yanında olmak istiyorum.

Posta kutusu olayından bir hafta sonra, Çiao gelen gazete ve postaları kontrol etmek için gittiğinde, sürpriz bir şekilde Sazlık

Nehri Çiftliği'ne, Yişun'a yolladığı mektubu buldu. Postaya vermek için öyle acele etmişti ki, üstüne pul yapıştırmayı unutmuş, mektup da "bedeli ödenmemiş" olarak geri gönderilmişti.

Çiao işkence gibi tam bir hafta geçirip, her an Yişun'un eve dönüp ortalığı birbirine katmasını beklerken, kapının her çalışında soğuk terler dökerken, birden mektup yeniden eline geçmişti, neredeyse kahkahalarla gülecekti. "Ah! Postane, sana nasıl da minnettarım! Ah! Posta kutusu, sana nasıl da minnettarım!" diye bağırıyordu yüreğinin derinliklerinden, bir yandan günlerce orada burada gezen mektubu sanki tekrar elinden uçmasından korkar gibi sıkı sıkı tutuyordu. Karanlık bulutlar gitmiş, güneş yeniden parlamaya başlamıştı. Bu "kaybolup yeniden bulunan mektup" ona, postanelere ve posta kutularına karşı uğurlu olduklarına inanmaya başladığı, bir ömür sürecek bir sevgi kazandırmıştı.

Mektubu cebine attı ve kapıyı açtı. Gazeteyi Vu'ya verip doğru banyoya koştu ve kapıyı ardından kilitledi. Klozetin üstüne oturup mektubu, her biri kar tanesi kadar büyüklükte kalana dek parça parça edip yırttı. Onları tuvalete atıp ardı ardına sifonu çekti. Neyse ki Vu kendisiyle ilgilenmiyordu da, yaptıklarını fark etmiyordu, yoksa onun ishal olduğunu sanabilirdi.

Çiao ise banyodan tamamıyla rahatlamış olarak çıktı. Annesini affetmek istiyordu. Hatta Dr. Teng yeniden gelirse, buna itiraz etmemek için elinden geleni yapacaktı.

3. *Bölüm*

Denizkızı Ağının Geldiği Yer

1

Dr. Teng yeniden gelmişti; ve bu kez yanında yeğeni Fei'yi de getirmişti.

Çiao, Fei'yi görür görmez sevmişti. Fei on beş yaşındaydı o sıralar ama Çiao'ya kıyasla, çoktan yetişkin bir kadın vücuduna sahip görünüyordu. Koyu renk kaşları, kırmızı dudakları ve alnına düşen koyu kestane rengi bukleleri Çiao'nun gözlerini kamaştırmıştı. Makyaj yapmanın yasak olduğu dönemlerdi, o halde nasıl oluyor da Fei'nin dudakları böyle parlak renkle boyalı ve güzel oluyordu? Ayrıca saçlara perma yaptırmak da yasaktı, o halde Fei kâküllerini nasıl kıvırmıştı? Nasıl cesaret etmişti buna? Canlı renkte dudaklar ve kıvrılmış kâküller Fei'nin başka bir gezegenden geliyormuş gibi görünmesine neden oluyordu. Hafif şehla gözleri ona cüretkâr ve biraz yoz bir hava veriyordu. Çiao bu "yoz" sözcüğünü siyasi afişlerden öğrenmişti. Kötü bir sözcüktü ama her nedense bu kötü sözcük kalbinin hızlı hızlı çarpmasına da sebep oluyordu. Yozlaşma sözcüğünün manasını tam olarak anlayamasa da Fei'ye cuk diye oturduğuna emindi. Belki de bu sözcüğü Fei'ye yakıştırmakla farkında bile olmadan kötü olana kendi zaafını ifade ediyordu. Kadın casus, parti kelebeği... Filmlerde seyrettiği gibi, o kadınların çevresinde sürekli erkekler olur,

her zaman pahalı ve güzel giysiler giyerler, kaliteli şarap içerler ve gizemli bir havaları olur. Yozlaşmışlık bu olmalıydı; peki ama neden yozlaşmış insanlar bu kadar hoş görünüyorlardı? Fei yozdu; ve ondaki bu yozluk Çiao'yu heyecanlandırıyordu. Kendisini daha önce Fei kadar etkileyen bir kadınla hiç karşılaşmamıştı. Şimdiden ona, bu güzel, yozlaşmış kıza tapmaya başladığını hissediyordu. Sırf bu yüzden Dr. Teng'e olan tiksintisi bile azalmıştı.

Dr. Teng iki sinema bileti getirmişti, kendisine hastaneden vermişlerdi, bir Cezayir filmiydi: *Ölüme Karşı Zafer*. "Çiao ile Fei beraberce gitsinler, yoksa okulları grup indirimiyle bilet alana kadar kim bilir ne kadar beklemek zorunda kalacaklar," dedi Vu edalı bir tavırla, görünüşte kendisini memnun etmek ister gibi; ama bu aksine Çiao'nun sinirine dokunmuştu. Sinemaya gitmeyi sevdiği halde (hele de Fei gibi biriyle) Vu'nun konuşma tarzı hoşuna gitmemişti. Ne kadar samimi davranmaya çalışsa, onları evden yollama isteği sesine o kadar fazla yansıyordu (Dr. Teng'le birlikte olabilmek için Çiao ile Fei'yi dışarı gönderecekti). Bunun üzerine Çiao gitmek istemediğini söyledi; ev ödevi yapması gerekiyordu. Vu'nun işini biraz zorlaştıracaktı.

Ardından Fei amcasına elini uzattı ama bütün elini değil, sadece iki parmağını. Parmaklarını amcasının önünde cilveyle oynatarak dedi ki: "Biletler. Biletler. Biletleri bana ver." Çiao onun Pekin aksanıyla konuşmasına şaşırmamıştı. Fei gibi biri Pekin aksanıyla konuşmalıydı, konuşmasa tuhaf olurdu. Parmaklarını oynatış şekli insana uygunsuz geliyor ve büyüklerle konuşma tarzı da edepsiz gibi görünmesine neden oluyordu. Çiao daha önce bu şekilde konuşup böyle davranan birini hiç görmemişti. Herhalde bakakalmış olmalıydı çünkü Fei amcasının elinden biletleri kaparcasına alıp başıyla kendisine işaret edince Çiao sanki karşı çıkamayacağı bir emir almış gibi ayağa kalkıp Fei'yle birlikte gitti.

Film, Da Guangming Sineması'nda gösteriliyordu. Sinema salonu Çiao'ların evinden üç durak ötedeydi. Otobüse binmeyi sevmiyorlardı, yürüdüler. Kestirmeden gitmek için bazı ara sokaklardan geçtiler. Fei hızlı yürüyor, Çiao'nun yetişmek için uğraşlarını görmezden geliyordu. Çiao'yla konuşmuyordu ve onun

yanında yürümek için de bir çaba göstermedi. Üstünde bir bluz vardı, beyaz üstüne fasulye tanesi büyüklüğünde çilek baskıları olan; altında da çalkalayarak yürüdüğü kalçalarını sımsıkı saran mavi-haki üniforma pantolonu. Ayaklarında ise siyah, T bantlı, rugan ayakkabılar; bunlar yetişkinlerin giydiği türden değildi ama bir ortaokul öğrencisinin de kolaylıkla elde edebildiği bir şey değildi. Ayakkabılar sadece varlıklı olduğunu göstermiyor, Fuan'lı sıradan bir aileyi aşan zevk ve tarzı da işaret ediyordu. Fuan'daki ayakkabı fabrikaları bu tür deri ayakkabılar üretmiyorlardı; insan onların büyük bir şehirden alındıklarını hemen anlıyordu. Fei çenesini hafif dikleştirmiş, kalçalarını sallaya sallaya, çoktan gelişmiş göğüslerini öne çıkararak devamlı Çiao'nun önünden yürüdü. Bluzunun pilili kollarını dirseklerinin üstüne kadar kıvırdı, güneşin altında ışıl ışıl parlayan kollarındaki ince sarı tüy tabakası meydana çıkmıştı. Öyle dikkat çekiciydi ki, yanımızdan geçen herkes ona bakıyordu: kadın erkek, genç yaşlı... İşçi kıyafeti içinde iki genç adam bisikletleriyle onlara doğru geliyordu. Yanlarından geçtikten sonra bir tur attılar, Fei'ye yeniden arkadan yaklaşıp kasten onu aralarında sandviç yaptılar. Bisikletleri üstünde salınıp yalpalayarak, gömleklerinin kollarını Fei'nin çıplak koluna sürttüler, sonra da ok gibi fırlayıp gittiler. Fei onların arkasından "Pislikler!" veya "Sapıklar!" diye bağırmadı, sadece daha bir gururla yürümeye başladı, sanki etrafta ondan başkası yokmuş gibi. Adamlara hiç aldırmamıştı; üstlerine tükürmeye veya küfretmeye değmezlerdi.

Sonunda, Da Guangming Sineması'nın daracık ıssız sokağına girdiler. Çevrede kimsenin olmadığını gören Fei, sanki Çiao'nun yetişmesini beklermiş gibi birdenbire durdu. Çiao heyecanla ona yetişti. Fei'nin sonunda kendisini eşiti gibi gördüğünü ve nihayet onunla yan yana yürüyeceğini sanmıştı. Çiao onun yanına gelir gelmez Fei onu bir köşeye sıkıştırdı. Çiao sırtı duvara yapışık Fei'yle yüz yüzeydiler. Çiao onun kendisine, yan yana yürüyen iki kızın bazen yaptığı gibi bir sır vermek istediğini sanmıştı; ve herhangi bir tepki vermeye fırsat bulamadan Fei onun yüzüne şiddetle bir tokat attı. Yüksek sesle şaklayan tokat sokakta yan-

kılanmış, Çiao'nun gözlerinin kararmasına, başının etrafında dönen binlerce altın zerrecik görmesine neden olmuştu. Acımamıştı; acı duyduğunu hatırlamıyordu. Belki Fei'nin söylediği şey Çiao'nun duyması gereken acıyı önlemişti, veya içinde onu başka bir şeye dönüştürmüştü. Çiao'yu tokatladıktan sonra Fei yüzünü iyice ona yaklaştırdı ve o güzel ağzından korkunç bir cümle döküldü: "Senin annen kötü bir kadın, bir orospu!"

Çiao gözlerini yeniden açtı, sokak aynı sokaktı. Fei tepesinde durmuş, elleri belinde, yüzü terli, sanki Çiao'nun saldırmasını bekler gibiydi. "Annen bir orospu." Çiao bunu gerçekten duyduğuna, bu azgın, yakıcı sözlerin gerçekten Fei'nin ağzından çıktığına inanamıyordu. Bu sözleri bir daha asla işitmek istemiyordu ama sözcükler sürekli beyninde belirip duruyordu. Kalbi deli gibi atıyordu, vücudunda bütün tüyler diken diken olmuş, yüzünü ateş basmıştı, Fei'nin tokadıyla şişen yüzü. Çiao kızgındı ama duyduğu büyük utanç kafasını kaldırmasına engel oluyordu. Bir an için Fei'ye hak verdi. Annesinin Dr. Teng'le orospuluk yaptığından şüpheleniyordu. Mektupta babasına yazdığı bütün o şeyler... Vu ile Dr. Teng'i bilenlerin sadece Fei ile kendisi olduğuna inanıyordu ama içgüdüleri Vu'yu korumasını söylüyordu. Bir yabancının annesini böyle aşağılamasına izin veremezdi. Karşılık vermek istedi ama ne yapacağını bilemedi. Fei'nin sözleri gerçek olduğu için suçluluk duyuyordu ve cevap verecek sözleri bile bulamadı. Gözleri yaşlarla doluyordu, arkasını dönüp gitmeye çalıştı. Birden evini hatırlamış, oraya sığınmak istiyordu. Fei arkasından seslendi: "Sakın bir yere gitmeye kalkma!" Onun sesini duyunca durmak zorunda kaldı. Fei'nin sözünü neden dinlemek zorunda olduğunu bilmiyordu.

Fei, Çiao'yu kolundan tutup kendisiyle beraber Da Guangming Sineması'na doğru devam etmeye zorladı. Çok güçlüydü. Çiao böylesi bir fiziksel güçle başa çıkmaya hazır değildi. Sinemaya sürüklenip oturması için bir koltuğa itildi. Film başlayıp her yer kararınca Çiao da bir parça yatıştı. Karanlık onu rahatlatmıştı; uzun, tutuk ve titrek bir iç geçirdi, sanki o ana kadar kendini tutmuş gibi. Canı yanmıştı, elini yanağına götürdü, hissizdi.

Hissiz yüzle oturup filme konsantre olmaya çalıştı ama Fei'nin sözleri kulaklarında çınlamaya devam ediyordu. Perdede güzel bir kadın gerilla ortaya çıkana dek filme pek odaklanamadı. Film, İkinci Dünya Savaşı sırasında Bosna halkıyla Naziler arasındaki mücadeleyi anlatıyordu. Çiao kendini kadın kahraman gerilla Mira'nın yerine koyuyordu: güzel ve güçlü. Bir süre sonra Mira'nın lideri, üstdudağında kapkara bir ben olan kadın yüzbaşı sahneye girdi. Yüzbaşı yakalanmıştı, sorgu ve işkence görüyordu. Ağzının kenarından aşağı kan akıyor, kurumuş çatlak dudaklarından soyulmuş beyaz deri parçaları sarkıyordu. (Sonradan Çiao bu "beyaz derinin" makyaj olduğunu öğrendi, pirinç unu ve suyla hazırlanmış ince bir tabaka.) Derken kadının önüne bir sürahi su getirilip kondu; kesme cam sürahinin içinde su sanki daha da cazip görünüyordu. Nazi subayı suyu bardağa doldurdu ve onu kadın yüzbaşıya verdi. Kadın yüzbaşı yutkundu, şişmiş dudaklarını zorla araladı ve subaya küçümseyen bakışlarla güldü: "Teşekkürler! Faşist hümanizmi, bilmez miyim!" Bu gerçekten harika bir sahneydi; şak diye yapıştırılan sert bir cevap; öyle akıllıca ve gururlu bir karşılıktı ki, Çiao çok etkilenmişti. Artık Mira olmak istemediğine karar verdi; dudağının üstünde siyah beni olan, kalemle çizilmiş gibi duran ve korkunç görünen ince, yay gibi kaşlarıyla gerçekten de çok çirkin olmasına rağmen bu kadın yüzbaşı olmak istiyordu. Sorguya çekilip işkence görürken dahi pes etmiyor, ara sıra kahramanca şeyler söylüyordu. Çiao hissiz yüzüyle sahneleri izliyordu; sokak arasında yediği tokadın kalbindeki yankısı dinmemişti. O kadın kahraman kendisi değil de başka kim olabilirdi? Nazi subayı da Fei'ydi. Çiao'ya bir bardak su verecek ve Çiao ona küçümser gibi bakıp, "Teşekkürler. Faşist hümanizmi, bilmez miyim!" diyecekti. Fakat maalesef Fei ona su vermek yerine tokat atmıştı. Atılan tokat için Çiao ne diyebilirdi? "Seninle sonuna kadar savaşacağım!" Veyahut da, "Bilmiyorum. Bilsem de söylemezdim." Seyrettiği bütün Japon karşıtı o filmleri hatırladı; tokat yiyecek olursa söyleyebileceği bütün cümleleri zihninde toparladı. Filmlerle gerçek hayatı karıştırdı; aklı karışık, uğradığı haksızlığın üzüntüsüyle kabarıp taştı yüreği.

Sinemanın ışıkları yeniden yanıp, seyirciler birer birer yerlerinden kalkarak sinemanın kontrplak koltuklarını kapatmaya başlayınca, Çiao filmin bittiğini fark etti. Gitmek istemiyordu oradan, özellikle de Fei'yle birlikte. Duyduğu o cümlenin verdiği utancı üstünden atamadan, yükü altında ezilerek dışarı çıkmak istemiyordu. Burada yalnız başına kalmak istiyordu, insanların gözünün birbirine değil, perdeye dikili olduğu bu yerde; ama Fei kolundan kavrayıp sordu: "Geliyor musun, gelmiyor musun?"

"Hayır, ben gelmiyorum!" Fei'ye bayağı devrimci bir kararlılıkla bunu söylemişti, sanki az önce biten film ona güç vermiş gibi.

"Gerçekten de gelmeyecek misin?"

"Gelmezsem ne yaparsın?"

"Buna cesaret edemezsin!" Fei bunları söylerken eliyle onu ensesinden yakalamak için uzanmış ve Çiao'yu yakalamıştı. Çiao onun kadar güzel bir kızın insanları böyle kavrayabileceğine bir türlü inanamıyordu. Hayatında hiç tokat yememiş veya birisi tarafından yakasından ele geçirilmemişti; şimdi her iki aşağılanmaya da aynı gün maruz kalıyordu. Fei onu kolundan çekiştirerek sinemadan çıkıp ıssız sokağa girdiler. Çevrede kimseyi görmeyen Çiao birden durdu; bu kez gitmek ya da kalmak konusunda inisiyatifi ele almaya kararlıydı.

"Neden yürümüyorsun? Adamakıllı bir tokat daha mı istiyorsun yoksa?"

Çiao cesaretini topladı ve "Sana şu kadarını söyleyeyim: Benim annem orospu falan değil. Orospu senin annendir," dedi.

"Maalesef tutmadı," diye karşılık verdi Fei. "Benim annem yok." Konuşurken bir ayağını ileri çıkarmış, kalçası bir yana kaykılmış, rahat bir vaziyette duruyordu. "Tekrarlamama müsaade et: Bir annem yok maalesef."

Çiao bunu beklemiyordu. Fei'nin annesi olmadığına göre, göze göz dişe diş karşı atak planı sadece suya düşmemiş, üstelik bir de acımasız biri gibi görünmüştü. Ayrıca Fei'nin "Bir annem yok maalesef!" derken Çiao'ya nasıl sırıttığını da bariz şekilde görmüştü. Bu sırıtışla Çiao'nun damarına basmaya çalıştığı kesindi: Annem yok, o yüzden söylediğin şey aptalca oldu. Çiao gı-

cık olmuş ama bir şey yapamıyordu. Fakat o sırıtış Çiao'yu biraz da üzmüştü. Fei'nin sırıtışıyla hemen hemen aynı anda attığı korkunç tokat ve söylediği şey için onu bağışladı.

Sırıtışı Fei'nin yüzünde kalmıştı. Bu da Çiao'ya, onu bundan kurtarmak için bir özürle yardım etmesi gerektiğini düşündürdü. "Özür dilerim Fei," dedi. "Annenin olmadığını bilmiyordum." Sırıtış ortadan kalkmıştı ama sanki ifadesini tamamen değiştirmek mümkün değilmiş gibi sırıtış hâlâ biraz ağzının köşesinde asılıydı. İstediği zaman ifadeyi yüzüne yerleştirip, istediği zaman değiştirebileceği yaşa erişmemişti, ne de olsa daha sadece on beş yaşındaydı. "Önemli değil. Özür dilemen gerekmez. Başka birinden bahsedebilirsin, örneğin amcam. Annem yok ama amcam var. Amcamın kötü olduğunu söylemeye çalış. Belki de amcamın bir holigan olduğunu söylemek istersin. Söyle. Söyle diyorum." Fei konuşurken titremeye başlamıştı; sırıtışının takılıp kaldığı yerde ağzının köşesi tuhaf bir şekilde seğiriyor, gülmesi mi sona erdi, yoksa ağlamaya mı başladı Çiao anlayamıyordu. Belki de gülmekle ağlamak arasında gerçek bir fark yoktur. Fei'nin ağlaması da gülmesinin ortasında doğmuştu. Hâlâ başını dik tutuyordu ve göğsü dışarıdaydı ama gecenin büyük çoğunluğunda sergilediği o amirane halinden eser kalmamıştı. Çiao'yu geri geri sürme tekniğine yeniden başladı, adım adım, duvara doğru ama bu kez yüzünden gözyaşları akıyordu. Çiao'ya fısıldar gibi, "Amcamdan nefret ettiğini biliyorum. Amcamdan nefret ediyor olmalısın, tıpkı... tıpkı benim annenden nefret ettiğim gibi. Amcamı benim önümde yerebilirsin, sadece tek bir cümle, onlar... onlar... sana bunları neden anlatıyorum ki? Sen ne bilirsin?" dedi. Fei elinin tersiyle gözyaşlarını silip sırtını duvara dayadı. Çiao'yla yan yana duruyorlardı. Başını ağır ağır yukarı çevirdi ve gözyaşlarının battığı gözlerini kıstı, tıpkı uzun bacaklı, damda bütün yıl güneşlenen ince yüzlü sarman bir kedi gibiydi.

Çiao, Dr. Teng'le ilgili Fei'ye kötü bir şey söyleyemedi. Fei'nin annesiz oluşu ona dokunmuş ve kendi amcasını yermesi onu rahatlatmıştı. Bu andan itibaren artık yalnız değildi. İkisi de aynı durumdaydılar. Birbirlerini iyi anladıklarını ve bu anlayışın kelimelere dökülemeyeceğini, sadece hissedilebileceğini biliyordu. Ama kelimelere dökmeleri de gerekmiyordu zaten.

"Başka bir şeyden bahsedebilir miyiz? Annen nerede?" diye sordu Çiao.

"Öldü. Pekin'de öldü. Eskiden Pekin'de otururduk."

"Seni görür görmez Pekin'den geldiğini anlamıştım zaten. Benim de ailem buraya Pekin'den geldi. Ben orada Işık Yolu İlkokulu'na giderdim."

"Ben de," dedi Fei. "Annem Işık Yolu İlkokulu'nda öğretmendi. Teng Öğretmen."

Teng Öğretmen. Teng Ying-Ying. Çiao o kınama mitingini hatırlamıştı (kokuyu da), bir kürdan kadar ince ve yüzü bembeyaz kesmiş Teng Öğretmen'in dizleri üstünde çay fincanına ilerleyip boku ellerine alışını. Fei'nin kendisiyle birlikte kınanmasını istemediği için Teng Öğretmen'in boku yemeyi kabullenişini düşündü. O boku yemişti çünkü Fei'nin toplumun önünde aşağılanmasını istememişti. Ayrıca o gün eve geldikten sonra ağzını nasıl çalkalayıp dişlerini fırçaladığını da hatırlıyordu.

"Bir kınama mitingi vardı," dedi Fei devam ederek.

"O kınama mitingine ben katılmıştım," dedi Çiao.

"Annem daha sonra kendini astı."

"Sen de o gün orada mıydın?" diye sordu Çiao.

"Oradaydım."

Çiao önceden "Ya baban? Baban nerede?" diye sormak istemişti. Sormadı ama. Şimdi çok uzun bir zaman önceymiş gibi görünen o kınama mitinginde, solgun ve öfkeli yüzlü insanların sert sloganlarla Teng Öğretmen'den Fei'nin kimin çocuğu olduğunu söylemesini talep ettiklerini hatırladı. Kimse babasının kim olduğunu bilmiyordu, çünkü Teng Öğretmen hiç evlenmemişti; hiç evlenmediği için de insanlar çocuğun babasının kim olduğunu özellikle ortaya çıkarmak istiyorlardı. Teng Öğretmen'in göğsüne asılı, üstünde "Ben holigan bir kadınım!" yazan koca yazı gözlerinin önüne geldi. Evli olmayan bir kadın çocuk doğurduğunda kadın holigan oluyorsa, o zaman çocuklarının babasının yanı sıra başka bir erkeği daha olan evli ve çocuklu bir kadına da orospu denirdi. Orospu mu, kadın holigan mı, hangisi daha kötüydü? Çiao bu üzücü konu hakkında uzun uzadıya düşündü

ama sonunda hepsi kafasında daha da karıştı. Bu konuyu açıklığa kavuşturmak için kimseden fikir alamayacağını biliyordu ama on iki yaşındaki bu akıl sonunda tek bir sonuca varmıştı: Fei kendisinden daha şansızdı. Az önce kendisini tokatlamış olmasına rağmen, kimse onları iki iyi arkadaş olmaktan alıkoyamazdı.

Orada bir süre boş boş oyalandılar, sonra sessizliği Fei bozdu. Gözyaşlarını sildi ve Çiao'ya eliyle işaret ederek, "Beni takip et. Gidip yiyecek güzel bir şeyler alalım," dedi.

Yaşlı Ana'nın Baharatlı Et Dükkânı'na gittiler. Altmışların ortalarında dükkân adını Yeni Lezzetler olarak değiştirmişti. Fei altı fen verip iki tane marine edilmiş tavşan başı alıp birini Çiao'ya uzattı. Çiao birden seyrettiği filmi hatırladı, beklediği fırsat çıkmıştı işte. Dudak büküp Fei'ye, "Teşekkürler. Faşist hümanizmi, bilmez miyim?" dedi.

Fei gülmeye başlamıştı ama bu kez kahkahası içtendi. "Faşistlerin canı cehenneme!" dedi Çiao'ya. "Marine edilmiş tavşan başlarını kulakları için aldım, çiğnerken çıtır çıtır, çok lezzetli ve gevrek. Dinle. Dinle de bak."

Çıtır çıtır, gevrek ve çok lezzetli.

"Daha önce hiç tavşan başı yemedim ve şimdi de yemeyeceğim."

"Sakın hayır diyeyim deme," dedi Fei.

Çiao tavşan başına baktı, kulağın yarısını ısırdı ve çiğnemeye başladı. Doğruydu; gerçekten de çıtır çıtır, gevrek ve çok lezzetliydi. Yıllar sonra, Fei hastalanıp da canı biraz tavşan başı çektiğinde Çiao bütün Fuan'ın altını üstüne getirmiş ama bulamamıştı. Bu atıştırmalık çerezi yapan artık yoktu; kendisi de, inanılmaz ucuz fiyatı da hayal olmuştu. Üç fene, çubukta buzlu şeker fiyatına tavşan başı yiyordunuz; böyle bir şey gerçekten de bir zamanlar var olmuş muydu? İkisi beraber çıtır çıtır, gevrek ve çok lezzetli olan tavşan başlarını kemirmeye başladılar. Çiao'nun ağzının çevresi kirlenmişti. Fei'ye baktı, onun dudakları hâlâ tertemiz, pırıl pırıldı. Ağzına özen gösterdiğini ve nasıl yemek yemesi gerektiğini gerçekten bildiğini kim görse söyleyebilirdi. Ağzına giren her şeye özen gösteriyordu ama ağzından çıkan her şeye aynı özeni göstermiyordu. Çiao'nun annesi için söyledikleri gibi.

2

Fei'yle tanışmadan önce Çiao okulda genellikle yalnızdı. Fuan, Pekin'den farklı bir yerdi. Öğretmenler öğrencilerden sınıfta Mandarin lehçesiyle konuşmalarını istiyorlardı ama dersten sonra herkes Fuan lehçesiyle konuşuyordu, buna öğretmenler de dahildi. Çiao aralarına yeni katılmış biri olarak iki kez yüksek sesle okumaya kaldırılmıştı; öğretmeni seviyesini iyi bulmuş, Mandarin lehçesini ve akıcı okumasını övmüş ve bu da birçok kızı kıskandırmıştı. Çiao onların oyunlarına katılmak istiyordu: seksek, lastik atlama, ip atlama, kum torbası fırlatmaca, koyun kemiği kapmaca, bozuk parayla gol atmaca vb. Ama onu oynatmıyorlardı. "Sen nece konuşuyon?" diye soruyorlardı. "Anlamıyoz." Onunla ağır bir taşra aksanıyla konuşup, o konuştuğunda aslında gayet iyi anlıyor oldukları halde anlamıyorlarmış gibi yapıyorlar, ardından da Çiao'yu kendini beğenmişlikle suçluyorlardı. Çiao, Fuan lehçesini her ne kadar küçümsüyor olsa da, dışarıda kalmaktan çekiniyor ve gruba katılmak için deli oluyordu. Konuşmasını değiştirmeye çalıştı, ama garip geliyor, tuhaf konuşuyor, bu da onların alay etmelerine, konuşma cesaretini hepten kaybetmesine neden oluyordu. Sessizleşmiş, içine kapanmıştı; günlerin gelip geçmesini ve son dersten sonra zilin çalmasını bekler olmuştu.

Ama sessizleşmesi bile onları tatmin etmemişti. Bunu gruba katılmak için kendilerine yalvarmasından daha rahatsız edici bir meydan okuma gibi görmüşler, böylece onu kışkırtıp rahatsız etmeye başlamışlardı. Genellikle sırasında öylece otururken arkasından sessizce yaklaşıp bağırırlardı: "Hey, soya filizli çöreğin var mı, soya filizli çöreğin var mı?" Çiao'nun aklı karışır, nasıl cevap vereceğini bilemezdi. Ama onlar sanki aceleleri varmış gibi davranırlardı, sanki soya filizli çöreği olsa hemen kapacaklarmış gibi. Dolayısıyla Çiao da aceleyle yanıtlardı: "Hayır, soya filizli çöreğim yok!"

"Ah! Öyle mi? Demek ki soya filizli çöreğin yok!" derlerdi bu sefer.

Hemen ardından, "Yumurtalı çöreğin var mı? Yumurtalı çöreğin var mı?" diye sorarlardı.

"Hayır, yumurtalı çöreğim yok!" derdi Çiao içtenlikle.

"Ah! Gerçekten mi? Yumurtalı çöreğin de yok, öyle mi!" diye bağırırlardı.

Çiao'nun zokayı yutmasına bayılırlar, kahkahalarla gülerlerdi. Bu onlar için öyle eğlenceliydi ki bütün gün sürdürmüşler, ona tekrar tekrar soya filizli çörekle, yumurtalı çörek sormuşlardı. Çiao sonunda anlamıştı ama bu tip "muzipliklerden" çok hoşlanmıyor, onların bu maskaralıklarını komik bulmuyordu. Bu tür soytarılıkları aşağı tabakalara özgü buluyor, onları bu nedenle küçümsüyordu ama aslında onlara karşılık verecek güzel bir cevabı yoktu.

Ayrıca o sıralar Fuan'da moda olan saç stilini de hiç beğenmiyordu: İki örgü halinde, sımsıkı ve aşağıdan, kulakmemesi hizasından başlardı; bazen öyle kısa olurdu ki, önden bakıldığında yanakların yanından çıkan bir alarmlı saatin iki bacağını andırırdı ve zaten bu yüzden de bu saç örgüsüne Küçük Alarmlı Saat denirdi. Çiao, kız arkadaşlarına benzeyebilmek için Küçük Alarmlı Saat modelini birkaç gün yapmıştı; ama annesi bu taşra tarzının onda pek değişiklik yapmadığını söylemişti; kendisini ne daha genç, ne de daha olgun göstermiş, ne bir taşralı, ne de şehirli kıza benzetmişti. Vu onu aynanın önüne çekip, "Bak kendine," demiş ve Çiao'ya saçlarını bir an önce değiştirmesini söylemişti, hatta, lastikle bağlanan sıradan *domuz kuyruğu tarzı* olsaydı bile. Çiao bu konuda annesiyle aynı görüşteydi; o da bu kadar çirkin bir modelin Fuan'da moda olmasına anlam veremiyordu. Farklı kalmaya, tek başına kalmak pahasına dimdik olmaya karar verdiğini göstermek istercesine saçlarını Küçük Alarmlı Saat modelinden *domuz kuyruğuna* değiştirdi. Derken hayatına Fei girdi. Fei saçlarını Küçük Alarmlı Saat modeli toplamıyor, kelimeleri uzata uzata telaffuz etmiyordu. Tam aksine, saçlarını o dönem izin verilen en uzun hizaya kadar uzatmıştı: omuz hizası. Örgülerini gevşek örüyordu, alnına gelişigüzel dökülen perçemleri vardı; bu ona bitkin ama yüksek moralli bir devrimci savaşçı görünümü

veriyordu. Çiao'ya kâküllerini nasıl kıvıracağını öğretti (yatağa gitmeden önce onları ıslatıyor ve sonra perçemlerini siyah metal klipslerin çevresine birer birer doluyordu). Ertesi gün klipsleri çıkarınca permalı gibi bütün gün dayanan buklelere sahip oluyordu.

Çiao kâküllerıyle bunu denemiş ve onlar da kıvrılmışlardı; kendisine aynada bakınca tıpkı çocukken sahip olduğu bir oyuncak bebeğe benzediğini düşündü: Öyle tatlı ve cıvıl cıvıl olmuştu ki. Okula kıvrılmış kâküllerle gitmeye korkuyordu, o nedenle onları sadece evde yapıyor ve Fen'e gösteriyordu. Fen neşeyle, "Göster herkese yeni gelin/ kalçalarını bir o yana bir bu yana salla/ Göster herkese yabancı cadaloz/ elleri belinde, çalım atıyor..." diye Fuan lehçesindeki bu çocuk tekerlemesini söylüyordu; bu tekerlemeyi genellikle çocuklar garip giyinen kadınlar için söylerler, Fei gibileri de dinlerlerdi. Fei gittiği ortaokulda bundan çok daha kötüsünü de işitiyordu. Bu sözleri Çiao işitse herhalde kendini öldürürdü ama Fei onlarla dalga geçebiliyordu. Yüzüne hafifçe vurup Çiao'ya şöyle demişti: "Benim derim şehrin surlarından bile kalındır. Hadi bunu bana yapmayı denesinler bakalım." Arkadaşı olmayan, yalnızlığı seven bir kimse olarak Fei her şeyi hafife alıyordu ama kendine özgü bir gücü vardı, bu da Çiao'yu hem cezp ediyor, hem örnek oluyor, güvenebileceği biri varmış gibi hissetmesini sağlıyordu. Sınıf arkadaşlarının kendisini dışlamalarını ve aptalca şakalarını düşününce Fei'yle birlikte gezebilmesine fırsat çıkardığı için seviniyordu. Çiao ilkokulu bitirince Fei'yle aynı ortaokula gitmeye başlamıştı. Samimiyetleri ilerlemiş, birbirlerini daha sık görmeye başlamışlardı.

Mimari Tasarım Akademisi'nde oturan ailelerin artık ek bir işleri vardı: *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i ciltleme işi. Kitap yirmiye yirmi beş ebadındaydı ve üst kalitede, ekstra beyaz sözlük kâğıdı ile kaliteli, sağlam naylon ip kullanılmıştı. Aileler sayfaları kapakların içine naylon iplikle dikiyorlar ve cilt başına beş fen alıyorlardı. Ciltleme işi aslında kitabın basıldığı atölyede yapılıyordu; ama o sıralar kitaba talep büyük olup da iş yükü artmaya devam edince, atölye işin bir kısmını dışarıya fason yaptırmaya

başlamıştı, tıpkı yabancı ihracat ticaret şirketlerinin doksanlı yıllarda yaptığı gibi, onlar da örgü ve işleme işlerini ev kadınlarına veriyorlardı. Sitelerinde oturan bir kadın o atölyede çalışıyordu; sitedeki aileler de işi bu sayede almışlardı ve işlerini çok seviyorlardı. *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i ciltleme işi her şeyden önce kutsal bir görev gibiydi, bunun yanında kazandıkları para da cabasıydı. Dahası, dikiş dikmek donuk yaşamlarına bir renk katmıştı. Yaz mevsiminde iş verildiğinde, binaların önü, ağaçların gölgeleri, her yer grup grup dikiş diken kadınlarla dolmuştu. Gözleri iyi görmeyen yaşlı kadınlar, iğnelere iplik geçirmek için ve iğneyi daha kolay batırabilmek için kitapların sırt kısmında özel terzi ruletiyle işaret alsınlar diye okullarından yeni dönen torunlarını yakalamaya çalışıyorlardı. Uzaktan bakıldığında huzur dolu bir manzara vardı gerçekten: Genci yaşlısı bir avlu dolusu kadın başlarını gömmüş dikiş dikiyorlardı.

Kadınlar dikiş dikip işlemeler yapmalıydılar. Yapmalıydılar, hayatlarını kazanmak için, aileleri için ve bir de vahşi tabiatlarını baskılamak için. Bu iş onların sönük yaşantılarına renk kattığı kadar boş zamanlarını değerlendirmeye de yarıyordu. O sebeple, ne zaman üç tekerlekli, arkası düz, yük kasalı bisiklet, henüz işlenmemiş kitapları siteye getirse genci yaşlısı herkes sevinirdi. Hatta Fen bile o çirkin Fuan lehçesiyle binanın önünde avazı çıktığı kadar, "İş geldi! İş geldi!" diye bağırırdı. Sahiden de, bu "işin" onunla ne ilgisi vardı? Neden hayatta her şeyi böyle coşkuyla karşılıyordu? Çocukluğunda bu kadar coşku dolu olduğu için mi, büyüyüp Amerika'ya gittikten sonra böyle sinirli biri olup çıkmıştı?

Vu bu işi yapmıyor, Çiao'nun da katılmasına izin vermiyordu. Bu tür işleri küçümserdi, kendi çocuklarının da çocuk işçi olmasına izin vermeye niyeti yoktu; ve bu da Çiao'ya daha çok boş zaman kalması anlamına geliyordu. Fei'yi aramak için dışarı çıktığında sitenin avlusunda dikişle uğraşan kalabalığın arasından ne zaman geçse, yaşıtı veya daha büyük kızların ellerinde *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i tutmuş, büyükannelerinin yanında iğne iplikle itinayla uğraştıklarını, işleme iplikleriyle kalın ciltlerin sırtlarına yıldız imi işlediklerini görürdü.

Çiao bu "çok değerli kırmızı kitabı" dikme işinde çalışmamıştı, Fei de öyle. Başka işler peşindeydiler, örneğin gidip güzel kadınları görmek! Bir gün Fei dedi ki: "Seni Halk Hastanesi'nde dahiliye servisindeki başhemşireyi görmeye götürmek istiyorum. Bahse girerim, hayatında onun kadar güzel başka bir kadın görmemişsindir." Ve kalkıp hastaneye gittiler. Fei dahiliye bölümüne ait holde onu gösterdi. Kadın herhalde o sıralar elli yaşlarında olmalıydı. 1949'lardan önce kilise hastanesinde çalışmış eski toplumdan bir rahibeydi. Casus olduğundan şüphelenilmişti ve artık başhemşire değildi. Artık günlük işi holü ve dahiliyenin tuvaletlerini temizlemekti. Üstünde eski açık mavi renkli giysiler vardı; duvarlardan tükürük, leke ve izleri silmek için duvarın yanma çökmüştü. Çiao ile Fei'nin arkasında durduğunu sezince başını onlara çevirdi.

Ne güzel bir yüz diye düşündü Çiao, geçmiş bir yaşın güzelliği. Çiao'nun üstünde büyük etki bırakan şey aslında kadının güzelliği değil, yüzündeki sıra dışı huzurlu ifadeydi. Dahiliye bölümünün gürültülü ve karmaşık holünde, alçakgönüllülükle yere çökmüş, tükürük izleri dolu duvara yüzünü dönmüştü. Kır saçları yüzünün etrafında dağınıktı ama üzgün veya endişeli bir hali yoktu. Tükürük lekelerini böyle özenle temizlemeye onu iten şey neydi? Gerçekten bu kadar güzel bir yüz, kirli bir duvarın dibine çökmüş yukarı bakıyor, yüz ifadesi öylesine kayıtsız ve huzur dolu. Çiao bu yüzü asla unutmadı.

Dahiliye bölümünden ayrılıp avluda yürüyüşe çıktılar. Hademe olarak çalışmasından başka kadın sık sık kınama mitingine çıkarılıyordu. "Ama bir casusa hiç benzemiyor," diye yorumda bulundu Çiao.

"Ben de onun casus olduğunu sanmıyorum," dedi Fei. "Ama şifreyi itiraf etmiş. Onların şifreleri vardı. Bana da amcam söyledi."

"Şifreleri neymiş?" diye sordu Çiao.

Fei cevap verdi. "Birisi onunla bağlantı kurmaya geldiğinde, başhemşire sorarmış: 'Denizkızının balık ağı nereden gelir?' Diğeri de cevap verirmiş: 'Okyanustan.'"

Denizkızının balık ağı nereden gelir? Buydu işte; bu tam casusların söyleyeceği türden bir şeydi. Her ne kadar, ne Çiao ne de Fei casus şifresi nedir, nasıl olur bilmedikleri halde, ikisi de hemşirenin şifresinin bu işe uygun olduğunu düşünüyorlardı. Sözcükler çok gizemli ve romantikti ama aynı zamanda karanlık ve korkutucuydu; çok erotik ve yumuşaktı ama aynı zamanda ölüm kokuyordu. Şifreleri birkaç kez tekrarlamaktan kendilerini alamadılar. Fei sesini alçaltıp Çiao'ya, "Denizkızının ağı nereden gelir?" dedi.

"Okyanustan," diye yanıtladı Çiao hemen, o da sesini alçaltmıştı.

"Denizkızının ağı nereden gelir?"

"Okyanustan."

Sanki büyülenmiş gibi şifreyi birkaç kez tekrarladılar. Sonra birbirlerine baktılar; birden korkuya kapılmışlardı, sanki göz açıp kapayıncaya kadar ikisi de birer casusa dönüşmüşlerdi ve Halk Savaşı'nda ölüp gideceklerdi. Etrafa baktılar, yakınlarda kimseler yoktu ama yine de tabana kuvvet koşup ellerinden geldiğince hızlı kaçmaya başladılar; sanki bu ıssız yerde casusların kullandığı şifreleri söylemek onları da şüpheli ve tehlikeli gösterecekti. Hastanenin ayakta hasta tedavi edilen bölümüne koştular, burası insan kaynıyordu. Kalabalığın içinde ite kaka yollarını bulup ilerlediler ama Çiao henüz gitmeye hazır değildi. Fei'nin kendisini bir kez daha başhemşireyi görmeye götürmesini istiyordu.

Tekrardan dahiliye bölümüne geldiler, başhemşire hâlâ bir duvarın dibine çökmüş, küçük bir bıçakla duvarı kazıyordu. Çiao'nun içindeki onu görme isteği bu kez daha kuvvetliyse de, çok fazla yaklaşmaya cesaret edemedi. Şifreler kadının gerçekten de bir casus olduğunu ispatlıyordu ve Çiao bir parça heyecanlanmıştı. Birden, sürekli gelip kadını görme sebeplerinin aslında şifreye karşılık verme isteği olduğunu fark etti. Başhemşire dingin yüz ifadesiyle başını onlara çevirip, "Denizkızının ağı nereden gelir?" diye sorarak onları şaşırtacak, onlar da, "Okyanustan," diye cevap vereceklerdi.

Ama başhemşire arkasına dönmeden oradan ayrıldılar. Çiao başhemşirenin yüzündeki huzurlu ifadenin sahte olmadığını düşündüğünü söyledi iç geçirerek. Acaba işkenceler dayanılmaz hale gelince şifreleri başhemşire kendisi mi uydurmuştu, bunu bilmiyordu işte; itirafını inanılır göstermek için her şeyi yapmaya hazırdı belki de. Uydurduğu şifreler öyle şairaneydi ki! İnsanlara duymak istediklerini bu şairane fantezilerle verip tatmin etmiş ve sonsuza kadar bir casus olarak damga yemişti.

3

Ardından Yo-Yo girdi hayatlarına. Yo-Yo denizkızının ağı değildi ve okyanustan da gelmemişti. O da Çiao'yla aynı sınıftaydı.

Daha ortaokula başlar başlamaz başı derde girmişti. Dilbilgisi öğretmeni onu derse kaldırıp Başkan Mao'nun özlü sözlerini ezbere saymasını istemişti. O dönemde Mao'nun özlü sözlerini öğretmek dilbilgisi dersinin bir parçasıydı. Ezberlenmesi gereken yer devrimle ilgili bir bölümdü: "Devrim, arkadaşları akşam yemeğine davet etmek değildir, bir makale yazmak değildir..." Yo-Yo ayağa kalkıp ezberinden sıralamaya başladı: "Devrim arkadaşları eve davet etmektir, bir makale yazmaktır, bir..." "Dur! Dur!" dedi öğretmen. Yo-Yo durdu ve bütün sınıf arkadaşlarının ellerini ağızlarına kapatmış gülmekte olduklarını gördü. Öğretmen elindeki bambu çubukla sıraya vurup, "Neye gülüyorsunuz? Meng Yo-Yo, Başkan Mao'nun sözlerini yanlış aktardığının farkında mısın?" dedi. Yo-Yo başını salladı ve farkında olduğunu söyledi; ama öğretmen yeni baştan başlamasını istediğinde bir daha tekrarlayamadı. Öyle korkmuştu ki, yanlış söylemekten çekiniyordu. Sözleri yeniden söylememekte direndiği için öğretmenin onu oturtmaktan başka seçeneği kalmamıştı. Ya bir daha yanlış söyleyecek olsaydı? Böyle bir olaydan kim sorumlu tutulurdu sonra? Herhalde Meng Yo-Yo değil, o daha sadece on üç yaşındaydı. Sorumluluğu öğretmen yüklenmek durumunda kalırdı. O günden sonra öğretmen Yo-Yo'yu bir daha soru sormak için kaldırmadı; çocuğun ya aptal ya da gerçekten geri zekâlı olduğunu düşünüyordu.

Çiao ile Yo-Yo okuldan eve dönerken aynı yoldan geliyorlardı. Çiao bir süre önce Yo-Yo'nun da kendi sitelerinde oturduklarını fark etmişti. Aynı ilkokula gitmediklerinden daha önce hiç karşılaşmamışlardı ama artık aynı sitede ve okulda olduklarını keşfettiğinden beri Çiao onunla tanışmaya çalışıyordu. Sınıftaki başarısızlığından dolayı onu küçük görmüyordu. Başkan Mao'nun sözlerini yanlış söylemenin aşağılık bir davranış olduğunu düşünüyordu ama Yo-Yo bunu kasten yapmamıştı. Sadece biraz dikkatsizlik etmişti o kadar. Ayrıca Yo-Yo'yla görüşmek istemesinin bir sebebi de onun Fuan değil, Pekin lehçesiyle konuşmasıydı. Çiao, Yo-Yo'nun arkasından koşup ona seslendi: "Hey, Yo-Yo, bekle bir saniye!"

Onu iki eski arkadaş gibi selamlamıştı, oysa ikisi daha önce hiç konuşmamışlardı. Çiao'nun önünden yürüyen Yo-Yo selamlaşmayı duyunca durmuş, eski bir arkadaşıymış gibi Çiao'yu bekliyordu. Yo-Yo on üç yaşında, kilo almaya müsait yapıda ya da aslında şişmanca bir genç kız denebilirdi. Açık renkli teni kaymak gibi pürüzsüzdü; kısa saçları ve iri göğüsleri vardı. Yine de halinin seksi bir yanı yoktu, belki de sebebi masum ve neşeli yüzüydü.

Daha ilk andan birbirleriyle kolay anlaşmışlar, lafı dolandırmaya gerek görmemişler, çünkü içgüdüsel olarak birbirlerinden hoşlanmışlardı. "Devrim arkadaşlarınızı akşam yemeğine davet etmek değildir!" konusundan başladılar. Yo-Yo, "Aslında öğretmenin sandığı gibi aptal değilim. Evet, özlü sözü yanlış söyledim ama lütfen sen de dikkatlice bir düşünsene: Eğer devrim arkadaşları yemeğe davet etmek değilse, o zaman devrimin ne faydası var?"

Devrimin ne faydası var? Çiao bu soruyu daha önce hiç düşünmemişti. Oysa görünüşte dikkatsiz sandığı Yo-Yo onu düşündürmüştü. "Devrim..." dedi Yo-Yo. "En azından dostların yemeğe gelmesine izin vermeli."

"Ama Başkan Mao devrimin bir başkaldırı olduğunu söyler," dedi Çiao.

"Evet. Peki, başkaldıran insanların yiyecek yemekleri yoksa, başkaldırmaya nasıl güç bulacaklar?" dedi Yo-Yo. "Ben aç kal-

maktan korkarım, bu beni her şeyden daha çok korkutur. Biri bana bir kaşık yemek versin, ona ağabey derim."

Çiao, Yo-Yo'nun saf gönüllü samimiyetine gülmeden edememişti ve tabii devrim hakkındaki tuhaf sözlerine. Yo-Yo onu neşelendirmiş ve şaşırtmıştı. Yan yana yürüyüp de altı numaralı apartmanın önüne geldiklerinde Yo-Yo çoktan tombul kolunu Çiao'nun omzuna atmıştı bile. Çiao'ya samimi ve candan bir tavırla, "Çiao, sınıf arkadaşlarım beni dışladıkları için onlara gerçekten kızmıyorum. Ben onlardan biraz geriyim. Gözlerim kapalıysa yapılacak en iyi işin uyumak, açıksa yemek yemek olduğunu düşünürüm. Hadi şimdi tahmin et bakalım, büyüdüğüm zaman ne olmak istiyorum? Bir mutfak şefi! Orada bir şef için yapılacak ne güzel işler var. Bir şefin işgünü, ya insanlara yemek yedirmekle ya da kendi yemekle geçer. *Doymuş ve Doymamış* adlı filmi seyrettin mi? Konusu mutfak şefiyle ilgili. Bir gün ben de şeflerin giydiği o uzun beyaz kepi giyeceğim! Kimseye söyleme. Söylemeyeceğini biliyorum."

"Ne kadar akıllı ve tatlısın Yo-Yo!" diye düşündü Çiao. Her ne kadar büyüdüğünde bir şef olmak kendi aklına gelmemişse de, yemeğe olan ilgisi Yo-Yo'dan az değildi. Yo-Yo'yla aynı tehlikeli zevkleri paylaşıyorlardı, ama o kendini asla böyle açık ifade edemezdi, böyle açık, böyle dobra, böyle doğru şekilde, böyle... böyle yoz ve dejenere şekilde. Bir başkaldırı sayılan devrimin tam ortasında, işte böyleydiler, bir akşam yemeği daveti vermekten ve beyaz şef kepi giymekten bahsediyorlardı. Bu burjuvaların, çürümüş, dejenere ve yoz bir hayat sürenlerin yapacağı şeydi; işin kendisi yoz ve dejenereydi. Çiao içinden kendi kendini eleştirirken, Yo-Yo'nun felsefesine hak vermeden de edemedi. Yo-Yo'yla birlikte gizlice yozlaşmanın tadını çıkarmayı, gizlice dejenere olmayı çok istiyordu.

İstemeye istemeye birbirleriyle vedalaştılar. Yo-Yo, Çiao'dan sadece dört bina ötede, tıpkı Çen Zai'yle aynı apartmanda oturduğu halde, birbirlerinden ayrılmakta zorluk çekiyorlardı, bu Çiao'nun ömründe başka bir arkadaşı için bir daha tatmayacağı bir duyguydu.

Yo-Yo bir akşam yemeği daveti verecekti. Kışın başlarında bir gün, okuldan sonra Çiao'yu pazar günü yemek davetine çağırdı. Pazar gününü seçmişti, çünkü o gün evde tek başına olacaktı. Ailesi Sazlık Nehri Çiftliği'ndeydi, Çiao'nun babası gibi. Aslında normalde Yo-Yo anneannesiyle birlikte kalıyordu ama geçenlerde teyzesinin bebeği olmuş, anneannesi de bebeğe bakmaya gitmişti; bu yüzden Yo-Yo evde yalnızdı.

Evde yalnız kalmaktan hoşnuttu; anneannesinin vıdı vıdılarına ve saçma sapan sorularına cevap vermek zorunda kalmayacaktı. Anneannesi radyo dinlemeyi çok severdi ama söylenenleri sık sık yanlış anlardı. Radyoda büyük liderin en son kiminle görüştüğü ve "toplantının samimi ve dostça bir havada geçtiği" anlatılırdı genellikle. Anneanne de sorardı: "Yo-Yo, nasıl oluyor da bu samimi ve dostça toplantı sadece yedi dakika sürüyor?" Şimdi anneannesi de uzakta olduğuna göre, Yo-Yo büyük bir sevgiyle artık mutfağı devralabilirdi.

O devirde insanların pişirdikleri yemekler basitti, heyecan verici değildi. Yemek yapma aşkıyla doğmuş olmasına karşın, Yo-Yo'nun gurme mutfağı hakkında ne görgüsü vardı, ne de çok parası; yine de cebindeki bir yuanla, arkadaşlarını akşam yemeğine davet edecek cesareti vardı.

Birkaç fen harcayıp yağlı domuz jambonu aldı. Derisini kesip çıkararak eti ağır ateşte birkaç saat pişirdi. Derisi pişip, eti puf puf ve yumuşak hale gelip, sosu da kıvama gelmeye başlayınca, Yo-Yo soya sosu ekleyip, içine yeşil soğan doğradı; sonra da ateşten alıp soğuyarak katılaşmasını bekledi; böylece domuz derisinden jöle elde etmişti, bu "domuz eti jelatini" denen bir yemekti. Ardından yağlı domuz etini küp küp doğradı, onları una buladı ve yağda kızarttı (küp kesilmiş domuz eti yanmıştı, çünkü yeterince yağ yoktu) ve bu şekilde de kristal domuz yahnisi de hazırdı. Yerken tuz ve karabibere banmak gerekiyordu.

Ardından kuru erzak dolabından biraz kurutulmuş *ağaç kulağı mantarı* ile kurutulmuş *sarı zambak goncası* aldı, onları su dolu bir kapta ıslattı ve geri kalan domuzu da bunlarla *maksi domuzu* yapmakta kullandı, ortaya bir yemek daha çıkmıştı.

Dört ana yemek ile bir çorba sunmak istiyordu, böylece birkaç fen verip, *yaban elması keki* aldı. Beyaz şalgam rendeledi ve keki dilimledi. Beyaz şalgamla kırmızı yaban elması keki birleşince ortaya çıkan görüntü tam bir göz ziyafetiydi. Ardından soya soslu kurutulmuş karidesli çorba yaptı. Artık akşam yemeği, ki hepsine sadece elli iki sent harcamıştı, hazırdı. Son olarak, bir avuç ince pirinç eriştesini ocakta dekorda kullanmak üzere kavurdu. Bu onun kendi icadıydı ve zamanının ötesindeydi (şeffaf pirinç erişteleri kavrulduklarında şişip beyazlaşıyorlar, harika bir şekilde çıtır çıtır oluyorlardı, tıpkı seksenlerde patlamış mısır, pirinç gibi yiyeceklerin moda olması gibi).

Çiao davete gelmiş, yanında Fei'yi de getirmişti. Yo-Yo yemekte Fei gibi müthiş bir güzelliğin bulunmasından onur duymuştu. Yaptığı gurme yemeğin onun gibi insanlar için olduğuna inanıyor ve sadece onun gibi gerçek bir güzelliğin buna layık olduğunu düşünüyordu.

Üçü oturup Yo-Yo'nun yaptığı yemeklerin keyfini çıkardılar. Fei'nin önerisi üzerine hatta şarap bile içtiler, ki aslında içtikleri sadece suydu. Kızlar gurme yemeklerden oluşan bu koca sofrayı hazırlamak için Yo-Yo'nun sadece birkaç fen harcadığını öğrenince, ona bu işte gerçek bir deha olduğunu söyleyip onu övdüler, kurşunu altına çeviren bir deha. Fei şarabı yuvarlıyor, jelatinde domuz etini ve şalgamı çatallıyor, gevrek pirinç şehriyelerini kırıp kırıp yiyordu. Bedeni yığılana, gözleri kayana kadar yiyip içmeye devam etti. Yo-Yo ile Çiao onun yatağa uzanmasına yardım ettiler. Fei yan tarafı üzerine uzanıp yüzünü dirseğinin üstüne koydu ve "Yo-Yo, evin gerçekten çok güzelmiş, burada ömrümün sonuna kadar kalabilirim," dedi. O an için sanki bir prenses veya bir kraliçe gibi öyle güzel bir hali vardı ki, yatağın kenarında duran Çiao ile Yo-Yo ona bütün kalpleriyle hizmet etmeye hazırdılar.

Yemekleri kırıntısına kadar silip süpürdükten sonra, bir sonraki yemek ziyafetleri için ne mönü hazırlayacaklarını konuşmaya başladılar. Çiao, "Benim babam mini kartopu kızartması yapmayı biliyor," dedi. Yo-Yo, "Nasıl yani? Kızarmış mini kartopları

mı? Bu mükemmel bir şey! Sadece adından bile çok orijinal bir şey olduğunu söyleyebilirim. Kimin aklına gelirdi? Kartopu pişer mi hiç?" diye karşılık verdi. Sonra da Çiao'dan kendisine kızarmış mini kartoplarının nasıl yapıldığını bütün detaylarıyla anlatmasını istedi; ama Çiao tarifi tam olarak hatırlamıyordu, dolayısıyla Yo-Yo'ya eve dönünce bakacağına söz verdi.

Kızarmış kartopları yapmak ne kadar heyecanlı olurdu! Bu fikir Çiao'nun evdeki eski mecmuaları heyecanla karıştırmaya başlamasına neden oldu. Çok fazla dergi kalmamıştı aslında. Pekin'den taşınırlarken Vu'nun, Çin'de basılan *Sovyet Kadını* dergilerinden birkaç sayıyı saklayıp, geri kalanını ya sattığını ya da attığını hatırladı. Vu'nun bir zamanlar abonesi olduğu *Sovyet Kadını* dergisi farklı yemek türleri, örgü, kozmetik, bakım, makyaj ve moda konularını işliyordu. Vu derginin örgü ve moda bölümlerine bayılırdı; ördüğü pek çok kazağın motiflerini oradan almıştı ama yemek yapmaya ilgisi yoktu. Tatil geldiğinde dergileri karıştırıp yeni yeni yemekler deneyen Yişun olurdu. Babası kızarmış kartoplarını denemiş ve başarmıştı, Çiao'nun asla unutamadığı büyü gibi bir şeydi bu. Vu'nun yokluğundan faydalanıp eski dergi ve kitapları aramak için eve geri dönmüştü. Vu, Dr. Teng'i görmeye Halk Hastanesi'ne gitmiş olmalıydı, ama Çiao buna eskisi kadar kafayı takmadığını fark etti. Bu Dr. Teng'i daha çok kabullendiğinden dolayı değildi kesinlikle; ama artık daha çok arkadaşı vardı; ve arkadaşları onun için annesiyle Dr. Teng arasındaki ilişkiden daha önemliydi.

Evde *Sovyet Kadını* dergilerini aradı; okuldan yeni gelmiş olan Fen de dergileri aramakta ona yardım etti. Çiao bu dergileri bulundurmanın yasak olduğunu ve devlet tarafından el konulabileceğini biliyordu; işte tam da bu yüzden üstünde bir gizli ajan dikkati ile heyecanı vardı. Dergileri bir gazeteye sardı, onları büyük bir sırt çantasına koydu ve yanına Fen'i de alıp Yo-Yo'nun evine gittiler.

Kapıdan girip Yo-Yo'ya arkasından kilitlemesini işaret etti. Yo-Yo kapının sürgüsünü çekti, parmak uçlarında yürüyüp gelerek Çiao'nun yanına oturdu; sabırla onun *Sovyet Kadını* dergisini

açmasını bekledi. Çiao sırt çantasını açtı, sardığı gazete kâğıtları arasından resimli dergilerden birini çekip çıkardı, bir sayfa çevirip yüksek sesle okumaya başladı, kelimesi kelimesine:

"Tatilinizin keyfini, çok lezzetli, hazmı kolay kızarmış mini kartopu tatlısıyla çıkarmaktan daha güzel bir şey olamaz.

Pudraşeker ile limon tuzunu, önceden çırpılıp köpük haline getirilmiş yumurta beyazına katın; sonra soğuk suya batırdığınız bir yemek kaşığıyla yumurta beyazıyla hazırladığınız karışımdan kaşık kaşık alarak kaynamakta olan süte atın. Topların birbirine yapışmasına izin vermeyin. Limon tuzu ile yumurta beyazı karışımından yapılma mini toplar sütü çekecek ve kimyasal değişikliğe uğrayarak minyatür kartoplarına benzeyecekler. Kartoplarını bu şekilde üç dakika pişirin, zedelemeden bir kevgirle alıp süzgece bırakın. Kartopları kuruyunca, bir servis tabağına aktarıp şurupla ikram edin. Birbirlerine yapışmamalarına dikkat edin.

Yumurta sarıları ile şekeri iyice çırpın. İçine bir yemek kaşığı un katıp karışımı kaynamakta olan süte katın. Pişerken karıştırmaya devam ederek şurup koyulaşana dek karıştırın. İçine vanilya ilave edip tekrar karıştırın ve bir kenarda soğumaya bırakın.

Mini kartopları yapmak için iki yumurta beyazı, 30 santimetre kübik pudraşeker, 30 santimetre kübik limon tuzu ve 200 santimetre kübik süte ihtiyacınız olacak. Şurup için de 100 santimetre kübik sütle, 100 santimetre kübik şeker ve bir yumurta sarısı gerekiyor. Vanilyanın miktarını damak tadınıza göre siz ayarlayın."

Çiao'nun yüksek sesle okudukları Yo-Yo'yu hayretler içinde bırakmıştı. Vanilya, limon tuzu ve pudraşeker gibi tarifteki pek çok malzeme kendisi için bir bilmece olsa da, onda dünya gurme şeflerinin farklı içgüdüsü vardı. Bu içgüdü, koku, tat alma ve dokunma duyusundan oluşuyordu ve onun sayesinde kızarmış minyatür kartoplarının son derece aromatik, zengin, tatlı, yumuşak ve çok lezzetli oldukları sonucunu çıkarıyordu. Yaptığı, jelatinde domuz eti ve kristal domuz yemeği, bu mini kartoplarıyla karşılaştırıldığında solda sıfır kalırdı, bırakın aynı düzeyde olmayı, aynı dünyaya bile ait değildiler. Ama bu gözünü korkutma-

mıştı, bu tatlıyı hazırlayabileceğine inanıyordu. Santimetre kübiğin ne olduğunu sordu ve Çiao da bir kübik santimin bir gram olduğunu söyledi. Şimdi Yo-Yo kendinden daha emindi, ayrıntılar deneyimli bir şef için önemliydi. Diğer sorusu bu malzemeleri nereden bulacağıyla ilgiliydi. Yo-Yo süt içmiyordu ve evde sadece yumurta, şeker ve un vardı. Çiao ona, "Önemli değil. Bizde limon tuzu ile vanilya hâlâ var. Sütümüz de var. Fen ile ben her gün yarım *jin* süt içiyoruz, sütü içmeyip bu kartopları için saklayabiliriz. Dergide yalnızca üç yüz santimetre kübik demiyor mu, bu bir *jin* bile etmez; bir *jin* beş yüz gramdır. Fen sen ne dersin?"

Fen istekle başını salladı. Yarım *jin* sütle tatlıya katkıda bulunmanın buna değeceğini, çünkü o mini kartoplarını yemek için kendisini de çağıracaklarını düşünüyordu.

4

Çin'de basılan *Sovyet Kadını* adlı, sayfalarının uçları biraz kıvrılmış ve elden bırakması güç olan bu dergiler, Çiao, Fei ve Yo-Yo'nun uzunca bir süre ruhlarının gıdası olmuştu.

Yo-Yo'nun evini bir sığınak gibi kullanıp tarifleri hiç sıkılmadan tekrar tekrar yaptılar. Çiao'nun yardımıyla Yo-Yo kızarmış mini kartoplarını başarıyla ortaya çıkarmıştı. Briket ocağın önünde neredeyse yanak yanağa durup, yumurta beyazından karışımın kaynayan süte düşmesini, kartopları meydana getirecek kadar sütü emip şişmesini izlediler; heyecandan neredeyse ağlayacaklardı. Yeni bir seviyeye eriştiklerine inanıyorlardı. Sadece beceri sergilemiyorlar, bir sanat eseri ortaya çıkarıyorlardı, büyük bir sanat eseri! Kaşıkları alıp usulca kar beyazı renkte topların yanında sarı şurupla ağızlarına, dillerinin üstüne yerleştirdiler, dilleriyle topları sarmalayıp tadına vardılar. Çiğneyip zevkini çıkarırken nefeslerini tutmuşlardı. Gerçekten de tadını çıkarıyorlardı ve tat da kendini onlara sunuyordu. Ağızlarına, midelerine hoş ve güzel kokusunu bırakıyor ve lezzetiyle onlara hayatın çok güzel olabileceğini söylüyordu. Yo-Yo bir daha asla patlamış pirinç eriştesi kavurmayacak, kristalize domuz yapmayacaktı; artık yeni hedefi *Sovyet Kadını* dergisindeki bütün güzel tarifleri dene-

mekti. Çiao da Yo-Yo'nun heyecanına tam anlamıyla ortaktı; hiç esirgemeden bulabildiği bütün malzemeleri temin ediyordu, örneğin köri, tarçın, defne yaprağı, beyaz tane karabiber, acılı soya sosu, domates suyu, limon tuzu, vanilya gibi Vu'dan gizlediği malzemeleri. Bu malzemelerin hemen hemen hepsi yiyip içmek için sığınaklarına getirilmişti.

Artık cep harçlıklarını harcamayıp biriktiriyorlardı, her seferinde bir fen. Yeterince biriktirdiklerinde, alınacak balık, et, meyve, yumurta ve şekerin parasını aralarında bölüşüyorlardı. *Sovyet Kadını* onları sakinleştiriyordu; sınıf arkadaşlarının kayıtsız tavırlarına, bir bitip bir başlayan okullarına ve ağır bedensel çalışmaya artık aldırmıyorlardı (ortaokula başladıktan sonra, sık sık hava saldırısına karşı sığınak kazmaya götürülürlerdi; ve bazen herhangi bir gayesi olmaksızın çamurla suyu karıştırıp kalıplar çıkarırlardı). Eve çamur içinde ve ıslak gelirlerdi. Yıkandıktan sonra soluğu hemen kendilerini *Sovyet Kadını* dergilerinin beklediği Yo-Yo'nun evinde alırlardı.

Tarifi inceledikten sonra, ızgarada Ermeni usulü domuz köftesi yaptılar: Domuz eti kıyması, yumurta sarısı, tuz, karabiber ve rende soğanla karıştırıp köfteler hazırlayın; köfteleri unladıktan sonra yumurtaya bulayın, ardından da ekmek kırıntısına bulayıp fırına verin ve on beş dakika pişirin. Domates sosunu hazırlamak için etin saldığı suyu kullanın, diyordu tarifin devamında: Domatesin suyunu et suyuyla birlikte kaynatın. İçine tuz ve bir parça un veya mısır nişastası ilave edin. En son olarak fırında pişmiş domuz köftelerini bir servis tabağına alın ve sosu üzerine dökün. Onların ise bir fırını yoktu ve Yo-Yo'nun aklına fırında pişirme yerine, köftelerin üstünü yağlayıp ağır ateşte kızartma fikri geldi. Çok lezzetli olmuşlardı.

Bir de Tiflis turşuları vardı, ayrıca İtalyan şaraplı balık yahnisi, Macar lahana yahnisi, Ukrayna borç çorbası, Kanton usulü domatesli domuz barbekü ve Hengzu domuz barbeküsü. *Sovyet Kadını* dergisinde kendilerini özellikle Çin yemeklerine çok yakın hissediyorlardı; ama iş, ister ızgarası olsun, ister kızartması olsun av hayvanlarına gelince tamamen çaresiz kalıyorlardı. Çünkü av hayvanı bulmaları imkânsızdı; dergide gördükleri resimlerle

eğleniyorlardı: Tavşan bir elinde bıçak, bir elinde çatal tutuyor, okurlara bir av hayvanının nasıl pişirilip yeneceğini açıklıyordu. Bu tıpkı birisine, kendisini nasıl öldürüp en lezzetli şekilde pişirebileceğini heyecanla anlatmaya benziyordu.

Arada bir bazı meze türlerini de deniyorlardı: tatlı Rus çöreği, şekerli ve ballı krepler, körili kıymalı börekler. Bazı tarifler *marşmelov* kreması kullanmayı gerektiriyordu; onlar da çabucak tarifi okumuşlar, yapabilmek için malzemeleri aramaya başlamışlardı: krema, jelatin, yumurta beyazı, şeker, karamel, su ve vanilya. Marşmelov kreması yapmak için bu malzemeleri karıştırıp kabarana dek uzun bir süre çırpmanız gerekiyordu. Krema, jelatin ve karamel, bulması en zor olan malzemelerdi ve Fuan'da böyle şeyler satılmıyordu. Yo-Yo ilkokuldan bir sınıf arkadaşının annesinin bir yemek fabrikasında çalıştığını hatırladı ve onunla konuşmaya gitti. Sınıf arkadaşının annesi ona, "Bizim fabrikada bu şeylerden var ama sen bunları ne yapacaksın?" diye sordu. Yo-Yo dedi ki, "Anneannem hasta; doktor ona bu kocakarı ilacını verdi ama içinde sadece bu üç malzeme var. Birazcık, her üçünden de yalnızca birazcık lazım." Ama istedikleri çok az miktarda bile olsa paraylaydı. Yemek fabrikası devletin bir işletmesiydi, dolayısıyla Yo-Yo bağlantılarını kullanıp, neredeyse iki yuan gibi büyük bir para harcayarak, krema, jelatin ve karamel aldı. Çiao'yla birlikte sırayla karışımı çırpmaya başladılar; yemek çubuklarını kullanarak tıpkı yumurta çırpar gibi çırpıyorlardı. Gerçekten zor işti. Çiao yıllar sonra o günleri düşününce, bu sulu malzemeleri karıştırıp onlardan kar beyazı, puf puf bir krema elde etmenin mucizeden farksız olduğunu anlıyordu. O, arkadaşının verdiği destekle çırpmaya devam edebilmişti. Karışımı neredeyse bir saate yakın, kolları ağrıyana, bakışları bulanmaya başlayana kadar çırpmışlar, ama sonunda başarmışlardı. O yapış yapış sıvı nihayet hoş kokulu bir kremaya dönüşmüştü! Ah! Marşmelov kreması!

Derginin "Ev Mutfağı" adlı bölümünde ekmek üstüne sürmelik enfes bir meze Yo-Yo'nun ilgisini çekmişti. Aslında bu bölümde sebze ve meyvelerle hazırlanan sadece birkaç soğuk yemek örneği vardı. Dergide şöyle diyordu: Yaptığınız yemekler

hem damağınıza hem de gözünüze hitap etmeli. Taze salatalık, yeşil bezelye, dilimlenmiş-haşlanmış yumurtalar, yeşil soğan ve domatesler kullanarak ortaya görünümü çok güzel bir yemek çıkarabilirsiniz. Sonbaharın ilk başlarında sebzeler boldu, dolayısıyla ev hanımları göze hoş görünen pek çok lezzetli yemek hazırlayabilirlerdi.

Aşağıda Moskova Metropol Oteli'nin aşçıbaşısı Vladimir Lepuşin'den tarifler var:

1. Bayram Mezesi (Soğuk Meze): İlk olarak pişmiş yaban ördeğini ince ince dilimleyin. Ardından taze patates, yeşil bezelye, karnabahar ve kereviz saplarını haşlayıp, küp şeklinde doğrayın. Sonra domates ile salatalığı aynı kalınlıkta ince ince dilimleyin ve bütün bu malzemeleri tuz ve salata sosuyla beraber (sıvıyağ, yumurta sarısı ve damak tadına göre hardal, sirke de) ekleyerek birlikte çırpın. Artık mezeniz hazır. Sonra bu mezeyi ayaklı bir kâse içinde malzemeleri kat kat dizerek bir kule gibi inşa edin, üstüne incecik sosunu gezdirin. Sonra kulenin tepesine içi çıkarılmış bir acı sivri biber koyun ve içi oyulan ucuna bir zeytin oturtun (veya küçük bir erik) ve kuleyi zeytinlerle donatın (veya eriklerle); çevresini, kenarları zikzak kesilmiş taze elma ve salatalık dilimleriyle bezeyin. Bu dilimlerin üstüne biraz daha zeytin serpiştirin ve son olarak da kâsenin dış kenarını yeşil salata yapraklarıyla süsleyin.

2. Elma Kupası: Elmanın içini fincan gibi olacak şekilde oyup çıkarın. Daha sonra çıkardığınız iç elmanın etli kısmını küçük parçalara ayırıp bunu tazesalatalık, yeşil bezelye, lahana ile bütünleştirip salata sosunu ekleyerek yeniden elmadan çanağın içine yerleştirin. Elmaları bir tabağa koyup çevresini salatalık yaprakları, limon dilimleri ve ince halkalar halinde kesilmiş acı sivri biberle süsleyin.

3. Küçük Sepet: Büyükçe bir salatalık alıp çekirdekli kısmını çıkarın ve onu oyarak oval biçimli bir sepete benzetin. Küçük sepetin içine soğuk sebzeler yerleştirebilirsiniz. Yeşil

soğan kullanarak sepete bir sap yapın. Küçük sepetin çevresine lahana yaprakları ve yaprakların da üstüne havuç ve salatalıktan oyulma toplar yerleştirin.

Yo-Yo verilen üç tarifi inceleyip Bayram Mezesi'nin yapılamayacağına karar verdi. Yaban ördeği ile zeytinleri bulmanın imkânı yoktu; dahası işlem başından sonuna kadar neredeyse yemek sanatında akrobasi yapmak gibi zordu. Öte yandan Küçük Sepet mümkün görünüyordu. Salatalık, yeşil soğan, havuç ve lahanaları bulmak çok kolaydı. Böylece dikkatle "Küçük Sepet" yapmak için salatalığı oymaya başladı.

Çiao ise mutfak sanatında bu "süsleme" tekniklerinin hiçbirine ilgi duymuyordu. Bir yetişkin olarak ne zaman bir davet masasında "gerçek gibi" hazırlanmış tavus kuşları veya havuçlardan, şalgamlardan yapılma çiçekler veya konserve yumurtalardan hazırlanmış bir Japon balığı görse, bu gösterişçi zevksizlik karşısında midesi bulanırdı. Ona göre bir şefin bu kadar zaman ve çabayı bu dekorları ortaya çıkarmak için uğraşması sadece gereksiz değil, aynı zamanda yemek sanatının kimseye faydası olmayan bir yan koluydu. Bu yüzden Yo-Yo maharetli elleri ve oyma bıçağıyla nefis bir benzerini hazırladığı halde onun Küçük Sepet'ini takdir etmedi.

Fei de kendi eğlencesiyle meşguldü. O da *Sovyet Kadını* dergilerinin moda resimlerinin olduğu sayfaları karıştırıyordu:

Üstü altın motif baskılı bu paltonun reglan kolları var ve düğmeleri yok. Etek ve astarı ise pastel mavi ipekli kumaştan.

Harikulade iki parçalı bir elbise, bel hizasında bedene oturan üst parçasıyla.

Yeşil beyaz çizgili yünlü elbise, kollu. Etekler çizgileri boyunca pilili.

Denizci modası giysileri. Üstte askılı atlet, pantolon bezelye yeşili sugeçirmez kumaştan; ve siyah beyaz çizgili koyu lacivert ceket.

Fei moda dergilerine bayılıyordu, zaten herhalde hangisini giyse çok yakışırdı, özellikle de denizci modasına özgü giysiler. Denize açılırken giyilen giysilerin belli bir tarzı olduğunu ona ilk fark ettiren *Sovyet Kadını*'ydı. Yelkenli ile gezmek nasıl da romantik ve profesyonel bir uğraştı! Fei aklından geçenleri Çiao'ya söyledi, Çiao da ona hak verdi. Kadın kıyafetlerinin erkeklerin giydiklerinden ayırt edilemediği bir dönemde her şey lüks ötesi gözüküyordu. O kıyafetlere saplantılılar gibi bakıyorlardı, giysileri sayfadan çıkarıp hemen üstlerine denemek isteyecek kadar kaptırmışlardı kendilerini. Bir tane etekleri aşağı doğru kloş açılan uzun, siyah bir gece elbisesi vardı: "Kahire Geceleri." Fei, giysiyi sunan omuzları çıplak, ince belli mankeni taklit etmekten alıkoyamamıştı kendini. Dergiyi bir kenara bırakıp kapıya yürüdü, Yo-Yo'nun babasının siyah yağmurluğunu evin girişinde asılı olduğu yerden aldı ve banyoya daldı. Yeniden dışarı çıktığında artık Bayan Kahire Geceleri'ydi, saç örgüleri arkada sırtına sarkmış ve güzel pürüzsüz omuzları gözler önüne serilmişti. Yağmurluğu omuz altından ve göğüslerinin hemen üstünden bedenine sarmış, yontulmuş gibi duran güzel köprücükkemikleri meydana çıkmıştı. Yağmurluğun aşağı kaymasına engel olmak için onu sıkı sıkı göğsüne bastırarak tutuyordu. "Ah! Kahire Geceleri!" diye hem Çiao, hem de Yo-Yo alkışladılar onu. O sırada Fei onlara küçük bir oyun oynayıp birden ellerini gevşetti ve yağmurluğu yere bıraktı. İki arkadaşının önünde çırılçıplak duruyordu. Belki gerçekten bilerek yapmamıştı veya arkadaşlarının vücudunu görmelerini istemişti, ne kadar olgunlaştığını, ne kadar şehevi olduğunu. Bedeninin onlardan ne sırlar gizlediğini!

Yo-Yo bir çığlık atmış, Çiao gülmüştü. Fei gülümseyip sakin bir tavırla giysilerini yeniden giydi. Ardından akşam yemeği için herkesin makyajlarını yaptı. Çok basit bir uygulamaydı: Gerekli olan tek şey bir rujdu. Kırmızı renkli bir kâğıt bulup bir parça ıslattı, onlara da kâğıdı dişlerinin arasında tutup dudaklarını kâğıda bastırmalarını söyledi. Kâğıdın kırmızısı dudaklarına çıkmıştı. Kızların yüzüne anında şuh bir hava gelmişti. Kırmızı dudaklar ve abartılı yapmacık tavırlarla yemeğe oturdular. "Ben, Ukrayna borç çorbası alacağım," dedi Çiao, Yo-Yo'ya. Başında

el yapımı uzun aşçı kepiyle Yo-Yo onun yanında el pençe divan duruyordu. Fei, serçeparmağını havalı biçimde uzatıp özel Tiflis turşusu rica etti. Siparişini verirken bir yandan da parmaklarıyla bir sigarayı, gerçek bir sigarayı sıkıştırıyordu. Yiyip içmişler ve artık bir hikâye dinlemek istiyorlardı. Mideleriyle ilgilenmişler, şimdi sıra ruhlarındaydı. Hikâye anlatma işi genellikle Çiao'ya kalırdı.

Çiao, Yo-Yo'ya baktı ve sonra Fei'ye döndü. Ah, ne mükemmel ortamdı! Sol tarafında harika bir şefle, sağ tarafında güzel bir kızın arasında oturup önündeki gurme yemeğin tadını çıkarmak. Çiao da çok güzel masal anlatırdı. Başka neye ihtiyaçları vardı ki? *Sovyet Kadını*'nda, Küçük Sepet tarifinin bulunduğu sayıda okuduğu bir hikâyeyi anlatmaya başladı.

Aslında çok sıradan bir hikâyeydi. Genia adında somurtan bir kız vardı; birlikte buluştukları bir gün nişanlısı Mişa'ya naz yapıyordu. Bütün gün Mişa Genia'yı neşelendirmek için her şeyi denemiş ama başaramamıştı. Önce komiklikler yapmış, sonra fıkralar anlatmış, ardından şarkılar söylemişti, Genia'nın sevdiği şarkılar; ama Genia hâlâ surat asıyordu. Bunun üzerine küçük bir restoranda akşam yemeklerini yerlerken Mişa, Genia'yı kıskandırmak için yan masada oturan bir kızla flört etmeye başlamıştı. Hikâyede bütün olanlar bu kadar diyordu Çiao. Aslında hikâyenin sıkıcı olduğunu düşünüyordu, onu sadece kıskançlıkla ilgili kısmı ilgilendirmişti. Çiao bu hikâyeden, duyguların bazen dolaylı yollardan gösterilmesi gerektiğini çıkarmıştı: Bir erkek bir kadını seviyor, ama bazen bir başka kadınla flört etmek suretiyle sevdiği kadını kıskandırıyor. Kadın kıskanırsa, bu adamı sevdiği ve ona değer verdiği anlamına geliyor. Erkek âşık olduğu kadını sevmek için bu dolambaçlı yolu kullanarak başka kadınlara yaklaşmak zorunda. Çiao için bu yolla duyguları denemek, yani Mişa'nın uyguladığı kıskandırma metodu, ona her nedense çekici geliyordu. Erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkiler ne kadar da karmaşık ve problemli olabiliyordu! Peki kıskançlık nasıl bir duyguydu?

Kıskanmak ve kıskandırmak zaman ve enerji gerektiren bir şeydi. Kıskançlık. Bu acı, hassas, keskin duygunun belki kendine

özgü ilkel bir yanı vardı, çok antik bir budalalık. Buharlı trenlerin olduğu devirlerden kalma bir duygu. Kıskançlığın doksanlarda artık yeri yok. Hiçbir şey için zaman yok, ne gülmek, ne ağlamak için, aşkta kazanmak veya kaybetmek için, ya da samimi sohbetler için, kıskanmak için veya düelloya cesaret etmek için. Doksanlar aşkta rekabetin olmadığı bir dönem. Yetişkin yaşlarına ulaştığında buna inanacaktı Çiao; ve eğer aşkta rekabet artık yoksa, sizi kim kıskandırabilirdi?

Ama o sıralarda, yani yetmişlerde, dudaklarını kırmızı kâğıtla boyayan kızlar kendi aralarında hâlâ kıskançlık hakkında konuşuyorlardı.

"Sen kıskanır mısın Yo-Yo?"

"Sen kıskanır mısın Çiao?"

"Sen kıskanır mısın Fei?"

Fei dedi ki: "Ben kıskanmam, ama başkalarının beni kıskanmasını sağlarım."

5

Fei'nin her zaman diğer insanlardan farklı bir hali vardı ve farklıydı da. Çiao ile Yo-Yo kıskanıp kıskanmayacaklarını tartışırlarken, Fei kendisinin başkalarını kıskandıracağını düşünmekteydi; Çiao ile Yo-Yo filmlerdeki karakterlerin yaşamlarına iç geçirirlerken, Fei onlara, "Ben filmin kendisiyim," diyordu.

Ben filmin kendisiyim.

Ben filmin kendisiyim. Sadece cesareti olan, çok güzel birinin söyleyebileceği çapta bir söz. Hiçbir şey Fei'yi korkutmuyor gibiydi. Aşkı bulan her kadının Fei gibi kibirli ve şımarık olabileceği doğru muydu?

Erkekleri seviyordu ve erkeklerin kendisini beğenmesini sağlamaktan hoşlanıyordu. On beş yaşında olan Fei'nin çoktan bir erkek arkadaşı vardı, okulda üst sınıflardan Kaptan Sneakers lakaplı bir çocuk. Çocuğun birkaç tane de birlikte dolaştığı yakın arkadaşı vardı; hepsinin başı tıraşlı, ayaklarında beyaz *sneaker* tipi spor ayakkabı ve birbirleriyle aynı tarzda giyiniyorlardı. Derslerde dikkati dağıtıyorlar, okulda öğretmenlere sorun çıkarıyorlar,

okulun dışında azıtıp çete kavgalarına karışıyorlardı. Herkes onları Beyaz Sneakers Çetesi olarak tanırdı.

Kaptan Sneakers, Fei ile bir tür kaçırma eylemi sonucu tanışmıştı. Bir akşam Fei eve dönerken yolda birkaç yandaşıyla beraber bisikletleriyle Fei'nin peşine takılmış ağır ağır arkasından takip ediyorlardı. Fei onları atlatamamıştı. Bu büyük çocuklar tarafından takip edildiğini anlayıp, sakin bir şekilde yürüyormuş gibi yapmıştı. Bisikletlerini çok yavaş sürüyor olmalarına rağmen oldukça korkutucuydular. Hızları, onun kaçmaya çalışmaması için bir uyarı niteliğindeydi, çünkü bacaklarıyla tekerleklerin hızını aşamazdı. Dolayısıyla Fei koşup kaçma fikrinden vazgeçmiş, hatta daha da yavaş yürümeye başlamıştı. Gözucuyla Kaptan Sneakers'ı süzdü, dazlak kafasını ve güçlü vücudunu; çocuğun hafiften gergin, nefes alıp verişini duyuyordu. Okulda herkesin korktuğu bir tipti ve kızlar onunla karşılaşınca sanki çocuk anında saldıracaknuş gibi başlarını öne eğerlerdi. Oysa onun kimseye saldırdığı yoktu ve aslında Fei'den çok hoşlanıyordu. Fei çok ağır yürüyordu; neler olacağını bilemiyor ama çok da korkmuyordu. Neler olacağını bilemiyor... ama her ne ise çok istiyordu. Çocuğun gergin nefes alışı biraz kafasını karıştırmıştı; kalbi çoktan bir şeylerin olmuş olması gerektiğini söylüyordu ama ne olduğunu kestiremiyordu. Halk Hastanesi'ne varmak üzereydiler. Sokak lambaları yanıyordu ama karanlığın çöktüğü kaldırımlarda karanlık sadece yoğunlaşıyor gibiydi. Çete üyeleri kaldırımda bisikletleriyle Fei'nin çevresinde yarım daire oldular ve çocuk Fei'ye, "Hey, bisikletimin arkasına atla, seni bir yere götüreceğim," dedi.

Sesi kötülük saçan veya tehditkâr tonda değildi. Fei çıkıp onun bisikletinin arkasına oturdu. Çete üyeleri tek sıra halinde caddeye uzanıp bisikletlerini uçururcasına sürdüler. Çocuk arkasında oturan Fei'ye yüksek sesle, "Belime sarıl!" dedi. Fei sersemlemiş bir halde ellerini uzatıp onun yapılı beline tutundu. İlk defa bir erkeğin beline sarılıyordu, yabancı bir erkeğin; ve bu da Fei'nin bir parça girişken ve utanmaz gibi görünmesine neden oluyordu ama o bu hissi seviyordu. Bisikletin pedallarının deli gibi çevrilişi, hızı ve bisikleti süren çocuğun beden ve bacakları-

nın hareketi, hepsi ona umulmadık bir zevk veriyordu, bugüne dek hiç tatmadığı bir zevk. Bunları yapmazsa ne yapacaktı? Sıkıntıdan patlardı, zaten sıkıntıdan yeterince patlamıştı.

Çocuklar çılgın bir hızla bisiklet sürerek gri ve iç karartıcı görünümde bir apartmanın önüne kadar geldiler. Çetenin geri kalanı dışarıda kalırken Kaptan Sneakers bisikletini bağladı ve Fei'yi yukarı çıkardı. Anahtarla bir dairenin kapısını açtı ve içeri girer girmez yeniden kilitledi, ışığı sönük bıraktı. Sonra Fei'ye doğru bir hamle yapıp onu yakaladı, holde adım adım gerilemeye zorlayarak, banyo ve mutfağı geçip yatak odasına benzer bir odaya doğru, oradan da bir köşeye sıkıştırdı. Fei'nin kalbi duyulacak bir gümbürtüyle küt küt atıyordu; çocuğun nefesini yüzünde hissediyor, bu onu kelimelerle anlatılamayacak kadar heyecanlandırıyordu. Nefes almakta zorlanıyordu; ağzını açıp nefes nefese kalışını kelimelerle hafifletmek istedi: "Ne yapmak istiyorsun?"

Çocuk birden sert bir hareketle vücudunu onunkine bastırıp dişlerinin arasından sözcükleri rendelercesine, "Seni becermek istiyorum. O siktiğimin yüzünü... seni ilk gördüğümde... ben... bunu çok uzun zamandır istediğimi biliyorsun. Söyle, sen de istiyor musun? Söyle bana, sen..." Konuşurken bir yandan da ağzıyla Fei'nin dudaklarını arıyordu ama Fei dönüp duruyor, ona engel olmak için başını çeviriyordu. Çocuğun o ateşli, çıplak, açık saçık konuşmaları başını deli gibi döndürüyorsa da, kararlı bir şekilde ağzını ondan kaçırıyordu. Yaşadığı sürece hiçbir erkek ağzını öpemeyecekti.

Çocuk öpmeye giderek daha kararlı halde sabit tutmak için uzanıp kızın başını tutmaya çalıştı; bunun üzerine Fei onu bileklerinden yakalayıp çocuğun ellerini göğüsleri üstüne çekti. Çocuk kızın ağzını aramayı bırakıp üstündeki bluzu çıkarmaya başladı. Kadınlar üstünde fazla tecrübesi olmayan çocuk titreyen ellerle bluzu yırttı. Sonunda kızın ılık, küçük, taş gibi dimdik göğüslerine dokundu ve ovalamaya başladı, kabaca, kızın acıyla inlemesine neden olarak. Sonra daha fazla dayanamayarak Fei'yi yatağa götürüp üstüne itti. Kendi giysilerini çıkarırken, "Merak etme. Merak etme, bu annemlerin yatağı ve evde yoklar," diyor-

du. Üstündekileri çıkardıktan sonra, karanlıkta kızın da giysilerini çıkarmak için el yordamıyla aradı. Onun da çoktan giysilerini çıkarmış, çıplak olduğunu görünce şaşırdı. Kıza uzanıp onun hafiften titreyen bacaklarına dokundu. Ne o an, ne de sonrasında, giysilerini kendiliğinden çıkardığı için kızı küçümsedi. Tam aksine buna minnettardı. Fei'nin açıklığı ve dürüstlüğü, bir yandan reddedip, bir yandan yapmasına müsaade eden sahtekâr kızlarla karşılaştırınca hoşuna gitmişti; ama maalesef on sekiz yaşında memnuniyetini nasıl göstereceğini bilemiyordu.

Artık Fei'nin arzuları tamamen şahlanmıştı. Çocuğun vahşi heyecanıyla baştan çıkmış ve bedeni, çocuğun ağırlığını ve kendisini acıyla terleten sertliğini istekle, hiç korkmadan karşıladı. Fei aşk nedir bilmiyordu ve aslında Kaptan Sneakers'ı sevdiği falan da yoktu. Sadece onun kendisine bu şekilde davranmasından memnundu, sanki böylelikle daha da dejenere olabilecek, aynı zamanda başını daha gururla dikleştirebilecekti.

Fei'nin Kaptan Sneakers'la ilişkisi kısa zamanda bütün okulda duyulmuştu; o da böylece onun bisikletinin arkasına oturup beline daha rahat sarılmaya başladı. Ondan kendisine sigara almasını istiyordu, *Big Wheels*, paketi on yedi fen. Sınıfındaki kızlar artık onunla konuşmuyordu. Diğer sınıflar arasında Fei'nin bedenine tilki ruhunun yerleştiği söylentileri yayılmıştı; pantolonunun içinde bacakları arasında kocaman tüylü bir kuyruk sakladığı söyleniyordu. Daha da ileri gidiyorlardı. Ya yazın ne olacaktı? Yaz gelince kuyruğunu nereye saklayacaktı? Dedikoduyu yayan kişi, kuyruğun büyüdüğü gibi yeniden küçülebileceğini de söylemişti. Yazın kuyruğu yeniden küçülecek ve belinin etrafına dolayacaktı. Böylece, bacaklarının arasında saklı duran kuyruğu görmeyi umarak Fei'yi tuvalete kadar peşinden takip etmekten çılgınca bir zevk alıyorlardı.

Sınıfındaki erkek çocuklar da onunla konuşmuyordu. İçlerinden Fei'yle aynı sitede oturan bir çocuk, sandalyesinin arkasına üstünde "piç kurusu" gibi şeyler yazan notlar yapıştırıyordu. Fei, Kaptan Sneakers'la çıkmaya başladıktan sonra ona kendisine yapılanları anlatmış, Kaptan Sneakers da çocuğu bir güzel pa-

taklayarak ön dişini kırmıştı. O günden sonra kimse Fei'yi kızdırmaya cesaret edememişti. Kızdırılacak bir kız değildi; kızların kıskanmasına, erkeklerin korkmasına neden oluyordu.

Erkek arkadaşından kendisi için şu ya da bu gibi istekleri oluyordu. Bir gün, durup dururken aklına Çiao ile Yo-Yo'ya büyük bir sürpriz yapmak geldi. Böylece Kaptan Sneakers'tan, çete arkadaşlarının bir gece okul kantinine gizlice girmesini istedi; onlar da yaptılar. Kantinden bir şişe soya yağı, birkaç *jin* marine edilmiş *kocabaşlı tüylü kuyruk balığı*, bir küçük çuval un, yirmi yumurta, *Siçuan* karabiberi ve anason gibi bazı baharatlar almışlardı. Fei bisiklet konvoyunun önüne düşüp çocukları beraberlerinde ganimetlerle Yo-Yo'nun evine getirmişti. Çiao ile Yo-Yo öyle sevinmişlerdi ki yatağın üstünde taklalar atmışlardı. Önce yumurtaları kapmışlar, sonra karabiberle anasonu koklamışlar, ardından parmaklarının arasından pahalı ve katkılı unu akıtmışlar, elden bırakmayı istemezcesine yağ şişesini sevgiyle kucaklamışlardı. Yağ ve yumurtaların karneye bağlandığı o dönemde neredeyse zengin sayılırlardı; kendilerini çok varlıklı hissediyorlardı, toprak sahibi gibi hissediyorlardı kendilerini, hatta bir toprak sahibi bile onlar kadar zengin değildi.

Eline bir avuç un alan Yo-Yo yumurta ve undan derin yağda kızartılmış *sa-ki-ma* yapacağını söyledi. Fei onlara, "Kızlar, siz yapın ve yiyin. Size katılamayacağım, çünkü onunla yapacağımız başka işler var," deyip gitmişti. Çiao ile Yo-Yo onları (Fei ile Kaptan Sneakers'ı) geçirmek için dışarı çıktılar. Fei'nin kalçalarını sallayarak bisiklete binişini, kollarını onun beline dolayışını seyrettiler. Bu çift, bisiklette beraber oturan Güzel ve Cesur, sitedeki küçük yolda bütün dikkatleri üstlerine çekiyorlardı. O devirde, koca Fuan'da, bütün eyalette veya başkentte ya da Çin'in tamamında, toplum içinde bir gencin bisikletinin arkasına oturup beline sarılmaya hangi kız cesaret edebilirdi? Böyle bir şeyi sadece Fei yapardı. Sadece o bu kadar rezil ve korkusuz olabilirdi.

Hangi genç erkek sevdiği kızın karşısında hava atmak, gösteriş yapmak istemez? Hangi genç kız erkeğinin kendisine arka çıkmasını, kendisini gururlandırmasını istemez? Ama sevgi sözü

Fei ile Kaptan Sneakers'ın arasındaki ilişkide geçerli değildi. Onlar sevgi sözcüğünü hiç telaffuz etmediler. Onlar birbirlerine biyolojik içgüdülerden dolayı yakınlık duyuyorlardı; ve ayrıca biraz gençlik sarhoşluğu ve biraz da ne ifade edilebilen, ne de ortadan kaldırılabilen bir yalnızlık duygusu. Yakından incelenecek olursa, gerçekten iki âşık çift gibi değildiler, birbirlerine aldırdıkları yoktu; sadece bir sorun çıktığında diğerinin arkasında duracak, daha çok birlikte takılan iki yakın arkadaş gibiydiler. Sevişmeleri monotondu, basit ve yavan, üstelik birlikte geçirecekleri yeterli zamanları olmasına rağmen. Fei yatakta asla gerçekten zevk almıyor, Kaptan Sneakers onu hiçbir zaman gerçekten tatmin etmiyordu; tatmin denen şeyi çok sonraları anlayacaktı. O dönemde tatmin edilebileceğinin ve mutlu olabileceğinin farkında değildi henüz, tıpkı aşkın ne demek olduğunu gerçekten bilmediği gibi. Fei işlerin böyle yürüdüğünü sanıyordu: Önce dört gözle olmasını bekliyordu, ama sonra ona katlanmak gerektiğini düşünüyordu. Katlanmak konusunda üstüne yoktu. Yapması gereken tek şey, dudaklarını sımsıkı kapamak ve bacaklarını açmaktı, bundan sonra katlanma kısmı başlıyordu.

İnsanların hep bahsettiği tarif edilemeyen o gizemli şey bu muydu yani? Fei kıyafetlerini üstüne geçirip onunla dışarıda gezmeyi tercih ederdi; hiç değilse dışarıda bakışları üstüne toplayabilirdi, kıskanç, onaylamayan veya şaşkın bakışları. En azından insanlara kendisini koruyan sert bir erkek olduğunu gösterebilirdi. Sert bir erkek tarafından korunmaya gerçekten çok ihtiyaç duyuyordu; adama kök söktürüp istediği gibi kullanabileceği bir erkeğe; elleri kalçasında, kaşlarını kaldırıp, gözlerini öfkeyle iri iri açıp hesap soruşunu seven bir erkeğe. Birlikte vakit geçirme şekilleri sayesinde sıkıcı günlerine biraz tat gelmeye başlamıştı, ki bu hem seksle yakından bağlantılı gibi görünüyordu, hem de hiçbir bağlantısı yokmuş gibi duruyordu.

İkisi de birlikte sürtüp zaman geçiriyorlardı. Fei geceleri genellikle dışarıdaydı; bazı geceler onunla yatıyordu, bazen de Yo-Yo'larda kalmayı istiyordu. Bir gece Çiao, Yo-Yo ve Fei, birlikte Yo-Yo'larda akşam yemeğindeydiler. Çiao heyecanla geçenlerde bir

çizgi romanda okuduğu Shakespeare'in "Emilia" adlı hikâyesini anlatıyordu. Çok heyecanlı, insanın duygularını altüst eden bir hikâyeydi; gözden düşen bir metresle ilgiliydi. Derken, Kaptan Sneakers gelmiş ve Fei'den kendisiyle birlikte gelmesini istemişti. Fei gitmek istememiş, Kaptan Sneakers da uzanıp ona okkalı bir tokat patlatınca ortamın huzurlu, güzel atmosferi yok olmuş, hepsinin korkudan yüreği hoplamıştı.

Çiao kızgınlıkla, "Ona neden vurdun?" diye sordu.

Kaptan Sneakers, Fei'yi bileğinden kavrayıp oradan birlikte ayrılırken Çiao'ya, "Hiçbir bok bilmiyorsunuz!" dedi.

Çiao ile Yo-Yo onlar evden çıkarken arkalarından bakakalmışlardı. "Hiçbir bok bilmiyor olduklarının" belki doğru olduğunu düşündüler, çünkü Fei, Kaptan Sneakers'ın attığı tokada gücenmiş gibi durmuyordu. Tokat Çiao'ya, Fei'yle ilk karşılaştıkları günü hatırlatmıştı. Kendisi de o gün sokakta Fei'den benzer bir armağan almıştı, yeni tanışmış olmalarının şerefine.

Fei ile Kaptan Sneakers ilişkilerine genç adam liseden mezun olup köylülerin yanında eğitim almak üzere taşraya yollanana kadar devam ettiler. Sonrasında Fei, Fuan Şarkı ve Dans Grubu'ndan bir dansçıyla tanıştı. Dansçı okullarına dans öğretmesi için davet edilmişti. *Mao Zedong'un Fikirlerinin Propaganda Ekibi*'ydi grubun adı ve bir Tibet dansını çalışıyorlardı: "Çamaşırcı Kızlar" şarkısını. Fei, *Mao Zedong'un Fikirlerinin Propaganda Ekibi*'nde değildi. Yoz yaşam tarzı yüzünden oraya seçilemezdi ve zaten şarkı söylemeyi veya dans etmeyi de sevmiyordu. Ama okulun çevresinde dolaştığında dikkatleri üstüne çekiyordu. Dansör onu fark etmiş, o da dansörü fark etmişti. Çocuğun yakışıklı yüzü kızların kalbini çalıyor, rahat ve arkadaşça tavırları da erkek çocukların hoşuna gidiyordu. Oysa Fei onun sadece kendisini fark ettiğini, özellikle sadece kendisini yakından tanımak istediğini düşünüyordu. Fei böyle sanıyordu.

6

"Baksana, gerçekten de çok hoş bir fiziğin var, neden sen de Mao Zedong'un Fikirlerinin Propaganda Ekibi'ne katılmıyorsun?

Seni yakından izliyordum, bence *Çamaşırcı Kızlar* şarkısına mükemmel bir baş dansöz olurdun." Dansör bir gün Fei'nin yolunu okul dışında kesmiş ve ona bunları söylemişti.

Çocuk sonunda Fei'yle konuşmuştu, bu Fei'yi çok gururlandırdı. Tahmini doğru çıkmıştı; artık erkekler hakkında biraz bilgisi de vardı. Çocuğa gülümsedi ve "Adım, Fei Teng," dedi.

"Adının Fei Teng olduğunu biliyorum," diye karşılık verdi.

"Doğru," dedi genç kız. "Okulda birçok kişi arkamdan konuşur."

Çocuk belli ki konuşmanın bu yönde seyretmesini istemiyor, işiyle ilgili konularda konuşmayı istiyordu. "Hiç dans ettin mi?" diye sordu. Fei ona etmediğini söyledi. Hiç dans etmemişti. Dans etmeyi sevmiyordu ve ilerde de dans etmeye niyeti yoktu. Güzelliğinden emin, Fei bilerek dans konusuyla arasına bir mesafe koydu. Bu dansör çocuğa ne dans etmeyi seviyormuş gibi görünerek cezp etmeye çalışmaya ihtiyacı vardı, ne de dans ettiğini söyleyerek ona yakınlaşmaya. İşte onun önündeydi, dans etmeye hiç gereksinim duymayan harika bir vücutla. Ama bir de ders alsa, ne biçim bir tanrıçaya dönüşürdü kim bilir diye düşündü içinden hınzırca.

Çocuk devam etti. "Ailenizden biri sanatçı olmalı. Yoksa, böyle... böyle güzel biri ortaya çıkmazdı. Güzel diyorum, anlıyor musun?" Fei, çocuğun ailesini konuya karıştırmasından açıkça rahatsız olmuştu; ama yaptığı iltifatlar hoşuna gitmişti, özellikle "ortaya çıkmak" sözcüğünü kullanması yüreğinin hoplamasına neden olmuştu. Onun aklında "ortaya çıkmak" sözcüğü kesinlikle güzel bir görüntüydü, tıpkı sabahın ilk ışıkları arasından doğan güneş gibi, yumurtasından çıkıp en masum haliyle dünyayla tanışan yeni bir civciv gibi veya balçık toprağın içinden başını uzatan özgür nilüfer çiçeği gibi. Bütün bu dokunaklı ve anlamlı görüntüler, Fei gerçekten de bunlara denk miydi? Dansöre baktı ve bir süre bir şey söylemedi. Ne ailesiyle ilgili yaptığı yoruma karşılık vermek istiyordu, ne de güzellik fikrini tartışmak.

"Her neyse..." diye devam etti çocuk. "Sanırım biraz çalışmayla gayet güzel dans edebilirsin."

"Dans etmek istiyorsan eğitime küçük yaşta başlamalısın. Baksana benim yaşıma. Benim bacaklarım da belim de artık esnek değil," diye itiraz etti Fei, bunları söylerken belinden yarım döndü ve ne kadar hantal olduklarını göstermek ister gibi bacaklarına vurdu.

"Bu tam olarak doğru değil," dedi dansör çocuk. "Sen herhalde daha on yedi bile değilsindir, değil mi? İstersen biraz zaman ayırıp bel ve bacaklarınla ilgilenebilirim. Pazar olur mu? Pazar günü sınıfta."

"Yalnızca ikimiz mi?" diye sordu Fei.

Dansör cevap verdi: "Yalnızca ikimiz."

Pazar günü belirlenen saatte Fei sınıfa girdi. Dansör karatahtanın önündeki öğretmen masasının üstünde oturmuş onu beklemekteydi. Fei, adamın oturduğu yerden salladığı uzun ve çevik yapılı bacaklarını, kollarını göğsünde kavuşturmuş halini çok beğenmişti. Sınıfların genellikle kötü kokan ve gürültülü yerler olduklarını düşünürdü. Orada bulunmayı sevmezdi ve daha önce hiç boş bir sınıfta bulunmamıştı. Bugün içeri girdiğinde, havada belli belirsiz bir beklentinin varlığını hissetti. Sınıfın o anki sessizliğine memnun oldu, çünkü dansör, öğretmen masasında oturuyordu ama sıralar boştu.

Genç kızın içeri girdiğini görünce adam oturduğu yerden atladı, bileğinden saatini çıkarıp bir sıranın üstüne koydu. "Hadi gel, başlayalım," dedi.

Kıza doğru yürüdü, ondan ilk sıradaki masaya dayanmasını ve kenarına tutunarak destek almasını istedi. Sonra da Fei'nin ayak bileğini kavrayıp yavaş yavaş yukarı doğru kaldırdı. Bacak bu işe antrenmanlı değildi elbette ve henüz yukarı bile çıkmadan Fei, "Hayır, hayır, çok acıyor!" diye bağırdı. Bunun üzerine adam kızın bacağını bıraktı, ama elini ayak bileğinden çekmemişti. Fei de sıraya yaslanmış vaziyette durmaya devam ediyordu; adam bileği okşamak için eğildi. Çekingen ve usulca; ama aynı zamanda kararlı bir tavırla; bırakmaya niyeti olmadığını belli eder gibi. Eli yukarı çıkmaya devam etti; baldırına geldi, oradan da uyluğa çıktı. "Baldırının uyluğuna oranını ölçüyorum. Mükemmel, tam ölçüsünde. Tabii bir de bu narin dizkapağın var," dedi ve onun

narin dizkapağına bir süre dokundu; sonra elini yukarı çıkarıp belini tuttu ve elini usulca, gevşekçe bağlı bir deri kemerle büzülmüş gömleğin içine soktu, oradan da doğruca göğüslerine gitti. Fei ne zaman sıranın üzerine yatırıldığını ve gür saçlarıyla adamın başının göğüslerine eğildiğini fark etmedi. Çocuk üzerine uzanmış, büyük bir açlıkla onu emiyor, ısırıyordu. Sonra, ayak bileğinden yukarı çıkan el aşağıya kaydı, aşağıya karnına doğru ve oradan da bacaklarının arasına girdi. Parmakları bir dansörün bacakları kadar çevikti ve Fei'nin bedeninin elinde olmadan bükülmesine neden oluyor, onun bu şekilde bükülmesiyle adam daha derine, daha derine giriyordu. Genç kız onun kendisini parmaklamasını, delip geçmesini, ıslaklığını yarmasını, ta derinlerde, içindeki titreyişe bir son vermesini istiyordu...

İlk yakınlaşmaları o noktada sona ermişti ama Fei dansöre âşık olmuştu. Onu gece gündüz görmek istiyor, adam da onu karısı olmadığı günler evine götürüyordu. Evli bir adamdı, Fei bunu biliyordu ama düşünmek istemiyordu. O sadece onunla birlikte olmak istiyordu; onun minik pisi pisisi olduğunu, küçük güvercini, utanmaz minik orospusu olduğunu kulağına fısıldamasından hoşlanıyordu; adam çok tatlı dilliydi; ayrıca Fei'nin saçlarını tarıyor, onları örüyordu ki, bu Fei'nin içini eritmeye yetiyordu. Annesi öldüğünden beri saçlarını ören olmamıştı, hele böyle yakışıklı bir erkekten beklediği bir iş hiç değildi. Genç adam gelip arkasında durdu. Fei orada oturmuş, arkasında duran adamın kokusunu içine çekerken, hep bu şekilde büyülenmiş gibi onun önünde oturuyor olmayı ve onun da ömrünün sonuna kadar, hatta karısı eve geldiğinde bile hiç bırakmadan saçlarını örüyor olmasını diledi. Aslında üçünün birlikte yaşamalarına izin versin diye içinden karısına yalvarmak geçiyordu.

Sonra hamile kaldı; hiç korkmamıştı. "Artık senin çocuğunu taşıdığıma göre benimle evlenmek zorundasın." Buna inanıyordu naifçe. "Evlen benimle ve bırak seninle geleyim, Fuan'dan ayrılayım, bütün bu pis dedikoduları arkada bırakayım." Onunla birlikte olduğu için artık adına laf getirmemeye, hakkında pis

dedikoduların çıkmamasına çalışıyordu. Aslında kendine değer verdiğinden değildi, ona değer veriyordu. Ona layık biri olmak istiyordu.

Hamile olduğunu söylediği zaman, genç adam korkudan neredeyse ölecekti. "Olmaz, olmaz, olmaz!..." demişti tek bir solukta ardı ardına sıralayarak. Sonra bir of çekti ve oturması için Fei'yi elinden tutup çekerek, "Bu iş olmaz. Hâlâ bir çocuksun, biliyorsun," dedi.

Fei sordu: "Peki beni sıranın üstüne yatırırken çocuk olarak neden görmedin?"

"Benim suçum," dedi genç adam. "Hepsi benim suçum. Seni neden bu kadar sevdim ki sanki? Seni bu kadar sevilesi yapan neydi?"

Fei, gözlerinden yaşlar akarken, "O halde neden beni istemiyorsun?" diye sordu. Bunun üzerine adam ona kanunların ve evlilik kurumunun nasıl işlediğini anlattı. Fei kanundan anlamazdı; daha önce kimse kendisiyle kanunlarla ilgili olarak bu kadar ciddi konuşmamıştı. Birini öldürürse bunu kendi hayatıyla ödemek zorunda olduğunu biliyordu sadece ve eğer birine borcu varsa onu geri ödemek zorunda olduğunu, yani bir aptalın bile bildiği şeyleri. Fei kimseyi öldürmeyi düşünmemişti, kimseye borcu da yoktu. Kanunlar ne karışırdı onun hayatına? Oysa şimdi on altı yaşında ve bu adamdan hamile biri olarak onun kanunlar hakkında nutuklarını dinlemek zorunda kalıyordu. Genç adama göre, kanunları biraz çiğnemişlerdi. Bunu duymak Fei'yi biraz korkuttu. "Ne yapacağım ben o halde?" diye sordu.

"Bilmiyorum," dedi. "Ama eninde sonunda yapman gerekecek... Yani, o çocuktan kurtulman gerekecek." Fei hastaneye yalnız gitmekten korktuğunu söyleyip onun da kendisiyle birlikte gelmesini istedi. Genç adam bunun da imkânsız olduğunu söyledi. Dans grubunda ona çok önemli bir görev verilmişti. Siçuan Eyaleti'nde uzak bir yerlerden bahsediyordu. "Siçuan'da çok meşhur kilden yapılma bir grup heykel var, adı *Kira Toplama Alanı*, hiç duymuş muydun? Büyük toprak ağası Liu Vençe'nin, kiracısı olan çiftçilere nasıl zorbalık edip onları ezdiğini anlatıyor. Bizim

dans grubumuz bu heykellerin etrafında bir dram dansı yapmayı planlıyor. Beni de heykelleri gidip görmem, sonra da gelip bu konu etrafında bir koreografi hazırlamam için Siçuan'a göndermek istiyorlar. *Kira Toplama Alanı* ile ilgili, drama tarzında bir dans gösterisi, düşünsene bir! Bu belki ülke çapında büyük bir sansasyon yaratacak! Bu sıradan bir dans gösterisi değil sadece, aynı zamanda siyasi bir görev. Anlayabiliyor musun?" Fei ise, her ne kadar Liu Vençe ve *Kira Toplama Alanı* hakkında bir şeyler biliyorsa da, siyasi misyonlar hakkında çok bilgisi yoktu; ama zaten bunların hiçbiri onu ilgilendirmiyordu, o sadece adamın ne zaman geri döneceğini bilmek istiyordu. Genç adam belirsiz konuşarak biraz zaman alabileceğini söyledi, on günden üç aya kadar değişebilirdi. Siyasi bir görev söz konusuydu ve zamanla sınırlandırılamazdı. Ardından da kırık bir plak gibi Liu ve *Kira Toplama Alanı*'ndan bahsetmeye başladı; sanki Fei eğer illa bir suçlu arıyorsa kabahati bu iki şeyde bulmalıydı. Kendisini Fei'den koparan ve onunla hastaneye gitmesine engel olan şeyler bunlardı.

Fei başını öne eğdi, artık susuyordu. Ardından genç adam bileğinden saatini sıyırıp çıkardı ve onu kıza vererek, "Bu saati sana hatıra olarak vermek istiyorum. Çok ünlü bir markadır, *Shanghai Coral Jewel*." Kızın elini yukarı kaldırıp saati onun bileğine taktı. Bir erkek saati, çelik kayışlı, Fei'nin incecik bileğinde gevşek ve hantal bir şekilde sarkıyordu. O pazar günü ilişkilerinin nasıl başladığını hatırladı Fei birden: Adamın saati kolundan çıkarıp okul sırasına doğru yürüyüşü geldi gözlerinin önüne. Şimdi aynı hareketi yeniden yapıyordu; ve ilişkileri de herhalde burada sona erecekti. Kendini biraz sersemlemiş gibi hissediyor olmasına rağmen bu sonu görebiliyordu. Genç adamın kendisini güzellikle kapıdan nasıl dışarı çıkardığını hiç hatırlamıyordu; kibarca ama direnmesine fırsat vermeden. Bir tek, kapıyı son bir kez açıp çaresizlik içinde ona, "Ne yapacağım şimdi ben?" diye sorduğunu hatırlıyordu.

Genç adam omzuyla yarı aralık kapıya yaslanıp alçak bir sesle, "Bir çare bulması için amcana gidebilirsin," demişti.

Fei oradan ayrılıp tekrar caddeye çıkmış ve biraz oturmak için nehir kıyısına yürümüştü. O sıralar nehir bugünkü kadar

kirli değildi, ağır ağır akan suları henüz o günlerde kötü kokmuyordu. Üstünde uzanan köprünün her yanı üst üste yapıştırılmış kâğıt, poster ve sloganlarla kaplı olmasına rağmen, nehir hâlâ eski yatağında usul usul akmaktaydı. Filmlerde veya çizgi romanlarda kahramanların sorunlarını çözemedikleri zaman nehir kenarına koşmaları ona hiçbir zaman gerçekçi gelmemişti. Bunu ancak şimdi, nehir kıyısına kendisi de gelip oturunca inanılır bulmuştu. Eğer şehirde bir nehir varsa, insanlar kafalarını kurcalayan bir konuda düşünmeleri gerektiğinde nehir kıyısına koşarlar. Nehir herkese adil davranır ve sakindir. Bir nehir insanları asla sosyal statülerine göre sınıflandırmaz. Bir nehir insanın bakışlarının duru hale gelmesini sağlayıp, kalbini temizleyebilir. Fei de orada oturup uzun süre düşündü. Çok ama pek çok şey düşündü; ve en son aklına sınıfından bir çocuğun sandalyesinin arkasına üstüne "piç kurusu" yazıp yapıştırdığı kâğıt geldi. O bir piçti, karnındaki canlının da aynı şeyleri yaşamasına izin veremezdi. Buna hiç hakkı yoktu ve bu yüzden ondan kurtulmak zorundaydı. Dansör gencin belki de haklı olduğu bir taraf olduğunu düşünmeye başladı. Neden yardım için amcasına başvurmuyordu? Amcasının doktor olduğunu ve hastanede oturduklarını unutmuştu neredeyse.

Saat kaç acaba diye merak etti. Bileğindeki *Coral Jewel* saate göz attı ve vaktin epey geç olduğunu gördü. Bu saat sayesinde kendi kendine zamanı bilme lüksüne sahip olmuştu. Onu kolundan çıkardı, bir mendile sarıp cebine koydu. En hüzünlü olduğu şu anında dahi, Tanrının cezası saati nehre atmak asla geçmemişti aklından. Saate kıymet veriyordu ayrıca. O devirde *Coral Jewel* marka bir saat, bir yetişkin için bile oldukça pahalı bir eşyaydı. Şehrin kale hendeği dibinde oturup, derin derin düşünmesi bitmişti. İyice ve net bir şekilde düşünüp taşınmıştı. Dansör çocukla olan ilişkisini özetleyen iki eylem vardı: İlk eylemde, saati bileğinden sıyırıp sıranın üstüne koymuştu, ikincisinde saati bileğinden sıyırıp kendi koluna takmıştı. Fei acı bir ifadeyle kendi kendine gülümsedi, ayağa kalkıp poposundan tozları silkeledi ve evin yolunu tuttu.

7

Fei cebinde saat, eve geldi. Kapıdan içeri girer girmez, Dr. Teng'le yapacağı konuşma için yüzüne ciddi bir ifade takındı. Sert ifade yüzüne ters bir anlam getirmişti, ki bu içindeki yoğun korku duygusunu gizlemek için başvurduğu bir stratejiydi. Amcasının nasıl tepki vereceğinden emin değildi. Belki onu evden kovacaktı.

Dr. Teng, Fei'nin anlattıklarını dinledikten sonra uzun süre bir şey söylemedi, sadece yeğenine kopkoyu kurşun gibi delici bakan gözlerini dikip onu süzdü, sanki kızın yüzünden saçmaladığını mı, yoksa ciddi mi olduğunu anlamaya çalışıyordu. Sonunda, Fei'nin ciddi olduğuna kanaat getirdi. Sessiz yapıda bir insandı, genellikle fazla konuşmazdı; şu anda da söyleyeceği hiçbir şey yoktu. Yumruklarını sıktı, elinin eklem yerleri bembeyaz kesmişti. Fei dedi ki, "Amca, bir şey söyle."

"Ne söylememi istiyorsun?" diye sordu. "Hiç yetişkinlerin ilgilenmek zorunda oldukları zorluklardan haberin var mı?"

Fei hemen karşılık verdi: "Ya sen? Ben neler çekiyorum, sen biliyor musun?"

"Neler çekiyormuşsun? Seni Pekin'den alıp getirdim ve sana evimi açtım. Sana baktım, seni okuttum; ve sanırım kız kardeşimin hatırına üstüme düşen her şeyi yaptım. Ama şu yaptıklarına bir bak! Senin hiç kendine saygın yok mu?"

"Hayır, yok."

"Senin kendine saygın olmayabilir ama benim kendime var," dedi Dr. Teng. "Görmüyor musun, ben hâlâ senin yüzünden bekârım. Yeğeniyle yaşayan bir erkekle kim evlenir, anlayabiliyor musun?"

"Evet, anlıyorum. O yüzden senin başını derde sokmak istemiyorum."

Dr. Teng, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Eğer bana bu ameliyatta yardım edersen..." dedi Fei. "Hemen arkasından buralardan gideceğim. Liseden mezun olmak üzereyim ve artık kendime bakabilirim."

Dr. Teng, "Ne? Neler diyorsun? Seni benim mi ameliyat etmemi istiyorsun? Ben mi yapacağım?" dedi.

"Evet, sen doktor değil misin?"

"Neler saçmalıyorsun? Bu jinekologların işi, bir dahiliyecinin işi değil. Mümkün değil!"

"Neden mümkün olmasın?" diye üsteledi Fei.

Dr. Teng, "Eğer mümkün değil diyorsam, mümkün değildir. Yapamam," dedi.

"Ben de o halde kendi başıma jinekoloğa giderim ve başka bir yere de gitmem. Sadece bu hastanenin jinekoloğuna görüneceğim."

Dr. Teng onun sözünü kesti. "Kapa çeneni! Bunu yapmana, bizi el âleme rezil etmene izin vereceğimi mi sandın? Hem kendini hem de beni rezil mi edeceksin? Ailemizi kepaze mi edeceksin? Şimdi şu soruma cevap ver bakalım."

"Neymiş?"

"Bunu kim yaptı?"

Fei cevap vermedi.

"O kim?" diye tekrarladı Dr. Teng. "Bana söylemelisin."

"Ya söylemezsem ne olur?"

"O zaman okuluna gider kendim öğrenirim."

"Tamam, söyleyeceğim," dedi Fei sonunda. "Ama sadece eğer sen de benim soruma cevap verirsen: Benim babam kim?"

"Bu soruyu bana niçin şimdi soruyorsun?" dedi Dr. Teng.

Fei devam etti. "Her ikiniz de, sen ve annem, bunu benden hep sakladınız, ama bilmeye hakkım var. Hatta şimdi bilmeye daha fazla hakkım var. Benden gerçekten kim sorumlu? Eğer babam değilse, başka kim? Bana babamın kim olduğunu ve nerede olduğunu söyleyecek misin?"

"Sana onun öldüğünü söylemedik mi?" dedi Dr. Teng.

"Sana inanmıyorum," diye ısrar etti Fei. "Adı ne? Nasıl öldü? Nerede öldü? Neden ben bu konuda hiçbir şey bilmiyorum? Ve sen kalkmış beni ilgilendiren konularda benden cevap bekliyorsun."

Fei'nin babasından bahsetmesi Dr. Teng'i daha ileri gitmekten alıkoymuştu, sanki aralarındaki anlaşma çıkmaza girmişti. Ona babasıyla ilgili bilgi vermektense, yeğeninden faydalanan adamın kim olduğunu öğrenmekten vazgeçmeyi yeğlerdi. Ama asıl sorun hâlâ çözülmemişti. Dr. Teng'in çetrefilli ve sinir bozucu bulduğu Fei'nin operasyonu konusu ki, bu konu kendisini kızdırıyor ama elinden hiçbir şey gelmiyordu.

Kendi aklına da daha iyi bir fikir gelmiyordu. Ayağa kalkıp iki göz odalı dairede volta atıp bilinçaltı bir düşünceyle köşedeki yarı dolu kitaplığı süzdü. Karanlıkta etrafa yeşil bir parlaklık yayan Başkan Mao'nun plastik floresan portresinden başka dahiliye üzerine klinik başvuru kitapları vardı ama aralarında jinekoloji üzerine kitap yoktu. Fei, "Amca, operasyonu yapacak mısın, yapmayacak mısın?" diye sordu.

"Hayır, imkânsız," dedi Dr. Teng. "Yapmayacağım. Çok tehlikeli. Senin hayatın söz konusu."

Fei, "Ben korkmuyorum," dedi.

Dr. Teng küçümseyerek acı acı güldü. "Hah! Korkmadığını biliyorum. Korksan hiç yapar mıydın?"

Fei de ona küçümsemeyle güldü, herhalde filmlerde görmüştü. "Sen de korkmuyorsun. Yoksa, sahte hastalık tezkeresi yazmazdın!"

Dr. Teng'in yüz ifadesi değişti. Fei'ye doğru gidip masaya usulca vurarak, "Ne hastalık tezkeresi? Sen neler saçmalıyorsun?" dedi.

Fei, "Çiao'nun annesi için uyduruk hastalık izni yazdın. Sen ve o tıpkı holiganlar gibi davrandınız. Bilmiyorum mu sanmıştın? Seni elevereceğim. Hastanenin devrim komitesine başvurup seni ihbar edeceğim." Fei konuşarak ayağa kalktı ve vahşi bir hayvan gibi kapıya doğru atıldı. Eğer içeride biraz daha kalırsa ağlamaya başlamaktan korkuyordu. Bu arkadan vurucu davranışından, annesinden hiç hoşlanmasa bile masum arkadaşı Çiao'yu dile getirmiş olmaktan dolayı üzgündü.

Dr. Teng yeğenini durdurup, "Çok isterik davranıyorsun. Kendini bu kadar kaybetme!" dedi. Kollarından yakalayarak oturması için zorladı; elinden geldiğince kendi ağırbaşlılığını korumaya çalışıyordu. "Şirretliği kes. Ameliyat konusunu düşüneceğim. Bana biraz zaman ver."

Dr. Teng'in düşünmekten kafası patlayacaktı neredeyse. İçinde dünya kadar doktor olan bir yerde çalışıyordu ama Fei'nin itibarına zarar vermemek için hiçbirinden yardım isteyemeyeceğinin farkındaydı; bu konuda güvenebileceği bir tek kendisi vardı. Bu riski almak zorundaydı. Ameliyat hakkında bilgi alıp, gerekli malzemeleri öğrenebileceği birkaç kitap ödünç aldı. Sonra gün içinde bir ara gidip jinekoloji operasyonlarının yapıldığı ameliyathaneyi inceledi. Gece olunca kapıyı kurcalayarak içeri girebileceğine, dışarıdan ışığın görünmemesi için pencereyi bir battaniyeyle örtüp operasyonu gizlice yapabileceğine karar verdi. Hazırlıklarını tamamlamak bir hafta kadar sürmüştü. Bu işi çok fazla geciktiremeyeceğini biliyordu. Ne kadar oyalanırsa, işlem o kadar tehlikeli olacaktı.

Sonunda yaptılar. Fei'nin acıdan çıkaracağı yaygarayı önlemek için öncesinde ağzına gazlı bez tıkamıştı.

İç organlara yabancı değildi, tıp fakültesinde öğrenciyken ameliyathanede staj yapmıştı ama yine de bu ufak jinekolojik operasyon sırasında rahat değildi. Öte yandan operasyonu Fei'ye yapmak istememesinin tek sebebi bu değildi. Bir jinekolog olsaydı bile, böyle bir operasyonu kendi yeğenine yapmakta yine isteksiz olurdu. Bu durumun çok zalimce olduğunu düşünüyor, hayatın kendisine oynadığı bir rezillik olarak görüyor ve Fei'nin kendisiyle alay ettiğini düşünüyordu. Bir gün böyle bir olayı kabul edebileceğini hiç düşünmemişti ama işte etmek zorunda kalmıştı. Duyduğu korku onu kabullenmek zorunda bırakmıştı ve yine aynı korku onu kurtarmış, gecikmeye fırsat bıraktırmamıştı. Dehşet içinde operasyon masasının önüne gelip durduğu o an, önünde yatan Fei kendisi için artık ne bir kadın, ne de erkek, ne

bir aile ferdi, ne de bir yabancıydı. Canlı biri bile değildi. O şu an bir siyaset konusuydu ve Dr. Teng'in kaderiydi. Ayrıca yaptığı iş operasyon da değildi; hayatta kalabilmek için kaderine dua ediyordu.

Sonunda güçbela bitmişti. Fei amcasına sarılmadan edememiş, ikisi de kendisini tutamayıp kucaklaşıp ağlaşmışlardı. Dile getirilemeyen üzüntü ve dertler gözyaşlarıyla ifade edilmiş ve birbirlerine karşı olan hisleri yeniden onanmıştı. Ağlaşmalarında affetme vardı. Aralarındaki kan bağı (o temel, çok eski büyü) onları vücut ve ruh olarak birbirlerine bağlıyordu. Aileydi onlar, birbirlerini ne kadar ihmal etmiş olurlarsa olsunlar, aileydiler.

Bu Dr. Teng'in yaptığı yapacağı yegâne ameliyattı: bir jinekoloji ameliyatı. Kısa ve mutsuz yaşamının son dakikalarında o bacanın tepesinde dururken bakışlarının takıldığı en son yer, Halk Hastanesi'nde doğumhanenin penceresi olmuştu. Hayatını şöyle bir düşününce, yetim yeğenine karşı pek çok bakımdan cimrilik ettiğini fark etti. Onu ihmal etmişti; onu hayatının önünde taş gibi engel olarak görmüş ve bu yüzden ona içerlemişti. Ona payını sadece onu bir engel olarak gördüğü kadarıyla vermişti. Öte yandan kızın değerli itibarını korumak için tutuklanmayı, işten çıkarılmayı, hapse girmeyi göze almıştı kendi vasat cerrahi becerileriyle.

O yıl Bahar Şenlikleri sırasında Kaptan Sneakers şehir dışından Fuan'a tatil için yeniden döndü. Bir gece geç saatlerde o ve çete arkadaşları, tek katlı yatakhane binalarından birine gizlice girip dahiliyede çalışan başhemşireye, hani o tuvaletleri ovan, koridorları silen ve "Denizkızının balık ağı nereden gelir?" parolasını itiraf eden "kadın casusa" çete halinde tecavüz ettiler.

Kaptan Sneakers, Fei'nin de evine zorla girip ondan intikamını almayı planlamıştı. Dansörle ilişkisini öğrenmişti. Yanına bıçak alınıştı, kendisini rezil ettiği için onun yüzünü kasaturayla parçalamaya niyetliydi. Uyumak üzere olan kadını yatağından kaldırdığında yanlış kişiyi seçtiğini fark etmişti ama kadına da

acımamıştı; o yaşlı güzele, eski toplumun yaşlı güzeline. Ardından çete arkadaşlarının da kadının üstünden geçmesine izin vermişti. Kasaturayı kadının boğazına dayamış, karanlıkta kadının vücudu üstünde arkadaşlarının nefes seslerini dinlemişti. Ne de olsa bu kadın Fei değil diye düşünüyordu. Fei olsaydı, arkadaşlarının bunu yapmasına izin vermezdi. Onların nefes nefese kalan hallerini dinledikçe hiç değilse Fei konusunda vicdanlı davrandığını düşünüyordu. Fei, seni gidi ucuz sürtük. Genç kıza içinden küfrediyordu. Bedenlerimizin altına yatan bu yaşlı kadına teşekkür borçlusun. Onun sayesinde güzel yüzünü koruyabildin. O siktiğimin yüzünü gerçekten dağıtmak istiyorum...

Gün ağardıktan sonra başhemşire uğradığı saldırıyı rapor etmek üzere hastane güvenliğine gitmişti; ama onu kim dinlerdi? Tecavüz kurbanı düzgün bir insan değildi ki! Tecavüz edilen kişi yaşlı bir kadın casustu. Yaşlı bir kadın casus tecavüz edilmek için vardı. Yaşlı kadın casuslara tecavüz edilmeyecekti de kime edilecekti?

Denizkızının balık ağı nereden gelir?

Okyanustan.

4. Bölüm

Aynadaki Kedi

1

Dünyada sonu gelmeyen ziyafet diye bir şey yok. Ziyafet ne kadar muhteşemse arkası da bir o kadar hüzünlü ve kasvetli geliyordu insana. Çiao, Fei ve Yo-Yo, mini kartoplarıyla, Ukrayna borç çorbasıyla, spor denizci giyimi ve gizemli "Kahire Geceleri" ile içine dalıp kendilerini, zamanı ve dünyayı unuttukları gizli kutlamalar yapmışlardı. Hatta Çiao, ne okul ne de aile konusunda dünyada artık üzülecek hiçbir şeyin kalmadığına bile inanmaya başlamıştı. Mutlu bir dünyası vardı artık. O mutlu dünyayı mahveden Kuan olmuştu. Kuan'ın varlığı, tıpkı kanat çırpışları ve uçuşlarının kalbine kasvetli bir ağırlık verdiği kargalar gibiydi.

Çiao, Kuan'ın doğumundan dolayı alabildiğine üzgündü. Mutsuzluğunu ifade etmek için en küçük kız kardeşini tamamıyla boşlayıp bütün ilgisini Fen'e yöneltti. O Fen'i seviyordu, Fen de onu. Fen hemen her konuda onun sözünü dinliyordu ve sevgileri yıkılmaz türdendi. Fen daha konuşmayı doğru dürüst öğrenmemişken bile Çiao'yu görünce coşkuyla karşılık verir, dönmeyen diliyle anlaşılmaz bir şeyler söylerdi. Çiao elinde sineklikle bir sinek öldürmeye çalıştığında, isabet ettirsin ettirmesin, sineği öldürmüş olsun veya olmasın, Fen aynı vurma sesini çıkarmaya

çalışarak "Çat! Çat! Çat!" derdi. Ablasını över, destek olur, dünya duracak ve denizler kuruyacak olsa hiç ayrılamayacaklarına Çiao'nun inanmasını sağlardı.

Anne babaları Sazlık Nehri Çiftliği'nde çalışırken birbirlerine dayanmışlardı. Fen, elma ile kemer balığına bayılır, Çiao da ne zaman fırsat olsa bunları onun için almaya çalışırdı. İkisinin de bu lezzetli şeylerin tadını her gün çıkarmaya yetecek paraları olmadığını bildiğinden, kendini elma ile kemer balığını sevmediğine inandırmış, Fen'in onları yiyişini izlerdi. Fen'i balık yerken izlemesi eğlenceliydi, çünkü Fen bir balığı bitirdiğinde kılçığıyla saçlarını taramak isterdi. "Bu bir tarak," derdi Çiao'ya neşeyle. Çiao her ne kadar onun muhakeme yeteneğini ve hayal gücünü beğense de, Fen'in saçlarını kirletmesini istemez, ona engel olurdu. Fen'in saçlarını ve ayaklarını o yıkardı. Her gece yatağa girmeden önce birlikte ayak yıkarlardı. Leğen aralarında, yüz yüze olacak şekilde geçip taburelere otururlardı. Çiao, Fen'in tombul ve hafiften ekşi ekşi kokan ayak parmaklarını koklamayı severdi. Her bir parmağın aralarını özenle yıkardı. Bazen yanına bir havlu hazır etmeyi unutur, böylece Fen'in ayaklarını kendi pantolonuna silip kurulatırdı. Aslında leğenin başından kalkıp giderek bir havlu getirebilirdi ama, Fen'in ayaklarını kendi pantolonuna kurulaması onun da hoşuna gidiyordu.

"Ben onları silerim," derdi Fen. "Onları gerçekten de iyi kurulayacağım." Bunun üzerine Çiao, Fen'in üstünden sular damlayan ayaklarını dizlerinin üstüne koyar ve Fen neşe içinde onun dizleri üstünde tepinirdi; böylece ayak yıkama aralarında bir oyun, paylaştıkları aptalca bir şey haline gelmişti.

Yolda yürürlerken eğer Çiao'nun elindeki alışveriş sepeti doluysa Fen her zaman yardım için el verirdi; ama bu el verme işi tam anlamıyla Fen'in sepeti kaldırmaya yardımı olmadan elini sepetin üstüne koyması şeklinde olurdu. Sanki sepeti kız kardeşiyle beraber taşıyormuş gibi hemen kenarından tutardı. İşe yardım etmeyi severdi, çünkü ablasını çok seviyordu.

Eğer Fen'e sitede zorbalık yapan biri olursa Çiao zorbalara karşı sonuna kadar Fen'i korur, bütün utangaçlığını, içekapanıklı-

ğını bir kenara bırakırdı. Bir keresinde çocuğun biri, binanın girişinde elinde pirinç toplarına benzer bir sabun parçasını Fen'e uzatıp, "Yala bunu. Yala. Bu pirinç topu ve tadı çok güzel," demişti. Fen dilini dışarı çıkarmış yalamak üzereydi. Çiao da tam o sırada oradan geçiyordu. Sabunu kaptığı gibi onu çocuğun kendi ağzına tıkmıştı. Bunu yapmıştı gerçekten. Sabunu çocuğun ağzına çocuk ağlamaya başlayana kadar tıkmaya devam etmişti. Çocuk eğilip yere çökmüş, ardı ardına kusmuştu. Çiao, Fen'in elinden tutmuş ve başı dimdik eve dönmüşlerdi. Eve girer girmez Fen'e dönüp, "O sabundu, pirinç topları değildi. Ayrıca gerçekten pirinç topları olsalar da onları yememelisin. Başka insanların verdiği şeyleri öylece hiç düşünmeden yiyemezsin. Bunu unutma, tamam mı?" demişti. Fen başını sallayıp duruyordu. Çiao'nun söylediği hiçbir şeyi unutmazdı.

Sonra, Vu'nun Sazlık Nehri Çiftliği'nden dönüşünden bir yıl sonra Kuan dünyaya geldi. O zamana dek artık çiftlikte disiplin de eskisi kadar kalmamış ve akademiden birçok insan geri dönüp evde kalmak için bir mazeret bulmaya başlamıştı. Vu, Kuan'ı herkesin gözü önünde, kimseden saklamadan büyütüyordu. Artık kalp romatizmasından bahsetmiyordu, kollarında tuttuğu bebek onun evde kalması için en inandırıcı mazeretti. Emziren bir anne olarak evde bebeğiyle kalmaya hakkı vardı.

Ev ise keşmekeş haldeydi; ve Çiao bir sürü ev işi yapmak zorunda kalıyordu. Vu, önce Kuan'ın sütünü ısıtmasını söylüyor, ardından bezlerini yıkamasını istiyordu. Çiao süt şişesini yere fırlatıp şişeyi zedelemişti. Bezleri de özenle yıkamazdı, sadece kısaca suya bastırır, sonra da çitilemeden çıkarıp asardı. Fen'i kayırır ve Vu'nun Kuan için aldığı bütün portakal suyunu Fen'e içirirdi. Kuan bir yaşına basıp da artık püre edilmiş domuz eti yiyebilecek hale gelince, Çiao, Kuan için alınan domuz etini Fen'e sandviçler yapmak için kullanırdı. Fen de artık annesinin gözdesi olmadığını çoktan fark etmiş, bu yüzden moralsiz ve mızmızdı. Çiao'nun yaptığı domuz etinden sandviçleri koca ısırıklarla yer, sonra da bütün aileye ve dünyaya, "Hiç önemli değil. Hiç de önemli değil. Benim de beni seven, benimle ilgilenen ablam var!" der gibi Çiao'ya sokulurdu.

Gözden düşmesini abartıp bunu dikkati üstüne çekmek için kullanmaya başlamıştı. Zaten başka ne yapabilirdi ki? Kuan'a bozuluyordu ve bu hisleri gerçekti, hiç abartısı yoktu. Ayrıca çok da basitti, Çiao'nunki gibi kelimelerle ifadesi zor türden değildi. Fen, Kuan'dan nefret ediyordu, çünkü Kuan çok güzeldi ve insanları neşelendirmeyi beceriyordu. Özellikle de kendi başına yürümeye başladığında, yanında bir yetişkinle siteye çıkarıldığında, o güzel ve tatlı, minik yüzü ve kumral kendiliğinden dalgalı bukleleri çevredeki herkesin ona hayran kalmasına neden oluyordu. İnsanlar Kuan'ı sevdikçe Fen daha çok içerliyordu. Kuan'ı tombik kollarından, bacaklarından ve minik omuzlarından her fırsatta tırnaklarıyla çimdikliyordu. Parmaklarıyla etinin minicik kısmını sıkıştırıyordu, sadece azıcık kısmını. Tıpkı bir karınca sokması gibiydi ama duyduğu acı Kuan'ın yüzünü buruşturup ağlaması için yeterliydi. Fen hiç korkmuyordu. Kuan nasılsa kendisini eleveremezdi, çünkü henüz konuşamıyordu.

Vu sık sık Kuan'ı alıp apartmanlarının önündeki küçük yolda yürüyüşe çıkarıyordu. Yapacak işi olduğu zamanlarsa onu dışarıya çıkarmasını Çiao ya da Fen'den isterdi. Fen bu türden işlerden kaçardı, ayrıca Kuan'la birlikte olmayı sevmiyordu. Çevreden gelip geçen komşular durup Kuan'ı severler, ona hiç aldırmazlardı, sanki kendisi orada sadece Kuan'ı korumakla görevliymiş gibi ve bu da Fen'in içine bıçak gibi bir kıskançlık duygusunun saplanmasına neden olurdu. Böyle durumlarda Fen kaşlarını çatar, bacaklarına kramp girmiş gibi büyük bir şova başlardı: "Ayy, ay, ay! Bacağıma kramp girdi, auvvv!" diye inler ve geriye (poposu üstüne) yatağa yığılırdı. Vu da bu sefer Çiao'ya döner ve Kuan'ı yürüyüşe Çiao'nun çıkarmasını isterdi. Bu genellikle tam Çiao evden Yo-Yo'lara tariflere bakmak ve yemek denemeleri yapmak için gitmek üzere olduğu zamanlarda olurdu. Yürümeyi seven ve insanları komik yüz mimikleriyle eğlendirmeyi bilen Kuan, Çiao'ya en değerli zamanlarını kaybettiriyor, Yo-Yo ile planladıkları oldukça kaliteli ziyafetlere taş koyuyordu. Ama o Fen gibi mazeret bulmuyordu. Vu'ya boyun eğip apartmanın önüne küçük bir tabure çıkarıyor ve oturup kitap okuyordu. Bir süre kita-

bını okur, sonra da ortalıkta amaçsızca dolanan Kuan'a bakmak için başını kaldırırdı.

Ara sıra Kuan'la göz göze gelirler, o zaman küçük kız kardeşinin minik gözlerini buz gibi bakışlarla süzerdi. Kuan'la ilgili yolunda olmayan bir şeyler vardı, Çiao bunu en başından beri hissetmişti ve şimdi Kuan'ın gün ortasında koca avluda dolaşıyor olması gerçeği kendisini çok huzursuz ediyordu. Kuan'ın güzelliği ve mükemmelliği değildi kıskandığı. Büyüklerden işittiğine göre, eğer bir çocuk bebekken çok güzelse, daha sonraki yıllarda bu gerilemeye başlar ve çirkin olabilirdi. O yüzden Kuan güzel olduğu için içerlemiyordu. Ayrıca ne olmuştu yani? Güzelliği neden bu kadar ayyuka çıkarılıyordu? Neredeyse iki yaşındaydı ve hâlâ konuşamıyordu. Belki de dilsizdi. Çiao onda bir şeylerin yolunda olmadığını hissediyordu, çünkü Kuan'ın orijinini bilmiyordu. Onun doğumunun ailelerine atılmış korkunç bir kazık olduğunu düşünüyordu. Fei, Kuan'ı görmeye geldikten sonra böyle düşünmek için sebepleri olmuştu.

Dansör çocuk tarafından terk edilip kürtaj olan Fei'nin sanki özellikle bebeklere ilgisi artmış gibiydi. Ayrıca lafını da eskisinden daha sakınmadan konuşmaya başlamıştı. Bir gün durup dururken Çiao'ya, "Sence Kuan kime benziyor dersin?" diye sordu. Çiao karşılık vermeyince de, "Bana acayip amcamı hatırlatıyor. Belki de kuzinimdir, ne dersin?" demişti.

Fei hem kızgın, hem de üzgün gibiydi, ardından yutkundu; mutsuz bir ifade geldi yüzüne.

"Bana acayip amcamı hatırlatıyor." Fei'nin sözleri Çiao'nun yüzüne bir tokat gibi çarpmış, onu hem sersemletmiş hem de dikkatini bir anda toplayıvermişti. Sonunda sormaya cesaret edemediği soruyu kavramıştı ve üstelik cevabını da almıştı. Vu ve Dr. Teng'den iğreniyordu; öyle öfkeliydi ki sokaktaki insanlara saldırıp küfredesi geliyordu. O ikisi, Çiao'nun çektiği hiçbir acıya ve endişeye değmezdi; Yişun'a gitmeyen o mektup yüzünden geçirdiği heyecanlara, ardından yaşadığı rahatlamaya. Değmezdiler. Bunların hiçbirine değmezdiler. Fei'nin bir gün o sırrı yüzüne vuracağından nasıl da korkmuştu; ama artık olduğuna göre, sı-

ğınabileceği bir yer kalmadığını anlıyordu. Harekete geçmek zorundaydı. Böylece ne yapması gerektiği her ne kadar belirsiz olsa da, fark etmez, harekete geçmeye karar vermişti.

Sanki kasten Çiao'yla birlikte hareket ediyormuş gibi, Fen de kendi eylemini uygulamaya başlamıştı. Çiao'nun kulağından kulak kiri toplayıp, bu açık sarı renkli yapışkan beden sıvısını Kuan'ın sütüne kattı. Çiao bütün bunları izlemiş ama sesini çıkarmamıştı. Halk arasında olan yaygın inanışı herkes bilirdi: Kulak kiri zehirdi. İnsan onu yerse dilsiz olurdu.

Kuan zaten herhalde dilsizdi; ama eğer değilse bile kulak kirini yedikten sonra mutlaka dilsiz olacaktı. Çiao, Fen'in süt şişesini çalkalayışını gördü ve bir şey söylemedi. Ses çıkarılmaması sessiz bir onay verme ve cesaretlendirmeydi. Fen içine kulak kiri karıştırılmış sütü ve portakal suyunu aldı, Kuan'ın yanına gitti; ama her nedense şişe elinden kayarak yere düşüp kırılınca komplosu bozuldu. Çiao hayal kırıklığına uğramıştı, Fen de öyle. Üzüntülerini birbirleriyle paylaşmadılar ama bunu Kuan'ı daha da dışlayıcı davranarak ifade ettiler. Çiao'nun icat ettiği "divan keyfi" oyunu oynuyorlardı; bu aslında bir oyundan çok keyif çatma şekliydi. Vu ne zaman dışarı çıksa, Çiao, annesinin yatağından kaptığı iki büyük kabarık yastığı getirir, onları sert arkalıklı sandalyelerin üstüne koyar, sonra da Fen'le birlikte geçip üstüne kurulurlardı. Popolarının altındaki ılık yumuşaklık onları hem ruhsal hem de fiziksel olarak rahatlatırdı. Kendi yaptıkları "divanlarında" arkalarına yaslanırlar ve karpuz, kabak, ay çekirdeği ne olursa çekirdek çıtlatırlardı. Divan keyiflerine Kuan'ı asla katmazlardı. Ya da bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, bu divan keyfi oyununu sırf Kuan'ı kızdırmak için icat etmişlerdi. "Divana" oturamadığı için Kuan'ı ağlarken seyretmeyi nasıl da severlerdi. Hatta Vu bu durumu görse daha da güzel olacak diye hayıflanırdı içinden Çiao. Çiao ile Fen'in Kuan'a tavrını Vu eleştiremezdi bile; ve Vu çekindikçe, Çiao ondan o kadar çok nefret etti; Vu cesaret gösteremedikçe, Çiao Kuan'a o kadar zalimce davrandı.

Derken o gün geldi.

Günlerden pazardı. Kahvaltıdan sonra Vu dikiş makinesinin başına oturmuştu. Kuan için yeni bir giysi dikmek istiyordu. Çiao ile Fen'e Kuan'ı gezdirmeye çıkarmasını söyledi. Her zamanki gibi Çiao kitap okumak için taburesini alıp binanın önüne çıktı. Fen de küçük iskemlesini getirdi, o kitap okumuyordu; yün çorap örecekti. Vu Kuan için ne zaman giysiler dikse, Fen de sanki Vu'ya "Sen benimle ilgilenmiyorsun ama ben kendime bakabilirim!" demek ister gibi, kendisi için bir şeyler yapmaya başlardı. Kendisi için bir çift yün çorap örüyordu, bu konuda maharetliydi.

Kuan binanın önündeki yoldaydı, her zamanki oynadığı yerde geziniyordu. Bir elinde metal oyuncak kova, diğerinde de metal bir kürekle bir ağacın dibine çökmüş, kürekle toprak kazıp, kovaya doldurarak onu diğer ağaca taşıyordu. İki ağacın arasında gayesizce gidip geliyor ve arada bir küreğiyle kovasına vurarak ses çıkarıyor, kız kardeşlerinin dikkatini çekmeye çalışıyordu. Büyük kız kardeşi yüzünü kitabına gömmüş, onu duymazlıktan geliyordu; öbür kız kardeşi parmağını dudaklarına götürerek ona sürekli "Şışşşt!" diyordu. Neden kız kardeşleri ona bu kadar soğuk ve kayıtsızdılar? Onları üzecek veya canlarını sıkacak ne yapmıştı? Bu son ana kadar hiçbir zaman anlayamadığı bir bilmece olarak kalacaktı, ta en son ana kadar.

Başkan Mao'dan Seçme Eserler'i dikmek için bir araya gelmiş birkaç yaşlı kadın Kuan'a el salladılar. Dikiş dikmekten yorulmuş, molaya ihtiyaçları vardı ve Kuan onları eğlendirecek küçük, tatlı bir uğraştı. Uzaktan ona el çırpıp canım, balım diye seslendiler. Kuan anında elindeki kovayla küreği bırakıp paytak paytak kadınlara doğru koşmaya başladı.

Anayola çıktı, altı numaralı apartmanın önündeki, insanların her gün gelip geçtiği yola. Çiao, Kuan'ın gözden kaybolduğunu fark edince elindeki kitabı bırakıp ayağa kalktı. Kuan'ın çok fazla uzaklaşmasını istemiyordu ve ona seslenmek üzereydi; çok sevdiği için değil, sadece sorumluluk duygusundan. Belki onu çağırmasını Fen'e söylerdi; eğer seslenerek onu geri getirmeyi başaramazlarsa, o zaman gidip onu kendisi getirirdi. Fen tam yanında duruyordu. O sırada daha önce hiç görmedikleri bir şey gördüler

ve olaylar çorap söküğü gibi hızla gelişti. Yolun orta yerinde bir lağım kapağı duruyordu. Kuan da açık duran kapağa doğru yürüyordu. Aslında neredeyse tam kenarına kadar gelmişti. Açık duran kapağı ve Kuan'ın onun yanında durduğunu Fen de görmüş olmalıydı, çünkü Çiao'nun elini kavradı. Kız kardeşinin elini tutup lağım kapağına koşmak mı istediği, yoksa kız kardeşinden çukura koşmak için izin mi istediği belli değildi.

Çiao ve Fen el ele tutuşuyorlardı ve elleri buz gibiydi, ikisi de kıpırdamıyordu. Kuan'dan on ya da on beş metre uzaktaydılar. Her ikisi de Kuan'ın sonunda içine düşeceği çukura doğru hâlâ gitmekte olduğunun farkındaydılar. Kuan birden sanki uçuyormuş gibi kollarını iki yana açıp boşluğa düşerken, Fen, Çiao'nun soğuk ve kaskatı eliyle kendi elini hafifçe aşağı çektiğini hissetti. Çiao'nun kendi elini bu şekilde çekişini hiç unutmayacaktı; bu hafızasından ömrü boyunca silemeyeceği bir an olarak kalacak, hayal ürünü veya gerçek olsun, bu ilerde Çiao'yu suçlamakta başvuracağı bir delil olacaktı.

Çiao o günkü el tutuşmalarını ve de Fen'in elini kavrayıp aşağı çekişini hep hatırlayacaktı. El hareketi çok belli belirsizdi ama kesinlikle olmuştu. Fen'i durdurmak için bir işaret hareketi miydi, bir kontrol hareketi miydi, yoksa, bir şeylerin sonuna geldiklerinin işareti miydi? Büyük bir başarıdan duyulan tatmin miydi, yoksa korkunun zirvesinde bir refleks hareketi miydi? Aralarındaki işbirliğinin bir gizli işareti miydi, yoksa suçluluk duygusunun derinliklerinden kopan bir inilti miydi?

Bir insanın yaşam boyu hafızasında pek az şey unutulmaz kalır. Büyük olaylar genellikle kolay unutulurlar ama bazı şeyler hiçbir türlü silinmezler... Mesela... falanca yılın, falanca ayında, falanca gün, birinin diğerinin elini küçücük bir hareketle çekiştirmesi...

2

Kuan dünyadan göçüp gitmişti. Ölümünden sonra uzunca bir süre Vu, Çiao'yu hemen her gün sorguya çekmeye devam etti. "Lağım kapağının açık olduğunu görmedin mi?"

"Hayır, görmedim."

"O yaşlı kadınların Kuan'ı çağırdıklarını duymadın mı?"

"Hayır, duymadım."

"O zaman Kuan'ın önünden kaybolduğunu ne zaman fark ettin?"

"Artık onu göremeyince."

"Neler olduğunu gördüğün zaman onun peşinden neden hemen gitmedin?"

"Ben hiçbir şey görmedim ve çukura düştüğünü bilmiyordum."

"Orada çukur olduğunu bilmiyor muydun?"

"Kapağın her zamanki gibi kapalı olduğunu sanıyordum."

"Kuan kapağın yanına kadar gittiğinde de görmedin mi?"

"Görmedim."

"Ama görmeliydin, çünkü sen onun ablasısın."

"Ama görmedim işte. Fen de sana söylesin."

Fen sessizce yaklaştı. Çiao onun elini tuttu. Ağzını açmasına gerek yoktu, el tutuşmaları birbirlerini desteklediklerinin ve masumiyetlerinin kanıtıydı. Sorgulama devam etti. "O zaman siz ne gördünüz peki?"

"Kalabalık bir insan grubunun lağım kapağı etrafında toplandığını gördüm ve Fen'le birlikte oraya koştuk."

"Ona seslenen yaşlı kadınlar mıydı çukurun başındakiler?"

"Evet, onlardı ve yoldan geçen iki bisikletli. Sonra... sen geldin."

"Saçma sapan konuşma. Oraya geldiğimi ben biliyorum."

Vu devam edemedi, sicim gibi akan gözyaşları bütün yüzünü kaplamıştı. Ardından kızlarını sorgulamayı bırakıp dikkatini aile dışı kişilere çevirdi. Komşuların kapısını tekrar tekrar çaldı, olanları gören yaşlı kadınların evlerine gitti. Saçları darmadağın, üstü derbeder, yüzlerine dimdik bakıp ters bir tavırla onları o gün olanları anlatmaya zorluyordu. Onlara karşı Çiao'ya karşı olduğundan çok daha sert davranıyor, evinde istediği gibi boşaltamadığı, çok sevdiği bebeğinin kaybının acısını üçüncü şahıslardan çıkarıyordu.

Bu kadınlardan nefret ediyordu, yapacak başka bir şey bulamadıklarından Kuan'ı kendilerine eğlence aracı haline getirdikleri için onlardan nefret ediyordu. Eğer *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i ciltleme işi için orada toplanmış olmasalar, Kuan'ı görmeyeceklerdi. Eğer o sırada ağacın altında toprak kürekleyen Kuan'ı görmeseler ona seslenmeyecekler, Kuan da kapağı açık lağım çukuruna doğru yürümeyecekti. "Siz kim oluyorsunuz da benim kızımı sevmek için yanınıza çağırıyorsunuz? Kimsiniz? Ne kadar sorumsuzsunuz! Kendi torununuz olsa bu kadar sorumsuzca davranır mısınız? Onu uyarmamışsınız bile! Siz... siz..." İsterikti ve kriz geçiriyordu; hatta yaşlı kadınlardan birinin evinde baygınlık geçirdi. Yaşlı kadın onun burun altındaki basınç noktasına baskı uyguladı ve ayıltmak için yüzüne soğuk su çarptı. Komşuları ondan böyle şeyler duymaktan hoşlanmıyorlardı, söyledikleri gittikçe ağırlaşmış, kaldırılamaz hale gelmişti ama herkes onun ne hissettiğini tahmin edebiliyor, o nedenle gücenmiyorlardı. Ayrıca yaşlı kadınlar olanlardan kendilerini sorumlu tutmuyorlardı. Yolun ortasında kapağı açık duran lağım çukurunu görmemişlerdi; tek gördükleri melek gibi minik Kuan'ın kollarını kanat gibi çırparak kendilerine doğru koştuğu ve ardından da birden gözden kaybolduğuydu. Bebek ortadan birdenbire kaybolana kadar yoldaki lağım kapağının kenara çekili ve ağzının açık olduğunu fark etmemişlerdi. Böylece yaşlı kadınlardan biri Vu'ya dedi ki: "Asıl önemli olan yolda lağım çukurunun olması değil. O lağım çukuru orada her zaman vardı. Asıl sorun o kapağı kimin açtığı ve neden yeniden kapatılmadığı."

Yaşlı kadının sözleri Vu'nun aklından çıkmıyordu. O da lağım kapağını kenara koyacak hainliği kim yaptı diye düşünüyordu. Tasarım Akademisi'nde oturan kimse lağım kapağını açtığını kabullenmiyordu. Akademinin devrim komitesine göre, o pazar günü lağım çukuru veya kanalizasyonla ilgili çalışma yapan kimse olmamıştı. Belki de sorun yaratmak istemiş olan kötü bir sokak çocuğunun işiydi. Her sitede böyle bir tane vardı, tıpkı Fen'e sabun yalatmaya çalışan o oğlan çocuğu gibi. Çocuktular, daha ortaokulda bile değillerdi, yaşı büyük yasadışı tiplere

özeniyorlardı (küçük kötü çocuklar hep büyüyünce kötü adam olmak isterlerdi). Vu tıpkı *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i ciltleyen bu yaşlı kadınlara olduğu gibi bu çocuklara da çok öfkeliydi ama kanıtı yoktu ki! Eğer lağım kapağını kaldırıp açmalarının sebebi sigara parası için onu hurdacılara satmak idiyse, o zaman neden kapağı alıp götürmemişlerdi? Kapak çukurun hemen yanında duruyordu. Hiç kanıt yoktu ve ortaya yeni bir delil sunan kimse de çıkmamıştı.

Gecenin ıssız karanlıklarında Vu büyük ve boş yatağında Kuan için diktiği henüz bitmemiş giysiye sarılıp sürekli ağlıyordu. Belki Kuan'ı hiç doğurmamış olması gerektiği geçiyordu aklından. Onu zaten neden doğurmuştu ki? Dr. Teng'le ilişkisinden bir anı olsun diye mi yapmıştı? Kuan doğmadan önce Dr. Teng çocuğun kendisinden olduğunu bile bilmiyordu. Vu ona söylememişti ama çocuğun Dr. Teng'den olduğuna emindi ve buna rağmen o çocuğu istemişti. Oysa çocuk onun sırlarının daimi bir hatırlatıcısı olacaktı. Dr. Teng'e söylememişti, çünkü onun kendisini hastaneye gidip kürtaj olmaya zorlamasından korkmuştu. Dr. Teng'in kendisine çok büyük bir aşkla bağlı olmadığını içgüdüleriyle hissediyordu; ve ayrıca kendisinin ona duyduğu arzu ve özlemin, onun kendisine olan ihtiyacından daha fazla olduğunu da. Ona karşı duyduğu bu ihtiyacın kökenini bilmiyordu. Cinsel arzularından kaynaklanan bir özleme benziyordu, öte yandan bu özlemi ortaya çıkaran şey de ilk başta tembellikti. Tembelliği yüzünden birçok sorumluluğun altına girmemişti ama aynı zamanda gelecekte başkalarıyla da ilişkilerini planlamasına engel olmuştu. Hatta belki sözüm ona o hatırat bile tembelliği yüzünden olmuştu, yani doğum kontrol hapı kullanmayacak kadar tembeldi. Oysa evli bir kadın olarak, evli olmayan Fei gibi kızlara kıyasla bu konularda çok geniş olanakları vardı. Fei gecenin bir yarısında ameliyathane odasında ağzına gazlı bez tıkılı kürtaj olurken, Vu güpegündüz elini kolunu sallaya sallaya bir jinekoloğun muayenehanesine kocasından olmayan bir çocuğu doğurmak için gidebilirdi. Evli olmak ne kadar yasal, ne kadar erdemliydi! Ne sırlarla

dolu, ne pis şeydi evlilik! Hıçkırarak ağlayıp karma denilen şeyin bu olduğunu düşündü. Yaşamını kötü tercihlerle harcadığı ve sorumluluklarını yerine getirmediği için Tanrı'nın kendisine verdiği bir cezaydı bu. Kuan'ı doğurmak tamamıyla kendi başına cüret gösterip karar verdiği bir şeydi. Hiç utanmadan Kuan'ı dünyaya getirmişti; acaba bunun çocuğun hayrına olup olmadığını düşünmüş müydü? Hastalık izninden başlayıp Kuan'ın ölümüne kadar her şey bir rüya gibiydi; ve bu ölüm artık Dr. Teng'le ilişkisine son noktayı koymalıydı. Ailesini yakından inceleyip sevdiklerini düşünmeye ancak yeni yeni cesaret ediyordu. Ailesine bakmaktan, onları düşünmekten hep korkmuştu. Ayrıca Çiao'dan kocasından çekindiğinden fazla çekinmişti her zaman. Çiao'nun gözlerinden hiçbir şeyin kaçmadığına emindi. Çocuk gerekli olduğuna inanırsa dünyanın altını üstüne getirebilecek güçteydi.

Ama sadakatsizliğinin kokusunu Yişun'un almamış olduğunu kim söyleyebilirdi? Son iki yıl içinde, tatil zamanları ve bahar ile sonbaharda mevsim dönümleri haricinde eve nadiren gelmişti. Çiao ile Fen şikâyet ettiklerinde, çiftlikte işlerin çok yoğun olduğunu ve ayrılmasının imkânsız olduğunu söylerdi. Vu, Kuan'ın doğumunu bildiren telgrafı gönderdiğinde tam bir hafta cevap vermemişti. Vu bu telgrafı gönderip göndermemeyi çok düşünmüştü. İlk başta doğum sırasında Yişun'un etrafta olmasını istememişti. Bu Yişun için zor bir şey olurdu ve ona büyük saygısızlıktı. Belki hiçbir şeyden haberi olmasa bile, Vu yine de fazla risk almak istemiyordu. Hiç kimse başında olmadan, bebeği tek başına karşılamayı tercih ederdi. Gerçi tuhaf bir şeydi. Bebeği tek başına dünyaya getirmek, çocuğa sahip oluştaki belirsizliği ve aldatmayı kabul etmek gibiydi, bebeği kocam dediği adamla yüzleştirme cesaretine sahip olmadığını kabullenmek gibiydi. Bunun olmasına izin veremezdi. Bir şekilde işin içinden çıkmak (tabii mümkünse) onda hayat felsefesiydi. Böylece Sazlık Nehri Çiftliği'ne telgrafı gönderdi. O telgrafı göndermişti ama Yişun gelmekte acele etmedi. Gecikişi Vu'yu meraklandıracak kadar uzundu ama Vu o sıralar merak etmeye dahi cesaret edemiyordu. Sadece sürekli hareket ediyordu. Yişun geldiğinde, Vu yata-

ğın başucuna sırtını dayayıp yorganı üstüne çekti, sonra başucu sehpasının üstünde duran bir bardağa uzanıp birkaç yudum çay içti. Bazen hareket etmek insanın gerginliğini azaltırdı, o yüzden hareket ediyordu. En nihayet örtünün altında uyuyan Kuan'ı kucağına alıp onu yatağın yanında ayakta duran Yişun'a gösterdi.

Kuan'ı ilk gördüğünde Yişun'un nasıl bir tepki verdiğini hiç bilemedi Vu, çünkü gözleri devamlı yerdeydi. Gözleri yerde, görmesi için ağır ağır kollarındaki bebeği Yişun'a uzattı; onun bebeği kabullenmesini arzu ediyordu. Bebeği kollarından bir alsa, içi o zaman çok rahat edecekti. Ama Yişun almadı. Aksine, bir adım geriledi. Yişun önceden uzattığı ellerini de geri çekip ceplerine soktu, o da rahat değildi, sinirlerini gevşetmek için onun da harekete ihtiyacı vardı. Sonra karısına hiç bakmadan, "Ben ellerimi yıkasam iyi olacak," dedi. "Bütün gün otobüs yolculuğu yaptım, her tarafım toz içinde."

Evde yalnızca bir gece kaldı ve çiftliğe geri döndü.

Yani, Yişun'un hiçbir şey bilmediğini kim iddia edebilirdi?

Artık bazı şeyleri bitirmenin zamanı gelmişti.

Bu ifade ona çok daha mantıklı geliyordu artık. Bir kişinin ölümü, Vu'nun hayatta son vermesi gereken bazı şeylerin olduğunu anlamasını sağlamıştı. Bunları düşünerek Halk Hastanesi'ne Dr. Teng'i görmeye gitti. İlk kattaki o ikili odaya geldiğinde ilk defa doğrudan içteki odaya geçmedi; bekleme odasında bir yer bulup oturdu. Dr. Teng onun neden geldiğini hemen anlamıştı.

Kuan'ın babasının kim olduğunu aralarında hiç konuşmamışlardı. Dr. Teng, Kuan doğduğundan beri Vu'nun evine gitmemişti ama, Dr. Teng onu görmüyor diye Kuan'ın büyüyüp gelişmesi durmamıştı. Sonunda Dr. Teng'in tarafına ait olduğu belli olan bütün fiziksel özellikler kendini göstermeye başlamıştı. Hızla, Çiao ile Fen'den oldukça farklı olarak büyüyordu. Kuan'ın kendisine bu kadar az benzemesi Vu'yu bile şaşırtmıştı. Çocuğun dış görünümü hiç kimsede şüpheye yer bırakmıyordu. Böylece Kuan bir yaşına geldiğinde, Vu onu tanışması için Dr. Teng'e Halk Hastanesi'ne götürdü. Görüşme yeni gelişmelere yol açmamıştı. Vu ile Dr. Teng arasında perdenin çekili durması gerekmiyordu.

Dr. Teng kumral dalgalı bukleleri ve küçük kara gözleriyle kendisine bakan bebeği gördüğünde hissettikleri çok netti. Biraz mahcup, biraz heyecanlı, Kuan'ı kollarına alınca hafif bocalamış, ne yapacağını bilemez gibi olmuştu. Bebeği öpmek istemişti herhalde ama dudaklarını bebeğin yanağına değdirmeye cesaret edememişti. Boğazında bir yumru, güçlükle konuşarak, "Adı ne?" diye sordu.

"Adı, Kuan."

"Hangi harfle yazılıyor?"

"Çimen karakteri üstte ve tamamlama manasına gelen de altta; Kuan, cennet gibi güzel çimenler demek."

Dr. Teng durdu; sonra da sordu: "Çimen karakteri üstte ve tamamlama onun altında mı?"

Vu, "Evet," dedi. "Fei'nin ismindeki harf de çimen değil mi?"

Her şey çok açıktı, böylece daha fazla konuşmayı kestiler. Zaten Vu bir şey tartışmak istemiyordu, o sadece onun Kuan'ı görmesi için buraya getirmişti.

Dr. Teng bunun için Vu'ya minnettardı. İlişkileriyle ilgili sorumluluk altına girmeye kendisini mecbur etmediği için zaten kadına müteşekkirdi ama şimdi bir de çocuğun sorumluluğunu almaktan kendisini azat etmesine iyice minnettardı. O kendisine bu kaçışı tanıdığı için hiç gerginlik hissetmeden rahat davranabilmiş, bu da kadınla yaşadıkları cinsel birliktelikten tat almasını sağlamıştı. Kadına duyduğu ihtiyacın gerçek sebebi buydu. Böyle ağır ve baskıcı bir devirde Vu gibi bir kadın, sosyal statüsü kendisi gibi olan birine, heyecanlarını ve sıkıntılarını gizlilik içinde giderebilmesi için sıcak bir yatak sunabilirdi. Bu şanslı durum sayesinde, Vu onun daha dengeli bir ruh ve beden sağlığına kavuşmasını sağlamıştı. Her ikisi de bu güzel günlerin sonsuza kadar sürmeyeceğini biliyordu, ama tabii bu Kuan'ın bir gün öleceğini düşündüklerinden değildi. Vu'dan farklı olarak, Dr. Teng, Kuan'ın sadece iki yıl yaşamış olmasından dolayı büyük bir sarsıntıya uğramamış, derin ve uzun bir yasa da bürünmemişti. Kuan'ınkinden çok daha kısa süren bir ömre şahit olmuştu Fei'nin kürtajında. Teng ailesiyle ilgili karamsar düşüncelerinin çok hak-

sızca olduğunu sanmıyordu. Aslında Teng'lerin sadece acı çekmek için yaşayacaklarını uzun zaman önce görmüştü, tıpkı kız kardeşi Ying-Ying'in berbat ölümünde olduğu gibi veya yeğeni Fei'nin başından geçen ciddi durum gibi ya da kendi sürdüğü garip yaşam gibi. Kalbinden geçenleri hiç kimse bilmiyordu; hele karşısındaki Vu adındaki bu kadın hiç anlamıyordu.

Şimdi sandalyede oturan, yüzü Kuan'ın ölümünden duyduğu kederle şişmiş, ağzının kenarlarında çizgiler, saçlarında yer yer beliren kırlarla Vu'ya bakarken, içinde birden acımayla karışık şefkat hissinin oluştuğunu hissetti. Kadının bir daha görüşmemeleriyle ilgili söylediklerini duymuştu ve kendisi de artık bitirmeleri gerektiğine katılıyordu. Kadına karşı öyle şefkat ve acıma hissiyle doluydu ki, içinden ona sarılmak geliyordu. Onu kucaklamak, üstündeki bütün giysileri çıkarmak istiyordu. Şefkat ve acıma hissi bazen erkekleri başka türlü heyecanlandırabilirdi. O an istediği şey kadına sahip olmak değildi, kadının kendisinden faydalanmasını istiyordu, kendisine son bir kez daha sahip olmasını.

Ama Vu buna yanaşmadı; üstelik bu bir geri çeviriş değil, adamakıllı bir reddediştı. Bu durum Dr. Teng için çok yeni bir şeydi; normalde kadının kendisini memnun etmek için hevesli çırpınışlarına alışıktı o, inisiyatifi ele almasına, hiç gizlemediği cinsel arzularına ve kadının bedeninin dört dörtlük olgunluğuna. O anki sergilediği pasif direniş Dr. Teng'e güçlü bir ereksiyon vermişti. Kadını tutup, içteki odaya çekmeye çalıştı, Vu da içeri girmemek için inatla kapı kasasını yakalayıp yapıştı. Bunun üzerine adam onu banyoya doğru sürükleyerek yön değiştirdi. Onu içeri çekip kapıyı da kilitledi. Kadın adamın kollarından kurtulmak için çırpınıyor, kederli bakışlarla yalvarıyordu. Yapma bunu. Lütfen yapma. Kadının üzgün bakışları adama dokunmuştu ve aynı zamanda tahrik etmişti. Hissettiği şefkat ve acıma hissi arttıkça, ona karşı daha zorbaca davranmak geliyordu içinden. Duramıyordu. Kadının kaskatı bedenini tutarken, banyoda ayakta mastürbasyon yapmaya başladı; öyle hızlı otuz bir çekiyordu ki, hepsi çabucak olup bitti. Bütün şiddetli hareketleri, tuhaf, alçak ve boğuk hırıltıları ve sonunda boşalması Vu üstünde hiçbir etki yapmamıştı. O sadece bir an evvel evine gitmek istiyordu.

3

Sonbaharın son günlerinden birinde, Kuan henüz daha bir yaşındayken Yişun Sazlık Nehri Çiftliği'nden sezon değişimi nedeniyle eve gelmişti. Otobüsten indiğinde yolda yemekli alışverişten dönmekte olan Çiao ile Fen'e rastladı. Çiao'nun elinde taşıdığı şeyi doğru dürüst fark etmemişti ama Fen'in boynunda asılı bir demet sarmısağa hemen gözü takılmıştı. Oldukça uzundu ve Fen'in boynuna bir boa yılanı veya kaşkol gibi dolanmış, sarkan iki ucu dizlerinin üstüne değiyordu. Sarmısakların ağırlığından Fen'in incecik boynu öne eğilmişti ama Fen bunun farkında değilmiş gibi neşeyle gülümsüyordu. Yişun, eski devlet başkanının eşi Veng Guangmei'nin alenen suçlu bulunduğu ilan edildikten sonra fotoğrafını görmüş olduğundan, sarmısakları boynuna asmayı Fen'in kendisinin istemiş olduğunu tahmin etti. Guangmei suçlu bulunduktan sonra pingpong toplarından yapılma, neredeyse yerlere kadar uzanan bir kolye takmaya zorlanmıştı, fotoğrafta da bu gösteriliyordu. *Kolye mi takmayı seviyorsun? O zaman bir tane takalım.* Fen'in boynundaki sarmısaktan kolye Yişun'a anında Veng Guangmei'nin dev kolyeli halini hatırlatmıştı; ve belki başka bir şeyi daha.

Her neyse, çok üzülmüştü; keskin bir acı duygusu hissetti, sanki kırılan bir camın saçılan parçaları kalbine saplanıp onu delik deşik etmişti. Hayatta kızının boyuna sarmısak demeti asılmasından daha utanç verici bir şey düşünemiyordu. Eski devlet başkanı eşinin aşağılanışını çağrıştırdığı için bu utanç verici manzara karşısında hissettiği sıkıntı, sonbahar rüzgârında kızının neşeli yüzünü görünce daha da artmıştı.

Yişun'u ilk gören Fen oldu. "Baba!" diye bağırdı ve sarmısak demeti boynunda hoplaya zıplaya doğruca Yişun'a koşup boynuna atladı ve Yişun hemen sarmısak demetini onun boynundan çıkardı. Ardından Çiao koşup gelmişti. "Baba, neden şimdi geldin?"

"Neden şimdi geldin?" Bu cümlede Yişun şikâyet duyuyordu ve beklenti ve belki de başka şeyler. Ama Çiao başka şeylerden hiç bahsetmemişti; ya da Yişun onlardan bahsedişini dinlemek istememişti. Onurlu bir ailede "başka şeylere" yer olmazdı, is-

tediği kadar bu ailede birisi ciddi anlamda namussuzluk etmiş veya kişiler derinden yaralanmış, acı çekmiş olsun.

Kuan'ın doğumundan sonra, Yişun acı biçimde Vu ile Dr. Teng arasındaki ilişkiyi öğrenmişti. Şansına güvenerek, hissettiği veya şüphelendiği şeyin gerçek olmadığına kendini inandırmaya çalışmıştı ama Kuan'ın doğumu onun bu hayalini de yıkmıştı. O sıkıcı çalışma gruplarına katıldığı zamanlar, büyük el arabasına tuğlaları yüklerken veya çiftlik dışında uçsuz bucaksız sazlığın görkemi içinde yürürken yalnız başına derin düşünceler içinde uzun zamanlar geçirmişti. Bir erkek için aşağılanmışlık en zor olanıydı, o yutmuştu, Vu'nun inanılmaz bir iradeyle yaptığı çirkinliklere tolerans göstermiş, bir kez bile doğrudan onunla yüzleşmemişti. Bu tamamen Yişun'un mahcup olmama isteğine bağlanamazdı, ya da kendi jenerasyonunun düşük sosyal statüsünün bir belirtisi de değildi. Birini görünüşte sevince, utanç verici bir duruma düşürülme karşısında daha toleranssız oluyor insan ve sosyal statünün düşük olması da öfkeli bir gücenikliğin alevlenmesini daha olası yapıyor. Belki Yişun'un yetiştiriliş şekli bir kadını dövmeyi kapsamıyordu; ve bir antropolog olan babası ve meşhur Liu Haili'den yağlıboya resim dersleri alan annesinin hayatları boyunca birbirlerine saygı duymalarındandı. Belki, Pekin Mimari Tasarım Akademisi'nde herkesin kendisini tanımasını sağlayan gururu yüzündendi. Yılın birinde Yişun, Örnek İşçi Ödülü'ne layık görülmüş ama bu onurlu ödülü Yişun geri çevirmişti, çünkü ödüle aday gösterilen diğer iki kişi kalifiye değillerdi. Onlarla aynı kaba konmayı reddetmişti. Zaman içinde gururu biraz törpülenmişti ama tamamen gitmemişti. Vu'yla konuşup ikna olmak suretiyle kendini alçaltmayı kabul etmemesi çok gururlu olması yüzünden miydi? İşler bu kadar basit olmayabilirdi. Şimdilik sorunlu ailesiyle veya onların sorunlarıyla yüzleşerek zaman kazanıyordu. Onun bu anlamazlıktan gelip uzak duruşunun gururuyla bir ilgisi olabilirdi, ama bu her şeyin elinden kayıp gitmesine izin vereceği anlamına da gelmiyordu. Bir gölge kalbine çoktan yerleşmiş ve kolay kolay da tamir edilebilecek gibi değildi. Beyni bir an bile boş kalmıyordu, ki bu da inatçı bir

uykusuzluğa sebep oluyordu. Yine de Vu'yla yüzleşmemekte ısrarlıydı. Karısını anladığı kadarıyla, ona doğrudan soracak olsa karısının her şeyi itiraf edeceğine kesinlikle emindi. Belki de Yişun tarafından sorguya çekilmeye uzun zamandır hazırdı, hatta belki bunu gece gündüz sabırsızlıkla bekliyordu; sorguya çekme aralarındaki sessizlik halinden daha ciddi boyutta acı getirirdi: Hadi Yişun, kız bana, istediğin gibi, ya da istediğin kadar sert vur bana. Neden böyle korkaksın? Suskunluk sağlam sinirler gerektirir, bu da Vu'da yoktu. Yişun'un sessiz kalma tepkisiyle Vu aklını oynatmak üzereydi. Yişun sormayı reddediyordu ve o bunda ısrar ettiği sürece üstün olan el onunkiydi; hiç sormaması da, el üstünlüğüne ömür boyu sahip olması demekti. Yişun onun konuşmasını istemiyordu ve zaten dinlemeye hazır da değildi; hangi koca karısının böyle şeylerden konuşmasını dinlemek isterdi?

Derken Kuan öldü.

Kuan'ın ölümü sıkı sıkıya kapattığı kalbini birden serbest bırakmıştı. Bazen böyle bir olayla içi ferahladığı için kendisini suçlu hissediyordu. Eğer bir gün Tanrı'ya hesap verecek olursa, bu rahatlamayı hiç hissetmemiş olmayı dilerdi ama kendini aldatamıyordu.

Bu kez eve çok daha çabuk dönmüş, geceden yola çıkmıştı. Vu'yu ağlamaktan gözleri şişmiş halde buldu ama kadın yine de kederini çok göstermeyi göze alamamıştı. Suçluluk ve utanç duygusu, Vu'yu önünde ağlamaktan alıkoymuştu. İşte o zaman Yişun duygularını ifade etmek için mükemmel bir yol keşfetti. Vu'nun göstermeye korktuğu üzüntüyü kendi sergileyecek, Vu'nun bastırmak için çok uğraştığı kederi o ortaya koyacaktı. Neden sanki Kuan'ın gerçek babası kendisiymiş gibi yas tutmasındı? Böylece, Vu'nun önünde Çiao'dan Kuan'ın nasıl öldüğünü anlatmasını istedi, tekrar tekrar hem de; ve sonrasında da sorular sordu.

"Çiao, diyorsun ki, binanın önünde oturmuş sürekli okuduğunu söyledin. O gün senin asıl sorumluluğun Kuan'ı izlemek miydi, yoksa kitap okumak mıydı?"

"Kuan'ı izlemekti."

"O zaman neden sadece kitap okudun?"

"Onun o kadar uzağa gideceğini sanmamıştım."

"Neden onun o kadar uzağa gideceğini düşünmedin? Bacakları vardı, değil mi?"

"Yani genellikle o kadar uzağa gitmezdi."

"Genellikle ne kadar uzağa giderdi?"

"Sadece binanın etrafında dolaşırdı."

"Bu *etraf* ne kadarlık bir uzaklıktı?"

"Hiç ölçmedim. Bilmiyorum."

"Kim bilmeli bunları peki, annen bilir mi?" Vu'yu konunun içine çekiyordu.

"Annem orada değildi."

"Annen o sırada neredeydi?"

"Evde, dikiş makinesinin başında işi vardı."

"Sen o sırada evde makine başında dikiş mi dikiyordun?" Bu kez Vu'ya dönmüştü.

"Evet, öyle," dedi Vu.

"Çocuğu hep bunlara bırakıp evde makine başında mısın?"

"Hep değil. Ara sıra onlara giysi dikmem gerektiğinde."

"*Onlara* mı?"

"Onlara, yani üç kız kardeşe."

"Ama ben onların senin diktiğin bir şeyi giydiklerini hiç görmedim. Bana hangi kıyafetleri diktiğini söyler misin?"

"Bütün giysilerini ben dikiyorum demedim. Sadece bazen giysilerini diktiğimi söyledim."

"Ama onlar için giysi dikmekte harcadığın zamanı özellikle vurguladın."

"Ben senin *hep* ile *ara sıra* hakkında sorduğun soruya cevap veriyordum."

"Hep kıyafet dikmediğini söylüyorsun, o halde hep yaptığın şey nedir? Bana genelde ne yaptığını söyler misin?"

"Genelde ne mi yapıyorum?... Çiao sana yazdığı mektuplarda her şeyi anlatmadı mı?"

"Çocukları bu işe katma. Bana mektuplarında neyi söylediğini düşünüyorsun? Ondan senin hayatını bana rapor etmesinin mi istendiğini sanıyorsun? Evet, Çiao bana sık sık yazardı, aslında

bana mektup yazan bir tek oydu. Mektuplarında bana okulunda olan olaylardan bahseder, arkadaşları Fei ve Yo-Yo'yu anlatırdı. Bana başka neden yazmış olsun ki? Çünkü sen onun neler düşündüğünü hiç bilemiyorsun. Bunu, gerçekten anlayamıyorum. Sen... sen hastasın, o yüzden herkesten daha fazla boş zamanın var. Şu son birkaç yıldır boş zamanlarında gerçekten neler yaptın?"

Afallamış halde olan Vu felaketin gelip çattığını düşünüyordu. Yişun'un soruları adım adım kendisini bir tuzağın içine çekecek şekildeydi. Eh, eğer bu Tanrı'nın bir lütfuysa, o halde felaket sayılamazdı; eğer bir felaketse o zaman ondan kaçış yoktu. İtiraf edebilirdi pekâlâ. Kendini son perdeye hazırladı. Nemli dudaklarını yine de ıslatıp dedi ki, "Çocuklardan biraz dışarı çıkmalarını isteyebilir miyiz?"

"Bu gerekli değil." Adam sesini iyice yükseltti: "Onlardan bir süreliğine dışarı çıkmalarını istemek kadar ikiyüzlüce bir istek olamaz. Bu ailede görmedikleri ne kaldı ki? Yüzlerini başka tarafa çevirmelerini gerektirecek ne kaldı? Hiç gerek yok."

"Ama ben yalnız olmak istiyorum... Seninle yalnız konuşmak."

"Bana göre yalnız olmanın gereği yok." Kadının sözünü hemen kesmişti; kadının isterik davranıp çirkin hikâyesini anlatmasından korkmuştu sanki. Kadının gerginliğini, paniğe kapılışını, titreyen dudaklarını ve yıkılmanın eşiğinde olduğuna işaret eden sarkmış yüzünü görmekten memnundu. Böylece yöntemini değiştirmek zorunda kaldı, ya da aralarındaki konuşmayı kendi istediği yöne çevirmek de diyebiliriz buna. Dedi ki: "Sana tekrar tekrar genellikle neyle meşgul olduğunu sordum. Şu anda, Kuan'a bakmak diye cevap vermek istediğine eminim. O bir bebekti ve bakıma ihtiyacı vardı. Ama Kuan sen onunla ilgilenirken, senin bakımın altında öldü. Ne biçim bir annesin sen? Sana anne denebilir mi? Sen... sen çalışmak zorunda değildin... Bir işin bile yoktu... İki yaşındaki bir bebeğe bile bakamadın. Zavallı kızım benim, zavallım yavrum benim... Zavallı yavrucak... Bir lağım çukurunda öldü, ama onu sen öldürdün. Sen anneliğe layık değilsin!"

Yişun çay fincanını hırsla kırdı, sonra da dikiş makinesine gidip içinde iğne ipliğin olduğu küçük çekmeceyi çekip yere fırlattı.

Sesindeki hiddet, tavrı ve hareketleri aslında Vu'yu yatıştırmıştı. Yişun'un sözleri ona acımasızca gelmemiş, aksine sinirlerini yatıştırmıştı. Duyduklarına inanamıyordu: Kuan'a kızım demişti! Sadece bir ilan etme ve kabullenme değil, affetmeye de yorulabilirdi; veya en azından Vu'nun bulanık ve pis geçmişine boş vermeye meyilli olmak. Gerçekten de böyle söylemiş miydi? Ne olmuştu ona? Kendisinin çektiği acıdan zevk duymamıştı; üstelik bir de "kendi kızı" Vu'nun bakımı altındayken öldü diye nasıl öfkeliydi! Gerçekten aklından geçenler bunlarsa ve gerçekten buna inanıyorsa neden kendisine deli gibi bağırıp çağırmasını engelleyecekti ki? O zaman bırakacak, kendisini insandan daha aşağı bir varlıkmış gibi paylamasına, ağza alınmayacak küfürler etmesine (mesela, kadının kanının on bin yıl boyunca akması ve kokması gibi) hiç ses çıkarmayacaktı. Vu'nun asıl istediği onun önünde diz çökmek ve atacağı dayağa razı olmaktı. Bir saniye öncesi aklına gelince, sadece bir saniyecik, o bir anlık zaman (ama Vu çoktan "öncesinin aklına gelmesi" sözünü düşünmüştü), onun için artık epey bir zaman öncesini düşünmekti bu, yani, köşeye sıkıştırıldığı ve her şeyi itiraf etmeye hazır olduğu sıra, aklından affedilmek için bir savunma planı hazırlamıştı. İtiraf ettikten sonra, Yişun'a, Tanrı'nın kendisini onun adına cezalandırdığını hatırlatmayı planlıyordu. Yasak meyveyi, Kuan'ı, yeryüzünden silmek, Tanrı'nın verebileceği en korkunç cezaydı. O yüzden Yişun artık daha fazla deşmemeliydi. Kendisinden daha başka ne istiyordu? Bir katil bile, kafasının kesilip yerde yuvarlanmasıyla işlediği suçu ödemiş olurdu. Kaderinde ölmek olanın çoktan öldüğü, yaşamak olanın da yoluna devam etmesi gerektiği gerçeği de vardı. Kendisi de bu şekilde düşünmeye karar vermişti, ama olayların hiç bu şekilde aniden yön değiştireceği aklına gelmemişti: Yani, Yişun, Kuan'ı bir başkasının değil, kendi kızı olarak kabul ettiği için Vu'yu asla affetmeyecek ve asla affetmeyişi de haklı görülecekti. Böylece tam altüst olmuş kalbine biraz ışık yayılmak üzereyken, içine büyük bir suçluluk duygusu çöreklenmişti.

Suçluluk duygusu incelenmeye değer bir duygu. Yişun duygularını ifade edecek bir yöntem bulmuştu. Yaşamı boyunca kendisini bir kurban gibi gösterecek, istediği şeyi zalim gibi görünmeden elde edebileceği bir yöntem. Kendi "masumiyetini", düzgün bir aile hayatı ve kendi şerefini tesis etmede kullanacak, aynı zamanda Vu'ya da suçluluk duygusu hissettirerek hükmedebilecekti.

Suçluluk duygusu gerçekten de incelenmeye değer bir duygu. Bir başkasına suçluluk duygusu hissettirmek, çok rezilce, gaddarca ve aynı zamanda çok etkin bir intikam alma biçimi. Suçluluk duygusu kişinin haklı ya da haksız olmasına bağlı değildir; üstelik gelişini önceden kestirmek de mümkün değildir. İnsanın kalbine aniden yerleşiverir. Çoğu kez, pişmanlık nedeniyle meydana gelmez. Çelişkili bir biçimde, rakiplerimize karşı en mücadeleci duygularımızın olduğu sırada, onlardan en nefret ettiğimiz sırada, bir anda suçluluk hissederiz. Yişun belki ilk başta ne yaptığını bilmiyordu. Vu'ya hayatları boyunca suçluluk duygusu hissettirerek onu kontrol edebileceğini sanmıştı; ama sonraki yıllarda, olup bitenlere Vu'nun ilgisiz kalışının kendi suçluluk duygusunu fitilleyeceğini tahmin etmemişti.

Vu'yu salatalığı iyi yıkamamakla suçlayacak olsa kadın ona birkaç kez yıkadığını söylerdi. Yişun ne zaman şu "birkaç kez" sözünü duysa delirecek gibi olurdu. Bu aptal, belirsiz abartı ifadesi sinirini bozardı, çünkü "birkaç kez" sözü "temiz" sözcüğüne denk değildi. Yişun'un kriteri *temiz*, Vu'nun kriteriyse *birkaç kez* idi. İkisi bu küçük ölçü birimi konusunda hiç uzlaşamamışlardı. Yişun, salatalık kabuğu üstünde kimyasallar ve toprak olduğunu, onları temizlemek için sebze fırçası kullanması gerektiğini anlatmak için ona bağırmaktan başka çare bulamıyordu. "Ben de o yüzden birkaç kez yıkadım!" diyordu Vu. Meselenin asıl noktasını kim bilir neden görmezden geliyordu; temizlemek için sebze fırçasını kullanmadığını itiraftan kaçınmak için "birkaç kez" demek durumundaydı. Yişun ona baskı yapmaya devam ederse, fırça konusunda yalan söylerdi. İşte o zaman Yişun, kadının boğazını elleriyle sıkma isteğini zor zapt ederdi. Soluğu, lavabonun

başında sebze yıkayan kadının yanında alır, Vu da korkup anında eline fırçayı alıverirdi. Ardından salatalığı deli gibi fırçalamaya başlardı; öyle hızlı fırçalardı ki, fırçanın kılları kabuğu hırpalar, altından sebzenin açık yeşil renkli gövdesi meydana çıkardı, ki bu Yişun'un onu yeniden boğmak istemesine neden olurdu. İşte suçluluk duygusu tam da o anda gelirdi. Vu her zamankinden daha fazla içine kapanıp somurttuğunda, omuzlarını kamburlaştırıp hiçliğini ortaya koyduğunda ve Yişun dişlerini nefretle gıcırdattığında suçluluk duygusu birden geliyordu. Bu birbirine tezat iki duygu arasında en küçük bir geçiş noktası bile yoktu ama bu duygu öyle gerçek ve öyle somuttu ki, bizleri hayatla uzlaşmaya, gerektiğinde taviz vermeye ve kendimizden o kadar da emin olmamaya itiyor.

4

Çiao daha sonradan Fei'yi gördüğünde ona, "Biliyor musun Fei? Kuzinini öldüren benim. Onu ben öldürdüm!" deme isteğini zorlukla bastırdı. İçinden bu cümleyi üst üste bağırıp haykırıyordu; bu itirafı kendini rahatlatmak için mi, yoksa Fei'yi suçlamak için mi kullanmak istediğinden emin değildi. Onu bu eyleme sürükleyen Fei değil miydi? Kuan'ın kazasından önce Fei, Kuan'ı sık sık görmeye gelir, hatta Kuan'ın Dr. Teng'le olan benzerliğini acımasızca dile getirirdi. Eğer bu filmde Fei yönetmense, başrol oyuncusu Çiao olurdu. Kim daha suçluydu? Çiao karar veremiyordu. Sonunda Fei'nin masum olduğuna karar verdi, çünkü Çiao'ya sadece fikri sağlamıştı. İzlenecek veya izlenmeyecek bir öneri.

Artık her şey bitmiş, Çiao'nun da, Fei'nin de ailesinde sular durulmuştu. Çiao ile Fei'nin arasında var olan garip gerginlik ve gizlilik hali geçmişti. Birbirlerini yeniden gördüklerinde, Çiao, Fei'deki huzurlu hali bariz bir biçimde hissetti. Çiao da aynı huzura belki kavuşacaktı ama onun bu başarılı intikamını birlikte kutlayabileceği kimse yoktu. Korkmaya bile fırsatı olmamıştı. Unutmak için olanları kalbinin derinliklerine gömdü. Bu bir türlü birilerine açılamadığı bir duyguydu, özellikle Fei'deki huzur-

lu hali görünce. Fei farkında olmadan kendi üstündeki ağırlığı Çiao'ya aktarmış, acı çekme kısmını da Çiao'ya bırakmıştı. Çiao, Fei'ye karşı bu sebeple biraz gücenikti ama ne arkadaşlıklarını sona erdirebiliyor, ne de Kuan'ı düşünmeden edemiyordu, çünkü Fei'nin yüzüne baktıkça Kuan'ı görüyordu. Kuan ölmese herhalde ikinci bir Fei olurdu. Bazen içinde Kuan'ın ölmediğine dair garip bir his oluşuyordu; Fei'nin içine yerleşip onun bir parçası haline geldiği gibi bir his.

Evet, Kuan, Fei'nin bir parçasıydı, ayrılmaz bir parçası. Fei hayatta olduğu sürece, Çiao, Fei'nin varlığında birden Kuan'ın canlandığını görürdü ve ömrü boyunca görmeye devam edecekti. Görüntüleri birbirine karışırdı. Fei, Kuan'ın ağzını açıp konuşan bir versiyonuydu; ve Kuan'ı yetişkinliğe erdirmişti.

Artık Fei amcasının evinden taşınmıştı. Liseyi bitirmeden bir fabrikada çalışmaya başlamıştı ve tek kişilik odaların bulunduğu bir yurtta kalıyordu; yoksa diğer tek seçenek olarak Kaptan Sneakers'ın kaderine benzer bir şekilde köylülerin yanında yeniden eğitim görmek için taşraya gitmek zorunda kalacaktı. Taşradaki yaşamdan korkuyordu. Oralarda çalışmamak için, yüksek mevkilerde tanıdıkları olan bütün okul arkadaşları, okul bitmeden liseden ayrılıp iş bulmaya çalışıyordu. Kimisi dükkânlarda tezgâhtarlık yapıyor, kimisi otobüslerde bilet satıyordu; hatta turşu fabrikasında çalışmaya başlayan bir kız bile vardı. Fuan'dan ayrılmamıştı ve bütün gün varillerdeki turşu sebzeleri karıştırıyordu. Arkadaşlarına el ve kollarının bütün gün turşu suyu içinde olmasından cildinin tahriş olduğunu yakınıyordu. Ama bir işi vardı ve köylere gitmekten kurtulmuştu. Her gün, turşu karıştırma işinden çıkıp evine gidebiliyordu. Bir turşu küpü ne kadar pis bir iş olursa olsun, fabrikası Fuan'daydı. Üstelik durum bundan daha da kötüleşmiyordu; bu durum şehir hayatının bir getirisiydi ve bu nedenle istemeyerek de olsa kabul edilebilirdi. Her ne kadar kendi üstündeki durumlarla karşılaştırıldığında çok olmasa da, kendi altındakilerden iyiydi. Bazen bu türden iğrençlikler bile birisinin şımarmasına neden olabiliyordu.

Fei sınıf arkadaşlarını soğuk bir gözle izlemekteydi. Onların imkânlarının kendi sahip olduklarından çok daha fazla olduğu-

nu düşünüyordu; ama aynı zamanda onları kesin bir tavırla küçümsemekteydi. En büyük amacı gerçek bir üretim işçisi olmaktı ve Fuan'ın batısındaki birkaç büyük fabrika onun bu arzusunun başlıca hedefiydi... Başkan Mao'nun özlü sözlerinden "İşçi sınıfı her şeyden önde gelir!" sözünde kastettiği "işçi sınıfına" inanıyor ve onların asıl böyle fabrikalarda çalışan işçiler olduğunu düşünüyordu. O işçilerin mizaç ve tarzları tam anlamıyla o dönemin ruhunu ve durumunu en belirgin şekilde temsil ediyordu. Satıcılar, biletçiler ve küçük bir turşu fabrikasındaki işçiler işçi sınıfı sayılmazlardı bile; onlar olsa olsa bu çemberin dış halkası sayılabilirlerdi; hatta "alçıyı inci gibi göstermek" deyişinde bile bu biraz hissediliyordu. O devirde, Fei'nin kendi kabiliyetlerinin sınırı konusunda böylesi abartılı bir fikre sahip olması, onu uzanamadığı üzümlere koruk deyip oradan uzaklaşan tilki gibi yapmıştı.

Belki Fei gerçekten de o tilkiydi ama üzümlerin koruk olduğunu söylemeye henüz hazır değildi. Ulaşması mümkün olmayan bir salkım üzümü yemeye kalkıyordu ve onlara ulaşmadan da bırakmayacak kadar gözü karaydı. Onun bu cesareti belki hayata yeni bir bakış açısıyla bakmasından geliyordu: Kürtajla başlamıştı bu; amcasıyla kucaklaştıkları, engel olmaya çalışmadan ağlaştıkları gece. Çocukluğu bitmişti, artık bile bile sırtını amcasına dayayamazdı veya sınıf arkadaşlarının kuşku dolu bakışları altında ezilmeye katlanmazdı. Hepsi onun aile geçmişini biliyordu ve hepsi onu bir gün köylerin birinde mutsuz halde görecekleri günü bekliyordu. Ama Fei, işçi sınıfının bir üyesi olmaya niyetliydi, mutlaka işçi sınıfının bir üyesi olması lazımdı. Ancak işçi sınıfından biri olursa kimsenin dil uzatamayacağı biri olacaktı. Kendinden son derece emin bir şekilde kendisine oldukça yüksek bir hedef belirlemişti, çünkü sadece böyle bir standart ruhunu ateşleyebilirdi.

Mezuniyet yaklaştıkça, imalatçı fabrikanın, mezun olacak erkek çocuklar arasından ileri düzeyde siyasi bilince sahip ve üstün ahlaklı iki başarılı öğrenciyi işe alması için kıdemli işçilerinden birini okullarına yolladıkları söylentisi vardı. Seçmeler, öğretmenlerin önerileri ve fabrikanın yapacağı karşılıklı görüş-

me sonuçlarının birlikte değerlendirilmesiyle yapılacaktı. Haberler erkek öğrencilerin hevesle ellerini ovuşturmasına, kızlarınsa moralleri bozuk iç çekip sonra da konuyu unutmalarına neden olmuştu. Fei, sadece iki kişi alacak olmalarına ve fabrikanın erkek çocukları istemesine rağmen bu yeni durum hakkında sürekli düşünüyordu. Belki bu kez şansının olmadığını ama iş vermeye gelen personel memuruyla tanışmanın yollarını araması gerektiğini hissediyordu.

Bir okulun kampusu bazen bir mahalle gibidir. Yeni bir kişinin gelişi her yeri harekete geçirir. Mahallede herkes herkesi tanımadığı halde bir yabancı anında fark edilir. Fei de kampusa yeni gelen kişiyi böyle çıkarmıştı: Otuz yaşlarında bir adamı idare binasının önünde ayakta, bir eliyle bisikletini tutmuş müdürle konuşurken görmüştü. Daha ilk bakışta onun bir öğretmen olmadığını anlamıştı. Adamın personel memuru olup olmadığını merak etti. İdare binasının girişi çevresinde özellikle biraz oyalandı, bir şeyler duyabilecek kadar yakınlaşabilmeye çalışıyordu. En sonunda müdürün adama, "Kiu Usta, çalışma odama gidip, detayları orada konuşalım," deyişinden başka bir şey duyamadı. Kiu Usta bisikletini bağladı ve müdürle birlikte binadan içeri girdi.

Fei, Kiu Usta'nın kilitli bisikletine yaklaştı. Bisikletin Phoenix Manganese 18 olduğunu fark etmişti: Zamanın en moda bisikletiydi, ayrıca yepyeni ve pırıl pırıldı. Yere çömelip ayakkabısını bağlıyormuş gibi yaptı. Çevrede kimseyi görmeyince Phoenix'in her iki tekerleğini de indirdi ve hava supaplarını çıkardı. Supapları elinde sımsıkı kavrayıp okul giriş kapısına koştu, oradan da doğruca okulun batı tarafındaki caddenin köşesinde bulunan bisiklet tamircisine. Geleceğinden emin, Kiu Usta'yı orada beklemeye karar vermişti.

Yarım saat sonra Fei birinin gerçekten de okul kapısından bisikletini iterek çıkarmakta olduğunu gördü. Adam yaklaşınca, onun bir süre önce okul müdürüyle görüşen Kiu Usta olduğundan emin oldu. Adam belli ki yeni bisikletinin hasara uğratılmasından mutsuz, kaşları hafiften çatılmıştı. Doğruca bisiklet tamircisine doğru geliyordu; yüzündeki neşesiz ifade Fei'yi biraz

korkutmuştu; aslında Fei'yi korkutan şey yüzündeki ifade değildi de, adamın oynadığı bu küçük oyuna vereceği tepkiydi. Adam yaklaştıkça Fei'nin kalp atışları da hızlanıyordu. Kalbi neredeyse ağzından fırlayacak gibi atıyor, onu aşağıda tutabilmek için güçlükle yutkunuyordu. Nefesini tutup Kiu Usta'nın bisiklet tamircisinin yeni supapları takıp, lastiklere hava doldurabilmesi için dayanağını açıp bisikleti sabitlemesini izledi. Eğer ağzını şimdi açıp konuşmaya başlamazsa hiç şansı olmayacaktı, ama dilini yutmuş gibiydi, ne kadar uğraşsa da konuşamıyordu. Sanki kalbi boğazında bir yerlerde zıplayıp duruyor, ağzını açacak olsa dışarı fırlayacakmış gibi geliyordu. Kiu Usta bisiklet dayanağını çoktan toplamış ve bisikletini kaldırıma sürmekteydi. Artık konuşmalıydı ve bunun geri dönüşü olmayacaktı. Bisikletine binmek için bacağını üstünden aşırtmak üzere olan Kiu Usta'nın arkasından seslenerek, "Kiu Usta. Siz Kiu Usta mısınız?" dedi.

Adam durup ona bakmak için döndü. "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben mi? Ben lisede öğrenciyim." Fei başıyla okulu işaret etti ve Kiu Usta'ya yaklaştı.

Adam onu baştan aşağı süzdü. "Adımın Kiu olduğunu nereden biliyorsun?"

"Tahmin ettim," dedi kız.

"Tahmin mi ettin? Senin için ne yapabilirim?" diye sordu adam, hâlâ dikkatle karşısında duran kızı inceliyordu. Belli ki kızın kendisinden ne istediğini bilemiyordu ama yine de şaşkınlıktan kurtulup sesine sakin bir ton verdi.

Fei sonunda durumu, "Şey, mesele şu..." diye başlayabilecek kadar toparlayabildi. "Size yaptığım kabahati söylemem gerek. Bisikletçiye hava supaplarını taktırıp, lastikleri şişirtmek için geldiniz, değil mi? Okulumuzda bisikletinizi lastikleri sönük bulunca mutlaka çok üzülmüşsünüzdür. Size onları benim söndürdüğümü söylemek istiyordum; ayrıca supaplarınızı alan da benim."

Kiu Usta, "Söyler misin bana, bunu niye yaptın?" diye sordu. Bisikletiyle yürümeye başlamıştı, ağır ağır hareket ediyordu, Fei'den kurtulmaya çalışmıyor, sadece okulun çevresinde fazla uzun uzadıya kalmak istemiyordu.

Fei hızını Kiu Usta'nın adımlarına uydurup dedi ki: "Sizinle tanışmayı istiyordum; düşündüm ki, hava supaplarınızı çıkarırsam, buraya gelmek zorunda kalacaktınız ve biz de tanışabileceğiz."

Bunu öyle naif bir tavırla söylemişti ki, Kiu Usta gülümsemeden edememişti. Yumruğunu açıp adama gencecik, terli, pembe avucundaki iki hava supabını gösterdiğinde, adamın içinde belli belirsiz bir yumuşama hissi belirdi. Supaplarını çıkaran bu kıza kızamamıştı ama hâlâ kendisinden ne istediğini bilmiyordu. Siyasi departmana henüz terfi ettirilmiş sıradan bir torna tezgâhı operatörü olarak adamın tipik bir işçi mizacı vardı: sade ve dosdoğru. Fei'ninki gibi dolambaçlı yollardan konuşmalara, insanları merak ettiren gizemli tavırlara alışık değildi; ama bu tuhaf durumun onun açıkça etkilediği belliydi. "Bütün bu çabalara girmenin mutlaka önemli bir sebebi olmalı."

"Evet, çok önemli. Sizin imalat fabrikanızda çalışmak istiyorum."

Kiu Usta, Fei'nin isteğine şaşırmış ve sessizleşmişti. Kıza yardım edemeyeceğini düşünmekteydi. Her şeyi müdürle daha yeni görüşmüş ve o iki kişilik pozisyona kimin alınacağı hemen hemen belli olmuştu. Üstelik fabrikaları bu kez kadın işçi istemiyordu. Ne söyleyeceğini bilemediğinden sustu.

Bu sırada, farkına varmadan çoktan nehir kıyısına gelmişlerdi. Kışın, bir akşamüstüydü. Nehirden esen rüzgâr sertti ve çevrede kimsecikler yoktu. Böylesi ıssız ve güzergâhları dışı bir yol Kiu Usta'nın bilmeden yaptığı bir seçim mi, yoksa Fei'nin bilerek yaptığı bir seçim miydi bu belli değildi. Kız sessizliği bozdu. "Aslında böyle bir şey istemekle çok mantıksız hareket ettim. Daha adımı bile bilmiyorsunuz. Böyle bir şey istemeye ne hakkım var?"

"Adın ne?"

"Adım Teng Fei."

"Belki başka zaman şansın yaver gider," dedi adam.

"Başka zaman mı? Ne zaman?" Fei adama aman vermeden baskı yapıyordu.

"Belki bir dahaki seneye. Belki de..."

"Seneye olmaz. Çok geç olur," diye onun sözünü kesti Fei. "Baharda okuldan mezun olur olmaz, beni kesinlikle şehir dışına yollarlar." Artık sesinin tonunda, sanki çok eski bir tanıdığıyla konuşuyormuş gibi tahammülsüz bir hava vardı.

"Fei." Adam ismini sert bir tavırla söylemişti. "Ailen... Annenle baban yardım edemezler mi?"

Çok dobraca sorulmuş ama mantıklı bir soruydu ve Fei, Kiu Usta'nın bunu sormasından rahatsız olmamıştı. Aslında bu soru adama daha da açılabilme fırsatı sağlamıştı; böylece anlatmaya başlayarak hükümet merkezinde yüksek düzeyde gazeteciler olan ebeveynlerinin her ikisinin de bir görev için yurtdışına gittikleri bir uçak kazasında öldüklerini söyledi. Fuan'a yerleşip amcasıyla yaşamaktan başka seçeneği yoktu; amcası da kördü ve geleneksel tıbbi tedavilerin uygulandığı bir hastanede masörlük yapıyordu ve kendisine bile yetmekten âcizdi. Yengesi bütün hıncını kendisinden çıkarmaktaydı ve dövmeye kalkmasa bile her gün ona bağırıp çağırır küfrederdi. Bir şehit yetimi olarak bir başkasının çatısı altında böyle bir hayata dayanamıyordu ama şehirde tanıdığı başka akrabası da yoktu, başka kime gidebilirdi? Derken işe alma olayını ve Kiu Usta'yı duymuş, onu kendisinin tek şansı olarak görmüştü. Keşke Kiu Usta onun ailesi olsaydı! Ona gerçekten de ağabey diyebilmeyi isterdi. Hiç kardeşi yoktu, yetimdi, bir ağabeyi olsun ne kadar isterdi. Ama artık kendisi için başka bir umut yok gibiydi, bu dünyada belli ki bir yeri yoktu, kendini nehre atıp boğulmak, yaşamaya devam etmekten daha iyiydi.

Gözyaşları içinde kuzeyden esen sert rüzgârlar arasında bu sözleri sarf ederken bir yandan da aşağıya nehir kenarına doğru koşmaya başlamıştı. Bunca yalan söylemek ve sahte gözyaşları dökmek yanlış gelmiyordu; canından bezmiş gibi yapıp gösterişte kriz geçirerek içinden eğleniyordu. Yamaçtan inerken adamın peşinden geldiğini duydu. Fei'nin söyledikleri, o kırılgan ve üzgün ifadesi adama dokunmuştu. Bisikletini yere bırakıp aşağıya nehir kenarına inerek arkasından yetişip kendisini bileğinden

yakalarken, adamın hayatını kurtarmaktan başka hiçbir niyetinin olmadığına inanmak istiyordu. Kendisini sıkı sıkı tutarken güvende olduğunu biliyordu ama hâlâ kurtulmaya çalışıyormuş gibi yaptı. Dolayısıyla adam onu daha da sıkı biçimde çekip göğsüne yaklaştırınca çarpışıp sallandılar ve sendeleyip karanlık nehir kıyısında birlikte yere yuvarlandılar.

Meyilli arazinin üstünde yan tarafları üzerine düşmüşlerdi. Adam kızın yuvarlandığını, yüzü kendisine dönük şekilde göğsüne gömülüp bedenini kendi bedenine kaynatırcasına yapıştırdığını hissetti. Taş kesilmiş halde, nefes almaya bile korkarak bütün bunların nasıl geliştiğini anlayamadan orada kıza sarılıp öylece durdu. Daha önce başına böyle bir şey hiç gelmemişti ve böyle bir durumdan istifade etmek için de hiç bu kadar tepkisiz olmamıştı. Fakat kız neden kendi bedenini onunkine böyle sıkı sıkı bastırıyordu? Karanlıkta kızın sıcak nefesini hissetti ve hafiften ekşimsi kokusunu aldı. Aklına kızın dolgun yumuşak dudakları gelince gözlerini yumdu; onu deli gibi öpmek istiyordu ve bütün istediği buydu. Başını çevirerek kızın ağzını aradı ama kız öpülmekten kurtulmak için elinden geleni yaptı. Bu durum adamın bunun boşuna olduğunu düşünmesine neden olmuştu, kızla aralarında hiçbir şey olmayacaktı. Kızın adamın bedeni içinde erimesi tahrik etme amaçlı değil, belki de... bilinçaltından bir korunma isteğiydi. Adam bunu düşününce kızın dudaklarına ulaşmaya çalışmaktan vazgeçip biraz sakinleşti. Şimdi yapması gereken kızın ayağa kalkmasına yardım etmek, nehir kenarından yukarı çıkmak ve onu evine yollamaktı. Onu bırakıp ayağa kalktı ama kız tekrar asılıp adamı yine yere yanına çekti ve bu yüzden beraberce tekrar yuvarlandılar. Fei istekle ve neredeyse ağlamaklı, dedi ki: "Bırak da senin için soyunayım. Onları şimdi çıkarıyorum, hemen!"

Adamın beynine birden kan fırlamış ve vücudu hissettiği baskıyla huzursuzlaşmıştı. Bu liseli genç kızın davranışlarına bir anlam veremiyordu; neden öpmesine izin vermemişti de... şey yapmaya bu kadar istekliydi? Kızın tamirci dükkânı önündeki hali geldi gözlerinin önüne, şu anki halinden ne kadar farklıy-

dı! Masumiyet ve fesatlık, naiflik ve çapkınlık bu kızda birlikte bulunuyor gibiydi. Adam gerçekten artık daha fazla düşünemiyordu; veya kızın neden olduğu heyecanı kontrol edemiyordu ve nereden çıktığı belli olmayan bu fırsatı da kaçırmak istemiyordu. Paltosunu üstünden çıkardı ve rampaya yaydı, ardından Fei'yi getirip sıcaklığını hâlâ koruyan paltonun üstüne oturttu.

İki hafta sonra Kiu Usta, Fei'ye bir işe alım formu getirdi. Kızın siyasi geçmişini kontrol ettiği zaman ailesiyle ilgili anlattıklarının tam bir palavra olduğu ortaya çıkmıştı ama Kiu Usta bu yüzden Fei'ye kızmamış, aksine kıza daha da sempati duymuştu. Fei kendisine bazı konularda yalan söylemiş olmasına rağmen, hâlâ ona karşı suçluluk hissediyordu. Nehir kıyısında yaptıkları şey hiç yaşanmamış olsa, kıza ettiği iyiliğin masum, sıradan, dolayısıyla da çok güzel bir deneyim olabileceğini düşünüyordu sık sık. Ne yazık ki, kendini tutamamıştı. Pişman değildi aslında, sadece düşününce üzülüyordu. Kıza yardım etmek için elinden geleni yaptı; şehirde kalma umudu gerçekte hiç olmayacak onun gibi bir kıza, devletin işlettiği ünlü bir fabrikada döküm işçisi olarak bir iş buldu. Maalesef, güzel bir iş değildi. Kendi nüfuzu ancak bu kadarına yetmişti. Fei, fabrikanın en zorlu ve yorucu departmanında en pis işe verilmişti.

Döküm çırağı Fei, ilk aylığıyla Dr. Teng'e bir çift en güzelinden naylon eldiven almıştı. Çiao ile Yo-Yo'ya fabrikayı gezdirmiş ve kaldığı bekârlar yurdunda onlara bir şeyler ikram etmişti. Onlara kızarmış tulumba tatlısı almış ve iki *jin*'lik tatlıyı göz açıp kapayana dek mideye indirmişlerdi. "Bir şey olmaz," dedi büyük havalarda Fei. "Hemen gidip biraz daha alırım. Param var. Ben artık maaşlı biriyim." Küçük bir cüzdan çıkardı, lila rengi elyaf iplikle örülmüş bir cüzdandı. Gösterişli bir havada cüzdanı sallarken Çiao onun o güzel gözlerine dolan yaşları fark etti.

5

Çiao, Balthus ile ilk Çen Zai'nin çalışma odasında tanışmıştı. Balthus'un tablolarıyla ilgili albümü keşfettiğinde Çen Zai ile epeyden beri yakın arkadaştılar. Çen Zai'nin Balthus'u çok beğen-

diğini görebiliyordu ama Çen Zai fikirlerini hiçbir zaman Çiao'ya empoze etmek için uğraşmazdı. Alçakgönüllü bir çocuktu, kendisi için önemli olan konulardan bahsederken utangaç bile denilebilirdi. Bu onun sevdiklerine duyduğu saygıyı göstermesinin bir yoluydu.

Çiao, Balthus'un resimlerinin olduğu bir albüm bulmuş, açmış ve anında büyülenmişti. Ressamın seçtiği konular aslında oldukça aleladeydi: Paris'te eski işlek bir caddede yürüyen birkaç yaya; oturma odasında iskambil oynayan, strateji kuran çocuklar, kitap okuyan veya uykuya dalmış kızlar; donuk bakan gözleri ve ifadesiz yüzleriyle doğa yürüyüşü yapan bir grup dağcı. Resimde dağcılar ilk başta dağın zirvesine uçsuz bucaksız manzaranın tadını çıkarmak için gelmişler ama tırmanıştan sonra halsiz düşmüş, uyuşmuşlardı; ayakta durmakta güçlük çekip yalpalayanlar vardı, aralarında hiçbiri manzarayla ilgilenmiyor, hatta bir tanesi yere serilmiş uyuyordu. Balthus genç kızları resmetmeyi özellikle seviyordu. Resimlerindeki kızlar (yaşları konusunda da dikkate değer bir nokta vardı) hepsi on dört yaş civarındaydılar. Balthus tenlerini göz alıcı bir parlaklıkla ve dikkat çekici bir yumuşaklıkla betimliyordu. Kızlar masum ve temizdiler, bedenleri biraz arzu, biraz fantezi, bir parça huzur ve biraz da belirsizliğin karışımıyla çiçek açıyordu.

Çiao daha önce hiç onunki gibi çalışmaları olan bir ressam görmemişti: Karakterleri üçboyutlu gibiydi ama arka plandakiler (divan, sokak, yatak ve masalar) hep dümdüzdü. Bu kombinasyonla yaptığı tablolar bir duvar kadar kalındılar. Üçboyutlu ve durağan gibi görünen bir tabloda bu görüntüler (ya düzlem, ya doğru veya eğri, kıvrımlı ve gergin) farklı ritim ve duygular meydana getiriyordu ki bu da ressamın iç ritmini aksettiriyordu. Durağan olanda risk vardı; akıcı olanda bir frenleme, açık olanda kapalılık, alelade olanda acayiplik ile sonsuzluk hissi, telaşlı olanda hareketsizlik vardı. Bakan kişi hem huzur, hem de huzursuzluk hissediyordu; paniğin yanı sıra belli belirsiz bir yumuşaklık vardı, hatta divanda uyuyakalmış kızlarda bile gözlemlenebiliyordu bu. (Çünkü Balthus insana, kızların çevresinde bir fesatlığın

dolaştığını hissettiriyordu. Gerçekten de her tabloda bunun bir işareti vardı: minik, sıska bir kara kedi, perdeyi açarken boynunu döndürüp bakan bir cüce.) Ama resmi inceleyen biri o korkuyu duymaktan Balthus'un hassas dizginleme hissiyle korunurdu ki, bu sayede izleyiciyi sonunda, sanat, *zeitgeist*[1] ve inandırıcı görünen bir acayiplik arasında, gerçek bir dengeye (hem de mükemmel bir dengeye) ulaştırıyordu.

Balthus geleneksel anlamda, sağlam bir görsel dil kullanmıştı ve çalışmak için kullandığı objeler bundan daha sıradan olamazdı. Materyallerini sürrealite içinden seçmek istememiş, gerçekliği dürüst, dosdoğru ve olağanüstü bir yolla kullanmıştı. Onun gerçekliği suni gibi görünmekle birlikte aslında çok etkiliydi; bir şey gibi gözükmekle birlikte aslında başka bir şeydi; sıradan gibi görünüyordu ama her yanı tuzaklarla doluydu. Balthus herhalde, sanatta "doğru" ya da "yanlış" diye bir şeyin olmadığını ve bir ressamın asla bir "mucit" olmaya kalkışmaması gerektiğini iyi biliyordu. Sanatta "keşif" oldukça şüpheli, saçma sapan bir sözcüktür. Rodin der ki: "Orijinallik (en olumlu anlamıyla), sağduyuyla çelişen yeni kelimeler türetmek değildir; eski sözcükleri akıllıca kullanmaktır. Eski sözcükler her şeyi ifade etmek için yeterlidirler; bir deha için eski sözcükler kâfidir."

Bir sanatkârın geleneksel olana kendinden yeni bir şeyler katması çok büyük başarı sayılır. Böylesi derin bir aktarım sadece dönemin ruhunu ve artistik ifadeyi derinlemesine anlamış ustalardan gelir. İşin gerçek piri onlardır, yoksa yeniliklerle tarih meydana getirmek için içlerindeki "dayanılmaz dürtüye" kapılıp eyleme girişen "mucitler" değil. Sanat, yeni bir şey icat etmek değildir; sanat dürüst ve sessiz bir iştir. Balthus'taki tevazu, sanatın mükemmelliği için titiz uğraşısı, zamanın ruhuna karşı olan duyarlılığı ve ifa ettiği mükemmel biçim (yaratıcı eser geleneğinde onun sahip olduğu özel yetenek) yirminci yüzyılda devamı gelmeme tehlikesi içinde ve sürekli bir kuşatma altında olan temsili resim sanatının gayesini, çok az kişinin başarabildiği bir seviyeye

(1) Zamanın ruhu; genel görüş. (ç.n.)

çıkararak ilerlemesini sağladı. Eserlerinde anlatılan "samimi-mesafeli" ve "tanıdık-yabancılık" sanata onun yaptığı katkıdır.

Uğultulu Tepeler'den esinlenerek yaptığı tablo *Cathy Giyiniyor*'a baktı Çiao. Tablodaki üç kişinin, Balthus'un romanın unutulmaz kahramanlarından esinlediği birer versiyonu oldukları bir bakışta anlaşılıyor: Cathy, sarışın, çıplak ve aynaya tutunan, insana hemen Catherine'i hatırlatıyor; yanındaki iskemlede oturan koyu tenli, melankolik genç adam da belli ki Heathcliff'in canlandırması; Cathy'nin arkasında durmuş onun saçlarını tarayan daha yaşlıca, ciddi hizmetkâr kadın, iki genç arasındaki güçlü düşmanlık duygusundan birbirlerine hissettikleri aşkı ayırmaya çalışıyor. Kadın, iki gencin aşk ve nefret arasında gidip gelen ömür boyu ilişkilerinde kalplerindeki dengeyi geçici bir süreliğine sağladığı gibi aynı dengeyi tabloda da sağlıyor. Tabloda üç kişi apaçık ve dolambaçsız olarak resmedilmiştir.

Fırça darbeleri az, renk kullanımı sadeliğin ve basitliğin en üst noktasındadır; ama ona tekrar tekrar baktığınızda, keskinliğin yanı sıra bir acı durum hissedersiniz, serbestilik ve engellenmişlik bir aradadır. Resimde Cathy çıplak ve tabloyu seyredene dönük, ilk bakışta çok baskın, tablonun en ışıklı, en göz alıcı kısmı; başını bir parça yana kırmış ve gri-ela gözleri hafiften yukarı çevrilmiş; sımsıkı kapadığı dudakları ona biraz gururlu ve dominant bir hava veriyor. Başkalarının önerilerine aldırmayarak, geleceği hakkında karar vermiş ve kendini bunu yapabilecek kadar büyümüş görüyor ve bu yüzden yanında duran, ona deli gibi âşık olan ve neredeyse yıkılmak üzereymiş gibi görünen genç adama aldırmıyordu; veya adamın o mutsuz halinden hoşlanmıyor, onu küçük görüyordu. Kızın vücudu, fırlak göğüsleri, kayıtsız duruşu, hepsi, içi boş bir meydan okumayla yüzündeki o ifadeyi destekler gibiydi.

Ama resimde, bu uzun boylu, incecik vücutlu güzelin kasık bölgesinde cinsel alan kısmının tam anlamıyla gelişimini tamamlamadığı görülüyor. Dar ve ince baseni, dümdüz karnı ve henüz uzamamış bir tutam kıllı bölgesi, buyurgan tavırlı başı ve dimdik göğüsleriyle aşık atmaya çalışıyordu ki, bu da kızın aynı zaman-

da hem talepkâr hem de çaresiz, hem kendinden emin hem de âciz, hem kayıtsız hem de ateşli, hem kurnaz hem de çok masum olarak hepsini üstünde toplamış gibi görünmesine neden oluyordu. Kızın içdünyası karmakarışıktı. O kendi kendiyle tutarsızlık içindeydi. Kurtarılması gerekiyordu; yanı başında iskemlede oturan adam da onun tarafından kurtarılmayı ümit ediyordu; ama kız ile mutsuz genç adam birbirlerini kurtaramazlardı. Adam kızı süzüyor; kızın bütün bedeni pırıl pırıl, hayatının aşkı olan kız, büyük ihtimalle bir başka adamın olacaktı; fakat kızı yeniden kazanamıyor. Ressam vasıtasıyla Çiao, *Uğultulu Tepeler*'deki Catherine'in Linton'un evinden döndüğünde Heathcliff'in çaresizlik içinde ve aşağılık duygusunun etkisi altında onu sorulara boğduğu o ana dönmüştü. "Neden bu ipek elbiseyi giymek zorundaydın? Neden bu ipek elbiseyi giymek zorundaydın?" Geriye kalan sadece çocukluk aşklarının inatçı anısıysa, belki sadece sonsuza dek ayrılmak onlara o çılgın ve ürkütücü anıyı unuttturabilir. Çiao saplantılı bir fanteziyi o an anlayıp kavramanın heyecanını hissetti: İnsanlar masum başlangıçlara dönebilmek için nasıl da uğraşıp kendilerini yoruyorlardı (veya ellerinde fırsat olsa yorarlardı), o ilk mutluluğun dünyasına.

Mutluluğa dönüş.

Mutluluğa dönüş.

Çiao incelemesine *Aynadaki Kedi* tablosuyla devam etti. 1977'den 1993'e kadar on altı yıla yayılan, aynı temanın, aynı düzen içinde üç varyasyonu vardı.

İlki çıplak bir kız resmiydi, uykudan yeni uyanmış ve yatağına dayanıyordu, bir elinde tarak, bir elinde ayna saçlarını taramaktaydı. Yatağın ayakucunda çökmüş kendisini izleyen kediyi görünce, kendisini görsün diye aynayı kediye çevirmişti. Resimde kızın yüz ifadesi ve vücudu doğal ve rahat görünüyordu, genç ve yumuşak. Kediye yaptığı bu davette şakalaşma amacı hissediliyordu.

İkincisinde: Kız yatağın başucuna doğru aynı şekilde ilişmiş, öbür elinde bir kitap, aynada kendisini seyrediyordu. Yatağın ayakucunda saklanıp onu seyreden kediyi fark ettiğinde, ayna-

da kedi kendini görsün diye ona çevirip kediyi aynaya bakmaya zorluyordu. Bu resimde kız biraz daha büyümüştü ve yüzünde temkinli ama lakayt ifade daha fazlaydı, bu kez üstünde ince bir bluz ve uzun pantolon vardı. Tamamen giyinik, elindeki aynayı yatağın ayakucunda asılmış duran kediyi kendisini görmeye zorlayarak ona sanki, "Beni mi seyretmek istiyorsun? Al da kendine bak!" der gibiydi.

Üçüncüsünde: Kız yine yatağa ilişmiş, yüzünden anlaşıldığı kadarıyla daha da büyümüş. Çok süslü ama eski moda bir giysi var üstünde ve yüzünden güçlükle zapt ettiği bir öfke ve kararlılık ifadesi okunuyor. Aynayı doğruca yatağın ayakucunda duran ve bütün cüssesiyle resmedilmiş olan kediye uzatarak sanki şöyle diyordu: Neden bana bakıyorsun? Neden beni izliyorsun, seni baştan çıkarıcı, sinsi şey! Artık çıplak bir kız değil, rahat tavırlı, hızlı hareketlerle saçlarını tarayan bir kız; burada sahneye tamamen hâkim, önceden ayarladığı dar giysiler içinde, sinirli, didişmeye hazır.

İnsanlar izlenmekten ne kadar korkarlar (gizlice gözetilmekten), özellikle de karanlıkta gizlenmiş kendi türleri tarafından. İnsanlar bir kedinin (her şeyi bilen, her daim çevrede ve genellikle halinden memnun) buz gibi izleyen bakışlarına maruz kaldıklarında, bu nasıl da rahatsızlık verici bir duygudur. İnsanlar aynada kendini seyretmeyi sever, ama kim gerçekten de baktığında gerçek kendini görür? Hepimiz aynaya bakınca gördüğümüz yansımada güzel bir yüz görmeyi bekleriz. Dolayısıyla, başkalarını izlemek, aslında kişinin kendisini gizlemesidir.

İzlemek gizlemektir.

İnsanlar siniri bozulup aynayı kedinin yüzüne tuttukları zaman, kedinin ayna önünde aptalca davranmasını beklerler ve de kendilerini gizlemeyi. Kızgın bir kedinin yapacağı oyun, her an saldırmak için fırsat bekleyen sinsi psikolojisi, insanlar bunlardan korkar, böylece aynayı kediye tutarlar. Başkalarını gözetlemek, diğerlerini utandırmak en temel insani içgüdülerdendir.

Kedinin insana tutabileceği ayna yoktur; bir insan için kedi bir aynadır. Karanlıkta yorgunmuş gibi kıstığı gözleriyle ağır ağır

insanlara sokulur, görünürde her şey uyum içindedir ama ruhen mesafelidir.

Balthus'un çalışması, düzene koymaya çalıştıkça giderek daha kaotik hale gelen konularıyla ilişkisi, yüksek zevki, duygusal ama kontrollü tarzı, hepsi Çiao'yu büyülemişti. Bazen kendini yatağın ayakucuna kıvrılmış o kedi gibi hissediyordu, bazen de tepeden tırnağa silahlı, içi alev alev yanan sonradan büyümüş olan o çıplak, şakacı küçük kız gibi: Neden bana bakıyorsun? Neden beni izliyorsun? Seni işveli, sinsi küçük şey seni!

Bütün izlediğimiz şeyleri kendimizi gizlemek için yaparız. Peki gözlerimizi kendi kalplerimize ne zaman çevireceğiz? Yakından kalbine bakmaya cesaret edebilen hemen hemen kimse yoktur. İnceleyici bakışlarını insanın kendine çevirmesi, onu baş döndürücü bir tökezlemeye sürükler, ama başkalarıyla yüzleşmeliyiz ve bunun kaçarı yok. Diğerleri her zaman bizim aynamızdırlar. Kendimize yakından bakmaya ne kadar korkarsak, başkalarını incelemeye o kadar meraklı oluruz. Bizler başkalarının kusurlarını incelemek suretiyle kendi kalplerimizi rahatlatırız.

5. *Bölüm*

Ağaca Takılı Kalan Yüzük

1

Pek çok âşık kadın gibi Çiao da hem ürkek, hem de cesur ve mantıklı düşünebilmekten uzaktı. Feng Ying'le olan gönül bağı kendisini (ve başkalarını) net olarak görebilmesine engel oluyordu. Adamın inanılmaz bir açıklıkla kaleme aldığı "aşk mektupları" Çiao'ya itici gelmemiş, aksine kendisine daha da yaklaştırmıştı. Sürekli başka kadınlarla oynaşmalarını anlattığı hikâyeler, Feng Ying'in en güvendiği kadının sadece kendisi olduğuna ve ancak kendisinin ona yardım edebileceğine inanmasını sağlamıştı. Dolayısıyla Feng Ying'in kişiliğindeki karışık yapı, yani samimiyeti ve serseri tarafı Çiao'yu artık iyice koparmıştı. Adamın onuncu kadınla hikâyesini dinledikten sonra, artık iyice korkusuz, kayıtsız ve sinirlenmiş bir halde, ondan kendisine sahip olmasını istemişti, sanki ancak bu sayede adam önceki kirlerinden arınabilecekti. Artık eski Çiao değildi, dudaklarıyla onun dudaklarını bulamayan, kalbi heyecan içinde gözlerini dünyaya onun aşk mektuplarıyla açmış küçük kız. Hiçbir şeyin en ufak şekilde bile değişmesini istemediğinden, evlenme konusunu düşünmüyordu bile. Evlilik. Bunu kendisinden daha sonra o isteyecekti.

Tanışmalarından iki yıl sonra en nihayet Çiao'ya sahip olmuştu.

Çiao bedensel bir zevk almamıştı ama kalbi mutluydu; bunun kısmen sebebi gururunun okşanmasındandı; kısmen de genç bir kadının aşkla ilgili sahip olduğu ilkel içgüdülerdendi, basit ve aptallık derecesinde saf.

Adam sonunda onunla birlikte olmuştu ve her yönden tatmin olmuştu, mutluydu, hatta güzel bir sürprizle hayretler içindeydi; en büyük sürpriz de hiç kimselere söyleyemediği bir durumla ilgiliydi (Çiao'ya da hiç söylememişti): Genç kız kendisine erkekliğini yeniden kazandırmıştı.

Feng Ying yıllardır iktidarsızdı; kendisi bunu Kültür Devrimi'nin olduğu on yıllık bir zamanda katlandığı aşırı zihinsel ve fiziksel zorlanmalara bağlıyordu. Özgürlüğüne yeniden kavuşup, yetenekleri fark edilmeye başlandığında, hayatının en önemli amacı tedavi olmak olmuştu. Büyük küçük bütün hastaneler, kocakarı ilaçları, gizli aile iksirleri, hatta arka sokaklarda gizli veya ara sokaklarda sıkışıp kalmış ismi cismi belirsiz, amacı malum, şaibeli küçük kliniklere kadar düşmüştü. Fakat hiçbir tedavinin faydasını görmemişti. Hayatın kendisiyle niçin böyle alay ettiğini anlamıyor, bu yüzden içi hınçla doluyor, önüne çıkan nefes kesici, insanı cezp eden fırsatlara küfrediyordu.

Böylece o da kadınlarla ilişkisini abartma noktasına getirmeye, süsleyerek, uydurarak çapkınlıklarının ağız sulandıran haberlerini dünyaya yaymaya başladı. Gerçek bir serseri olabilmeyi ne kadar da isterdi, ya da en azından serseri olma potansiyeline sahip bir erkek olabilmeyi.

Çiao'ya olan ilk yaklaşımının belirgin bir amacının olup olmadığını söylemek zordu, o nedenle yazdığı mektuplarla onu yavaş yavaş baştan çıkardığını söylemek de güçtü. O mektuplar kısmen kendi çekiciliğinin bir testiydi; ve aynı zamanda bu genç kadına olan beğenisi yüzünden açıklanamaz bir dürtüyle hareket etmekti. Daha sonradan birbirleriyle vedalaştıkları gece, kız ona o yarım yamalak öpücüğü verdiğinde, adamın kıza duyduğu özlem gerçek anlamda açlık ve susuzluk gibiydi. Açlık ve susuzluk; ama birdenbire kızı görmekten artık korkup bunu kızdan uzak durarak gösterdi. Kızın nefesinin kokusunu hissetmekten, ona

sarılmaktan, yumuşacık ellerine dokunmaktan veya kocaman koyu renk gözlerinin derinliklerine dalmaktan korkuyordu. Kıza sahip olamamaktan veya bir âşık olarak kendini kıza verememekten korkuyordu; kızın bedeni üstündeyken aşağılanmaktan korkuyordu (daha önce birlikte olup deneyim yaşadığı, her biri bir öncekinden daha kötü sonuç veren diğer kadınlar onu ilgilendirmiyordu). Kendini bu kadınlardan daha üstün hissederken aptal durumuna düşmüştü; utancını ve çaresizliğini göstermemek için kibirli bir üstünlük taslamak zorunda kalıyordu ki Çiao'yla böyle bir şey yaşamaktansa ölmeyi tercih ederdi. Bir süreliğine kabaca bir tabirle kızı askıya aldı, hatta kız, kendi inisiyatifiyle Pekin'e gelip onu aradığında bile. Daha sonra Çiao'ya tutkulu bir mektup yazdı. Kocakarı ilaçları ve "mucize" doktorlarıyla gizlice deva arama işine biraz daha yoğunlaştı; duyduğu her hekim bozuntusuna ümitle sarılıyordu. Bir defasında gecenin ilerlemiş bir saatinde, kocakarı ilaçlarıyla tedavi eden yaşlı birinin evinden dönerken ıssız sokakta elleriyle yüzünü kapayıp hüngür hüngür ağladı; koskoca adam bir bebek gibi ağlıyordu, evsiz barksız, mazlum bir yetim gibi, inanılmaz hıçkırıklarla, çaresizlik içinde.

Çiao'dan uzak duruyor fakat onu çok özlüyordu. Pekin sinema çevresinin verdiği yeni yıl partisine kadar da genç kızı hiç görmedi. Çiao, Feng Ying'in oraya gideceğinden emin, onu görmek istemişti sadece. Kızın birdenbire ortaya çıkışı adamı hem gerginleştirmiş, hem de mutlu etmişti. Birbirlerini görmüşler ama selamlaşmamış veya birbirlerini dansa kaldırmamışlardı. Başkalarıyla birlikte gibi davranıp müzik susana ve insanlar yavaş yavaş dağılmaya başlayana kadar sürekli partner değiştirerek dans etmeye devam ettiler. Ardından, Çiao hiç arkasına bakmadan dışarı çıkıp yolda yürümeye başladı. Kendi kendine gururlu ama beklentiyle dolu telkinde bulunuyordu: "Arkaya bakmayacağım. Asla bakmayacağım, başımı kesinlikle çevirmeyeceğim. Ama lütfen peşimden gel. Lütfen gel. Peşimden geleceğini biliyorum."

Feng Ying peşinden gitmişti; ve aslında onun arkasından gitmeye parti bitmeden çok önce karar vermişti. Sessizce onu kaldığı otele kadar takip etti, odasına çıktı. Adam kapıyı usulca ar-

kasından kapattı. Sonra sıkıca kilitledi ve kızı kendine çekip ona sarıldı. İkisi de olacakları biliyordu. Çiao kollarında tir tir titriyordu, artık arzularına daha fazla hâkim olamayacaktı, genç kızla bu kez sevişmeye kararlıydı, tıpkı bütün parasını atılacak son zara çaresizce yatıran bir kumarbaz gibi.

Genç kızın cinsellik hakkında hiçbir şey bilmediğini işte o gece keşfetti. Çiao'nun bilgisizliği onu Feng Ying için iki katı değerli kılmış ve aynı zamanda içinde kahkaha atma isteği uyandırmıştı. Çiao'nun karşısında küçük düşmesinin imkânsız olduğunu, çünkü kızın yargılayabilmek için hiç bilgisinin olmadığını düşünüyordu. Onun cahilliği ve tam anlamıyla itaatkârlığı Feng Ying'i etkilemiş ve memnun etmişti. Çiao'nun böyle olabileceğini hiç düşünmemiş, bunu hiç ummamıştı; genç kızın kendisini hakir görmesi imkânsızdı. Adam birden rahatlamış, kendinde tanımadığı bir güç bulmuştu (mutluluk ve rahatlamayla bir anda beliren, sakinleşmenin getirdiği, uzun zamandır hissetmediği bir güç). Başındaki müthiş baskıya ve zonklayan şakaklarına rağmen hiç aldırmadan (veya mutluluğu tatmak için cesaret gösterip demeli) ilerledi; ama, bu mutluluğun kendisini bir başarısızlığa sürüklemesinden ve uzun zamandır beklediği iyileşmeyi, o çok değerli ve sevindirici iyileşmeyi mahvetmesinden hâlâ korkuyordu.

Sonunda başarmıştı. Gözleri yaşlarla, kalbi Çiao'ya karşı kelimelere sığmayacak bir minnetle doluydu. Çiao'yu şimdi her zamankinden daha fazla seviyordu. Yine eski durumuna dönmekten korkarak, gece gündüz her dakika onunla birlikte olmak için Çiao'ya işyerine bir şeyler uydurup Pekin'de kalması için aşırı ısrar ediyordu. Kendisini denemekte olduğunu asla kabul etmezdi, ama bedenlerinin sürekli alt alta üst üste olmasıyla, başarısının bir gecelik açan tatula çiçeği olmadığını, sonsuza kadar, ayakları sımsıkı yere basan, dünyayı omuzlamaya hazır gerçek bir erkek olduğunu, sonunda kendi de kabul etti.

Çiao bir sabah uyandığında Feng Ying'i yanı başında yere diz çökmüş kendisini seyrederken gördü; genç adam, "Sana bir şey sormak istiyorum," dedi. "Benimle evlenir misin? Evlen benimle. Benimle evlenmeni istiyorum."

Bunlar Çiao'nun asla olacağını sanmadığı, duymayı çok istediği sözlerdi. Çok heyecanlanıp sevinmesine rağmen, kalbinin derinliklerinde bir ses daha şimdiden uyarıyordu onu: Bu doğru değil. İçindeki bu uyarıcı ses sonra da fısıldamaya devam etti ama o buna aldırmadı; ve eylemleri iç sesinin uyarılarıyla çatışmaya başladığında, o yaptıklarının doğruluğuna güvendi. Hatta Feng Ying mutluluktan uçup da kendinden geçip deli gibi "Bu dünyadaki bütün kadınları becermek istiyorum!" diye bağırdığında dahi, bu sözlerde kendisine yönelik aşağılanmayı görmeyi başaramadı. O bunu Feng Ying'in dürüstlüğüne veriyordu: Bu birçok erkeğin gizli arzusu olmalıydı. Feng Ying gibi gerçeği böyle dile getirebilmeye kim cesaret edebilirdi?

Bir keresinde birlikte otobüse binip hayvanat bahçesine gittiler. Çiao otobüsten inince pek bir şey düşünmeden biletleri çöpe atmış ama Feng Ying onları hemen toplamıştı. "Artık bundan sonra bu biletleri atmıyorsun. Onları toplayıp para iadesi için götüreceğim. Beş fenlik bir biletin bile iadesinin yapılmasını isteyeceğim; paraya ihtiyacım olduğu için değil, onlar bana çok şey borçlu oldukları için." Gözleri uzaklara dalmıştı, ifadesinde soğukluk, belli belirsiz bir güceniklik vardı. Gözleri ve sözleri Çiao'yu dondurmuş ve şaşırtmıştı; adamın içinde nefret olduğunu hissetti; iyi ama "onlar" derken kimi kastediyordu? "İadesini alma" ve "Dünyadaki bütün kadınları becermek istiyorum" cümleleri arasındaki bağı kurmayan veya kurmak istemeyen, âşık olduğu için aklı karışık ve mantığı reddeden bir kızdı o. Ancak yıllar sonra geriye bakıp düşününce adamın bu iki arzusu arasındaki ortak özelliği görebilmişti. O orta yaşlı ve zamanında çok çekmiş bir adamdı. Çekilen acılar bittiğine göre, bütün toplumdan, insan denen varlıktan, bütün kadın ve erkeklerden bunu tazmin etmelerini istiyordu. Zaman su gibi akıyordu ve o her geçen gün zamanla yarışamayacağının daha da fazla farkına varıyordu.

Çiao böyle bir tazminatın olduğunu bilmiyordu. Hâlâ genç olmasından dolayı mıydı? Gençlik sermayeydi. Onun hayat dolu ergenliği, romantik deneyim eksikliği ve hatta kendi değerinin farkında olmayışı onu kıskançlıktan inletiyordu. Ah, işte bunlar

genç kızın bu dünyada arzu ettiği gibi yaşamak için bolca zamanı olduğunun kanıtıydı; oysa kendisi... Giderek yaşlandığını ona fısıldayan cılız ve garip bir ses sürekli kulağında titreşiyordu.

Sırf bu konu bile, dünyadan taleplerde bulunması için ona yeterli bir sebepti; ve bu da, toplumu ve insanları istediği gibi manipüle etmek için statü, yetenek ve cinsiyetini kötüye kullanmasında psikolojik temeli hazırladı. Bazen Çiao'ya kapris yapmasına ve hatta bazen ona karşı kötü davranmasına neden oluyordu. Bir keresinde ona durup dururken, "Seninle evlenebileceğimi sanmıyorum. Aramızdaki yaş farklı çok fazla ve eninde sonunda benden bıkacaksın. Ben sürekli birinin gelip seni elimden alma endişesiyle yaşayacağım. Endişelenmek beni daha çabuk yaşlandırır, biliyor muydun?" demişti.

Çiao ona yemin etti. "Ben senin yaşlanmandan korkmuyorum. Ben de seninle birlikte yaşlanmak istiyorum. Ne kadar yaşlı olursan ol, seninle birlikte olup sana bakacağım. Sana bakmak istiyorum." Onun bu sözleri Feng Ying'e hem dokunmuş hem çok öfkelendirmişti. "Bana bakmanı istemiyorum. Benim diş dolgusu dolu ağzımı ve ayaklarımdaki mantarları görmeni istemiyorum. Onları fark ettin, değil mi? Söyle, onları gördüğünü ve seni iğrendirdiğini söyle."

Karısından boşanıp Çiao'yla evlenme hazırlığı içindeyken bile hâlâ güzel çirkin hiç ayırt etmeden kadın peşinde koşuyordu veya şöhret meraklısı kadınlar onun peşinden koşuyordu. Kendi de açıklayamıyordu: Sanki Çiao'yu ne kadar severse, başka kadınlarla birlikte olmaya o kadar çok ihtiyaç duyuyordu; sanki başkalarını ve de kendini ne kadar kullanırsa, gençliğini, çekiciliğini ve değerini o kadar çok ispatlayacaktı. İşte o zaman Çiao için çekici olacaktı, çünkü böyle çekici olduğunu ispatlamış bir erkek Çiao için nasıl değerli olmazdı? Bu Feng Ying'in mantığıydı. Bu düşünceden kendisini kurtaramıyordu çünkü bir daha geri gelmemek üzere giden gençlik yıllarına takıntılıydı.

Bu gerçekten de ünlülerin idolleştirildikleri, yeteneklerine tapıldığı bir dönemdi, öyle ki, Feng Ying'in kaprisli ve ölçüsüz davranışlaruu Çiao körü körüne kabullenmekteydi. Tam bir körlüktü

(yepyeni bir türü), medenileşme, gelişme ve açılma çabasından kaynaklanıyordu, halkın gazi sayılan ünlülere böylesi coşkulu ilgi göstermesi normal kabul ediliyordu. Bu körlüğün bir kurbanı olan Çiao, Feng Ying ile her şeyi Fei'ye anlattığında, Fei kız arkadaşının bu ilişkisine küçümseyerek dudak bükmüş, "Asla evli bir erkekle birlikte olma!" diye Çiao'yu baştan uyarmıştı.

Asla evli bir erkekle birlikte olma.

"Evet ama o sıradan bir evli erkek değil!" diye savunmuştu kendini Çiao.

"Onun nesi farklıymış? Üç tane mi bacağı var? Bir yandan sürekli kadınların peşinde koşarken, bir yandan da karısını boşayıp evlenmek için sana yalvarma hakkını ona kim veriyor? Bu hakkı nereden buluyor?" demişti Fei tiksintiyle.

Çiao da, "Ben onun yaptığı her şeyi affetmeye hazırım. Sen onun ne acılar çektiğini bilmiyorsun!" diye cevap vermişti.

Fei açtı ağzını yumdu gözünü: "Bir parça ıstıraba katlanmak zorunda kaldı diye bana edebiyat yapma. Ben ikiniz kadar okumuş değilim, Tanrının cezası hiçbir üniversiteye gitmedim, ama yine de çektiklere acılara güçlendirilmiş bir objektiften bakan Feng Ying gibilerinden de hiç hoşlanmam. Toplumda kendilerinden başka kimseye yer kalmayıncaya kadar olayı büyütür de büyütürler. Her yerde onların çektiği acıları işitirsin, sağı solu herkes onlara borçludur! Başkaları acı çekmiyor mu? Bizler genciz diye zorluk nedir bilmez miyiz? Acı çekmek nedir? Gerçekten acı çekmek romanlarda, filmlerde iddia edildiği gibi tarif edilemez... Acı çekmek kelimelerle anlatılabilseydi o zaman zaten derin bir şey olamazdı, öyle değil mi?"

Çiao yüzü kızarmış halde, "Bilmiyorum; ve bilmek de istemiyorum," dedi.

"Sana şimdi anlattım ya! Hâlâ niye bilmiyorum diyorsun? Bilmiyormuş gibi mi yapıyorsun, yoksa gerçekten mi bilmiyorsun?"

"Senin çok acı çektiğini biliyorum ve aşkı bulamadığını da; ama ben aşkı buldum ve aşk çekilen acıları iyileştirir. Ben sevmeye çalışı..."

Fei, Çiao'nun sözünü kesti. "Aşk da neymiş? Dünyadaki en hassas şey. Aşk yüzünden aklını kaybettiğini zaten çok önceden fark etmiştim. Feng Ying'le sonunda evlenmenizi gerçekten çok arzu ediyorum ama onun seninle evlenmeyeceğine eminim. Eğer evlenmezse de, bu senin başına gelecek en hayırlı şeydir."

"Fei, benimle böyle konuşma! Böyle şom ağızlılık etme!"

"Tanrım!" dedi Fei. "Söylediklerim belki sana uğursuz gibi gelebilir, ama şöyle bir düşün: Feng Ying'in sana hiç hayrı dokundu mu? Sana söylediği veya yaptığı hangi şey güzeldi? Şimdiye kadar kaç erkek tanıdın? Erkekler hakkında sen ne biliyorsun ki!"

Fei'nin bu şekilde sert konuşması Çiao'nun aklına eski günleri getirmişti. Kaptan Sneakers'ın gelip Fei'yi Yo-Yo'larm evinden alışı, Fei'ye tokat atışı, Çiao'nun tiz bir sesle attığı tokadın hesabını ondan soruşu ve çocuğun kendisini küçümseyerek "Sen bir bok bilmiyorsun!" deyişi gelmişti aklına.

Onların bu sözleri belki sertti; kültürsüz veya nezaketten uzak; fakat, ancak yıllar geçtikten sonra Çiao, Fei'nin dobra sözlerindeki gerçeği anlayacaktı.

2

Genellikle gerçeği kabul etmek zordur, en azından insanın kulağına hoş gelmez. Ama Fei'nin samimi sözleri Çiao'nun içine yerleşmişti ve oradan sökmek kolay değildi. Ne kadar uğraşsa o kadar içine gömülüyor, ruhunun çatlaklarında dolaşıyordu. İsteksizce, Feng Ying'in karısından boşanıp kendisiyle evlenmesini bütün kalbiyle dileyerek bekliyormuş gibi davranıyordu ama aslında evlenme umudunun giderek sönmeye başladığını kendi de kabul etmek zorunda kalmıştı.

Feng Ying kendisine daha geçenlerde Guangzhou'da karşılaştığı bir ressamla sonuna kadar gitmeyen "aşk tesadüfünü" anlatıyordu; bu anlatmaktaki amacı yaptığı şeyden dolayı takdir edilmekti, Çiao'nun kendisiyle gurur duymasıydı.

"Ressamla aynı otelde kalıyorduk," diyordu. "Akşam yemeğinde tanışmıştık. O beni önce tanıdı; hemen yanıma gelip kendisini takdim etti ve bu arada keskin gözleriyle masaya bıraktığım

anahtarı anında fark etti. Üstünde yazan oda numaramı okudu ve 'Ah! Komşuyuz!' dedi. İriyarı, geniş omuzlarıyla güçlü kuvvetli bir kadındı, uzun adımlarla yürüyordu; bir parça dağınık ve derbeder bir hali vardı görünümünde. Yemekten sonra odama geldi, bana yeni bir şey üzerinde çalışıp çalışmadığımı sordu ve yanında Hong-Kong'da basılmış tabloların bir albümünü de getirmişti, orada galerinin birinde tek kadın ressam olarak sergi vermiş. Bir süre sonra bana kendimi yalnız hissedip hissetmediğimi sordu. Ben daha bir şey söylemeye fırsat bulamadan bana kendisini yalnız hissettiğini söyledi. Henüz yeni boşanmıştı çünkü kocası onun resim yaparken erkek model kullanmasına dayanamıyormuş, erkek bir modelin çıplak resmini yapacaksa yaşı yetmişin üstünde veya on dördün altında olacak diye kural getirmiş. Bu yüzden sık sık karısını kontrol etmek için habersiz atölyeye gelirmiş. Ama bu şekilde kontrol etmekle sadece kendini üzmüş aslında; karısının bu kurala pek kulak asmadığını ve stüdyosunda açık saçık pozlar veren genç erkekleri görmüş. Kadın eve döndüğünde, kocası onu saçlarından yakalayıp dövmüş, karısının gözü önünde bir sürü erkeğin cinsel organı olabileceği gerçeğini bir türlü hazmedememiş. Ressam kadın bu noktada bir kahkaha attı. Sigara içiyordu ve sigaralar sesini kalınlaştırmıştı.

Bana dedi ki, 'Böylece kocamla daha geçenlerde boşandık. Kendimi yalnız hissediyorum ama özgür türde bir yalnızlık bu. Senden ne haber? Gazeteler mutlu bir ailen olduğundan bahsediyor, aslında sen de yalnızsın; ama senin yalnızlığın benimkinden kötü, çünkü sen özgür değilsin.'

Ben de dedim ki, 'Yalnız olduğumu da nereden çıkarıyorsun?' O da bana bu sorumun çok safça olduğunu söyledi. Bütün yüksek zekâya sahip insanların doğuştan yalnız olduklarını söyledi. Bana çok anlamlı ifadeyle bakıyordu, ya bir ressamın modeli inceleyen gözleriyle, ya da bir kadının bir erkeğe bakışındaki ifadeyle. Bilemiyorum hangisi... Belki de her ikisidir. Hangisi olursa olsun gözlerinde kendinden eminlik vardı, cazibesinden ve benim dayanamayacağımdan duyduğu bir güven. Kadının yanında kendimi gergin hissetmedim, bu tip kadınlar beni korkut-

muyor. Ama dürüst olmak gerekirse, onunla aşk yapmak istemedim, onu küçümsediğimden değil, fakat... Çiao... Gerçekten de o an sadece seni düşündüm. Kendimi sana saklamam gerektiğini. Bunu binlerce kez söyledim kendime, gerçi çok az seferinde başarabilmiştim... ama bu kez yaptım. Sana yemin ederim bunu senin için yaptım. Kendisine karşılık vermediğimi görünce, bu kez ayağa kalktı, elimden pipomu aldı ve onu masaya bıraktı. Sonra da elimden tuttu ve 'Gel,' dedi. Ben istemedim ve böylece pipomu elime alıp içmeye devam ettim, sanki kendimi onun saldırısından korumak ister gibi fosur fosur duman üflüyordum. Fakat gerçekten de durmuştu; içini çekip dedi ki, 'Sanırım çok sevdiğin birisi olmalı.'

Ben de, 'Evet, çok sevdiğim birisi var,' dedim.

O da, 'Nasıl bir kadın olduğunu bana anlatsana,' dedi.

'Kusura bakma, anlatamam,' dedim.

'Neden küçük şeyleri böyle büyütüyorsun? Ben kimsenin yerini almaya çalışmıyorum,' dedi.

Ben sürekli, 'Kusura bakma, yapamam,' diyordum. Çiao, biliyor musun, yanıma gelip elimden pipomu aldığımda saçlarında tahammül edemediğim bir şeyin kokusunu aldım. Kadınlarla erkekler arasında koku konusu nasıl önemlidir, bilirsin. Benim açımdan, eğer koku doğru değilse, mümkün değil uyarılamıyorum. Ben de onunkine ısınamadım ve ne olduğunu tam olarak tarif bile edemiyordum. Kısacası benim gibi bir adamı durumdan soğutmaya yetecek bir şey. Bana yaklaştıkça, ben giderek daha soğudum, hatta kaskatı oldum ve bu odamdan çıkana kadar devam etti. Ne diyorsun Çiao? Sence de övgüyü hak etmiyor muyum? Beni tebrik et lütfen!"

Feng Ying, Çiao'nun bu hikâyeyle yüreğinin sızlayacağını, orada sergilediği sadakatten dolayı onunla gurur duyacağını sanmıştı, yani çok ender de olsa bir başka kadını reddetmesi... Buna kendisi bile inanmakta güçlük çekiyordu. Çiao'nun hikâyenin "koku" kısmına takılacağını ise hiç tahmin etmemişti.

"Bana kendini benim için sakladığını, sonra da kadın yanına yaklaştığında saçlarında dayanamadığım bir koku aldığını söylü-

yorsun. Kötü veya yanlış kokan bir kadın seni uyarmayı becerememiş. Peki ya kokusu seni soğutmayı beceremeseydi de, sen yaklaşınca aksine üstünde uyarıcı etki yapsaydı? Hâlâ kendini bana saklar mıydın?"

Adam, "Beni gerçektenşaşırtıyorsun," dedi. "Ben sana bütün sadakatimle Guangzhou'da nasıl doğru davrandığımı anlatıyorum ve senden destek ve takdir beklerken, şu senin söylediklerine bak!"

"Ne dememi bekliyorsun peki? 'Bir erkek özel durumların peşinden gitmelidir' sözünü sen böbürlenecek bir başarı haline getiriyorsun, kadının şükretmesi gereken olağanüstü bir durummuş gibi gösteriyorsun; ama seni durduran şeyin kadının kokusu olduğunu kabul ediyorsun, değil mi?"

"Asıl yaptığım yanlış sana karşı bu kadar dürüst olmam. Ben sana her şeyi anlatmaya çalıştım ama sen ayrıntılarla uğraşıyorsun."

"Bu ayrıntılarla uğraşmak değil, bu bir gerçek! Ben senin için hiçbir zaman önce gelmiyorum. Senin... senin doğru kokuyu bulma ihtiyacın asıl öncelik verdiğin şey. Sana minnettar olacağımı mı sandın? Asıl teşekkür etmem gereken biri varsa burada, o da yanlış kokuyla karşına çıkan o ressam kadın! Seni bana geri getiren şey kadındaki o koku! Bu doğru değil mi?"

"Şu *kokudan* bahsetmeyi kesip biraz susar mısın?"

"Çok özür dilerim; ama koku konusunu açan ben değildim," dedi Çiao.

"Tamam, tamam, tamam! İlk ben söyledim! Ama neden bu kadar şey içinde seni seven ve sana değer veren yönümü göremiyorsun? Neden böylesine sertsin ve acı konuşuyorsun?"

"Belki de acılaşmışımdır..." dedi Çiao. Tam o sırada Fei'nin uyarıcı sözleri geldi aklına ve daha da sinirlenip iyice öfkelendi. Artık Feng Ying'i kurtarmayı düşleyen o cömert ve anlayışlı Çiao gitmişti. Büründüğü rol değişmişti. Feng Ying'in davranışlarını sanki onun karısıymış gibi değerlendiriyordu ve bu da onu sertleştiriyordu. Birdenbire ilişkilerinin belli bazı yönlerini daha iyi görmeye başlamıştı. Günlük hayatını yoluna koymayı istedikçe

ve Feng Ying'in kalbinde bir numaralı yere sahip olmayı arzuladıkça, sanki bir yabancıya anlatıyormuş gibi adamın kendisine bu kadar "açıksözlü" davranmasına giderek daha az tahammül etmeye başlamıştı. Onun bu "açıksözlü" dürüstlüğü sanki bir hâkimiyet gibiydi, sanki saygı göstermek ve eşine güvenmekten çok, onu alçaltmak için yapıyor gibiydi. Feng Ying'e şöyle dedi: "Belki ben gerçekten acılaştım; ama senin bu 'dürüst ve açık davranmalarını' acılaşmadan kabul edecek başka biri çıkabileceğini sanmıyorum. Ara da bul varsa öyle biri! Git ve bul!"

"Niçin böyle konuşuyorsun?" diye sordu Feng Ying. "Öyle birini nereden bulmamı istiyorsun? Nasıl da böyle huysuz oldun?"

Çiao "huysuz" yakıştırmasını sevmemişti, özellikle de Feng Ying'in kendisini o şekilde lanse etmesini. Hemen ikisinin bu ortak eleştirisine tepki verdi bir panikle. Duyduğu paniği örtbas etmek için Feng Ying'e sert yönünü göstermeye çalıştı. Sert davranmayı hiç sevmezdi ama bu durumda devam etmekten başka çare yoktu. Dedi ki: "Sen bu *huysuz* lakırdılarını başkalarına sakla. Ben senin karın değilim."

İşte bunun üzerine Feng Ying konuşmayı kesti. Bu sefer Çiao yeniden ona tekrar tekrar, "Ne oldu? Neyin var? Neden bir şey söylemiyorsun? Ne düşündüğünü bana söylemeyecek misin?" diye sormaktan kendini alamadı.

Adam onu bir yabancıymış gibi buz gibi bakışlarla süzüyordu. "Kızım geldi aklıma. Seninle tanıştığımdan beri onu ne kadar ihmal ettiğimi düşünüyorum. Belki de gidip biraz onu görmem lazım diyorum. Kötü bir babayım ben."

Özeleştiriydi bu, ama her bir sözcüğü Çiao'nun beynine ve kalbine işlemişti, çünkü Feng Ying'in kızından bahsetmesi, sadece Çiao'yu artık önemsemediğinin ve ilişkilerinden duyduğu pişmanlığı dile getiriş yoluydu. Çiao ilişkilerini kurtarmak istiyordu ama tecrübesiz olduğu için nasıl yapacağını bilmiyordu. Aslında sonu olmayan bir ilişkileri vardı ve Feng Ying az önce Çiao'yu huysuz davranmak ve acılaşmakla suçlayıp geri çekilişinin sinyalini vermişti. Feng Ying yorulmuştu. Çiao da yorgundu. Adam yorulmuş ve o özgür olmayan türdeki yalnızlığının içine çekil-

meyi istiyordu; genç kız da yorgundu ama o hâlâ çılgınca tuzağın içine dalmaya istekliydi.

Adam kendini kızdan uzaklaştırmaya kararlıydı. Çiao'nun olgunlaştığını fark etmişti; eskisi gibi istediği şekli verebileceği yumuşak bir kil parçası değildi; adamın açıksözlülüğünü takdir etmiyor ve artık kendisiyle tartışıyordu. Sadece tırmıklayan, kızıp ısırdığında vereceği minik acı sana sadece onu okşaman gerektiğini hatırlatan küçük bir kedi ya da köpek eniği değildi artık. Artık bir enik değil, pençeleri ve postu olan yetişkin bir hayvandı, büyük bir olay çıkarmak için gerekli her şey vardı. Bu ölçülerde hayvanı kontrol etmek artık kolay değildi ve sana karşı dönebilirlerdi.

Feng Ying geri çekildi.

Çiao'yu atlatmaya başladı, telefonlarına cevap vermiyor, mektuplarını yanıtlamıyordu. Bu şekilde Çiao günler harcadı. Yüzünde çökmüş iki koca gözden ibaret yüzüyle çekilmiş o dönemlerdeki fotoğraflarına bakamıyordu. Uykusuzluk çekiyordu, iştahı kesilmiş, saçları dökülmüştü. İşe isteksizce gider olmuştu ama yayınevindeki görevlerini yerine getiriyordu. Ünlülerin çocukluk yıllarıyla ilgili kitap çıkarma planı çok uzun zaman önce rafa kalkmıştı, zaten Feng Ying'le bağlantısı olmadan bunu nasıl yapacaktı? Feng Ying'le beraberken aşk meselesine öncelik vermiş ve işini ikinci plana atmıştı. Feng Ying'in ise aklına ayrılık düşüncesi gelir gelmez kendisini terk etmişti. Çiao ondan cevap gelene kadar üzerinde çalışacak bir konu bulmalıydı. *Ne Ekersen Onu Biçersin* adında bir dizi yapmayı düşündü. Aklına gelen bu ismi beğenmişti. Ama sonra hemen bu ismi Feng Ying'le olan kendi durumuyla ilişkilendirdi ki onunkisi de kesinlikle *Ne Ekersen Onu Biçersin* türünden bir ilişkiydi. Ayrıca bu isim son derece sıkıcıydı. Bunu istemedi; ama aklına başka fikir de gelmiyordu. Orada ofisinde öylece oturup uzun uzun dalıyordu.

Kendinden utandığı için Fei'den uzak duruyordu. Bir süre sonra Fei onu görmek için yayınevine geldi. Fei'nin gözünden hiçbir şey kaçmazdı. Çiao'nun bezgin ve bitik halinden her şeyin kendi düşündüğü gibi sonuçlandığını anladı, sadece bu kadar çabuk olacağını tahmin etmemişti.

Geçip Çiao'nun karşısına oturdu. Çiao çekmeceyi açıp başını eğmiş içinde bir şey arıyordu. Sonunda bir torba kurutulmuş balık çıkardı ve masanın üstünden iterek Fei'ye yolladı. Fei'ye gülümsedi ama bir yandan gözlerinden aşağı yaşlar süzülüyordu. Daha içini karıştırmak için başını çekmeceye gömerken dolmaya başlamıştı gözleri. Gözyaşlarını zapt edebilmek için başını uzun süre o şekilde aşağıda tuttu ama Fei çekmeceye düşen damlaları görmüştü. Yıllar önce, Fuan'da sinemadan sonra ara sokakta Fei, Çiao'ya, "Annem yok benim," derken kendisi de böyle gözlerinden yaşlar akarken gülümsemişti. Yakın arkadaşlarla yüzleşmek garip bir durumdu; insan hem içini boşaltmak istiyor, hem de duygularını saklamak istiyordu. Fei bu durumdan sıyrılmak istedi. Ayağa kalktı, pencereye yürüdü ve bir süre dışarıyı seyretti. Ardından dönüp poposunu pencerenin pervazına iliştirdi. Sırtını cama dayayıp, yüzünü Çiao'ya döndü, bacaklarını sarkıtıp sallayarak, bir sigara çıkarıp yaktı.

Bir an için bağıracak gibi oldu. Şaşkınlıktan gözyaşları dinmişti. Ofis on beşinci kattaydı. Pencere kapalı ve pencere pervazı da yeterince geniş olmasına rağmen Fei'nin oturuş biçimi huzur kaçırıcı bir duygu veriyordu. Çiao neyin dengesiz göründüğüne karar verememişti: Dışarıdaki manzara dengeliydi, pencere çerçevesi düzgündü, o zaman yamukluk Fei'de miydi? Çiao emin değildi ama acayip korkutucu bir endişe sarmıştı içini, sanki hem gerçek hem değil gibiydi, tıpkı şu sürekli gördüğü rüya gibiydi. Bu devamlı gördüğü rüyada çok sıkışmış ve tuvalete gitmesi gerekiyordu. Sonunda bir tuvalet bulunca, bacaklarını açıp çömeliyordu ama bu sefer de lağım deliği çöküyor ve her yanı pislik oluyordu... İçinden yükselen çığlık atma isteğini bastırıp eliyle Fei'ye aşağı inmesini işaret etti.

Fei inmedi. Pencere içindeki çıkıntıya oturmuş, Çiao'ya, "Ne yapmayı planlıyorsun?" diye sordu.

"Onu seviyorum. Onsuz nasıl yaşayacağımı bilemiyorum."

Fei, "Hâlâ bu şekilde mi düşünüyorsun?" diye sordu.

"Evet, hâlâ böyle. Hadi durma, bağır bana."

"Böyle devam edersen öleceksin."

"Bu şekilde yaşamaktansa ölmek daha iyidir."

Fei, "Delirmiş olmalısın," dedi.

Çiao, "Evet, delirdim. Bırak da bir kez olsun delireyim. Başka ne yapabilirim?" diye karşılık verdi.

Fei arkasına dönüp gıcırtılı bir ses çıkartan camı itip açtı. İçeri giren rüzgâr masa üstündeki bazı kâğıtları havalandırmıştı. Fei yeniden döndüğünde gözlerine dolmak üzere olan yaşlar uçup gitti. Çiao'nun aşırı derecede zayıflamış olması onu derinden etkilemiş olsa da, onun önünde ağlamak istemiyordu. Çiao'nun tekrarlanan yalvarmaları sonucu pencere kenarında oturduğu yerden aşağı atlayıp, "Pencerenin yanında böyle oturmam seni neden bu kadar korkutuyor, anlamıyorum," dedi. "Benim gibi yetişkin birinin aşağı düşebileceğinden mi korkuyorsun?"

"Sen düşmezsin. Asla düşmezsin, ama... işte yine de korkuyorum."

"Çiao, söyle bana senin için ne yapabilirim? Söyle bana."

Çiao başını iki yana salladı.

"Ne yapmamı istediğini biliyorum aslında: Pekin'e gidip Feng Ying'le konuşmamı istiyorsun."

"Hayır, değil."

"Boşa zaman harcamayalım. Bana telefonunu ve adresini ver. Gidip senin yerine onu göreceğim."

"Hayır, hayır, lütfen yapma!"

"Neden, sorun nedir?" diye sordu Fei.

"Şeyden değil aslında... Bence ona karşı çok kaba davranmamalısın," dedi Çiao ona.

"Böyle bir şeyi de ancak senin gibi birisi düşünür," dedi Fei. "Şu halde bile hâlâ onu koruyorsun!"

Çiao Fei'nin onunla nasıl buluşacağını sormaya başladı; Fei'nin ateşli kız kardeşliği, cesareti kırık Çiao'yu neşelendirmişti.

3

Çiao'nun uğradığı haksızlığı hisseden Fei, Pekin'e doğru yola çıkmıştı; amacı Feng Ying'e karşı Çiao'yu savunmaktı; ama her nedense Pekin'e giderken yol boyunca hep amcası Dr. Teng'i dü-

şündü. İkisinin birbiriyle hiç ilgisi yoktu. Dr. Teng ile Feng Ying birbirlerini tanımazdı ve tanışma ihtimalleri hiç yoktu.

1976 baharında, Fei'nin fabrikada çalışmaya başlamasından iki yıl sonra Dr. Teng klinikte bir hemşireyle tanışmıştı. Bir bisiklet kazasında elini yaralamış, oraya pansuman yaptırmaya gitmişti. Hemşire yarasını temizlemiş, üstüne biraz merhem sürmüş, sonra da gerektiği gibi özenle sarmıştı. Aynı meslektendiler. Gerçi biri dahiliye bölümünde, diğeri cerrahideydi ama ne zaman karşılaşsalar bir baş hareketiyle selamlaşmaya başlamışlardı. Hastane içinde hemşire hakkında dedikodular vardı. Kocası bir başka şehirde çalışmaktaydı ve Fuan'a transfer olamıyordu; böylece o da hastanede başka erkeklerle ilişkiye girmişti. Erkekler konusunda çok seçici değildi, başkalarının ne düşündüğünü de fazla takmıyordu. "Hayat tarzıyla ilgili" konuların "politik" konuların hemen arkasından ikinci önem sırasında tutulduğu bir devirdi, o da kendi "hayat tarzından" fazla utanmıyordu. Bulunduğu departmandaki orta yaşlı kadın ve erkeklerin dillerinde şaka malzemesiydi. Ona her iki manaya da çekilebilecek şakalarla takıldıkları zaman, verdiği vurdumduymaz ve hatta lafını esirgemeyen tarzda karşılıklarla herkesi şaşırtırdı. Sık sık, "Bir erkek beni istiyorsa ne yapabilirim? Beni istemekten onu alıkoyabilir miyim? Onu durduramam, o yüzden ben de onların bu yüksek emre uymalarına müsaade ediyorum," şeklinde konuşarak, normalde dile getirilmeyecek şeyleri, alışveriş yapmak, yemek pişirmek, yemek yemek gibi günlük hayatın parçası bir eylem havasına sokuyordu. Ayrıca kendisi de ayağı son derece yere basan bir kadındı. Karşısına çıkan ister hastanenin elektrikçileri olsun, ister kantindeki aşçılar, onun için hepsi birdi. Aşçıları asla hor görmezdi ve bu yüzden onlardan hep tepeleme kepçe dolusu yemek alırdı, kim bu dünyada bir yemek kaşık için yaşamıyordu ki zaten? Onun öğle yemeği tepsisine yapılan servisler (sözüm ona bir kişilik yemekler) onu ve iki çocuğunu da doyurmaya yeterdi. Öte yandan, fütursuzca istediği gibi aşk yapmak cildinin de sağlıkla parlamasını sağlıyordu sanki. Gülmeyi seviyordu; adamlar bedeni üstünde uzanırken hep kıkır kıkır gülerdi; ve asla kendini

onlardan aşağı görmez ve kendisinden faydalanıyorlarmış gibi bir duyguya kapılmazdı; kadın bunun her zaman aslında tam aksi olduğunu düşünürdü. Bu *Ah Kû ruhuyla*[1] düşünüp kendini kandırmak değildi; bu sadece oldukça sıradan, pratik, basit olduğu ve bir de duygusal biri olmadığı için onu kazançlı çıkarıyordu. O bir vampirdi ve Dr. Teng'in yaralı eli de kendisine onun kanını içme fırsatı vermişti.

Dr. Teng otururken kadın da ayakta bandajları değiştirirdi; her seferinde iş giderek daha uzun sürmeye başlamıştı. Pansuman olmak, kendisine kadının önüne oturma, kadına da onun önünde dikilme fırsatı verirdi. Kazara veya belki de bilerek, kadının dizi onunkine sürtmüştü. Dr. Teng buna ne tepki vermiş, ne de çekmeye çalışmıştı. Kadın daha da yaklaşmış ve dizini onunkine bastırmıştı. Ardından da iki diziyle onunkini araya alıp sandviç yaptı, sıkıca. Odada başkaları da vardı; onlardan fazla uzak değillerdi. Ünite doktoru, ayağındaki nasırlar yüzünden yüzü acı içinde bir adamı muayene ediyordu. Hemşirenin arsızca tahrik edişi, her ne kadar beyaz önlüğü yüzünden dışarıdan görünmüyorsa da Dr. Teng'i kasmış ama aynı zamanda herkesin içinde baştan çıkarılmak da ona farklı bir heyecan vermişti. Dizleri sıkışıp kalmış, çok da ciddi olmayan yarası rutin hareketlerle sarılmaktaydı. Adam çabucak hasta yataklarına göz gezdirdi, kimse kendileriyle ilgilenmiyordu. Herkesin can sıkıntısından patladığı saatlerdi ve insanlar genellikle sıkıntılarını gidermek için bir şeyle uğraşmaya ihtiyaç duyarlardı. Kadın onu serbest bıraktığında, Dr. Teng düşünüyordu: Ne olacak! Onunla neden ilişkiye girmeyeyim? Aynı hastane binasındaydılar, aralarında sadece iki veya üç kanat vardı, yani bu iş için uzaklara gidip gelmek bile gerekmeyecekti.

İkisi de istekliydiler ve olaya tam hızla daldılar, aralarında hiçbir beklenti olmadan, sadece seks ve zevk dolu çalıntı anlar. Dr. Teng ile hemşire işlerini genellikle gündüzleri hallediyorlardı, kadının çocukları okula gittiğinde ve apartmanın çevresi sakin-

(1) Çin edebiyatında Lu Sin'in 1920'de yazdığı bir hikâyenin kahramanı. Cahil bir köylü olan Ah Kû, en kötü durumlarda bile olaylara iyi yönünden bakarak içinde bulunduğu durumun çok kötü olmadığına kendini inandırır. (ç.n.)

ken; genelde çalıştıkları bölümden kısa bir süreliğine kayboluyorlardı, yarım saat veya kırk dakika kadar. Hastane keşmekeş halde çok kalabalık bir yerdi, kim fark edecekti? Belki tuvalete gitmişlerdi, ya da belki her doktor veya hemşire gibi bir hasta yakınıyla görüşüyorlardı. Genellikle Dr. Teng hemşirenin evine gidiyordu. İçeri girerler, perdeleri çekerler, sonra da fazla konuşmadan hızlıca yapacaklarını yaparlardı. Hemşirede çok yol vardı ve Dr. Teng'in birçok kaba ve adice zevk denemelerine göz yumuyordu, alınan zevkler kaba ve adice olsa da, zevk zevkti. Dr. Teng sık sık, kadınla ilk kez onun evine geldiklerinde kendisine söylediği bir şeyi düşünürdü: "Artık kapımı sadece senin için açık bırakıyorum." Bu türden ifadeler Dr. Teng için garipti ama bu sözlerde kelimelerle anlatılamayacak bir samimiyet ifadesi vardı ki bu da onun gibi bir taşralı kadına çok uyuyordu. Kendisi için açık bırakılan bu kapının Dr. Teng'in aklında çağrıştırdığı somut bir hayal vardı: Ülkenin kuzeyinde bulunan evlerin sahip olduğu türden bir kapıydı bu, tıpkı mezun olduktan sonra köylerde yaptığı kısa dönemli stajı sırasında gördüklerine benzer: Akasya ve kavak ağacından yapılma, üstüne paslı demir halkalar çakılı, çift kanatlı bir kapı. Bu görüntü de aklına o kadınların birbirlerine bağrıştıkları sırada sarf ettikleri pis sözleri hatırlatmıştı: "Çık dışarı, seni *kapatılmış* sürtük! Seni utanmaz pis köpek!"

Hemşireyle arasındakini gizli tutabildiklerini ve kimsenin bilmediğini sanıyorlardı, ama yine de güvenlik biriminin gözünden kaçmayı başaramamışlardı ve onların peşlerinde olduklarını bilmiyorlardı. Görünmeden hastaneden çıkıp işlerini görmek için evlerine gittikleri bir gün, güvenlik görevlisi iki kişi de onlara baskın yapmayı planlamaktaydı. Güvenlik birimi hemşireyi çok iyi tanıyordu ve kadını iş üstündeyken bir kereden fazla yakalamışlardı. Zinaya baskın heyecan verici bir şeydi: Önceden belirleme, sonra polis gözetimi ve ardından da gerçekleştirilen baskın anı, bunların hepsi insanları zevklendiren şeylerdi. Zinayı yapan kadın için de erkek için de yapılabilecek en zalimce ve en esaslı cezalandırma şekliydi; katılanların kendi cinsel arzularını gidermelerinin en aleni ve yasal şekliydi. Zinaya baskın yapıp teşhir

etmek, sıkıcı bir dönemde günlük hayata eğlence sağlıyordu. Fakat halka teşhir olayını gerçekleştirmek için yeni bir hikâye gerekiyordu ve sadece yeni karakterler ve yeni hikâyeler insanların ilgisini çekebilirdi. Hemşire, güvenlikçilerin ilgisini çekmiyordu artık, zina konusunda yeni bir hikâye sunacak biri değildi artık. Hatta, elektrikçiler ve aşçılarla ha bire yaptığı o utanmaz şeylerle "eski şişeye konan yeni şarap" sayılmaktan bile çok uzaktı. Böyle bir konuda insanların ilgisini kaybetmiş olmak için bir insanın gerçekten çok utanmaz olması gerekirdi.

Dr. Teng ise başlı başına farklı bir durumdu; güvenlik birimi için değerli olan oydu. Belirsiz aile geçmişi, bir doktor olması, ayrıca sessiz ve soğuk tavırları insanlara itici gelen özelliklerdi. Eğer amaç birisini halkın önüne çıkarıp rezil etmekse, o zaman Dr. Teng doğru kişiydi; bu türden bir aşağılanmayı izlemek, herkesin tanıdığı o orta malını izlemekten çok daha keyifli, çok daha ilginç olurdu, değil mi?

Bir gün öğleden sonra, güvenlik departmanından birisi kadının kaldığı apartmana geldi, hemşirenin kapısını yedek anahtarla açtı, içeri girdi ve yatağın altına saklandı. Diğer adam da dışarıdan evin kapısını kilitleyip sinerek beklemeye başladı.

Dr. Teng ile hemşirenin gelmesini sabırla beklediler. Adamla kadın kendilerini kaptırmış bir halde oldukları sırada, yatağın altındaki adam Dr. Teng'in bütün giysilerini, hatta ayakkabılarıyla çoraplarını bile alıp yatağın altına çekti. Tam o sırada kapı da çalınmaya, aslında şiddetle vurulmaya başlanmıştı. Dışarıda kapıyı yumruklayanlar, içeridekilerin kapıyı kendilerine açmasını beklemek niyetinde değillerdi, kapıyı kırmak ve aslında yumruklamaya başladıkları andan itibaren içeri girmek istiyorlardı. Başkalarının evine izinsizce böyle girebilmeye hakları olduğunu sanıyorlardı.

Zorla içeri girdiler.

Dr. Teng yataktan fırlayıp hemen giysilerini aramaya başlamıştı, hiç değilse örtünmeliydi, ama hiçbir şeyini bulamadı. Yatağın altındaki adam ona külot bile bırakmamıştı. Dr. Teng gerçekten korkmuştu ama ne olursa olsun, bu adamların kendisini götürmelerine razı olmayacaktı. Güvenlikçi odaya dalınca Dr. Teng

pencere pervazına doğru bir hamle yaptı ve çırılçıplak camdan aşağı avluya atladı. Belki üstüne giyecek bir şeyler bulmak için eve koşmak istemişti, belki sadece gittikçe arayı kapatan peşindeki adamlardan kurtulmaya çalışıyordu; kesinlikle orantısız bir karşılaşma olurdu: Giyinik bir grup adam çıplak tek bir adamı kuşatıyor. Dr. Teng insanlardan kaçmaya çalışırken dışarıda daha fazla insan olabileceğini unutmuştu. Dedikodu yayılır yayılmaz oraya koşanlar bu ender olayı seyretme şansını yakalayabilmişlerdi, ruhları için nasıl da tatmin edici bir manzaraydı: Canlı ve çıplak bir adam güpegündüz hemşirenin apartmanında camdan dışarı atlıyordu.

Kalabalık içinde köşeye sıkışmış bir hayvan gibi kapana kısılmıştı. Eve giden yol kapalıydı; ve orada milletin önünde o halde de kalamazdı. Elinden sadece koşmak gelirdi, ama nereye? Önce apartmanın bulunduğu avluda daireler çizerek koştu, sonra siteden çıktı ve hastaneye geçti. Çamaşırhaneyi, kantini, yınlayan kazan dairesini geçti ve ardından da yukarı kara kömür yığınına tırmanmaya başladı. Arkasına gittikçe daha fazla insan takılmıştı, en önde güvenlikçiler, hatta başları sargılı, koltuklarında değnekleriyle hastalar bile sendeleye sendeleye peşinden geliyorlardı.

Kömür yığınının tepesinde durup akın akın gelen kalabalığı süzdü. Kanayan sıska ayakları kömür yığınına sımsıkı yapışmış halde belinden öne doğru eğildi. İlk başta irkilen, sonra da yol boyunca koşarken sağa sola vura çarpa savrulan erkeklik organı, şimdi kasıkları arasında sünmüş bir halde tıpkı kirli ve buruşuk bir bulaşık bezi gibi duruyordu. Kalabalık giderek yaklaşıyordu. Başka nereye kaçabilirdi? Derken gözüne uzun baca takıldı, belki de ayaklarının altındaki kömür aklına orayı getirmişti. Hiç düşünmeden kömür yığınından aşağı inip bacaya koştu. Bacaya ulaştı, kömür tozu ve kanla lekelenmiş ayaklarına bir göz attı ve tırmanmaya başladı. Yarı yola kadar çıktığında yavaş yavaş kendini toparlamaya başlamıştı. Artık kalabalıktan uzaklaşmış, gökdelen gibi duran sıcak bacaya yapışıp aşağıda kalan, artık küçücük görünen ve gittikçe de küçülmeye devam eden insanlara

baktı. Kalabalıktan çıkıp peşinden tırmanacak kimse yoktu; çünkü aralarında hiçbirinde gerekli türde psikolojik hazırlık mevcut değildi, hayata veda edip ölümle kucaklaşmak üzere olan biriyle uğraşma hazırlığı.

Tırmanmaya devam etti. En tepeye ulaştığında müthiş bir dinginlik hissetti. Güneş batıyordu ve çevreye yumuşak bir ışık hâkimdi. Hiç bu kadar geniş bir bakış açısından çevreye bakmamış, hiç bu kadar rahat nefes almamıştı. Gözlerini şehrin üzerinde, çalıştığı ve içinde oturduğu hastanede gezdirdi; sonra bakışları doğumhanenin penceresinde durdu; bir zamanlar camlarını battaniyeyle kapattığı pencerede. Fei'ye ikisinin de hiç unutamadıkları bir operasyon yapmıştı o odada. Bacanın pürüzlü duvarına çırılçıplak bedeniyle iyice sarılıp, çok da uzun olmayan yaşamını gözden geçirmeye başladı. En büyük pişmanlıkları Fei'yle ilgiliydi; pek çok açıdan bu zavallı çocuğa karşı borcu vardı. Belki ona her zaman bilmek istediği şeyi, yani babasının kim olduğunu söylemeliydi.

Babası kimdi? Aslında, kız kardeşi bütün hikâyeyi kendisine de hiç anlatmamıştı, adamın adını bile bilmiyordu; sadece gizli bir bilim enstitüsünde adamın ordu için çalışan çok önemli birisi olduğunu biliyordu. Büyükbabaları da, Japon işgali sırasında eğitim bakanıydı. Böyle aile geçmişine sahip bir kadına âşık olmak yanlış olurdu ve adamın zaten evli olduğu gerçeğini unutmamak gerekirdi. Herhalde karısından boşanıp Ying-Ying'le evlenmeyi düşünüyordu ama Ying-Ying'in geçmişini öğrenince bunu yapamayacağını anlamıştı. İşte tam o sıralarda da Ying-Ying hamile olduğunu öğrenmiş, adamın önemli kariyer geleceğini baltalamak istememiş ve onu terk ederek Fei'yi tek başına doğurmuştu. Ketum ve gururlu bir kadın olduğundan bu durumu kimseyle, hatta küçük erkek kardeşiyle bile dertleşmemişti. O adamı bir daha asla görmeyeceğine yemin etmişti ve yeminini tutmuştu. Fei'nin babasının, kendisi ile kızlarını onların hiç haberi olmadan, kendiliğinden arayıp bulacağını ümit etmişti ki bu en azından adamın onları düşünüyor olduğunu gösterirdi. Hayatı boyunca bu araştırmanın gerçekleşmesini beklemişti, hatta ziyareti bir kereliğine

bile olsa; fakat ne onu ne de Fei'yi arayan olmuştu. Öleceğini hiç düşünmemişti ama ölmüştü işte. Dr. Teng'den Fei'yi büyütmesini istemekten başka bir vasiyeti olmamıştı. Bu dünyaya söyleyecek hiçbir sözü yoktu. Şimdi Dr. Teng de ölümün eşiğindeydi; onun da yeğenine bir şey söyleyecek zamanı olmamıştı. Belki bu bir pişmanlıktı; belki de başka türlü bir mükemmellikti. Bütün mükemmellikler görecelidir. Fei babasının kim olduğunu bilmek zorunda mıydı? En çok babaya ihtiyaç duyduğu zamanlarda babası yanında değildi. Ah, mükemmellik. Bazen bilmemek en mükemmeli.

Dr. Teng'in bacada başka neler düşündüğünü bilmek zor. Belki iki yaşındaki Kuan isimli kız bebeği düşünmüştür, kendi çocuğunu; ve kendisinin nasıl onun peşinden gitmek üzere olduğunu. Kömür yığınından aşağı koşup bacaya tırmandığı zaman bile hayatı ne kadar alelade ve bezdirici olursa olsun, yine de şu çıplak vücuduna saygısı vardı. Çıkmaz sokaklarda koşturmuştu, çünkü çıplak bedeninin birkaç giysili insan tarafından kuşatılmasını istememişti.

1976 baharının o gürültülü patırtılı ve sessiz günbatımında, Halk Hastanesi'nden pek çok kişi Dr. Teng'in çıplak bedeninin uzun bacanın yanından aşağı düşüşüne şahit oldular. Bedeni yere değer değmez nefesi kesilmişti.

Bunca yıl sonra, Pekin'e doğru çıktığı yolculukta Fei, Dr. Teng'in ölümünü düşündü, onun hiç de hak etmediği şekilde aşağı uçuşunu. Bedeni düşerken kimseye çarpmamıştı, ne de Dr. Teng sadece yere çarpmıştı. Fei'ye çarpmıştı. Ruhen ve bedenen. Çünkü Fei onun en yakın akrabasıydı ve sadece gerçek bir aile ferdi o çarpmanın şiddetini hissedebilirdi, üstelik amcasını gerçek anlamda sevmese de. İçinde çok yoğun güçte ve boğucu bir hüzün vardı. Artık çiğ et yiyip, kan içme devrinin üstünden çok uzun bir zaman geçtiği halde, bir adamın halk içinde kendi iç çamaşırlarını giymesine nasıl izin verilmediğini anlayamıyordu.

Eğer benzer bir durum Feng Ying'in başına gelmiş olsaydı, o zaman bu bir gerçek değil kurgu olurdu (bir film, bir halk dramı, ya da efsane), kadınların ilgisini çekebilmek için bir araç, ön-

ceden rahatça söylenebilir ki, gerçek hayatta Feng Ying bacadan asla atlamazdı. Belki bin kez denese, ya tam atlayacak gibi olur, ya da "atlamak istemiş olduğunu" hissettiğini söylerdi. Oysa Dr. Teng pervasız bir hayat tarzı olan sıradan bir doktordu sadece. Sıradan bir insanın çektiği acı önemsenecek bir şey değildi, etkisi olmazdı ve halka ilginç gelmezdi, o nedenle bahsetmeye de değmezdi. Acı çekmek, sadece başka türlü insanlara olduğunda gerçeklik kazanır; ünlüler arasında neredeyse bir soytarı gibidir. Acı çekmek denen şey üstümüze bir dizi farklı perendeler atarak gelir, başında bir soytarı şapkası vardır, burnunu beyaza boyar. Gözyaşları dökerken gülmeye hazırlanmak durumundasınızdır. Amcasının ölümünün çok etkisinde kalan Fei, Dr. Teng ile Feng Ying'in kaderlerinin birbirlerinden ne kadar farklı geliştiğini düşünmeden edemedi, üstelik her ikisi de aynı dönemde yaşayan eğitimli insanlardılar. Fei, Dr. Teng yaşasaydı durumunun düzeleceğini veya huzurlu bir aile kurup kuramayacağını bilemezdi; ama Dr. Teng'in çektiği acılardan onları satmak suretiyle faydalanmayacağına garanti verebilirdi, çünkü o en fazla sıradan bir doktordu.

Fei'nin Feng Ying'e karşı duyduğu tiksintinin asıl sebebi su yüzüne çıkmak üzereydi; ondan tiksintisi, Çiao'ya duyduğu sempatiden veya arkadaşının yanında yer alma isteğinden çok daha güçlü ve çok daha somut bir duyguydu.

4

Pekin, Fei'nin doğduğu şehirdi. Dr. Teng gelip onu Işık Yolu İlkokulu'ndan aldığı günden beri şehre ayak basmamıştı. Pekin içinde çok karmaşık duygular hissetmesine yol açıyordu. Her sokakta bok kokusu alıyordu, o çay fincanına doldurulan bokun kokusunu; ama Pekin'den nefret etmiyordu. Belki biraz acemi olabilirdi böyle anlarda aptalca davranmazdı. Pekin annesini bok yemeye zorladı diye Pekin'i suçlayamayacağını biliyordu. Belki, Pekin'in kendisi de daha önce boku yemiştir diye düşünebilirdi. Bir şehri bok yemeye zorlayan bir dönemdi çünkü o sıralar. O dönem, pek çok şehri bok yiyici hale getirmişti. Pekin'den nef-

ret etmiyordu. Pekin kendisini her zaman güvende hissetmesini sağlamış, ona coşku vermişti. Şehirle iç içe olduğu bir hayat sürüp ve hep bir şeylerle meşgul olduğu Pekin, Fuan'dan farklıydı. Yüreğinde Fuan'a da açabileceği bir yer yoktu. Pekin'den oldukça masum denecek bir yaşta ayrılmıştı, dolayısıyla şehirle ilgili aklında hâlâ puslu da olsa bir izlenim vardı. Belirgin değildi belki ama çok da bulanık olmayan bir tabloydu. Babası orada yaşıyor olmalıydı. Annesini veya beraber yaşadığı amcasını fazla özlemiyor olması kendisine de ilginç geliyordu; ama esrarengiz babasına duyduğu özlem hiç bitmiyordu nedense, sabit bir arka plan fonu gibi; ve bu duygu Pekin'e gelince daha güçlü ve ısrarlı hale gelmişti. Fei, babası hakkında kötü konuşmadığı için Teng, Ying-Ying'e minnettardı; ama öte yandan, babasının kim olduğunu, ölü mü yoksa sağ mı olduğunu hiç söylememişti. Dolayısıyla Fei babasının hâlâ sağ olduğuna ve burada, Pekin'de yaşadığına inanıyordu. Bazen gözlerinin önüne değişik erkek yüzleri getirir ve onlardan biri babasıymış gibi davranırdı; bazen de Pekin şehrini babası gibi görürdü. Pekin şehri babasıydı, bir parça uzak, soğuk ama zarif, bir parça da kibar ve huzurlu. Babasının, annesiyle kendisini terk etmediğine, aslında annesinin hamile kaldığından haberi olmadığına inanmayı istiyordu. Kalbinin en ıssız olduğu günlerde, en biçare hallerinde bile yüreğinde babasını temize çıkarıp affediyordu ve bu da yalnızlık hissini azaltıp içini biraz ısıtırdı. Hayatında sevgi denen bir şey büyük olasılıkla olmayacaktı; bundan sadece çok küçük bir miktar kalmıştı geriye, onu da kendisini dünyaya getiren adama saklamayı istiyordu.

Feng Ying'i bir telefon kulübesinden aradı ve tesadüf, adam telefona kendisi cevap verdi. Fei kendini tanıtınca Feng Ying bir süre sessiz kaldı ama hemen kendini toplayıp, o tınılı ses tonuyla konuşmaya başladı. "Ah! Demek sizsiniz. Eski dost, yoldaş Teng. Uzun zamandır görüşmemiştik. Pekin'e bir konferans için mi geldiniz? Bir film senaryosu için mi?"

"Sizi bugün görmem gerekiyor. Pekin'e sadece sizi görmeye geldim, Çiao adına," dedi Fei.

"Sizi otelinizde ziyaret etmek isterdim, ama ne yazık ki, uluslararası kulüpte yabancı misafirlerim var..."

Fei onun sözünü kesti. "O halde, ben sizin evinize gelip sizi orada beklerim. Elimde adresiniz var."

Feng Ying anında ağız değiştirdi. "O da olurdu tabii. Sizi bu öğleden sonra gelip görebilirim aslında. Hangi otelde kalıyorsunuz?"

"Otelde kalmıyorum. Gece treniyle tekrar Fuan'a döneceğim."

Belki de Fei'nin aynı gece Pekin'den ayrılacak olduğunu söylemesiydi Feng Ying'i rahatlatan. Pekin'de kalmayacak bir kadından niye çekinecekti? Birden neşesi yerine geldi. "Eski dost yoldaş Teng," dedi. "Ulusal Siyasi Danışma Konferans Salonu'nu mu kastediyorsun? İyi iyi, güzel, orada buluşalım. Sizi sonra Da Sanyuan'a yemeğe götürürüm."

Fei, ancak telefonu kapattıktan sonra Feng Ying'in Ulusal Siyasi Danışma Konferans Salonu'nda buluşmak istediğini kavramıştı. Onun Çiao'dan ayrılırken ailesine geri dönmekle ilgili Çiao'ya söyledikleri, adama karşı içinde sempati oluşmasına neden olmuştu; ve aynı zamanda onu hor görmesine de.

Ulusal Siyasi Danışma Konferans Salonu'nun önünde sözleştikleri gibi buluştular. Tanınmamak için güneş gözlüğü takmıştı ama Fei onu yine de ilk görüşte tanıdı. Yakışıklı ve çekici olduğunu kabul etmesi gerekiyordu, kendi tanıdığı erkeklerden tamamıyla farklıydı. Çok erkek tanımıştı ama daha önce hiçbirinin yanında şimdi olduğu kadar kendini gergin ve önemsiz hissetmemişti. Derken aklına arkadaşının bir deri bir kemik kalmış hali geldi ve Feng Ying'i incelemeyi kesti.

Feng Ying gözlüğünü çıkarıp, kadınlarla tanışırken her zamanki kibarlığıyla Fei'nin elini sıktı. Gülümsedi ve "Bayan Teng, size telefonda eski dost yoldaş Teng dediğim için özür dilerim. Eminim beni bağışlarsınız. Çiao sizden sık sık bahsederdi ve bir de başka bir kızdan, Yo-Yo. Pekinli kızlar. Nereye giderlerse gitsinler, Pekinli kızlar hep Pekinli kalır, sizin gibi. Sizin resminizi hiç görmemiştim ama yine de hemen çıkardım."

Feng Ying'in dostça (ama saçma sapan) sohbeti, Fei'yi, adamı görür görmez bir güzel benzetme planından biraz saptırmıştı

ama bu muhabbeti yeniden olması gerektiği çizgiye getirmeye kararlıydı. Adamın yüzüne doğrudan bakmayıp, "Herhalde yolun ortasında dikilip konuşmak sizin için pek rahat olmasa gerek," dedi.

Feng Ying, "Çok düşüncelisiniz; ama Da Sanyuan'a gitmek için henüz erken. Ying Dağı Parkı'na gitmeye ne dersiniz? Park, Da Sanyuan'a çok yakındır, biraz konuştuktan sonra akşam yemeğine oraya gideriz," dedi.

Ying Dağı Parkı'nda oturacak bir yer bulup konuşmaya başladılar. Feng Ying, Çiao'yu sordu ve Fei de, "Hiç iyi değil, durumu çok kötü," dedi.

Feng Ying iç geçirip, "O hâlâ çok genç," dedi.

"Size göre, bu işte hiç sorumluluğunuz yok, öyle mi? Hepsi onun çok genç olması yüzünden? Diyelim ki, bu dediğiniz gibi: Ona evlenme teklif ettiğinizde yaşını bilmiyor muydunuz? Çok genç olmasından o zaman niye yakınmadınız? Haklısınız. O size göre çok genç, öyle genç ki her şeyini tamamen size adadı, kendini hiç önemsemedi. Siz ondan büyüksünüz, öyle büyüksünüz ki ondan her şeyi çaldınız ve şimdi dönüp kinayeli konuşuyorsunuz."

"Konuşmuyorum. Onu seviyorum ben. Size bütün samimiyetimle diyebilirim ki, onu sevdiğim gibi hiçbir kadını sevmedim, bir daha da sevmeyeceğim. Bu sözlerimi bir yere yazın."

"O halde hâlâ onunla evlenmeyi düşünüyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Fei. "Peki o zaman neden sözünüzden dönmüş gibi yapıyorsunuz? Ona yazmayı neden kestiniz?"

"Yapamam," dedi Feng Ying.

"Neyi yapamazsınız? Onunla evlenmeyi mi, ona yazmayı mı?"

"Onunla evlenme sözü verdim, ama artık... Korkarım artık bunu yapamam. Yapamayacağım için, yanıt vermemek, onunla görüşmemek bir ilişkiyi soğutmanın tek yoludur."

"Onunla neden evlenemiyormuşsunuz? Siz bunun Çiao için ne anlama geldiğini biliyor musunuz?"

Feng Ying alçakgönüllü bir hüzünle sırıttı. "Boşanmak, evlenmek gibidir, her ikisi de istek gerektirir. Ben şu anda boşanma isteğimi tamamen yitirmiş durumdayım. Çiao'ya gelince, bence o çok azimli bir insan. Onunla aşık atmama engel olan bir kamburum var. Şu anda o bana yalvarıyor gibi görünebilir ve siz de onun adına bunu yapmak için buradasınız, eğer yanılmıyorsam. Her neyse, eğer ilişki devam etseydi, uzun dönemde kazanan o olacaktır. Sonunda terk edilecek olan o değil, benim, ben! Göreceksiniz. Onunla ne kadar çabuk evlenirsem, o kadar kısa zamanda terk edilirdim. Size bütün söylediklerim doğru. İnanın bana. Zaman gösterecektir."

Fei, dikkatle Feng Ying'i izledi, bu dolambaçlı konuşma becerisinin, sorumluluklardan kaçmak için kullandığı bir yol mu, yoksa kalbinin derinliklerinde yer alan bir aşağılık kompleksinin ispatı mı olduğuna karar vermeye çalıştı. Sonunda adamın doğru söylüyor olabileceğini düşünmeye başladı; ama neden bütün bunları başta düşünmemişti? Neden bunları Çiao'ya sahip olmadan önce düşünmediğini sordu ona. Feng Ying, "Mantık bizi hata işlemekten korur, ama aynı zamanda mutluluk fırsatlarını da kaybetmemize sebep olur," dedi.

"Yani söylemeye çalıştığınız şey, Çiao'ya âşık olmanızın mantıklı bir şey olmadığı mı? Bu tip şeyler söylemeye gerçekten de hakkınız yok. Çiao'ya diğer kadınlara davrandığınız gibi davranmaya hakkınız yok."

"Ben Çiao'ya her zaman öteki kadınlardan farklı davrandım. Size söyledim, Çiao gerçekten sevdiğim tek kadındır."

Bunlar kelimesi kelimesine Feng Ying'in sözleriydi, söylerken duygulanmış gibiydi. Fei inanmayı çok istemekle birlikte, kalbine incecik bir kıskançlık okunun saplandığını hissetti. Bu aslında hemen her kadının, bir erkeğin bir başka kadından güçlü duygularla bahsettiği zaman hissedip verebileceği çok içgüdüsel bir tepkiydi, hatta bu diğer kişi kendi en yakın arkadaşı bile olsa ve hatta bu adamla en iyi arkadaşının namına görüşüyor olsa bile. Bu kıskançlık normalde hoş olmayan bir duruma sebep olacak bir kıskançlık değildi; sadece kadında meydana getirdiği bir

anlık huzursuzluk ve hoşnutsuzluk duygusu. Sanki, bir erkeğin başka bir kadına olan aşkından bahsederken farkında olmadan konuştuğu kadım küçültmesi gibi.

Fei, her ne kadar daha şimdiden bunu yapmakta isteksizlik hissetse bile, Feng Ying'in sözlerini Çiao'ya tıpkı söylediği gibi kesinlikle aktaracaktı.

İsteksizlik. Bu ani gelişen duygu Fei'yi bile şaşırtmıştı. Bir erkek tarafından böyle sevilmiş miydi hiç? Karşılaştırılınca Çiao daha şanslı gibi görünüyordu, hatta bütün gün ofisinde oturup başını eğerek gözyaşlarını çekmeceye akıtsa bile.

"O halde Çiao'yla evlenmeyi planlamıyorsunuz?" diye sordu tekrar.

"Sanırım bu doğru." Feng Ying sonra ilave etti: "Belki artık daha fazla yaşlanamayacak kadar yaşlandığımızda beraber olabiliriz, tabii eğer hâlâ beni isterse."

"Bu yazık etmek gibi geliyor kulağıma."

Feng Ying hak vererek, "Yazık oluyor," dedi.

Fei çantasından bir sigara çıkardı, Feng Ying de piposunu içmeye koyuldu. Tütün içmek onları rahatlatmıştı, özellikle Fei'yi. Kendini bir türlü anlamıyordu. Buraya Feng Ying'i Çiao'ya dönmesi için ikna etmeye, verdiği evlilik sözünü tutmasını söylemeye gelmişti; bunu ona suçlamalar yöneltip sorgulayarak yapmıştı da. Neden o zaman Feng Ying ona Çiao'yla evlenmeyeceğini söylediğinde rahatlamıştı? Aslında hangi konuda rahatlama hissettiğini biliyordu; ama arkadaşı adına hissettiği rahatlama hissinin yanı sıra, kendisiyle alakalı olarak açıklayamadığı bir şeyler de var mıydı?

Feng Ying'in kendisini incelediğini sezdi, sigara içişine bakıyordu belki, gerçi seksenlerin ortasında şehirli bir kızın sigara içmesinde bir tuhaflık yoktu. Dedi ki: "Sigara içişime mi bakıyorsun? Bu çok sıradan bir sigara, bizim yerel Fuan markası: *Bridge*."

"Hayır, ben senin ağzını inceliyordum, Vivien Leigh'inkini andıran bir ağzın var. Bunu biliyor muydun?"

Fei dudaklarını kıvırıp, "Hayır, bilmiyordum," dedi. "İnsanların ağzını incelemek gibi bir alışkanlığın mı var?"

"Belki son zamanlarda ağızlarla ilgili bir araştırma yapıyorumdur."

"Bu işle ilgili bir alışkanlık mı?" diye sordu Fei. "Bir yönetmen oyuncusunu seçerken vücut ve diğer özellikleri düşünmek zorundadır. Ağız buna dahil sanırım."

"Araştırma sadece kadro kurmayla ilgili değil," dedi adam. "Elbette, ağız, bir oyuncunun yüzünün çok önemli bir parçası, bazen gözlerden bile önemli. Yoksa neden birisine kızdığımızda, *'Suratınla ağzına bak!'* deriz? Yüz ve ağız; bu ikisi birbiriyle sıkı bir ilişki içindedir."

Fei onun bu *"yüz ve ağız"* benzetmesine güldü. Feng Ying'i kısılmış gözlerinin arasından süzdü ve "Siz entelektüeller genellikle gözler kalbin aynasıdır demez misiniz?"

"Gözler kalbin aynasıysa, ağız da kalbe giden yoldur. Ağız konuşmasa birbirimizin yüreğine nasıl seslenirdik?"

Fei de bunun üzerine şöyle dedi: "Ağzın kalplere ulaşmada yardım ettiğini ve kalbe giden yol olduğunu mu söylüyorsun? Bence bu tam tersi: Ağız kalbe giden yolun barikatıdır. Yoksa insanlar neden, 'Ağzın evet dese de kalbin hayır diyor,' desinler? Doğruyu söylemek gerekirse, ben çoğu zaman içimden geçeni söylemem. Ağızdan kalbe giden yol genellikle kapalıdır. Ağzın mideye giden yol olduğunu söylemek daha doğru olur bence. İnsanların ağızlarını nasıl kullandıklarının farkında mısınız?"

"Ne yapıyorlarmış ağızlarıyla?"

"Ağızlarını ya yemek için, ya da yalan söylemek için kullanıyorlar."

"Ama ağzın çok önemli başka bir fonksiyonu daha var," dedi Feng Ying. "Ağızlar sevgiyi dile getirirler. İstatistik gibi değerlendirilebilecek bazı araştırmalar okudum. Çin'de orta yaş ve üstü çiftlerin yarısından çoğu sevişirken ağızlarını kullanmıyorlarmış. Asla öpüşmüyorlarmış; cinsel organlarını ortaya çıkarıyorlar ama kendilerini kalplere götürecek ağızlarını kapatıyorlar. Bu sadece Asyalılara özgü bir şey değil, ama birbirlerine sinir olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Günümüz insanının ağızlarının devamlı bozuk olmasının sebebi aşırı tiksinti ve sevgi eksikliğinden kaynaklanıyor. Söz konusu sevgi olduğunda atalarımız günümüz insanından çok daha samimi ve cömertmiş. Şin ve Vei efsanelerinin

o muhteşem taş kabartmalarına bir bakmak yeter, o zaman ne demek istediğimi anlarsın."

"Boşuna nefes tüketiyorsun, ben bunlardan anlamam," dedi Fei.

"Sen cahil değilsin," dedi Feng Ying. "Sen çok güzel ağzı olan bir kadınsın. Sadece ağzının sağ köşesi arada bir seğiriyor. Farkında olmadan yapıyor olmalısın, ama yapmamaya dikkat ederek düzeltebilirsin. Lütfen, seninki kadar güzel ağzı olan bir kadına böyle doğrudan bir öneride bulunduğum için beni affet."

Fei farkında olmadan dudaklarını ıslattı. Kendisi ağzını çok beğenirdi, ama Feng Ying söyleyene kadar kusurunun farkında değildi. Adamın yaptığı gözlemin hakkını vermeliydi, gerçi ağızlarla ilgili görüşlerinin doğru olduğu söylenemezdi. Bu konuyu daha fazla uzatmak istemiyordu, çünkü ağzı yüzünden biraz huzursuz olmuştu. Ağzı. Hiç öpmedi. Öpülmedi. Ağzı, hem dolu, hem boş, kuru ve ıslak, zengin ve kimsesiz. Sanki sahip olduğu son bölgesiydi, bakir kalan son yeri. Bunun farkına varmasını Feng Ying sağlamıştı ve Fei de neredeyse ona bu üzücü sırrını açacaktı. Onun ağızlarla ilgili fikirleri Fei'yi çok etkilememişti ama olgun bir erkeğin kendisiyle böyle sofistike sohbet edişi aklını karıştırmıştı. Hayatında hiç Feng Ying gibi birisi onu böyle iltifat konusu yapmamıştı. Vivien Leigh'a benzeyen ağzıyla ilgili söylediklerini düşündü. Bir erkeğin, bir şeylerin yolunu yapmaya çalıştığını bir kadın ne kadar fark ederse etsin, böyle bir iltifat karşısında yine de eriyeceği kesindi. Ama Fei, tıpkı deyişlerdeki gibi, "kalbi hayır derken ağzının evet demesini" önlemek için susmayı tercih etti. Kimse, hatta ünlü biri bile olsa, onunla ağzı konusunda konuşamazdı, tıpkı dokunamadığı gibi.

Kalbin hayır dediğine ağız evet diyorsa, ağzın kullanılış amacı hakkında Fei'yle konuşurken Feng Ying'in kalbinden gerçekte neler geçtiğini kim bilebilirdi? Ağız, insan vücudunun gerçekten de gizemli bir uçurumudur. Feng Ying'in ağızlar üzerine araştırmaları da tam orada son bulmalıydı herhalde.

Fei sessizleşince, Feng Ying konuyu değiştirmesi gerektiğini fark etmişti. Ayağa kalkıp öne düştü, parktan çıktılar, Fei'yi Da Sanyuan'a yemeğe götürüyordu.

Seksenlerin ortalarında Pekin'de restorana giden fazla olmazdı ve fazla restoran da yoktu. Kanton mutfağı sunan ve çok eski bir restoran olan Da Sanyuan tavukların arasında bir turna kuşu gibi seçiliyordu. Yemekte fazla kalmadılar. Zamanlamaya Fei karar veriyordu. O gece kalkan trenle Fuan'a dönmesi gerektiğini söylemişti.

Yemek sırasında Feng Ying, Fei'nin sofra görgüsüyle ilgili küçük bir kusur daha fark etmiş ve ona ağzını kapatarak yemeği öğrenmemiş olduğunu belirten bir yorumda bulunmuştu. Doğruluğu su götürmeyen ama çok sert bir eleştiriydi, hatta gaftı; bir kadının çiğneme şeklini ayıplayarak gururunu bundan daha kolay nasıl rencide ederdiniz? Neyse ki Fei bu konuda çok da hassas değildi, çünkü ağzı açık çiğnemenin görgüsüzlük sayıldığından haberi yoktu, Feng Ying'i anlayamamıştı. Hâlâ dudaklarını şapırdata şapırdata cızbız eti çiğnemekle meşgul, "Yerken ağzımı şapırdattığımı mı söylüyorsun?" diye sordu.

"Hayır, hayır. Ağzını şapırdatmıyorsun," dedi Feng Ying, kıza acıyarak. Nihayetinde çoğu Çinli ağzı kapalı yemek yemeyi bilmezdi, ne olacaktı yani? Kızı düzeltmeye çalışmaktan vazgeçip dedi ki: "Seni kırmak istemedim. Bir alışkanlığım var. Güzel bir şey ya da birini gördüğüm zaman, onunla ilgili her şeyin de güzel olmasını istiyorum."

"Yani ağzı kapalı çiğnemek güzel mi sayılıyor?" diye sordu Fei.

"Güzel dememeli de belki... daha kibar denebilir."

Fei ağzı kapalı yemeye çalıştı ama bir parça garip geliyordu, sanki bu şekliyle yemeğin tadını tam olarak alamıyordu. Feng Ying'i izledi, onun kendisinden farklı çiğnediğini gördü. Belki de onun yaptığı doğruydu. Gözleri buluştu ve gülüştüler.

Yemekten sonra, Feng Ying ceketinin cebinden lacivert renkli bir mücevher kutusu çıkardı ve içinde Paris'ten aldığı yakut taşlı bir yüzük olduğunu söyledi. Fei'den yüzüğü Çiao'ya vermesini rica etti.

Sonra kutuyu açtı. Fei'den yüzüğü denemesini isteyerek, "Ölçüsü altı numara; tam Çiao'ya göre olacağını düşündüm, ben de bunu aldım," dedi. Fei yüzüğü parmağına taktı ama biraz küçük gelmişti. O halde Çiao'ya tam olacak diye düşündü, çünkü Çiao'nun parmakları kendi parmaklarından daha inceydi. Yüzüğü çıkarıp özenle yeniden kutusuna koydu.

"Çiao'ya ne diyeyim?" diye sordu Fei.

"Sadece bir yadigâr olarak kabul etmesini," dedi Feng Ying.

Da Sanyuan'dan çıktılar; gece karanlığı basmıştı. Birlikte bagaj yükü araçlarının dizildiği yere geldiler. Feng Ying birden durdu; kaldırımda dikilip, "Fei," dedi. "Çok farklı bir biçimde ayrılabilir miyiz?"

"Hangi biçimde?" diye sordu Fei.

"Eğer istiyorsan beni öpmene izin verebilirim, sanırım."

"Ne dedin?" Fei iyi duyamamış gibi yaptı.

Feng Ying sözlerini tekrarladı. Fei'nin ağzının sağ köşesi yine istem dışı seğirmişti. Dudaklarını şişmiş gibi hissetti birden, sanki arı sokmuş gibi, ya da çok acı baharatlı bir yemek yemiş gibi. İlk tanıştıkları andan, yemeklerinin sonuna dek Feng Ying'in üstünde bıraktığı izlenim aslında beklediğinden çok daha iyiydi (Ying Dağı Parkı'ndaki söyledikleri, üstünde tuhaf ve aslında çok da hoş görülmeyecek ani bir duygu değişikliği meydana getirmişti). Hatta çiğnemesiyle ilgili önerisi bile, Fei'ye göre, onun kendisine önem verdiğini ispatlardı. Fakat veda öpücüğü isteme şekli onu kendine getirmişti. Ne kadar kibirli, ne kadar ikiyüzlü bir tavırdı! Sonradan düşündüğünde, "Eğer istiyorsan beni öpmene izin verebilirim, sanırım" yerine "Seni öpebilir miyim?" diyecek olsa, neler olacağını merak etti. O zaman ne yapardı acaba? Belki kendi koyduğu kuralı bozar ve onun kendisini öpmesine izin verirdi, bir melek değildi sonuçta! Feng Ying gibi birisiyle tanışma şansı insanın karşısına her gün çıkmazdı. Sadece bir kez. Sonra da herhalde ilk işi, içinden Çiao'nun affetmesini dilemek olurdu.

Ama Feng Ying bu şekilde istememişti.

Serin akşam esintisi Fei'yi ayıltmıştı. Bir anda üstündeki bütün tedirginlik dolu gerginliği ve Feng Ying'in önünde bütün öğle sonrası boyunca hissettiği aşağılık hissini bir kenara attı; bu

şöhretin önünde artık kendini aşağı hissetmiyordu. Adamın tam karşısına geçip kollarını kavuşturdu ve "Bana bir öpücük bahşedebileceğini mi söylüyorsun? Bir öpücük, tam burada ana caddenin ortasında?" dedi.

Feng Ying gözleri kızın ağzında karşılık verdi. "Çoktan kabul ettim."

"Ama ben etmedim," dedi Fei. "Sen her kadının seni öpmek için deli olduğunu mu sanıyorsun? Benden faydalanman için sana teşekkür etmemi mi bekliyorsun? Yanlış kapıyı çaldın. Ağız kalbe giden yoldu, değil mi? Şimdi bu ağzımın sana kalbimden geçen şeyi söylemesine izin ver o zaman: Rüyanda görürsün!" Bunu dedikten sonra Fei, koşar adım caddeyi geçti ve Feng Ying'i diğer tarafta ağaçların gölgesi altında bir başına bıraktı.

Loş ışıklı, içerisi sigara dumanı olmuş trende oturuyordu. Feng Ying'in son teklifinin kendisine sunduğu bir şansla, hem de tatmin edici bir şansla onu reddedip rezil etmesine fırsat oluşturduğu için kendini şanslı saydı. Kendi kaşınmıştı. Olanları düşününce içinde bir parça telaş da hissetti: Çok yaklaşmıştı. Sadece birkaç santim daha; ve az daha sınırı aşıp neredeyse Çiao'yu gücendirecekti. "*Ne biçim bir insanım ben?*" diye düşündü. Pencereden dışarı engin karanlığa dikti gözlerini ve camda kendi yüzünün yansımasını gördü; gözleri iyice çukuruna kaçmış, yüzü solgun ve cansızdı. Birden içinden ağlamak geldi.

5

Kibar yürüyüşlü iyi giyimli bir kadın Fuan merkezde, anacaddede karşıdan karşıya geçip tenha bir sokağa saptı. Az önce kendi yayınevlerinden kitabı çıkan bir yazarın verdiği güzel bir öğle yemeğinden geliyordu. Yemeğini bitirmiş ve partideki herkesle vedalaşıp çıkmıştı. Yoldan geçen biri, sakin sakin yürüyen bu kadında bir tuhaflık göremezdi ama o ağzının içinde dilinin ucuyla dişleri arasında bir savaş vermekteydi. Yemekte dişinin arasına bir parça eşek eti sıkışmıştı. Bir eliyle ağzını kapayıp diğer elindeki kürdanı ustalıkla kullanmaya başladı ama eti çıkarmayı başaramamıştı. Bir söz vardır, *göze kum tanesi kaçsa hissedersin*

diye. Bir ağız da, içindeki şey kum tanesi bile olsa hisseder, ya da ufak bir yemek kırıntısını veya et parçasını. Kadının dişleri arasına sıkışan yabancı madde canını sıkıyordu ama o yine de işlek bir caddede nasıl davranılırsa o şekilde hareket edip sükûnetini koruyor, sakin görünmeye çalışıyordu. Ağzını sımsıkı kapamış, sinir içinde dilinin bütün gücüyle dişleri arasındaki yarığı kurcalıyordu. Dili, etin yerini çoktan bulmuştu ama onu oradan çıkaramıyordu. Dilin eti çekip çıkaracak parmakları olmadığından yapabildiği tek şey dişini yalamaktı. Dişini yaladıkça siniri iyice tepesine çıkıyordu. Yaşı geçkin bir eşekti herhalde diye düşündü. Yoksa eti neden bu kadar sert olsun? Neden sanki bunu yemişti? Eşek eti Fuan'ın bir spesiyalitesiydi. Her ne kadar eşek eti yemek şık bir şey sayılmasa da Fuan'lılarm çoğu beğenirdi. Kendisi de eti seviyordu ama "eşek" sözü hoşuna gitmiyordu. Birçok insan bazı sözcükleri kullanmaktan kaçınır, üstelik bunun doğru dürüst bir nedeni bile yoktur; kendisi de "eşek" demeyi sevmiyordu, ona sanki kötü bir söz söylüyormuş gibi geliyordu; ve işte şimdi bir "eşekle" başı dertte ve bu durumdaydı! En sonunda çok ıssız bir sokağa saptı. Çevresine bakınıp kimseyi göremeyince, ağzını açıp hiç de kibar olmayan bir hareketle elini ağzına soktu. Parmakları canını sıkan et parçasına ulaştı. Başını geriye atmış, ağzı ardına kadar açık, sonunda eti çıkardı. Zafer onundu. Çenesi bir süre açık kalmak zorunda kaldığı için, ağzının suyu akmış ve çenesi ağrıyordu. Akan salyayı bir mendille sildi ve sonra da çenesini gevşetebilmek için yüksek sesle dudaklarını şapırdattı. Toplum tarafından hoş görülmeyen bir hareketin yardımıyla sonunda ağzındaki "yabancı maddeden" kurtulmuştu. Davranışı kesinlikle hiçbir adaba sığmıyordu ama etrafına bakınıp sokağın hâlâ boş olduğunu görünce sonuçtan memnun oldu.

Kadın Çiao'ydu.

Çiao'nun hayata karşı böyle bonkör, işverenine, yayınevine karşı sorumluluklarını bilen, meslektaşlarına, hatta dostça davranmayanlara karşı bile son derece nazik biri olmasına sebep olan kimdi? Kendisini yaralayan insanlara karşı dahi tebessümünü esirgemeyen biri haline gelmesini kim sağlamıştı? Fen'in acı-

masızca hareketlerini bağışlayıp, Feng Ying'in kaprisli ve aklına eseni yapan hareketlerine karşı hoşgörülü davranmasına ne sebep olmuştu? Böyle bir güce kim sahipti? Kim? Çiao kendi kendine bu soruları sık sık sorardı. İçinden bir ses, bu gücün sebebinin sadece sevgi ile nezaket olmadığını söylüyordu. Bu gücün sebebi Kuan'dı.

Çok uzun yıllar önce kollarını havada çırpa çırpa lağım deliğine düşen Kuan, Çiao'nun kalbinin her zaman en tanıdık gölgesi, onun en yakın refakatçisi olmuştu, çağırdığında gelen ama gitmesine izin vermesiyle gitmeyen. Bu iki yaşındaki tatlı şey, Çiao'yu daimi borcu olan bir kaçağa çevirmişti. Zavallı ve hassas. Hassas ve zavallı, ömrü boyunca asla ödeyemeyeceği bir borcun altında kalmıştı. Kuan'dan çekiniyordu; onun yüzünden bütün masumiyetini sonsuza dek yitirmişti; ama Kuan'a aynı zamanda minnettardı da. Bu ölü çocuk onu hem dehşete düşürmüş, hem de kendi rüyalarını gerçek yapmıştı. Ölü bir çocuğun, canlı bir insanın kişiliğini şekillendirebileceğine asla inanamazdı. İnsanlar kendisini övdüklerinde Çiao bir anlığına mest olur, böyle dürüst ve nazik doğduğuna neredeyse kendisinin de inanası gelirdi. Bu ne kadar gülünçtü oysa! İçinden kendine güler, hınzır bir düşünceyle, kendisi gibi mükemmel birçok insanın veya mükemmel oldukları sanılan insanların gün ışığına çıkaramadıkları sırları olduğunu tahmin eder, hatta sıradan insanlardan çok daha fazla gizledikleri şeyler olduğuna inanırdı. Sahip oldukları değerler doğuştan gelme bir mükemmellik değil, yaşamları boyunca kalplerindeki karayı ortadan kaldırmak için verdikleri çabalardan kaynaklanırdı.

Çen Zai bir defasında ona, çalıştığı fabrikada tanıdığı bir işçinin hikâyesini anlatmıştı. Adam babasını genç yaşta kaybetmişti ve ailesi çok fakirdi. Annesi ile iki kız kardeşini tek maaşla geçindirmek zorundaydı. Fakat insanlara yardım etmekten çok zevk alırdı, milletin saatlerini, radyolarını ve iş arkadaşlarının bisikletlerini tamir eder, hatta gerekli parçaları kendi parasıyla alırdı. Zamanla insanların bir şeye ihtiyaç duyduklarında akla gelen ilk isim onunki olmuştu. İş arkadaşları adına hastaneye gider, hasta-

lara refakat eder, tren istasyonlarında yolcu karşılardı. Sonra bir gün bir suç işlemiş, oda arkadaşını boğmuştu. Bu cinayeti işlemişti, çünkü oda arkadaşı onu kendisinden altmış *jin* değerinde pirinç kuponları çalarken yakalamıştı. Çin'de karnelerin olduğu yıllardı ve hemen her şey karneye bağlıydı. Pirinç değerliydi, bu yüzden pirinç kuponları pirincin kendisinden bile daha değerliydi. O sıralar daha yirmili yaşlarda değillerdi; vücutlarının gelişmekte olduğu ama sürekli açlık çektikleri bir dönemdi. Oda arkadaşı ailesinin biriktirip verdiği altmış *jin*'lik kuponları henüz getirmişti ve işçiyi kendi kuponlarını çalarken suçüstü yakalamıştı. Çen Zai, oda arkadaşının durumu görünce şok geçirmiş olması gerektiğini söylüyordu. Birisinin kuponlarını çalıyor oluşuna değil, hırsızın, hiç kimsenin aklına hayaline gelmeyecek biri oluşuna şaşırmıştı: İyi kalpliliğiyle tanınan, insanlara iyilik etmek için elinden geleni yapan, yardım isteyen kimseyi geri çevirmeyen biri olmasına. Adam şok olmuştu ve onun bu şekilde şok olmasını hırsız-işçi kaldıramamış ve böylece insan formundaki bu şoku yok etmesi gerektiğini hissederek oda arkadaşını boğmuştu. Haber yayıldığında bütün fabrika şaşırıp kalmıştı; kimse işçinin bir katil olabileceğine inanamıyordu. İnsanlar olayın nasıl olduğunu öğrenince daha da şaşırmışlardı. Adam demek bir hırsızdı; insanlara her zaman yardım eden böyle biri demek hırsız olabiliyordu. Çen Zai işçinin kısa bir süre sonra ölüme mahkûm edildiğini anlatmıştı. İdamın gerçekleştirileceği gün, fabrikadan birçok kişi onu seyretmek için sokağa dökülmüştü. O zamanlar, ölüm cezasına çarptırılan suçlular idam edilmeden önce halkın teşhirine sunulurlardı; cezaya çarptırılanlar ise istemedikleri takdirde teşhir edilmeme haklarının bulunduğunu genellikle bilmezlerdi. İşçi, domuz bağıyla bağlanmış, onu şehirde gezdirecek bir kamyonete konmuştu; böylece sokaktaki herkes onu görebilecekti. Onu kamyonda Çen Zai de görmüştü. Adamın gözlerinde korkudan eser olmadığını, onun yerine nefret olduğunu söylemişti. O an Çen Zai adamı kavrayamadığını söylüyordu; kamyondaki adamın insanlardan mı, yoksa kendinden mi nefret ettiği belli değildi. Yolda teşhir edilen suçluyu görenler ise, onun başına ne

geldiğini bilemezlerdi, daha önceden kim olduğunu da; ve sonrasında da bilmeleri imkânsızdı.

Çen Zai kendisine bu hikâyeyi anlattığında, özellikle adamdan bahsederken "katil" dediği zaman Çiao bir aşinalık ve huzursuzluk hissetti. "Katil." Bu sözcüğü yüzlerce kez düşünmüş ve kendisiyle idam edilen işçi arasında bir bağ hissetmişti. Ardından da, umutsuzca kendini aklamaya çalışmıştı: İşçi kendi şerefsizliğinin söylentisi çıkmasın diye arkadaşını öldürmüştü; kendisi ise ailesindeki şerefsizliği ortadan kaldırmak için *öldürmüştü*. Ailesinde şerefsizliğe sebep olan yetişkinlerdi ve bunu temizlemek yine onların göreviydi; ama sorumluluğu o üstüne almıştı. O rolü kendisi oynamıştı. Kuan minicik kollarını sallaya sallaya o lağım çukuruna koşarken Çiao, Fen'in eline asılmıştı. Bu asılma Fen'i durdurma amaçlıydı, o nedenle Kuan'ı öldürme çabası sayılırdı. Feng Ying kimdi? Feng Ying kendisini cezalandırmak için karşısına çıkan ilk kişi değil miydi?

Belki de cezalandırılmayı uzun zaman önce arzu etmişti. Feng Ying kendisine sadakatsiz olsundu, ne olacaktı? Bırak, hiç evlenme sözü vermemiş olsun, bırak karşılaştığı gönül kaçamaklarını istediği gibi anlatsındı. Hepsini karşılamaya hazırdı, bir mazoşistin kendine eziyet edişi gibi katlanmaya razıydı. Balta havaya kalkmıştı artık ve inmesini dört gözle bekliyordu. Yani, ne kadar acı çekerse, kendini aslında o kadar iyi hissedecekti. O cezasını çekiyordu, uzun zaman önce hak ettiği cezalandırılmayı.

Nezaket ve affedicilik hiç sebepsiz var olmaz; o masallarda olur. Sadece günahlarından arınmayı, affedilmeyi bekleyen bir kalp toleranslı olmayı bilir. Feng Ying kendisini terk ettiğinde ofisinde oturup gözyaşlarını çekmecelere akıtmıştı. Ama, en üzgün olduğu bugünlerde dahi kendini müthiş rahatlamış hissetmişti. Ruhunun hafiflediğini kabul etmeyecesareti yoktu, ya da farkında değildi. Bu sırların sırrıydı, kalbinin en derinliklerinde gizli. Elbette kendini üzgün hissetmeliydi, çünkü hüzün o sıralar için en mantıklı duygusuydu.

Aşk ilişkisinin bitmesiyle hayatında bir değişim başlamıştı. Fei, Pekin'den dönüşünün ertesi günü Çiao'yu aramıştı. Günler-

den pazardı, o nedenle Çiao onu evine davet etmişti. Çiao, hâlâ ailesiyle birlikte Mimari Tasarım Akademisi'ne ait sitede oturuyordu. Fei gelmiş ve ikisi, apartmanda konuşmanın zor olduğunu bildiklerinden binanın önündeki küçük parkta yürüyüşe çıkmışlardı. Kış geliyordu, yapraklar dökülmüştü ama manzara kasvetli değildi. Aksine havada bir aydınlık ve ferahlık vardı.

Fei, "Sanırım, seni hâlâ çok seviyor," dedi. Birden, Feng Ying'in Çiao'yu ne kadar sevdiğiyle ilgili sözlerini kelimesi kelimesine aktarmamaya karar vermişti.

Çiao, Fei'nin gözlerinin içine baktı ve "Aslında sen Pekin'e doğru yola çıktığında ben, ilişkiyi kurtarmanın yolu olmadığını çoktan biliyordum," dedi.

Fei, Çiao'nun dimdik bakışlarını görmezden gelerek, "O zaman neden gidip onu görmeme izin verdin?" diye sordu.

"Ben sana izin vermedim. Gitmeyi sen kendin istedin."

"Her neyse. Gitmeyi kendim seçtim diyelim ama bunu senin için yaptım."

"Bir parça da olsa kendin için değil mi?"

"Eğer konuşmayı bu çizgide götürürsek sonu çirkin bitecek," dedi Fei.

Çiao oldukça sakin bir tavırla, "Fei, üzülme. Ben bu konudan bahsetmek bile istemiyorum. Neden biliyor musun?" dedi.

"Neden?"

"Çünkü çoktan bıraktım," dedi Çiao. "Az önce, gözlerinin içine baktığımda her şeyin benim için birden geçmişte kaldığını fark ettim. Sen Pekin'e gitmeden önce ne kadar berbat olduğumu hatırlıyor musun? O sıralar iyi değildim. Hâlâ çok depresif ve hassastım ama dışarıya pek belli etmemeye çalışıyordum, sanki her şeyi kendi başıma halledebilirmişim gibi. Ama artık sana kendimi tamamen özgür hissettiğimi söyleyebilirim. Hem de bu sadece biraz önce oldu; her şey bir an içinde benim için tarih oldu. Gerçekten garip bir şey, sanki bu birbirinden çok farklı iki duygu halim arasında gözle görülür, gerçek bir boşluk vardı, kesin ve bariz bir sınır, ikisini birbirine bağlayan tek bir bağ bile yok. İçimi karartan o hüzünlü moralden çıkıp, hattın, o belirgin ve

somut sınırın diğer tarafına bir geçince ayaklarım yere bastı ve sonunda huzura kavuştum. İnan bana. Gerçekten diyorum. Bak, kalbimi hisset." Çiao, Fei'nin elini alıp göğsünün üstüne koydu ve Fei onun düzenli ve güçlü çarpan kalp atışlarını hissetti. "Bu yüzden," dedi Çiao. "Feng Ying her ne yaptıysa veya yapmak istiyorsa artık ilgilenmiyorum. Anlıyor musun?"

"Ondan nefret bile etmiyor musun?"

"Bu da işin garip tarafı. Ondan hiç nefret etmiyorum. O halde bu sevgim nereden kaynaklanıyordu? Bu durum ona karşı olan sevgimi benim bile sorgulamama neden oldu. Eğer ondan hiç nefret etmiyorsam, bu onu hiç sevmemiş olduğumu kanıtlar. Bu korkunç. Nasıl bir sevgi duydum ona ben?" diye sordu Çiao ve sonra devam ederek yanıtını kendi verdi. Fei'ye içini döküyordu ama ona, duyduğu bu huzur ve özgürleşmenin Feng Ying'in kendisine ettiği eziyet sayesinde olabileceğini asla söylemeyecekti. Hunharca ve adamakıllı işkence çekerse, işte o zaman hiç kimseye borcu kalmayacaktı.

Fei, Çiao'ya Feng Ying'in ona getirmesini istediği yüzüğü vererek, "Feng Ying senin altı numara takacağını düşünmüş ve bence de haklı," dedi. Çiao mücevher kutusunu açıp yüzüğü çıkardı ama parmağına takmadı. Bir süre parmakları arasında evirip çevirdikten sonra, "Bu yüzük denen oyuncak, bazen bir dönemi temsil eder ve bazen de dipsiz bir kuyuyu. Bir dönemi temsil etti desek daha iyi," dedi. Bunu söyledikten sonra kolunu kaldırıp onu başının üstünden geriye doğru fırlattı.

Çiao'yu omzundan yakalayan Fei, "Ne yapıyorsun? Platine gömülü yakut bir yüzük, bu ona epey franga mal olmuştur," dedi.

Çiao dönüp yüzüğün havada çizdiği yolu izledi ve şöyle dedi: "Platin ve yakut olduğunu biliyorum. Ama bu dünyada parayla satın alınan şeylerin hep değersiz şeyler olduğunu bilmiyor musun?"

Konuşurlarken ikisi de gözlerini havada maviliğin içinde bir kavis çizip uçan yüzükten ayırmamışlardı; yüzük çevreye göz kamaştırıcı kan rengi zerrelerden bir iz bırakarak ışıltılar içinde bir ağaca düştü ve düştüğü yeri titreştirdi.

Yüzük ağaca takılı kalmıştı.

Uçtuğunu ve düştüğünü açıkça görmüşlerdi; genç bir çınar ağacına doğru inişe geçmiş ve dallarından birine takılmıştı. Bundan sonra yüzüğü ağaç takacaktı. Eğer yüzük takan bir ağaç bir kadın değilse, nedir? Ağaca ait bir yüzük. Hiçbirimiz parklardaki veya yollardaki ağaçlara dikkatli bakmayız. Oysa onların yalın ve bizden uzak varlıkları kendilerinde pek çok sırlar barındırırlar. Ağaçların dalları yukarda dinginlikle sallanır ve platin ve yakut onlar için tamamen yabancı bir durumdur. Ağaçların dallarında asılı kalmış bunun gibi kaç yüzük vardır kim bilir, belki de ağaçlar ellerdir. Eğer yeryüzü bir kadınsa, o zaman dağlar ve ovalar üstündeki bütün ağaçlar onun kolları ve elleridir. Bırakalım yüzük ağaçta kalsın, içi içine sığmayan bir bedende olmasından daha iyidir.

Bulundukları yerden, yüzüğün ağacın dalına uçuşu ancak bir tesadüf olabilirdi; havada uçan yüzüğe bir davetti, uçuşu sırasında yapılan bir davet, bir başınayken, terk edilmişken ve gidecek bir yeri yokken.

Minicik bir pırıltının yaprakların arasından sızdığı dala baktılar. Eli hâlâ Çiao'nun omzunda olan Fei, "Az önce ne dedin?" dedi.

"Dedim ki, bu dünyada parayla satın alınan şeyler hep değersiz şeylerdir."

Fei, "İşte bu benim. Ben de değersizim. Biri öderse kendimi ona veririm. İşte o yüzden o yüzük için üzüldüm, ağaçtaki yakut yüzüğe," dedi.

"Yüzüğü almak için herhalde ağaca çıkmayacaksın, değil mi?" diye sordu Çiao.

"Bir başkasının alması çok daha yazık olur, görüyorsun ya ne kadar hesapçıyım."

"Bir başkasının bulması ihtimali pek yok gibi," dedi Çiao. "Bugünlerde kimse bir ağacı uzun süre seyretmiyor."

"Ben seyrederim," dedi Fei. "Paraya ihtiyacım olduğu zaman, kesinlikle bu ağaca geleceğim."

6

Çınar ağaçları Fuan şehrinde güzel büyür. Buranın suyu ve toprağı onlara pek uygun olmasa da, kökleri bir kez tuttu mu azimle ve fazla da ilgi beklemeden serpilip büyürler. Mimari Tasarım Akademisi'nin bahçesindeki yüzüklü genç çınar ağacı kısa bir süre sonra yüzüğü örten avuç kadar kocaman yapraklarıyla yetişkin bir ağaç olmuştu. Yüzük hâlâ orada olmalı.

Fei daha sonra ağaca geldi, tek başına, birkaç kez. Paraya olan düşkünlüğüyle, yüzüğü almak için ağaca tırmanacak hali olmasa da, dal kırılır da yüzük yere düşerse almak için tereddüt etmeyeceğini içinden geçiriyordu. Ağacı hep içinde yakut denilen bir maddenin takılı kaldığı bir yer olarak düşünüyordu. Ağacın kendisini bir madde olarak düşünmek istememesinin acayipliğini fark etti birden (hatta şehirde büyüyen, kaldırımlarda yan yana sıralanan ve rüzgârda hışırdayan ağaçlar bile). Madde, ağaçların arkasında gizlenen o binalardı ve elektrik direkleriydi, araçlar, neon ışıklı panolar ve paslanmaz çelik çöp tenekeleri. Ama ağaçlar madde değildiler. Dünyada yapılan bütün binalar yalnızlığa karşı direnmek içinmiş gibi göründüklerinden mimarinin de maddesel olduğunu fark etti, insan istenciyle yoğruluyorlar, çizilen modellere göre insan eliyle şekilleniyorlar; yani, baştan sona insanlarla iç içe karışmış haldeler. Diğer yanda, toprağa sessizce bağlıyken büyüyen, güneşle nefes alan ağaçlar doğal ve bağımsızlar. Ağaçlar ulaşılması zor ruhlardır; insanlara karşı yumuşaktırlar ama insanlara çok da bulaşmak istemezler. Ağaçlar insan idrak gücünün ötesinde fikirlerdir.

Fei önünde duran çınar ağacına çaresizce bakıp kendi kendine, "Bu yüzüğün peşini bıraksan iyi olur. Evinde pişirecek yemeğin mi kalmadı, yoksa borçlarını ödemek için eşyalarını mı satmak durumundasın? Sen artık, daha iyi bir işe geçmek için *Shanghai Coral Jewel* saatiyle dökümhanenin müdür yardımcısına rüşvet vermeye çalışan eski sen değilsin," dedi.

Kiu Usta, Fei'nin devletçe işletilen bir fabrikada çalışma hayalinin gerçekleşmesine yardım etmiş, ama bulduğu iş Fei'yi tat-

min etmemişti. Eğitim durumu göz önüne alınınca, ilk başta bir işçi olabildiği için memnundu; ama dökümhanede çalışmanın bu kadar pis ve yorucu bir iş olacağını hiç düşünmemişti! Elbette, yüzü, elleri, cildi için endişeleniyordu, ki sahip olduğu tek sermayeydi bunlar ve onları devamlı kullanması gerekecekti. Sahip olduğu bu nimeti koruması gerekiyordu; bu nedenle de kirli ve ağır işlerden özellikle korkuyordu. Dolayısıyla Kiu Usta'yı yeniden görmeye gitti.

Birkaç kez Kiu Usta'yla yemekten sonra nehir kıyısında buluşmak istemiş ama her seferinde geri çevrilmişti. Adam kızdan kaçıyor, o gece nehir kıyısında olanları önemsemiyormuş gibi davranmaya çalışıyordu. Zor durumdaki muhtaç kadınlara sahip olduktan sonra bazı erkeklerin takındığı kayıtsız tavırları da hiç sergilememiş, bundan daha ileriye gitmeye de çalışmamıştı. Olanlardan tek kelimeyle suçluluk duyuyordu. Hatta bir kere Fei'ye ciddi ciddi, "Bu şekilde davranmaya devam edemezsin. Çok çalışmalısın. Artık büyümeli ve güzel bir hayat sürmelisin," demişti. Kiu Usta'nın bu sözleri Fei'de bir etki yapmışa benzemiyordu. Belki de dünyada Kiu Usta gibi iyi insanlar olabileceğine inanmıyordu. O bunu sadece Kiu Usta'nın kendisine yardım etmekteki isteksizliği olarak yorumlamıştı ki bu da sadece kendi kararlılığını güçlendirmeye yaramıştı. Onunla konuşmak için siyasi şubeye gitti.

Öğleden sonra, insanların işten çıkıp eve gitmeye hazırlandıkları saatti. Fei gece vardiyasından sonra yattığı uzun uykusundan kalktı, saçlarını yıkadı, bilerek ıslak bırakarak siyasi şubeye gitti. Saçlarının ıslak olması onları örmemek için bahane oluşturuyor ve bu şekilde omuzlarına dökülen saçlarıyla daha çekici görünüyor, erkeklerin hayal gücünü harekete geçirmeye faydası oluyordu. Omuzlarına dökülen ıslak saçlarıyla siyasi şubeye girdi ama Kiu Usta yerinde yoktu. Fei'nin odada tanıdığı tek kişi fabrikanın müdür yardımcısıydı, Yu Daşeng. Bazen fabrikada bütün çalışanlara seslenilen toplantılarda konuşma yapardı.

Yu Daşeng, Fei'yi tanımadı. Binden fazla çalışanıyla bir devlet fabrikasında bir müdürün herkesi tanımasına imkân yoktu. Ama Fei kesinlikle gözüne batmayı becerdi. Kız işçiye benziyor-

du; ve üstünde fabrika üniforması olduğuna göre öyle de olmalıydı: yakası dik kanvas gömlek, berrak bir mavi. Dikkatini çeken şey üniforma değil de, bir kadın işçinin çalışma saatlerinde saçları dağınık ofisine gelmesiydi herhalde. Gözleri özellikle kızın saçlarına takıldı, omuz hizasında, hâlâ suları damlıyordu, omzunda apolet gibi duran iki ıslak nokta oluşmuştu. Odanın sahibiymiş gibi kıza hitap etti: "Kimi aramıştınız?"

Fei sanki bilinçsizce yaptığı bir hareketmiş gibi saçlarını savurdu ve saçlarından belli belirsiz bir limon kokusu yayıldı. Dedi ki: "Ben... ben sizinle görüşmek istiyordum Müdür Yu. Burası sizin ofisiniz mi?"

Fei belki de kapıyı açıp Yu Daşeng'i görür görmez bu şekilde hareket etmeye karar vermişti. Olayları anında değerlendirip fırsatları kullanma gibi bir becerisi vardı. Girdiği ofis sanki Yu Daşeng'in ofisiymiş gibi davranıp hemen kendini tanıttı: "Ben dökümhanede işçiyim. Size bir durumu bildirmek istiyorum."

Yu Daşeng, "Burası benim ofisim değil. Ben buraya birini bakmaya geldim. Sen... sen rapor edeceğin bir şey varsa neden bölüm şefinle konuşmuyorsun?" dedi.

"Ben en çok size güveniyorum da ondan. Bütün fabrikada, hatta şu koca Fuan şehrinde, en fazla itimat ettiğim insan sizsiniz," dedi Fei yumuşak bir ifadeyle.

Yağcılıktı bu; ve Yu Daşeng bunun gayet farkındaydı. Yine de, yabancı ve bu kadar genç yaşta güzel bir kadının gelip de kendisini belli bir neden olmadan pohpohlamasına şaşırmıştı. Fabrikada genellikle münasebette olduğu kadınlarla karşılaştırıldığında Fei çok alımlıydı; ve ayrıca belli ki çok daha eğitimli. "İtimat etmek" demişti, buradaki işçiler bu türden sözcükleri nadiren kullanırlardı. Güzel bir sözcüktü, her ne kadar biraz samimiyet içeriyor olsa da; ama insanların güvendiği biri olmak güzel bir şeydi, bu nedenle Yu Daşeng, Fei'ye, "O zaman, benim ofisime gel. Raporunu orada dinleyeyim," dedi.

Birlikte Yu Daşeng'in ofisine gittiler. Yu Daşeng geçip masasına oturdu, Fei de kapıya yakın bir iskemleye ilişti. Yu Daşeng, "Tamam, söyle bakalım ne anlatmak istiyorsun?" diye sordu.

Fei hafifçe öksürdü. "Şöyle... ah, affedersiniz, size adımı söylemeyi unuttum, Teng Fei. Siz konuşma yaptığınız zaman ben hep ilgiyle dinlerim. Çünkü Pekin aksanıyla konuşuyorsunuz. Siz Pekinlisiniz, değil mi? Ben de öyle. Yani memleketli sayılırız."

"Evet, ben Pekinliyim," dedi Yu Daşeng. "Adının Teng Fei olduğunu söylemiştin; o halde soyadın Teng, değil mi?"

"Evet, soyadım Teng, çok sıradan bir soyadı."

"Bana neyi rapor etmek istediğini söyler misin?" Yu Daşeng sakince konuyu yeniden hizaya getirmişti.

Fei kararlı bir ifadeyle, "Bu aslında benim durumumla ilgili," dedi. İş değiştirmek istiyorum. Dökümhanede çalışıyorum... Eminim ne kadar yorucu ve pis bir iş olduğunu bilirsiniz. İşçi sınıfı pis ve zor işlerde çalışmaktan çekinmemeli, ama benim cildim alerjik. Atölyeye girer girmez alerji oluyorum."

Yu Daşeng pürüzsüz tenli, sağlıklı görünen kızı süzdü. "Durumunuzu anlıyorum ama korkarım istediğiniz gibi işinizi değiştiremem. Fabrikada çalışan bir sürü işçi var. Sizi oradan alır da başka bir işe koyarsam herkes neler söyler?"

"Herhalde cildimin alerjik tepki verdiğine inanmıyorsunuz. Size kolumu göstereyim..." Oturduğu sandalyeden kalkıp çabucak masanın yanına gelerek Yu Daşeng'e yaklaştı ve göstermek için kolunu sıvamaya başladı. Kolunun alt kısmında açık mor renkli görünen damar izlerinin yanı sıra gerçekten de iki tane para büyüklüğünde hafifçe kabarmış kızarıklık görünüyordu, aspirin neden olmuştu. Doktor ona daha çok önceden ağrıkesici kullanmayı kesmesini, çünkü büyük olasılıkla aspirine alerjisi olduğunu söylemişti. Şimdi bu küçük benekleri alerjisinin delili diye dökümhanede çalışmasının neticesi olarak gösteriyordu. Kolları böyle olduğuna göre bir başka departmana transfer edilmesi gerekmez miydi? Eğer orada kalmaya devam edecek olursa, o departmanda bütün kolu çürüyebilirdi. Cesaretlenip, kolundaki beneklerin de yardımıyla Fei, Yu Daşeng'e biraz daha yaklaştı. Neredeyse vücudunun tamamıyla adamın üstüne abanmıştı ve biraz da öne eğilmiş halde alerjisi olduğunu söylediği kolunu önündeki masanın üstüne koydu, öne dökülen ıslak saçları baş-

tan çıkarıcı şekilde adamın kulaklarına değiyordu. Birkaç saniyelik sessizlikte hem kendisi hem de Yu Daşeng, Fei'nin masaya dayadığı kola baktılar. Müdür yardımcısı Yu Daşeng'in kendisini terslemediğini anlayan Fei şimdi iyice cesaretlenip bu fırsatı değerlendirerek, sanki tökezlemiş ve öne doğru yuvarlanıyormuş gibi yapıp onun kucağına oturabileceğini düşündü. Bu küçük tezgâhını uygulamaya koydu ve usulca adamın kucağına oturdu ama oturur oturmaz oradan kaldırıldı. Adamın kıza yaptığı şey, en güzel "oradan kaldırılmak" olarak tanımlanabilirdi. Fei üstte, adam aşağıda olmasına rağmen, yine de "kaldırıldığını" hissetmişti (bunun birisi tarafından yapılması her zaman için çok utandırıcı ve onur kırıcı bir şeydi). Nasıl olduğunu hatırlamıyordu, sadece kaldırıldığını fark etmişti. Bir eliyle kibarca onu dirseğinden yönlendirerek kızı yeniden kapının yanındaki sandalyesine gönderdi, sonra da masasına dönüp yerine geçti. "Daha bir çocuksun," dedi, üstüne basa basa.

Fei öyle utanmıştı ki, başka bir şey söyleyemiyordu. Uzun zamandır böyle bir utanç hissetmemişti. Müdür yardımcısı Yu, ona bu duyguyu yeniden hatırlatmıştı ama yine de ne olursa olsun içinden yenilgiyi kabul etmiyordu. Bununla birlikte orada oturmaya devam etme cesaretini kaybetmişti.

Kaldığı yurda döndükten sonra içini büyük bir yenilgi duygusu kaplamıştı. "Daha bir çocuksun." Müdür yardımcısı Yu'nun sözleri beyninde yankılanıp duruyordu. Adam herhalde kırk küsurdu, babası olacak yaştaydı. "Daha bir çocuksun" diyebilirdi elbette. Fırça atmak veya ayıplamaktan çok, ustaca bir uyarı gibiydi. Ama o sıralar Fei bu yorumu anlayacak durumda değildi. Artık bir çocuk olmadığını düşünüyordu; çocuk olmak onun için çok uzun süre önce sona ermişti. O bir yetişkindi, kendi ailesinin başıydı; kendi kendinin annesi, kendi kendinin babasıydı, kendi kendinin efendisiydi. "Daha bir çocuksun." Böyle sözler onu yaralamıyordu; çok hafiftiler, çok kolay söylenmişlerdi ve Fei'yi pek etkileyemiyorlardı. Müdür yardımcısı Yu onu utandırmış olabilirdi ama dökümhaneden ayrılma isteğini değiştiremezdi. Yaptığı numarayı yememişti fakat Fei önüne çıkan bu milyonda bir şansı kaybetmeye niyeti yoktu.

Aklına şu *Shanghai Coral Jewel* saati geldi, dansör çocuğun yadigâr olarak verdiği saat. Fei onu başvuracağı son çare olarak saklamaktaydı. Defalarca düşünüp sürekli kendine soruyordu: Bu benim son çarem mi? Ardından da evet diyordu her seferinde. Kendisi için çok önemli olan görünümünü, güzelliğini ve gençliğini bir tek dökümhaneden bir an önce ayrılmakla kurtarabilirdi. Kendine önem verdiği için o saati elden çıkarmalıydı. Gerçekten de çocuktu aslında, çünkü, saatin değerli bir mal olduğunu düşündüğü için, herkesin de öyle düşüneceğini sanıyordu. Saati çıkardı, bir bezle iyice silip parlattı ve kurdu. Sonra elinde sessiz tik taklarla çalışan saat, başka departmana transfer edilmesine karşılık ona verme niyetiyle yeniden müdür yardımcısı Yu'nun ofisine gitti.

Kapıyı itip açınca içeride müdür yardımcısı Yu'nun birkaç kişiyle daha yüksek sesle tartıştıklarını gördü; böylece kapıyı kapayıp dışarıda bir süre gezindi. Fei geri döndüğünde bu sefer adamı yalnız buldu. Ofise girip doğruca onun masasının yanına gitti, saati çıkardı ve masanın üstüne koydu. Müdür yardımcısı, "Kimin saati bu?" diye sordu.

Fei, "Ah, benim... hayır, sizin," dedi.

"Neden bahsediyorsunuz?"

"Sizin... Onu size veriyorum. Bunun bir erkek saati olduğunu görmüyor musunuz? Bana uymaz."

Müdür yardımcısı sordu: "Sana bunu yapmanı kim söyledi?"

"Kimse."

"Kimse de ne demek?"

"Kimse. Hiç kimse."

Müdür yardımcısı Yu saati aldı, inceledi, sonra yeniden masaya bıraktı. Ayağa kalkıp Fei'ye arkasını dönerek, "Şimdi lütfen o saati al ve ofisimden çık," dedi.

Demek bunu da reddediyordu.

Bu Fei'yi kızdırmış ama merakını da uyandırmıştı. Adamın hiçbir şeyle ikna edilemeyecek tiplerden olduğuna inanamıyordu. Herhalde kendisi hakkında bir sürü dedikodu duyduğu için ondan gelen bir şeyi istememişti, lisede yaptıkları bir süre önce bütün fabrikada çalkalanıp durmuştu. Hatta iki işçinin onun

hakkında iddiaya giriştiklerini bile duymuştu. Biri demişti ki: "Şu dökümhanedeki Fei denen kızı becer, sana bir paket sigara var." Diğeri: "Ah, o mu? Onu kaç defa becerdim. Tek yapmam gereken işaret etmek oldu, hemen koşarak geldi..." Canları ne zaman istese bu tip iddialara girerlerdi; onlara zaman geçirecekleri bir malzeme olmuştu; cinsel sıkıntılarını gidermek için ağızlarına doladıkları bir isim. Fei, müdür yardımcısının bu dedikoduları duyduğundan ve o yüzden kızla görülmek istemediğinden emindi. Bu onun kaybı olurdu. Ama yine de adam, fabrikanın müdür yardımcısıydı, Kiu Usta değildi. Dökümhaneden ayrılma hayalleri engellenmişti, hem de çok utanç verici biçimde, dürüst bir adam tarafından aşağılanarak. Birden buz gibi oldu. Madem rakibi bu kadar ahlaklı biriydi, o zaman kendisi biraz ahlaksız olmak zorundaydı, ahlaklıya karşı ahlaksız, sanki bu şekilde bir yenişememe meydana gelecek ve Fei bu kadar adamakıllı bir yenilgiye uğramamış gibi görünecekti. Müdür yardımcısı Yu'ya sesini yükselterek, "Saati geri çevirdiğiniz için size hayran olduğumu mu sanıyorsunuz?" dedi. "Aslında ben bir tavşan kadar ödlek olduğunuzu düşünüyorum. Hiç cesaretiniz yok. Aslında istemediğinden değil... Benim gibi hoş bir kız... Seni rezil etmemden korkuyorsun ve itibarını zedelememden. Aslında beni çok yanlış değerlendirmişsin. Eğer benimle yatmış olsaydın bunu hiç kimseye söylemezdim. Ben..."

Müdür yardımcısı kapıya yürüdü, hışımla açtı ve kapının dışını göstererek, "Sana bir kez daha tekrar edeyim. Saatini al ve bu ofisten defol!" dedi.

Fei dışarı çıkıp kaldığı yatakhaneye geldi, hüngür hüngür ağladı. Fakat bir hafta sonra bölüm şefi gelerek ona fabrikanın ofisine daktilocu olarak geçirildiğini bildirdi.

Kendisine kimin yardım ettiği belliydi. Bu Fei için çok güzel bir sürpriz olmuştu ve aynı zamanda da kafası karışmıştı; ama yeniden onun ofisine gidecek cesareti kendinde bulamıyordu, teşekkür etmek için bile.

7

Belki Fei gibi bir kadın için evlenmemek daha doğru olurdu ama yine de evlenmişti (Küçük Cui'nin peşinden koşmasına artık dayanamamıştı).

Küçük Cui dökümhane bölümünde çalışan bir işçiydi. Fei, diğer erkekler arasında Küçük Cui'nin kendisinden gerçekten hoşlandığının farkındaydı. Küçük Cui ağırkanlı ve aynı zamanda çok inatçı bir tipti; iri gözleri her zaman sebepsiz yere kanlı olurdu. Hiç söz, tavsiye dinlemez ve eğer birisi kendisine öğüt vermeye çalışırsa yüzüne inatçı bir ifade gelip yerleşirdi, tıpkı ne olursa olsun yolun sonuna kadar marş etmeye hazır biri gibi. Fei fabrikanın ofisine transfer edildikten sonra, kendisi hakkında çıkan dedikodular daha da artmıştı. Küçük Cui bu yüzden insanlarla bıçaklı bir kavgaya girişmiş, ardından da elinde bıçakla Fei'ye gidip, "Seninle evlenmek istiyorum," demişti.

"Bu şakası yapılacak bir konu değil Cui. Hakkımda söylenen şeyleri biliyorsun," diye karşılık verdi Fei.

Küçük Cui, "Geçmişte ne yaptığın beni ilgilendirmez; ben seni olduğun gibi seviyorum," dedi.

"Delirme. Bir erkek karısı olması için namuslu bir kız arar kendine. Ailen benimle evlenmene asla onay vermez."

"Eğer benimle evlenirsen, ailem sen olursun."

Fei bu sözler üzerine boğazına bir şey düğümlendiğini hissetti. "Bunu şimdilik hiç söylememiş ol. Sen biraz sakinleşince birkaç gün sonra yeniden konuşuruz."

Küçük Cui işaretparmağını elindeki bıçakla kesmiş ve parmağından kan damlarken, "Ben kararımı uzun zaman önce verdim," dedi. "Evlenmek istediğim kadın sensin, buna yemin ederim. Hadi evlenelim. Bir evimiz ve güzel, düzenli bir hayatımız olur."

"Güzel bir hayat yaşamak." Fei, Kiu Usta'nın kendisine bir zamanlar bunu söylediğini hatırladı. Güzel bir hayatı olsun kim istemezdi? Güzel bir hayat sürmenin hemen herkes için en büyük emel olduğunu kim yadsıyabilirdi? Fei etkilenmişti; o da kendi-

sini seven ve koruyan biriyle güzel bir hayat yaşamak istemez miydi?

Evlendiler.

Evlenmeleri fabrikadaki pek çok erkeğin tadını kaçırmıştı; sanki aslında orta malı olan bir kadın ellerinden alınmış ve bu hak tek başına Küçük Cui'nin egemenliğine geçmişti. Ayrıca onun, kimsenin evlenmeyeceği bir kadınla evlenme cesaretini göstermiş olması onların kendilerini küçük hissetmelerine neden olmuştu. Cui'ye olan hınçları, sanki adam kendi aralarındaki kardeşliğe hıyanet etmiş gibilerinden çok büyüktü. İşçiler arasında serseri tipli olanlardan bir ikisi onunla kavga etmek için girişimde bile bulunmuşlar, Cui'yi herkes içinde aşağılayıp, Fei'yi karalamışlardı. Hiç çekinmeden şöyle diyorlardı: "Küçük Cui, bil bakalım sen gece vardiyasında çalışırken ben neredeydim? Bütün gece senin yatağındaydım. Karın sabah şafak sökene dek beni bırakmadı..."

Küçük Cui bütün bunların olabileceğini hiç tahmin etmemişti; hiçbir şey umduğu kadar basit değildi. Ama Fei'den ayrılamazdı. Onun bedeninden sayısız hazlar alıyordu. İçmeye başlamıştı; ayın yirmi günü sarhoş geziyordu. Ayık olduğu zaman da Fei'yi bağlayıp eşek sudan gelinceye kadar, kimi zaman deri kemerle, kimi zaman ayakkabısıyla dövüyordu. Yine bir gün bir yandan döverken bir yandan da sorguya çekiyordu: "Nasıl daktilocu oldun, ha? Söyle bana, nasıl daktilocu oldun sen?"

Fei onun şaklattığı kemerden ani bir hareketle sıyrılıp cevap verdi: "Küçük Cui, gerçekten bilmiyorum. Ben hiçbir şey yapmadım."

Küçük Cui hırıltılı bir sesle, "Benden başka herkes biliyor! Herkes biliyor, bir ben bilmiyorum!" dedi.

"Neyi? Herkes neyi biliyor?"

Küçük Cui acı çektiği belli bir halde, "Sen... sen ve müdür yardımcısı Yu... Yu Daşeng." O üç kelimeyi çok zor söylemişti, ama söyledikten sonra da çok rahatlamıştı. Uzun zamandır bastırdığı duygu sonunda gün ışığına çıkmıştı ve şimdi o hayal ürünü anın bütün detaylarını bilmek istiyordu. Fei'nin kulağına yaklaştı ve

bir yandan kadının kolunu çimdiklerken sordu: "Söyle bana, seni nerede becerdi ve nasıl yaptı? Anlat!"

Acı yüzünden Fei'nin gözlerine yaşlar dolmuştu, dedi ki: "Yapmadı öyle bir şey. Gerçekten... O yapmadı... Sana doğruyu söylüyorum."

Küçük Cui, Fei'yi daha kötü çimdikleyip, "Ofisinde yaptı, değil mi? Ofisinde yapmış olmalı..." dedi.

Fei acıdan neredeyse bayılmak üzereydi. Eğer doğruyu söylediği için bu kadar acı çekiyorsa, o zaman niye söylüyordu ki? O da bunun üzerine Küçük Cui'ye kendisinin gerçekten de müdür yardımcısını baştan çıkardığını ve her şeyin ofisinde olduğunu söyledi. Adam sandalyesine oturmak üzereyken ona kolundaki alerji lekelerini göstermiş, adam da onun kolunu kavrayarak kucağına zorla oturtmuştu...

Küçük Cui, Fei'nin "itirafı" sırasında onun ellerini çözmeye başlamıştı. İtirafı dinlemek çimdiklemeyi durdurmuş, içinden birden şiddetle onu düzmek arzusu geçmişti. Karısını bir kolundan kavradı ve yatağa çekti; pantolonunu çıkarırken heyecanla soruyordu: "Sonra ne oldu? Sonra ne oldu?" Kadını çoktan soymuştu ve çıplak vaziyette hikâyesini anlatmaya devam etti. Müdür yardımcısının kendisini kollarında hapsettiğini, eliyle taciz etmeye başladığını ve sonra da onu masaya yatırdığını... Küçük Cui, çoktan Fei'nin üstüne zorbalıkla abanmaya başlamıştı, bir yandan da, müdür yardımcısının ne yaptığı, nasıl ve ne zaman sorularıyla Fei'yi sıkıştırmaya devam ediyordu. Fei'nin itirafını dinlemek kendisini öyle uyarmıştı ki, bu onu yeni bir role girmeye itti: Sanki şimdi içine girdiği kadın karısı değildi de, her erkeğin isterse birlikte olabileceği adi bir orospuydu. Kendisi de onun kocası değildi, o da müdür yardımcısı Yu'ydu ve Yu'nun yaptığı her şeyi yapabilirdi. Yapıyordu, Fei detayla anlatırken; ve tarifsiz biçimde tahrik olup zevk alıyordu. Müdür yardımcısıyla bir alıp veremediği olduğundan mı, yoksa utanmaz ahlaksız bir kadınla ilişki yaşadığından mı bilinmez, bu şeye ihtiyacı olduğunu fark etmişti, hem de inanılmaz derecede ihtiyacı vardı. Onun sarf ettiği vahşi ve aşağılayıcı sözlerde Fei daha önce kocasıyla hiç tatmadığı güçte cinsel arzular bulmuştu. "Öyle güzel ki!" diye geçirdi

içinden. "Uğrunda ölebilirim," diye düşündü. İşte bu çok özel şartlar altında, kocasıyla ilk kez gerçek anlamda cinsel ilişkinin tadına vardı. Önce acı verici şekilde dayak yemek, sonra da hoyratça sahip olunmak, ona daha önce hiç yaşamadığı şekilde zevk veriyordu. Böylesi bir zevk için bin kez dayak yemeye razıydı.

O günden sonra, bu aralarındaki sevişmenin başlayış şekli haline geldi. Fei, Küçük Cui'ye diğer erkeklerle yaşadığı cinsi münasebetleri anlatmak durumundaydı. Ortaokula kadar gitmişti hikâyeleri, Kaptan Sneakers'tan başlayıp ardından dansçı çocuk ve derken ta fabrikada çalışmaya başlayana kadar hepsi. Çoğu zaman kafasından uyduruyor, hikâyeleri uzak olanlardan yakına doğru düzeliyor, sonunda işi evlerinde kendi yataklarına kadar getiriyordu. Küçük Cui'ye adamları genellikle o körkütük sarhoş olduğu zamanlar eve getirdiğini ve onların kendisini kendi yataklarında hemen onun yanında becerdiklerini söylüyordu. Ardından da şöyle diyordu: "Ne dersin Küçük Cui? Sence de Fei çok çekici değil mi?" Bunun üzerine Küçük Cui gözleri dönmüş bir halde kendini onun üzerine atar, sanki, az sonra paramparça edinceye kadar sikeceği bu kadının yanında o sırada yatıp uyuyan, zayıf karakterli, sarhoş koca kesinlikle kendisi değilmiş gibi o adamlarla yarışmak isterdi. Küçük Cui, Fei'nin kocası rolünde değildi. Fei'nin kocası olmak güçtü. Adam köşeye sıkıştığını hissediyordu.

Böyle bir evlilik kısa sürmeye mahkûmdu. Cinsel ilişkilerinde bu şekilde inleyip aşklarını dolaşık biçimde bu türlü yaşadıkça, her ikisi de içinden sonun hızla yaklaştığını anlıyordu. Sonunda bir gün bütün bağırıp çağırmalara fırtına gibi esmelere son verdiler; ve yerine aralarında alışılmadık şekilde aydınlık, pürüzsüz günler geçmeye başladı. Küçük Cui sonunda bir başkasını bulmuştu, yanında çalışan stajyer, Er Ling adında bir kız.

Er Ling'e sahip olduktan sonra, Küçük Cui, Fei'yi hikâyeler anlatması için zorlamayı kesmişti: Kendisi de Fei'nin hikâyelerindeki o tipler gibi olmuştu, evlilik dışında ilişkisi olan bir adam, ki bu aslında uzun süredir kuruyan kalbine biraz huzur getirmişti. Fei için üzülmüyordu; sadece artık onu bağışlayabileceğini hissediyordu.

Boşanma isteği ilk Fei'den geldi. O akşam, Fei ona bir şişe *One-Acre Spring*, iki tavşan kulağı ve küçük bir parça eşek sucuğu getirmişti; birlikte oturup karşılıklı içerlerken Fei konuyu hiç dolandırmadan söyleyeceğine getirdi: "Er Ling iyi bir aileden gelen namuslu bir kız. Küçük Cui, onunla dalganı geçmemelisin."

Fei'nin her şeyi bildiğini gören Küçük Cui kızarıp, "Ne istiyorsun benden? Beni eleştirmeye senin ne hakkın var?" diye sordu.

"Merak etme. Seni eleştirmeye hakkım yok ama sana bir şey söylemeye hakkım var."

"Neymiş o?"

"Boşanmalıyız. Sen Er Ling'le evlenmelisin."

Küçük Cui, Fei'den bunları duyacağını tahmin etmemişti; bunlar tam da kendi söylemek istediği şeylerdi ama söylemesi çok zordu. Fei onun haysiyetine sahip çıkmasına izin vermiş, parmağını kesip kanlar damlarken kendisine evlenmek istediğini söyleyen o eski imajına sahip çıkmasını sağlıyordu. Mahcup bir halde, sanki kalbinin derinliklerindeki gizli olan şeyleri oradan söker gibi içkisinden koca bir yudum alıp, "Fei," dedi. "Benim aklımdaki aslında bu değildi, ama..."

Fei bardağını kaldırıp onun sözünü kesti. "Aslında hayatımızda pek çok 'aslında'lar var, ama artık bunları konuşmayalım. İçelim şimdi." Kadehini bitirip dudağını yaladı ve sonra da ellerini birbirine kavuşturdu. "Gidip yarın şu işi bitirelim." Fei bunu çok sakin bir tavırla söylemişti. Küçük Cui de her bir sözcüğünü dinlerken, dikkati daha çok Fei'nin diliyle dudağını yalama alışkanlığına aklı takıldı. Bu küçük hareketin kendisinde uyandırdığı duyguları tarif etmesine imkân yoktu ama onu çok etkiliyordu. Pembe uçlu dilini nasıl da birazcık uzatıp sonra çabucak, neredeyse gözün takip edemeyeceği kadar hızda o hafifçe titreyen dudağını yalıyordu, tıpkı bir kedi gibi, sanki küçük bir hayvanın yarasını kimseye göstermeden yalayışı gibi. Arka planda bomboş evleri görünüyordu, içinde bir yatakla yorgandan başka bir şey olmayan evleri. Bütün paraları Küçük Cui'nin içkilerine gitmişti. Hatta Fei'nin kazancını bile Küçük Cui hiç yüksünme-

den alıp harcardı. Fei, Küçük Cui ile para konusunda hiç tartışmamış, onun parayı istediği gibi harcamasına ses çıkarmamıştı. Kendisi bütün bir yıl eskilerini veya sadece fabrika üniformasını giymekten gocunmuyordu. Küçük Cui üstündeki eski üniformasıyla Fei'ye baktı, pembe dilinin aniden belirip kayboluşuna. Bir an için boşanma konusundaki kararlılığı neredeyse geçer gibi oldu. Onun ağzını ne kadar beğendiği ve ona nasıl ilgi duymaya başladığı gelmişti aklına; ağız köşelerinde beliren güzelliği kelimelerle tarif etmek imkânsızdı, kadının ağız biçimi aklını başından alıyordu. Yıllardır içki içiyor olmak hafızasını tahrip etmiş, birçok şeyi unutmuştu ama artık şimdi bazı şeyleri hatırlıyordu. Fei'nin dudaklarına hiç dokundurmadığını hatırladı, hatta karısı olduktan sonra bile. O halde onu şimdi öperdi. Boşanmaya karar verdiklerinde, evliliklerinden önce tanıdığı güzel, gizemli Fei yavaş yavaş aklına gelmeye başlamıştı. Onu öpmeye yeltendi ama Fei kendisini bir eliyle itip, "Yapma," dedi.

"Ve işte bir tek bunu asla anlayamayacağım," dedi Küçük Cui.

Fei ayağa kalkıp, gencecik ve pürüzsüz tenli boynunu hafiften yana çevirdi, gururlu ve kararlı bir tavırla. Sanki reddediş ifadesi bin kilometre öteden yayılıyordu, sanki adi ve paçavra bir kadından ulaşılmaz çok güzel bir yaratığa dönüşmüştü birden. Başını çevirip başka tarafa baktı. "Yarın yeniden bekârlar yurduna taşınırım," dedi.

Küçük Cui, mesafeli duran Fei'ye bakıp onu aslında hiç tanımamış olduğu sonucunu çıkardı. Fei, kendisi gibi bir adamın sahiplenip idare edebileceği türden bir kadın değildi. Ondan korkuyordu ve gerçekten de Er Ling'le evlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Aşağılanma duygusunun beraberinde bir rahatlama hissediyordu. Aşağılanma ve rahatlama, rahatlama ve aşağılanma, işte bu duygularla Küçük Cui, Fei'yi boşadı.

Fei yeniden bekâr hayatına geri dönmüştü. Çocukluk arkadaşlarını ve gençlik yıllarını özlüyordu. Kendisinin işçi sınıfı hayatına gıpta ederek bakan Çiao ile Yo-Yo da büyümüşlerdi. Onlara fabrikayı gezdirdiği, misafir edip tatlılar ikram ettiği günler

çok gerilerde kalmıştı. Her şey ne kadar hızlı olmuştu. Kolejli kız Çiao ile turist rehberi çıkacak olan Yo-Yo, onu da koleje gitmesi için ikna etmeye çalışmışlardı ama Fei kendini küçümseyen acı bir gülümsemeyle, "Ben mi? Benim gibi biri mi?" diye cevap vermişti.

Hiçbir şey olduğu gibi kalmıyordu ve Fei, elbette kendini yalnızlığa mahkûm etmemişti. Çiao'nun akrabalarından biri, bir sanat akademisinde müdürdü ve Çiao, Fei'yi onunla tanıştırmayı planlıyordu; yağlıboya öğrencilerine modellik yapması için ona iş sağlayacaktı. Fei ücretin ne kadar olduğunu sordu ve Çiao, "İki yarım günde yapacağın para, ki bu altı saat ediyor, bir ayda kazanacağın ücrete eşit," dedi.

Fei heyecanla bağırdı: "Vay canına! Neden tereddüt etmişim ki!"

"Ama çıplak. Bütün elbiselerini çıkarıp pozları çıplak vermen gerekecek."

"Ben çıplaklığı severim. Birisi benim çıplak olarak çoktan resmimi yapmalıydı zaten, sence de öyle değil mi?"

Çin'in kapılarını Batı'ya henüz yeni yeni açmaya başladığı bir dönemdi. Çoğu insan, modellik fikrine fazla aşina değildi. Bu yeni çağın ilk modelleri, büyükşehirlerde yaşamalarına ve sanat akademileri için çalışmalarına rağmen hâlâ modelliği ailelerden habersiz yapıyorlardı. Aldıkları yüksek paralar kendileri için mucize gibi bir şeydi ve onları Çin'de iş hayatına atılıp para kazanan işkadınlardan çok daha önce kürk ve pahalı giyinen kadınları yapmıştı. Modeller memleketlerinde bu giysilerle ortaya çıkmayı göze alamazlar, hakir görülen mesleklerini ve yüksek ücretler karşılığı kazandıkları paraları aile ve erkek arkadaşlarından gizlerlerdi. Genellikle evden günlük giysileriyle çıkarlar, caddelerde görkemli bir şıklık içinde gezip piyasa yapmak için sonradan değişip pahalı kıyafetlerini giyerler, için için bu sırrın tadını çıkarırlardı.

Ama o yıllarda bile Fei'nin çekinecek kimsesi yoktu; o kendi kendisinin ailesiydi. Stüdyodaki podyuma çıplak çıkarken öğretmen ve öğrencilerin nasıl tepki vereceklerini bilirdi: Gözlerinde

art niyet değil, bastırılmış bir heyecanla beraber takdir ve beğeni vardı. Böylece fabrikaya gitmemeye başlamıştı. Bir daktilocu olmanın ne özelliği vardı? Bir fabrika müdürü ne kadar kazanıyordu? Müdür yardımcısı Yu? Hayır, Müdür Yu... Bölgenin İmalat Büro Şefliği'ne yükselmişti artık. "Bir müdür ne kadar kazanıyor?" diye düşünüyordu içinden küçümseyerek. Çok yoğundu, meşhur olmuştu ve fabrikadan sürekli hastalık iznindeydi. Bu süre içinde sanat dünyasında biraz tanınmıştı ve ayrıca, üniversiteler, kolejler, ressamlar da onu evlerinde, atölyelerinde resmini yapmak için kiralamak istiyorlardı. Genç artistler genellikle onunla çalışabilmek için aralarında çekişiyorlardı. Fei bu duruma, en fazla parayı verenle çalışmak gibi basit ve dosdoğru bir çözüm bulmuştu. Güzel Sanatlar Merkez Akademisi'nden yeni eğitim gören genç bir ressam (uzun saçlarını savuran o tiplerden) rayicin beş katını ödemişti ve Fei de, elbette, doğruca onunla çalışmaya başlamıştı. Genç adam ailesiyle birlikte çok büyük bir evde yaşıyordu ve kendine ait stüdyosu vardı. Fei genç ressamın babasının Fuan belediye başkanı olduğunu öğrenmişti.

Ressam ona istediği pozu söyledi ve resme başladı; ama biraz eskiz yaptıktan sonra fırçayı bir kenara atıp başını ellerinin arasına aldı. "Hey, neden durdun?" diye sordu Fei.

Ressam, "Çünkü ilgimi dağıtıyorsun."

"Bir fikrim var."

"Nedir?"

"Seviş benimle," dedi Fei sakin bir tavırla. Ressam Fei'yle yattı; bu şekilde sonrasında resim yapmaya tekrar yoğunlaşabilmişti, hatta Fei'ye âşık olmuştu.

Saf, genç bir adamdı, Fei'den birkaç yaş küçüktü. Fei, Çiao'ya adamın başını göğüsleri arasına gömdüğü zaman, Fei onun bir bebek gibi olduğunu düşündüğünü söyledi. Adam ona bunun kendisi için bir ilk olduğunu söylemiş, fakat Fei hareketsiz kalmaya devam etmişti ve sadece hareketsiz kalmak sayesinde her şeyi ele geçirdi. Sonraki günlerde genç adamın belediye başkanı babasıyla Fei yüzünden araları açıldı; çünkü belediye başkanı da Fei'ye ilgi duymuştu. Birkaç kez evde gördüğü Fei'ye yemeğe çık-

makta ısrar etmiş, ayrıca oğlu resim yaparken stüdyoda oturup izlemek istediğini de söylemişti.

Fei ressamın babasından hoşlanmamıştı: Pişkin gülüşü, kurnaz ve güvenilmez bakışları ve bir de o yağlı cildi, hepsi Fei'yi iğrendiriyordu. Genç kadın, bu tip kişilerde bütün çekiciliğin sahip oldukları güçten kaynaklandığına inanıyordu, adam gücün sembolüydü. Gücü bir kere kayboldu mu geriye insan olarak önemli hangi özelliği kalıyordu? Baba hakkındaki bu görüşleri, oğlunu babasından daha çok sevdiği anlamına gelmiyordu. Hayır, Fei kimseyi sevmiyordu. Çiao'ya, baba ile oğlun bir kavgaya tutuşmasını çok arzu ettiğini söylüyordu, böylece bu çiftten ayrılabilecekti. Artık onlarla daha fazla vakit geçirmek istemiyordu.

Fei, Çiao'nun masum bir dinleyici olduğunu düşünüyordu ama öyle değildi. O yıl kolejden mezun olduktan sonra Çiao, Fuan'da bir lisede öğretmenliğe atanmıştı; ama öğretmenliği hiçbir zaman sevmemişti, bir yayınevinde çalışmak istiyordu. Okuduklarına göre, yeni yüzyılın başında yayıncılığın büyük bir sektör haline geleceğini okumuştu. Kariyer geleceğiyle ilgili endişeleri vardı. Kendisini o liseden alıp yayıncılık sektörüne geçirecek güçlü bağlantıları yoktu. Ardından Fei'nin belediye başkanıyla ilgili söylediklerini dinlemiş ve bu onu artık pek de masum olmayan bir dinleyiciye çevirmişti. Bir parça alçakça bir istek olsa da, Fei'ye ne arzu ettiğini söylemiş ve belediye başkanıyla kendisi hakkında konuşması için arkadaşına rica etmişti.

Belki de Fei'nin Çiao'ya bir borcu olduğu fikri aralarında açıkça dile getirilmemiş ama ortak bir görüştü. Borç çok uzun zamandır devam eden bir borçtu ama hiç unutulmamıştı. Bunca yıldır birbirlerinden hiçbir şey istememişlerdi; ama işte şimdi Çiao dile getiriyordu ve Fei borcunu ödeme zamanı geldiğini biliyordu. Bu yüzden Çiao'dan nefret etmiyordu, hatta aksine, Çiao kendisine bu fırsatı verdiği için memnundu bile.

Fei belediye başkanına gidip işi bitirdi. Çok da zor olmamıştı, sadece biraz iğrençti. Adam yağlı göbeğiyle kendi üstünde sürtünüp dururken vücudundan geçen titreşimlere aldırmamaya

çalışmış, sadece Çiao'yu düşünmüştü: Bunu sadece senin için yapıyorum.

Böylece Fei'nin saygınlığını harcayarak Çiao kendi saflığını korumuştu. Dilediği bir iş olan çocuk kitabı yayınevinde işe girdi. On yıl sonrasında aynı yerin müdür yardımcısıydı.

Bir keresinde, Fen'in tıpkı küçüklüğünde olduğu gibi yine kendisinden yana çıkmasını dileyerek bunu Fen'e anlatmıştı. Fen'in, "Önemli değil. Bu hiç de önemli bir şey değil. Fei zaten o tarz bir insan. Kendini bir kere satmakla on kere satmak arasında ne fark var?" demesini beklemişti. Birisinin çıkıp kendisine bunları söylemesini nasıl da istiyordu. İşte o zaman suçluluk duygusundan kurtulacaktı ve kendini bu kadar kalleş hissetmeyecekti. Oysa Fen böyle bir şey dememiş, aksine söylediği şu olmuştu: "Utan kendinden. Çok namussuzsun!"

6. Bölüm

Fen

1

Bazı insanların kaderinde ülkelerinden ayrılıp ömürlerini başka ırkların insanlarıyla beraber geçirmek vardır, Fen gibi. Daha lisedeyken Çiao ona ileride ne yapmak istediğini sorduğunda hiç tereddüt etmeden, "Dışarıya gitmek!" demişti.

Dil öğrenmeye karşı bir kabiliyeti vardı ve çok iyi bir hafızası. Daha ilkokuldayken ortaokul İngilizce ders kitabındaki *Kibritçi Kız* masalını ezberden okuyabiliyordu. Ayrıca annesi Vu'yla karşılıklı hava durumu, yemekler, hijyen vb. konularda İngilizce konuşabiliyordu. Parkta ne zaman yabancılar görse heyecanlanır, sınırlı İngilizce bilgisiyle bile onlara rehberlik etmeye gönüllü olurdu. Sonradan İngilizce okumak için Pekin Yabancı Diller Akademisi'ne gitti; sınıfındaki yabancı uyruklu arkadaşları ona hep, "Çin'e ne zaman döndün?" diye sorarlardı.

İngilizcesi insanlarda, anadili İngilizce olan insanların arasında büyüdüğü izlenimini uyandırırdı. Onlara tüm samimiyetiyle, "Ben hiçbir yere gitmedim. İngilizceyi burada, Çin'de öğrendim," derdi. Daha sonraki yıllarda David adında bir Amerikalıyla arkadaş oldu ve David'in peşinden Amerika'ya gitti. Çiao ona, "Geri dönmeyi düşünüyor musun?" diye sorduğunda, "Hayır, düşünmüyorum," diye cevap vermişti. "Benim hayatım se-

ninkinden çok daha güzel olacak, hem benim David'im var." Çok kibirliydi, belki de kibirlenecek bir şeyi olduğu içindi bu: Amerikalı kocası David ve o akıcı, hafif İngilizce çalan aksanıyla İngilizcesi (bazen David'in bile gramerini düzelttiği oluyordu). Lisedeyken İngilizce daktilo yazmada B düzeyini başarmıştı, TOEFL sınavı ise çerezdi onun için. Çin'den ayrıldıktan sonra ağızlarını açıp konuşmakta güçlük çeken, ürkek, kendinden emin olmayan kimi Çinliler gibi değildi Fen, yabancılarla konuşurken rahattı.

Yeryüzünde diğer insanlarla iletişim kurabilen bir yolcu hayatta mutlaka başarılı olurdu. Fen de bu türden bir başarı hayal ediyordu: Konuştuğu mükemmel İngilizceyi sırf değerlendirmek için mutlaka yurtdışına gitmeliydi. Amerika'da kim bilir ne harika şeyler kendisini bekliyordu, Çin'in sunabildiğinden çok daha fazlasını. Çin ne verebilirdi ki? Ailesi Çin'deydi; ama o yaşta Fen aile bağlarına çok fazla değer vermiyordu. Küçükken ablası kendisi için çok önemliydi. Onu çok sever, ona tapardı ve başı sıkıştığında ilk koştuğu kişi ablası olurdu. Birlikte acı tatlı her şeyi paylaşmışlardı... Bir de dünyada hiç kimsenin bilmediği o korkunç sırrı. Fen hatırladıklarından gayet emindi; hatırladığı şeyler olmuş şeylerdi... Tasarım Akademisi'ndeki küçük yolda açık duran lağım kapağı, içine düşerken havada sallanan Kuan'ın minik elleri ve ablasıyla ellerinin o farklı türdeki kenetlenişi, buz gibi, nemli ve kaskatı... Kendisi Çiao'nun elini sıkmamıştı, bunun tersi olmuştu. Defalarca kendi kendine ele asılanın kendisi değil, Çiao olduğunu tekrar edip durmuştu; kendisinin pasif olduğunu, eline asılındığını ve kendisinin durdurulduğunu. Üstünden yirmi yıl geçmişti ama Çiao'nun eline uyguladığı güç, hâlâ elinde donmuş duruyordu. Çin'i terk etmesinin sebebi bu değildi, değil mi? Bütün bu olanlar üstünde çok fazla düşünüp tartışmak istememişti. O yıl sadece yedi yaşında olmasına rağmen, daha o günlerden içinde çok iyi bir çocuk olma isteği vardı. Lağım çukuru, Kuan, kız kardeşler arasında kenetlenen eller... Onların intikam alma eylemi ve yabancı maddeden kurtulma... Bütün bunlar onun çok mükemmel bir çocuk olmak istemesine neden olmuştu, en iyi ço-

cuk; sanki ancak bu şekilde doğduğu günden beri kendisini mutsuz edip kıskandıran diğer çocuğun ölmesine değecekti.

İyi bir çocuk olma arzusu kadar büyük diğer bir şey Çiao'dan olan beklentileriydi. Kopkoyu giderilemeyen bir gölgenin etkisi altında Fen artık ablasını körü körüne sevip tapmıyordu ve Çiao da kardeşinden sorgusuz sualsiz itaat göremiyordu. Bununla birlikte Fen, ailedeki en önemli bireyin kendisi olduğunu her şekilde çevreye gösterebilmek için, Çiao'nun kendisini sevip şımartmasına müthiş ihtiyaç duyuyordu. Aralarına ilk ayrılık anorak meselesiyle girmişti. O aralar Fen, Pekin Yabancı Diller Akademisi'nde öğrenciydi. Çiao bir yazarla yaptığı görüşme için Pekin'den yeni dönmüş, onu arayıp buluşmayı teklif etmişti. İkisi de çok sevdikleri yoğurt yemek için bir dondurmacıya gitmeyi dört gözle bekliyordu. O günlerde *Kraft's and Wall's*'un süt ürünleri henüz daha Çin'e girmemişti ve Pekin'de yoğurt, yağlı kâğıtla mühürlenip etrafına lastik geçirilmiş, kalın, kaba, beyaz seramik şişelerde satılıyordu. İçmek için yağlı kâğıdı bir pipetle deliyor, sonra da höpürtülerle yoğurdu içinize çekerek tüketiyordunuz, çok lezzetliydi. Çiao, Fen'e yoğurt ısmarlamış ve bir de yanında bir konferans için gittiği Şanghay'dan ona aldığı yünlü mini eteği getirmişti. Fen'e kıyafetler almayı seviyordu, nereye gitse bunu yapmayı hiç ihmal etmezdi. Ama o gün Fen'in dikkatini çeken şey etek değil, Çiao'nun giydiği rüzgârlık olmuştu. Dedi ki: "Çiao, rüzgârlığın pek hoşmuş. Çok beğendim."

"Evet, ben de seviyorum."

"Bana da bir tane alsana."

"Yurtdışından ithal bu."

"Kim aldı sana bunu?" diye sordu Fen.

"Feng Ying."

"Yani Çin'de bulamaz mısın?"

"Bulamam sanırım."

"O zaman ben ne yapacağım?"

"Bekle. Buna benzer bir şey bulunca, sana alırım."

"Aslında bunu şimdi bana verebilir ve benzerini bulunca kendine bir yenisini alabilirsin."

Çiao, Fen'in böyle bir şey söylemesine çok şaşırmıştı. Kız kardeşinin bu kadar doğrudan üstündeki rüzgârlığı çıkarıp kendisine vermesini istemesi Çiao'yu utandırmıştı. Fen'e her şeyi verirdi ama bu rüzgârlığı değil; ve bu sadece ithal mal olması ve Feng Ying'in hediyesi olması yüzünden de değildi. Fen'in kendisinden istediği şeylerin hep garip ve biraz canını sıkan türden olması yüzündendi. Ne diyeceğini bilemedi ve ikisi de bir süre garip bir sessizlik içinde oturdular. Sonra Fen sordu: "Abla, beni seviyor musun?"

"Seviyorum tabii, sevdiğimi biliyorsun."

"Eğer beni seviyorsan, o zaman sevdiğim şeyleri bana verebilmelisin."

"Sen *sevmekten* bunu mu anlıyorsun?"

"Evet."

"Ama ben öyle görmüyorum."

"Yani rüzgârlığı bana vermiyor musun?"

"Verebileceğimi sanmıyorum."

Bu herhalde Çiao'nun Fen'e ilk kez bir şey için hayır deyişiydi. Çarçabuk ama net bir şekilde söylemişti. Kendini huzursuz hisseden Çiao sorunun ne olduğunu bir türlü saptayamadı. Belki de hata etmişti. İstediği şeyi Fen'e neden veremeyecekti ki? Ama verememişti işte.

Tabii Fen bu duruma bozulmuştu (duygularını gizlemeye asla çalışmazdı). İkisi karşılıklı oturup gözlerini önlerindeki boş yoğurt şişelerine dikmiş, başka neden sohbet edeceklerini bilemiyorlardı. Konuyu değiştirmek ortamı yeniden yumuşatmaya yetecekti belki ama bunu bile yapamadılar. Onlar kız kardeştiler ve birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Konu değiştirmek, birbirlerine yakın olmayan insanlar arasında işe yarardı ama kız kardeşler açısından böyle bir şey yapay olurdu. Birbirleriyle göz göze gelmemeye çalışıp bir süre konuşmadan oturdular, ardından Fen saatine bakıp, "Gitmem gerek," dedi.

Çiao, "Eteği unutma," dedi. Fen isteksizce yeni yünlü eteği alıp sırt çantasına sanki, "Etek yetmez, bir rüzgârlıkla aynı şey değil," dercesine gelişigüzel tıktı.

Geçmişte olan bazı olayları dile getirmek tabudur (ve aile içinde böyle bir sürü konu olabilir), rüzgârlık konusu gibi. Bazı şeylerse her zaman hatırlanıp anılır, üstünde gülmek için. Örneğin, aile içinde Fen'in inanılmaz taklit yeteneği hakkında konuşulurken, hep onun boynu tutuk akrabalarından birini nasıl taklit ettiği hatırlanırdı: Taklit etmek için boynunu kasmış ama daha ağzını açamadan büktüğü için sonunda kendi boynu da tutulmuş ve iki gün okula gidememişti. Çiao onun boynuna masaj yapmak için ısıtılmış merdane kullandığında Fen, Fuan aksanıyla aynı şekilde telaffuz edilen merdaneyi kastederek, *"Pervaneyi* bana ver," demiş, merdane "pervane" olmuştu. Fuan'lıların merdaneyi o şekilde söylediklerini ilk Fen fark etmişti. İşte bunlar gülerek hatırlanıp gündeme getirilebilecek şeylerdi; bunlar Fen'in özelliği olup onun parçasıydılar, hayat dolu biri oluşunun, ayakları yere basan biri oluşunun sebebiydiler. Fen Amerikan vatandaşı olduktan sonra bile ve Çiao'yla sürekli sürtüşme halindeyken dahi, buz gibi ama aynı zamanda çok hassas olan kalbi, gençlik yıllarına dair bu türden şeyleri hatırladığında birden sımsıcacık olurdu.

Ama sadece bir anlık bir sıcaklıktı bu. Sıcaklığı sürekli devam ettirmek, gerçek bir Amerikan vatandaşı olmayı öğrenmiş (suyu soğuk içmek, işyerinde kocaman yudumlarla kahve yuvarlamak, yemeklerden sonra naneli diş ipliğiyle diş temizliği yapmak, kolaya bol buz koymak, sabahları sıcak duş yapmak, sadece bir kez giydikten sonra gömlek yıkamak, domuz etini yalnızca arada sırada tüketmek, mutfakta kızartmalardan kaçınmak, güzel araba kullanmak –özellikle geri geri giderken– düzenli olarak diş hekimine gitmek, vitaminler almak vs.) Fen için pek de Amerikanca tutumlar değildi; yatakta kesinlikle içine kayıverilecek tipte yorgan yoktu, hatta ne kadar az örtü varsa o kadar iyiydi... Bulunduğu çevreye çabuk adapte olabilen biriydi, ya da başka türlü söylemek gerekirse, David'e bir an önce uyum sağlamaya istekliydi.

David, Fen'i sevmediğini hiçbir zaman dile getirmemişti, onu hâlâ "benim küçük tatlı bezelye tanem" diye çağırmaya devam ediyordu. Oysa evlenmelerinin üstünden fazla bir zaman

geçmeden Alman bir kadınla ilişkiye girmişti, kendisinden on yaş büyük eski bir arkadaşıydı kadın. Adamın evlenmiş olması onları ilişkiye girmekten alıkoymamıştı. Eğer Fen'i seviyorsa, o zaman bu Alman kadınla ilişkiye girmek de ne oluyordu? Bu Fen'in tahammül edemeyeceği bir şeydi, özellikle de Amerika'da yaşamaya başladığından beri. Eğer bu Çin'de olsaydı, kocasıyla kavga etmek yerine ailesinin yanına geri döner ve şikâyet eder, ya da yardım için arkadaşlarına başvururdu; ama Amerika'da yaşıyordu, ailesi orada oturmuyordu ve gerçek anlamda yakın bir arkadaşı da yoktu. Akıcı İngilizcesi bu ülkede başkalarıyla olan iletişimindeki engelleri ortadan kaldırıyordu ama kalbindeki engellere pek faydası olmuyordu; ve kalbinde engel vardı. David Alman kadınla birlikte olurken, ilk kez olarak bu ülkeye ait olmadığını hissetmişti. O bir yabancıydı ve hiçbir zaman Amerika Birleşik Devletleri'nde David ile Alman kız arkadaşı arasındaki gelişmelerin gizemini anlayamayacaktı. David ile çok şiddetli kavgalar etmişler, ona hiç zorlanmadan "Orospu çocuğu!" diye haykırmış ama onun bu bağırmaları David'in kız arkadaşını daha sık görmesine neden olmuştu. Adam Fen'den boşanmak istemiyordu, çünkü kız arkadaşının da kocası vardı.

Fen bütün bu olanlardan Çin'deki ailesine hiç bahsetmemişti; kimseye hiçbir şey anlatamamanın acısını daha sonra yine kendisi çekmiş, tıpkı hastalığı olan birisi gibi, Fen etkilerini sonradan görmüştü. David'in sadakatsizliği, ailesine yazdığı mektuplarda birbirlerini ne kadar sevdiklerini özellikle vurgulamasına neden oluyordu, üstelik onunla ilgili kafasının karışık olmasına rağmen. Hayat boyu mutlu bir çift olarak ömür sürseler bile, bir Asyalı ile bir Batılının birbirlerini her anlamda anlamalarının hemen hemen imkânsız olduğunu kimse Fen'den daha iyi bilemezdi. Eğer yüzde altmış anlaşıyorlarsa bu iyiydi. Fen bunu kabul etmek istemiyordu ama sürdüğü yaşam acımasızca bu yargıya varmasına neden olmuştu; başkalarıyla paylaşamadığı bir yargı, çünkü kazanan olarak bilinmek istiyordu. Gerçekten de herkesten iyi bir hayat yaşadığını ailesinin anlamasını ve kabul etmesini istiyordu.

Peki ya hastalığın ardından ortaya çıkan etkiler? Onlar Fen'in kontrolünü ele geçirmişlerdi, hiç sebep yokken kuruntu yapması-

na neden oluyorlardı. İçgüdüsel olarak David'in yaşı kendinden büyük kadınlardan hoşlandığını hissetti, böylece bütün yaşı ileri kadınlara karşı bir tetikte olma hali baş göstermişti, hem kendinden hem de David'den altı yaş büyük olan Çiao da dahil. Çiao'nun resimlerinin ortalıkta olmamasına özen gösteriyordu, sadece ikisinin çocukluk yıllarına ait tek bir resim vardı evde; resimde Fen aptalca gülerken, Çiao kaşlarını çatmış ve asık suratlı çıkmıştı. David sormuştu: "Kız kardeşinin neden son zamanlarının hiç resmi yok? Onun fotoğrafını görmek isterdim. Bize hiç yollamamış mı?" Fen de ona, eski günleri düşünmekten hoşlandığını ve sadece çocukluk resimlerinin kendisini eski günlere, Çin'deki geçmiş günlere götürdüğünü söylemişti.

Ah, Çin'deki eski günleri.

Fen'in özgüveni dibe vurduğunda bile David'leÇin'edönmeyi istememişti. Kendi evlerinde David'in bir Alman kadını beceriyor olması bile, onunla Çin'e dönmesinden daha iyiydi. Bundan öyle korkuyordu ki, Çiao'nun David'i İngilizce olarak heyecanla "Gelirseniz çok seviniriz!" demesini duymaya dahi katlanamıyordu. Paralel telefondan Çiao ile David'in konuşmasını bölerek, "Abla, aksanın korkunç! İngilizceyi nerede öğrendin?" demişti. Çiao ile David arasındaki konuşmayı Çiao'nun aksanını eleştirerek sonlandırmıştı; neredeyse Çiao'ya susması için bağıracaktı. Fen'in böyle kabaca araya girmesine David bozulmuştu. Telefonu kapattıktan sonra aralarında tartışmışlardı. David, "Canım kiminle isterse onunla konuşmaya hakkım var. Konuşmamızı bölmemeliydin," demişti.

Fen de, "Ben sizi bölmedim. Ben sadece kız kardeşimi daha fazla İngilizce konuşması için teşvik etmeye çalışıyordum. Biraz ilerlemiş," dedi.

David bıyık altından güldü. "Sen onu teşvik etmiyordun; sen onunla alay ediyordun."

"Sen Çince bilmiyorsun ki! Nasıl böyle saçmalıyorsun?"

"Sesinin tonundan anlayabiliyorum, dostça değildi, ayrıca sesin de fazla yüksekti. Siz Çinliler çok bağırarak konuşuyorsunuz."

"Ne olmuş bağırıyorsak? Biz Çinlilerin bağırarak konuştuğumuzu madem biliyorsun, o zaman yüksek bir sesin dostane olup olmadığını bilemezsin."

"Az önce ses tonunla ilgili söylediğimde hâlâ ısrar ediyorum. Seni tanıyorum."

"Beni tanıyor musun? Ömrünün sonuna kadar uğraşsan da beni tanıyamazsın."

"Böyle söyleme. Ömrünün sonuna kadar deme."

"Ömrünün sonuna kadar... Ömrünün sonuna kadar... Ömrünün sonuna kadar!"

David birden gülüp, "Hadi barışalım," dedi. Belki de Fen'i seviyordu. Sadece Çinli karısının anlamadığı bir sürü yanı vardı. Örneğin, Fen'in neden kendisinin onunla beraber Çin'e geri dönmesini istemediğini hiç anlamıyordu. Beş yıldır Çin'e gitmemişti. O zamanlar Pekin'de babasının acentesinde staj yapıyordu ve Çince birkaç basit cümle öğrenmişti, aralarından sadece birini hatırlıyordu: "Biraz kola içmek." Çin'i yeniden görmeyi, eşinin anne babası ve baldızıyla tanışmayı gerçekten de çok istiyordu.

2

Çiao, Pekin Uluslararası Havalimanı'nda Fen'i bekliyordu. Çocuk Kitapları Yayınevi'nin henüz müdür yardımcısı olmamış, hâlâ ana editörler odasında editör şefi görevindeydi. Feng Ying'le hikâyesi tamamıyla geçmişte kalan bir şey olmuştu, ki bu da o aşkın karamsarlığından gerçek anlamda kurtulması anlamına geliyordu. Dinlenmeye ve yaralarını iyileştirmeye ihtiyacı vardı, iyileşmeye; ve ancak tam anlamıyla bir kurtulma iyileşmeyi sağlayabilirdi. Belki sevmeyi bilen bütün kadınların aşkta "iyileşme" kabiliyeti vardı, tıpkı yabani otlar gibi, bereket dolu bir hayat: Çayırları silip süpüren yangınlar bile uzun otları yok edemez/ onlar baharın hafif rüzgârlarıyla yeniden canlanırlar."

Çiao iyileşmişti.

Bu iyileşmekle geçen birkaç yıl içinde Çiao bütün enerjisiyle zekâsını işine vermişti. Dikkatini vererek, iyi düşünerek, iç huzuruyla çalışıp, yayınevine küçümsenmeyecek kârlar getirmeyi

başarmıştı. Gözyaşları artık çekmecelere damlamıyordu, dış görünümü de yavaş yavaş düzelmeye başlamıştı. Acaba hâlâ bir şansı var mıydı ileride? Çiao beklemede gibiydi, tecrübeli birinin kendine hâkimiyeti ve ısrarlı birinin beklentili önsezisiyle. Sadece artık gerçek mutluluğun mücadeleyle kazanılamayacağını anlamış, rekabete mecali yoktu. Bazen aklına postanede gördüğü bir kız gelirdi. Milli Bayram'ın olduğu gündü; postane bankasından para çekmeye gitmişti. Uzun bir kuyruk vardı ve kendisi en arkalardaydı. Kızın telefon konuşmasına kulak misafiri olmuştu; aslında ilk başta boş gözlerle sadece kızın sırtına bakmaktaydı. Arkasından baktığı haliyle ankesörlü telefonda konuşan kız taşradandı. Saçlarını örüş biçimi, hali, duruşundaki güç kuvvet ve telefonu tutan eli, hepsi onun köylü olduğuna işaret ediyordu. Sağlıklıydı, bir parça hırpani bir hali vardı ve halinden çok da memnun değildi. Yaptığı görüşme sırasındaki konuşmalardan bir kolejde veya teknik lisede öğrenci olduğu anlaşılıyordu, tabii bundan da Fuan'daki okula sınav kazanıp geldiği. Görünüşe göre konuştuğu kişi erkekti. Çiao kızın taşra aksanlı Mandarin Çincesiyle karşısındakine, "Okulun kaç gün tatil yapıyor?" diye sorduğunu duydu. Diğer kişi cevap verdi ve kız da, "Biz de üç gün tatiliz. Eve gitmeyi düşünmüyorum, ya sen?" dedi. Karşıdaki herhalde hayır dedi ki, kız sevinçle, "Bu harika! Bizim okula gelsene, eğleniriz," dedi. Telefonun diğer ucundaki reddetti ve kız onu ikna için çalışmaya başladı. İşte bu noktadan sonra Çiao kulak kesilerek kendini konuşmayı dinlemeye verdi.

Kız az önceki halinden daha gerginleşmiş gibi geldi Çiao'ya, sağ kolunu iyice bedenine kıstırmıştı, sanki koltuk altından bir şey düşmesin diye sıkı sıkı tutuyormuş gibi. Biraz daha uzun konuşabilmek için makinedeki deliğe sürekli bozuk para atıyordu, sırtından oldukça huzursuz olduğu belli oluyordu. Diyordu ki: "Hadi, yurtta herkes gidiyor, çok eğleniriz. Ne? Sınavlara mı çalışman lazım? Hayır, hayır, ben gelmeni istiyorum..." Kız bunu söylerken olduğu yerde kıvranmaya başlamıştı. Bu manzara Çiao'yu biraz rahatsız etmişti ama kızın telefonla görüştüğü kişinin bir erkek olduğu çıkarımını da destekliyordu. Kız adamı

baştan çıkarmak için devamlı "Hayır, hayır, hayır, gel lütfen. Bizim yurtta kimsecikler olmayacak, hayır, hayır..." diyerek, belli ki fazla alışılmadık bir yola başvuruyordu. İkna etme çalışmaları açıkça davet etmeye, yalvarmaya, mırıltılara... ve daha nelere dönüşmüştü. Sonunda zorlanarak biraz kendisini toparladı, sesinin normal çıkmasına çalışıyordu. "Dert değil. Özür dilemen gerekmez. Sınavların eğlenmekten daha önemli olduğunu biliyorum. O zaman başka bir zaman buluşmak için planlaşırız. Tamam, bye..." Ama aynı esnada Çiao, onun telefonu tutan elinin titrediğini, elinin eklem boğumlarının ahizeyi sıkmaktan bembeyaz kestiğini görmüştü. Kız telefonu kapayıp aceleyle dışarı çıkarken gözyaşları içindeydi. Çiao içinden, hiç takmamış gibi görünen bu yabancı kıza karşı bir acıma ve yakınlık hissiyle doldu. Kimsenin bir şey fark etmediği bir andı; postanenin gürültüsü ve keşmekeşliği kızın utancını örtmüştü. Çiao fark etmişti ama sempatisini kıza gösterebilecek, dünyadaki tek mutsuz kişinin kendisi olmadığını söyleyebilecek durumda değildi. Kızın yaptığı görüşme hiç şüphesiz çok cesurcaydı, bir erkeğin tatilini ele geçirmeye çalışmak. Bir kız harekete geçti mi kaybetmeye mahkûmdu. Geçmişte Çiao da olaylara yön vermeye çalışmıştı, bütün enerjik, genç insanlar hayatı fethetmek isterdi, öyle ya da böyle, safça bir düşünceydi belki ama saçma değildi.

Fen'in uçağı inmişti. Çiao kalabalığın içinde valizini bekleyen neredeyse beş yıldır görmediği kız kardeşini uzaktan bile hemen fark etmişti. Fen eskisinden daha inceydi ve üstünde yere değecek uzunlukta kırmızı yün mantosuyla daha uzun görünüyordu. Bagaj arabasını bir kenara itti ve sarıldılar. Çok iyi görünmüyordu. Çiao, Amerika'da yaşayan Çinlilerin genelde fazla sağlıklı görünmediklerini, beyaz insanların arasında yüzleri sanki daha da kararmış gibi durduklarını çok önceleri fark etmişti. Ayrıcalıklarla dolu bir hayatı olan (güzel bir ailesi olan, üniversite mezunu olup uluslararası bir yatırım şirketinde çalışan) Fen gibi birinin bile yüzüne sağlıklı biçimde yansımamıştı. Güldüğünde Çiao onun göz kenarlarındaki kırışıklıkları fark etti, oysa Fen daha otuzunda bile değildi.

Onunla kıyaslanınca Çiao, yani hâlâ kendi ülkesinin vatandaşı olan bu Çinli kadın ışıl ışıldı. Fen iç geçirerek "Abla, seni eskisinden daha... daha çekici göreceğimi tahmin etmezdim," demekten kendini alamadı.

"Gerçekten de böyle mi düşünüyorsun?" diye sordu Çiao.

"Gerçekten de böyle," dedi Fen. Terminalden çıkıp otoparka geldiler ve Çiao'nun yayınevinden ödünç aldığı Peugeot'ya bindiler. Fen, "Ben eve trenle gideceğimizi sanmıştım, kolejdeyken yaptığımız gibi," dedi.

Çiao, "Artık böyle yapmak zorunda değiliz. Bak buraya kadar ben sürdüm," diye karşılık verdi.

"Bu senin mi?"

"Hayır, yayınevine ait."

"Yayınevinin arabasını kullanmak senin ayrıcalıklarından biri mi?"

"Henüz değil, ama bu özel durumlar için sorun olmuyor."

"Amerika'da böyle bir şey asla olmaz," dedi Fen. Çiao, Fen'in bunu kıskançlıkla mı, yoksa küçümsemeyle mi söylediğini anlayamamıştı.

Doksan yedi kilometrelik bir yolculuktu ve eve hemen vardılar. Gecenin ilerlemiş bir saati olmasına rağmen, Yişun ile Vu yatmamış onları bekliyordu. Hâlâ Mimari Tasarım Akademisi'nin sitesinde oturmakla birlikte yeni bir daireye taşınmışlardı. Dört yatak odası ve iki salonuyla Sazlık Nehri Çiftliği günlerinde oturduklarından üç kat ve Fen Amerika'ya gitmeden önce oturduklarından iki kat daha büyük bir evdi. Fark çok belirgindi. Fen uçaktan iner inmez bir sürü değişiklik görmüştü. Değişmeden kalmış tek şey karanlık ve kalabalık haliyle ve her zamanki kayıtsız tavırlı gümrük memurlarıyla havaalanının kendisiydi. Ama havaalanından çıkıp eve varır varmaz her şey farklı görünmüştü. Ailesi ve ablası, aydınlık, ferah, sıcacık evlerinde onun etrafını almışlar, anında kokusu burnuna çarpan kaburgadan kemik suyuna çorbayla onu karşılamışlardı. Bu, Yişun'un özellikle onun için hazırladığı vonton çorbasının suyuydu; herkes vonton çorbasının Fen'in en sevdiği çorba olduğunu bilirdi.

Buharı tüten çorba ortaya geldi; minik, açık sarı renkte karidesler, zümrüt rengi yeşil soğanlar, kıyılmış, sarmısakla karıştırılmış hardal otu, içine birkaç damla yosun ve susamyağı, hepsi ortaya müthiş bir çorba çıkarmıştı. Fen bir solukta iki kâse çorbayı içip bitirdi, yemek çubuklarını bıraktı ve birkaç defa üst üste, "Bu gerçekten çok güzel olmuş!" dedi. Buraya, aralarına bir nevi kahraman bir fatih gibi geri dönüp, gerekirse küçümseyici bir tutum takınmaya hazırlıklı gelmişti. Ama iki kâse vonton çorbasından sonra pes etmiş, eski anavatanını kendi yeni evinden çok da farklı bulmamıştı (Çiao'nun yayınevinin arabasıyla Pekin'e gelip kendisini alışı ve onun da kendine ait bir dairesinin olması). Böylece daha fazla Amerikanvari tavırlarına devam edemeyip duygularının kontrolünü yitirmiş ve ağlamaya başlamıştı, hıçkıra hıçkıra değil, için için. Yüzünü yukarı kaldırmış, ağzını açmış, nasıl göründüğünü hiç düşünmeden birden ağlamaya başlamıştı. Bu şekilde ağlamaya hayrandı Çiao ve kendisi bunu yapamıyordu. Ancak Fen ağlamaya başlayınca Çiao kız kardeşinin geri döndüğünü ve bu kişinin gerçekten kız kardeşi olduğunu hissetti.

Fen'in ağlaması herkesi üzmüştü ve bitince Yişun sordu: "Hayat nasıl gidiyor?" Bunun üzerine Fen onlara Amerika'daki hayatından bahsetmeye başladı, onun yolladığı mektuplardan ve telefon görüşmelerinden zaten bildikleri şeyleri. "David'le birbirimizi deli gibi seviyoruz" cümlesini hepsi biliyordu ama Fen'in bir restoranda çalıştığını bilmiyorlardı. Gülerek Fen onlara birkaç yıl önce mastır yapmak istediğini ama David'in bu fikri beğenmediğini anlattı. Buna gücenen Fen onun parasını reddetmiş ve bir yandan derslerine çalışırken bir yandan da bir sigorta şirketinde çalışmaya başlamıştı. Sınıfından bir Fransız arkadaşı, Virginia, okulun harçlarını ödeyebilmesi için bir restoranda çalışmaya onu teşvik etmişti. Fen Amerika'ya gelip de masalara hizmet edeceğini veya bulaşık yıkayacağını hiç düşünmediğini söyledi, bu ya İngilizce bilmeyenlerin, ya da yeşil kartı olmayanların yapacağı işlerdi. Onun Amerikan vatandaşlığı vardı ve de bir evi, öyleyse neden bir restoranda çalışacaktı? Virginia ona çok çabuk para kazanıldığını söylemişti. İşgününün ardından önlük cebin-

deki avuç dolusu bahşişleri saydığın zaman farklı şeyler hissediyordun. İnsanı bağlıyordu. Virginia çoktan bağımlısı olmuştu bile. Fen'e kendi çalıştığı zengin bir semtteki restorana gelmesini söylemiş, oranın patronu da Fen'e ne iş yapabildiğini, neye yeteneği olduğunu sormuştu. Fen, "Şey... aslında bir yeteneğim var. Şarkıları çok hızlandırılmış söyleyebilirim," deyince, patron şaşırıp, "Hızlandırmak da ne demek?" diye sormuştu. Fen, 33'lük bir plaktaki şarkıyı 78'liğin hızında söyleyebileceğini söylemiş ve ardından da başlamıştı söylemeye. Patron gülmüştü. Fen gibi akıllı bir kızı bulaşık yıkamaya nasıl verirdi? Fen'in kıvrak zekâsı ve akıcı İngilizcesi onu etkilemişti; böylelikle Fen restoranda garsonluk yapmaya başlamıştı. Fen, kendisinin de kısa zamanda işin bağımlısı olduğunu ve neredeyse sigorta şirketindeki işini bırakacak hale geldiğini anlattı. O sahici dolarların sizin cebinize girdiğini görüp de nasıl bağımlısı olmazdınız? Bazen tatsız olaylar da oluyordu tabii. Restoran çok zengin bir semtteydi ve gelen misafirler hep çok şık insanlardı. Bir gün David'in anne babası, yani kayınpederi ve kayınvalidesi restorana yemeğe gelmişlerdi. Fen restoranda çalıştığını anlamasınlar diye paniklemiş ve arka tarafta saklanmıştı. Onun ortalıkta olmamasını fırsat bilen şık giyimli bir çift de hesabı ödemeden restorandan ayrılmışlardı. Fen bunu fark edince arkalarından koşmuştu, ne olursa olsun parayı almaya kararlıydı. Parayı geri alamazsa patronu bunu ondan alırdı. Fen çiftin ne kadar hızlı yürüdüklerini görünce durumun bir yanlışlık olmadığını anladığını söyledi. Kararlı bir şekilde daha hızlı yürümeye başlamış ve onları iki blok sonra yakalayana dek ısrarla peşlerinden gitmişti. Sokakta bağırmak istemiyordu ama içinden biraz da kendini cesaretlendirmek için onlara küfrediyordu: Pis itin boku! Pis Amerikan it boku! Sonra onların yanına yaklaşıp sakin davranabilmek için bütün kontrolünü toplamış ve "Beyefendi, hesabı ödemeyi unuttunuz," demişti. Uzun boylu sarışın adamla kadının hemen hemen aynı anda yüzlerinde beliren şaşkın ifadeyi Fen sadece gerginliğin ve yalancılığın iğrenç bir delili olarak yorumlamıştı. Numaradan şaşırmış gibi yapmalarının amacı Fen'e hata ettiğini düşündürmekti ama Fen tekrar etmişti,

sakin bir tavırla ve kibarca, "Üzgünüm beyefendi, ödemeyi unutmuşsunuz. İşte hesabınız," demişti. Onlarla kıyaslanınca Fen ufak tefek görünüyordu ama sert yüz ifadesi ve resmi bir tavırla İngilizce konuşması çifti kendisini ciddiye almaya mecbur bırakmıştı. Adam itiraz etmeye kalkışınca Fen ekledi: "Eğer ödemeyi reddederseniz, polis çağırmak zorunda kalırım." Daha fazla tartışmadan çift hesabı ödemiş, hatta Fen'e bahşiş bile bırakmışlardı.

"Bu işe sonra ne oldu?" diye sordu Çiao, gözlerine yaşlar dolmaya başlamıştı. Fen ona daha sonradan bir restoranda çalıştığını David'in öğrendiğini ve gelip kendisini bulduğunu anlattı. Onu alıp eve getirmiş ve bu tip işlerde çalışmaması gerektiğini söylemişti. Onun mastır yapmaya devam etmesine razı olmuş ve harçları "tatlı küçük bezelyesi" için kendisinin ödeyeceğini söylemişti.

Fen bir parça yorgundu ama iki kız kardeşin de uykusu yoktu ve sabaha kadar yatmadılar. Daha sonra uykusunda Çiao kötü bir rüya gördü. Rüyasında, toprak bir setin üstünden geçerken aşağıdan cılız bir sesin kendisine seslendiğini duymuştu: "Abla, kurtar beni! Abla, kurtar beni..." Çiao çömelip bakınca Fen'in setin alt kısmından yukarı tırmanmaya çalıştığını gördü. İlkokuldaki haliydi, saçları kısacık kesilmiş, üstünde siyah puantiyeli pembe fitilli kadife ceketi vardı ve yüzü gözü çamur içindeydi. Çiao, Fen'i yukarı yanına çekmek istiyordu. Yamacın alt tarafında ırmak falan yoktu ama Fen sırılsıklamdı. Gözleri iri iri, ağzı kocaman açılmış ve nefes nefeseydi; ağzı leş gibi balık kokuyordu ve ağır ağır yosun kusmaya başladı. Çiao çok üzülmüştü, Fen'in ağzındaki yosunlardan onun uzun bir zamandır suyun altında yaşadığı anlaşılıyordu. Çiao, Fen'in ağzında yosun görmek istememişti; ağzından yosunları ayıklamak için elini uzattı, diğer eliyle de sıkıca Fen'i tutuyordu. Ya da, yosunları dışarı çekiyordu demek daha doğru olur, Fen'in ağzında büyüyen yosunlar. Yosunlar sonsuzluk kadar uzundu; onları yakalayıp çıkarmak ve incelemek için parmağını Fen'in ağzına sokması gerekiyordu... ta ki Fen kusma noktasına gelene kadar; derken uyandı.

Uyandığında hıçkırarak ağlamakta olduğunu fark etti. Fen karşı yatakta mışıl mışıl uyuyordu. Fen, yorganın altında kıpırdayan bir kurbağa gibi bütün gün bir o yana bir bu yana devrilip uyudu, sanki Amerika'da uyuyamadığı günlerin acısını çıkarıyordu, tıpkı Sazlık Nehri Çiftliği'nden döndüğünde Vu'nun yaptığı gibi. Ayrıca Amerika'daki beş yıllık uykusu gerçek uyku değildi sanki. Sadece Çin'deki uyku gerçek uykuydu ve bir Çinli Çin uykusu almalıydı: Rahat, fütursuz, bir kâbustan uyandığında yanı başında ailesini bulacağı bir uyku.

Fen sonunda esneyip gerindiğinde Çiao'nun kızarmış şiş gözlerle kendisine baktığını gördü. Göz kırpıp sordu: "Ne oldu?" Çiao ona gördüğü rüyayı anlattı. Biraz da batıl inançla, kötü bir rüyayı anlattığında etkisinin yok olacağına inanıyordu. Fen etkilenmişe benzemiyordu. Başını ellerinin üstüne koyup tavanı seyrederek dedi ki: "Aslında hiçbirinizin benim için endişelenmesine gerek yok. Halim rüyanda gördüğün kadar kötü değil. Ben iyiyim."

Çiao açıkladı: "Ben sen mutsuzsun demeye çalışmıyordum. Bu sadece bir endişe; rüyamda gördüğüm endişelenmeyi engelleyemem. Nihayetinde sen orada bir başınasın."

"Nasıl tek başınayım? Kocam ailem değil mi? Tek başına demişken, sen de tek başınasın ama hep bana acıyorsun."

Çiao bir kez daha Fen'i hiç tanımadığını düşündü. Ruh hali, Amerika'daki hayatının göstermeye çalıştığı kadar güzel olmadığına işaret ediyordu ama Çiao bir şey söyleyemedi.

3

Fen'in ziyaretinde güzel geçen anlar da olmuştu. Bir gün, Çiao'nun hem genç kızlık hem de liseden sınıf arkadaşı Yo-Yo, Fen'i akşam yemeğine aldı.

Yo-Yo bir şef aşçı olma hayalini gerçekleştirmişti. Fuan şehir merkezinde, "Kuzey ve Güney'in Büyük Spesiyalleri, En Taze Deniz Mahsulleri" adlı restoranın karşısında, "Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Mini Lokantası" diye ufak bir yer açmıştı. Yo-Yo diğer işletmenin tabelasını ne zaman görse, sözcüklerin altında yatan

kaba bir kibir olduğunu düşünür, içi sıkılırdı. Demek *büyük* olduğunu düşünüyorsun? Ben küçük kalmak istiyorum, küçük-tava yemekleri, küçük ama önemsiz değil, samimi türde, asla eskimeyen o güvenilir aile atmosferi içinde. Lokantanın ismi kendi fikri değildi. Pekin'de, "Feng Teyze'nin Tava Yemekleri Mini Lokantası" adlı çok iş yapan bir yer vardı. Çiao da o restorana gitmiş ve Yo-Yo'ya oradan bahsetmişti. Yo-Yo, "Ben de 'Meng Teyze'nin Tava Yemekleri Mini Lokantası' diye bir yer açarım," dedi.

Çiao, "Tava yemekleri kulağa iyi geliyor ama Meng Teyze kısmı iyi bir fikir değil," diye karşılık verdi. "Her nedense ne zaman 'teyze' ismini görsem aklıma *Ram Şehri'nde Gizli Görev* filmi ve o eski filmdeki korkunç teyze geliyor. Neden 'Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Mini Lokantası' demiyorsun? Evet ya, adını 'Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Mini Lokantası' koymalısın." Şanghay deniz yılanı, erikli ballı sosa yatırılmış kaburga, biraya yatırılmış tavuk, salamura sebzeli tilapia Balığı ve şalgamlı çıtır krep gibi spesiyallerle Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Mini Lokantası çok iyi iş yapıyordu. Lokantanın mutfağı için kimse belli bir tarzda olduğunu iddia edemezdi ve buna Yo-Yo da aldırmıyordu. Kanton mutfağından Şandong'a kadar uzanan bir yelpazede her şeyden biraz vardı. Yo-Yo çok açık fikirliydi ve neyi lezzetli bulursa pişiriyordu. Örneğin, salamura sebzeli tilapia balığı sadece Fuan'a özgü bir yemekti ama çok lezzetliydi ve Yo-Yo büyük özenle hazırlıyordu.

Çiao, Fen'e sordu: "Yo-Yo'yu hâlâ hatırlıyorsun, değil mi?"

"Elbette hatırlıyorum; ve bir de o müthiş güzel Fei'yi," dedi Fen. Küçükken payına düşen sütü onlar için ayırıp sonra da Çiao'nun peşinden Yo-Yo'ların evine gidişleri geldi aklına ve nasıl sabırsızlıkla o gizemli minyatür kartoplarının olmasını bekledikleri.

Yo-Yo'nun açtığı Tava Yemekleri Mini Lokantası'nın sevimli, özel bir köşe odasında yemekteydiler. Bir süre sonra Fei de aralarına katıldı, gelirken yanında onun için hediye olarak kırmızı boyalı antika bir bilezik getirmişti. Fen, kız kardeşinin arkadaşlarına kendisinin hediye götürmeyi hiç düşünmediğini fark etti o an. Amerikalılar böyle ince davranışlara Çinliler kadar önem

vermezlerdi ve fazla hediye de verilmezdi. Ama Fen gerçekten bir Amerikalı mıydı? Aslında özünde kendini öyle görmüyordu, ama ne yazık ki artık pek Çinli de sayılmazdı. Çinlilerin samimiyeti ve dostluk anlayışı, sahte veya gerçek olsun, kendisine artık yabancı geliyordu.

Bir yandan içinden Fei'ye minnet duyarken, bir yandan da hiçbir yere ait olmadığını fark ettiği için derin bir üzüntü duydu. Fei'ye bir sigara ikram etti, *More 100 Slims*. Karşılıklı sigara içerlerken birbirlerini süzdüler. Fei'nin üstünde siyah deri bir montla, ona uyan bir mini etek vardı, derisi yumuşak, ipek gibi pürüzsüzdü. Bu kesinlikle Amerika'da en iyi kalite olarak kabul edilirdi. Giysisi ve beline kadar uzanan dalgalı saçları Fen'in aklına Fei'nin başından geçen Çiao'dan duyduğu bazı olayları getirmişti. Fei'ye ne iş yaptığını sormaya cesaret edemedi. Fei gibi biri her zaman kuşkulu bir şeyler bulurdu yapacak. Yine, şu an Çin'deki hayatın kendi burada yaşarken olduğu zamanlardan çok daha iyi olduğunu kabul etmeliydi. Kız kardeşi ve onun arkadaşlarının giydikleri giysilerden, Çin'de üretilen kıyafetlerin Amerika'da yapılanlara kıyasla daha iyi olduğunu görüyordu. Onların konuşmalarını dinledi ve Fei ile Çiao'nun misafirlerini her zaman Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Lokantası'na getirdiklerini çıkardı, özellikle de yayınevinden misafirleri. Çiao onlara Kanadalı çiftten bahsetti; yayınevi tarafından, "Eğlenceli İngilizce" serisi yazmak ve düzenlemek üzere davet edilmiş özel misafirlerdi. Yo-Yo'nun yaptığı patlamış şalgam cipsleri onların en sevdiği mezeydi. Fuan'dan ayrılma zamanları gelip çattığında, Yo-Yo'nun restoranına üç gün arka arkaya gelip, sadece krizantem çiçeği çayı ile yanında bir düzine hiç de pahalı olmayan, lezzetli patlamış şalgam cipsi sipariş etmişlerdi. Yo-Yo, "Çiao, bil bakalım, Fei'nin buraya getirdiği müşterilere ne yapıyorum?" dedi.

"Fei ne gibi misafirler getirebilir ki buraya?" diye sordu Çiao. "Onun tanıdığı bütün insanlar süper zenginler, neden buraya gelsinler ki?"

Fei kıkırdayıp anlattı. "Buraya birkaç defa misafir getirdim. Gelmeden önce Yo-Yo'yu aradım ve ondan ikinci mönüyü çıkar-

masıru istedim, fiyatları değiştirilmiş olanı, otuzun üç yüz olduğu mönüyü. Bu yeni zengin tipler 'Buranın nesi meşhurdur?' diye hiç sormazlar. Onun yerine, 'Buranın en pahalı yemeği nedir?' derler. Pahalı şeyler ısmarlamayı severler, o yüzden salamura sebzeli sazan balığının fiyatı bile yüz seksen oluyor."

Çiao gülerek, "Hak ediyorlarmış. Senin yerinde olsam, yanına bir sıfır daha ekler, bin sekiz yüz yapardım," diye yorum yaptı. Onların bu sohbeti Fen'i buz gibi yapmıştı; bu ufak Çinli kandırmacalara bozuluyor, canı sıkılıyordu ama bu kendini daha üstün gördüğünden değil, bu oyunların bir parçası olamadığındandı. Kız kardeşinin iki kız arkadaşıyla samimiyetini ve kendi açısından artık pek mümkün görünmeyen bu gevezelikleri kıskanıyordu.

Akşam yemeği sona erdiğinde Çiao, Çen Zai'ye telefon etti; sonra da Fen'e Çen Zai'nin arabasıyla oraya gelip kendilerini alacağını, Mei Dağı'nda, kendi dizayn ettiği villayı göstermeye götüreceğini anlattı. Çen Zai İngiltere'den dönmüş ve Fuan'da tanınmış bir mimar olmuştu. Fuan Şehir Müzesi'nin, Yayınevleri Odası'nın ve Mei Dağı Villası'nın tasarımlarını başarıyla yapmıştı. Bu yıl da kendisi için stüdyo yapmakla meşguldü. Evlenmişti ama evlenmiş olması dahi Çiao'yu düşünmesinin önüne geçemiyordu. Onun için yapamayacağı şey yoktu, artık Çiao ne isterse. Birbirleriyle sık görüşüyorlardı; buluşmaları çok masum olmakla beraber gizliydi. Her şeyden sohbet ederlerdi. Aileden değildi ama başı dertte olduğu zaman Çiao'nun aklına gelen ilk isim olurdu. Bu adamla kadın, belki de olasılıklara fazla kafa yormak istemiyorlardı. Çen Zai onun kendisiyle aynı şehirde yaşadığını biliyordu, Çiao da onun kendisiyle aynı şehirde yaşadığını biliyordu; aynı yerde yaşıyorlardı ve bu kadarı yeterli gibi görünüyordu.

Çen Zai, onları Mei Dağı Villası'na götürdü; gerçekten de Fuan dışında ama Fuan'a çok yakın, çok güzel bir yerdi. Gürültülü şehir havasından birden sessiz ve tertemiz kırsala geliş gerçekten de nefes kesiciydi. Dağ yamacında sıralı birkaç evi geçtikten sonra bir numaralı villaya geldiler. İçerideki her şey sanki hiç kullanıl-

mamış gibi yepyeniydi. Tasarımcısı olarak Çen Zai'nin villadaki her şeyin keyfini çıkarma hakkı vardı. Fen, bir numaralı villanın tasarımına hayran olmuştu: İspanyol tarzı, basit, kabaca yontulmuş ve kullanışlıydı. Önce saunayı kullanıp ardından da mum ışığında akşam yemeği yediler. Bunaltıcı sıcaklıktaki sauna sonrası hepsinin yüzleri pırıl pırıl olmuştu. Fen'in canı içki istemiş, böylece *Five Grain* içkisi içmişlerdi. Çiao çok hızlı içmiş, Çen Zai ciddi biçimde endişelenip ondan yavaşlamasını istemişti. Adam fazla bir şey söylememişti ama Fen onların birbirlerine verdikleri önemden kaynaklanan duyarlılığı fark edebiliyordu. Aslında Çen Zai zamanın büyük çoğunluğunda Fen ile konuşmuştu. İngilizce konuşurlarken, onun mükemmel İngilizcesine iltifat etmişti. Çiao onlara tebessümle baktı, Çen Zai'nin Fen'e güzel ve ilgili davrandığını ve Fen'in de bundan hoşlandığını görmekten memnun olmuştu. Yine de Fen'in içinde gideremediği büyük bir kayıp hissi vardı. Onu gösterdikleri yoğun ilgi ve misafirlik bile onu neşelendirmeye yetmemişti, tam tersine bu Çen Zai ile Çiao'nun arasındaki derin bağlılık duygusunun daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmasına neden olmuştu. Muziplik kisvesi altında Fen, Çiao'ya her ikisinin de kadehlerini bitirmeye teşvik etti; böylece çok içerek Çiao'nun kendisini rezil edip aptal gibi göstermesini umuyordu. Çiao da gerçekten hiç düşünmeden içmeye başladı.

Çen Zai, bardağı onun elinden almak durumunda kalmıştı. Fen'e, "Kardeşinin içkisini ben bitireyim. O... o bitiremez," dedi. Fen'in gözleri buğulandı. Sahip olmadığı her şey burada vardı; ve en büyük lüks de, bu Uzakdoğulu kadın ve adam arasındaki esrarengiz uyumdu. Fen buna gıpta etti ve içinden Uzakdoğulu bir erkekle birlikte olmak için dayanılmaz bir istek duydu. Pekin'de okurken sınıf arkadaşlarından biri geldi aklına. Birbirlerine tutulmuşlardı. Şandong kırsalından bir çocuktu. Bir defasında Fen'e çocukluğundan bahsetmişti; ailesi fakirdi ve bir gün onları kaybedince amcası tarafından evlatlık edinilmişti. Babasının cenazesinde bir aile büyüğünün başını okşayıp içini çekerek, "Zavallı çocuk, artık bundan sonra yaşamın çok zor geçecek," deyişini unutmamıştı hiç. Bu sözleri kalbinin derinlerinde saklamış

ve daha iyi bir hayata sahip olabilmek için çok çalışıp mücadele etmede bir motivasyon aracı olarak kullanmıştı. Öteki çocuklar ona hep zorbalık yapmış, o da onlardan ne yapıp edip intikamını almıştı. İntikam yolu ise çok özgün bir yoldu: Yanına küçük bir bıçak alıp, Siçuan yöresinin acı karabiber tanelerini hasmının oturduğu evin avlusuna getirir, ortalıkta kimsenin olmadığı bir sırada bir kavak ağacını bıçağıyla oyar ve elindeki karabiber tanelerini içine doldururdu. Ertesi günden itibaren kavak ağacı ölmeye başlardı. Kendisine zorbalık eden herkes bunun bedelini kavak ağaçlarını bu yolla kaybetmekle ödemişlerdi. İnsanlardan intikam alamayacak kadar küçüktü, o da hıncını onların ağaçlarından çıkarıyordu. Fen çocuğun değişik olduğunu düşünmüştü ama gövdeye gömülü karabiber tanelerinin gerçekten ağaçları öldürebileceğinden emin değildi. Çocuğa bu fikrin aklına nereden geldiğini sormuş, o da, komşu kasabadan geçen bir dilenciden öğrendiğini söylemişti. Fen kampustaki kavak ağaçlarına uzun uzun bakmış, feci şekilde içinden birine karabiber tanelerini gömme isteği geçmişti. Ama yapmamış, içinden hikâyeyi olduğu haliyle bırakmaya karar vermişti. Hikâyenin doğruluğuna inanmak gerçekliğin kendisinden daha çekiciydi ve masalı anlatana da bir çekicilik katıyordu. Erkek dediğin işte o sınıf arkadaşı gibi olmalıydı. Müthiş fikirleri olan biri, sıra dışı fikirleri. Kavak katili ancak David'le tanıştıktan sonra aklından silinmişti. İşte onu şimdi yine hatırlamıştı. Bu sessiz gecede, *Five Grain* içkisi içtikleri, Çiao ile Çen Zai'nin kalplerinin birbirleri için çarpıp yankılandığı böyle bir gecede, Fen'in düşündüğü erkek David değil, okuldan sınıf arkadaşıydı; belki de Çinli olduğu içindi. Fen Çinli bir erkekle hiç beraber olmamıştı.

Üçü birlikte geceyi bir numaralı villada geçirdiler. Çiao ile Fen aynı odada kalıyorlardı. İkisi de biraz çakırkeyif, her biri bir yatakta uzanmış, ara ara sohbete devam ediyorlardı. Fen ona, "Çen Zai'den hoşlanıyor musun?" diye sordu.

Çiao, "Çen Zai evli," diye karşılık verdi.

Fen, "Onun evli oluşuyla, senin onu beğeniyor olman iki farklışey. Neden soruma doğrudan cevap vermiyorsun?" dedi.

"Onu çekici bulmuyorum. Şu aralar kimseyi beğenmiyorum."

"Yalan söylüyorsun."

"Hayır, söylemiyorum."

"Ya, Çen Zai'yi ben beğendiğimi söylesem?" Çiao hiç karşılık vermedi. Fen devam etti: "Bak ne kadar korktun, öyle korktun ki, tek kelime söyleyemiyorsun."

"Yeter. Aptallığı bırak."

Fen içini çekti. "Ona kapılmamaya çalışmakta haklısın. Evli bir erkeğin sana ciddi duygular beslemesini beklememek gerek." Fen bunları söylerken kendini üstün gören tavrı belirginleşmişti ve neredeyse kendiyle David'i örnek gösterecekti. Birlikte olmaya başladıklarında David kimseyle birlikte değildi; ama Çiao karşılık vermedi. Uyumuştu; ya da uyuyor numarası yapıyordu.

Yediler, içtiler, geç saatlere kadar oturup geç yattılar ve ertesi gün öğleden sonraya kadar Fuan'a gitmediler. Eve döner dönmez Vu onlara neşeyle o gece ailece Japon yemeği yemek için restorana gideceklerinin müjdesini verdi. Japon yemekleri Amerika'da pahalı değil miydi? Anneleri restoranı çoktan arayıp rezervasyon yaptırmıştı. Fen kaşlarını hafiften çatıp, "Fuan'da bir Japon restoranı mı var?" dedi.

Vu, "Evet, yeni açıldı," dedi. Yişun, çiğ malzemelerin, et ve balıkların hepsinin Kobe'den önce gemiyle Çianying'e, oradan da havayoluyla Fuan'a nakledildiğini söyledi. Canı hâlâ sıkkın olan Fen dışarı çıkma konusunda karar vermek için bir süre daha beklemek istediğini, çünkü biraz karnının ağrıdığını söyledikten sonra odasına gidip yatağa uzandı. Mutsuz görünüyordu; ve onu mutsuz eden şey, Fuan'da bir Japon restoranı olması gibi görünüyordu.

Vu da, Yişun da biraz hayal kırıklığına uğramışlardı, yine de onun yanına gidip sabırla, "Karnın neden ağrıyor? Mei Dağı Villası'nda bozuk bir şeyler mi yedin acaba?" diye sordular.

Fen, "Bilmiyorum, belki," dedi.

Çiao hemen atıldı: "Olamaz. Benim karnım neden ağrımıyor?"

"Ben sen değilim. Buranın havasına alışık değilim, farkında değil misin? Geldiğimin ikinci günü ishal oldum," dedi Fen.

"Madem bağırsakların rahatsızdı, o zaman villadaki yemeklere suç atamazsın!"

"Suçlamıyordum zaten. Sadece belki dedim."

"Ama ima ettin."

Fen birden yatağında doğrulup, "Neyim olduğunu benden daha iyi bildiğini sanıyorsun, biliyorum. Arkadaşların sırf bana yemekler ısmarladı, beni eğlendirdi, saunaya soktu ve gezdirdi diye her dakika teşekkür ederim mi demem gerekiyor? Her şeye müteşekkir mi olmam lazım? Neden insanların sana minnettar olmasını bu kadar istiyorsun? Sana neden teşekkür edecekmişim? Sana teşekkür etmem için ne yaptın?"

Fen'in huysuz ve zor beğenir tavırlarından bıkan Çiao'nun da sabrı artık taşmış, kızgınlıkla, "Sen ileri medeniyet seviyesindeki Amerika'dan gelmiyor musun? Başka insanların gösterdiği nezakete minnet göstermek gibi en basitinden medeni bir davranışı nasıl öğrenemedin?" dedi.

Fen, Çiao'nun kinayeli karşılaştırması karşısında iyice zıvanadan çıkmıştı ve belki de temeli olmayan anlamsız öfkesinin tamamını dışa kusabilmek için onun bu kışkırtmasını fırsat bildi. Hatta Çiao onu sinirlendirmek için bir şey söylememiş olsaydı bile onunla bir şekilde kavgaya tutuşacaktı. Yoksa içinde biriken güceniklik duygusu kendine bir çıkış yolu bulamayacak ve kendiyle barışamayacaktı. İşte şimdi acısını çıkarma fırsatı çıkmıştı. Çiao'ya buz gibi bakıp, "Başka insanların nezaketine minnettarlık duymak mı?" dedi. "Asıl senin gösterdiğin ilgiye minnettar olmamı istiyorsun, değil mi? Ama üzgünüm. Hiç niyetim yok. Çünkü ne zaman dışarı yemeğe çıksak hesabı başkaları ödedi. Saunaya girmek ve villada kalmak Çen Zai'nin hediyesiydi. Sana neden teşekkür edecekmişim?"

Yişun lafa karıştı. "Böyle bir şey söylemen ne kadar ayıp! Sen geliyorsun diye kız kardeşin işinden kaç gün izin aldı ve ta Pekin'e arabayla gelip seni karşıladı..."

Fen, Yişun'un sözünü kesti. "Ben de tam arabadan bahsedecektim. O da yayınevinin arabası. Özel işlerini görmek için devletin aracını kullanması dışarıdan nasıl görünüyor dersiniz? Evet, belli ki hepiniz burada oldukça rahat bir hayat sürüyorsunuz, ama yozlaşmışlık ve pislik pahasına. Sizi kıskanacağımı mı san-

mıştınız? Ve senin şu arkadaşların! Farklı müşteriler için farklı fiyatlar sunan o pespaye restoranın yaptığı şey tek kelimeyle adilik! Böyle bir şey de sadece Çin'de olur! Yine de bundan sanki matah bir şeymiş gibi büyük bir heyecanla bahsediyorsunuz ve siz..." Kötü sözler ardı ardına dökülüyordu ağzından. Çiao'ya nedense, bağırıp çağırmaya sadece bir şeyler yemek için ara veren, ellerine aldıkları yemek kâselerini yere bırakır bırakmaz kaldıkları yerden bağırmaya devam eden dilencileri hatırlatmıştı. Yo-Yo'nun Tava Yemekleri Mini Restoranı'nda yediği şalgam cipslerini nasıl sevdiğini ve yemekten sonra biraz da eve almalarını Çiao'dan nasıl rica ettiğini hatırlayınca onun bu öfkesinin nereden kaynaklandığını anlayamayan Çiao, Fen'e hayret ediyordu. Vu da Fen'i yatıştırmaya çalışıyordu. "Yeter artık! Git karnına iyi gelmesi için sıcak su torbası koy. Akşama yine de Japon restoranına gitmeye çalışırız."

Fen anında öfkesini bu defa Vu'ya çevirdi. "Neden sürekli bana dışarıda yemek yememde ısrar ettiğinizi gerçekten anlamıyorum. Özellikle de sen anne! Küçüklüğümden beri kaç kez yemek yaptın? Hangi yemekleri yapabiliyorsun? Neden aklıma bir şey gelmiyor? Bu kadar uzaklardan geldiğime göre, neden biraz evde vakit geçiremiyorum? Neden sürekli restoranlara gitmek zorundayım? Ben gitmiyorum! Bu gece Japon yemeği falan yemeyeceğim! Her üç cümlede bir yemekten bahsetmek istemiyorum! Siz Çinlilerin yemekten başka bir şey düşünmemenizden nefret ediyorum! Yemek, yemek, yemek! Neden bir lokma güzel yemek yiyince bu kadar mutlu oluyorsunuz?"

Bir süredir sessizliğini koruyan Çiao birden gururlu bir havada, "Sana söyleyeyim o zaman," dedi. "Ben işte tam o tür bir Çinliyim: Güzel bir şey yediğimde inanılmaz dercede mutlu olurum!"

Fen, Çiao'nun kendini kızdırmaya çalıştığını anlıyordu. Onun bu sahte gururlu tavrına karşılık suratını tokatlamak geçti içinden.

Çiao'dan nefret ediyordu.

4

Sürekli kavga ettiler. Fen, Çin'de sadece bir ay kalmıştı ama neredeyse Fen'in uçaktan indiği andan yeniden binip gittiği ana dek kavga etmişlerdi. Öte yandan, Fen'in görünümü her geçen gün daha da düzelmişti. Ayrıca biraz kilo da almış ve yüzüne renk gelmişti. Bütün bunlar ettiği münakaşaların neticesi gibi görünüyordu: Anavatanda rahat hissediyordu, hem fiziksel hem de moral olarak. Çince münakaşa ediyor, yorulunca veya acıkınca hemen midesine bir kâse Çin lapası indiriyor ya da Çin yemeği yiyiveriyordu. Gün bitince, nasıl göründüğüne hiç aldırış etmeden uyuyabiliyordu ve Çin âdetlerine göre geç yatabiliyordu.

Çiao'yla yaptıkları her tartışmanın sonunda kendini rahatlamış ve yenilenmiş hissediyordu ki, bu aslında onu biraz da korkutuyor, Çin'e insanlarla kavga etmek için mi geldiğini düşünmesine yol açıyordu. Hayır, böyle bir şeye niyetlenmiş değildi ama nedense engel olamıyordu.

Kavga etmedikleri zamanlarda, büyük hazla sade pirinç lapasını yutarken veya barbunya fasulyesini, domuz lapasını, Amerikalıların asla el bile sürmeyecekleri yumurta konservesini tüketirken, kız kardeşi Çiao'nun kendisinden hiç de nefret etmediğini, aksine, onu memnun etmeye çalıştığını fark ettiğinde kendini bir parça suçlu hissederdi. Suçluluk evlerine geçici bir huzur getirmişti, sanki hiçbir şey olmamış gibi. Sanki Fen hiç yurtdışına gitmemişti, sanki hâlâ liseden eve gelip de, vinileks deriden içi tıka basa dolu sırt çantasını gelişigüzel masaya bıraktığında sınıfın bayat havasının dışarı yayılmasına sebep olduğu zamanlardaki gibiydi hali. Bir keresinde bir kolej giriş sınavından alelade bir sonuçla eve döndüğünde böyleydi durumu, dudakları kupkuru olup çatlamış, yüzü solmuş ve sıcaktan ter içinde kalmıştı. "Kötü, kötü, çok kötü," demişti içeri girer girmez... Çiao, Fen'in o çaresizlik içindeki yüzünü özlüyordu; onun sinirli ve çaresiz hali, şu kendini beğenmiş ve sert hallerinden çok daha gerçek ve inandırıcıydı.

Sakin oldukları zamanlar az biraz sohbet edebiliyorlardı. Fen, David'in yeteneklerini övüyor ve naifliğinden dem vuruyor-

du. Bir keresinde David'in gördüğü eski bir bebek biberonundan bahsetti. David, tıpkı küçüklüğünde kendi kullandığı biberonu andırdığı için onu on beş dolar olmasına rağmen almakta ısrar etmişti. O eski süt şişesi onu eski güzel bebeklik günlerine geri götürecekti. Fen, eski bir süt şişesi nasıl olur da on beş dolar eder diyordu; ama David yine de inat edip almak istemişti. Çiao, "Ama bu çok mantıklı," dedi. "Geçmişi anmak insanın yapısında vardır. İkinizin geçmişi ortak değil, bunu seninle yaşayamıyor ve o da eski bir süt şişesini bahane edip bunu onunla yaşamaya çalışıyor." Fen anında yeniden hassaslaşmıştı, dedi ki: "David'le geçmişimin benzer olmadığı doğru. Kuzenleriyle birlikteyken çocukluğundan bahsettiğinde hiç ağzımı açamıyorum. Bende sadece şu anki hali mevcut. Bugünkü hali. Ne olmuş yani?"

Çiao da karşılık verdi: "Senin de bir geçmişin var. Senin geçmişin Çin'de. Neden geçmişini, ortak geçmişimizi unutmaya çalıştığını anlayamıyorum. Senin lisedeki arkadaşların... Neden hiç onları görme arzusu duymuyorsun?"

"Onları görmek istemiyorum diye bir şey yok. Onlarla zaten hiçbir zaman doğru dürüst muhabbetim olmadı."

Çiao, "Benim sınıf arkadaşlarımdan biri Avustralya'ya gitti," dedi. "Çocuk her geri gelişinde sınıf arkadaşlarıyla bir buluşma düzenlerdi. Ben de birkaç kez bu yeniden bir araya gelmelere gittim, öyle entelektüel seviyede falan değil, çok samimi bir ortamdı. Çocuk altıncı sınıftan beri benimle aynı sınıftaydı ve edebiyattan hoşlanırdı, gerçi o sıralar gerçek anlamda edebi bir şeylerin olduğu dönemler değildi ama... Bir keresinde sınıf öğretmenimiz bize 'Sınıfımız' adlı bir kompozisyon yazma ödevi vermişti; benim bu arkadaş da, 'Sınıfımızın camlarının çoğu kırık ve sınıfımızın yüzü sanki gülümsüyor gibi duruyor,' diye yazmıştı. Onun hazırladığı ödev öğretmenimizin ağır eleştirilerine maruz kalmıştı; öğretmenimiz onun kırık camları gülümseyen bir yüzle kişileştirmek suretiyle sınıfımızı aşağıladığını düşünüyordu. Sınıf arkadaşım da öğretmene, baktığı zaman gerçekten de gözlerinin önüne gelen imajın bu olduğunu, kırık camların bir mekânı illa ki terk edilmiş gibi ve mahcup edici duruma sokması

anlamına geldiğini düşünmediğini söyledi; tam aksine kendisine gerçek anlamda mutluluk ve özgürlük hissi veriyordu, çünkü bu sayede ders sırasında önünde hiçbir engel olmadan dışarıya bakabiliyordu." Çiao yıllar sonra bile bütün sınıf arkadaşlarının onun yazdıklarını hâlâ hatırladıklarını söyledi. O bir araya gelinen günlerden birinde, aralarından biri bu eski kompozisyondan alıntı yaparak, "Sınıfımızın camlarının çoğu kırık ve sınıfımızın yüzü sanki gülümsüyor gibi duruyor..." deyince, herkes eski gençlik günlerine dönerek gülümsemişti.

Fen, "Beni Avustralya'daki sınıf arkadaşınla mı kıyaslıyorsun?" diye sordu. "Bundan nefret ediyorum, biliyorsun. Beni sürekli başkalarıyla kıyaslamandan nefret ediyorum. Devam edecek olsan, bana kim bilir daha ne örnekler vereceksin: Falanca yurda döndüğünde ailesi için ev satın aldı, ya da filanca yurtdışına gittikten sonra aile fertlerinden on kişiyi daha yanına aldı... Tıpkı annemin sürekli ettiği dırdırlar gibi. İşte tam anlamıyla katlanamadığım şey bu: Çinlilerin şu yurtdışına gitme konusundaki hastalıklı tutumları. İnsanlar, herkesin yurtdışına zengin olmak için gittiğini sanıyor; sanki yurtdışına giden herkes zengin olmalı. Dışarı giden insanların üstünde neden bu kadar baskı kuruluyor? Sınıf arkadaşlarımı görmem gerekip gerekmediği konusunda bile neden seni dinliyorum?"

"Haksızlık ediyorsun," dedi Çiao. "Ailede kimse senin yurtdışına gidip zengin olmanı beklemiyor. Biz sadece senin huzurlu ve mutlu bir hayatın olmasını arzuluyoruz; ama eğer sen saçma sapan konuşuyorsan, en basit gerçeği bile görmezden geliyorsan, o zaman bir kişilik sorunun var demektir."

Çiao'nun sert sözleri Fen'in yaptığı öfkeli çıkışı bir parça bastırmıştı ama sonra bu kez de Yişun'dan örnek vermeye başladı. "Babam da bana başka yoldan baskı yaptı. Bana hep neden doktora yapmadığımı sordu. Doktora yapmak isteyip istememek bana kalmış bir şey. Babamın doktora yapman için seni neden zorlamadığını bilmek isterdim. Mastır derecen bile yok ama başarılısın. Neden yeterince çaba göstermemiş olan ben oluyorum? Hepinizi tatmin etmek için nasıl bir insan olmalıyım?"

Garip bir sessizliğin neden olduğu bir ara meydana geldi.

Çiao, "Sen çok hassassın," dedi. "Ne zamandan beri böyle hassas oldun sen? Neden Çin'de yaşamaktan bu kadar nefret ediyorsun?"

"Ben sizin dolandırıcılığınızdan, vergi kaçırmalarınızdan iğreniyorum... Aldığın ekstralar için hiç vergi ödemediğini bana sen kendin söyledin. İşte sizin sözüm ona güzel yaşantınız bu! Amerika'da vergi kaçırırsan hapse gireceğini biliyor musun?"

"Evet, vergi kaçırdım, ama sanırım senin asıl bozulduğun şey benim vergi kaçırmam değil, bunu senin yapamıyor olman!"

"Sen kendi yoz psikolojini bana yansıtmaya çalışıyorsun. Amerikalıların vergi konusundaki sorumluluk anlayışları sizinkinden çok daha güçlü."

"Amerika'yı cennet gibi göstermeye gerek yok! Oraya gittikten üç ay sonra Amerikan vatandaşı olmak için sen de arka kapıları zorlamadın mı? Seni Amerika'da doğmuş göstermek için kayınpederinin sana sahte doğum kayıt belgesi ayarladığını bana sen kendin söylemedin mi? Sen Amerika'da mı doğdun? Orada mı doğdun? Sen Pekin'de doğmuş, Fuan'da büyümüş bir Çinlisin, adın da Yin Çiaofan!"

"Keşke Fuan'da büyümemiş olsaydım ve keşke böyle bir geçmişim olmasaydı!"

"Ne geçmişi? O geçmişin hangi kısmı senin böyle acılaşmana neden oldu?"

"Gerçekten söylememi istiyor musun?"

"Evet, gerçekten istiyorum," dedi Çiao.

"Yedi yaşındaydım," diye başladı Fen. "Yedi yaşındayken bir gün, binanın önünde oturmuş ben bir çift çorap örüyordum ve sen de kitap okuyordun. Kuan... O bir ağacın altında bir elinde teneke kova-küreğiyle toprak karıştırıyordu. Sonra biraz ilerideki yaşlı teyzeler ona seslendiler; *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'in ciltlerini dikmek için gelirlerdi oraya. Kuan onların kendisini çağırdığını duyamazdı ama ben duymuştum. Sonra kadınların ona el edip çağırdıklarını gördü ve o da... Hayır, gerisini söylemeyeceğim ve bu konuda konuşmak da istemiyorum."

Fen anlatmaya başladığında Çiao'nun birden yüreği sıkışmıştı. Bu uzun zamandır üstü örtülü duran konuyu Fen'in dile getireceğini hiç sanmamıştı; hep onun belki o kadar iyi hatırlamadığını düşünmüştü ama hatırlıyordu işte ve şu anda da dile getirmekteydi. Çiao'nun onu durdurmaya hakkı yoktu, zaten yapamazdı da. Yargı günü sonunda gelip çatmıştı işte. Fen, anne ile babasına durumu anlatsın ve herkese söylesin de, kendi de artık kurtulsundu. Bu düşünceyle o sıkışan yüreğine bir ferahlama duygusu yayıldı. Böylece Fen'i anlatmaya teşvik etti, konuyu tam orta yerinde bırakmasına razı olamazdı. Anlatmaya başlayacak cesareti varsa, bitirmeye de olmalıydı.

Devam etmesi için Fen'e ısrar etti ama Fen reddediyordu. "Artık daha fazla konuşmak istemiyorum. Kusura bakma, bu konuda konuşmayacağım," dedi.

"Bitirmen gerek."

"Sonra Kuan kadınları gördü; kadınlar ona el sallayıp, gel gel yapıyorlardı," dedi Fen. "Böylece o da... o da küçük teneke kovasını yere bıraktı ve onlara doğru gitti. Küçük yolda koşuyordu, önünde bir lağım çukuru vardı, kapağı açıktı. O anda sen de ben de ağzı açık lağım çukurunu ve Kuan'ın oraya doğru koştuğunu gördük. İkimiz de orada dikiliyorduk, onun arkasında... Yirmi metre uzağında, yoksa otuz mu? Ona çukura dikkat etmesi için seslenmek istediğimi hatırlıyorum, ama işe yaramayacağını da biliyordum çünkü duyamazdı. Ona koşmak istedim, sonra... sonra sen benim elimi çektin; sadece çekmedin, bir de beni durdurdun; yani çekme değil, çekip durdurma oldu."

"Evet, doğru diyorsun, seni durdurdum. Söylediğin her şey doğru," dedi Çiao. "Seni çekmem durdurma amaçlıydı," dedi, o son bir cümleyi de ekleyerek.

Yeniden kısa, garip bir sessizlik olmuştu.

Fen'i durdurma şeklini Çiao'nun açıkça kabullenişi Fen için sürpriz olmuştu. Suç en nihayet Çiao'nun olmuş ve Kuan'ın ölümünün Fen'le bir ilgisi kalmamıştı. Fen en sonunda yirmi yıl öncesinin gölgeleri arasından çıkmıştı; iğrenç, o hasta edici geçmişin içinden. Ama yine de rahatlayamamıştı, çünkü bu kez

de, Çiao'nun ardından sorduğu soruyla karşı karşıya kalmıştı: "Kuan'ı sever miydin?"

Yetişkin Fen, yedi yaşındaki halini birini kurtarmak üzere olan bir kahraman gibi sunmuştu; ama o sırada öne atılırken onun bunu gerçekten de kurtarmak için yaptığını kim ispatlayabilirdi? Eğer o gerçekten koşup fırlasaydı Çiao'nun onu durduracak hali olmazdı. Çiao'nun eline kendisi sarılmıştı; ve belki bunu korkudan yapmıştı (orada elleri birbirine kenetli, omuzları neredeyse birbirine değecek kadar yakın dikilmişlerdi). Gerçi ömrü boyunca bunu bu şekilde hatırlamaktan kaçınmıştı. Fen'in hazmedemediği bir gerçekti bu, ne vicdanen, ne de idraken. Herhalde sadece pragmatist biri konuları bu şekilde mantığa vurmaya çalışırdı ki, bu da Fen'in şu anki bilinçaltı stratejisiydi. Kim bilir belki de, uzun yıllar önce ölen Kuan için çok da fazla suçluluk duymuyordu ve asıl yapmaya çalıştığı şey Çiao'yu batırmaktı (yirmi yıl önce elini aşağı çekişi Çiao'nun ayıbıydı; ve Fen bunu hiç unutmadığını kız kardeşinin bilmesini istiyordu). Sadece konu o basit "Kuan'ı sever miydin?" sorusuna dönünce Fen yeniden yan çizmeye başlamış ve bu konuda bir şey demeyişti. Ama Çiao ona açık açık, "Ben Kuan'ı sevmiyordum," demişti. Hatta neredeyse sevmeyişinin arkasındaki gerçek sebebi de söylüyordu, ki bu Fen'in içgüdüsel kıskançlığından çok farklıydı ama yine de kendine saklamıştı. Fei'den başkasına gerçek sebebini söyleyemezdi.

Fen, Çiao'nun bariz açıksözlülüğünü kıskanmıştı. Birden asıl özgürlüğün, sorumluluğu başkalarına atmakla elde edilmediğini fark etmişti; aksine özgürlük, kişinin sorumluluklarını kendi başına yüklenmesiydi. Çiao yaklaşan korkunç karabulutu hissettiği anda, aslında kendini özgürleştirmeye başlamıştı; oysa Fen bu fırsatı sonsuza dek kaçırmıştı. Çiao bu konuda kendini öylesine yenik hissetmesine rağmen Fen bir zafer duygusu hissetmiyordu. Çiao orada boş bakan iri gözlerini boşluğa dikmiş oturuyordu, bedeni kendi içine gömülmüş gibi çökmüştü. Nasıl olur da Çiao, Fen'in Amerika'daki hayatını sakin sakin, kayıtsız bir tavırla yargılardı? Nasıl olur da Çiao rahat ve güvenli bir hayat sürerdi? Asıl mesele işte buydu: Fen'in sinir olduğu şey, kendi ülkelerinde rahat ve doğal hayatlarını süren kişilerdi.

Ayrılık vakti yaklaştıkça, birbirlerine karşı daha yumuşak olmaya çalıştılar ama boşunaydı, rol yapmak boğucuydu. Çiao, Fen'e iltifat ediyordu. "Fen, vücudun gittikçe güzelleşiyor. Acaba sualtı dalış antrenmanlarının bununla ilgisi olabilir mi?"

Fen de şımarık tavırlarla, "Abla, senin bütün giysilerin benimkilerden çok daha güzel," diyordu ama kısa süre sonra, bu kez de birbirlerini yalancılıkla suçlayıp kavga ediyorlardı. Daha sonradan aralarındaki gerginliği gidermek için Çiao, Fen'e, Dostluk Mağazası'ndan bir erkek bez bebek almıştı; bebeğin üstünde kırmızı çiçek desenli pazen ceket, geleneksel karpuz tipi kep ile bebek tulumu vardı. Bebeği yapan yer belli ki yabancıların zevkini göz önünde tutmuştu, özellikle onlar için tasarlandığı belliydi. Çiao, David'in küçük yeğeni için Fen'in bir hediye alacağını söylediğini hatırlıyordu. Bebek tulumu giymiş bu Çinli bez bebekten daha uygun bir şey olabilir miydi? Fen bebeğe hemen Veng Dagui adını koymuş ve Veng Dagui'nin beş santimlik pamuk ipliğinden ibaret minik aletinin görünmesi ona bayağı komik gelmişti.

Fen'in Çin seyahati Veng Dagui'yle sona ermişti. Bez bebeği Pekin Uluslararası Havalimanı'na giderken yanına alıp, Çiao'yla vedalaşırken birden yüzünü buruşturdu ve ağlamaya başladı. Valizlerin kontrolünü bitirip, biletini onaylattı ve tam gümrük kontrolünden geçmek üzereyken birden döndü, Çiao'ya el sallayıp seslendi: "Abla! Seni çok özleyeceğim."

Çiao herhalde, her zaman bu dünyada en çok özleyeceği kişi olarak kalacaktı.

Çiao'nun gözlerine yaşlar doldu, duyguları birbirine dolanmış sarmaşık gibi karman çormandı. Gözden kaybolan Fen'e bakarken kendini birden terk edilmiş gibi hissetti. Fen eve özellikle, uzun süre önce olmuş bu olayları kendisine anlatmaya gelmişti, onu kınamaya, bir kurbanın hissettiği yoğun zorlanmayla. O çok eskilerde kalan pazar günü terk etmişti kız kardeşi onu, Kuan'ın gerisinde durup Fen'in elini çektiğinde, bu kırmızı yün mantolu Amerikan vatandaşına istediği zaman kendini mahvetmesi için kan dondurucu bir sebep vererek.

5

O günden sonra, Fen ne zaman eve gelse Çiao onun amacının sanki aileye işkence çektirmek olduğunu düşünürdü (ve o günden sonra pek çok kez gelmişti). Çalıştığı uluslararası şirket Çin'le iş yapıyordu ve departman müdürü olarak her yıl Pekin, Paris, Toronto ve Tokyo'ya seyahat etmek zorundaydı. Bu yolculuklarında ailesini ziyaret etmek için hep biraz zaman ayırıyordu. Çiao'yu yozlaşmakla suçladıktan sonra, gelip kendisini Pekin'den yayınevinin arabasıyla almasını Çiao'dan artık isteyemez olmuştu. Köşeye sıkışmış halde Çen Zai'den yardım istedi. Çen Zai'nin kendi arabası vardı ve kendisini Pekin'de karşılamasını ondan rica etmekten çekinmiyordu. Çiao'dan yüz kere daha hesabçı olan Fen, araba kiralama işine para harcamamaya kararlıydı.

Belki de başka sebepler vardı. Amerika'da olduğu zamanlar Çiao'yla ne zaman telefonda görüşse ardından hemen Çen Zai'yi arıyordu. Çiao ile Çen Zai'nin ilişkisini kontrol ettiğinden veya ne kadar yakın olduklarını anlamak için değildi bu. Özel bir durum yoktu, sadece sohbet etmek için ve Çin'e geldikçe birkaç saatliğine Çen Zai'yle de görüşmek için, örneğin: Pekin'den Fuan'a arabayla dönerlerken.

Çen Zai, Fen'i almaya iki kez gitmiş, hatta bir defasında Fen onun arabasını kullanmak bile istemişti. Burada Çin'de, diyordu Fen, araba kullanmaya hiç cesaret edemiyordu. Lisedeyken çok güzel bisiklet kullanırdı ama şimdi bisiklet kullanmaktan bile korkuyordu. Etrafında bu kadar çok insan olmasına alışık değildi artık, bu onu geriyordu. Arabayı da güzel kullanıyordu; ince, uzun elleri, parlak kırmızı ojeli tırnakları direksiyonu özgüvenle kavrıyor ve çok hoş görünüyordu. Sürekli kulaklarının üstüne dökülen saçlarını eliyle kulak arkasına atıyordu, saçları uzundu. Her davranışı, her hareketi, konuşma tarzı, ses kontrolü ve Çen Zai'ye göz atmak için başını çevirdiğindeki yüz ifadesi, hepsi tam bir Amerikalı gibiydi. Bir ara Çen Zai'ye dönüp sordu: "Hakkımda ne düşünüyorsun?"

"Çok akıllı ve becerikli biri olduğunu düşünüyorum," dedi Çen Zai.

Sonra yine sanki sıradan bir şey sorarmış gibi, "Peki kız kardeşimle kıyaslayınca?" dedi. Gülümseyerek Çen Zai başını camdan dışarı bakmak üzere yana çevirdi ve cevap vermedi. Belki, Fen'in soruyu sormasını toy bir davranış olarak değerlendirmişti ve bu toyluğu yüzünden Fen de ısrarcı gibi görünmüştü. Adamın gülümsemesi ve Çiao'dan konuşmak istememesi, Fen'e Çiao'nun adamın kalbindeki önemini ispatlayan bir başka işaretti. Çiao, öyle sıradan konuşulacak bir konu değildi; onun sohbet konusu yapılmasına adamın izin vermeye niyeti yoktu. İlginç bir adam, diye düşündü Fen, içinden geçenleri okuyamıyordu; dıştan göründüğü kadar rahat bir insan değil. Burada Fen'in hakkını vermek gerekir: Aslında onun Çen Zai'den hoşlandığı falan yoktu ama içinden belli belirsiz adamın kendisinden hoşlanmasını arzu ediyordu. Çiao'dan hoşlanan bütün erkeklerin kendisinden daha fazla hoşlanmalarını istiyordu. Bu belki Çiao ile bir yarış içinde olma isteğindendi, belki de sadece fettanlıktan, bilemiyordu.

Bir keresinde Çiao'nun yeni tuttuğu dairede birkaç gün kalmıştı. Ablasının yeni evini çok beğenmişti, özellikle de mobilyaları. Fiyatını ve nereden aldığını sormuş ve hepsinin Çin'de üretildiğini öğrenmişti. Artık Çin'de her şey bulunuyordu ve gerçekten de çok ucuzdular. Seksenli yılların başında, insanların alışveriş için kullanılan naylon torbalara bile para ödediğini ve birçok ailede bunların saklanıp yeniden kullanıldığını hatırlıyordu. Ama kısacık birkaç yıl içinde naylon torbalar beyaz kirlilik haline gelmişti. Bugün bir itibar sembolü olarak naylon torbaların yerini kesekâğıdı paketler almıştı ama Amerika'dan farklı olarak Çin naylondan kâğıda dönüşümü hâlâ tam anlamıyla gerçekleştirememişti. Bir keresinde Çiao'nun evinde televizyonda Fuan'ın yerel kanalında haberleri seyrederken belediye başkanının naylon torba atıkları konusunda Fuan'lıları daha duyarlı olmaya çağırışını izlemişti; çevreyi korumak için onları atmadan önce bir düğüm haline getirmelerini istiyordu; bu torbalardan binlercesinin her yerde uçuşmasının, ağaç tepelerine takılmasının, birçoğunun

kaza eseri yutulup ölümlere yol açtığı hayvanat bahçelerinde hayvan yemliklerine düşmelerinin önüne geçmek istiyordu. Fen politikayla fazla ilgilenmiyor, güncel olayları çok takip etmiyordu ama bu tip ufak tefek ayrıntılardan Çin'in kat ettiği ilerlemeyi hesap edebiliyordu, hem üstelik belediye başkanının güzel Mandarin aksanı kullanmamasına ve dişlerinin sarı olmasına rağmen. Adam herhalde onları düzenli fırçalaması gerektiğini bilmiyordu. Çin'de dişleri sarı olan iyi giyimli çok bürokrat vardı.

Çin'in gelişmesi ve Fuan'da gördüğü değişiklikler, Fen'de Amerika'nın ileri seviyesini övecek heves bırakmamıştı. Yakın bir zaman önce, David'in anne babası, altın evlilik yıldönümlerini kutlamak üzere çocuklarını Ekvador'a bir gezi yapmaya davet etmişlerdi. Büyük bir yat kiralayıp yirmi kişi kadar eş dost bir haftayı teknede geçirmişlerdi. Fen, Çiao'ya Ekvador'dan bahsetmiş, Çiao da ona Kudüs'ü anlatmıştı. Son birkaç yıl içinde Çiao yurtdışına oldukça sık çıkmış, bu da Fen'i hem şaşırtmış, hem de kıskandırmıştı. Çiao'nun yaptığı yurtdışı gezilerine yozlaşma suçlaması yapamamıştı, çünkü hepsi yayınevinin işleriyle ilgiliydi, ya diğer yabancı yayınevleriyle ortak çalışmaları yüzünden ya da uluslararası konferanslara katılmak içindi. Fen'in böyle bir şey beklemediğini bildiği halde her dışarı gidişinde mutlaka Fen için küçük bir hediye alırdı. Bu çok eski bir âdetti sadece; her geçen gün daha da dayanılmaz hale gelen kız kardeşine kopmaz bir bağla bağlıydı. Hediyeleri saklayıp Fen'e vereceği güne kadar beklerdi. Çiao onun için Kudüs'teyken, İtalyan teslis sembollü altın bileziği özellikle çok beğenerek almıştı ve bir de Hong-Kong'dayken Marks & Spencer'dan aldığı İngiliz St. Michael keten güneş şapkasını. Fen hediyeleri görünce gerçekten de sevinmişti ama bir parça hayal kırıklığı da hissetmişti. Bunun tersi olması gerektiğini düşünüyordu, yani ailesi için güzel hediyeleri getirenin kendisi olması gerektiğini, onların satın alma imkânları bulunmayan güzel şeyleri onlara yurtdışından sadece kendisinin getirebileceğini. Ama şimdi tersi oluyordu. O zaman onun Amerika'ya gitmesinin ne anlamı kalmıştı? Neden Amerikalıların arasında yaşamak zorundaydı?

Ama kendini eleştirmeye pek sık yanaşmaz, kendinden şüpheye düşmeyi işaret eden her şeye direnirdi. Sonra bir gün Çiao'nun banyosundaki su basıncının çok az olduğunu fark etti; duş başlığından gelen bu kadar az suyla saçlarının mümkün değil temizlenmeyeceğini düşünüyordu; ve bir de suyun kalitesi konusu vardı. Fuan'da suların çok sert oluşundan yakındı, özellikle uzun saçlar için çok yıpratıcıydı. Çiao'ya yaklaşıp o değerli uzun saçlarını onun önünde salladı. "Bak, dokunsana bir! Dokun, dokun. Ben Amerika'dayken saçlarım böyle olmuyor. Gerçekten! Amerika'nın suları çok iyi. Benim evde sauna olarak kullandığımız içi ahşap kaplı bir odamız var ve orada su basınç seviyesi her zaman mükemmel." Sonunda Çin'i kötüleyecek bir şey bulmuştu. Çiao istemeye istemeye Fen'in saçlarını elledi. "Bana göre saçlarında bir şey yok. Ben bir fark göremiyorum."

"Nasıl görebilirsin ki zaten? Sen hep aynı yerde yaşadın."

"Evet, ben hep aynı yerde yaşadım. Burası benim evim. Burada değil de nerede yaşayacaktım? Başka bir yerde yaşayan sensin."

Böylece bir kez daha aralarında tartışma başlamıştı; ikisi de aşırı hassastı. Belki Çiao daha yatıştırıcı ve uzlaşmacı davranmalıydı, nihayetinde Fen bir misafirdi. Ama Fen'in her şeye kusur bulmasını tek kelimeyle çok nankörce bulduğundan o da biraz daha inat davranıyordu. Fen, "Senin eleştirilmeye gelemeyen biri olduğunu çok önceden fark ettim zaten. Asıl konu seni ne ile eleştirdiğim. Ben sudan bahsediyordum," dedi.

Çiao, "Su her zaman bu şekildeydi," diye karşılık verdi. "Neden gelirken yanında biraz su yumuşatıcısı getirmedin? Ya da, tıpkı Kraliçe El'izabeth gibi kendi suyunu getirseydin. Yazık. Kraliçe değilsin maalesef. Bana şov yapma."

"Bunun bir şov olduğunu mu düşünüyorsun? Asıl gururun yüzünden sen kabullenemiyorsun, değil mi? Üstelik şimdi yayınevinin müdür yardımcısı da oldun, benim senin etrafında dört dönmemi, sana yaltaklanmamı bekliyorsun, tıpkı iş arkadaşların ve emrinde çalışanlar gibi. O yayınevine nasıl girdiğini unutma!

Eğer Fei senin için kendini satmasaydı sen hâlâ bir lisede öğretmenlik yapıp tebeşir tozu yutuyor olacaktın. Ne sapkın ilişkileriniz var! Ne zaman aklıma gelse midem bulanıyor."

"Bu kadar iğreniyorsan gidebilirsin," dedi Çiao.

"Pekâlâ." Fen eşyalarını topladı ve gerçekten de gitti. "Tamam..."

Sonraki sene birbirleriyle hiç konuşmadılar. Yişun ile Vu bu ileri geri yaşanan çekişmelerden Çiao'yu suçlamışlardı; zaten ne zamna iki kız kardeş kavga etse, Fen'den yana çıkarlardı. "Bırak nasıl istiyorsa yapsın!" onların değişmez tutumuydu. Çiao ile Fen'i duygularını kontrol etmesi ve birbirlerine saygılı davranması gereken iki yetişkin gibi hiç düşünemezlerdi. Bunu yerine her zaman "Bırak nasıl istiyorsa yapsın. Bırak ne istiyorsa yapsın!" derlerdi. Ne biliyorlardı ki? Çiao sessizlik içinde anne babasını inceledi ve içi birden tarif edilmez bir üzüntüyle doldu.

Böylelikle bir gün Yişun, Fen'i uluslararası hatlardan telefonla aradı. Sanki hiçbir şey olmamış gibi davranıp, "Fen, kızım, neden bizi hiç aramıyorsun?" diye sordu. "Seni çok özledik."

Fen de, "Neden hep ben sizi arıyorum? Siz de pekâlâ beni arayabilirsiniz. Bu kadar güç mü bu?" diye sordu.

"Telefon ücretlerinin Amerika'da buradan daha az olduğunu söyleyen sen değil miydin?" dedi Yişun.

"Ucuz olabilir ama yine de bir masrafı var. Ayrıca paranız da var. Telefon açmaya bile harcamak istemezken beni özlediğinizi nasıl söyleyebilirsiniz?"

Yişun, Fen'le görüşürken, Çiao da oradaydı; ve Fen'in Yişun'la bu şekilde konuşması onu hem üzmüş, hem de kızdırmıştı. Gerçekler kendini gösteriyordu işte. "Bırak, nasıl istiyorsa öyle yapsın!" tutumunun sonuçlarını anne babası kendileri değerlendirsinlerdi artık.

Onun "nasıl istiyorsa öyle yapması" için daha başka ne yapılması gerekiyordu? Çiao kızgındı. Fakat, tıpkı Yişun'un Vu'ya davranışında olduğu gibi, güçlü suçluluk duygusu Çiao'nun Fen'e en gücenik olduğu zaman gelmişti. Gerçekten de sözcüklerin ifade edemeyeceği bir suçluluk duygusuydu bu, içinde bir nedenin

veya mantığın barınmadığı. Uzun sözün kısası, sonunda kendini suçlu hissetmişti ve Fen'i aradı. Kız kardeşine bir konferansa katılmak üzere Amerika'ya geleceğini söyledi. Acaba Fen de o sıralarda Amerika'da olacak mıydı? Eğer öyleyse, onu görmeyi gerçekten çok isterdi.

Konferanstan sonra Minneapolis'ten Chicago'ya uçtu ve böylece Amerika'da buluşmuş oldular. Kış mevsiminin başlarıydı. Chicago rüzgârlıydı, ama ne rüzgâr! İnsanı kemiklerine kadar titreten ama aynı zamanda canlandıran bir soğuk. Michigan Gölü etrafında dökülmüş yaprakların göz kamaştırıcı altın rengi de Çiao üstünde derin bir etki bırakmıştı. Solmuş, ayak altında ezilince çıtırdayan türden değillerdi, her biri yumuşak, esnek, ipek gibi narin bir pırıltıyla ışıl ışıl, etrafa sanki sessiz bir karnaval neşesi içinde saçılmışlardı.

Fen umulanın ötesinde bir misafirperverlik göstermişti; belki de, önceki yıl kötü ayrılışını tamire çalışıyordu. Çin'den ayrıldıktan sonra, Çiao'ya söylediği o yaralayıcı sözleri tekrar düşününce kendisini kötü hissetmiş olmalıydı. Ablasına hasretle sarıldı ve eve geldiklerinde, Çiao onun bilerek arkada bıraktığı İtalyan teslis altın bileziği ve St. Michael keten güneş şapkasını çıkarıp verince ağladı, Çiao da ağladı. O an ikisinin de gözyaşları samimiydi ve kalplerindeki buzu çözmüştü, hem yeni hem de eskileri. Fen ona evi gezdirdi ve Çiao'ya odasını gösterdi. Ak Keçi adındaki koskocaman bir hayvan olan kedisi çıktı meydana ve gelip Çiao'nun önünde hantalca yuvarlanıp onu karşıladı. Çiao kedileri fazla sevmemesine rağmen ve tüy döküyor olduğu gerçeği de bir yana, yine de Fen'i memnun etmeye kendini zorunlu hissetti ve sanki çok beğenmiş gibi davranıp çenesini kaşımak için uzandı. Fen'in de kedileri sevmediğini bilirdi ama David seviyordu. Adamın tercihi onun isteklerine baskın çıkmış, böylece Fen de çaresiz kediyi sevmek zorunda kalmıştı.

Çiao, Chicago'da sadece iki gün kalabilecekti; daha sonra birkaç günlüğüne Austin, Teksas'a geçmek zorundaydı. Bir arkadaşının onu davet ettiğini söyledi Fen'e. "Ama iki gün çok az," diye itiraz etti Fen. Yine de birlikte geçirebilecekleri iki günleri

vardı önlerinde. Fen çalıştığı şirketten iki günlük izin aldı; herkese ablasının ziyarete geldiği için zamana ihtiyacı olduğunu söylemişti. Çocukluğundaki ablasına olan bağlılığı geri gelmiş gibiydi, Çiao'yu hâlâ nedenini kendisinin bile anlayamadığı bir şekilde özlüyordu.

Çiao'yu alıp alışveriş merkezine götürdü, birbirlerine Macy's mağazasından hediyeler aldılar. Çiao ona uzun bir rüzgârlık almış, Fen de ona deri bir çanta almıştı; ardından birlikte Yişun ve Vu için alışveriş yaptılar. Çiao'dan farklı olarak Fen pek alışverişe düşkün değildi ve Çiao'ya eşlik ederken çok sabırlı davranması gerekmişti. Yorulduklarında bir kafeye giriyorlar, ya bir şey içiyor, ya da yiyorlardı. Alışveriş merkezinin tuvaletine gittiler, o sırada kendini zor tuttuğu belli olan bir kadın hızla içeri dalmış ve yüksek sesle osurmuştu. Birbirlerine bakıp güldüler. Fen, "Birleşik Devletler bunun gibi kaba tiplerle dolu," dedi Fen.

"Şışşş... bizi duyacak," dedi Çiao.

"Çince bilmediğine eminim. Bazen dil engeli oldukça elverişli olabiliyor, sen ona küfrederken, o senin ona iltifat ettiğini düşünebiliyor." Gülüştüler.

Çiao'yla birlikte nehir kenarındaki şık Goethe Caddesi'nde yürüyüşe çıktılar. Fen yol üzerindeki bir çiçekçiye girip ısrarla Çiao'ya beyaz bir zambak aldı. Çiao bunu bir parça yapmacık bulsa da, kalbi Fen'in düşünceli davranışıyla ısınmıştı. Elinde mis gibi kokan zambakla Goethe Caddesi'nde yürürken, yanlarından koşarak hızla bol tüylü bir köpek yavrusu geçti. Sahibi şık giyimli, zayıf, yaşlı bir kadındı; işin garip tarafı, köpek ileri koşarken bile sürekli dönüp kendilerine bakıyordu ki, bu da onların devamlı köpeğe bakmalarına sebep olmuştu. Fen birden, "Çiao, bence köpek Maksim Gorki'ye benziyor," dedi. İnsana benzeyen bir köpek düşünemeyen Çiao'yu bu karşılaştırma şaşırtmıştı, ama birbirlerini andırıyorlardı gerçekten. Sonra onların bu yargılarını sanki onaylamak istermiş gibi yavru köpek onlara doğru bir daha döndü. Çiao kahkahayı patlattı, gülmekten neredeyse iki büklüm olmuştu. Elindeki zambak az kalsın kırılacaktı. Ardından Fen onu götürüp Big Shot adlı bir restorana soktu. İkisi

de bu yürüyüşü uzunca bir zaman unutmayacaklardı; ve bir de Goethe Caddesi'nde "Gorki'ye" nasıl rastladıklarını.

Akşam David gelmiş ve üçü beraber yemek yemeye Japon restoranına gitmişlerdi. Yaptıkları planlarla zaman su gibi akıp geçiyordu; her şey yolunda gibiydi. Fen, Çiao'nun odasında gecenin geç saatlerine kadar kalıyor, sohbet ediyorlardı. Çok uzunca bir zamandır kız kıza konuşmamışlardı. Gizli kalacağına duyduğu itimatla başından geçen bir iki kısa ilişkiyi ilkin Fen anlatmıştı. Bunun üzerine Çiao da, kendisini Teksas'a davet eden Mike adlı arkadaşından bahsetti. "Demek arkadaşın bir erkek," dedi Fen.

"Evet, bir erkek," dedi Çiao. "Bir konferansta karşılaştık. Çincesi çok iyi; konferansta yapacağım konuşmada çevirmen olarak çalışıyordu. Şimdi Pekin Üniversitesi'nde Çin dili ve edebiyatı okuyor."

"Ona ilgin var mı?" diye sordu Fen. Çiao bir şey demedi. "O halde o seninle ilgileniyor olmalı," dedi Fen.

"Çok genç, benden yedi yaş küçük. Aşk hakkında ne bilebilir ki?" dedi Çiao.

Fen, "Burada senden yedi yaş küçük sevgilin varsa millet sana gıpta eder," dedi. "Abla, seni gerçekten kıskanıyorum. Senin hiç böyle... Böyle cesur davranabileceğini tahmin etmezdim."

"Ben mi cesurum? Ama hiçbir şey olmadı ki!"

"O Mike'ın saçları ve gözleri ne renk? Yanında resmi var mı?"

"Hayır, yok; ama istersen onunla konuşabilir ve Çincesini sınayabilirsin. Zaten ona uçuş detaylarını bildirmem gerek. Havaalanından beni alacağını söylemişti."

Gidip Mike'ı aradılar. Her ikisi de bu işe David'i karıştırmamayı istediklerinden mutfaktan telefon etmeyi tercih etmişlerdi. Çiao ile Mike selamlaşıp biraz konuştular, sonra Fen'i Mike'a tanıştırdı. İngilizceyi çok iyi konuşan bir Çinli ve Çinceyi su gibi bilen bir Amerikalı, bunları biraz konuşurken seyretmek eğlenceli olmaz mıydı? Böylece telefonu Fen aldı ve Mike'la konuşmaya başladılar.

Fen, Mike'la Çince yerine İngilizce konuşmakta ısrar etmişti. Mike telefonun diğer tarafında güzel İngilizcesi için ona iltifat

etmiş olmalıydı, çünkü Çiao onun gururla gülümsediğini gördü. Fen gülümsüyor, uzun uzun İngilizce sohbete devam ediyordu, yanında dikilmekte olan Çiao'ya aldırmadan; belki tam da bu yüzden, yani yanında durduğu için İngilizce konuşarak onu konu dışı bırakmakta ısrar ediyordu. Bu kesinlikle bir konu dışı bırakmaydı, biraz lütfeder gibi ve biraz duyarsızlıkla. Bu mesaj Çiao'ya gibiydi: Harikulade ve kulağa hoş gelen İngilizcesiyle, burasının Amerika olduğu ve Çiao, Mike'la ne tür bir ilişkiye girecek olursa olsun, hâlâ yabancı dil konuşamayan biri olduğu gerçeği. Çiao ile Mike, Fen ile Mike'ın ettiği gibi sohbet edemezlerdi. Fen İngilizce şakımaya devam etti, neşeli tavırlarla el kol hareketleri yapıp, içten kahkahalar atarak, sanki Mike'ı eskiden beri tanırmış gibi. Espri anlayışı ve kıvrak zekâsı sohbetlerini canlı ve ilginç tutabilmesini sağlıyordu. "Aman Mike, neden Çince konuşmak istiyorsun ki? Boş ver Çinceyi. Çiao'ya Çince onu sevdiğini söylemeye çalışma." Konuşuyordu da konuşuyordu; belki Mike'ın, Çiao'yla Çince konuşabilecek olması gerçeğinden tedirgin olmaya başlamıştı. Bir Amerikalıyla arkadaş olmaya Çiao'nun ne hakkı vardı? Çat pat İngilizcesiyle, uçakta yemek sipariş edebilme, sokakta yol sorabilme ya da bir mağazada en basitinden şeyleri almaya kabiliyeti neredeyse olmadığını düşünecek olursak, Amerikalı bir arkadaşı nasıl olurdu? Ne yazık ki, Amerikalı dostumuz iyi Çince konuşuyordu. Fen'in şansı o meşhur Çin atasözünü doğrular gibiydi: "Tanrı talihi aptallara verir." Dolayısıyla Fen, Mike'ın Çiao'yla Çince konuşmasına dayanamayacaktı. Eğer duymazsa, içi rahat ederdi. Onun duymaması, böyle bir şeyin var olmaması anlamına geliyordu. Ama bir kere işitirse, işte o zaman bir gerçekliğe dönüşecekti: Bir Amerikalının ses tellerinin Çin dilinin seslerini çıkarabilir olması; ve o tatlı sözcüklerin Fen'e değil, yanı başında duran şu acayip Çiao'ya söyleniyor olması. Yok, dayanamazdı; ve bu hassasiyetinden nefret ediyordu.

Bu İngilizce sohbet epey bir süre devam etmişti, Çiao'yu işkillendirmeye başlayacak kadar uzun. Sonunda Fen ahizeyi Çiao'ya uzattı. "Mike ona söyleyeceğin başka bir şeyin olup olmadığını bilmek istiyor."

Her nedense Çiao bir an telefonu almaya tereddüt etti. Fen'in telefon görüşmesinde hâkimiyeti ele geçirişi, görüşmenin asıl sahibi kendisiymiş gibi kullandığı ses tonu ("Mike ona söyleyeceğin başka bir şeyin olup olmadığını bilmek istiyor!") akla tek bir sözcüğü getiriyordu: zalimlik. Çiao, Mike'la konuşma isteğini kaybetmişti, belki aşağılık duygusundan, belki de moral bozukluğundan telefonu kapadı.

Birbirlerine yarım ağız iyi geceler dileyip herkes kendi odasına çekildi; her ikisi de görünüşte aralarının hâlâ iyi olduğu havasını vermeye çalışıyor gibiydi.

Eğer Çiao ertesi sabah küçük bir kusur işlemeyecek olsaydı, Chicago'daki bu kalışı başladığı gibi bitebilirdi de. Ama ne yazık ki başına küçük bir kaza gelmişti; regliydi ve kan kazara çarşafa geçmişti; küçük bir lekeydi, bir fen büyüklüğünde. Derhal yataktan fırlamış, çarşafı sıyırıp yıkamak için doğruca banyoya gitmişti ama içeride dişlerini fırçalamakta olan Fen'e rastladı.

Fen'in morali gece içinde değişmişti. Her ne sebepten bilinmez, Çiao'nun elinde kanlı çarşafı tutan hali tepesini iyice attırmıştı. "Abla, ne yapıyorsun?"

"Bu lekeyi yıkamam lazım."

"Yıkaman gerekmez. Çamaşırlar yıkanırken ben icabına bakarım."

"Hayır, bırak ben yapayım."

"Koy yere. Yere bırak! Yere bıraksana ya!"

"Neden böyle sinirleniyorsun ki?"

"Şu tamponları neden kullanmadığını anlayamıyorum. Ben hep kullanırım ve çarşaflar asla kirlenmez!"

"Sana tamponlara alışık olmadığımı söylememiş miydim?"

"Neden alışamıyorsun? Neden Amerikalıların alışık olduğu şeylere alışamıyorsun?"

"Vajinamın içine bir şeyler tıkıştırma fikri hoşuma gitmiyor."

"Ama küçücük şeyleriyle senin o zımbırtın..." Öfkesi yüzünden bir an için kanatlı bezi nasıl ifade edeceğini unutmuştu. "Onlar çarşafa geçiriyor."

"Çarşaf için özür dilerim, ama ne tür bir pet kullanacağıma ben karar veririm. Neden senin bana dikte ettiğin şeyi kullanacakmışım ki?"

"Sana dikte etmiyorum, ama evde tampon var. Sadece sen kullanmamakta ısrar ediyorsun. Senin alışık olduğun şeyleri almak için alışverişe gitmedim mi, Çin'den Amerika'ya taşıyamadığın olmazsa olmazlarını? Daha ne yapmamı istiyorsun?"

"Alışık olduğum şeylerle ilgili bazı konularda ısrar ettiğim doğru. Benimle ilgili bundan hoşlanmadığının hep farkındayım. Giysilerim, valizlerim, arkadaşlarım, işim, hepsi seni gıcık ediyor, mutsuz ediyor. Yalnızca senin yaptığın şeyin en doğrusu olduğunu söylememi istiyorsun, değil mi? Senin kedin, senin tamponların. Kollarımı ardına kadar açıp tavsiye ettiğin her şeyi kucaklamalıyım, öyle mi?"

David gelmiş, onlara ne konuştuklarını soruyordu. Fen yalan söyleyerek, Çin'de ortak bir arkadaşları hakkında dedikodu yaptıklarını anlattı. David onların garip ruh hallerini fark etmişti ama söyledikleri tek bir kelimeyi bile anlamıyordu. Bu dil engelinin bir avantajıydı: David'in önünde hiç çekinmeden vajinalardan, tamponlardan rahat rahat konuşabiliyorlardı.

Fen, David'e yalan söyleyip Çiao'ya döndü. "Mutlu olmadığım konusunda haklısın. Bana bu mutsuzluğu getiren sensin. Sen! Ben yedi yaşındayken..."

Konunun yine nereye gittiğini anlamıştı Çiao; o talihsiz *önce*. Kalbinde gömülü olan o *önce*. Kendine devamlı ıstırap çektiren. Yine de her nedense, Fen'in bundan ilk bahsettiği günkü kadar paniklememişti bu sefer, sanki değişik bir mekânda oluşunun sihirli bir etkisi olmuştu. En utanç verici şey bile, farklı bir mekânda tartışılıyorsa, kulağa o kadar felaket gelmiyordu. Değişik mekânlarda bulunmak, geçmişte yaşanmış dehşet dolu hatıraları anmak için birebirdi. O nedenle Çiao bu kez Fen'in geçmişten bahsetmesinden o kadar korkmamıştı. Hatta tam aksine orada, Chicago'da Fen'in karşısına dikilip, bütün hikâyeyi başından sonuna kadar yeniden anlatacak ve yeniden açıkça katil bendim

diye açıklayacak cesareti bulmuştu. İstediği kadar ayrıntılı ve başından sonuna kadar açıksözlülükle anlatsın, Amerika'nın çoğunluğu ilgilenmezdi; garip bir yabancı tarafından işlenmiş gizli bir cinayeti açığa çıkarmakla ilgilenmiyorlardı. Kendisine sanki bir başkasının başından geçmiş şeyleri sakin ve kayıtsızlık içinde anlatıyormuş gibi geliyordu, yarı doğru, yarı yanlış. Bu kendisi için de yepyeni bir keşifti, kendisini olaydan koparmıştı. Belki de o kadar da kayıtsız değildi fakat en azından yabancı bir yerde bulunuyor olması sayesinde kontrollüydü. Sakin bir tavırla Fen'in sözünü kesti. "Sana uzun zamandır söylemeyip içimde sakladığım bir şey var ve bugün artık bunu söylemek istiyorum: Beni *öncesi* ile korkutmaya kalkma. Önceden yaptığım her şey yanlış olsa bile, bu senin yaptığın şeyin doğru olduğu anlamına gelmez."

Fen mutlaka duymuş olmalıydı ve de anlamış (insanları hatırlamaya zorlayacak sözcükler vardır).

Çiao, Fen'in evinden planladığından önce ayrılmıştı. Bir taksi çağırmış ve havaalanına uçuştan yedi saat önce gitmişti. Karlı, yağmurlu bir gündü; ve Fen de onun peşinden havaalanına gitti. Ablasına tıpkı onu iki gün gece gelip aldığında yaptığı gibi koşup sarılmayı çok istiyordu; ve ona hata yaptım demeyi. Ama cesareti yoktu. Aklından Mike adında bir adam gelip geçti. Evet, Mike. Çiao çok şeye sahip değil miydi? Mike'ın yaşadığı şehre uçacaktı. Fen'i yine terk ediyordu. İçini keskin bir hüzün duygusu kapladı, bir an başı döndü. Bir kurbandı kendisi; her zaman bir kurban olmuştu, yalnız, dayanacak kimsesi olmayan. Kalbindeki en derin acı aslında yalnızlık duygusu değil, tutunacak bir dalının olmaması, dertleşecek kimsesinin olmadığı gerçeğiydi.

7. *Bölüm*

Anahtar Deliğinden Gözetlemek

1

Austin'e giden uçakta Çiao düşünceli ve kaygılıydı, yol boyunca Fen'in somurtuk yüzü gözlerinin önünden gitmiyordu. Fen'i bozuma uğrattığını biliyordu ve bu kez Mike sebep olmuştu. Neden sanki Fen giriştiği bir iki ilişkiden bahsettiğinde kendisi de Mike'tan bahsetmişti ki? Fen'in kısa süreli aşklarından sonra ona Mike'tan bahsetmesi, Mike'ın Çiao'nun sevgilisi gibi görünmesine neden olmuştu, en azından Mike'ın sevgilisi olacağını gösterirdi. Bu Çiao'nun tarzı bir iş değildi; bir parça hava atmak gibi geliyordu, edepsizce ve sanki Fen'i bilinçli olarak provoke ediyormuş gibiydi; ama belki de gerçek niyeti buydu; yavaş yavaş Fen'in zayıf noktasını fark etmiş ve her ne kadar kendine itiraf etmek istemese de, onu bilerek kışkırtmıştı. Gerçi, özellikle onu kışkırtmak için söylememişti, sadece o da kendisini biraz iyi hissetmek istemişti. Yabancı hava solumak insanın keyif verici zevklere kendisini kaptırmasına özellikle yardımcı olan bir şeydi, sadece düşüncede kalsalar bile. Bir başka ülkede kimsenin dikkatini çekmiyordun, kimse seninle konuşma zahmetine girmiyordu, çalıştığı yayınevindeki astları ve üstleri gibi değillerdi, hoş veya değil, arkandan beceriksiz küçük entrikalar çevirmeye çalışıp kurnaz olduğunu sanmıyordu kimse. Bu iş arkadaşları ara-

sında bir iki tane de rüşvet alan vardı. Eğer onların istediği gibi davranırsan onların adi onaylarını alırdın; eğer onların alçakça davranışlarını küçümseyecek olursan senden intikamlarını o adice davranışın on katıyla çıkarırlardı. Önemsemek gerekmez ama aldırmazlığa vurmak da zor, çünkü insan hayatının gerçek bir parçası bu. Bir başka ülkede kimse sana dikkat etmez ya da seninle konuşma zahmetine girmez; bu yüzden insan kendi kendine önem vermeye, dikkat etmeye başlar, ki bu da keyfe dalmaktır, kendine önem vermek, başkalarının ne düşündüğüne o kadar da aldırmamaktır. Evet, fazla önemsememek. Çiao kendi ülkesinde her şeyi fazla önemserdi, söylediği her kelimeyi düşünür, giriştiği her eylemi, her davranışı hesaplardı; yayınevindeki işini, pozisyonunu ilerletmeyi, her yıl ulusal kitap ödülünün peşine düşmeyi, yayınevinin yaptığı kârı... Meydana gelecek her hata büyük kayıplara neden olabilirdi. Çok önem vermek, zalimliğin (değer vermemenin) tersiydi, değil mi? Biraz teselliye ihtiyacı vardı; ve buna hakkı da vardı, herhangi bir teselliye, iyi veya kötü. Kendi kendine ettiği zalimliklerden kaçmaya, kendine bir yer bularak içinde biraz kendini dinleyebileceği, kendiyle ilgilenebileceği bir yer. Neresiydi burası? Burada mıydı, başka insanların ülkesinde? Çıkan sonuç biraz garip değil miydi? Kendine yeri ancak bir başkasının ülkesinde bulabiliyordu.

Sağ tarafında oturan kişiyi yan gözle süzdü: Sarışın, Amerikalı bir adamdı, klasik tarzda giyinmişti; bir şirketin üst düzey yöneticisi gibi duruyordu. Uçak havalanır havalanmaz önündeki koltuğun arkasındaki tepsiyi indirmiş ve bir deste kâğıt çıkarıp bir şeyler yazmaya başlamıştı. Solaktı, pek çok Amerikalı gibi. Çiao adamın pahalı olduğu belli olan gömleğindeki şık, oval kol düğmelerini de böyle fark etmişti. Gümüş olmalıydılar, üstü, bir tür siyah titanyum sırla kaplıydı. Üst düzey yöneticileri bile her gün kol düğmeleri takmazlardı, o yüzden yanında oturan solak adamın halinden, uçaktan iner inmez önemli bir şeyin onu beklediği anlaşılıyordu. Erkekler için aksesuvarlar arasından Çiao en çok kol düğmelerini sever, onları çok kibar bulurdu. Vu'da bulunan bir çift kol düğmesinden dolayı olabilirdi bu izlenimi. Kol

düğmeleri Vu'nun babasına, yani Çiao'nun dedesine ait, on sekiz ayar altından, elmas taşlıydılar. Dedesi İngiltere'de eğitimini tamamlayıp döndükten sonra onları ona dedesinin sevgilisi hediye olarak göndermişti. Bu sevgiliden gelen hediye bir şekilde sonradan kızı Vu'nun eline geçmişti; bu hediye Vu'yu mutlaka huzursuz etmiş olmalıydı; ama, kol düğmelerine duyduğu ilgi, herhalde annesinin rakibesine duyduğu nefreti bastırmış olmalıydı ki onları saklamıştı. Çiao'nun erkeklere olan ilgi ve isteğini ilk uyandıran şey işte bu ortası elmas taşlı bir çift eski kol düğmesiydi. Çiao, Vu'ya belki yüzlerce takdir, sempati ve jenerasyonların ötesine geçen bir gıptayla dedesinin sevgilisiyle ilgili sorular sormuştu. Herhalde sadece kendisi gibi birkaç nesil sonra doğmuş birisi, ailenin o dönem çektiği böyle çetrefilli bir sıkıntıya bu tip duygularla yaklaşabilirdi. Ne yazık ki Çiao dedesinin sevgilisinin resmini hiç görmemişti. Vu'ya bakılırsa, hepsi Çiao'nun ninesi tarafından yakılmışlardı. Çok sonraları, Çiao'nun Feng Ying'le ilişkisinin bozuk olduğu dönemlerde, Çiao dedesinin kol düğmelerini aşırıp onları Feng Ying'e vermeyi bile geçirmişti aklından. Gerçekten çıldırdığı bir dönemdi, öyle çıldırmıştı ki, rolleri bile karıştırır hale gelmişti. Feng Ying'in eşi olma saplantısıyla, aşkından bir türlü vazgeçmeyen dedesinin uzaklardaki sevgilisinin yaptığı gibi yapmayı düşünmüştü. Bunun bütün kadınların rüyası olduğunu anlıyor muydu? Yani, bir adam için iyi bir eş olmak ve aynı zamanda onun sevgilisi kalabilmeyi? Hayır, Çiao farkında değildi; bu tip bir kendini ispata ulaşmaktan çok uzaktı o.

Mike'la Pekin'deki bir konferansta tanışmıştı; konferans, kadın ve çocuklar üstüne çalışan bir Amerikan araştırma enstitüsü tarafından düzenlenmişti. Çiao da konferansa "Annelere Ders" adlı sunusu için davet edilmişti. Çalışma anne çocuk ilişkisini irdeliyordu ve Mike da sponsorun tuttuğu çevirmendi. O sıralar Pekin Üniversitesi'nde Çince öğreniyordu; bir gün çevirmen olmak ve Çin ile Amerika arasındaki kültürel iletişime katkıda bulunmak istiyordu. Akıcı ve aksansız Çincesi onu konferansın adeta yıldızı yapmıştı. Gözleriniz kapalı dinlediğinizde onun bir Amerikalı olduğuna inanmakta güçlük çekerdiniz. Bir seksen boyundaydı, kumral kıvırcık saçlı, dupduru yeşil gözleri vardı; sesi

yumuşak ve kibardı. Bir ara verilmiş, Çiao sebilden su almak için onun arkasında sıra bekliyordu. Mike kendine bir bardak koydu ve bir tane de Çiao'ya doldurdu. Arkasına dönüp ona uzattı.

Ellerinde su bardakları kenara çekilip konuşmaya başladılar. Mike büyük bir dikkatle, "Soğuk su içmeyi sevmediğinizi biliyorum. İstediğiniz, sıcak sudan biraz daha soğuk ve ılıktan da biraz daha sıcak bir su değil mi, yanılıyor muyum?" dedi.

Çiao bardağındaki suyun ısısının keyfini çıkararak, "Sıcaklığını çok iyi ayarlamışsınız.Nasıl istediğimi nereden bildiniz?" diye karşılık verdi.

Mike gizemli bir tavır takındı. "Eğer birini tanımak istersem, onun hakkında istediğim her şeyi öğrenebilirim." Çiao bir şey söylemeden gülümsedi. Mike sordu. "Neden gülüyorsun?"

Çiao, "Güldüm, çünkü ılık sözcüğünü kullandın. Bunun Çincesini bileceğini tahmin etmedim," diye cevap verdi.

Mike, "Birkaç Çince anaokulu şarkısı da bilirim. Eminim sen de küçükken öğrenmişsindir," dedi.

"Öyle mi? Söylesene bana."

"Gerçekten dinlemek mi istiyorsun?"

"Evet, istiyorum gerçekten."

Mike bardağındaki suyu bitirdi, yakındaki çöp sepetine atmak için bir adım öne çıktı, sonra da Çiao'ya dönüp ciddiyetle şarkıları mırıldanmaya başladı. "Sütü ye. Ekmeği iç. Kolunun altında tren taşı. İstersen okul çantasının üstüne bin. Ondan sonra in. Doğuya doğru git, sonra, dön yüzünü. Orada köpek ısıran bir adam göreceksin. Köpeği kucağına al. Bir taşa vur ve sonra taş da köpeği ısırsın..."

Çiao elinde olmadan kahkahalara boğuldu. Mike, "Şunu dinle," dedi. "Bisiklete binip bankaya geldim. Banka şefini görüp onu selamladım. Banker dedi ki, tamam, tamam, hepimiz zaten bankada çalışıyoruz."

Çiao sordu: "Başka?"

"Küçük bir araba korna çalıyor, bip bip, bip. Başkan Mao arka koltukta oturuyor."

"Peki bunu biliyor musun? Araba geliyor ama umurumda değil. Oradaki arabaya telefon edeceğim. Araba geri döndü küçük ayağımı ezdi." Bu eski oyun sözcükleri ve anaokul şarkıları Çiao'ya tanıdık geliyor, içini ısıtıyordu, özellikle de "Araba geliyor ama umurumda değil. Oradaki arabaya telefon edeceğim" kısmı. Çocukluğundan bildiği anaokul şarkısıydı, hem arabaların hem de telefonların fazla olmadığı dönemlerde. Çocuklar açısından bir arabadan korkmuyor olmalarının kanıtı, onu telefonla arayacak cesareti göstermeleriydi. Ah, araba geliyor ama umurumda değil. Arabaya buradan telefon edeceğim.

Sonraki birkaç gün, Mike ile Çiao verilen molalarda sürekli birlikteydiler. Adam Çiao'ya doğru ısıda su ikram ediyor, Çiao da teşekkürle suyu alıp sonra da işleri ve çalışmalarıyla ilgili konularda konuşmaya başlıyorlardı. Bir gün Çiao konferanstan yarım gün izin aldı; çalıştığı yayınevi kendisinden Büyük Halk Salonu'nda yeni çıkmakta olan bir kitabın çalışmalarını idare etmesini istemişti. Ertesi günkü molada Çiao daha sebilin başına gitmeden, onu beklemekten bir hal olan Mike, yanına koşup, "Sonunda görebildim seni. Dün yoktun, ben de bir daha gelmeyeceğini sandım. Çok korktum," dedi.

"Burada olmayışım neden seni bu kadar korkuttu ki?"

"Bilmiyorum, ne söylediğimi biliyorum. Nasılsın?"

"Ben iyiyim. Birbirimizi sanki yıllarca görmemişiz gibi davranıyorsun." Çiao sadece şaka yapıyordu ama Mike ciddiydi. "Birbirimizi yıllarca görmemişiz gibi geldi, gerçekten."

Çiao birden Mike'ın bu ciddiliği karşısında kendini garip hissetti, belki de bundan bir şey çıkmasını istemiyordu, o yüzden ona sakin bir tavırla, "Mike, çok küçük bir arzumu rica etsem yerine getirebilir misin?" diye sordu.

"Elbette, nedir?"

Çiao sanki gerginmiş gibi davranıp sesini alçalttı. "Lütfen bana bir bardak su getirir misin, sıcak olmayacak kadar ılık ama ılık sudan daha sıcak."

Mike elini alnına vurarak, "Tabii ya! Suyu unuttum," dedi. Hemen Çiao'nun yanından kayboldu ve biraz sonra elinde bir

bardak su neşeyle döndü. İki eliyle bardağı Çiao'ya uzatıp, "Buyur, sıcak olmayacak kadar ılık ama ılık sudan daha sıcak," dedi. Çiao'nun suyu bitirmesini bekledi, derken konferansın devam edeceğini ilan eden zil çaldı. Çiao boş su bardağını atmaya hazırlanırken, genç adam onun elinden alıp, "Lütfen müsaade et, ben atarım onu," dedi. Oturacakları yere gelene dek Çiao bardağın Mike'ın elinde kaldığını hiç fark etmemişti.

Konferansın sona erdiği gece Mike, Çiao'yu okuma salonuna davet etti, bir kitap tartışması vardı. Çidan yakınlarında *Uzaklar* adında bir kitapçıda yapılıyordu. Mike sahipleriyle çok samimi olduğunu, genellikle güzel Çince kitapları kendisine önerdiklerini söyledi. Mike, "*Uzaklar* kitabevinin hemen hemen hiç çocuk kitabı satmadığını fark ettim," dedi. "Tabii bu çok üzücü, çünkü Çin'de çok çocuk var ve çocuklar, doğum kontrol politikası yüzünden diğer ülkelerde olduğundan çok daha fazla ilgi ve sevgi görüyorlar. Neden sizin yayınevince yayımlanan güzel kitaplardan onlara önermiyorsun? Hem sizin yayınevi daha iyi tanınmış olur, hem de *Uzaklar* kitabevi yeni müşteriler kazanır." Çiao fazla ciddiye almasa da kibarca Mike'ın önerisini dinledi. Mike'ın yayıncılık hakkında çok bilgisi yoktu. Çiao ise, iş, dağıtım ağı ve bağlantılar konusuna ondan daha fazla aşinaydı; ama yine de Mike'ın açık yüreklilikle yaptığı jesti bozmak istemiyordu; işine karşı gösterdiği ilgi Çiao'yu etkilemişti. Beraberce *Uzaklar* kitabevine gittiler. Sahipleri çok candan insanlardı; Mike ile Çiao'ya salon tartışmasından sonra kalmalarını ve akşam birlikte bir şeyler atıştırmayı teklif ettiler. Mike ile Çiao'ya pirinç sirkesiyle haşlanmış yumurta hazırladılar; bu yumurtaları Mike'ın özellikle çok sevdiğini söylüyorlardı. Çiao da pişmiş yumurtaları sevmişti ama onun şu an asıl derdi bir tuvalet bulmaktı. Salondan sonra doğruca tuvalete gitmeyi planlamış, çiftin kendilerine kalmaları için bu kadar içtenlikle ısrar edeceklerini tahmin etmemişti. Çişini tutuyor ve pişmiş yumurtaları sakin bir tavırla yiyormuş gibi davranıyordu. Bir kâse yemekten sonra ihtiyacı iyice artmıştı. Etrafına bakındı ama tuvalet göremedi. Ev sahibesine sormaya çekiniyordu çünkü onu fazla iyi tanımıyordu, Mike da eski bir

dostu değildi. Yeni tanıştığı insanlara tuvalet sormak biraz ayıptı ve daha da sinir bozucu olan şey, Mike'ın hâlâ orada oturmuş onlarla sohbet ediyor oluşuydu. Çiao kendini çok fazla tutmuştu ve gösterdiği çaba yüzünden herhalde belli oluyordu. Eğer Mike konuşmaya devam edecekse Çiao kalkıp dışarı kaçacaktı. Neyse ki Mike durdu. Kadın Mike'a başka bir soru daha sorunca, Mike kolundaki saate göz atıp, "Üzgünüm, ama gitmemiz gerekiyor. Çok geç oldu," dedi.

Oradan ayrıldılar. Kitabevinden çıkar çıkmaz Çiao baklayı ağzından çıkardı: "Mike, kusura bakma ama çok sıkıştım." Mike da yüzünü buruşturup, "Kusura bakma, Çiao. Benim de mutlaka gitmem gerek," deyince çok şaşırdı. Tek sıra halinde koşmaya ve yol üstünde bir tuvalet aramaya başladılar. Çiao sızlanarak, "Tuvalete gitmen gerekiyorsa neden sürekli konuşup durdun?" diye sordu.

Mike, "Bu Çin'de kibarlık sayılmıyor mu?" dedi. "Onlar çok misafirperverdi, onların konuşmalarını nasıl bölebilirdim? Ayrıca sen de kibarca dinliyor gibiydin."

"O kibarca dinlemek değildi. Pür dikkat kesilmiştim çünkü bütün gücümle altıma kaçırmamak için kendimi tutuyordum."

"Ben de," dedi Mike. "Kendimi öyle zor tuttum ki, gözlerimden neredeyse yaş gelecekti." Yol kenarında umumi bir tuvalet gördüler, hemen konuşmayı kesip içeri daldılar. Dışarı çıktıklarında rahatlamış görünüyorlardı; yürüyüşleri gezinti moduna dönüşmüştü, rahatladıkları her hallerinden belliydi. Aynı sıkıntıyı çekmek ve aynı utancı duymak onları birbirine yaklaştırmıştı; sessiz bir uzlaşma içinde gülüştüler.

Gecenin ilerleyen saatleriydi, ıssız Çengen Caddesi'nde yürüyorlardı. Keskin kenarları olan dikdörtgen biçimi beton briketlerin üstüne çıkan Çiao sordu: "Mike, bu briketlerin altında ne var biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum."

"Söyleyeyim: Burada umumi tuvaletler vardı. Yıllar önce, herhalde sen daha dünyaya gelmemiştin; veya henüz doğmuştun, Milli Bayram'daki geçit için Başkan Mao, Kızıl Muhafızlar'ı

kabul ettiğinde, kalabalık yüzünden şu an üstünde durduğun bu yere geçici bir yer yaptırmak durumunda kalmışlardı." Mike yere bakmak için başını indirdi. "Umumi tuvaletleri takdir ediyorum, biliyorum ki, onlar olmazsa halimiz berbat olacaktı."

"Onlar dinlenme amaçlıydılar, sadece tuvalet değillerdi," diye düzeltti onu Çiao. Mike, Çiao'nun gözlerinin içine bakıp, "Ne kadar tatlı olduğunu biliyor musun?" dedi.

Çiao, "İltifat için teşekkür ederim," diye karşılık verdi.

"Ama iltifat değildi. Aklımda olan bir şeydi, özellikle ciddileşip beni düzelttiğin zamanlar. Tıpkı bir öğretmen gibisin."

Çiao onun konuşmasını keserek, "Başka bir şeyden bahsedelim," dedi ve birden kaldırımdan koşmaya başlayıp boş caddeye çıktı. Mike arkasından yetişip elini tuttu.

Çiao elini çekmeye çalışmadı. Caddede el ele vaziyette durdular. Ara sıra yanlarından geçen arabalara bakıp, ikisi de aynı anda arabayla ilgili tekerlemeyi söylemeye başladı. "Araba geliyor ama umurumda değil. Buradan arabaya telefon edeceğim. Araba geri döndü küçük ayağımı ezdi..." Bu çocuk tekerlemesi el ele tutuşmalarını samimi ve masum hale getirmişti, hiçbir belirsizlik ve gariplik hissetmeden. "Mükemmel bir bağ," diye düşündü Çiao.

Mike'ın sevgisini açık açık hissediyordu ve elini tutan bu genç adamdan hoşlanıyordu. Ama aşk kendisi için basit bir şey değildi. Tutulduğu diğer aşk vebasının etkisi hâlâ üstündeydi. Bundan sonra o kadar kolay âşık olacağını sanmıyordu.

Çiao, Mike'a Amerika'ya bir konferansa gideceğini söyledi. Mike da tesadüfen aynı tarihlerde Birleşik Devletler'de olacağını ve mutlaka Teksas'ta kendisini ziyaret etmesini beklediğini söyledi.

Sağ tarafında oturan solak adam önündeki tepsiyi kapatınca Çiao inişe geçtiklerini anladı. Austin'e gelmişti.

Mike onu havaalanında karşıladı. Kar ve sağanak yağmur, Chicago'da bütün etkisini gösterirken, güneyde yer alan Austin'de

havalar hâlâ ılımandı. Çiao, üstündeki dikkat çekici kırmızı renkte tişörtle kendisine el sallayan Mike'ı hemen gördü. Çiao biraz gergindi; Mike'a yakınlaştıkça içinden ondan kaçmak geliyordu. Ne zaman harekete geçmek istese, içinde sık sık beliren bu isteği bozuluyordu. Evhamlı bir sinir hastası gibi görünmesine neden oluyordu, sahne korkusu olan bir aktör gibi. Sonunda Mike'a yaklaştı. Kendisi elini uzattı, Mike ise ona kollarını açtı.

Genç adam Çiao'yu kucakladı, Çiao da doğal olarak ona sarıldı. Kaçıp uzaklaşma isteği kaybolmuş, kalp atışları normale dönmüştü. Onun kokusunu hissedebilecek kadar ilk kez bu kadar yaklaşmıştı: Çok hafiften bir koyun kokusunun üstüne Tide deterjanı sinmişti. Çok uzun yıllar boyunca, kalıcı kokusunun verdiği bu güzel duygu için sürekli Tide deterjanı kullandı Çiao; bu ona Austin Havaalanı'nı, Mike'ın kendisini kucaklamasını, hızla çarpan kalbini ve bu yüzden yaşadığı bir anlık şaşkınlığı hatırlatıyordu.

Havaalanından ayrıldıklarında hava çoktan kararmıştı. Mike, Çiao'yu evine götürmüş ve Mike'ın ailesi Çiao'yu çok sıcak karşılamıştı. Âlim görünümlü ağırbaşlı babası Teksas Üniversitesi'nde profesördü. Çiao'ya, "Hepimiz senin resmini gördük. Ama şimdi sana resminden çok daha güzel olduğunu söylemek istiyorum," dedi. Çiao şaşkınlıkla Mike'a bakınca, Mike da onun konferansta çekilmiş bir grup fotoğrafı olduğunu açıkladı. Mike'ın annesi Çiao'yu kalacağı odaya çıkararak odanın evlenmeden önce Mike'ın kız kardeşine ait olduğunu söyledi; kızın kıyafetleri hâlâ gardıropta asılıydı. Kıyafetler orada olduğu sürece kızının hâlâ evde, kendileriyle beraber yaşıyormuş gibi hissettiklerini, o nedenle onların orada asılı olmalarından hoşlandığını ama zaten bir genç kızın anne babasının evinden tamamen taşınmayı asla başaramayacağını söyledi. Ardından Çiao'yu odadan çıkarıp onu misafir odasına götürdü.

Mike'ın ailesi Çiao üstünde çok güzel bir etki bırakmıştı; samimiyetleri ve zorlanmadan gösterdikleri misafirperverlikleri, onun da kendisini rahat hissetmesini sağlamıştı. Ona, "Hafta sonundayız; belki Mike ikiniz için plan yapmıştır, o nedenle biz artık size iyi geceler diliyoruz," dediler. Anne babası iyi geceler

diledikten sonra Mike, Çiao'yu babasının çalışma odasına götürdü. Orada kendisine muhteşem bir yelpaze göstererek, onu aile büyüklerinden birinin Çin'den getirdiğini ve zamanla babasına geçtiğini anlattı. Dikkatlice bir ayağı üstüne yelpazeyi tamamen açtı. Çiao'nun gözlerinin önüne muhteşem bir manzara serilmişti. Yelpazenin üstüne capcanlı renklerde giyinmiş bir grup kız resmi işlenmişti. Kızların birer fasulye tanesi kadar yüzleri fildişindendi ve zarif, yumuşak bir pırıltıyla ışıldıyordu. Çiao ömründe böyle güzel bir yelpaze görmemişti; güzel işlemeli giysileri ve fildişi kakma yüzleriyle adeta bayrammış gibi giyinmiş bu kızlar her an yelpazeden fırlayacakmış gibiydiler. Çiao ülkesinden çıkan bu mükemmel el işçiliğiyle gurur duymuştu, özellikle de Mike'ın önünde. Mike, Çin'e duyduğu ilginin bu yelpazeyle başladığını anlatıyordu ve bir de yemekleriyle. Çocukken ne zaman kardeşiyle tabaklarındakileri bitirmek istemeseler, babası, "Biliyor musunuz, Uzakdoğu'da Çin adında bir ülke var. Orada insanlar hâlâ fazla yiyecek bir şey bulamıyorlar," derdi. Mike bu iki olguyu birbiriyle bir türlü bağdaştıramadığını söylüyordu, yani, böylesi güzel yelpazeyi yapabilen bir ülkenin yiyecek yemek bulamamasını. Konudan bir parça rahatsız olan Çiao, Mike'ın yorumuna karşılık vermedi. Yiyecek bir şeyin bulunmaması geçmişte kalan bir sorun olmasına ve Mike'ın babasının çocuklarına nimetlerin kıymetini öğretmek amacıyla iyi niyetli hareket etmesine rağmen, Çiao hâlâ ülkesinin acıma konusu edildiğini düşünüyordu. Belki de bir üçüncü dünya ülkesi vatandaşının derinlere kök salmış bir özgüvensizliğiyle düşünüyordu. Rahatsızlığı tam anlamıyla zavallı görülmekten kaynaklanıyordu, acınacak durumda olmayı sevmiyordu. Çiao'nun sessizleştiğini fark eden Mike, "Ne oldu Çiao?" diye sordu. "Seni üzmek istememiştim."

Çiao, "Üzülmedim," dedi.

"O zaman neden sessizleştin?"

"Seni dinliyordum."

"Hayır, beni dinlemiyordun," dedi Mike. Çiao onun bu dikkatli gözlemine hayran kalmıştı. "Tamam," dedi. "Artık dalmak yok; seni dinleyeceğim."

"Odamı görmek ister misin?" diye sordu Mike.

"Evet, isterim."

Odasına gittiler, içeride birkaç parça eşya ile yarım yamalak yapılmış bir yatak vardı. Komodinin en üst çekmecesi yarı açık, düzgünce katlanmış çamaşırları görünüyor, Mike içinden istediğini aldıktan sonra kapatmayı unutmuş gibi bir hava veriyordu. Düzenli katlanmış iç çamaşırları ve düzenli bir göz Çiao'yu rahatlatmış, içini ısıtmıştı, çünkü kendisi de aynı düzene alışıktı. Mike'ın yapılı olmayan yatağı bile doğal görünüyordu göze, çünkü düzenli bir karışıklıktı bu. Derken yazı masasının üstünde bir kâğıt bardak fark etti. Mike onu eline aldı ve "Bu bardağı hatırladın mı? Senin Pekin'de kullandığın bardak," dedi. Çiao hiçbir şey hatırlamayan gözlerle bardağa baktı ve üstünde yeniay biçimi, açık kırmızı izi gördü, kendi ruj izini. Mike'ın kâğıt bardağı saklayıp beraberinde Birleşik Devletler'e getirmesini hiç beklemiyordu, bunun sadece kendisini çok özlediğinin abartılı bir işareti olmasını umdu. Daha şimdiden içinde onun bu duygularına verecek karşılığı olmadığını hissediyordu. Bunu genç adamın yaşına verdi; yirmi yedi, kendisi ise otuz dört. Bir kadının kullandığı bardağı saklamak yirmi yedi yaşında biri için normal olabilirdi, ama otuz dört yaşında bir kadın bu jestle etkilenmezdi. Kendini toparladı ve Mike'a salona geri dönmeyi teklif etti.

Salona giderlerken Mike bir heyecanla sordu: "Yorgun musun?"

Çiao, "Hayır, değilim," dedi.

"Hadi, o zaman dışarı çıkalım," dedi Mike. Çiao saatine göz attı, on birdi.

Evden çıkıp çılgın bir gece geçirmek için Austin'deki meşhur Altıncı Cadde'ye gittiler. Hafta sonlarında Altıncı Cadde hiç uyumazdı. Yol boyu barlar ve gece kulüpleriyle dolu, her türlü aktivitenin yer aldığı, insan kaynayan bir yerdi: Gece yarısı açık pizzacı stantları, rock and roll grupları, portre resim çizen sokak ressamları, büyük arabalarla piyasa yapan Meksika kökenli Amerikalı genç çeteciler; yetmişlerde Los Angeles'ta meşhur olan o arabalar, hani giderken yaylanan türden ve bir de okulların

dans geceleri vardı, lise öğrencilerinin yetişkinler gibi smokin veya gece elbiseleri giyip, otel odaları kiraladıkları yıllar. Mike, Çiao'yu elinden tutup içeri daldıkları barlarda, insan kalabalığı arasından yılan gibi süzülerek gezindiler, her bir mekân coşku ve heyecanla kaynıyor, insanı sağır etmeye yetecek güçte yüksek sesli müzik çalıyordu. Genç adam Çiao'yu tutup, tarçınlı dondurmanın o egzotik tadına varması için meşhur Amy's Ice Creams'a götürdü. Dükkândaki çalışanlar akla gelen her türlü malzemeyi dondurmaya karıştırıp yoğuruyor, daha sonra da, tıpkı Çin'in kuzeyindeki insanların unla yoğurdukları hamurları tutup havada savurmaları gibi dondurmayı paslanmaz çelikten tezgâhlara çalıyorlardı. Çiao bu şovu izlemeyi çok heyecan verici ve müthiş göz okşayıcı bulmuştu. Sokakta ayakta sucuklu salamlı pizza yediler, Mike'ın en sevdiğinden, her biri avuç kadar parçalarla. Çiao da beğenmişti pizzayı. Aklına bir an Yo-Yo geldi, normalde yiyemeyecekleri özel lezzetleri yapmak için deli gibi yemek pişirdikleri o tatlı günleri. O zamanlar bir gün yabancı bir ülkede yabancının biriyle gecenin bir yarısı sokakta dikilip iştahla nefis bir pizzayı mideye indireceğini kırk yıl düşünse bilemezdi. Evet, Mike kendisi için bir yabancıydı, Amerikalı bir yabancı, ama her geçen saniye ondan daha çok hoşlanıyordu. Genç adamın dinçliği, gençliği ve hatta bir şey yerken yediği şeye verdiği dikkat bile, hepsi Çiao'nun kendine olan hâkimiyetini sarsıyor, dayanılınaz bir zorlamayla ileri yaşının o sinir bozucu farkındalığını çökertiyordu. Kendisi için yepyeni bir tecrübeydi bu, genç bir adamla yemek yiyip, gece vakti sokaklarda dolaşmak, sırf eğlenmek için dışarı çıkmak. Yalnızca bu gece için tam da ihtiyaç duyduğu şeydi. Kalbi sanki daha sağlıklı atıyordu, bacaklarında yorgunluğun izi yoktu. Büyük bir iştahla birbiri ardına iki koca dilim pizzayı mideye indirdi ve içeride sohbet etmenin mümkün olmadığı aşırı gürültülü barlara girmeye evet dedi. Mike gürültüye rağmen konuşmaya çalıştıysa da Çiao ettiği tek kelimeyi bile duyamıyor, yalnızca adamın kıpırdayan dudaklarını ve sürekli hareket eden yüzünü izliyordu. Sonunda barları terk edip eve dönmek üzere el ele yola koyuldular. Altından kopkoyu renkte Colorado Nehri

akan köprüye çıktılar. Mike dedi ki: "Mutluluk dediğin nedir ki? Mutluluk, vatanında olup, sevdiğinin elini tutup, en sevdiğin şeyi yemektir! İşte şu anki benim durumum. Ben mutluyum."

Vatanında olmak, sevdiğinin elini tutmak ve en sevdiğin şeyi yemek... kulağa hoş geliyordu.

Çiao köprüde Mike'a baktı ve adamın mutlu yüzü onu da etkiledi; ama bir yandan da kendi yurdunda olmayı hatırlatmıştı. Kendisinin mutlu olup olmadığından emin değildi çünkü Mike'ın mutluluk tarifindeki üç malzemeden kendisinde sadece güzel yemek kısmı vardı. Mutlu olduğunu söyleyemezdi ama ortalıkta biraz çakırkeyif gezinmek hoşuna gitmişti. Artık eve dönüp biraz uyumak konusunda aralarında fikir birliği ettiklerinde gökyüzü çoktan ağarmaya başlamıştı.

Herkes kendi odasında iki saat kadar uyuduktan sonra kalkıp duş yaptılar. Ardından hızlı bir kahvaltı yapıp yeniden dışarı çıktılar.

Arabayla Austin yakınlarında San Antonio'ya gittiler. Amerikan asfaltlarında sürerken Çince anaokul şarkıları söylediler. "Sütü ye. Ekmeği iç. Kolunun altında tren taşı. İstersen okul çantasının üstüne bin. Ondan sonra in. Doğuya doğru git, sonra dön yüzünü. Orada köpek ısıran bir adam göreceksin. Köpeği kucağına al. Bir taşa bir vur ve sonra taş da köpeği ısırsın..."

"Küçük bir araba korna çalıyor, bip bip, bip. Başkan Mao arka koltukta oturuyor."

"Araba geliyor ama umurumda değil. Buradan arabaya telefon edeceğim. Araba geri döndü küçük ayağımı ezdi."

Mike, Çiao'ya dizleriyle nasıl araba kullandığını göstermiş, aslında hava atmış ve onun kendisini memnun etmek için gösterdiği bu çabalar Çiao'nun kalbini ısıtarak onu Mike'a yaklaştırmıştı.

San Antonio, her türlü tropik çeşidiyle önlerinde uzanıyordu. Devasa bitkiler, tatlı rayihalı çiçekler ve nazlı nazlı kasabanın ortasından geçip sonra da kenti çeviren yemyeşil nehri, her şey, San Antonio'ya romantik ve duygusal bir hava veriyordu. Nehir kıyısında yürürken, tekneyi süsleyen çiçekler içinde rahat, hu-

zur dolu ifadeleriyle geziye çıkmış turistlere rasgele el salladılar. Derken Mike birden dönüp Çiao'ya sarıldı ve çekingen bir tavırla ama tutkuyla onu öptü, Çiao da karşılık vermeden edememişti. Her şey çok çabuk gelişmiş ve Çiao'ya son derece doğal gelmişti. Dudakları birleşti ve birkaç saniye Çiao'nun aklı başından gitti. Birden nehirden bir alkış sesi koptu. Tekne gezintisindeki yolcuların neşeyle "Devam! Devam!" diye bağrıştıkları duyuldu. Çiao'nun duyduğu gezinti gemisinden yükselen alkış Mike'ın ona daha sıkı sarılmasına neden olmuştu. Bacakları tutmuyor gibiydi, havada yüzüyordu sanki; daha önce hiç hissetmediği bir huzur ve mutluluk hissiyle doldu içi. Nehir, çiçeklerin kokusu ve tekneden yükselen alkış... Hepsi Mike'la bir kez daha hiç çekinmeden ve utanmadan alenen öpüşmelerini sağladı, arzu dolu ve masum, tutku dolu ama zarif. Çiao neredeyse boğularak ölme noktasındaydı ama ölüm tehlikesi bile kendisini o an durduramazdı. Utanmayı tamamen unutmuş, yükselen alkış sesleri arasında herkesin içinde Mike'ı öpmekten mahcup olmuyordu. Öylesi masum bir şeydi; ve esaslı bir masumiyete öyle ihtiyacı vardı ki. Belki ihtiyaçs duyduğum teselli budur diye düşündü.

Genç adam sonunda onu saran kollarını gevşetti. Çiao soluğunu düzene sokmaya çalışırken ona gülümsedi ve nefes nefese kalmış olan Mike da onun tebessümüne karşılık verdi. "Yüzün kızardı," dedi Mike. "Yüzünün kızardığını görmeye bayılıyorum." Genç kadını yeniden kollarına aldı ve kulağına, "Ne kadar hoş olduğunun farkında değilsin. Ne kadar genç olduğunun hiç farkında değilsin!" diye fısıldadı. Sonra onu yeniden öptü ve Çiao da onu öptü.

Alamo Kalesi önündeyken, bir polis fark ettiğinde genç adam, "Şimdi seni öpeceğim ve bu polisi kıskandıracağım," dedi, sonra da ona uzun bir öpücük verdi.

Meksika restoranında yanlarından bir garson geçerken Çiao'ya, "Şimdi seni öpeceğim ve bu *muchacho*'yu kıskandıracağım," dedi ve onu uzun uzun öptü.

Meşhur Double D Ranch House Grill & Bar'da (servis yapan kadın garsonların büyük göğüsleriyle ün yaptıkları yer) gar-

son kadını görünce, "Şimdi seni öpeceğim ve bu Bayan Büyük Göğüsler'i kıskandıracağım," dedi ve onu uzun uzun öptü.

Heyecanla, hiç susmadan konuşuyordu, gerçekten hiç susmadan. Çiao'nun yüzünü avuçlarının arasına alıyor, ardından incecik ense tüyleriyle kaplı ensesini okşuyordu. "Cildin ne kadar da narin ve yumuşak! Sen benim *şiruan*'ımsın, benim en değerlim. Sen benim biricik *şiruan*'ımsın!" "*Şiruan*" sözcüğü Çiao'nun gururunu okşamıştı. Genç adama bunun Çince "yumuşak ve narin" anlamına gelmesinden başka, yükte hafif pahada ağır şeyleri de kastetmekte kullanıldığını söyledi. Bunun üzerine Mike, "O halde haklıymışım. Sen benim küçük *şiruan*'ımsın," dedi. "Minik *şiruan*."

Gecenin ilerleyen saatlerine kadar Austin'e geri dönmediler.

Birbirlerine iyi geceler dileyip duş yaptılar ve ardından odalarına çekildiler. Birbirlerine biraz gerginlikle iyi geceler dilemişlerdi, sanki öncesine nasıl döneceklerini kestiremiyorlarmış gibi, San Antonio'ya gitmeden öncesine.

Neredeyse bir gün ve gece boyunca uyumamışlardı ama Çiao yorgun değildi, uzanmak istemiyordu; geçip aynanın karşısında kendisini seyretti.

Mike kapıyı usulca açtı. Üstündeki geniş bornozun iki yanını bir çift beyaz kanat gibi açarak geldi ve Çiao'yu içine, göğsü üstüne aldı, bornozu kapattı.

2

Yeniden öpüştüler, sanki San Antonio Nehri'nin kıyısındaki öpüşmelerinin devamı gibiydi. Öpüşmeleri ateşliydi, ikisinin de kendisini kontrol etmekte zorlandıkları kadar ateşli. Uzun boyu ve gücüyle Mike kontrolü ele alıp Çiao'yu yatağa doğru yönlendirdi. Çiao'nun başı dönmüş ve sendelemiş, bu da Mike'ı iyice uyarmıştı. Yatağın üstüne yuvarlandılar; genç adam Çiao'nun kulağına fısıldamaya devam ediyordu: "Benim küçük *şiruan*'ım, benim minik *şiruan*'ım..."

Birden Çiao garip bir biçimde kendisini hiç de *şiruan* gibi hissetmeyiverdi. Birden doğruldu, ayaklanıp kararlılıkla yatak-

tan kalktı. Kendi gücüne bile şaşırarak Mike'ı tuttu ve onu kapıya doğru götürdü. Onu tutkuyla öpüyordu ama aynı kararlılıkla onu gitmeye zorladı. Adamı kapıya götürdü, açmak için elini uzattı ve yumuşak bir hareketle onu dışarı çıkardı. Ardından da kapıyı kilitledi.

Aklı biraz karışık kapıya yaslanıp dışarıyı dinledi. Mike'ın hâlâ orada olduğunu biliyordu, bir anlık pişmanlık hissetti. Genç adamı neden reddettiğini tam olarak kendi de bilmiyordu. Mike'ın kapıyı usul usul vurduğunu duydu; belli ki anne babasını uyandırmak istemiyordu ama ısrarlıydı. Ona aldırmamaya çalışarak nefesini tuttu ve çoktan yatmış gibi yaptı. Derken kapının altından bir not atıldı. Notu aldı, kapının önünde okudu, üstünde Çince "Seni seviyorum. Bunu sana bizzat söylememe izin ver!" yazıyordu.

Bu duymaktan korktuğu bir şeydi, çünkü ne demesi gerektiğini bilmiyordu. Bu sözcükleri okuduğunda, bu kadar açık seçik yazılmış sözcükleri, Çiao birden sevdiği kişinin Mike olmadığını fark etti. O Çen Zai'yi seviyordu. Çok derinlerde ve çok uzun zamandır içinde yer etmiş, kalbinden söküp atamayacağı bir aşktı. Belki Feng Ying tarafından fırlatılıp atıldığında, bekleme odasındaki bankta terk edildiğinde, Çen Zai'nin önünde hüngür hüngür ağlayıp içini boşalttığında ona âşık olmuştu çoktan; daha sonradan Çen Zai evlenmek üzere olduğunda ve kendisine fikrini sorduğunda da ona çoktan âşıktı; ama ona karşı duyduğu aşk ve istek, hiçbir zaman şu anki gibi olmamıştı, böyle kesin ve sarsıcı, böyle yumuşak ve güçlü. Bu aşkın farkına varışıyla aynı anda kendini hem mutlu hem de çok üzgün hissetti, ne yazık ki bir başkasının ülkesinde, bir başkasının odasındayken, bir başkası kendisine duyduğu aşkı açıklarken oluyordu. Mike için üzülüyordu, çünkü Çen Zai'ye duyduğu derin aşkı zorla ortaya çıkaran oydu. Çiao hiç de bir azize ve soylu değildi. Mike'la birlikte olmakla gerçekten de ne yapmaya çalışmıştı? Keyif ve zevkti kendisini ona yönlendiren. Keyif ve zevkti böylesine utanmasına neden olan. Ayağa kalktı, bir kâğıtla kalem buldu ve yazdı: "Artık çok geç oldu. Lütfen git ve uyu."

Notu kapının altındaki aralıktan gönderdi ve ondan bir yenisini aldı: "Seni seviyorum. Lütfen içeri girmeme izin ver." Çiao da cevap yazdı: "Saçmalama. Lütfen git."

Kapı altındaki aralıktan birbirlerine not göndermece oynadılar. "Benim minik *şiruan*'ım, artık daha fazla dayanamıyorum. Lütfen bana kapıyı aç."

"Açamam. Açamam. Açamam."

"Açarsın. Senin de beni istediğini biliyorum."

"Bu doğru değil."

"Doğru. Kapıyı kıracağım."

"Aptal olma. Yorgunum."

"Yorgun değilsin. Bana ancak beni sevmediğini söylersen giderim."

"Pekâlâ. Seni sevmiyorum. Çok üzgünüm."

"Kapıyı açmanı ve bunu yüzüme söylemeni istiyorum." Bu son notu yolladıktan sonra kapıyı da gürültüyle yumruklamaya başlamıştı. Çiao sonunda ona kapıyı açtı. Genç adam ona sarıldı ve umutsuzca öptü. Çiao da onu öptü ama ağlıyordu. Bunu üzerine adam onu bıraktı ve "Özür dilerim. Lütfen kabalığımı bağışla," dedi.

Çiao başını iki yana sallayıp, "Senden özür dilemeni beklemiyorum. Sadece... anlamıyorsun, anlayamıyorsun." Adamın elini tutarak gidip yatağın ucuna oturdu. Onun berrak yeşil gözlerine dikti gözlerini; kendisine bakan o gözlerde ailesinin gözü gibi baktığı antik yelpazedeki kadınları görüyor olması gerektiğini tahmin etti, gizemli ve egzotik. Mike kendi hakkında ne biliyordu? Hiçbir şey... Kendisi de onun hakkında bir şey bilmiyordu. Er ya da geç bunun aşk olmadığını bir gün o da anlayacaktı, tıpkı kendisinin şu anda farkında olduğu gibi.

Yeniden öpüştüklerinde Çiao artık iyice emindi. Onu öperken, ağlayarak, bugüne dek hiç öpüşmediği Çen Zai'yi düşünmüştü. Onu seviyordu ve evini çok özlemişti, Çen Zai'yle paylaştıkları bütün anıları özlemişti (o çok çok uzun zaman önce, kapkaranlık rüzgârlı gece, caddede çaresizce posta kutusunu yumrukladığı ve Çen Zai'nin kendisine "Neyin var küçük?" diye sorduğu zamanları).

Mike, anlamıyorsun. Zaten nasıl anlayabilirsin? Hakkımda bir şey anlaman asla mümkün değil.

Mike'ın elini tuttu, artık kalp atışları tamamen normaldi. Sonra, durup dururken öylesine teklif etti: "Hadi, birer elma yiyelim."

Meyve tabağından iki elma alıp birini Mike'a verdi. Kütür kütür çıkan bir sesle elmadan ilk ısırığı kendisi aldı.

Mike elma yiyen Çiao'ya bakıyordu, dedi ki: "Artık beni sevmediğine inanıyorum, bense seni hâlâ seviyorum; ama bundan sonra bunu kendime saklayacağım. Sandığın kadar saf değilim. Seni sadece yelpazenin üzerindeki güzel kızlardan biri olarak görmüyorum. Sen aynı zamanda hem genç, hem de yaşlı olabilen yaşı olmayan kadınlardansın. Hayatı ve dünyayı yüzlerce yıllık zamanın ötesinden görebilen gözlerindeki o bilen ifadeyle bazen görmüş geçirmiş biri gibisin. Bazen de bir bebek gibisin, berrak bakan gözlerin ve yüzündeki bu saflıkla. Beni sana çeken yüzün oldu. Yüzünün ve ifadesinin beni ne kadar etkilediğini bilemezsin. Seninle birlikte olabilmek için yalan söyledim: Amerika'ya geleceğin dönemde benim de tesadüfen tatil için evde olacağımı söyleyerek. Aslında benim tatilim yoktu. Okuldan izin aldım ve buraya sadece senin için geldim. Lütfen, inan ki bu davranışım... benim... benim..." Ses tonunun kontrolünü kaybediyordu ve çok fazla Çince konuşunca aksanı kaymaya başlamıştı. Biraz Şandong ile biraz Şençai'nin karışımı garip bir aksanla devam etti: "Benim... benim..."

Az sonra da konuşması tamamen kesildi, elinde elmayla uyuyakalmıştı. Yorgunluk, sersemlik ve büyük çaplı bir yenilgi duygusunun etkisiyle cümlesinin yarısında başı Çiao'nun bacaklarına düşmüştü. Çiao bacaklarıyla onun başına yastık olmaktan hoşlandı. Bacakları üstünde uyuyan bu genç kafayı süzerken (yaşı nedeniyle pembe kulağı özellikle çok masum duruyordu) içi minnet duygusuyla doldu. Kendisine özgürce, hiç sahip olmadığı türden tertemiz bir aşk sunan Mike'tı; yaşantısı ve yaşıyla ilgili kendine güven duymasını sağlayan Mike'tı; ve harekete geçmesi için kendisini dürten de Mike'tı. Çen Zai'ye duyduğu güçlü aşkı uyandıran Mike'ın sevgisiydi.

Ah Mike (nasıl da uyuyor) hayatım boyunca sana minnettar kalacağım, benim için yaptığın her şeye.

3

Pekin Havalimanı her zaman çok kalabalık olurdu; ve gümrük polisinin yüz ifadesi de hep soğuk. Kahve her zaman ılık, tuvalet kâğıtları koyu renk ve telefon kabinleri pis kokulu. Çiao, Çen Zai'ye telefon etmek için havaalanından çıkmayı bekleyememişti. Birleşik Devletler'den döndüğünü ve yakında onu göreceğini söylemeye sabırsızlanıyordu. Onun, sakin tonda, kalın sesini telefonda işittiğinde eve gerçekten döndüğünü hissetti. Yol boyunca düşündüğü tek şey, uçaktan iner inmez onun sesini duyabileceğiydi. Artık sesini duymuştu ya, telefonun pis kokusu bile o kadar iğrenç gelmiyordu.

Havaalanından çıktı. Pekin'de hava çok güzel değildi; gökyüzü griydi ve araçların üstü ince bir toz tabakasıyla kaplıydı. Her şey bir parça kirli ve düzensiz haldeydi, ama iyisiyle kötüsüyle burası onundu.

İyisiyle kötüsüyle onun.

Fuan'a döndü. Çen Zai telefon edip onu evinde ziyaret etmek istedi. Çiao izin vermedi. Genellikle Çen Zai onun evine gelir ve oraya gelince Çiao ona başına gelen kötü olayları yakınarak anlatmaya başlardı: Ne kadar mutsuz olduğundan, yayınevinin müdürü seçilmeyi nasıl beceremediğinden, Fen'in ona karşı kötü tavırlarından, kurgu bir roman dahi yazmayı beceremeyen birisinin bağlantılarını kullanarak nasıl kitap bastırmayı başardığından bahsederdi... Çen Zai geldiği zaman ona misafir muamelesi yapmaz, genç adam nereye isterse oraya oturur, susadığında gider kendine su koyar, acıkırsa buzdolabından yiyecek bir şeyler alırdı. Çiao bir defasında onunla saç kestirme konusunda bile konuştuğunu hatırlıyordu; omuz hizasındaki saçlarını kısacık kestirmek istemişti. Çen Zai de, "Bence yapmasan iyi olur, bence böyle oldukça iyisin," demişti.

Çiao da, "İşyerinde bütün arkadaşlar kısa saçlı çok güzel görüneceğimi söylüyorlar. Sen neden öyle olmayacağını söylüyorsun?" diye sormuştu.

"Saçların kalın telli değil, kısa kestirmek onları daha da ince gösterir."

"Neden saçlarım ince telliymiş? Senin saçların ince telli."

"Tamam, tamam. İnce olan benim saçlarım. Mutlu musun? Ama bence yine de saçlarını kestirmemelisin."

"Ama kestireceğim. Ne yapabilirsin ki?"

Çen Zai'yle neden böyle mantıksızca çekiştiğini kendi de bilmiyordu, sanki buna doğuştan hakkı varmış gibi. Saçlarını kestirdikten sonra, herkes çok iyi göründüğünü söylemişti, ama onun en çok duymak istediği yorum Çen Zai'ninkiydi. Genç adamı o kadar uzun zamandır ve öylesine çok önemsiyordu ki, neredeyse şuurunun bir parçası haline gelmişti.

Şimdi de genç adam onu görmeye Çiao'nun evine gelmek istiyordu ama Çiao buna engel oldu. Ona söylemek istediği çok önemli bir şey olduğu hissi doğuyordu içine ve bu çok önemli şey, buluşmaları konusunda kendisini gerginleştirmişti. Çen Zai'yle görüşme konusunda daha önce hiç böyle şeyler hissetmemişti; fakat artık hissediyordu ve onunla kendi evinde görüşme fikri onu iyice geriyordu, kendini neredeyse köşeye sıkışmış gibi hissediyor, dışarıya bir yerlere gitmesi, onunla çıkması gerektiğini hissediyordu. Akşam olunca Çen Zai, Çiao'nun evine gelip onu evden aldı ve kış ortasında Fuan içinde arabayla turlayıp durdular. Çiao anlatmaya başlayarak, "Amerika'ya bu gidişimde konferansa katılmaktan başka birkaç günlüğüne Teksas'a da gittim," dedi.

Çen Zai, "Evet, Mike'ta kalmışsın," diye karşılık verdi.

"Nereden biliyorsun?" diye sordu Çiao.

"Fen beni aradı."

"Seni mi aradı? Sadece bunu söylemek için mi?"

Çen Zai, "Nesi yanlış bunun? Beni arayamaz mı?" diye sordu.

Çiao kabaran öfkesini bastırarak, "Tabii ki arayabilir," dedi. "İsteyen herkes seninle görüşebilir. Kimin canı isterse, seni arayıp benim nerede olduğumu sana bildirebilir, özellikle de Fen. Onunla büyük bir kavga ettikten sonra Chicago'dan ayrıldım. Beni soğuttu. Biraz ısınmaya ihtiyacım vardı, Austin de sıcaktı."

Çen Zai, "Evet, Austin güneyde ve hava sıcaklığı orada Chicago'dakinden daha sıcak," dedi.

"Ama ben hava sıcaklığından bahsetmiyorum."

"Kişileri mi kastediyordun?"

"Evet, insanlardan bahsediyorum."

Çen Zai sessizleşti. Çiao sordu: "Neden bir şey söylemiyorsun? Kimi kastettiğimi bilmiyor musun?"

"Bilmiyorum."

"Yalan söylüyorsun. Biliyorsun. Mike'ı kastettiğimi biliyorsun."

"Ah, evet, Mike."

"Evet, Mike. Fen sana ondan da bahsetmedi mi? Beni Austin'e davet edenin Mike olduğunu söylemiş olmalı; hevesle gittiğimi, Mike'ın benden yedi yaş küçük olduğunu ve sevgili olma ihtimalimizin bulunduğunu. Eh, Mike gerçekten de benden yedi yaş küçük, ama sandığım kadar da toy değil; çok olgun ve ayrıca içten. Austin'deki buluşmamız da, benim yolculuğum sırasında onun orada tatilde olması da bir rastlantı değilmiş. Beni orada beklemek için okuldan izin ayarlamış. Ailesi bana karşı son derece iyiydi ve ben de kendimi onların arasında çok rahat hissettim. Şehir merkezine gidip gece dışarı çıktık, Altıncı Cadde'ye, gecelere akmak için. Daha önce hiç gece geç saatlerde gezmek için dışarı çıkmamıştım. Sen İngiltere'de okurken ne kadar çok çalıştığını ve fazla eğlenmeye zaman bulamadığını söylerdin hep. Bizim jenerasyonumuzun nasıl da sıkıcı ve ciddi bir hayatı olmuş! Mike'la beraberken nasıl da bütün gece uyanık kalabildim? Ertesi gün birlikte San Antonio'ya gittik arabayla. Sana söyleyeyim, Mike çok akıllı. Dizleriyle arabayı sürebiliyor, bu da kolunu omzuma atmasını mümkün kılıyor, ta San Antonio'ya kadar. Orada meşhur Meksika mutfağından yemekler yedik; ve ne kadar da müşkülpesentti! İçeride çok fazla müşteri vardı, yer bulabilmek için sıraya girmek zorundaydık. Nehir üstünde bir restorandı bu, oturulacak yerlerin yarısı dışarıda, yarısı iç mekândı. Pırıl pırıl güneşin parladığı, ılık bir esintinin olduğu nefis bir günde insanlar elbette dışarıda oturmak isterler. Uzun süre beklemek de insanı daha az seçici yapar ama Mike kaç defa oturma sıramız geldiği halde hakkımızdan vazgeçip, ısrarla su kenarındaki kü-

çük masalarda oturmak için beklemeyi tercih etti ve sonunda da oturduk. *Lone Star* birası söyledi, yanında Meksika usulü patates püresi, mısır ekmeği ve bir tür çok lezzetli ızgarada et; ama et çok acıydı, insanı sarsıp kendine getirecek kadar acı. Bana İspanyolca bir sözcük de öğretti: Teşekkürler: *Gracias!*"

Teşekkürler, *gracias!*

"Öğrendim ben de. Bana dedi ki, *'Muchacho* şarabı getirdiğinde İspanyolca teşekkürler de. San Antonio'nun resmi dili İspanyolca.' *Muchocho* bize şarap getirdi. Bana şarap koyarken, Mike sipariş verdiği sırada hiç konuşmamış olan ben, birden adama gülümseyip *'Gracias!'* dedim. *Muchacho* çok şaşırdı, o kadar ki şaşkınlıktan kadehimi devirdi. Bir Uzakdoğulu olarak konuşamıyor olmam normaldi ona göre, ben birdenbire İspanyolca konuşunca neredeyse dilsiz biri dile gelmiş gibi oldu. Ona yeniden *'Gracias!'* dedim, o da *'De nada, de nada,'* deyip durdu, sonra da aceleyle içkimi değiştirmeye gitti. Mike dedi ki, 'Biliyor musun, neden bu kadar çok şaşırdı? Çünkü telaffuzun mükemmeldi. Senin İspanyolca konuşabildiğini sanıyor olmalı. Sana gerçekten de öğretmeyi çok isterim. Kesinlikle öğrenebilirsin.' Mike'a dedim ki, 'Bu imkânsız. İspanyolca öğrenmek için çok yaşlıyım.' Mike da dedi ki, 'İmkânsız deme. Hayatta hiçbir şey için asla imkânsız deme.' Mike bana mutluluğa giden yolu yeniden gösterdi diyebilirim; ve bana o yola dönecek cesareti verdi. Bir zamanlar mutlu olduğumu neredeyse unutmuştum. Üç yaşındayken. Popomla yayları bozuk kanepeye korka korka çıkmaya çalıştığım zamanlar. Bu benim için bir mutluluktu, masum, hiç lekesiz bir mutluluk, geçmişi olmayan bir mutluluk, hiç olaysız bir mutluluk. Çok geç saatlere kadar Austin'e geri dönmedik. Mike'ın bana beni sevdiğini söylediği geceydi o gece. Beni duyuyor musun Çen Zai? Mike bana beni sevdiğini söyledi."

Çen Zai, "Evet, seni duydum," dedi. "Mike sana seni sevdiğini söyledi. Sen de onu seviyor musun?"

Çiao, "Onu sevmek istiyorum," diye karşılık verdi. "Onu gerçekten sevmek istiyorum. Ona gerçekten onu sevdiğimi söylemek istiyorum. Ben... ben... onu seviyorum işte ve onu sevmeliyim. So-

run aslında... sorun şu ki, sana bir sürü şey anlattım ve ne düşündüğünü bilmek istiyorum. Sana kendimle ilgili bir sürü şey anlattım ve neler düşündüğünü bilmek istiyorum."

Çiao gevelemeye devam etti ama söylediklerinde dürüst değildi. Çen Zai'ye söylemek istediği "en önemli şey" bu değildi fakat ne kadar uğraşsa da konuyu o çok önemli meseleye getiremiyordu. Neden Austin'den bahsettiğini bilmiyordu, ya da Çen Zai'yi olan sevgisini fark ettikçe, neden Mike'ı daha fazla övdüğünü anlamıyordu. Bu da bir tür korkaklıktı herhalde; ikiyüzlülük ve korkaklıktı. Söylediklerini yeniden tekrar etti (ikiyüzlülükle ve korkakça). "Ona onu sevdiğimi söylemek istiyorum. Onu sevmeliyim..." Kalbi öylesine keder içindeydi ki, neredeyse gözyaşlarına boğulmak üzereydi.

Çen Zai yavaşladı ve arabasını yolun kenarına park etti. Temiz hava gelmesini ister gibi camı indirdi. "Çiao," dedi. "Eğer onu gerçekten seviyorsan, diğer şeyler, yaş meselesi gibi, ikinci planda kalır."

Çiao, "Böyle mi düşünüyorsun? Bana bütün söyleyeceğin bu kadar mı?" diye sordu.

Çen Zai bir süre sessiz kalıp yeniden konuştu: "Evet, düşüncem bunlar." Çiao'nun yüzü birden ona karşı değişti. Çen Zai karanlıkta bile bunu anlayabiliyordu. Yüzü asıktı, Çen Zai'ye olduğu kadar kendi kendine de kızıyordu. "Ne düşündüğünü bana bir daha söyle bakayım." Çen Zai başını camdan dışarıya, karanlığa çevirdi. "Eğer onu gerçekten seviyorsan, diğer şeyler önemini yitirir."

Çiao ona sertçe sordu: "Gerçekten de böyle mi düşünüyorsun?"

"Gerçekten de böyle düşünüyorum."

"Saçmalıyorsun. Hep saçma sapan konuşuyorsun. Gerçekte, aslında hiç de böyle düşünmüyorsun. Böyle söyledin, çünkü böyle söylemen gerektiğini düşünüyorsun. Tam anlamıyla bir ikiyüzlüsün. Neden seninle konuşuyorum ki! Neden seninle oturmuş böyle saçmalıyorum? Senden nefret ediyorum. Senden hiç

bu kadar nefret etmemiştim. Sen!... Sen!... Gitmem gerek. Hoşça kal!"

Çiao tek bir hamlede arabadan inip kapıyı hırsla çarptı ve karanlıkta yürümeye başladı. Hızlı yürüyordu; belki kararlı olduğundan veya tek kelimeyle çaresiz olduğundandı, söylemek zordu, insan iki durumda da onun gibi böyle yürüyebilirdi. Genellikle çaresiz insanlar hızlı yürüme tarzını seçerlerdi. O halde, o da çaresizdi. Çaresizlik içinde yürüyordu, Çen Zai'nin peşinden seslenerek gelmesine aldırmayarak. "Şu amaçsız yürüyüşe bir son verir misin? Arabaya dön." Çiao daha da hızlı yürümeye başladı ve bağırdı: "Amaçsız asıl sensin. Beni yalnız bırak!"

Böylece o önden hızlı hızlı yürümeye, Çen Zai de arkasından ağır ağır takip etmeye devam ettiler. Çiao, Austin'deki Altıncı Cadde'de geceyi düşündü ve sonunda fark etti ki Mike'la el ele tutuşup, köprünün altından akan kopkoyu Colorado Nehri'ni seyrederlerken, böyle bir geceyi aslında Çen Zai'yle geçirmek istemişti. İşte şimdi gecenin bir yarısı buradaydılar, ama ne karmakarışık, talihsiz bir geceydi! Çaresizlik içinde yürüyordu ve kalbi kasvet içindeydi. Kendine kızıyordu çünkü her şeyi berbat etmişti. Geçmişte olanlar sonsuza kadar geçmiş olarak kalacaktı. Çen Zai çoktan bir başka kadının kocası olmuştu. Diğer kadın, adı neydi? Ah, Ven Meiçeng. Ven Meiçeng. Ven Meiçeng, ne güzel bir isimdi, Çiao'nunkinden çok daha güzeldi. Çen Zai'den Mike'la arasındaki ilişki hakkında fikir yürütmesini istemeye ne hakkı vardı? Çen Zai'nin bunu yapmaya ne mecburiyeti vardı? Ven Meiçeng, Ven Meiçeng, Ven Meiçeng... O, Ven Meiçeng'in kocasıydı; ve neredeyse on yıldır karıkocaydılar. Çen Zai, Çiao'nun hiçbir şeyi olmuyordu, ne geçmişte olmuştu, ne de gelecekte olabilecekti. Eğer adamı kendisinin bir şeyi olmaya zorlayacak olursa, kendini aldatmış olacaktı sadece; ama işte yaptığı şey de tam da buydu zaten. Bundan utanç duyarak Çen Zai'den kaçması gerektiğini hissetti, arabasından, hem de derhal. Hızla kaldırımdan bir taksi durdurmak için yolun ortasına indi.

Yaklaşan bir taksiye işaret ettiği sırada Çen Zai de arabasından inmekteydi; adam onu kolundan yakaladı. Taksi gelip

önlerinde durmuştu. Çiao kolunu ondan kurtarmak isteyip, bir yandan da "Bırak beni! Bırak beni!" diye bağırırken neredeyse güreşiyor gibi bir halleri vardı. Fakat Çen Zai onu daha da sıkı tuttu. Çiao binmek için taksinin kapısını açınca Çen Zai onu bir hamlede oradan sürükleyip kendi arabasına doğru götürdü. Alelacele kapıyı açıp binmesi için Çiao'yu arka koltuğa itti, sonra da olanca hızla arabayı kaldırıp oradan sürerek ayrıldı.

Araba, Çiao'nun taksisini orada bırakarak hızla ayrılmıştı. Bir sinemanın önünden geçerlerken Çen Zai önündeki küçük otoparka saptı, arabayı durdurdu, motoru kapattı. Araçtan inip arka kapısından geçip Çiao'nun yanına oturdu. Karanlıkta soluk soluğa nefes alışı duyuluyor ve nefesi Çiao'nun yüzüne sanki katı bir maddeymiş gibi çarpıyordu. Yüzü hemen Çiao'nunkinin yanındaydı, öyle yakındı ki genç kadın neredeyse onun kendisini ısıracağını sandı. Çiao ondan bir parça uzaklaşıp, "Neden bana bu şekilde zorbalık ediyorsun?" diye sordu.

Çen Zai ona sıkıca sarılıp nefes nefese bir halde, "Evet, sana zorbaca davranıyorum. Sana çok uzun zaman önce bu şekilde davranmalıydım," dedi. Sonra da onu dudaklarından öptü, kararlı ama yumuşak bir şekilde.

Durum, ikisinin de olmasını beklemediği ama olacağını tahmin ettiği bir şeydi. Birbirlerini yirmi yıldan fazla zamandır tanıyorlardı fakat hiç bu kadar yakınlaşmamışlardı. Birbirlerine bağlanma fırsatını hep bir şekilde kaçırmışlardı, sanki bu onların uzun soluklu sevgi ve arkadaşlıklarının bir testiymiş gibi. Ama artık ikisi de daha fazla dayanamıyordu. Öpüşmeye başladıklarında uzun zamandır ayakta kalan duyguları zedelenmeye başlamıştı; ama buna artık pek aldırdıkları yoktu. Sadece sevip arkadaş olmak yetmiyordu. O fevkalade zedelenmeye ihtiyaçları vardı. Şu anda, öpüşmeleri yoğunlaşıp olgun bir yumuşaklığa kavuştukça, bu zedelenmenin oluşması için ne kadar çok zaman geçmesinin gerektiğine iç bile geçirmişlerdi.

Delicesine birbirlerinin kokusunu içlerine çektiler, sanki solumakla birbirlerini kalplerine kadar sokabilirlermiş gibi.

4

Nefessiz kalana dek ne kadar zaman geçtiğini fark etmemişlerdi. Bu kadar dar bir alan onların değerli öpüşlerini içine sığdıramamıştı. Çiao'nun evine gitme vaktinin artık geldiğini düşündü ikisi de.

Oraya vardıklarında, Çen Zai'nin onu yeniden kollarına aldığı ana kadar Çiao anahtarını çıkarıp kapıyı açmayı ve içeri girdikten sonra tekrar arkalarından kilitlemeyi ancak başarabilmişti. Genç adam onu tutup geriye doğru itiyordu, adım adım, ta salondaki gri-mavi kanepeye kadar. Çen Zai, bedenini onunki üstüne bırakmaya, içine girmeye hasret, sonunda onun kanepeye uzanmasını sağlamıştı. Çiao'nun üstüne abanıp fısıldadı: "Çiao, bırak üstünde kalayım. Üstüne uzanayım, bırak."

Onun bu fısıltıları kalp atışlarını hızlandırmıştı ama aslında o kanepenin üstünde onun kendi üstüne uzanmasını hiç istemiyordu. Orada oturmazdı bile ve Çen Zai onu boğacak derecede üstüne abandığında, Çiao, altından yükselen çığlıkları duyar gibi oluyordu. Bu Kuan'ın sesi olmalıydı. Orada hep Kuan otururdu. Şimdi Çen Zai'yle birlikte onu rahatsız etmiş, onun üstüne basmış olmalıydılar; evet, bağırıyordu, çünkü Çiao ile Çen Zai birlikte onu ezmiş olmalıydılar, zevkleri için, zaaflarından dolayı. Çiao'nun yaptığı şeyi bölmek için bağırmıştı, onu uyarmak için. Çiao, Çen Zai'nin omzunu ısrarla dürtüp, "Yatağa gidelim. Yatağa gidelim," desin diye.

Yatağa gidelim.

Çen Zai onun hızla ve çok doğrudan yaptığı, aslında içindeki erotizmi minimuma indiren davetini duymuştu. Yatağa gidelim... Sanki evcilik oynuyorlarmış gibi. Kanepeden kalktılar. Çiao onun elini tutup yatak odasına, kendi yatağına götürdü.

Yatağa oturup bu kez konuşmaya başladılar, yüz yüze, bağdaş kurmuş vaziyette. El ele, diz dizeydiler, her şeyin şimdi başladığının farkında olarak birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı. O nedenle gözlerinde arzunun eseri yoktu ve bedenleri gecenin kışkırtıcı dürtüsünden kurtulmuştu.

Çen Zai, Çiao'nun elini öperek, "On yıl önce, evlenmeyi planladığım zaman, sana şu anda sorduğum şeyi sormuştum. Neden bana beni sevdiğini söylemedin?" dedi.

Çiao da Çen Zai'nin elini öptü ve "Çünkü sen de bana beni sevdiğini hiç söylemedin," diye karşılık verdi.

Çen Zai, "Ama sen benim seni sevdiğimi biliyordun," dedi. "Ben seni on iki yaşından beri seviyordum. Ben o zamanlar sadece on yedi yaşındaydım, aşk nedir gerçekte bilmezdim. Yine de sadece seni sevdim. Bir gün öğleden sonra binanın önünde sen lastik oynarken seni gizlice izlemiştim bile. Sonrasında düşmüş, saç örgülerin gevşemişti; utanmış halde ayağa kalktın ve oradan koşup kaçtın. Senin mahcubiyetine bayılmıştım, başına gelen bütün küçük düşürücü olaylar, gözyaşların ve hayal kırıklıkların. Başka hiçbir kadın kendini bana senin kadar açmadı; başka hiçbir kadın bana bu kadar güvenmedi. Seni o kadar uzun zamandır tanıyorum ki... Kaç kere yemin ettim, eğer dünyanın sonuna bile gitsen, yine de sen kalbimde bir hazine olarak kalacaktın, içime işli, kan ve kemik gibi. Ailemsin sen benim; ve ailem olmalısın da. Sana bütün bunları nasıl söyleyeceğimi bilemiyordum, aslında bana hiç böyle bir şans verilmedi. Her zaman söyleme hakkının bana ait olmadığını düşünürdüm. Ta en başından beri birbirimize ne kadar yakın olacağımıza hep sen karar verdin. Bu gece bütün bu olanlar beni gerçekten çok şaşırttı. Kendime de hayret ettim, sana da. Umarım bu ani bir dürtüyle girişti̇ğin bir şey değildir. Güneş doğduğunda gece yaşanan şeyler genellikle inanılmaz gelir insana."

Çiao, Çen Zai'ye bakıp başını iki yana salladı, sonra da aşağı yukarı. Uzun zamandır söylemeyip sakladığı sevgi sözleri, içinde pek çok duygu uyandırmıştı. "Çen Zai, sana bunları ani bir dürtünün etkisiyle yapmadığımı söyleyebilirim," dedi. "Seni şu anda seviyorum, on iki yaşındayken veya yirmi iki yaşındayken değil. O yıllarda ben seni bir ağabey gibi görüyordum. Sana ne zaman âşık olduğumu belki yüzlerce kez anlamaya çalıştım; ve herhalde Feng Ying'in tren istasyonunun bekleme salonunda beni terk ettiği gün başladı. O beni bir rüyanın zirvesinden aşağıya yuvarladı

ve sen yere çapmadan önce beni yakaladın; bütün gözyaşlarıma, yaralarıma, aşağılanmalara ve acılarıma rağmen ayağa kaldırdın. Eğer sen benim için bu dünyadaki en cana yakın bulduğum kişi olmasaydın, halimi hiç düşünmeden senin önünde nasıl ağlayabilirdim? Ama o sıralar bunu bilmiyordum; kendimi analiz etmekten âcizdim. Sana ruhum âşık oldu ama beni bundan haberdar etmedi. Çok sonraları bütün bunları anladım ama artık senin aşkını istemeye hakkım olmadığını hissettim. Layık değildim. Benim gururlu görünen yüzümün ardında aslında büyük bir kendine değer vermeme yatar. Sen benim bütün üzüntülerimi ve utançlarımı görmüştün, ben de sana, bu utanç verici, altüst olmuş, karmakarışık halimi sunamazdım. Yapamazdım bunu. Hâlâ Feng Ying'in kaybına yanarken senin aşkına nasıl tutunabilirdim? Böyle alçak ve umarsız nasıl davranabilirdim? Belki de senin benim hakkımdaki görüşlerin benim için çok önemliydi. Belki çok da aptal olmadığımı düşünmene çalışıyordum. Seni en çok sevdiğim zamanlar, sana karşı en fazla direndiğim zamanlardı. Evleneceğini söylediğin zaman, kendimi sarsılmamış göstermek için çok çaba harcadım. Şimdi o günleri şöyle bir düşününce, kendimden nefret ediyorum, numara yaptığım için, senin adına mutlu olduğumu göstermekte abarttığım için, sakinmiş gibi davrandığım için. Sana, çok uzun zaman önce evlenmiş olman gerektiğini söylemiştim. Ven Meiçeng, ne güzel bir isim... Kalbime bir bıçak sokulmuştu sanki, oysa mantığım ne kadar medeni olduğumu söylüyordu. Ne kadar faziletli bir davranış olduğunu! Ne kadar mantıklı olduğumu! Kendi kabuğuma çekilip için için seveyim! Senin mutluluğun benimmiş gibi davranayım..."

Çen Zai uzanıp Çiao'nun ağzını eliyle kapadı. "Ama mutsuz olduğumu biliyorsun," dedi.

Çiao onun elini ağzının üstünden çekti ve "Fakat, Ven Meiçeng mutlu. İstediği şeye sahip," dedi.

Çen Zai, "Ama ona en çok istediği şeyi vermedim daha," diye karşılık verdi.

"Neymiş o?"

"Bir çocuk."

"Yani... yapamıyor musun?"

"Hayır. Yapmak istemiyorum. Yapmak istemiyorum, çünkü içimde her zaman farklı bir geleceğe dair küçük bir umut vardı. Sürdüğüm hayata razı olmak istemedim, her ne kadar bu onun açısından pek adil olmasa da. Çocuk arzusuyla yanıp tutuşuyor ama bunu yapmayacağım. Evlenmeden önce bir anlaşma yapmıştık. Benimle evlenirse çocuk istemeyeceğine söz vermişti."

Gün ağarmaktaydı ve bu şekilde oturup konuşmaya devam edemezlerdi, ederlerse Çen Zai'nin oradan ayrılabileceği yoktu. Böylece, genç adam yataktan kalktı, gidip yüzüne soğuk su çarptı, sonra da başka bir şey söylemeden Çiao'nun evinden ayrıldı.

Çiao'nun da işe gitmesi gerekiyordu. Sıcak bir duş yaptı, göğüslerini itinayla ovalayıp, temiz suyu üstünden akıtarak elleriyle masaj yaptı. Ardından duş başlığını eline alıp bütün vücudunun üstünden geçirdi, tazyikli suyu uzun zamandır el değmeyen vajinasına tuttu.

Ardından giyinip dinçleşmiş bir halde yayınevinin yolunu tuttu. Ofisine girer girmez, Çen Zai'den telefon geldi. "Çiao, dinliyor musun?" diyordu.

"Evet, seni dinliyorum."

"Hayatımda sen olmadan yaşayamam. Seninle evlenmek istiyorum."

5

Adam karanlıkta çıplak uzanırken uzaktan Çiao yumuşak bir sesle, "Hazır mısın?" diye sordu. Kapıyı açarak ışığın yatak odasına sızmasına meydan verip banyodan çıktı. Işığın yere düşürdüğü yolu izleyerek yatağa yürüdü. "Hazır mısın?" diye usulca sordu yeniden, onun yanına gelince, sevinç ve cesaretle, adamın tanımadığı çıplak bedenini süzdü.

Genç adam birden kalkıp onun titreyen bedenini kavradı ve yatağa yatırdı; ve loş ışıkta yüzünü avuçları arasına aldı. Çiao'yu öpmeye başladı, saçlarını öptü, kulaklarını öptü, kaşlarını, gözlerini ve ateş gibi yanan yanaklarını öptü. Sonra çenesini, köprücükkemiğini, küçük ve dimdik göğüslerini öptü. Başka nereleri-

ni öptü? Onun belinin leğen kemiğiyle birleştiği güzel kıvrımını öptü, dizini, hani on iki yaşında lastik oynarken düştüğü zaman yaralanan dizini öptü, uyluğunu öptü ve ayağını, sonra her bir ayak parmağını öptü; ayaklarının minik soğuk tabanını yaladı. Öpüşleri titremesini geçirmiş, bedeninin gevşemesini ve arzuyla gerinmesini sağlamıştı; ve aynı esnada genç adam başını onun bacakları arasına sokup dilinin ucunu bir anlığına o en duyarlı ve yumuşak yerlere değdirdi. Kendini tutamayıp kısa ve keskin bir inilti kopardı, çok tipik bir inilti, insanca değil, aldığı zevki bütünüyle içten ve gerçek olarak ifade eden bir hayvanın iniltisi. O an yüzü, vardığı zevkle korkunç biçimde çarpılmıştı. Bu bir güzellikti, insanların anlamamakta ısrar ettiği bir güzellik. Çiao inlemeye devam ederken, genç adam abandı ve bir gayretle onun içine girdi.

Çiao onu kendinden geçirmişti; genç adam birlikte bu kadar uyumlu olabileceklerini, bunun bu kadar iyi olabileceğini hiç tahmin etmemişti. Ona âşık olduğunu hissettikçe daha da derine girmek istiyordu; aşkın acısını hissettikçe ona saldırıyor, onun için çıldırdıkça hırpalıyor, ona değer verdikçe mahvediyor, parçalamak istiyordu.

Kendisini durdurabilmesinin imkânı yoktu, zaten Çiao da, tam bir ritim içinde kendi devinimini ona uydurarak durmasına izin vermiyordu. Birlikte ahenk içindeydiler.

Çen Zai onu kendinden geçirmişti; genç kadın onunla birlikte bu kadar uyumlu olabileceklerini, bu işin bu kadar iyi olabileceğini hiç tahmin edemezdi. Genç adamın içinde bu kadar derine inebilmesinden, kendisine saldırmasından, hırpalamasından, parçalamasından memnundu. Adam onu sıkı yuvarlak kalçalarından kavrayıp göğsü üstüne bastırdığında Çiao bir çığlık daha attı. Çiao onu terden sırılsıklam etmişti; adam da onu terden sırılsıklam etmişti. İkisinin de saçları terle ıslanmıştı. Ama adam yine de duramıyordu. Genç kadının yüzünden saçlarını çekip, kısık ve hırıltılı sesle, "Oh, tatlım, canım, sevgili kukum, seni sikip parçalara ayırmak istiyorum, sikerek öldürmek istiyorum," diyordu. Ter damlaları yüzünde yuvarlanıp Çiao'nun gözlerini

yaktı; onun da gözlerine ter damlaları kaçtı ve onlar da yandı. Yine de duramıyorlardı. Onların dörtnala bu ateşli sevişmelerine yetecek yer yokmuş gibi yataktan yere yuvarlandılar; bu gerçekten de doludizgin bir sevişmeydi, adam onu kavrarken, yönlendirirken, kaldırıp çevirirken. Çiao da sanki kendisi kemiksizmiş gibi onun altında ona kaynamıştı.

Birbirlerini sevip, birbirlerini hırpaladılar, birbirlerini hırpalayıp, birbirlerini sevdiler.

İlk birlikteliklerinin en son anını her zaman hatırlayacaklardı; adamın devinimleri hızlanmış, iki katı azgınlaşmıştı ve bir leoparınkini andıran bir gürlemeyle, "Çiao, Çiao, artık daha fazla tutamıyorum!" diye bağırdı. Çiao bedeninden sıcak bir akımın geçtiğini hissetti ve ardından, sanki uzun ve derin bir uykudan uyanıyormuş gibi büyük bir mutluluktan uyanma yaşadı. Çiao çok mutluydu. Kısa bir süre sonra bilincini yitirdi. Yeniden uyandığında kulaklarında hâlâ onun alçak sesli kükreyişinin ekosu vardı: "Artık daha fazla tutamıyorum!" Hayatının sonuna dek onun bu kükreyişini sevecekti, öylesi masum, öylesi arzu dolu, öylesi içten. Artık gerçek anlamda sevgiliydiler, iki ömür boyu sevgiliydiler, üç ömür boyu sevgiliydiler.

Çiao uyandı, parlayan ışığın, adamın yaktığı lamba ışığının altında vücudu pelte gibiydi. Çen Zai lambanın ışığında onu seyrediyordu. Kollarını ona açtı, Çiao başını onun kolu üstüne yuvarlayıp adamın kolları tarafından kucaklanıp sarmalandı, başını onun geniş omzuna yasladı. Çen Zai ona, omzu ile göğsü arasındaki yerin tam da onun başına göre olduğunu söyledi, mükemmel uyuyordu, mükemmel eşleşiyordu.

İki terli beden birbirine yapışmış uzanıyordu. Adam ona, "Benim canımsın," dedi.

Çiao, "Sen de benim canımcığımsın," diye karşılık verdi.

"Sen benim canım kız kardeşimsin."

"Sen benim canım ağabeyimsin."

"Sen benim canım annemsin."

"Sen benim canım babamsın."

"Sen benim canım ufaklıksın."

"Sen benim iyi kalpli minik çocuğumsun."

"Sen benim genç karımsın."

"Sen benim kocamsın."

Çen Zai, "Tekrar yapmak istiyorum. Tekrar yapmak istiyorum," dedi. Böylece yeniden başladılar. Çen Zai bu kez ona karşı daha müşfikti. Çiao da onun ihtiyaçlarını giderirken çok daha cilveli. Öyle tatlı bir samimiyet ve yakınlık içindeydiler ki, birbirlerine zamk gibi, boya gibi yapışmışlardı adeta, etraflarındaki her şeyi unutmuşlardı, birbirlerine tamamen âşıktılar.

Çiao bugüne gelmelerinin neden bu kadar uzun sürdüğünü merak edip üzüntüyle iç geçirdi. Ama eninde sonunda bugünü gördüğü için de derin bir oh çekti. Genç adamın ona verdiği bütün zevkler ve mutluluklar, kendisini sevinç ve minnetten dolayı gözyaşına boğmuştu. Çen Zai gözyaşlarını yalayıp, ıslak kirpiklerini öperek, "Canım, neyin var?" diye sormak için üstüne eğildi. Cevap olarak Çiao sanki kollarını onun etine kaynatmak, onun bedeni tarafından emilmek için ve bir daha asla kopmak istemiyormuş gibi güçlü beline sıkı sıkı sarıldı.

Baharın sonlarına doğru bir gün, genç kadınla birlikte Fuan dışına doğru kısa bir yolculuk yaptılar; küçük bir arsa satın aldığı dağlara yakın bir yere gittiler. Ona dedi ki: "Burada bir ev yapmak istiyorum ve içini de senin istediğin şeylerle döşemek."

"Ne olacak burası?"

"Büyük bir mutfak," dedi Çen Zai.

"Bu doğru. Büyük bir mutfak isterim elbette."

"Ama aslında büyük bir mutfak ikinci derecede önemli olmalı."

"Birinci ne olmalı o halde?"

"Birinci derecede, içinde benim olduğum bir yatak olmalı."

Çiao başını indirip gülümsedi, o da genç kadının elinden tutup küçük arsaya götürdü. Henüz hiçbir şey ekilmemiş çıplak bir yamaç vardı, zirvesinde de genç bir ceviz ağacı. Üstü, Buda'nın iri gözleri gibi oval yeşil yapraklarla doluydu, ulu ve huzurlu, sanki orada nöbette gibiydi. Yol kenarında birkaç Çin tarçını ağacı ile buğday tarlalarının yanından geçip, yukarı tepeye, ceviz ağacı-

nın yanına doğru yola koyuldular. Kar beyazı tarçın çiçekleriyle dolu dallardan mis gibi, tatlı bir koku yayılıyordu. Çiao ondan kendisi için çiçekli bir dal koparmasını istemiş, o da onun için bir sürü toplamıştı. Gülerek genç kadının ağzını tıka basa çiçeklerle doldurușunu ve kurt gibi yiyişini izledi. Çiao, tarçın çiçeklerini çiğnerken ona neye güldüğünü sorup, "Bir şey yerken başka bir şey nasıl yapamadığıma gülüyor olmalısın," dedi. "Zorla nefes alıyorum."

Çen Zai genç kadının yerken biraz boğuluyormuş gibi göründüğünü ama o nedenle gülmediğini söyledi. "Yüzündeki dikkatini vermişlik ifadesiydi beni güldüren. Sen hiç buğdayı çiğken yedin mi?" Bunu derken yere eğilip bir avuç buğday başağı koparttı, elleri arasında ovaladı, sonra ufalanan kabukları üfledi, birkaç taneyi tırnakladı ve onları genç kadının ağzına attı. Ardından elinde kalanları bir araya getirdi ve onları da kendi ağzına attı. Çiğnerken sordu: "Bu buğdayda ne tadı alıyorsun?"

Çiao da çiğniyordu ve buğday taneleri dişleri arasında çoktan ezilip bulamaç haline gelmiş, ılık, saf ve koyu yeşillik tadında bir aroma ağzını doldurmuş ve ağır ağır bedenine karışmıştı. "Tarçın ağacındaki o tatlı tat bunda yok. Çok daha mayhoş, çok daha güçlü, seksin tadı bu, yeniden üremenin, özgürce, dinç ve bereketli, hayatı döndüren o harikulade içgüdü." Sonra adamı kendine çekti ve usulca hemen, o anda buğday istediğini söyledi, buğday, buğday...

Ulu ceviz ağacının altında seviştiler. Çiao güneşe doğru dönüp bacaklarını araladı. Güneş ışığı ve onun okşayışlarının cinselliğini ortaya çıkarmasına izin verdi, adamın gözlerini şok edip, kalbini hoplattı; genç adam güneşin şeffaf ışınlarındaki o parlak rengi artık hiç unutmayacaktı.

Ven Meiçeng'le boşanma süreci bir yandan devam ederken Çiao'yu görmeye devam ediyordu. Onları buluşmaktan hiçbir şey alıkoyamazdı. Sevişmeden geçirdikleri en kısa zaman bile onlara çok fazla geliyordu. Aralarındaki on yıldan fazla bir zamanda uçurum gibi açılmış boşluğu doldurmaya çalışmak okul kırmak gibi bir şey olurdu. Çiao ona şımararak tekrar tekrar sorardı: "Bana ne zaman ilk âşık oldun söyle."

"Sen on iki yaşındayken."

"On iki yaşındaki bir çocuğu mu sevdin?"

"On iki yaşındayken seni sevdim."

"Neden?"

"Çünkü çok çirkindin."

"Hayır, çirkin değildim."

"Çirkindin, on iki yaşındayken minik, çirkin, garip bir top gibiydin."

"Beni bu şekilde tanımlamamalısın. Hiç de dediğin gibi çirkin değildim."

"Üçüncü kişiler en iyisini bilir. Çirkindin. Ama ben sendeki potansiyeli görebiliyordum; kusursuz güzellikteki on iki yaşındaki bir kız mutlaka büyüyünce çirkin bir kadın olur. Çünkü zaten ulaşabileceği en ileri noktaya ulaşmıştır ve o noktadan sonrası ancak iniş olur."

"Ne demek istediğini anlıyorum. Beni sevdin çünkü bir gün güzel bir kadına dönüşeceğimi düşündün."

"Bu kadar da mağrur olma, sen güzel bir kadın değilsin."

Biraz mutsuz genç kadın karşılık verdi: "Peki o halde, neymişim ben? Neymişim?"

Çen Zai biraz düşünüp, sonra da, "Sen ölümsüz bir kadınsın," dedi. Bunu derken Çiao'nun arkasına geçip, kollarını onun beline dolayarak pürüzsüz boynundan öptü. "Sen benim minik kadınımsın, benim minik tatlımsın!"

"Çok aptalca konuşuyorsun; ben on iki yaşındayken ölümsüz bir kadın olacağımı nereden biliyordun? Bana beni neden sevdiğini söylemelisin!" Bunu söylerken Çiao onu itti.

"Seni sevdim, çünkü bir serseriydim, tamam mı?"

"Benimle güzel konuşmanı istiyorum."

Çen Zai içini çekip, "Çünkü," dedi. "Sen on iki yaşındayken gözlerinde açıklaması zor bir acı ifadesi vardı, kimsenin anlayamadığı bir acı çekiş. Gözlerinin neden böyle acı sergilediğini anlayamıyordum ama o acıyı gördüm ve bu benim için uzun soluklu dayanılmaz bir istek haline geldi, çünkü beni zorluyordu. Senin acını anlayabileceğimi sanıyordum. Çiao, bu ömrümün

hayallerinden biriydi, yani seni mutlu etmek. Ben sadece senin mutlu olmanı istiyorum."

"Ben mutluyum ve sadece sen beni böyle mutlu ediyorsun. On iki yaşındayken mutlu değildim. Yazdığım bir mektup vardı, yazdığım ve babama postaladığım bir mektup; onu sitemizin önündeki posta kutusuna atmıştım. Sonra da pişman oldum. Tekrar içinden çıkarmak için posta kutusunu parçalamak istemiştim." Konuşmalarının başında ondan kendisini neden sevdiğini söylemesi için ısrar edip durmuştu, biraz da mağrur, biraz da cilveli bir edayla ama bir süre sonra, uzun zaman önce olanlardan bahsetmek durumunda kaldı, Dr. Teng ile Kuan'dan, uzun zaman önce olmuş, sonsuza kadar kaybolmuş geçmişten. Bütün her şeyi büyük bir açıkkalplilikle ona anlattı, hatta Fen'le ilgili bölümleri bile. En sonunda da Kuan'ın ölümüyle ilgili kısmı söyledi. Onun lağım çukuruna düşüşünü anlattı. "O kanalizasyon çukurunu hatırlıyorsun, oturduğumuz binanın önündeki yolun üstünde duran, kirli suların gider yeri."

Sanki korkmuş bir kediyi yatıştırmak ister gibi genç adam onun sırtını sıvazlıyordu. "O lağım kapağını biliyorum. Sitedeki bütün çocuklar Kuan'ın içine nasıl düştüğünü biliyordu. Ama bunların hepsi artık geçmişte kaldı, geçmişte! Şimdi bizim yeni bir hayatımız var artık." Çiao, Kuan'ın lağım çukuruna kendi kendine gittiğini söyledi. Çen Zai, "Doğru," dedi. "Onun oraya gidip içine kendi kendine düştüğünü herkes biliyor."

"Çen Zai, bana sarılır mısın? Bana sarıl!"

Çen Zai ona sıkı sıkı sarıldı ve sonsuz şefkatle perişan haldeki kadınını öptü. Çiao da onu öptü, gerginlikle kaşlarını öpüyor, kulaklarını ısırıyordu. Acısını daha fazla içinde tutamıyor, çaresizliğin bütün işaretlerini veriyordu. Sonunda zorlanmasına rağmen, suçunu Çen Zai'ye açamadı ve müthiş bir utanç duydu. Üçünün sesini duyar gibi oluyordu, kız kardeşlerinin, salondaki kanepenin altında neşeli çığlıklarla tepişiyorlardı. Yine tam o anda, Austin'de geçirdiği geceyi ve San Antonio'da geçirdiği günü de hatırladı, çiçekleri, nehri, Mike'm yeşil gözlerini... Yıldızları! İçinde yıldızlar vardı gözlerinin. Kim geçmişinde biraz

eğlenmemişti ki, hangi ilişkide zevk unsuru yoktu? Ama onun sevdiği kişi Çen Zai'ydi. Çiao kaçmış, sonunda onun kollarına kavuşana kadar kaçmıştı. Kalbini boğan bu derdi gidermesine ancak bu en iyi arkadaşı yardım edebilirdi. Neden söylememişti? Sadece çok az bir kısmı kalmıştı, sonrasında tamamıyla özgür kalabilirdi oysa.

Kendisine her şeyi vermeye öyle istekliydi ki; ona "buğdayını" vermeye, Çiao da giderek daha istekli bekliyordu bunu.

Bir sonbahar gecesi Pekin'den arabayla dönmüşlerdi; ve şehre girer girmez şiddetli bir yağmur yağmaya başlamıştı. Caddede arabayı park ettiler. Fırtına arabanın üstünü yıkarken onlar birbirlerine sarıldılar, sessizlik içinde camdan dışarıdaki şimşekleri seyretmeye, arabanın dışında patlayan gök gürültüsünü dinlemeye başladılar. Caddede başka araba yoktu, çevrede başka insan yoktu, sanki yeryüzünde ve gökyüzünde kalan tek canlı onlardı. Sevişmek zorundaydılar, çakan şimşeklerin ışığında ve gürleyen gök gürültüleri altında sevişmek öyle zevkliydi ki! Valışice Çen Zai onu koltuğa fırlattı ve Çiao da bağırdı: "Buğdayını istiyorum... Buğdayını istiyorum." Gökyüzü ve yeryüzü sersemlemiş gibiydi. Çiao, başı dönerek onun kendisini kavrayıp kendi üstüne oturttuğunu hissetti; onun üstünde otururken bedeni yay gibi bir kavisle gerildi. Sonra adama bir ata biner gibi binmeye başladı, sanki son derece çevik bir leopardı sürdüğü, sanki çok güzel beyaz bir attı. Onu sanki yağmur dünyasından uzaklaşıyormuş gibi sürüyordu, yükseklere ve uzaklara.

Çiao onunla beraber titredi; arabayı ve yeri de birlikte titretti. Böyle bir arzu ve gücü olduğunu hiç bilmiyordu. Ona sanki yaşamının boşa geçen her geçen günü için biniyordu, coşku ve acı çıkıyordu bedeninden, onu bütün korkularından arındırıyordu.

8. Bölüm

İğrenmek

1

Fei o kış kendini iyi hissetmiyordu. Bir gün Çiao'yu görmeye geldi. İçeri girer girmez doğruca salona geçti ve üç kişilik kanepeye yığılırcasına bıraktı kendini. Bir paket sigara çıkarıp, "Çiao, bana bir kül tablası getir. Sigara içmek istiyorum," dedi.

Sesi çatallı çıkıyordu; yüzü donuk ve vücudu oldukça çelimsizdi; bütün bunlar Çiao'ya çok kötü bir şeyler olduğunu hissettiriyordu. Fei, Çiao'nun evinde sigara içmeyi ilk kez böyle talep ediyordu, sanki buna yetkisi varmış gibi, Çiao'nun evinde sigara içilmesine izin vermediğini biliyordu. Ama yine de kaba bir tavırla ısrar etmeye devam etti: "Beni duyuyor musun? Bana bir kül tablası getir."

Çiao, "Bu evde kül tablası olmadığını biliyorsun. Ayrıca, sigara içmeden önce bir kendine baksan iyi edersin," dedi.

Fei kötü kötü sırıttı. "Ne varmış halimde? Ama tabii, nasıl senden daha iyi görünebilirim? Her bakımdan kendini harika hissettiğini biliyorum, tepeden tırnağa, için dışın. Şu yüzüne bak ve gözlerindeki pırıltıya; öyle buğulular ki kirpiklerin bile ıslak. Sadece seveni olan kadınlar, tapılan, erkekler tarafından beğenilen kadınlar böyle sağlıklı görünürler. Dudaklarına bak, daha ön-

cesinden çok daha dolgun ve kalınlar. Bunları yapan Çen Zai'nin öpücükleri mi? Şişmiş gibi hissediyor olmalısın, kabarmış. Müthiş ha?... Ah! Ve ellerin. Buraya gel de avuçlarını hissedeyim, sıcak olmalılar. Sadece sevilenlerin avuçları sıcak olur. Buraya gel, buraya gel, gel de onlara dokunayım. Neden gelmiyorsun? Neden korkuyorsun? Temiz olmamamdan mı korkuyorsun? Bulaşıcı olduğumdan mı çekiniyorsun? Neden benden daha önce korkmuyordun? Yayınevine girmek istediğin ve benden bedenimi senin o pis belediye başkanına satmamı istediğinde benden neden korkmuyordun? Bak bugün ne güzel bir hayat sürüyorsun. Ya ben? Beni ise şöyle tarif edebiliriz: Eğitimsiz, işsiz güçsüz ve serkeşler gibi bir hayat. Ne diyorsun Çiao? Sence tarife uyuyor muyum? Daha önce güzelliğimi kullanırken, bugün de hastalığımı kullanıyorum. Ama benden korktuğun için seni suçlamıyorum. Pek çok hastalığım oldu. Bak sana hangilerini en çok sevdim onları sayayım, en sevdiğim hastalıkları. Beni en çok mutlu eden zührevi hastalık oldu. En son çıkan gazetelere bir bak, büyük ya da küçük, her yerinde reklamlar zührevi hastalıkların listesiyle dolu ve ben hepsine yakalandım. Önce bu beni korkuttu ama bir süre sonra geçti. Tedavi için o kadar ilaçla ve onca klinikle sanırsın ki bütün Çin sadece bundan geçiniyor. Ayrıca korkmuyordum da, çünkü doktora gizlice gitmeme gerek yoktu, onların yanına elimi kolumu sallaya sallaya gittim. Nitro damlasını alırken adamlardan biri beni iki kere aradı. Ben de onu yeniden arayıp benim gibi nitro damlası alan hastaların ve doktorların önünde, 'Şu anda hiçbir şey yapamam; cinsel hastalığımın tedavisini oluyorum,' dedim. Doktorların da hastaların da kulak kabartıp beni dinlediklerini biliyordum. İnsanların utanma konusunu hiç önemsemedikleri bunun gibi bir yerde bile yine de şok olmuşlardı, birbirleriyle bakışıyorlardı. Böyle bir yerde dahi sivri bir çıkıntı gibi göz önündeydim. Çıkıntı gibiydim, çünkü onlar gibi değildim, hastalıktan bahseder etmez anında yüzleri değişen insanlar. O zamanlardaki fikrim, bu mikrobun insanlar üstünde böyle güçlü etkisi olduğuna göre, ben de bu mikrop gibi yaşamalıydım şek-

lindeydi, mikrop gibi yaşayayım... Hayır, sanırım bu tam doğru değil. Ben mikrobum demeliyim. Ben mikrobum!"

Herhalde uzun uzun konuşacak yeterli gücü olmadığından Fei'nin alnında terler birikmişti. İnce dizlerini karnına çekerek kıvrıldı, ama yine de konuşmaya devam etmeye çalıştı. Çiao koltuğunda oturmuş onu izliyordu, aklından gençlik yıllarındaki günler geçmekteydi... Üçünün, o, Fei ve Yo-Yo, nasıl da kendileri için gurme tarzı yemekler yapıp afiyetle yedikleri geldi aklına; kıskançlıkla ilgili Sovyet hikâyesi hakkındaki konuşmaları ve Fei'nin yaptığı "Kahire Geceleri" defilesini nasıl beğendiklerini, Yo-Yo'nun nasıl hayatının bir film gibi olmasını isteyerek iç geçirdiğini ve Fei'nin gururla, "Ben bir filmim!" dediğini.

Ben bir filmim.

Artık hastaydı. Ya film olma işi ne olmuştu? Artık bir mikroptu; bir mikrop, evet. Fei'nin bu açıklaması kendisini üzmüştü. Şaşırmıştı, kanepede oturan Fei'ye bakıp bunları neden söylediğini anlayamıyordu. Neden böyle şeyler söylemek zorundaydı ki? Çiao böyle sözler işitmek istemiyordu, bunlar kendisini çok huzursuz ediyordu, hem fiziksel hem de moral bakımından. Fei'nin sözünü kesip, "Sana bir fincan çay getireyim. Sen gözlerini kapa ve biraz dinlen," dedi.

Fei öfkeyle, "Neden sözümü kesiyorsun?" diye bağırdı. "Senin fincanından senin suyunu içeceğimi mi sanıyorsun? Ben sigara içmek istiyorum. Sana bir kül tablası getirmeni söylemiştim, bunu neden yapmadın? Beni boğmak mı istiyorsun?"

Çiao mutfaktan bir tabak aldı, kül tablası yerine getirip Fei'nin önüne koydu ve "Sana sigaranı yakayım," dedi. Fei'nin elinden çakmağı alıp beceriksizce çakmaya çalıştı. Alev Fei'nin yüzü önünde parladı, delice bir heyecan içinde bir yüz. Fei paketten çekip bir sigara çıkardı, aleve yaklaştı ve iştahla sigaradan birkaç nefes çekti. Sonra kanepeye arkasını yaslayıp bir bacağını kanepenin tepesine attı, gevşek ve uygunsuz bir tarzda. Sigaradan bir nefes çekip verdi ve sonra, "Ben mikrobum," dedi. "Bir

süre sonra zührevi hastalığa tekrar yakalanınca artık o kadar heyecanlanmadım; ama bu hastalığı artık onlara da geçirmek istiyordum, o kariyer sahibi, itibarlarına düşkün, o kokmuş adamlara ve onlar da karılarına geçirecekti. Boş zamanlarımda, perdeler sımsıkı kapalı, koca kara yatakta uzanıp, hastalığı benden kaptıklarını anladıklarında yüzlerinin alacağı şekli hayal ederdim. Bu hastalığın onları mahvetmeye yetmeyeceğini biliyordum; onların tedavi için kendi özel gizli kanalları olur, ithal iğneler, pahalı ilaçlar, hiçbir şeyden eksik kalmaz onlar. İnsanlar onları tedavi etmek için yarışırlar, belki ev istirahatı alıp hastalığı rahat rahat atlatırlar. Buna inanabiliyor musun? Onların nasıl göründüklerini hayal etmeyi severdim, çaresiz, utanç içindeki hallerini, çaresiz ve utanç içinde ama hâlâ hiçbir şeyden ödün vermeyen, herkese tepeden bakan ifadelerini... Bu gerçekten de çok tatmin edici bir duyguydu; ve böylesi zavallı bir tatmin duygusu herhalde benim tek hak ettiğim şeydi. Sadece böyle zamanlarda kendimi onlardan daha aşağı hissetmezdim. Vicdanım onlardan çok daha temiz. Söylesene, vicdanım onlardan daha temiz değil mi? Bana öyle bakma. Söylesene! Hey, hey! Neden bir şey söylemiyorsun?"

Çiao içini çekti ve "Fei, kendine bu şekilde işkence etme. Mutlaka çok önemli bir şey olmuş olmalı, gökler kadar büyük. En son birlikte olduğun kişi kimdi? Bana söyleyebilir misin?" dedi.

Fei karşılık verdi: "Ben... güzelliğim gitti benim. Güzelliğim gitti. Anlıyor musun? Son zamanlarda artık birisiyle birlikte değilim. Kendi başımayım, evde yapayalnız, Şenzhen'deki evimde, patron Veng'in ayrılırken bana aldığı o dairede. Ama başıma büyük bir şey gerçekten de geldi. Birisi hakkında gittikçe daha fazla şüphelenir oldum. Sana Yu Daşeng'den bahsetmiştim, değil mi? Yu Daşeng, bizim eyaletin şu anki valisi, hani yirmi yıl önce çalıştığım fabrikada müdür yardımcısı olan kişi. Sana başka bir işe geçmek için bedenimi ve mercan mücevherli saati nasıl kullandığımı anlatmıştım. Onun kucağına oturmuştum, o da beni itip kaldırmıştı. Beni dışarı atmış ama daktilocu olarak bir ofis işine

transfer etmişti, ki bu biraz mantıksızdı. Onun gibi birine hayatımda hiç rastlamadım, beni böylesi korkutan ama bir o kadar da yakınlaşmak istediğim. Oysa ona teşekkür etmeye cesaret bile edememiştim. Onun duygularını dışa vurmayan biri olduğunu hissettim. Soğuk değildi, sadece çok güçlüydü, ne düşündüğünü asla bilemezdin. Ben fabrikadan ayrıldıktan sonra, zaman içinde onu da unutmuştum. Sonradan Küçük Cui hatırlattı onu bana yeniden. Geçen yıl Küçük Cui ile Er Ling çıkıp beni görmeye geldiler. Yeğeni, ki yeğeni artık kocaman kız olmuş, üniversiteye giriş smavında iki puan geride kalmış, benden bir tanıdıkla bu işi halletmemi rica ediyorlardı. Aklıma kimse gelmemişti, Küçük Cui, 'Sen eyalet valisini tanımıyor musun, Yu Daşeng'i? Bizim fabrikada çalışırdı,' dedi. Bunu söyledikten sonra Er Ling'le bakıştılar, şu manalı bakışmalardan. Herhalde hâlâ ciddi biçimde Yu Daşeng'le benim bir tür ilişkiye girdiğime inanıyorlardı, tıpkı Küçük Cui'nin beni döverken, ya da üstüme abandığında söylediği gibi. Bu bakışmalar, küçük hareketler canını artık fazla sıkmıyordu. Beni asıl ilgilendiren, Yu Daşeng'in bizim eyaletin valisi olmasıydı. Siyasete hiç ilgi duymadım, bilirsin; televizyonda haberleri seyretmem, gazete okumam ama Yu Daşeng'in bizim valimiz olduğunu bu kadar geç öğrenmem yine de feci bir şeydi. Garip bir heyecan basmıştı beni ve onunla konuşmaya çalışacağıma hevesle söz verdim. Küçük Cui'nin bulduğu telefon numarasını aradım ve onun sekreterine ulaştım. Kendimi Vali Yu'nun daha önce çalıştığı fabrikada çalışan bir işçi olarak tanıttım. Vali Yu'nun bir zamanlar yardım eli uzattığı sıradan bir işçi olduğumu ve bir çocukla ilgili Vali Yu'nun birkaç dakikasını rica ettiğimi söyledim.

İki gün sonra, Yu Daşeng'i ofisinde gördüm. O günkü kadar hiç öyle özene bezene hazırlandığımı hatırlamıyorum; makyaj yaptım, kıyafetlerimi dikkatle seçtim ama yine yüzümün halinden memnun değildim. Bunun yaşlanmaya başladığım için olduğunun farkındaydım ve görünümümden artık eskisi kadar emin

değildim. Gözlerimin altında koyu renkli halkalar belirmişti ve parmak aralarım sigara içmekten kahverengileşmişti. Aynada kendime baktığımda cildimin yanak kenarlarında biraz pörsüdüğünü görüyordum. Kan dolaşımımı hızlandırmak, yanaklarımı yeniden dolgun gösterip pembeleştirmek için iki elimle kendimi birkaç kez hafif hafif tokatladım. Delirmişim, değil mi? Resmen deli bir kadındım. Yu Daşeng'in odasına şık giysiler ve ağır bir makyajla gittim ve içeri girer girmez dengemi yitirdiğimi hissettim. Sonradan bunun ofisin çok büyük olmasından dolayı olduğunu fark ettim. O kadar kocaman bir oda içerideki insanlara kendilerini küçük hissettirmek içindi ve ben de kendimi her zamankinden küçük hissettim. Onun masasına doğru ilerledim. Pek kıpırdamadan masanın önünde bulunan minderli bir sandalyeyi gösterip oturmamı işaret etti. Bana, 'Fei, yıllardır görüşmemiştik. Sekreterim bana çocuğun için geldiğini söyledi, çocuğun kaç yaşında?' dedi.

Ben de, 'Olay şöyle: Kız benim çocuğum değil. Eski kocamın yeğeni,' dedim. Durumu mümkün olduğunca kısa açıklamaya çalıştım, çünkü biliyorum ki her zamanki gibi olayları doğrudan lafı dolaştırmadan dinlemek ister. Ardından çocukla ilgili bilgileri ona uzattım. Özellikle ellerimle ilgilendiğini fark ettim ve birden aklıma çılgınca bir fikir geldi, yılların alışkanlığı yine cüretkârca kendini göstermişti. Sigara lekesiyle kahverengileşen parmağımı onun yüzüne doğru uzattım, elim neredeyse burnuna girecekti. Dedim ki, 'Ellerime istediğin kadar bak. Hatta eğer istiyorsan... dokunabilirsin de.' Bunu söylerken her an yine odasından atılmayı bekliyordum, tıpkı yıllar önce olduğu gibi ve bundan pişman olmayacaktım, eğer böyle bir şey olsaydı. Ama şaşırtıcı bir şey oldu: Uzanıp elimi tuttu, hatta daha doğrusu elimi avucuna alıp dikkatle incelemeye başladı. Bir an için çok tuhaf oldum, çünkü elimi tutuş biçimi bir erkekle bir kadın arasındaki flört gibi değildi. Elimi elinde sanki haşlayacak kadar sıcak ve kırılgan bir şeymiş gibi tutuyordu. Gözlerinde cinsellik namına hiçbir mana

yoktu. Tam aksine, bakışlarındaki ifade oldukça mesafeliydi. Elime odaklanmış gibiydi ama aynı zamanda değil gibiydi de. O anki duygularımı ifade edemem: O benim elimi incelerken ben de onunkini inceliyordum. Çok garip bir şey dikkatimi çekmişti; ellerim onunkine çok benziyordu. Kendimi o an kaybetmiş olmalıyım, çünkü kalbimin derinliklerinde bir şeyin dürtüsüyle kendimi onun kollarına atıp, hüngür hüngür ağlamak istedim. Ama bir kadının bir erkeğe ağlaması değildi bu, bir çocuğun bir büyüğe kapanıp ağlaması gibiydi. Anlıyor musun? Aklımdan neler geçtiğini bildiğinden değil, ama birden elimi bıraktı ve 'Bir kızın bu kadar çok sigara içebileceğini bilmezdim,' dedi.

Sonra her şey normale döndü. Aramıza uygun bir mesafe koydu ve ben de elimi onun burnuna doğru uzatacak cesareti bir daha bulamadım. Kısa bir süre sonra, 'Çocuğa elimden gelen yardımı yapacağım. Biraz sonra bir toplantım var, artık gidebilirsiniz,' diyerek bana toplantımızın bittiğini bildirdi. Anlaşılan sözünün eri bir adammış, çünkü Küçük Cui'nin yeğeni Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ne kabul edildi. Ama o toplantıdan sonra bir daha artık Yu Daşeng'i hiç görmedim. Ne zaman telefon etsem sekreteri ofisinde olmadığını söyledi. İçimden bir ses eyalet valisinin hakkımda her şeyi bildiğini söylüyordu, hatta yaramazlıklarımı bile. Öyle ya, onun zamanını almaya ne hakkım vardı? Hatta o benim... hatta benim babam olsa bile. Çiao, elimi tuttuğunda bunun ne güçlü, ne dayanılmaz bir duygu olduğunu bilemezsin."

"Bana söylemek istediğin büyük şey bu muydu?" diye sordu Çiao.

"Hayır." Fei şiddetle öksürdü. Sonra kızgın bir yüzle Çiao'ya, "Sağlıklı olduğun için ve ben de senin sağlıklı olmana dayanamadığım için sana senden nefret ettiğimi söylemek istiyordum!" dedi.

Çiao gidip kanepenin önünde diz çöktü ve Fei'nin ellerini tuttu. "Eğer bu kadar çok sigara ve içki içmesen sen de yeniden iyi olurdun."

Fei, Çiao'nun elini itti. "Bana dokunma. Bulaşıcı olduğumu bilmiyor musun? Zührevi hastalığım yok. Bu kez yok. Zührevi hastalık zaten hiçbir şey! Problemim ciğerde! Karaciğer, karaciğer, karaciğer, en moda tabiriyle karaciğer kanseri! Ah... bırakın da mikroplar gibi yaşayayım, mikroplar gibi yaşayayım, bırakın. Mikrobum ben. Mikrobum..."

Çiao'nun gözleri buğulandı. Ona sanki orada Kuan'ın büyümüş haliyle oturmuş, kol ve bacağını savuruyor gibi gelmişti. Onu daha fazla kışkırtmaktan çekinerek, ama durdurmayı da başaramayarak orada çömelip kaldı.

2

"Şimdi neden seninle bu kadar çok konuşuyorum, artık biliyorsun. Öleceğim, ama yeterince yaşayamadım," dedi Fei acı bir şekilde oturduğu kanepeden.

Çiao bir battaniye getirip Fei'yi örttü ve dedi ki: "Şimdi Çen Zai'yi arayıp buraya gelmesini söyleyeceğim. Hemen hastaneye gidelim."

Fei elini sallayıp acı acı güldü. "Ben hastaneden geliyorum. Teşhisimi aldım ve geri dönmek istemiyorum. Doktor bana ilk başta söylemek istemedi, ona aileden birini yollamamı istedi. Bir aile üyesi. Çiao işte o zaman gerçekten kahroldum, biliyor musun? Benim ailem mi var sanki? Benim ailem nerede? Gerçekten bir aileye ihtiyacım var benim, sence de öyle değil mi, hem de sadece ileri safha karaciğer kanseri teşhisini öğrenmek için bile olsa."

Çiao dudaklarını ısırdı, neredeyse ağlayacaktı. Dedi ki: "Benim suçum Fei. Seni uzun zamandır hiç aramadım. Hastaneye gidelim. Hadi, hastaneye gidelim."

Fei, "Ah, bebekler gibi sızlanma," dedi. "Seni anlıyorum ve aynı zamanda kıskanıyorum. Hangi âşık kadın bencilleşmez ki? Çen Zai'yle kıyaslanınca her şey ikinci plana düşmüyor mu? Seni rahatsız etmekten gerçekten çekiniyordum, zaten o yüzden de

aramadım. Doğruyu söylemem gerekirse, kendimi öldürmeyi bile düşündüm, yüksek bir binadan atlamayı, gazla boğulmayı ya da bileklerimi jiletle kesmeyi... Ama hepsi çok acı verici göründü. Bunu kendime yapamadım. Sadece uyku ilacı alma fikri akla yatkındı; diğer dünyaya huzur içinde göçmek, hiç farkında olmadan. İki tane eczaneye gidip iki şişe uyku hapı aldım; iki yüz hap yapar, yeterli olacaktı. Eve dönüp, mis kokulu otlarla bir banyo yaptım, en güzel kıyafetlerimi giydim, yatak çarşaflarıyla kılıflarını değiştirdim, sonra da odaları temizledim. Bütün bu işleri yaparken, ölümümden sonra olacakları, bütün birlikte olduğum erkekleri düşündüm. Acaba duyunca en çok hangisi üzülecekti? Hangisi benimle evlenmediğine pişman olacaktı? Hangisi bana çok kötü davrandığı için üzülecekti? Beni insanlıktan çıkarıp bir hayvan muamelesi yaptığına kim üzülecekti? Kısacası ölümümün onların kalbini biraz sıkıştıracağını ummuştum, bazılarına pişmanlık ve suçluluk hissettireceğini. Çünkü bazı intiharların tek sebebi geride kalan kişiye pişmanlık ve suçluluk hissettirmektir. Yatakta yatıyordum, iki yüz hapı bir kâğıdın üstüne boca edip kendi kendime, 'Bu hapları alacağım. Onları yutacağım,' dedim. Sonra o adamların yüzlerinin alacağı ifadeleri düşünmeye takıldı aklım, sanki bir film seyreder gibi. Derken fark ettim ki, kendisi öldüğünde başkalarının ne düşündüğünü bu kadar takan biri, aslında kendini öldüremez. Başkalarının suçluluk hissetmelerini sağlamaya heves ettikçe, kendimi öldürme isteğim azalmıştı. Sonunda bütün hapları tuvalete attım. Ölümümün kimsenin ruhunu sarsacağı falan yoktu, ben de kendimi öldürmekten vazgeçtim. Ömrümün sonuna kadar yaşamak istiyordum. Artık kalbimde sadece tek bir istek var: Senden benim için bir şeyi araştırmanı istiyorum... Yu Daşeng'in geçmişini öğrenmeme yardım et. Onun eskiden Pekin'de oturduğunu biliyorum. Acaba babam olması mümkün mü? Ellerimizin gerçekten benzemesi dışında hiçbir şey yok elimde. Annemle amcam bana hiç ipucu bırakmadılar."

Büyük tereddütlere rağmen Çiao başını salladı ve "Bulman için elimden gelen yardımı yapacağım. Bana güvenebilirsin,"

dedi. İçinden bir ses bunun çok anormal bir istek olduğunu söylüyordu. Fei babasını öyle özlüyordu ki neredeyse aklını kaçırmak üzereydi. Yine de böyle bir durumda Fei'nin umudunu söndürmek istemedi.

Fei'nin birdenbire kendisine gülmeye başlamasına şaşırmıştı. "Çiao, bana bunu söylemen bile benim için yeterli. Senden gerçekten araştırmanı beklediğimi mi sanıyorsun? Kimim ki ben? Kendimi nasıl olur da bir eyalet valisine denk tutabilirim? Babam olmadığı gerçeğini de unutmamalı. Ayrıca olsa bile, benim gibi birisini kabullenir mi? Beni eve götür. Çen Zai'yi beni eve götürmesi için ara."

Ertesi gün Çiao ile Yo-Yo, Fei'nin önerisi üzerine ona akşam yemeğine gittiler. Çiao ile Yo-Yo'dan yemek pişirmelerini istemiş, mönüye de kendi karar vermişti: Kızarmış pirinç makarnası, kristalize edilmiş domuz, jelatinde domuz eti, *maksi* domuz ve tatlı olarak da kızarmış kartopları. Yo-Yo ile Çiao bunun yıllar önce hazırladıkları ilk akşam yemeğindeki mönü olduğunu hatırlamışlardı. Yo-Yo'nun büyük paralar (elli iki fen) harcayarak hazırladığı ziyafet. Bu özel yemeklerin nasıl hazırlandığını hâlâ hatırlıyordu Yo-Yo. O ve Çiao, mutfakta harıl harıl çalışırlarken Fei marine edilmiş tavşan kafası da rica etti. Çiao sinemadan döndükleri gün Fei'nin çerez olarak aldığını hatırladı; bir tavşan başı için üç fen, neredeyse çubukta buzlu şeker fiyatına, öyle çıtır çıtır, öyle lezzetliydi. Çiao, Çen Zai'den dışarı çıkıp biraz almasını istedi. Ne yazık ki bugün Fuan'da artık böyle şeyler bulmak mümkün değildi ve Yo-Yo da nasıl yapıldığını bilmiyordu.

Yemeğe oturdular ve tabii şarap içmeye. Kırmızı şarap içtiler. Acıdan kıvranan ve çok terleyen Fei yatağından kalkıp zarafetle yürüyerek geldi, masadaki yerini aldı, acı çeken halinden eser kalmamıştı. Gözlerini tek tek herkesin üstünde gezdirdi, herkes büyülenmişti; tavırları çok nazik ve çekiciydi. Eski muhteşem Fei'nin geri döndüğünü düşündü herkes. Kırmızı kâğıtla dudaklarını boyayacak, çok çekici görünmelerini sağlayacaktı ve ardından üstüne bir pardösü geçirip "Kahire Geceleri" şovunu yapa-

caktı. Bak, kırmızı şarap kadehini kaldırdı ve bir dikişte bitirdi! Bakışlarına bu buğuyu getiren sarhoşluk değil miydi? Fei'nin sarhoş edici şu rüya gibi hayatı! Bu azimli fevkalade güzel kadın!

Hiçbiri bu özel yemeklerin tadına gerçek anlamda varamamıştı ama hepsi geçmişi hatırlamalarını sağladığını anlatan abartılı ifadelerle başlarını salladılar; domuz eti yemekleriyle eski masum mutlu anlarını yeniden yaşadılar. Sadece gözyaşları işbirliği yapmayıp bardaklarına damladılar, şarabı tuzladılar. Gülüyorlardı.

Gülüyorlardı.

İki hafta sonra Fei hastanede öldü. Çiao ile Yo-Yo sırayla başucunda nöbet beklediler. Her ne kadar o gözünü kapıdan ayıramadıysa da hastaneye onu görmeye başka kimse gelmemişti. Neredeydi o adamlar, tadını çıkaran, ondan faydalanan adamlar ve Fei'nin de onları kullandığı kişiler. Sonlarına doğru Fei kapıya bakmayı bırakmıştı; daha fazla gücü kalmamıştı artık, komaya bir girip bir çıkıyordu.

Güneşli bir pazar günü uyandı ve yatağının başucunda bekleyen Çiao'yu tanıdı. Kolunu kaldırıp, "Yaklaş biraz," dedi. Dudaklarını gösterdi. "Belki bana inanmayacaksın ama..." dedi. "Birlikte olduğum onca erkeğin hiçbiri dudaklarıma dokunamadı. Hiçbiri. Onlara izin vermedim. Bir keresinde, kasabadan zengin bir adam, araba alıp satarak zengin olmuş, beni akşam yemeğine çıkarmıştı. Birden masanın üzerinde elini uzatıp ensemden yakaladı ve beni öpmek istedi. Yüzümü yana çevirip, 'Ne yapıyorsun?' dedim. O da, 'Ne yaptığımı sanıyorsun?' dedi. Ben de, 'Eğer o kadar çok istiyorsan zorla yapmaya çalışmana gerek yok, hemen yapabiliriz,' dedim. Bana ukala bir tavırla sırıtıp dedi ki: 'Böyle bir şeyi bu kadar çabuk söyleyebileceğini hiç tahmin etmezdim. Bu kadar direkt olabileceğini hiç sanmazdım. Benim tecrübelerime göre iki tür kadın vardır: kültürsüzler ve kültürlüler. Kültürsüzler ilişkinin başında bedenlerinin alt kısımlarını ellemene hiç ses çıkarmazlar; kültürlüler ise sadece yukarıları

ellemene izin verirler. Gördün mü, ben seni üst kategoriye koymuşum..' Çiao, yaklaş, yaklaş, dinle beni. Benim dudaklarım temiz. Vücudumda temiz kalan tek yerim. Gel seni öpeyim, Gel, öpeyim."

Fei çaba gösterip yattığı yerden doğrulmaya çalıştı, Çiao'yu kollarına aldı, sonra solgun ve buz gibi dudaklarıyla Çiao'yu sol yanağından öptü.

Çiao sol yanağında giderek artan bir sıcaklık hissetti ve yanağında dudakların izinin çıktığını sandı. Birkaç gün sonra Fei'nin cenazesi için cenaze evine gittiğinde, dudak izinin hâlâ sol yanağında durduğunu hissediyordu. Cenaze evinin önünde kır saçlı bir adam duruyordu; adam Çiao'nun yüzüne bakıyordu. Çiao utanmıştı. Yüzündeki izi adamın fark ettiğini düşünüyordu; biçimi olan, canlı, Fei'nin ölümüyle birlikte ortadan kaybolmayan somut bir mevcudiyet. Fei'nin Çiao'nun yüzünde bıraktığı canlı bir şey. Sanki iz oradan silinmemişti ve Çiao yüzünün sol tarafını şiş gibi hissediyordu. Kır saçlı adam Çiao'nun yüzüne bakıp, "Cenazesini kaldırdığınız kişi Fei'ydi, değil mi?" diye sordu.

Çiao, "Kimsiniz?" diye sordu.

Adam da, "Ben aynı fabrikada onunla bir zamanlar çalışmış biriyim," dedi. Çiao adamın giyimini inceledi dikkatle; üstünde lacivert-haki renkte, kahverengi pelüş yakalı bir ceket vardı, modası geçmiş ama temiz. Çiao, "Siz Kiu Usta mısınız?" diye sordu.

"Soyadım Kiu. Nereden bildiniz?"

"Şeyden... şey... Fei söylemişti bana."

"Siz ailesinden misiniz?"

"Hayır, ailesinden değil. Ben arkadaşıyım onun."

Çiao bir an dalıp gitti. "Onun ailesi yok."

Adam, "Ah!" dedi.

Bisikletini sürmek üzere döndü. Eski bir Phoenix Manganese 18 bisikleti, jantları pas lekeli, bir ailenin varlıklı olduğunun bir zamanlar simgesi. Bu eski Phoenix'e bakınca Çiao'nun kalbi birden tatlı bir duyguyla titremişti, sanki yıllardır görmediği eski bir dostunu görmüş gibiydi, sanki Fei'nin anlattığı hikâyeyi canlı

yaşıyor gibiydi. Fei'nin kendisine anlattığı hikâyeler öyle gerçek ve somuttu ki. Kiu Usta'nın o bisikleti kampuslarına sürdüğü zamanları hayal etti, müdüriyet binasının önüne park edip kilitleyişini ve Fei'nin etrafta kimsenin görmediğinden emin olup hava supaplarını çıkarışını. Çiao o zarif ve nefis Phoenix sembolüne göz attı: Üç kuyruk, parlak kırmızı, altın ve zümrüt yeşili renkte bütün azametiyle havaya dikilmiş, bunlar, Çiao'ya her zaman güzel şeyler çağrıştıracaktı.

Kiu Usta bisikletine binip cenaze evinden ayrıldı. Bisikletinin üstünde arkadan görünümünde disiplinli ve yalnız bir adamın hali vardı. Çiao bu kır saçlı yaşlı işçinin belki de Fei'yi gerçekten sevmiş tek kişi olduğunu düşündü. Adamın, sol yanağında Fei'nin dudak izini gördüğüne emindi, hatta belki sol yanağından Fei'nin konuşmaya başlayacağını düşünmüş bile olabilirdi. Ama herhalde bu sadece Çiao'nun kurduğu bir fanteziydi. Çiao çok fazla düşünüyordu.

3

Kanepe hâlâ aynıydı, gri-mavi saten brokar kumaştan, aynı yerinde, yumuşak ve temiz.

Çiao, genç adamın elinden tutup kanepeye yürürken kulaklarını dikti; adamı çekiştirmesi değildi burada önemli olan, önemli olan şey dinlemekti. Şu anda kendisi için önemli olan şey kulaklarıydı. Işıklar yanık değildi, o yüzden oda karanlıktı. Bir süre sonra, artık gözleri ortama alışmaya başladığında karanlık da etkisini yitirdi; karşı binadan ışık, penceredeki aralık perdelerin arasından sızıyordu. Her yer sessizdi ve hiçbir şey duymuyordu, ne Fei'den, ne de Kuan'dan. Kanepeden hiç ses gelmiyordu; çığlıklar kaybolmuştu. İçinde büyük bir boşluk hissediyordu, ama istemese de rahatladığını kabul etmeliydi. Fei'yi özlüyordu ama aynı zamanda ölümüyle rahatlamıştı ve sanki bu yüzden artık Kuan da kanepeden tamamen gidecekti, bunu sadece Fei'nin ölümü garantileyebilirdi. Kanepeden artık ses gelmiyordu, çığlıklar kesilmişti.

Birden yüzü gözyaşlarına boğuldu. Başlı başına bir rahatlama hissediyordu, sanki üstünden müthiş bir yük kalkmış gibi, nihayet derin ve özgür bir uyku uyuyabilecekti, sanki yüzlerce yıl yoksun kaldıktan sonra olabildiğince derin arzu edilen bir uyku. Gözyaşlarıyla ruhunun derinliklerinde bulunan her türlü engelden ağır ağır kurtuldu. Genç adam dışarıdan sızan ışıkta ağladığını hemen fark etmişti, onun ıslak yüzünü öptü.

Adam onun üzüldüğü için ağladığını düşünmüş olmalıydı. Pek çok insan için cenazeden sonra üzüntü hâlâ devam ederdi. Öpücükleriyle onu rahatlatmaya çalıştı ve salonun ışığını yakmak istedi ama Çiao ona izin vermedi. Ona ışığı yakması için de izin vermemişti, kendisini öpmesini de istemedi. Sinirlenmişti Çiao, çünkü yüzünü öptüğünde sol tarafında yine basınç hissetmişti, yani Fei'nin dudaklarını. Bu da öpüşmenin akışını değiştirmiş, sanki genç adam Fei'yi öpüyor gibi hissetmesine neden olmuştu, kendisini değil, yani kendi yüzünde Fei'nin dudaklarını öpüyordu. Dolayısıyla Çiao, Çen Zai ile Fei arasında aracı oluyordu, sanki kendisi ikisiyle de samimiymiş gibi; sanki onlar kendisinin hiç farkında değillermiş ve sadece kendi aralarındaki iletişimle meşgullermiş gibi. Birbiriyle sevişmeye dalmış bir çiftin arasında bir yatak gibiydi; yatak olmadan yapılmazdı ama onlar için yatağın da önemi yoktu. Bu düşünce Çiao'nun canını çok sıkmıştı. Çen Zai'nin dudaklarından kaçındı; adam kendini tuhaf hissetmişti. Bu kez Çiao'nun beline sarıldı ve ona yatağa uzanmasını söyledi. Genç kadının dinlenmesi gerektiğini düşünüyordu.

Yatakta Çiao onun elini tuttu. Bundan sanki cesaret almış gibi Çen Zai onun giysilerini çıkarmaya başladı. Hemen her şeyini çıkarmıştı; genç kadın kollarıyla bacaklarıyla itaat ediyor ve işbirliği yapmaktan memnun görünüyordu. Üstünde bir tek minicik külotu kalmıştı, beyaz, önünde işlemesi ve yanlarında danteli olan türden. Bu minicik çamaşır adamın içini gıcıklamış, kadının çıplak olduğu halinden daha fazla uyarmıştı. Eli kadının bacakları arasından külotun ağ kısmına gitti. O ufak, yumuşak ve nemli bölgeyi hissedince ürperdi. Kadının çamaşırını da çı-

karmaya başladı ama Çiao hararetle onu durdurmaya çalışıyor, çamaşırını yana sıyırarak adamı içine almakta ısrar ediyordu. Çen Zai rahat değildi ama bu durum ona yeni bir heyecan da vermiyor değildi. Kadının ısrarını anlayamıyordu, sanki özellikle kendilerine engeller çıkarmak istiyor gibiydi. Fazla yumuşak artık yumuşak değildir, tıpkı fazla özgürlüğün de artık özgürlük olmaktan çıkacağı gibi. Çen Zai kısa zamanda bu yeni denemeden sıkıldı, çünkü acıtıyordu. Birkaç çekişte ufacık çamaşırı yırttı attı ve arada hiçbir engel kalmadan aletini içeri soktu. Çiao yüzünün sol tarafında yaşadığı garip histen kurtulmuşa benziyordu ve adamın bütün dikkat ve enerjisi onu da galeyana getirmişti. Onun ritmine uymayı istiyor, doruğa çıkacakları anı onunla aynı anda yaşamak istiyor, onun başka bir şeyi değil, sadece kendisini sevdiğine, geçmişin gerçekten de artık geçmişte kaldığına inanmak istiyordu.

Fakat giderek ilgisi dağıldı. Çok susamıştı; yüzünde yine yakıcı sıcaklığı hissetmeye başlamış, bu da onun dikkatini dağıtmıştı. İnsanın sevişirken ilgisinin dağılmaması gerektiğini biliyordu ve tahıl tanesi kadar bir sivilcenin bile bazen insanın moralini etkileyebileceğini de. Onun da şimdi yüzünün sol tarafı sızlıyordu; ama Çen Zai durumun farkında değildi, çakmaya devam ediyordu. Çiao, Çen Zai'nin ellerini sıkı sıkı tutanın kendisi olduğunu unutmuş gibiydi; kalbine çöreklenen huzursuzluğu, şu an kendisine yaptığı şeyle silip götürmesini ondan isteyenin kendisi olduğunu da unutmuş gibiydi. Kendi kabuğuna çekilip mantıksızca, "Neden şimdi bana bunu yapıyor ki?" diye düşünmeye başladı; ve böyle düşününce de artık devam edemedi. Kaba bir tavırla, "Kesemez miyiz şunu? Ben durmak istiyorum," deyip onu itmeye başladı. Onu üstünden itti, sabahlığını kaptığı gibi banyoya gitti.

Acele tarafından bir duş yaptı, sonra aynanın önünde durup yüzüne baktı. Yüzünün sol tarafında ruj izini belirgin bir şekilde görüyordu, hatları bariz pembe bir ruj. Fei'yi tanıyan kim görse bunun onun dudak izi olduğunu bilirdi. Havlunun ucunu suyla

ıslattı ve yüzünü ovalamaya başladı; yurtdışından aldığı antiseptik sabunu da lekeyi çıkarmak için kullandı, ama başaramadı. Aynada yüzüne baktığında geçmişinden hâlâ kaçamadığını görüyordu. Konuşması gerekiyordu, konuşmalıydı, Çen Zai kendisi hakkında ne düşünürse düşünsün.

Yeniden sabahlığını giyip sanki dışarıdan içeri yeni geliyormuş gibi evin giriş kapısına gitti. Kapıdan itibaren başlayarak becerikli ellerle bütün ışıkları sırayla bir bir yakmaya başladı: Duvar ışığını, tavan lambasını, aynaların ışığını, yer ışıklandırmasını, büyük masadaki abajuru, sehpa lambasını... Her yer ışıl ışıl yanıyordu. Ardından Çen Zai'yi koltuğa götürüp oturttu, kendisi de karşısına geçip oturdu. "Sana bir şey söyleyeceğim," dedi.

Çen Zai ona baktığında kadının rahatsız olduğunu görüyordu. "Bunu bu gece yapmak zorunda mısın?" diye sordu.

"Evet, zorundayım."

"Belki yatsak daha iyi olur. Yorgun olduğunu biliyorum."

"Uyumak istemiyorum ve yorgun da değilim. Beni bölme."

"İyi ama ruh halin çok dengeli değil."

Çiao kibarca gülümsedi ve "Ben gayet dengeliyim," dedi. "Ruh halim de hiç bugünkü kadar dengeli olmamıştı. Kuan'ın ölümünü hatırlıyor musun? Bizim sitede binamızın önündeki yolda lağım için bir rögar kapağı vardı. Kuan oyun oynuyordu, bir ağacın altında küreğiyle toprak kazıyordu; o sırada *Başkan Mao'dan Seçme Eserler*'i ciltlemeye gelen yaşlı kadınlar onu uzaktan yanlarına çağırdılar, o da onlara doğru koşmaya başlamıştı. Koştu, koştu ve kapağı açık çukurun içine düşüp öldü. İki yaşındaydı."

"Bunu daha önce anlatmıştın. Olayı herkes biliyor."

"Hayır, kimse bilmiyor. Sen de bilmiyorsun. O yaşlı kadınlara doğru koşarken ben onun tam arkasındaydım, on metre gerisinde, belki on beş. Çukuru gördüm, lağım kapağının her nedense kapalı olmadığını da. Fen de gördü, ben de. Yaşlı kadınların Kuan'a el salladığını da görmüştük; onların el sallayışı Kuan'ı onlara doğru koşmaya iyice heveslendirmişti. Ben onu

durdurmadım, koşup, onu alıp geri getirmedim. Buna yeterince zamanım olduğunu biliyordum ama yapmadım Fen'le sıkı sıkı el ele tutuştuk ve onun sanki uçarmış gibi kolları iki yana açık bir halde çukurun içine düşmesini izledik. Çen Zai, ben buyum, işte bu benim gerçek yüzüm. Üstelik, onu kurtarmak için hiçbir şey yapmamakla kalmadım, Fen'i de elinden çekip gitmesine engel oldum. El ele tutuşmamızı, onun gitmesine engel oluşumu asla unutamıyorum. Korkudan donakaldığım için bunu yaptığımı söylüyorum kendime ama aslında böyle olmadığını biliyorum. O anda da aklım şu anki gibi berraktı. Kuan'ı sevmiyordum, Fen de sevmezdi. Onun Kuan'ı neden sevmediğini anlayabiliyorum ama ona benim Kuan'ı sevmeyiş sebebimi asla açıklayamam. Bir katilim ben, cezalandırılmaktan sıyırmış bir suçluyum. Bunu kimseye açıklamayı düşünmüyordum ama sana âşık olduktan sonra gerçekten içimden anlatmak geldi; dürüstlüğümü ispat etmek için değil, üstünden zaman geçtikçe Kuan'ın ölüm sahnesi daha da belirginleştiği için. Kalbim, acı geçmişi içimde gizleyebilecek kadar büyük ve güçlü değil. Beni hep rahatsız edip durdu. Bana yardım edecek birine ihtiyacım var, bunu paylaşabileceğim birine ve bu kişi de sensin. Sana, kendime olduğundan bin kat daha fazla güveniyorum; ama seni kaybetmekten de korkuyorum. İşte sonunda itiraf ediyorum Çen Zai, insanın belki bin yılda bir hissedebileceği bir rahatlama hissediyorum şu an, hem de hakkımda ne düşünürsen düşün. Anlayabiliyor musun?"

"Çiao, benim de sana söylemem gereken bir şey var: Fen bunları bana uzun zaman önce anlattı. Onu dinlerken, ne ondan ne de senden nefret ettim. Ona sadece acıdım; bunu sana söylemeye bile utandım. O bir katil falan değildi, ama hali senden çok daha zavallı!"

"Neden?"

"Çünkü kendi masumiyetini, başkasını elevererek ispatlamaya çalışıyordu. Ondan nefret etmiyorsun sanırım."

"Hayır, etmiyorum."

"O halde Kuan'dan niye ediyordun?"

Birden utandı Çiao, cinayet işlediğini söylemekten daha fazla utandı; fakat her şeyi açıklamaya çoktan karar vermişti, o nedenle, "Çünkü Kuan, Vu ile Fei'nin amcasının çocuğuydu," dedi.

"Demek, Fei de olaya bu yüzden karıştı, öyle mi?"

Çiao, Çen Zai'nin ne demek istediğini anlamamıştı. "Hayır, Fei bana şüphesinden yeni bahsetti."

Çen Zai, "Ben de o günlerde olan bir olay hatırlıyorum," dedi. "Aynı yıldı, Kuan'ın ölümünden bir gece önce; annem kalp krizi geçirmiş, ben de onu hastaneye kaldırmıştım. Sonra bir leğenle termos almak için eve geri döndüm. Bisikletle sitenin ön kapısından girince önümden bisikletle Fei'ye çok benzeyen birinin gittiğini fark ettim. Çok geç bir saatti, on iki olmuştu neredeyse. Fei'nin o saatte neden geldiğini merak etmiştim. Sadece seni görmeye gelmiş olabilirdi ama neden o kadar geç saatte geliyordu? Acaba seninkilere bir şey mi oldu diye düşündüm. Senin için endişelenince merak ettim tabii, ben de gizlice arkasından gittim ve elbette gelip sizin binanın önünde durdu. Onun beni fark etmesini istemiyordum, bisikletimi yolun kenarına, bir sıra çobanpüskülünün arkasına bıraktım. Bisikletini kilitleyip yukarı çıkmadı. Tereddüt içinde bisikletini tutup biraz oyalanıp sonra küçük yola girdi. Ardından, belli bir yerine gidip durdu. Artık iyice merak etmiştim, ben de bisikleti çobanpüsküllerine dayadığım yerde bırakıp onun biraz daha yakınına gittim. En sonunda ne yaptığını gördüm: Rögar kapağının başına gidip boş gözlerle baktı. Bir süre bakıp sonra çevreyi kolaçan etti. Kimseyi göremeyince bisikletinden demir bir çubuk çıkardı, sobaların kapağını açmakta kullandıklarımızdan. Demir çubuğu alıp lağım çukurunun kapağını kanırtmaya başladı. Oflaya puflaya epeyce uğraştıktan sonra sonunda açmayı başardı. Ardından bu kez kenara çekmek için çaba harcadı ve kara delik ortaya çıktı. Ben, çukura atlayıp canına kıymaya çalışmasın diye dua ediyordum ama hemen sonra bu düşünceden vazgeçtim. Lağım çukurları çok derin değildi ve oradan atlamak onu öldürmezdi. Belki de bir şey arıyordur diye düşündüm. Daha önce düşürdüğü bir şeyi. Ama ben daha fazla

düşünmeye fırsat bulamadan, o çoktan bisikletine binip uzaklaşmıştı bile. Sanki alet almak veya yardım edecek birini bulmak için gidiyor havasındaydı. Gözden tamamen kaybolur kaybolmaz lağım çukurunun başına gittim. Çukur kötü kokuyordu ve kapak kenara çekilmiş, çukurun ağzına sadece bir ucuyla değiyordu. Demir çubuk da gitmişti. Neler olduğunu anlayamamıştım ama durup düşünecek zamanım yoktu. Annem hâlâ hastanedeydi. Ben de eve gittim; para, leğen ve termosu aldım ve hastaneye döndüm. O geceyi annemin yanında refakatçi olarak geçirdim. Ertesi gün öğle suları gibi eve döndüğümde, lağıma bir çocuğun düştüğünü öğrendim. Hemen aklıma Fei geldi, rögar kapağını bir şey aramak için açmamıştı. Onun amacı kapağı açmaktı sadece. O sıralar onun adının Fei olduğunu bilmiyordum, sadece senin en iyi arkadaşın olduğunu biliyordum; görüyor musun, eskiden nasılmışım? Senin bütün kız arkadaşlarını tanıyordum, çünkü senden hoşlanıyordum. Çok yıllar sonra, biz büyüyüp de sen bana Fei'yi tanıştırdığında, hâlâ hiç tereddütsüz kapağı açanın o olduğunu biliyordum. Bu benim için hep bir bilmeceydi. Senin en iyi arkadaşının neden lağım kapağım açıp da kız kardeşinin içine düşmesine neden olduğunu anlayamadım. Şimdi artık sebebini biliyorum ve kendimi inanılmaz derecede suçlu hissediyorum: Çünkü kapağın açıldığını ben görmüştüm ama onu yerine kapatmadım..."

Çiao şimdi anlamıştı. Fei çoktan öldüğü için ve hiçbir şey doğrulanamayacak olmasına rağmen Çen Zai'nin hatırladıklarına inanmayı istiyordu. Belki hiç delil olmadığı için her şey bu kadar belirgin görünüyordu. Belki Fei ömrünün son saatlerinde kendisine bunu söylemek istemiş ama kanser cesaretini götürmüştü; ve böylece sadece itiraf eden dudaklarını Çiao'nun yüzünde bırakabilmişti.

"Sana her şeyi anlatabildiğim için mutluyum," dedi Çiao.

"Ben de her şeyi sana anlatabildiğim için mutluyum."

"Bundan sadece benim sorumlu olmadığımı söylemek istiyorsun."

"Evet, üç kişinin işi."

"Ama sen masumsun."

"Hayır, insan kendini suçlu hissediyorsa masum olamaz."

"Benim cesaretim çok geç geldi."

"Ama benden daha cesursun. Aramızda bir anlaşmazlık var gibi. Eğer sen konuyu açmasaydın, o geceden sana bahsedecek cesareti kendimde bulamayacaktım."

Çiao kanepeden kalkıp Çen Zai'nin yanına gitti. Yere çömelip başını onun kucağına gömdü ve "Seni seviyorum Çen Zai," dedi.

Genç adam onu kaldırıp kucağına oturttu. "Seni seviyorum Çiao."

"Seni seviyorum. Hiçbir şey beni seni sevmekten alıkoyamaz."

"Seni seviyorum. Seni sevmekten beni de hiçbir şey alıkoyamaz."

Birbirlerine sarıldılar ve o şekilde uyuyakaldılar. Ertesi sabah Çiao banyoya duş yapmaya gittiğinde aynada yüzünü kontrol etti ve şaşırarak pembe ruj izinin geçmiş olduğunu gördü. Yanağı pürüzsüz ve tertemizdi.

Dün gece yaptığı duş gerçekdışı bir rüya gibiydi; ve bir rüya olamayacak kadar da gerçek.

4

Eyalet Valisi Yu Daşeng'le tanışmak Çiao için çok zor bir şey değildi ama validen özel bir ricası olan çoğu insan gibi, o bunu başka yollardan yapmak istemiyordu, yani tanıdık vasıtasıyla veya ağ iletişimiyle. İnsanlar çoğu zaman sekreterinden öteye gidemezlerdi, hatta bazen bu kişi onun gerçek sekreteri bile olmaz, nöbetçi biri olur, o da arayanları çabucak baştan savardı. Çiao'nun özel bir ricası yoktu, o nedenle bu yola başvurmasına gerek yoktu. Sadece, Yu Daşeng ile Fei hakkında konuşmak istiyordu. Bu Fei'nin son arzusuydu ve her ne kadar istek garip görünse bile ona bir kere söz vermişti.

Zaten bu nedenle, adamla doğal yollardan tanışmak ona çok daha gerekli geliyordu.

Bir fırsat kolluyordu ve fırsat onu buldu. Bir gün yayınevine bir haber geldi. Eyalet Valisi Yu Daşeng, Seul'den gelip Fuan Çocuk Yayınları'nı gezecek bir gruba eşlik edecekti. Yayınevinde verilecek resepsiyon için gerekli hazırlıkları yapmaktan başka Çiao kendi ofisinde de bazı değişiklikler yaptı. Evde Fei'yle birlikte çekilmiş bir fotoğraflarını buldu; resmi bundan birkaç yıl önce Çen Zai çekmişti. Resimde Fei'nin üstünde siyah bol bir kazak vardı ve saçları önüne şelale gibi dökülmüştü; yüzündeki cilveli ifadeye rağmen çok hoştu. Çiao da onunla yan yana oturmuş, ancak çok ciddi duruyordu. Bu fotoğrafı çerçeveleyip onu ofisinde yazı masasının en görünür yerine koydu. Vali Yu ile misafirlerine mutlaka ofisini gezdirmeyi planlıyordu.

Ziyaretçiler gelmiş, kısa bir iş toplantısından ve yayınevinden kitap hediye etme programından sonra Çiao onlara, editörlerin çalışma ortamına bir göz atmayı önerdi. Editörlerin ofisleri konferans salonuna en yakın olanlardı ve bir sonraki de müdür yardımcısının ofisiydi.

Her şey bu şekilde ayarlanınca Yu Daşeng de sonunda kendini Çiao'nun ofisinde buldu. İçeri girer girmez çerçevelenmiş fotoğrafa gözü çarpmıştı. Yu Daşeng'in resme dikkat ettiğini gören Çiao, konuyu açabilmek için bu fırsatı kullanması gerekiyordu. Dedi ki: "Vali Yu, resimdeki kişiyi tanıyor olmalısınız."

Yu Daşeng bir anlık, normalde fark edilmeden geçilebilecek çok kısa bir anlık bocalamadan sonra, "Evet," dedi. "Evet, onu tanıyorum. Bir zamanlar çalıştığım fabrikadaki bir işçiye benziyor. Adı..." Adını hatırlamak için kendisini zorluyor gibiydi.

"Fei."

"Evet, Fei'ydi," dedi, artık resme bakmıyordu. Ofisin ne kadar modern ve hoş döşendiğine iltifat edip oradan ayrıldı. Çiao onun peşinden koridora çıkıp fırsattan istifade, "Vali Yu, Fei benim arkadaşım. Sizinle onun hakkında konuşmak istiyordum," dedi.

Yu Daşeng bir an paniklemişti, sordu: "Benimle mi konuşmak istiyorsunuz?"

"Çiao, "Evet," dedi. "Ne de olsa onun eski liderisiniz."

Yu Daşeng yine bir an tereddüt geçirdi, bir başka küçük bocalama, ama sonra, "Pekâlâ," dedi.

Çiao'ya bir randevu verdi.

Vali, devasa masasının arkasında oturmuş kendisine bakıyordu; kendisi de yumuşak misafir koltuğunda oturmuş ona bakıyordu. Vali herhalde altmış yaşlarında olmalıydı, saçları kırlaşmış ama sırtı hâlâ dimdikti. Çiao, saçlarını boyamayan kadın ve erkekleri beğenir, sahici olmayan siyah saçlarla olduğundan daha genç göründüklerini düşünürdü. Birkaç dakika önce, eyalet valisinin ofisine gelirken yolda içinden birden geri dönmek geçmişti, tıpkı Mike'la Austin Havaalanı'nda buluşmak üzereyken olduğu gibi. Kimi zaman, bir karar alıp da uygulamaya koymadan önce böyle kararsızlıklar geçirdiği oluyordu. Birden bu toplantının bir anlamı olup olmadığını sormuştu kendine. Fei'nin babası olduğunu kabullenmeye onu zorlamak mı istiyordu? Bu çok saçmaydı. Fei'nin ölüm öncesi sayıklamalarını nasıl ciddiye alabiliyordu? Valinin ofisinin olduğu binada asansöre binerken hâlâ geri dönmek konusunda bocalıyordu. Gözlerini asansöre kendisiyle birlikte binen bir erkek işçinin gömleğinin ikinci düğmesine dikmişti. Kendi kendine bir oyuna başvurdu: Eğer bu adam ondan önce asansörden inerse, o zaman kendisi de onunla birlikte inecek ve Yu Daşeng'i görmeyecekti; ama asansörden kendisinden sonra inecek olursa o zaman Yu Daşeng'i mecburen görecekti. Fakat adam yedinci kata bastı, oysaki o üçe çıkmak zorundaydı, böylece üçüncü kata gelince indi.

Aralarında ilk an garip bir sessizlik olmuştu, ardından Çiao'nun ayağının dibinde duran kahverengi kâğıt çantaya gözleri takıldı ve vali için getirdiği kitapları hatırladı. Çocuklar için set halinde basılmış İngilizce kitapları çıkardı, hoş bir kokuya sahip kaliteli bir basımdı; dedi ki: "Bunlar yayınevimizin Kanada men-

şeli bir yayıneviyle ortak çalışma olarak bastığı 'Eğlenceli İngilizce' seti. Sayın valim, belki torunlarınızın hoşuna gider, sanırım kız ya da erkek bir torununuz var, değil mi?"

Ortam yumuşamıştı, "kız torun" ya da "erkek torun" sözcükleri her türlü gerginliği ortadan kaldırabilecek güçteydiler. Yu Daşeng de, "Kız torunum var. Bu seti ona vereceğim," dedi.

Çiao, "Fei ile ben küçükken ne yazık ki böyle güzel kitaplar yoktu ve bu kadar şanslı değildik," dedi. "O zamanlar birkaç adet eski sayılardan *Sovyet Kadını* dergisi vardı evimizde; Fei ile ben defalarca okumuştuk. Moda üstüne bütün yazıları, yemek tariflerini ve içindeki kısa hikâyeleri."

Yu Daşeng dikkat kesilmişti. "Ah, öyle mi?" dedi. "O zamanlar kaç yaşındaydınız?"

"Ben on üçtüm, Fei de on altı. Ayrıca okumak için elden ele Sovyet ajan hikâyeleri de gezdirirdik, *Kızıl Emniyet, Amber Kolye*..."

Yu Daşeng, Çiao'nun sözünü keserek, "Bu hikâyeler ben gençken bile vardı," dedi.

"Ah! O halde eğer size ayrıntısıyla anlatsam şu hikâyeyi belki hatırlayacaksınız. Aynı sitede yaşayan, ama birbirleriyle konuştukları hiç görülmemiş bir kadınla adamın hikâyesi. Yıllardır komşu olmalarına rağmen birbirlerine yabancılar. Sonu oldukça ilginç. Polis bir casusluk vakası çözer ve casus sitede yaşayan adam çıkar; ve asistanı da yan komşusu olan kadındır ama anlaşılan adamla hiç konuşmamıştır. Peki nasıl birbirleriyle haberleşiyorlardı? Kadının evinde dolabının dayandığı duvarın, komşusu olan adama giden gizli kapı olduğu ortaya çıkar. Her gece, gardıroba girer girmez kadın kendini erkek casusun odasında bulmaktadır. Bu kısmını hatırlayabildiniz mi Vali Yu? Fei de, ben de çok korkmuştuk. Hem heyecan vericiydi, hem de aynı zamanda korkutucu. Bu hikâyeleri okumaya başladıktan sonra, kendi gardırobumuzdan bile şüphelenir olmuş, içinde gizli bir kapı olabileceğini düşünmeye başlamıştım. Geceleri bu dergileri yastığımın yanında bırakmaya korkardım. Onları hep kaldırmak

mecburiyetinde hissederdim kendimi, çünkü dergide geçen casusların oradan fırlayıp beni boğarak öldüreceklerini sanırdım. Bir gün Fei benim *Kızıl Emniyet*'imi ödünç almıştı. Ertesi gün bana dergiyi attığını söyledi. Eve dönerken yolun çok karanlık olduğunu söylüyordu. Yürürken kendi kendine mırıldanıyormuş. Sırt çantasındaki dergi ona kendisini takip eden bir casus gibi gelmiş ve ayaklarının altında yapraklar hışırdıyormuş. Sonunda dayanamamış. Dergiyi çıkarıp karanlıkta bir yere fırlatmış ve ardından koşmaya başlamış. Sonra da bana sormuştu, 'Hey Çiao, buna benzer başka dergilerin var mı? Bana bir tane daha versene,' diye. O yıllar nasıl olduğumuzu görüyor musunuz? Korkuyorduk ama yine de okumak istiyorduk. Ne kadar korkarsak o kadar çok okumak istiyorduk. Sonraları daha seyrek okur olduk. Fei işçi olarak çalışmaya başladıktan sonra, bu tür dergileri herhalde daha okumaz oldu."

"Arkadaşlığınız hâlâ devam ediyor mu?"

"Öyle de denebilir. Küçükken hepimiz ona hayrandık. Çok güzeldi. Daha küçücükken bile çok güzeldi. Sizce de öyle değil mi?"

Yu Daşeng bu soruya yorum yapmadı. Çiao rahatlamaya başlamıştı, konuyu Teng Ying-Ying'e getirmeye karar verdi. "Fei annesi yüzünden çok güzeldi, Teng Öğretmen, çünkü o da çok güzeldi."

Yu Daşeng, Çiao'ya dikkatle baktı. Döner ayaklı deri koltuğunda arkasına yasladığı bedeni fark edilmeyecek bir refleksle öne eğilmişti. Adam, "Annesi, Teng Ying-Ying, onu da tanıyor muydunuz?" diye sordu.

Çiao anlatmaya başlayarak, "İlkokul birdeyken biz hâlâ Pekin'deydik," dedi. "Teng Öğretmen yüksek sınıflara matematik dersine girerdi. Onun boynunda asılı bir tabelayla kalabalık tarafından platforma çıkarılışını izledim. Tabelada şey yazıyordu: Ben... ben..."

"Ben ne?"

"Tabelada 'Ben bir kadın holiganım' yazıyordu. Ondan boyun eğmesini istemişler, o da reddetmişti; sonra onlar ona bok yemesini söylediler, o da yaptı."

"Bok... bok mu yedi yani?"

"Evet, bok yedi. Çünkü yemeseydi, kızı Fei'yi platforma çıkarıp herkese teşhir edeceklerdi. Fei'nin, onun evlilik dışı kızı olduğunu ancak büyüdükten sonra öğrendim. Fei babasız bir çocuk."

Yu Daşeng kenetlediği ellerini göğsünde kavuşturdu. Çiao onun ellerine baktı ve mümkün olduğunca tarafsız olarak karar vermeye çalıştı: Elleri Fei'ninkine gerçekten benziyordu. Belki de sadece bir tesadüftü; ama Yu Daşeng'i iyice inceliyor ve her şeyin doğru çıkmasını istiyordu. Ne yapacağını bilemediğinden kıvranıyormuş gibi duran o bir çift ele bakarak, "Sonradan, Teng Öğretmen öldü," dedi.

"Evet, çok acı bir şekilde can verdi."

"Onu tanır mıydınız?"

Yu Daşeng, "Hayır, onu tanımazdım, yani Teng Öğretmen'i. O sıralar ben Pekin'den ayrılmıştım," dedi.

Çiao, "Yani Pekin'den ayrılmamış olsanız Teng Öğretmen'i tanıyabilirdiniz, öyle mi?" diye sordu

Yu Daşeng, "Hayır," dedi. "Belki yanlış ifade ettim, çünkü her Pekinli birbirini tanımayabilir."

Çiao, "Haklısınız," diye karşılık verdi. "Örneğin, siz Pekinli ve ben Pekinli olarak bunca yıldır Fuan'da yaşıyoruz, ama daha ancak yeni tanıştık, değil mi?"

Yu Daşeng sessizce güldü.

"Oysa Fei böyle düşünmüyordu. Fei, birbiriyle tanışmak kaderinde yazılı olanların, bir insan seli içinde bile bir gün bir şekilde rastlaşacaklarına inanırdı, aile fertlerinin, ya da bir babanın örneğin. Uzunca bir süre babasının Pekin'de yaşadığına inandı..."

Yu Daşeng saatine bakıp Çiao'nun sözünü kesti. "Sanırım size daha fazla süre ayıramayacağım, katılmam gereken bir toplantı var. Arkadaşınız Fei gerçekten de benim eski fabrikada işçiy-

di. Çok fazla değil, belki bir yıl önce, bana bir üniversite giriş kaydı konusuyla gelmişti, ailesinden birinin çocuğuyla ilgili olarak ve onun bu sorunu çözüldü. Size benden yapmamı istediği başka bir şey söyledi mi? Yoksa sizin için yapabileceğim bir şey var mı?"

Çiao koltuktan kalktı ve "Hayır," dedi. "Ne Fei ne de benim, bizim için yapmanızı istediğimiz bir şey var. Özellikle de Fei'nin. Sizi görmeye artık bir daha gelemeyecek."

"Neden?" diye sordu Yu Daşeng. O da oturduğu deri sandalyeden kalkmıştı, misafirini geçirmeye hazırlanıyordu.

Çiao, "Çünkü öldü," dedi.

Yu Daşeng yine sandalyesine oturdu ve Çiao'ya da oturmasını işaret etti. Kısa bir sessizlikten sonra, "Bilmiyordum," dedi "Bu çok yazık... yani ona yazık olmuş demek istedim. Hastalığı neydi, yani hastalık olmalı, değil mi?"

"Karaciğer kanseri."

Çiao devam ederek, "Ölürken yanındaydım," dedi. "Onun ailesi benim. Ailesi, anlayabiliyor musunuz? Yüzlerce yara izi olan yaralı bir güzeldi o; ve bana sadece ağzının temiz kaldığını söyledi; ağzına hiçbir erkek dokunamamış. Bana pek çok kez babasına karşı kalbinde beslediği hislerinden bahsetmiş, ondan asla nefret etmediğini söylemişti. Ben dudaklarını herhalde babası için sakladığını düşünüyorum; bir bebeğinki kadar masum ve temiz olan bir ağızla babasını öpebilmeyi diliyordu herhalde, dünyaya gelmesinden dolayı babasına minnettar olduğu için. Kimse inanç olmadan disiplini hayata geçiremez. Fei'nin yüreğinde inanç vardı. Bu neydi bilmek istemez misiniz? Babasına duyduğu sevgi ve onu arayışıydı. Ağlıyor musunuz Vali Yu? Bana neden olduğunu söyleyebilir misiniz? Bir işçi öldüğü için mi? Sadece bir kadın işçinin ölümü yüzünden mi ağlıyorsunuz?"

Yu Daşeng başını belli belirsiz salladı ve "Artık sanırım gitseniz iyi olur," dedi.

"Bana söyleyecek hiçbir şeyiniz yok mu? Ben Fei'nin dostuyum."

"Sizin Fei'nin arkadaşı olduğunuzu biliyorum ve adınız da Çiao, Çocuk Yayınevi'nin müdür yardımcısısınız. Yayıneviniz için yapabileceğim bir şey olursa bana gelebilirsiniz. Ne de olsa, Fei benim eski fabrikada çalışıyordu. Görüşelim."

Bunları söyledikten sakinleşti ve sandalyeye arkasını dayadığı vücudu dikleşti. Yüzünde ağlamanın izi bile yoktu. Çiao gördüğünü sandığı şeyde yanılmış olmalıydı. Yu Daşeng'i hâlâ anlayamamıştı. Eğer bu adamda acayip bir kendine hâkimiyet veya mükemmel bir rol yapma yeteneği yoksa, o zaman mutlaka şey olmalıydı... şey... Tabii, gerçekten Fei'nin babası değilse, o başkaydı.

Vilayet binasından bu çapta bir adamla konuşmasıiun normalde imkânsız olduğunu düşünerek çıktı, zaten adam aralarındaki ilişkiyi de çoktan bir çerçeveye oturtmuştu. Kendisini çok garip hissetmesine neden olan o sözleri hatırladı: "Ne de olsa, Fei benim eski fabrikada çalışıyordu."

Hepsi bu kadardı.

İçinde garip bir sızı vardı.

Tam o sırada çantasındaki çağrı cihazı biplemeye başladı. Vu arıyordu.

5

Vu emekli olmuş, hayatını tam bir avarelik içinde geçiriyordu. Yaşlandıkça baş dönmeleri yavaş yavaş geçmişti. Sazlık Nehri Çiftliği'nde çalışırken devrimden uzak durmak için bunu yapmak zorunda kalmıştı ama artık sebep kalmadığından başı da dönmüyordu. Aslında uzak durma konusu hâlâ hayatında bir nebze etkindi, kocasından uzak duruyordu. Onun bu kaçışında bir çaresizlik vardı, aslında kocasından kaçmaya çalışmıyordu, sadece Yişun ona duyduğu tiksintiyi her geçen gün biraz daha fazla belli ediyordu.

Yemek yerken ne Vu'nun karşısına oturmaya dayanabiliyor, ne de çiğneme seslerini kaldırabiliyordu. Ayrıca öksürüğünün

yanı sıra sabahları dişlerini fırçalarken ve ağzını çalkalarken çıkardığı sesler de adamı mahvediyordu. Kadını gençken bu şekilde hatırlamıyordu, ya da kadın hep böyleydi, sadece o dikkat etmemişti. Gençken gençsinizdir. Yişun, üniversite yıllarında ordunun bir şarkı ve dans grubunda çalışmıştı. Kendini komik sanan o arkadaşlarından hiç hoşlanmazdı. Örneğin, yoldaş Zeng bilerek "bira" yerine "bira suyu" derdi: "Bira suyu içelim! Bira suyu içelim!" Yoldaş Li "et" yerine "let" derdi inat olsun diye: "Kantinde bugün let var! Let var let!" Yişun dışında herkes gülerdi, o ise kaba bulurdu bu şakaları. Başka bir örnek de askerlerin mektup yazmalarıyla ilgiliydi; genellikle şöyle cümleler kurmaktan hoşlanırlardı: "Bir gün ayrı kalmak üç mevsim gibi geliyor..." Çoğu kişi bunu çok romantik bulurdu ama Yişun bu tip abartılı düzyazının insanlara karın ağrısı verdiğini düşünürdü. Yoldaşlardan biri de güzel ve özlü sözleri derlemeyi seviyordu ve onları *Altın ve Yeşim Parçaları* adını verdiği bir defterde topluyordu. Herkes bu başlığı inanılmaz zarif bulurdu, oysa isim Yişun'a zamk gibi yapış yapış bir duygu veriyordu. Aklından geçenleri hiç söylemezdi ama her zaman kendi zevkinin yoldaşlarından daha üstün olduğunu düşünürdü. Yine de Vu'nun banyo alışkanlıklarını fazla takmamaya çalışmıştı. Kadının böyle davranışları yokmuş gibi düşünüyordu, kendine iyi bakmadığı için ve nevroz yüzünden orta yaşta ortaya çıkmış gibi davranıyordu. Vu'nun Yişun'la evde geçirdiği zamanlar artık daha fazlaydı, dolayısıyla kadının bu yönlerini görmek onda sıkı birer yumruk etkisi yapıyordu.

Tartışıyorlardı. Vu'yu dişlerini fırçalarken tüyleri diken diken o sesleri bilhassa çıkarmakla suçluyordu, sabahın ikisine kadar televizyon seyretmekle, koca ızgara tavuğu tek başına yemekle, kaynayan suyu misafir için çay yapmakta kullanmakla, kendisine servis yapmadan önce pirinç lapasını iyice ısıtmamakla suçluyordu; ayrıca geç yatmakla, salatalıkları pis servis etmekle... Kadın onun suçlamalarını dinliyordu, bazen hiç sesini çıkarmadan, bazen de hafiften itiraz ederek. Karşılık verdiği zaman adam onu

yoktan bir şey türetmeye çalışmakla, sessiz kaldığında ise, adama duyduğu nefreti bu şekilde ifade etmekle suçluyordu.

Işin aslı Vu, Yişun'dan hiç nefret etmemişti. Yişun'a karşı işlediği suçun affedilir türden olmadığını bildiği için, kendisini affettirmenin imkânsız olduğunu bildiği için giderek sessizleşmiş, evden dışarı çıkmaktan daha fazla zevk almaya başlamıştı, çünkü Yişun'un suçlamalarından ancak böyle kurtulabiliyordu. Aslında bu fikri ona ilkönce Yo-Yo'nun annesi vermişti. Bir gün Yo-Yo'nun annesi peruğunu takıp çarşıya çıkmıştı; yemeklik alışveriş yaparken kendisi de alışverişte olan Vu'ya rastladı. Yo-Yo'nun annesi sordu: "Peruğumu nasıl buldun?"

"Hiç fena değil. Gerçek gibi duruyor," dedi Vu.

Yo-Yo'nun annesi, "Beni tanımayanlar gerçek olduğunu düşündü," diye karşılık verdi. "Ama tam iki kez de rezil etti beni. Bir gün, bizim kıdemli moda defilesi ekibinin İşçi Kültür Merkezi'nin meydanında açık hava defilesi vardı. Birden büyük bir rüzgâr çıktı ve benim peruğu uçurdu. Seyirciler kahkahalarla güldüler. Nasıl utandım bir bilsen! O günden beri, ne zaman rüzgârlı bir gün olsa, elimle hep başımı tutarım."

Derken Yo-Yo'nun annesi Vu'nun da katılması için onu kıdemlilerin defile gösteri ekibine götürdü. Vu, Yo-Yo'nun annesinin giydiği peruğa hiç özenmemişti, çünkü kendi saçlarına zamanında iyi bakmıştı ama farklı giysiler giyip halk önünde defile yapmak Vu'yu kendinin daha farkında hale getirmişti. Her zaman burnunun biçiminden şikâyet ederdi, yeterince kalkık ve düzgün olmadığını hissediyordu. Birden burun bölgesiyle başlayan bir estetik olma hevesi sardı kendisini. Gençliği, kadınların makyajdan çok silahları sevmeye teşvik edildiği günlerle çarçur olmuştu. O halde bugün artık kendisini güzelleştirmeye hakkı yok muydu? Eve dönüp bu konuyu Çiao'yla konuştu. Çiao anında karşı çıkmıştı. Onun onay vermemesi Vu'yu üzmüş ama kızının yüzündeki sıkıntılı ifade içindeki arzuyu sadece daha da perçinlemişti. "Kendi yüzüm beni ilgilendirir..." ve "Hayatımla

ilgili kararları ben veririm..." havasına girdi. Vu hastaneye yatıp ameliyat oldu.

Operasyonun neticesinden çok memnundu. Kaldırılmış burun kemerini incelediğinde ve gözleri arasındaki mesafenin ne kadar azaldığını görünce, beraberinde bir parça sıkıntısına rağmen yenilenmiş olmanın heyecanını yaşadı. Yalnız, bu yüzden Yişun'un o günden itibaren başka bir odada uyumaya başlamasını beklememişti. Çiao da sadece kendisiyle alışverişe çıkmayı reddetmiyor, eve de artık çok az geliyordu. Her ay, yayınevindeki işinden başını kaldıramadığını ileri sürüp evinde kalması gerektiğini söylüyordu. Ziyaret ettiği zamanlarda da Vu'nun yüzüne bakmaktan kaçınıyordu; ayrıca, Vu'nun da kendisine bakmasını istemiyordu. Hatta Vu odanın en dip ucunda olsa da, Çiao gözleri kapalı Vu'nun bakışlarının kendi yüzünde dolaştığını hissedebiliyordu. Bu onu çok kızdırıyordu; birden kontrolünü kaybedip, "Anne, neden sürekli bana bakıyorsun? Lütfen bana öyle bakmasana!" diyordu.

"Eve çok sık uğramıyorsun. Sana bakmamda ne varmış? En çok üstüne titrediğim şeyin sen olduğunu bilmiyor musun?"

"Senin en çok üstüne titrediğin şey, yüzün!"

"Çiao, benimle nasıl konuşuyorsun böyle?"

"Seninle nasıl konuşmamı istiyorsun? Sana saygı duymamı istiyorsan ilkönce sen kendine saygı duymalısın."

"Kendime saygım nasıl yokmuş? Burun düzeltme ameliyatı olmak, benim kendi bileceğim bir iş. Ben kimsenin işine karışmadım ve kimseyi bana katılmaya da zorlamadım. Bunun kendine saygıyla ne ilgisi var?"

"Ama aileni yüzüne bakmak durumunda bırakıyorsun, yabancı bir yüzle bizi bir yabancıyı kabullenmeye zorluyorsun. Daha önce yüzün gerçekti, doğaldı ve en azından annemin yüzüydü. Kusura bakma, senin yeni yüzünü kabullenemeyeceğim, ya da en azından kabullenmek için bayağı bir zamana ihtiyacım var."

Bunu söyledikten sonra, Çiao yemek yemeden evden çıkıp gitmişti.

Bugün de geridönmüştü, çünkü Vu onu biplemişti. Vu'yu iyi tanırdı ve Vu onu çok nadir biplerdi. Ama bugün aramıştı ve bu da Çiao'ya evde olağandışı bir durum olduğunu düşündürmüştü.

Eve girer girmez Vu'yu kanepede yüzünde bir güneş gözlüğüyle oturur buldu. Evin içinde, salonda güneş gözlüğü takmak... saçmaydı; ve hayra yormak zordu. Çiao içindeki karmakarışık duyguları tarif edemiyordu ama içinden bir ses, güneş gözlüklerinin hastalıkla değil, estetik ameliyatla ilgisi olduğunu söylüyordu. Geçip Vu'nun karşısına oturdu, hızla yüzünü ve operasyon sayesinde burun kemiği üstünde dengeli duran güneş gözlüklerini inceledi. Çiao bu kez de gözlerini mi yaptırdı acaba diye merak etti. Doğrudan konuya girdi. "Anne, benimle konuşmak istediğin acil bir konu mu vardı?"

"Evet, acil bir durum. Seninle Çen Zai hakkında."

"Çen Zai ile bana ne olmuş?"

"Yo-Yo'nun annesinden duydum, Çen Zai boşanmak konusunda büyük olay çıkarıyormuş, senin yüzünden."

"Benim mi?"

"Evet, senin yüzünden."

"Evet, boşanmaya çalışıyor, ama bu yüzden olay falan çıkarmış değil. Benim bildiğim kadarıyla karısı Ven Meiçeng de olay çıkarmadı. Anlaşmaya çalışıyorlar. Olay çıkarmak demesen şuna? Kulağa çok kaba geliyor."

"Konu zaten olay çıkarıp çıkarmamaları değil, asıl önemli olan bunu senin yüzünden yapıyor olması, değil mi?"

Çiao bir süre ses çıkarmadı ve sonra, "Evet," dedi.

"Çiao, sana bu işi hemen burada bırakmanı söylüyorum. Gurur duyulacak bir şey değil bu. Dedikodu bütün siteye yayılmış; ben de baban da Çen Zai'nin ailesiyle iş arkadaşlarıyız. Aynı sitede oturuyoruz ve her gün karşı karşıyayız. Çok utanç verici bir durum; ayrıca..."

Çiao sabırsızca sözünü keserek, "Ayrıca, ne?" dedi.

"Daha çabuk anlatmamı mı istiyorsun, yoksa sözümü kesmeye mi çalışıyorsun? Ayrıca, boşanma denen şey bazen çok karmaşık bir hale gelebilir. Çen Zai on yıldır evli ve boşanamayabilir."

"Boşanamayacağını da nereden biliyorsunuz? Neden benimle ilgili bir gün olumlu bir şey söyleyemiyorsunuz?"

"Çünkü senin durumun beni ilgilendirir. Baban da ben de sonunda seni iyi bir şekilde ortaya çıkmış olarak görmek isteriz. Fakat ne yazık ki bu iş Çen Zai'yle mümkün değil. İkiniz de artık genç değilsiniz, o yüzden sadece içinden geldiği gibi hareket etmekten vazgeç."

"Benim için sorumluluk hissetmene teşekkür ederim ama benimle ilgili böyle önemli konuları yüzünde güneş gözlüğüyle konuşman canımı sıkıyor. Karşımda sanki artist gibisin. Benimle konuşurken gözlüğünü çıkaramaz mısın?"

"Gözlüğü özellikle senin için takıyorum. Gözkapaklarımdan yeni ameliyat oldum ve iyileşmesi biraz zaman alacak. Beni öyle görmek istemeyeceğini düşündüm. Burnumdan ameliyat olduğumda beni öyle görmek istememiştin, değil mi?"

"Seni güneş gözlüğüyle görmek daha da sinir bozucu."

"O halde ben de çıkarırım," dedi ve Vu gözlüğünü çıkardı.

Çıkardığında kırmızı, şiş gözlerle karşılaştığı manzara Çiao için dayanılır gibi değildi. Vu'nun estetik ameliyatları planladığı gibi adım adım uygulamaya koyduğunu anladı. Gözkapağı derisinin çok gevşek ve sarkmış olduğunu söylemiş, burun ameliyatından sonra gözkapaklarını yaptıracağını, sonra da iki kat olmuş gıdısını aldırmak istediğini, ardından da yüzünü gerdirip karnından yağ aldırmak istediğini anlatmıştı. Yüzüne yaptırdığı bu ameliyatlarla canını tehlikeye atması ve parasını estetik operasyonlarda çarçur etmesi inanılmazdı. Ayrıca, kaldırılmış burnu, dikişli gözkapakları ve karşısında güneş gözlükleriyle Çiao'nun kendisini ilgilendiren böylesi önemli bir meselede onu nasıl cid-

diye alabileceğini düşünmediği için çok aptaldı. Zaten annesinin kendi hayatına ilgisi "endişelenmekten" öteye gitmezdi. Belki bir anne olarak içgüdüleri kızının evli bir erkekle tehlikeli ilişkisi yüzünden alarma geçmişti ama, endişesini ve ilgisini sağduyulu ve ağırbaşlı bir şekilde ifade edemiyordu. Onun bu garip dış görünüşü Çiao'nun ona duyduğu güvensizliği sadece pekiştirmekteydi.

Çiao, tiksinti dolu bir küçümsemeyle, "Şu halinle tavsiyeni dinletebileceğini mi sanıyorsun?" dedi.

"Halimde ne varmış? Ben senin öyle de böyle de annenim."

"Bu pek doğru değil. Benim annem böyle değildi. Herhalde seni yolda görsem tanıyamam. Çift katlı gıdını aldırıp derini gerdirmek istemiyor musun? Bu seni tanımamı iyice zorlaştırır herhalde. Bunu neden yapıyorsun? Artist ya da televizyon programı sunucusu falan değilsin. Neden kendi görünümünü mahvediyorsun, bizi hem utandırıyor, hem de korkutuyorsun?"

"Abartma. Sizi gerçekten korkutuyor muyum? Eğer öyleyse, nasıl hâlâ burada karşımda oturup benimle tartışabiliyorsun?"

"Seninle tartışıyorum, çünkü benden eve gelmemi ve Çen Zai'nin boşanması gibi önemli bir konuyu konuşmak istemene rağmen, aklın hâlâ başka yerde. Sen sadece kendi yüzünün ve vücudunun görünümüyle ilgilisin. Bir kızın annesiyle konuşmayı arzu ettiği aşk ve evlilik gibi şeyleri seninle paylaşmayı benim için imkânsız hale getiriyorsun. Bana asla böyle bir imkân zaten tanımadın. Beni de buraya sırf kendini düşündüğün için çağırdın."

"Hiçbir şeyi kendimi tatmin etmiş olmak için yapmıyorum, ben gerçekten seninle Çen Zai konusunda endişeleniyorum. Kaç estetik geçirirsem geçireyim, ben hâlâ senin annenim."

Çiao kanepeden kalktı. 'Sen bir... bir...'

"Bir ne? Ne?"

"Sen bir canavarsın!"

Yişun çalışma odasından çıkıp gelmişti, annesiyle böyle saygısızca konuştuğu için Çiao'yu azarladı ve ardından da ekledi: "Çiao, hemen gitme. Seninle konuşmam gerek."

6

Böylece Çiao isteksizce babasının peşinden çalışma odasına gidip ondan uzak bir iskemleye oturmayı tercih etti.

Yişun'un tutumu kendisini şaşırtmıştı ve Vu'nun tarafını tutup kendisini eleştirmesi hoşuna gitmemişti. Evet, Vu'yla saygılı bir dilde konuşmuş ama sonunda ona canavar demiş, dolayısıyla sonuçta yine saygısızca olmuştu. Fakat bu zaten Yişun'un herkesten iyi bildiği bir gerçekti. Çiao'nun saygısızca konuşması yanında Vu'nun yeni görünümü çok daha can sıkıcıydı. Burnunu ve gözkapaklarını yaptıran, ortalıkta güneş gözlükleriyle gezen ve önünde gürültüyle gargara yapan bir kadınla aynı evde yaşamayı gerçekten de tolere edebilir miydi? Gerçekten de bu kadar yüce gönüllü ve anlayışlı mıydı? Yoksa babasındaki bu değişiklik, Vu'yla aynı sebep yüzünden işbirliği içinde hareket ettiğinden miydi, yani, bakışlarını Çiao'ya çevirerek annesinin kabul edilmez halini şimdilik görmezden mi geliyordu? Çiao'nun içinden bir ses, Çen Zai konusunda Yişun'un da Vu'yla aynı tutumu sergileyeceğini söylüyordu.

Haklıydı da.

Hatta Yişun, Vu'dan bile daha katıydı.

Çiao'ya kısaca, "Çen Zai'yle ilişkinizi devam ettirmenize karşıyım," dedi.

"Ama biz ciddiyiz. Boşanacak."

"Boşanacak da ne demek? Sen artık genç değilsin. Neden bu kadar safsın?"

"Baba sanki Çen Zai beni aldatıyormuş gibi konuşuyorsun. Biz birbirimizi yıllardır tanıyoruz. Sen de onu yıllardır tanıyorsun. Onu çok iyi tanıdığın belli. Neden ona karşı böyle haksızlık eder şekilde konuşuyorsun?"

"Evet, onu çok iyi tanıyorum, ama benim gözlerimi seninki gibi kamaştırmıyor."

"Beni büyülemiş falan değil; çocuk değilim ben artık!"

"Zaten o yüzden deli gibi davranıyorsun ya: Çünkü seni büyülediğinin farkında değilsin; ve tabii büyülenirsin, çünkü elin-

de senin gözünü boyayacak başarıları var: Başarılı bir kariyer ve itibar; hem bölgesel hem de ulusal çapta birtakım binaların tasarımı, para, aile sözü, boş zaman ve sana verebileceği bir enerji. Fakat bana sorarsan onun gibi tiplerin hiç de özel bir yanı yok; sadece iyi zamanlarda dünyaya geldiler o kadar. Onun hayatının bu başarılı gidişatı, birbiri ardına meydana gelen siyasi akımlar içinde, ondan önceki neslin fedakârlıkları sayesinde oldu. O acaba ömründe hiç Sazlık Nehri Çiftliği gibi bir yer görmüş mü? Ben onun yaşındayken çiftlikte yığınlarla tuğla taşıyordum. Tek yaptığım sadece bir at arabasıyla bitmek tükenmek bilmez tuğla yığınlarını çekmekti. Önümüze hep çukur ve hendekler çıkıyordu, onları doldurmak için içine giriyorduk, biz bu Çen Zai'ler için emeğimizle yolları aşılır yaptık. Ayrıca bana kalırsa, yaptığı tasarımlar da her zaman çok başarılı değil. Örneğin, Fuan Yayınevi'nin tasarımını o yaptı değil mi, ki hiç de öyle güzel değil bence."

Çiao hemen Yişun'un sözünü kesip, "Bence çok güzel," dedi. "Yayınevi, Çen Zai'nin yaptıkları arasında benim en beğendiklerimden. Fuan gibi bir yere o tarzda bir mimari lazım, tasarımda kullandığı malzemeler basit olabilir ama kendine özgü bir karakteri var."

Yişun bir heyecanla, "Boş versene kendine özgü karakteri," dedi. "Binanın alt kısmı için gri renkli ateş kilinden tuğla kullanması tamam, ama yenilik yapacağım diye uğraşıp üst tarafını niye Brezilya ahşabından yapmış? Fuan'ın kuru iklimi için binaları ahşapla kaplamanın uygun olmadığını hiç düşünmemiş mi acaba? Yayınevi o tasarımı kabul etti, çünkü paraları vardı. Kendine özgü karakteri olmak bu mudur sence?"

"Baba, Çen Zai'nin tasarımlarından bahsederken bu kadar kızdığını görmek beni şaşırttı."

"Ben mi kızgınım? Ben sadece görüşümü söylüyorum. Sırf yayınevinin tasarımını Çen Zai yaptı diye, fikrimi söyleyemeyecek miyim?"

"Elbette söyleyebilirsin. Çen Zai'nin çalışmalarını yermekten bu kadar zevk aldığına göre, tasarımlarının hiçbir değeri olmadığını da pekâlâ söyleyebilirsin."

"Kim kızgınmış asıl? Gerçekten, Çen Zai'ye bu kadar deli olduğunu görmeye dayanamıyorum. Bir üstat olabilmekten çok uzak. Ben bir uzman gözüyle bakmayıp sadece sıradan bir mimari yapı izleyicisi olsam bile yine de düşündüğümü ifade etme hakkım var."

Çiao, genç adama sinir olmuş olan babasının yüzüne bakarken sanki onu hiç tanımadığını düşündü. Onun kendine hâkimiyetini kaybetmiş hali, Çen Zai'nin çalışmaları hakkındaki iğneli sözleri onun bir zavallı gibi görünmesine neden oluyordu, ezik bir neslin bireyi gibi. Bu az önce hissettiği şeyden farklıydı. Birden ortamın tansiyonunu düşürmek istedi, ezik babasını rahatlatmak. "Baba," dedi. "Az önce haksızdım. Çen Zai'nin bazı çalışmaları gerçekten de kimilerini hayal kırıklığına uğratıyor..."

Yişun, Çiao'nun sözünü kesmek için sesini yükseltti. "Bu hayal kırıklığından da öte. Bazı çalışmaları dayanılır gibi değil. Örneğin, şehir merkezindeki Yunçiang Meydanı'nı alalım; tıpkı yarısından bölünmüş bir top güllesine benziyor, eğimli kısmı ise düz bir surata. Bir top güllesi üstünde düz bir yüz, sözcüklerin ötesinde bir çirkinlik, emsalsiz bir çirkinlik."

Çiao öfkesini bastırıp, "Bazı hayal kırıklıkları var derken Yunçiang Meydanı'ndan bahsetmiyordum. Yunçiang Meydanı onun ödül aldığı bir proje," dedi.

"Onu savunacağını biliyordum; ve haklı olmadığını kabullenmen de kesinlikle içten değildi. Ayrıca bir tasarım ödül kazanmışsa ne olmuş? Bir ödül alan çalışma, illa çalışmanın mükemmel olması anlamına gelmez; mükemmel olan çalışmalar genellikle ödül kazanmazlar."

Çiao aralarındaki sürtüşmeyi gidermenin hiç yolu olmadığını ve babasını sakinleştiremeyeceğini hissetti; bunun üzerine o da öfkesini bastırmaktan vazgeçip dedi ki: "Baba, sen haklısın. Söylemeye çalıştığın, senin tasarımlarının ödül almadıkları için mükemmel oldukları mı? Yoksa, Çen Zai gibi insanlarla yarışma imkânın olmadı diye mi? Senin de onlar kadar iyi olduğunu

gösteremediğin için mi? Sanırım ne demek istediğini biliyorum. Anladım."

Yişun, "Benimle alay ediyorsun. Seninle evleneceğinden bile emin olmadığın bir adam için babanla alay ediyorsun," dedi.

"Benimle evleneceğini biliyorum."

"Seninle evlenmeyecek, biliyorum!"

"Niçinmiş?"

"Çünkü ben de bir erkeğim; ve boşanma konusunu ne kadar sık düşünüyorum, biliyor musun?"

"O zaman neden yapmıyorsun? Belki de hayatında sevdiğin başka biri yoktur da ondan."

"Belki evet belki hayır."

"O halde sırf bu belki evet belki hayır yüzünden başkalarının kendi mutluluklarının peşinden koşmalarını engelleyemezsin."

Yişun birden bağırmaya başladı, ayağa kalktı ve çalışma odasında bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı. "Bununla ne demek istedin? Bununla ne demek istedin?"

"Böyle bir şeyi söylemek aklımdan geçmiyordu ama beni sen zorladın. Demek istiyorum ki, kıskançsın, tedirginsin ve dengen bozuk. Ne gençlerin başarılarını görmek istiyorsun, ne de kendi yaşamındaki sorunlarla yüzleşmek istiyorsun. Sen... sen aldatıldığını ve yaralandığını bile kabul etmeye korkuyorsun. Güçlü erkek imajını bu şekilde mi sağlayabileceğini sanıyorsun? Geçmişte olan biten her şeyi unutabileceğini mi sanmıştın? Hayır, hiçbir şeyi unutmadın ve güçlü de değilsin. Güçlü bir erkek senin kadar çabuk duygularına kapılıp, senin kadar çabuk kızmaz. Duygularını ve içindeki öfkeyi işine yönlendirmekten bile âcizsin. Geçirdiğin devrin hayatının en verimli yıllarını heba etmene neden olduğunu ve ondan sonra da bir daha İngiltere veya başka ülkelerde eğitim alma şansın olmadığını iddia ediyorsun. Ne diyeyim, zaman denen şey acımasızdır; ama bütün hırsını masum Çen Zai'den çıkarmak yerine, zamanın acımasızlığını kabullenme cesaretin olmalıydı. Sen bir dakika önce Çen Zai'yi küçültüp yok etmek için öyle çaba harcarken benim karşında neler hissetti-

ğimi biliyor musun? Kızmadım, sadece çok üzüldüm. Sana üzüldüm. Dediğim gibi, artık çocuk değilim. Bir yetişkinim. Çektiğin ıstırabı anladığımı sanıyorum. Çok, çok, çok uzun yıllardan beri anlıyorum zaten. Bunu sana pek çok kez açıklamayı istemiştim ama yüzündeki ifade ve tavırların beni hep durdurdu, bildiğimin farkında olduğunu anladım. Bildiklerimden çekiniyordun ve bildiklerimi açıklamaya başlayacağım diye ölesiye korkuyordun, sanki erkek ve bir baba olarak bu yüzden onurun zedelenecekmiş gibi. Neden bazı şeyleri farklı düşünmeyi denemedin... Senin acın benim acım sayılacağı için mi? Kızın olarak ben ailemizin acısını gidermek adına çok korkunç ve aptalca bir şey yaptım. Ne olduğunu asla bilemezsin ve sana hiçbir zaman söylemeyeceğim."

Yişun, Çiao'nun karşısına gelip durdu ve "Bitti mi?" diye sordu.

"Evet, söyleyeceklerim bitti."

"Defol odamdan."

9. Bölüm

İran Kasımpatılarıyla Taçlanmak

1

Üç yıl sonra.

Çen Zai'nin güneye iş yolculuğuna gidip Çiao'nun Feng Ying'den gelen altmış sekiz aşk mektubunu okuduğu geceydi. Gece ilerlemişti ve artık çok yorgundu. Aşk mektupları yerlere ve yatağın her yanına saçılmıştı; ve şu an onları sırasına koyacak hali yoktu, dolayısıyla dağınık vaziyette bıraktı ve uyumak için yorganın altına giriverdi.

Rüyasında, birinin anahtarla kapıyı açıp yatak odasına girdiğini hissediyor. Çen Zai bu. Evinin anahtarı sadece Çen Zai'de var. Gözlerini açmaya gerek yok, Çen Zai evde gezinirken gözlerini açması hiç gerekmez. Yarı uykulu, adamın odasında yürürken çıkardığı sesleri işitiyor, çok yavaşça, onu uyandırmamaya çalışarak. Ardından banyodan gelen suyun sesini duyuyor, bedeninin temiz kokusu ve banyo losyonunun ferahlatıcı aroması yavaş yavaş onu kuşatıyor. Adam dağınık mektupların üstüne basarak geliyor ve yorganı kaldırıyor. Genç kadının üstüne eğilip burnunun ucundan usulca öpüyor, ardından yorganın altına girip kadının sıcak bedenine sıkı sıkı sarılıyor. Adam onu uyandırmaya çalışıyor. "Benim tatlı mastika şekerim, ben geldim. Benim

tatlı mastika şekerim, ben geldim." Tatlı sözler söylemek onun en sevdiği şey. Hâlâ uykuda, başını yastık gibi adamın omzuna koyuyor ve bir yandan da, o gelmeden önce neden mektupları toplamadığını düşünüyor. Gün ağardığında onları görürse? Yerdeki ve yataktaki aşk mektuplarını görmesini istemiyor, ama, bir yandan da içinden onları okumasını arzu ediyor. Kendisinin neyi var böyle, anlamıyor. Belki de kadınlık gururu onu yeniden şöyle bir ziyarete geldi. Hiç de zamanı değil ve ayrıca da yanlış. Çen Zai'nin, kendisiyle evlenecek olan adamın, bir başka erkeğin kendisine yazdığı aşk mektuplarını okumasını arzuluyor. Böylece onun başka bir erkeğin derin bir aşkla sevdiği bir kadın olduğunu görüp, sevilmeye layık bir kadın olduğuna karar verecek. Nasıl da kendine güvensiz! Neredeyse evlenmek üzere, hâlâ eski aşk mektuplarından medet umuyor. Kulaklarının gıdıklandığını hissediyor. Çen Zai onları yalamakta. Adam sonunda onu uyandırıyor ve vücudunu kavrayıp kendi üzerinde uzanacak şekilde çevirip üstüne çekiyor. Hareketlenmeleri yatağın üstündeki mektupların hışırtıyla yere düşmelerine neden oluyor ama Çen Zai hiçbir şey görmüyor ve duymuyor. Çiao'yla sevişirken hep böyle tutkulu ve hevesli; kendisini memnun ve tatmin etmek için azimle kendini adıyor adeta ve bu Çiao için çok değerli. Bu gerçekten tam bir sadakat; bir erkeğin bir kadına sunabileceği en zengin gıda. Kadını, sahip olduğu bağlılık ve gücüyle besliyor, öyle güçlü ki onunla kendisini eriteceğini hissediyor. Ve içinde, bedeninin ta derinlerinde vahşi, kontrol edilmez bir spazm var, onunla uyanıyor. İç geçiriyor; daha önce uykusunda hiç hissetmediği bu hisle utanıyor.

Rüyasında gördüğü her şey Çen Zai'yi daha da özlemesine neden oluyordu. Sabah güneşinin ilk ışıklarıyla aydınlanmış yarı saydam perdeye bakarken, yere ve yatağa saçılı bütün aşk mektuplarını yakmaya karar verdi. Çen Zai'nin karakterini düşününce, elinde tutsa bile onları sorun yapmayacağını biliyordu ama yine de yakmak veÇen Zai'yle olan hayatına odaklanmak istiyordu. Yataktan kalkıp dişlerini fırçaladı, kahvaltı etti ve sonra on-

ları yakma işine girişti. Bütün mektupları paslanmaz çelikten bir leğenin içine doldurdu ve onları mutfağa götürdü; yakmak için bir kibrit çaktı ve alev alan sayfaların her yönden iyice yanmaları için yemek çubuklarının yardımıyla onları çevirmeye başladı. Yemek pişirmek gibiydi, yiyecekle ilgili bir şey. Çok titizce ve dikkatli el hareketleriyle bir şeyi yok ediyor değil yeniden meydana getiriyor gibiydi. Gerçekten yemek yapar gibi davrandığının kendi de farkındaydı. Yoksa kullanmak için neden mutfak gereçleri seçsin? Sonunda leğenin içinde küllerden incecik bir tümsek kalmıştı, hafifçecik, neredeyse hiç ağırlıksız. Külleri bir meyve suyu bardağına aktarıp üstüne su koydu; ve su karardı. Bu bir bardak kara su, Feng Ying kendisine yazdığı bütün sözcükleri barındırıyordu. O sayfalarca siyah mürekkeple yazdığı minik, zarif harfler, kendisine karşı beslediği coşku dolu aşk, hepsi erimiş, bu bir bardak kara suya dönüşmüştü. İçinden onu içmek geliyordu, o kara kelimelere bedeninde yaşama veya ölme fırsatı vermek. Ve içti, önce küçük bir yudum, ardından büyük bir yudum. Sonunda kara suyun hepsini içti.

Mutfaktan çıkıp salona geldi, geçip her zaman oturduğu yere, sevdiği koltuğa oturdu. Midesinde veya bağırsaklarında bir rahatsızlık hissetmiyordu ve moralinin de yerinde olduğundan emindi. Evi arayıp Yişun ile Vu'ya Çen Zai'nin boşandığını söylemek istiyordu. Üç yıl önce boşanmasının imkânsız olduğunu söylememişler miydi? Çiao'ya safsın dememişler miydi ve Yişun ona "Defol!" dememiş miydi? Şimdi boşanmıştı artık, gerçekten boşanmış. Sırf sadistçe zevk için ailesini aramak istiyordu, bir galibin kendini beğenmişliğiyle, ama aynı zamanda onların endişelerini de yatıştırmak istiyordu. Yişun, Çiao'ya defol dediği günden beri eve sadece tatillerde gitmişti. Tam o sırada telefon çaldı. Cevap verdi, arayan Fen'di.

Son zamanlarda telefon konuşmalarının ana konusunu Vu'nun estetik ameliyatları oluşturuyordu. Çiao telefonda içerlediğini gösteren bir tavırla Vu'nun nasıl burun ve gözkapakları için ameliyat olduğunu anlattığında, Fen'in buna kendisinden

daha fazla kızacağını sanmıştı. Ama gariptir ki, Fen sadece bir an duraklamış, sonra da gülmüştü, ta nefessiz kalana kadar. "Bu çok gülünç. Demek yepyeni bir annem olacak!" Ve yeniden güldü. Gülüşünde ne kızgınlık vardı, ne de onaylama; içinde, kendini aptal yerine koyan bir kişiyi seyreden birinin kayıtsızlığı vardı ve Çiao'nun bu duruma içerlemesi onu daha da güldürmüştü. Gerçekten de Çin'de insanların kendilerini nasıl aptal durumuna düşürdüklerini görmeyi dört gözle bekliyor ve aynı zamanda Vu'nun yeni yüzünü de merak ediyordu. Çiao ona Vu'nun ameliyat sonrası fotoğraflarını göndermeyi reddedince, o da Vu'yu kendisi arayıp istemişti. Onun kendisinden fotoğraflarını istemesi Vu'ya başka ameliyatlar için cesaret vermişti. Artık utanma hissi de geçmiş, telefonda Fen'le yüz gerdirme ve yağ aldırma hakkında açık açık konuşuyordu. Vu ile Fen, ana kız, Vu'nun estetik ameliyatları sayesinde birbirlerine yakınlaşmışlardı. Çiao bunu bir telefon görüşmesinde terslenerek dile getirdi. "Fen, anneme çok manevi destek oldun; ama karın yağlarını aldırmaya gittiğinde onu hastaneye götüren bendim ve sonra gidip alan da bendim. Bu tip ameliyatların çok tehlikeli olduğunun farkında mısın? Neden eve gelip onu ziyaret etmiyorsun?"

Fen, "Bir dahakine," dedi. "Göğüslerini büyütme ameliyatı yaptırdığında geleceğim." Çiao kız kardeşini dinlerken içinden telefonu suratına kapatmak geldi.

Fen bu kez Vu'nun estetik ameliyatını konuşmak için aramıyordu. Dedi ki: "Abla, bil bakalım Chicago'ya kim geldi? Feng Ying."

"Gerçekten? Sana onunla bir tanışma ayarlamamı ister misin?"

"Gerek yok. Tanıştım onunla. Chicago Üniversitesi'nde bir konuşma yaparken, onun çevirmeniydim."

"Gerçekten mi?"

"Ona senin kız kardeşin olduğumu söyledim. Bana, söylemesem bile tahmin edebileceğini söyledi."

"Öyle mi?"

"Sonra da beni yemeğe davet etti. Onunla birlikteyken senden hiç bahsetmedi. Bana sürekli İngilizcemi övüp durdu."

"Gerçekten mi?"

"Ardından, arabayla onu sanat müzesine götürdüm. Marc Chagall'ın tablolarını beğendiğini söyledi. Bu Musevi adamı seviyor."

"Gerçekten mi?"

"Neden sürekli gerçekten mi deyip duruyorsun? Onun hakkında ne düşündüğümü bilmek istemiyor musun?"

"Hayır, bilmek istemiyorum."

"Ama ben söylemek istiyorum. Beni her gün aradı, sonunda ben de bir geceyi onun evinde geçirdim."

"Gerçekten mi?"

"Oldukça hoş biri olduğunu söyleyebilirim ama maalesef onu sevmiyorum. Saf biraz; bana dişlerinden ikisinin çürümeye başladığını söyleyince ona olan ilgimi tamamen kaybettim; ama daha biraz önce, ben seni aramadan hemen önce, o aradı."

"Gerçekten mi?"

"Eee, ne diyorsun?"

Çiao derin bir nefes aldı ve tamamen kasti olarak, "Fen, sana Çen Zai'nin boşandığını söylemek istiyorum," dedi.

"Gerçekten mi?"

"Sanırım benim için sevinirsin."

"Elbette, ben... senin adına mutlu oldum."

Çiao telefonu kapadı ve gerinmek için ayağa kalktı. Kara su vücudunda dolaşıyor, Feng Ying'in yazdığı sözcükler içini dolduruyordu. Vücudu uzun zaman önce yok olmuş gerçek aşkla doluydu. Kalbinde nefret yoktu, sadece gelecek için umut vardı.

Aynı gün yayınevinde, daha önce hiç tanışmadığı bir kadın ofisinde kendisini görmeye geldi. Kadın kendini tanıttı. "Adım Ven Meiçeng. Çen Zai'nin eski eşiyim."

2

Çiao, ofisinde karşısında birden Ven Meiçeng'i görünce hafif bir şok geçirmişti. Ven Meiçeng'in üstüne saldırmak için gelmiş olmasından korkmuyordu, bu onun evli bir çift arasına ilk girişi değildi. Çen Zai'yle evlenmeye açık açık kararlıydı. Hayır, Ven Meiçeng'den korkmuyordu; sadece suçluluk duygusu ve sempatinin etkisiyle sadece biraz gerilmişti, o kadar.

Ven Meiçeng'i kapının yanındaki kanepeye yönlendirip kendisi de karşısına oturdu. Ven Meiçeng'e doğrudan bakmadıysa da çaktırmadan iyice inceledi. Çen Zai onun kendisinden on yaş genç olduğunu söylemişti, ki bu da Çiao'dan beş yaş daha küçük olduğu anlamına geliyordu, yani otuz yaşında olsa gerekti; ama daha genç gösteriyordu. Narin ve çıtı pıtıydı. Alnı açıktı; geriye doğru tarayıp tahtadan kırmızı bir saç tokasıyla topladığı pırıl pırıl gür saçları vardı. Kaşları seyrekti; içten ifadeli iri gözleri ardında hiçbir art niyet taşımıyor gibiydi. Makyajı ve giyimi zevkliydi. Çen Zai onun bir lisede resim öğretmeni olduğunu söylemişti ve tam da bir resim öğretmenine benziyordu: Dürüst, sorumluluk sahibi ama içinden bastırılmış bir romantizmin etkisinde. Bir paket sigara çıkardı ve Çiao'ya, "Burada içebilir miyim?" diye sordu.

"Teknik olarak, hayır. Kül tablam bile yok."

Kadın birden ne yapacağını bilemez gibi bocalayıp, "Şey, aslında, okulda ya da öğrencilerin önünde falan asla içmem. Sadece burada sizin önünüzdeyim... ve yani, ilk kez karşılaşıyoruz, çok gerginim. Sigara içmek biraz sakinleştirir diye düşünmüştüm. Ama, aslında içmemeliyim, biliyorum."

Ven Meiçeng'in gergin olduğunu Çiao'dan gizlememesi, Çiao'ya kadının kendisinden daha dürüst olduğunu hissettirdi. Gidip bir kâğıt bardak aldı, içini yarısına kadar suyla doldurup Ven Meiçeng'in önüne bıraktı. Dedi ki: "Külü suya silkeleyebilirsin. Pek estetik değil ama pratik."

Ven Meiçeng, "Tamam," deyip bir sigara yaktı, içmeye başladı. Sigarayı yakışında, içişinde, külünü silkeleyişinde bir tereddüt

vardı, bir toyluk. Sigaraya yeni başlayan biri olduğu belliydi; Çen Zai'den boşanmasının ardından başlamıştı büyük olasılıkla. Sigara içmek bir kadına sofistike ve tecrübeli bir hava verirdi ama Ven Meiçeng'in acemi içişinde bir yeniyetmenin anne babasının haberi olmadan kötü olmayı öğrenişine benzerlik vardı. Çiao'nun Çen Zai'nin eski eşini sevmemesi için bir sebep yoktu ama onu buraya gerçekten getiren neydi?

Ven Meiçeng, "Çiao, seni neden görmeye geldiğimi merak ediyor olmalısın," dedi. "Bir şey istemek için gelmediğimi bilmeni isterim. Bir şey isteseydim, boşanmadan önce gelir ve sana Çen Zai'nin peşini bırakman için yalvarırdım, bana dönmesi için, gerçi geçen yıllar içinde zaman zaman bunu yapmak aklımdan geçti. Şimdi ise her şey bittiğine göre, Çen Zai ile ben artık boşandığımıza ve siz ikiniz evlenmek üzere olduğunuza göre seni görmeye neden geliyorum? Amacım ne olabilir? Yolda, aynı şeyi ümitsizce ben de kendime sorup durduğumu söylesem bana inanmayabilirsin. Sonradan bunun Çen Zai'yi hâlâ çok sevdiğim için olduğunu fark ettim. Onunla birlikte olmayı o kadar özlüyorum ki! Onun çok sevdiği bir şeye yakın olmak istiyorum. Senin onun en sevdiği şey olduğun gerçeğini uzun bir süre önce öğrendim. Senin nefesinde onun nefesinin kokusu vardır, gözlerinde onun bakışları ve teninde hâlâ onun sıcaklığı. Kapıyı açıp ofisine girdiğimde, seni görüp yanına yaklaştığımda onu gördüm, onu kokladım, onun bedenini. İşte gelme sebebim bu. Bir süre seninle oturmak istiyorum, sadece kısa bir süre. Buraya seninle tartışmaya veya suçlamaya gelmedim. Bizim evliliğimizin ta başından yanlış olduğunu belki binlerce kez düşündüm. Onun peşinden öyle çok koştum ki, başka çaresi kalmamıştı. Bugün bunu sana açık yüreklilikle itiraf ediyorum, en başından beri o senin olmalıydı. Yine de bunların hiçbiri onu sevmemin önüne geçemez. Boşandıktan sonra evi bana bıraktı ve onu bir süre hiç görmedim. Onun güneye seyahate gittiğini biliyorum, o yüzden bu fırsattan yararlanıp seni görmek istedim. Sadece seninle olduğumda kendimi ona yakın ve güvende hissediyorum. Güvende, anlayabiliyor musun? Sen benim güvende hissetmemi sağlıyorsun."

Çiao, Ven Meiçeng'den böyle bir şey duymayı hiç beklemiyordu ve tarif ettiği bu duygu daha önce hiç duymadığı bir şeydi. Karşısında acemice sigara içen bu kadına dikti gözlerini ve Ven Meiçeng ile Çen Zai'nin evliliklerini nasıl mahvettiğini düşünmeden edemedi; aslında tam da bu yüzden, Çiao her bakımdan Ven'in hayatındaki en az güvenmesi gereken kişi olmalıydı. Bu şüpheyle tetikte kalmayı tercih etti. Çünkü belki Ven Meiçeng onunla alay ederek ona saldırmayı düşünüyordu. Çiao daha doğrudan bir şeyi tercih ederdi.

Fakat Ven Meiçeng alay ediyora benzemiyordu. Acemice sigara içiyordu ama ifadesi samimiydi. Sigaranın izmaritini kâğıt bardaktaki suya attı, hafifçe öne eğilip konuşmaya başladı. "Bir gün öğle uykusundan uyandıktan sonra, pencerenin önüne oturmuştum; gözlerim dalmış, bunu hep yaparım, özellikle de son birkaç yıldır Çen Zai boşanma konusunu konuşmaya başladığı zamanlardan beri, dalgın bir şekilde saatlerce öyle otururdum. O gün de yine öyle dalgın dalgın, Çen Zai ile ilk tanışmamızı düşünüyordum. Yaz tatili sırasındaydı, ben üniversiteden mezun olmadan önce. Fuan'a bir fabrika müdürünün çocuğuna özel ders vermek için gelmiştim. Aynı gün Çen Zai ile bir trafik kazasında çarpıştık; hata bendeydi, kırmızı ışıkta yola devam etmiştim, fabrika müdürünün evine varmak için acele ediyordum. Çen Zai'nin arabasına çarptım ve ben arabadan dışarı uçtum. Dizlerim ve ellerim parçalanmıştı. Çen Zai korkup beni hemen hastaneye götürdü. Yara ve kesiklerime baktırdı, sonra da yanımda kalıp tam bir kontrolden geçirdi. Başımı yere çarpıp çarpmadığımı sordu, ben önemli olmadığını söylemiştim ama röntgen çektirmem için ısrar etti. Benim çekap bitince beni arabayla eve bıraktı; durumu bizimkilere açıkladı; telefon, çağrı ve cep numarasını bıraktı; o dönemde çok az kişide cep telefonu vardı. Bütün numaralarını bana hiç tereddüt etmeden verdi ve bir şey olursa onu mutlaka aramamı söyledi. Bir beyefendiydi, gerçek bir centilmen, yattığım yerde düşünebildiğim tek şey buydu. Bu dünyada centilmen erkeklerin bulunduğuna eminim ama onun gibisiyle karşılaşmamıştım.

Ertesi gün onu aradım ve telefona o cevap verdi ve böylece bana sahte numara vermediği belli olmuş oldu. Çok sevinmiştim; ve bu sadece, bana doğru numaraları verdiği için değildi. Telefonda nasıl olduğumu sordu ve eğer araç gerekiyorsa beni gelip alarak hastaneye götürmeyi teklif etti. Ona buna ihtiyacım olmadığını, ihtiyacım olanın onu görmek olduğunu söyledim. Bunun üzerine bizimkilerin evine geldi. Bir ay içinde dört kez birlikte hastaneye gittik ve arabada giderken sohbet ettik. Resim konusunda ihtisas yaptığımı öğrenince bana Fransız ressam Balthus'u beğenip beğenmediğimi sordu; kim olduğunu bilmiyordum; o güne dek Balthus'un tablolarını hiç görmemiştim, reprodüksiyonlarını bile. Çen Zai cahilliğime gülmedi, çok düşünceliydi; beni utandırmaktan sakınarak hemen konuyu değiştirdi. Onun hassasiyetine ve inceliğine minnettardım. İyileştiğimde artık çoktan ona âşıktım. Okula döndüm, çünkü artık yaz tatili bitmişti ve ona yazmaya başladım... Aşk mektubu diyebilirsiniz onlara. Karikatürler de çizdim, şu kızlar için yapılan çizgi romanlardakiler gibi. Hepsinde onu ne kadar çok sevdiğimi ve özlediğimi işliyordum. Bunları ona gönderiyordum ama hiç cevap almıyordum. Çiao, lütfen, bana hiç yazmadığına dikkatini çekerim. Ardından kış tatili girdi; ben Fuan'a gitmek için artık sabırsızlanıyordum; yapmak istediğim ilk şey onu görmekti.

Buluştuk. Ona doğrudan onu sevdiğimi söyledim. Bana mahcup bir şekilde gülümseyerek hâlâ bir öğrenci olduğumu ve kendisinin de benden çok büyük olduğunu, hayatımı ve geleceğimi ciddiye almam gerektiğini söyledi. Ona, 'Ben ciddiyim. Eğer sen bir başkasına âşık değilsen ben on yaş farkına aldırmıyorum,' dedim. Onun o zamanki yaşına bakınca aslında çoktan evlenmiş olmalıydı. Ona baskı yapmama rağmen bana yanıt vermedi. Ona yeniden sordum: 'Eğer cevap vermiyorsan, o zaman bu kalbinde başka bir kadın var demektir, öyle değil mi? Haksız mıyım?'

'Evet, onu çok uzun yıllardan beri seviyorum.'

'O zaman neden evlenmiyorsun?' diye sordum... Yine sessizleşti. Ben oldukça duygusaldım ve bana nedenini söylemesi için

üsteledim. Sonunda bana sevdiği kişinin kendisini sevip sevmediğinden emin olmadığını söyledi. Sözleri bana ümit vermişti ve çok aptalca bir şey söyledim: 'Ama benim seni sevdiğimi biliyorsun.' Bana çaresizlik içinde baktı, yoğun bir çaresizlik. Ne kadar mantıksızca davrandığımın farkına varmıştım ve aynı zamanda ne kadar cesur davranmaya başladığımın. Ona, benim olması gerektiğini söyledim ve sevdiği kadınla yarışabileceğimi. Sonra ona bunun hakkında ne düşündüğünü sordum, o da boşuna olduğunu söyledi. Aşk bir yarış olmamalıydı. Ona, yarışabileceğimi, çünkü aşkını kazanmak istediğimi söyleyince, 'Bu yolla elde edeceğin sadece acı çekmek olur,' dedi. Beni geri çevirdiğini çoktan anlamıştım. Belki doğrudan söylememişti ama şüpheye hiç yer bırakmıyordu.

O gece çok yüksek ateşim çıktı, neredeyse kırk derece, deli gibi sayıklamama neden olmuştu. İki gün ateşle yatınca beni hastaneye kaldırmışlar. Vücudumda ateş yapacak bir iltihap yoktu ve doktorlar neyim olduğunu anlayamamışlardı. Hiçbir şey yiyemiyordum. Su bile yutamıyordum. Ateşim çıkmaya ve kırk dereceyi geçmeye devam etti ve hep onun ismini sayıklamışım. Annemler onu aramış, o da hastaneye beni görmeye geldi. Yatağın yanına oturup benim ateş gibi yanan elimi tuttu; yanaklarımın normalin dışında al al oluşu ona dokunmuş olmalı. Bana doktorların sözünü dinlememi ve bir an önce iyileşmeye bakmamı söyledi. Ben iyileştikten sonra konuşabilirdik. Sözleri paramparça olan kalbime merhem gibi gelmişti, benim için olabilecek en iyi ateş düşürücüydü. Hastalığım mucizevi bir şekilde geçti, şu ana kadar bunu ben bile hâlâ açıklayamıyorum, tıpkı durup dururken neden hastalandığımı da açıklayamadığım gibi. Gerçekten hasta olduğumu biliyordum ama sanırım benimkisi aşk hastalığıydı, karasevda. Bütün kalbimle kendimi o ateşin içine atmıştım. Hastaneden çıktıktan sonra onunla görüşemedim. Yurtdışına gitmişti ve ben de okula başlamak zorundaydım.

Mezun olmama bir sömestr kalmıştı; onun yurtdışından dönüşünü sabırsızlıkla bekliyordum. Bir ay sonra o dönünce çaresiz

okuldan izin aldım ve onu görmeye Fuan'a, evine gittim, oturduğu daireye. Akşamdı, bir bahar akşamı. Duygusal dengem tamamen kaybolmuştu; odasında hıçkıra hıçkıra ağladım. Bu davetsiz geliş onu rahatsız etmiş olmalı, hayatı ona nasıl dayanılmaz kıldığımı bugün anlayabiliyorum. Yüzümü gözümü sıcak ıslak bir havluyla sildi ve beni eve geri götürmeyi teklif edip durdu. Onun gibi iyi bir adam için ne zor bir durum. Ne elde etmeyi ümit ediyordum ki? Onun için her şeyi yapmaya hazır olduğumu söyledim ona. Ağladım ve dedim ki: 'Seni seviyorum Çen Zai. Sadece seni seviyorum. Evlen benimle. Dünyada birlikte olmak istediğim tek insan sensin.'

Bana sürekli, 'Biraz düşüneyim,' diyordu. Sonunda, 'Bırak da iyice bir düşüneyim. Ama bu gece artık çok geç oldu. Evine gitmelisin,' dedi. Mantomu giymeme yardım edip beni götürüp eve bıraktı. Arabası gözden kaybolur kaybolmaz yeniden onun evine döndüm. Aşağıda durup penceresindeki ışığa baktım, sonra eğilip kapısına yaslandım. Bu sayede ona yakın olabileceğimi düşünüyordum, ona olan sadakatimi gösterebileceğimi. Tıpkı bizimkilerin yıllarca önce sahip olduğu yaşlı kedi gibi. Kedimiz öyle yaşlıydı ki yürümektebile zorlanırdı; biz de onun evde ölmesini istememiştik. Bir gün babam onu bisikletine koyup uzaklara gitti; yol kenarına park etmiş bir traktörün üstüne bıraktı; ama iki gün sonra babam işe gitmek için kapıyı açınca, yaşlı kediyi kıvrılmış kapının önünde yatarken buldu. Evin yolunu kendi başına bulmuştu. Ben de Çen Zai'nin evinin kapısında tıpkı bu kedi gibi oturdum, yaşlı kedinin bizimkilerin kalbini yumuşattığı gibi ben de onu etkileyebilmeyi ümit ediyordum. Ertesi gün evden çıkarken beni bulana kadar bütün geceyi Çen Zai'nin dairesinin önünde oturarak geçirdim. Uyuyakalmışım zaten. Beni dairesine taşıdı ve yatağının üstüne yatırdı. Buz gibi ellerimi avuçlarına alıp, 'Neden bu şekilde davranıyorsun?' diye sordu.

Artık daha fazla dayanamayıp ümitsizce onu öptüm. O da beni öpmeye başladı. O gün işe gitmedi. Bütün gün evde kalıp bana göz kulak oldu. Bana karşı çok müşfikti ve düğün gecesi ağ-

ladı. Hıçkıra hıçkıra ağladı. Biliyor musun Çiao, ben hiçbir erkeği öyle ağlarken görmedim. Şaşakalmıştım. Sevinçle panik arasında gittim geldim. Senin için ağladığını biliyordum ve onun böyle ağlaması, ona sahip olduğum bir anda, bana aynı zamanda onu sonsuza kadar yitirdiğimi hissettirmişti.

Ven Meiçeng konuşmasını bitirmişti, ya da belki bir süre susmuştu. "Biraz su ister misin?" diye sordu Çiao.

Ven Meiçeng başını iki yana salladı ve "Ağlıyorsun ama ağlamanı istemiyorum. Neden bunları anlatıyorum bilmiyorum... Bunlar bugün söylemeyi istediğim şeyler değildi," dedi.

"Seni bütün gün dinleyebilirim aslında."

"Seni ofisinde işinden alıkoymak istemem. İstersen buluşmak için randevulaşabiliriz. Senin telefon numaranı alayım, sen de benimkini al."

"Evet, bana numaranı ver ve bu da benimki."

3

Çen Zai, Fuan dışındayken buluşmaya başlamışlardı. İlk arayan Ven Meiçeng oldu ve Çiao pasif rolde kaldı. Öyle olmak zorunda hissetti, "kurban" olan Ven Meiçeng'e ilk adımı kendisi atamazdı; ama Çiao onu şimdiden merak ediyordu.

Yunçiang Meydanı'nda buluştular. İlkönce Yişun'un emsalsiz bir çirkinlik olarak betimlediği meydan hakkında biraz konuştular; her ikisi de Zai'nin "düz yüzlü" binasını çok beğeniyordu. Ardından "düz yüz" içindeki kafeye girdiler. Çiao bir fincan La Taza coffee, Ven Meiçeng de bir fincan Irish coffee ısmarladı. Ven Meiçeng kahvesinden yudumlayıp konuşmaya başladı. "Çen Zai'yle evlenmeden önce hiç kahve içmezdim. İçer içmez midem ağrırdı. Ama Çen Zai sevdiği için ben de onunla beraber içmek zorunda hissettim kendimi. Bazı zamanlar çok geç saatlere kadar çalışırdı; ben de yatmaz, onunla birlikte kahve içerek ona arkadaşlık ederdim. Kahveyi sevmediğimi fark etmemişti bile. Anlamaması için acımı göstermemeye çalışırdım. Benden hoşlanma-

masından öyle korkuyordum ki, her şeyde ona ayak uydurmak istiyordum. Garip bir şekilde kahveye de alıştım ve midemin ağrısı geçti, bu bana biraz güven verdi. Bir şeyi öğrenmeye karar verirsem başaracağıma inanmaya başladım, tıpkı senden öğrenmeye başladığım gibi."

"Benden öğrenmeye mi?"

"Evet, senden öğrendim. Seni taklit ettim."

"Beni taklit mi ettin?"

"Çen Zai bana sevdiği kadının kim olduğunu hiç söylememişti ama ben içgüdüsel bir şekilde bunun sen olduğunu anlamıştım. Seni ilk kez, Çen Zai'nin annesinin evine geldiğin zaman gördüm. Bir pazar günü olduğunu çok iyi hatırlıyorum. Aslında biz birlikte gitmeyi planlıyorduk ama son dakikada bir şey oldu ve Çen Zai benimle birlikte gelemedi ve ben önden yola çıktım. Ne zaman Çen Zai'nin ailesinin evine gitsem, onların balkonunda bir süre zaman geçirmeyi severdim; oradan Mimari Tasarım Akademisi'nin küçük bahçesini görebiliyordum. Benim büyük sırrım oradan seni görebilmeye çalışıyor olmamdı. Senin bir zamanlar Çen Zai'yle aynı sitede oturduğunuzu ve senin ailenin de hâlâ orada olduğunu biliyordum. Eve aileni görmeye gider miydin? Seni görebilmeyi öyle istiyordum ki... En çok korktuğum kişiyi. Senin neye benzediğini belki binlerce kez düşündüm, bazen çok çirkin ve bazen de çok güzel olarak. Derken o pazar günü küçük bahçeyi seyretmek için balkonda duruyor, orada Çen Zai ile senin aranda geçmiş hikâyeler var mı merak ediyordum. İçinde bir çam ağacı, yeşil bir çit, çimenler ve birkaç dayanıklı cinsten gül fidanının olduğu oldukça sıradan bir bahçeydi. Bir parkın çiçekleri, çimenleri gibi, bunlar gelen ziyaretçilerin ilgisini çeksin diye dikilmemişlerdi. Balkonda durmuş senin bahçeden çıkacağını ümit ediyordum. Sonra Çen Zai'nin arabasını gördüm. Binanın önünde park etti, dışarı çıktı ve arabanın etrafından dolaşıp kapısını açtı. Göz açıp kapayana kadar ben balkondaki büyük ve geniş tarçın ağacının arkasına sindim. O bir anlık zamanda arabanın kapısını senin için açıyor sanmıştım. Ve elbette arabadan

sen indin. İkiniz arabanın yanında durup bir süre konuştunuz ve ardından sen küçük yola girip sitenin daha iç taraflarına doğru ilerledin. Çen Zai'nin annesi de arabanın sesini duymuş ve balkona gelmişti. Ona Çen Zai'nin az önce konuştuğu kişinin kim olduğunu sordum. Bana, 'O, Çiao. Yin Çiao-Çiao,' dedi. 'Onun ailesi de bizimle aynı sitede yaşıyor.'

Mutlaka o kadın sendin Çiao. Uzun bir süre Çiao ismi beni korkuttu, huzursuz ve gergin yaptı. O pazar günü ilk kez gördüğümde içimde ani bir boşluk ve tedirginlik hissettim. Tarçın ağacının arkasında gizlenip, sana bir göz attım; saç tipini, giysilerini ve ayakkabılarını hatırlıyorum. Seni çok avangard bir tip olarak düşünmüştüm hep, bir erkek çocuğu gibi kısacık saçlı. Oysa sen saçlarını bir saç tokasıyla düzgün bir atkuyruğu yaparak topluyordun, çok günlük ve sıra dışı bir şekilde. Alnın çizgisiz, yürüyüş tarzın asildi; hem kıskandırarak, hem endişelendirerek üstümde büyük bir etki bırakmıştın. Hatta elinde hafif ve yumuşak bir hasır şapka tuttuğunu bile hatırlıyorum, üstünde İran kasımpatılarından deseni olan keten bir de kurdelesi vardı. 'Ah, İran kasımpatılarıyla taçlanmış!' demiştim. Moralimin dibe vurduğu bir sırada aklıma birden şiir gibi böyle bir düşünce nereden geldi bilemem: İran kasımpatılarıyla taçlanmak. Her neyse, sen İran kasımpatılarıyla taçlanmıştın. O hasır şapkayı giydiğini hatırlıyor musun?"

Ven Meiçeng bunu dedikten sonra oturduğu iskemleyi daha yakınlaşmak için Çiao'ya kaydırdı. Çiao onun burun deliklerinin açılıp kapandığını görebiliyordu, bu haliyle, özel koku alma yeteneği olan küçük, zararsız bir yaratığa benziyordu. Çiao'yu kokluyordu, ya da Çiao'yu koklamıyor, Çiao üstünden Çen Zai'nin kokusunu almaya çalışıyordu. Çiao'ya yaklaşmaya azmetmiş gibiydi. Ona yaklaştıkça Çen Zai'ye yaklaşıyordu. Belki burun delikleri hareket etmiyordu ve sadece Çiao'ya öyle gelmişti. Yine de, Ven Meiçeng'in kendi etrafında olma arzusunun Çen Zai'ye duyduğu özlemden kaynaklandığına inanıyordu, tıpkı ilk karşılaşmalarında söylediği gibi. Bu Çiao'nun biraz kendini güvensiz

hissetmesine sebep oluyordu ama kendisini de Ven Meiçeng'e çeken bir şeyler vardı. Ven Meiçeng onu suçlamak için, kışkırtmak için gelmemişti oraya; onların görüşmesi daha çok karşılıklı dertleşmek gibiydi, açık yüreklilikle ve birbirlerine iltifatlarla yüklü olarak. Ven Meiçeng ya çok samimiydi, ya da çok cin fikirli, ama Çiao'nun emin olduğu bir şey vardı, o da korkutmadığıydı. Kendisine ne sormuştu? Ah, o hasır şapkayı kullandığını hatırlıyor muydu?

Çiao, "Böyle bir hasır şapkam vardı," dedi. "Üstünde İran kasımpatılarından deseni olan keten bir de kurdelesi. Sen İran kasımpatılarını sever misin bilmem ama ben seviyorum. Bu çiçeği ilk görüşüm, daha ilkokuldayken Fuan'da, Şehitler Mezarlığı'nda olmuştu. Okulumuz her yıl Kabir Süpürme Günü'nde bizi Şehitler Mezarlığı'nı temizlemeye götürürdü. Yanımızda götürdüğümüz evde yapılma çelenkleri taşıyarak, şehir dışında olan Şehitler Mezarlığı'na kadar tozu yuta yuta uzun bir yol yürür ve çelenkleri şehitlerin mezarlarına bırakırdık. Sonra da o mezarlarda yatan şehitlerin kahramanlık hikâyelerini anlatan rehberi dinlerdik.

Hatırlıyorum, bir gün, genç bir kadın rehber bizi, Japonlar tarafından esir edilen bir kadın kahramanın mermerden mezarına götürmüştü. İşbirlikçisi tarafından ihbar edilmiş, Japonlar tarafından yakalanmıştı. Kadının göğüslerini oyup, onun küfürlerini dinlememek için dilini de kesmişler. Rehberimiz çok gençti, hani neredeyse bir ortaokul öğrencisini andırıyordu. Bugün bile ne kadar yuvarlak bir yüzü olduğunu hatırlıyorum; o yuvarlak yüzü oranın ciddi atmosferine nedense uymuyordu. Rehber kız sunumuna başladı. 'Öğrenciler...' dedi. 'Öğrenciler...' dedi yine ve sonra başladı gülmeye. Bu kadar ciddi bir olayda gülmeye başlaması herkesi şok etmişti. Üstelik kahkahalarla gülüyordu, neredeyse ağlama sesi gibi çıkmaya başlayan türden kahkahalardı, sesi giderek yükseliyor, gülmekten omuzları sarsılıyordu. Artık kendini kontrol edemiyordu. Ne sınıf arkadaşlarım ne de ben gülüyorduk, öğretmenlerimiz de öyle. Şehitler Mezarlığı'nda gülünmeyeceğini çok uzun zaman önce öğrenmiştik. Hepimiz

bu konuda bayağı disiplinliydik, hatta sınıftan bazılarımız üzgün bir yüz ifadesini gelmeden yüzüne takınırdı. Hepimiz onun kahkahaları karşısında ürkmüş ve yaklaşan bir felaketin hissiyle kuşatılmıştık. Öğretmenimiz mezarlığın müdürünü buldu, adam gelip hâlâ gülme krizinde olan rehberi uzaklaştırdı.

Sonradan öğretmenimizden, rehberin karşıdevrimci eylem işlemekten dolayı suçlu bulunup cezaevine gönderildiğini öğrendik. Şehit mezarlarının önünde nasıl gülebilirdi? Bugün bir yetişkin olarak o olayı düşündüğümde, kızın aşırı sinirli bir ruh halinde olması gerektiğini tahmin ediyorum. İşini çok ciddiye alıyor ve görevini o kadar iyi yerine getirmek istiyordu ki, en uygunsuz zamanda gülmeye başlamıştı. Okulda gibi tıpkı: Sunumlarımızı yaparken ne kadar hata yapmamaya çalışırsak, mutlaka bir yerinde yanlış bir şey söyleriz. Hatta bizler kritik zamanlarda karşıdevrimci sloganlar atmaktan çekinirdik. Başka bir rehber, yaşlıca bir adam gelip görevi devralmıştı. Kadın kahramanın mezarı başında durup onun şehit oluşunun dokunaklı hikâyesini dinledik. İşte ben o sırada bir kabrin önünde birkaç tane İran kasımpatısı gördüm, Nisanda açmadıkları için onlar da canlı değildi. Bu çiçekleri savaş kahramanı bu kadına kim bırakmıştı; ve neden İran kasımpatılarını seçmişti? Acaba şehit ölmeden önce bu çiçeği sevdiği için olabilir miydi? Uzun sapları ve basit taçyapraklarıyla onları ben de sevmiştim. Sonradan, Fuan'ın dağlık batı bölgesinde pek bilinmeyen eski mezarlarda gerçek İran kasımpatıları gördüğüm zaman, onların kırılgan, narin ama bağımsız hallerini de çok sevdim. Şehitler Mezarlığı'ndaki kadın kahramanı düşündüm, hani hep şu yuvarlak yüzlü rehberle karıştırdığım kahraman. Bu ikisi aklımda birbirine karışmıştı, bazen yuvarlak yüzlü rehber kızı mezarından fırlamış kadın kahraman gibi düşünürdüm, dışarı fırlar ve kahkahalarla gülerdi, başının üstünde büyümüş ince saplı İran kasımpatılarıyla. O hasır şapkamı severdim. İnsan giyince ne hissederdi biliyor musun? Sanki mezarından çıkmış birisi gibi yerin üstünde süzüldüğümü hissederdim, ses çıkarmadan, tamamen açmış İran kasımpatıları dışında hiç

kimsenin kendisini göremediği biri gibi. Sen çok iyi ifade ettin: İran kasımpatılarıyla taçlanmak. Söylesene, sence de her birimiz İran kasımpatılarıyla taçlansak hepimiz kendimizi iyi hissetmez miydik? İran kasımpatılarıyla taçlandığımızda sence sadece yürüyor muyuzdur? Ne düşünüyorsun?"

Ven Meiçeng İran kasımpatılarıyla ilgili Çiao'nun anlattıklarını büyülenmiş gibi dinliyordu. Bu Çiao'nun kendisinden ve çocukluğundan ilk bahsedişiydi. Ven Meiçeng bunu bir dostluk ifadesi olarak görüyordu. Kendisi de Çiao'ya karşı hiçbir şekilde kötü niyetli davranmamıştı. İran kasımpatılarıyla taçlandığında sadece yürüyor muyuz? Ven Meiçeng bilmiyordu ve bunu daha önce hiç düşünmemişti.

"Bilmiyorum," dedi. "Ama o pazar günü, seni İran kasımpatılarıyla taçlanmış görünce, aynı hasır şapkadan almaya karar vermiştim. Çen Zai yukarı geldi ve ben de balkondan içeri odaya girdim. Seninle ilgili bir şey söylemedim, o da söylemedi. Akşam olunca arabayla eve döndük ve ben senin oturduğun yere oturdum. Nefesin ve kokun hâlâ havada asılıydı sanki. Sadece gözlerimi kapadım ve bir şey söylemedim. Çen Zai bana hasta olup olmadığımı sordu, ben de hayır dedim. Eve döndük, bir duş yaptık, yatağa girdik ve seviştik. Çok sertti, normalin dışında bir haşinlik. Her şey öncesinden farklı gibiydi, hatta bana bir çocuk vereceğini bile düşünmeye başlamıştım. Lütfen bana bir çocuk ver. Ah, lütfen bana bir çocuk ver! İstediğim şeyi ona yaptırabilmek için onu memnun etmeye özellikle çok fazla uğraştım. İkimiz de normalde söylemediğimiz açık saçık sözcükler söylüyorduk birbirimize. Çok heyecanlandığım zaman ve artık gelmek üzereyken o birden bağırdı: Çiao, Çiao!"

Çiao, Ven Meiçeng'in sözünü kesti. "Lütfen daha devam etme."

Ven Meiçeng, "Beni bölme," dedi. "Bunu söylemem gerek. 'Çiao, Çiao!' diye bağırdı, bu tabii beni paramparça etti. Ama biliyor musun, ben ona yine de mırıldanmaya devam ettim. Onursuz olduğumdan falan değil; eğer hâlâ beni sen sanıyorsa belki o

zaman ondan çocuk yapmama izin verir yanılgısındaydım hâlâ... Ama yine başaramadım. Dilinin sürçtüğünü fark etti ve bundan utandı. Benim o akşamki en büyük başarım, onun kalbindeki büyük aşkın sen olduğuna emin olmuş oldum, sen, İran kasımpatılarıyla taçlandırılan.

Aynanın önünde oturup yüzüme baktım; kâküllerimi geriye tarayarak topladım. Saç modelimi değiştirmek istiyordum. Omuz hizasındaki saçlarımı kestirip, ensemi açmak istiyordum. Çiao sen benim baş düşmanımdın ve ben nasıl da senin gibi olmak istiyordum. Bir gün aynı hasır şapkayı başıma geçirip, pazar günü giydiğin aynı etekten giydim ve odada oturup Çen Zai'nin eve gelmesini beklemeye başladım. Eve döndüğünde beni görünce gerçekten çok şaşırdı ve 'Bu da ne demek oluyor?' dedi. Sana işte bunu söylemek istiyordum Çiao. Ben başarısızın tekiyim. Ben nasıl sen olabilirim ki? Yani nihayetinde sen benim hayatımı yıktın. Ama senden artık nefret etmediğimi bilmeni istiyorum, çünkü ben Çen Zai'yi seviyorum ve onu seviyorsam onun sevdiklerini de sevmeliyim, ki bu bayağı zor bir şey; ama eğer yapabilirsem, o zaman zafer benim. Sana yakın olmaya çalışıyorum. Lütfen bana izin ver."

Çen Zai'nin geri gelişiyle görüşmeleri kesilmişti. Çen Zai heyecanla Çiao'ya bir dizi İsveç yapımı mutfak için beyaz eşya ısmarladığını anlatıyordu; çok pratiktiler, bulaşık makinesinin beraberinde çöp öğütücü de geliyordu, Çiao bayılacaktı. Genç kadını öpüp evde her şeyin nasıl olduğunu sordu, herhangi bir haber var mıydı? Çiao her şeyin yolunda olduğunu ve bir şey olmadığını söyledi. Kollarını Çen Zai'nin boynuna dolayıp bedenini onunkine yapıştırarak büyülenmiş gibi onun hızlanan soluklarını dinledi. Ven Meiçeng'le görüşmelerini gizledi.

Sakladığı sır tarif edilmez bir zevk veriyordu. Ne yapması gerektiğini henüz bilmiyordu ama Ven Meiçeng'in beklenmedik dürüstlüğü ve samimiyeti onu çekiyordu.

O yaz Çiao, Çen Zai'den habersiz Ven Meiçeng'i aradı. Bu kez buluşmayı ilk teklif eden kendisi olmuştu. Ven Meiçeng'i Yo-Yo'nun Küçük Tava Restoranı'na davet etti, böylelikle ona

burada akşam yemeği ısmarlayabilecekti. Ven Meiçeng'i buraya Çen Zai'yle geçmiş hakkında bir parça daha konuşmaya teşvik etmek ve açık yüreklilikle konuştuğu için ona minnet duygularını göstermek istediği için mi, yoksa, her şeyin burada bitmesini umduğundan dolayı mı çağırdığını kendi de bilmiyordu. Her iki durum da içinde art niyet barındırmadığı halde, havada bir kıyamet tehlikesi var gibiydi. Ven Meiçeng, Yo-Yo'nun Küçük Tava Restoranı'na sözleştikleri gibi gelmiş, Çiao onun caddeden karşıya geçişini izliyordu. Başında İran kasımpatılı hasır şapka vardı ve altına da Çiao gibi beyaz etek giymişti. Bütün bunlar Çiao'ya sanki kendinden bir tane daha varmış gibi hissettirmişti. Ven Meiçeng ile kendisi bir parça birbirlerine benziyorlar mıydı? Bir yerde okuduğu bir şeyi hatırladı: Bir erkek iki kez evlendiğinde, iki karısı da birbirlerinden ne kadar farklı görünürse görünsünler, dışarıdan kimsenin ayırt edemediği bazı benzerlikleri olmalıydı.

Ven Meiçeng'le hangi yönden birbirlerine benziyorlardı? Bunun şu sessiz, kokusuz İran kasımpatılarıyla ilgisi olabilir miydi?

4

"İçkini nasıl alırsın, kupada mı, bardakta mı?" diye sordu Çiao, Ven Meiçeng'e.

"Sen nasıl içmek istersen," dedi Ven Meiçeng.

Yo-Yo onlara bir şişe *Five Grain* içkisi getirdi ve Ven Meiçeng, "Harika, *Five Grain* içkisi mükemmel. Onca içki içinde Çen Zai sadece *Five Grain* içer, değil mi Çiao? Çiao'ya baktı ve burun delikleri yeniden açılıp kapanmaya başlamıştı.

Çiao bir şey söylemedi ama içinden hak verdi. Çen Zai sadece *Five Grain* içkisini severdi ve kendisine de sevdirmeyi neredeyse başarmıştı. Ama şimdi sohbetlerine bu konuyla başlamak istemiyordu. İki kadının oturup, ikisinin de yakın oldukları bir erkeğin alışkanlıklarından konuşmak Çiao'yu utandırıyordu ve ayrıca Ven Meiçeng için de acı verici olmasından endişe ediyordu.

Ven Meiçeng, "Çay fincanından içebiliriz," dedi. "Veya pilav kâselerinden. Hatırlasana, bir filmde, filmin kahramanı için ve-

rilen bir veda partisinde herkes içkiyi pilav kâsesinden içmişti. Kimse o minik likör kadehlerini kullanmamıştı."

Yo-Yo, "Ven Öğretmen, bizler film kahramanı değiliz ve hiçbirimiz içkiyi doğru dürüst tutamaz. Pilav kâselerini kullanmayalım," diye itiraz etti. Yo-Yo'nun kızı Ven Meiçeng'in okulunda öğrenciydi, o yüzden Yo-Yo ona Ven Öğretmen diye hitap etmişti.

Ven Meiçeng, "Hayır, bizler kahraman değiliz..." dedi. "Bizler... kadın kahramanlarız, tabii bir de benim buradan gerçekten gideceğim konusu var: savaşlara! Yo-Yo, kâselerini çıkar, bize içki koy." Yo-Yo üç kâse çıkardı, şişeden üç kâseye döktü ve içkinin keskin kokusu anında hepsinin burnuna doldu.

Ven Meiçeng, ev sahibesi rolüne soyunarak, önce kendi kâsesini kaldırdı ve "Şerefe!" dedi.

Ama Çiao ile Yo-Yo kıpırdamadılar; her ikisi de Ven Meiçeng'in gitmekten bahsettiğini duymuşlardı. Çiao sordu: "Nereye gitmeyi planlıyorsun Ven Meiçeng?"

"Öğretmenliği bırakıp Gabon'a gitmeyi düşünüyorum. Amcam orada, başkent Libreville'de giysi satıyor ve yardıma ihtiyacı var. Gelmemi istiyor, ben de gideceğim."

Çiao, "Çin'den ayrılacağını mı söylüyorsun yani?" dedi. "Ben de özel bir iş için başka bir şehre gideceksin sandım."

"Bunu bugün söylemeye niyetim yoktu. Niçin kendimden bahsedeyim ki? Çiao, seninle aramızdaki ilişki için ne diyebilirsin? Seninle Yo-Yo gibi değiliz, siz arkadaşsınız. Yo-Yo, seninle de aramızda bir ilişki yok, ben sadece kızının resim öğretmeniyim. Gabon'a gidiyor olmamdan kime ne? Sessizce ortadan kaybolabilirdim; ama insanoğlu zayıf varlık. Cömert davranmak istiyorum ama çok da beceremiyorum. Çiao, sana yaklaştıkça duyduğum acı arttı, ama acım arttıkça seni daha çok görmek istedim. Çen Zai ile aramdaki tek köprü sensin. Korktun mu? Korkma. Gidiyorum işte, öyle değil mi? Daha fazla böyle devam edemeyeceğimi biliyorum. Dünyada en sağlam olan şeyin ne olduğunu soran bir kitap okumuştum bir zamanlar; cevabı, hiçbir şeyin kırık bir kalpten daha sağlam olmadığıydı. Herkes kitapların yalan söyle-

diğini söyler ama ben sanmıyorum. En çaresiz olduğun zamanlarda, bir kitapta okuyacağın tek bir satır, batmak üzere olduğun anda tutunduğun bir dal olabilir. Yalnızca bir dal parçasıydı ama, bana aslında o kadar da kötü biri olmadığımı fark ettirdi; ama sana da böyle askıntı olup duramam Çiao. Hadi, içelim!"

Ven Meiçeng kâseyi iki eliyle aldı ve *Five Grain* içkisinden koca bir yudum aldı, sonra kâseyi bırakıp sordu: "Hiç kimse içmek istemiyor mu? O zaman tek başıma içerim." Yeniden bir yudum aldı.

Çiao ile Yo-Yo kâselerini alıp içtiler. İkisi de Ven Meiçeng'in verdiği haber karşısında bir şey söyleyememişti. Ne onu kalması için teşvik edebiliyorlar, ne de gitmesi için cesaretlendirebiliyorlardı. Özellikle Çiao, Ven Meiçeng'e ne söylese yanlış anlaşılacağını hissediyordu. Ne söylerse söylesin, geriye çekilip olayı zevkle seyreden biri gibi görünecekti. İçmeye devam ederlerken sadece Ven Meiçeng'e sadece şöyle diyebildi: "Bana askıntı olduğunu hiç düşünmemiştim. Lütfen böyle söyleme."

Ven Meiçeng acı acı sırıttı. "Çiao, işte şimdi ikiyüzlü davranıyorsun. Sana gerçekten bu kadar yakın olmamdan hoşlanıyor musun? Ta Gabon'lara kadar gideceğimi duyduğun zaman, içinde büyük bir rahatlama hissetmiş olmalısın. Sadece dış yüzeydeki sen kendi ruhunla hâlâ yüzleşemiyorsun, bana karşı suçluluk duyuyorsun. Aslında gerçekten çok üzgün değilsin. Bu sadece senin yetişme şeklin. Sözlerimin bir anlam... bir anlam..."

Ven Meiçeng iyice sarhoş olmuştu, körkütük hem de; ve masaya yığıldı. Yo-Yo bir taksi çağırdı ve Çiao'yla beraber onu evine götürdüler.

Çiao, Çen Zai'nin eski evine ilk kez giriyordu; içerisi çok dağınık, ihmal edildiğinden utanç verici bir görünümdeydi. Ven Meiçeng'i yatak odasına götürdüler, yatağına yatırdılar. Çiao büyük yataklarına baktı. Çen Zai oradan ayrılalı uzun bir zaman olmasına rağmen, iki yastık hâlâ yan yana duruyordu. Kırışık bir banyo havlusu gelişigüzel bir şekilde yatağın sağ tarafı üstüne yayılmıştı; ve alışkanlıktan yatağın sol tarafına dokunmamıştı.

Erkek solda, kadın sağ tarafta. Çiao, Çen Zai'nin sol tarafı tercih ettiğini biliyordu. Görünüşe göre Ven Meiçeng yatağın ortasında hiç yatmıyordu, Çen Zai'nin bir daha geri dönmeyecek olmasına rağmen. Şu anda bile, bu sarhoş haline rağmen Ven Meiçeng yatağın sağ tarafına uzanmıştı. Ven Meiçeng'in yüzleşmekte zorlandığı bu koca yatağa bakmak Çiao'yu derinden üzmüştü.

Yo-Yo'yla kapıyı çekip sokağa çıktılar. Yaz akşamı esintisinde bir süre orada dikilip sonra da beraberce Tasarım Akademisi'ne doğru yürümeye başladılar. Çok ama çok uzun bir süredir böyle yan yana yürümemişlerdi ve onları eski günlere götürmüş, gençlik günlerindeki gibi hissettirmişti: Omuzlarında kanvas sırt çantaları, içinde "Devrim arkadaşları akşam yemeğine davet etmek demek değildir!" sözleriyle *Başkan Mao'dan Özlü Sözler* kitabı. Yo-Yo, Başkan Mao'nun bu sözlerini yanlış söylediği zaman tanışmışlardı birbirleriyle. O zamanlar, akşam yemeği daveti vermek onların ortak takıntılarıydı. Gide gide Tasarım Akademisi'nin olduğu yere geldiler. O feci rögar kapağını görmezlikten gelip yanından geçtiler ve sonunda sitenin küçük bahçesine girerek bir bank bulup oturdular. Çiao, "Yo-Yo, çok üzüntülüyüm," dedi.

Yo-Yo, "Ven Meiçeng yüzünden mi?" diye sordu.

"Tam olarak değil."

"Çen Zai'yle ne zaman evleniyorsunuz?"

"Herhalde sonbaharda, üstünde çalıştığı projeyi bitirince."

"Üçümüz içinde, yani Fei, sen ve ben, sen aramızda en mutlu olansın."

"Mutluluk nedir sence?"

"Mutluluk kendini mutlu hissetmendir."

Çiao güldü. İşte hayatı boyunca Yo-Yo'yu sevmesinin asıl sebebi buydu. Yo-Yo kendi mutlu olsun olmasın, Çiao'yu her zaman neşelendirip rahatlatabiliyordu. Çiao'nun hayatının en değerli öğesi buydu işte: arkadaşları. Bu çocukluk arkadaşı, Yo-Yo, Çiao'ya her zaman yardım etmeye hazırdı, üstelik onu hiç yargılamazdı.

"Haksız mıyım?" diye sordu Yo-Yo.

"Birisi bana bir zamanlar mutluluğun kendi evinde olup, sevdiğinin elini tutarak en sevdiğin yemeği yiyor olmak olduğunu söylemişti! Bu ölçülere bakılırsa, aramızda en mutlu olan sensin."

"Uzun zamandır hiç kitap okumadım ama, Ven Meiçeng'in alıntı yaptığı cümle çok doğruydu. Sağlam ve bozulmamış olan şeyi arzulamak insanoğlunun yapısında var ve dünyadaki en sağlam şey, kırık bir kalpten başka bir şey değil. Çiao, benim kalbim hiç kırılmadı. Ben durgun suları olan bir gölüm. Bizler küçükken, evde ziyafetlerimizi verirken, beni en mutlu edecek şeyin bir gün bir aşçıbaşı olmak olduğunu düşünürdüm. Bugün bir restoranım var, ama kendimi mutlu hissetmiyorum. Tabii, mutsuz da hissetmiyorum. Durgun suları olan bir gölüm demekle bunu kastediyorum."

Serin bir esinti çıktı ve Çiao, Yo-Yo'nun saçlarına sinmiş hafif yağlı isin kokusunu aldı. Koku onu rahatsız etmemişti, gerçekti çünkü, hayata dair bir şeydi.

Rüzgâr çam ağacının yapraklarını hışırdattığı zaman ikisi de aynı anda başlarını kaldırıp ağaca baktılar, hatta belki ikisi de aynı anda yüzüğü düşünmüştü. Yo-Yo, "Geçen yıllardan birinde Fei tutup beni buraya getirdi ve benden o ağaca takılı kalmış bir yüzüğü almasında ona yardım etmemi istedi," dedi. "Yüzüğü oraya senin fırlattığını, Feng Ying'in sana verdiği bir hatıra olduğunu anlattı. O da o sıralar paraya sıkışıkmış ve yüzüğü oradan alıp satmak istemiş. Beni ağacın yanına götürdü ve yakut yüzüğü gerçekten orada, dalın birine takılmış gördük. Bana, 'Yo-Yo, ağaca çıkıp benim için yüzüğü alır mısın?' dedi. Ben de ona kilolu olduğumu söyleyince bu sefer bana, 'O zaman ben senin omuzlarına çıkayım,' dedi. Ben de ona bunun canımı acıtmasından korktuğumu söyleyince Fei, 'Sen bana yardım etmek istemiyorsun,' dedi. Ona, 'Paraya gerçekten ihtiyacın mı var?' diye sordum. O da bana, 'Çok basit, eğer paran yoksa, ona ihtiyacın var demektir,' dedi. Sonunda yüzüğü ağaçta bıraktık. Çiao, sence yüzük hâlâ orada mıdır?"

"Ben başka bir şey düşünüyorum."

"Nedir?"

"Hayatta, sağlam bir yüzükten daha kırık bir şey olmadığını."

"Bu da mı bir kitaptan?"

"Hayır, bu benden."

5

Pazartesi sabahı Çiao ofise gitti. Hademe temizlik yapmıştı, dolayısıyla masası, koltuğu ve yerler tertemizdi, hatta pencere pervazları bile. Çiçekleri sulanmıştı; köşede duran mısır bitkisi de iyice serpilmişti. Çiao, mısır bitkisini çok seviyordu ve bu pahalı olmasından dolayı değildi, bir mısır sapıyla kendisi arasında benzerlik görüyordu. Bitki yıllar önce kuzeyde ilk görülmeye başlandığı yıllarda pahalı olabilirdi, ama şimdi her yerde görmek mümkündü ve hiç pahalı değildi; bu Çiao'nun özellikle hoşuna gidiyordu. Elindeki metin halinde kitapları okumaktan yorulup masasında başını kaldırarak odanın diğer ucunda duran mısır sapına baktığında kendini sanki küçük bir mısır tarlasına bakıyormuş gibi hissederdi. Etli yapraklarının altında gizli altın taneler... Olgunlaşmakta olan mısırın, bitkinin sapına tutunmuş küçük ellere benzediğini kim söylemişti? Bir şair olmalıydı. Hatırlayamadı. Bu tip mecazları severdi. Ekinlerin insana yakınlığı, çiçek veya diğer bitkilerden çok daha fazlaydı.

Masasında oturup önünde biriken mektupları açmaya başladı. Feng Ying'den gelen bir mektup vardı:

Çiao, nasılsın?

Bu mektubu alınca çok şaşırmış olmalısın. Yazmaya karar vermeden önce birkaç kez tereddüt geçirdim. Haftaya pazartesi, yeni filmim Hemen Eve Dönüş'ün galasını yapmak için Fuan'a geliyorum. Oradaki dağıtımcı beni davet etti. O ara sen de Fuan'da mısın? Birbirimizi yıllardır görmedik ama ben seni hiç unutmadım. Fuan'da görmek istediğim sensin, başka bir şey değil. Senin yaymevine gelmem belki senin için

pek uygun olmayabilir. Sen benim otelime gelmek ister misin? Yunçiang Meydanı'ndaki Holiday Inn'de kalıyor olacağım, oda numarası 888. Bu mektubun eline geçmesi için Tanrı'ya dua ediyorum. Gelince seni arayacağım.

Çiao mektubu okumayı bitirince takvime baktı ve mektupta bahsedilen "gelecek pazartesi"nin o gün olduğunu gördü.

Feng Ying'in mektubu Çiao'da çok fazla duygusal bir çalkantıya yol açmamıştı. Sadece aklına önce yakıp sonra da külünü suya katıp içtiği altmış sekiz aşk mektubu gelmişti. Bu seferkini yakmaya veya çöpe atmaya niyeti yoktu. Gerek yoktu. Aşk mektubu değildi, kendisi de Feng Ying'in deri ceketinin koluna asılıp gitmemesi için yalvaran Çiao değildi. Yunçiang Meydanı'na onu görmek için gitmeye karar verdi; onun kendisini şu anki haliyle görmesini istiyordu, yani özgüveni yerine gelmiş ve sakin haliyle.

Feng Ying'in telefonu öğle yemeği paydosundan önce gelmişti. Mektup sayesinde Çiao duygusal açıdan hazırdı, dolayısıyla telefonda görüşürken oldukça rahattı. "Çiao, nasılsın?" diye sordu.

Çiao, "Çok iyiyim Profesör Feng," dedi.

Adam kısa bir süre bekleyip sonra da, "Bu gece buluşabilir miyiz? Yarın tamamen doluyum," diye sordu.

"Elbette, buluşabiliriz."

Saat sekizde bir taksiye binip Yunçiang Meydanı'ndaki Holiday Inn'e gidip 888 numaralı odaya çıktı, zili çaldı. Kapıyı ona Feng Ying açtı; odada hafif bir müzik çalıyordu. Ziyarete gelen her kibar misafirin ev sahibiyle karşılaştığında yapacağı gibi eli ni ilk uzatan kendisi oldu. Ama adam onun elini sıkmayıp onun yerine kollarını açtı ve birden ona sarıldı. Çiao adamın bedenine sinmiş sigara kokusunu aldı hemen. Onun bu hareketinden iğrenmiş gibi başını çevirdi ve hafif bir sesle, "Lütfen, yapma," dedi.

Çiao'nun ciddiliği Feng Ying'in onu hemen bırakmasını sağlamıştı. Çiao doğruca pencerenin yanına gidip sırtı Feng Ying'e dönük durarak, "Sana bir kez daha söyleyeyim, lütfen bunu yap-

ma," dedi. Feng Ying bunun üzerine arkadan yaklaşıp ona yeniden sarılmak istedi. Çiao onun bu ani atağı karşısında kasıldı. Ensesini içine çekip bedenini eğdi, sesi çok ciddiydi: "Bırak beni. Lütfen bırak beni."

Feng Ying onu bıraktı. Biraz duygusal bir tavırla, "Seni görür görmez neden böyle davrandığımı ben de bilmiyorum," dedi.

"Ama yapmanı istemiyorum."

"Özür dilerim. Beni reddedeceğini düşünmemiştim. Görüyorum ki, benden hâlâ nefret ediyorsun."

"Hiç de değil Profesör Feng, sizden hiç de nefret etmiyorum."

"Yani beni artık sevmiyorsun, öyle mi?"

"Evet, kesinlikle."

İkisi de geçip pencere yanındaki iki küçük kanepeye oturdular. Feng Ying piposunu yakıp, "Tabii, tahmin etmeliydim," dedi. "Sence çok yaşlanmış mıyım?"

Çiao onun biraz sarkmış gibi görünen yanaklarına baktı, sonra da şakaklarındaki kırlara ve "Evet, biraz yaşlanmışsınız," dedi.

"Benimle bu kadar resmi olmayı keser misin? Ayrıca bana lütfen profesör deme."

"Yapamam. Kusura bakma."

Adam elindeki gümüş çakmakla biraz oynayıp, "Batılılarla kıyaslarsan bence oldukça genç görünüyorum," dedi. "Batılı kadınlar Asyalı erkeklere bayılıyorlar. Ama dürüst olmak gerekirse, onlara tahammül edemiyorum. Ciltleri çok sert. Dokunmak hiç zevk vermiyor, hatta yakından bakmak bile. Ama yurtdışındaki oteller çok rahat. Biliyor musun, bir keresinde İspanya'ya gittim ve Madrid'deki Royal Hotel'de kaldım. Odamda çarşaflara, yatak örtülerine, yastık kılıflarına, banyo havlularına ve hatta banyo liflerine bile ismim işlenmişti. Çiao, bu onların standardıydı, bunu anlayabiliyor musun? Müthiş yüksek bir standart. Bir de şu elimdeki çakmak. Bunu bana kim gönderdi, biliyor musun? Danimarka kraliçesi. Son birkaç yıldır çıkan filmlerimi seyrettin mi?"

Çiao, "Üzgünüm, ama pek fırsatım olmadı," dedi.

"Ya, evet biliyorum, son zamanlarda anavatan Çin'deki filmlerim, beşinci ya da altıncı jenerasyon yönetmenlerin yaptıkları kadar etkili değiller, ama yurtdışında benim değerimi bilen insanlar var. Öyle çok da uzun değil, bir süre önce Chicago Üniversitesi'nden bir konuşma yapmam için davet aldım; orada kız kardeşin Fen'e rastladım."

"Biliyorum. Fen telefonda bana söyledi."

"Eh, o zaman yeniden anlatmama gerek yok ama yine de açıklayabilirim. Bana ister inan ister inanma, Amerika'da Fen'le olanlar sadece bir kaçamak değildi. Sanki bir ümide yapışır gibi yapıştım ona, çünkü onda bana seni hatırlatan çok şey vardı."

Çiao onun sözünü kesti. "Lütfen konuyu değiştirebilir misin? Herhalde benim şu anki durumumdan haberdar değilsin, değil mi?"

"Bilmiyorum ve bilmem de gerekmiyor. Lütfen bana anlatma."

"Pekâlâ, o zaman senin yeni filmlerinden konuşalım." Çiao sigara içen Feng Ying'e baktı ve onun hâlâ kadınları etkileyebilecek bir erkek olduğunu düşündü; ama eskisi kadar havalı değildi. Yurtdışında nasıl takdir edildiği konusundaki övünmeleri, Danimarka kraliçesinin ona çakmak hediye etmesi gibi şeyler aslında bir gerilemenin işaretiydi, madden değil, manen. Belli ki bütün bu "standartlardan" ve hediyelerden bahsederek kendi ilgisini uyandırmak istiyordu; bunun biraz daha ötesi hayatını jigololukla kazanmak olurdu. Fakat ne yazık ki bütün bunlar artık Çiao'yu hiç etkilemiyordu; sadece onun kendini övmeye olan ihtiyacını görüyor ve ona sempati duyuyordu. Evet, bir zamanlar ömrünü birlikte geçirmeyi hayal ettiği bu adama sempati hissediyordu. Onu neyin böyle yaşlı gösterdiğini anlamaya çalıştı. Kesinlikle sarkık yanakları veya kırlaşmış şakakları değildi; hafifçe çıkmış kamburu veya kendini belli etmeye başlayan göbeği de değildi. Onu yaşlı gösteren şey, övünme ihtiyacıydı, bu onun güvensizliğini ve zayıflığını belli ediyordu. Özgüvenini yitirdikçe böbürlenmesi artıyor, böbürlendikçe daha özgüvensiz görünüyordu.

Çiao önünde duran adamın artık kendisini etkileyemeyeceğini biliyordu; Çiao'nun ona verebileceği tek şey artık nezaket ve sempatiydi. Yeni filminden bahsetmesini ondan kendisi istemişti ama yine de hiçbir şey bu hislerini değiştiremezdi. Geçen yıllarda onun sadece iki filmini seyretmişti; çekilen acılardan bahseden, öğüt veren ve biraz da kurgu romantizmin katıldığı hep aynı eski hikâyelerdi. Çiao filmleri beğenmemişti. Bu yeni film, *Hemen Eve Dönüş*, konusunu bilmiyordu; böylece Feng Ying'den kendisine anlatmasını istedi.

Feng Ying, "Bu filmde *Hemen* bir insan," dedi. "Henan bölgesinden gelme, Pekin'de çalışan bir göçmen işçi. Film onun Bahar Bayramı'nda eve dönüşünü işliyor. Çok ilginç bir hikâyesi var... Neyse, sanırım daha fazla anlatmamalıyım. Artık senin yanında sanattan bahsetmekten biraz korkuyorum. Yarın filmi görmeye gelecek misin? Umarım gelirsin ve bir de umarım..."

"Neyi umarsın?"

Piposunu bıraktı ve kollarıyla kendi kendini sardı. "Çiao, hâlâ evli değilsin, değil mi?"

"Evet, hâlâ evli değilim."

"Şey, ben de öyle. Ben de evli değilim."

"Ooo!" dedi Çiao şaşırarak.

"Artık benim hayatımla ilgilenmiyor musun?"

"Hepimizin bir hayatı var."

"Neden yalnız olduğumu bilmek istemiyor musun? Karım... öldü, beyin tümörü, kötü huylu bir beyin tümörü yüzünden."

"Üzüldüm. Bilmiyordum."

Feng Ying, "Fuan'a neden geldim sanıyorsun?" dedi. "Bu yolculuğu neredeyse sadece senin için yaptım. Çiao, eğer hâlâ evli değilsen, eğer yapabilirsen... Eğer aramızda geçen eski günleri hatırlayabilirsen..."

"Profesör Feng Ying, henüz evlenmedim ama yakında evleniyorum."

"Öyle mi? Kim peki?"

"Kendisi bir mimar. Şu an içinde bulunduğunuz Yunçiang Meydanı onun eseri."

Feng Ying, "Ooo!" dedi.

Çiao saatine göz attı. "Geç oluyor. Gitmeliyim. Yarın çalışmam gerekiyor, dolayısıyla prömiyere gelemeyeceğim ama eminim çok başarılı olacaktır. Kendine iyi bak, olur mu?"

Feng Ying ayağa kalktı ve kapının önünde onu durdurarak, "Benimle biraz daha kal, yalvarırım," dedi. "Çok geç oldu diyorsan ve odada kalmayı uygun bulmuyorsan, dışarı çıkalım, ne dersin? Dışarı çıkıp bir şeyler yiyebilir miyiz?"

Çiao sakin bir tavırla ona gülümsedi. "Lütfen bırak gideyim."

Feng Ying yana çekilip odadan çıkmasına müsaade etti. Adımlarını tam ona uyduramadan Çiao'yu asansöre götürüp, sonra da lobiden geçirdi. Devam etmek istese kadının nazik ama kesin itirazıyla karşılaşacağını bildiğinden, otelin kapısına gelince durdu. Çok iyi tanıdığı ama artık bir daha temas edemeyeceği kadının sırtında gezdirdi gözlerini ve aklına onun kendisini o ilk tüy gibi hafif öpüşü geldi. Birden, ani bir kararla Pekin'e dönmek istedi, bir an önce.

Takside oturup, lobinin kapısında biraz yıkılmış gibi duran Feng Ying'e bakınca Çiao'nun midesi guruldamaya başladı. Uzun zaman önce yok ettiği o minik küçük harfler yeniden ortaya çıkmışlar, içinde ve aşağıda bacaklarına kadar bütün bedeninde dolaşıyorlardı sanki. Çıplak kollarında diken diken olmuş tüyleri sanki harflerin meydana getirdiği tümseklerdi. O mektuplarda sevdiği şeyin bedeninde asla kaybolmayacak olan sözcükler olduğunu, yoksa o sözcükleri yazan kişi olmadığını tekrar etti kendine. İçi yeniden sıcak bir sempati duygusuyla doldu ve bütün kalbiyle Feng Ying'in de mutlu olmasını diledi.

Eve döndü, Çen Zai onu sehpa lambasının ışığında bekliyordu.

"Akşam baskısında Feng Ying'in şehirde olduğunu okudum," dedi.

"Ben de Feng Ying'in kaldığı yerden geliyorum."

"Bana söyleyeceğini biliyordum."

"Sarıl bana Çen Zai. Sarıl bana."

Adam ona sarıldı, usulca kaşlarından öptü. "Biraz daha mutlu olmaya çalış, biraz daha mutlu."

Çiao başını onun omzu ile göğsü arasına gömüp, "Ben mutluyum. Çok mutluyum," dedi. Fakat bunu derken içinin neden huzursuz olduğunu kendisine bile açıklayamıyordu.

6

Depresyonu hafifletmede alışveriş yapmanın faydası pek çok kadının tecrübeleriyle ispatlanmıştır. Çiao depresyonda olduğunu sanmıyordu ama bugün alışveriş merkezinde öylesine dolaşıyordu. Düğün için alışveriş yapma düşüncesi geçiyordu aklından; ara ara epeyce alışveriş yapmıştı aslında ama hâlâ sanki hiçbir şeyi tamamlamamış gibiydi.

İlk olarak, hafif perdelerin satıldığı ve Hollanda'dan gelen kumaş örnekleri gördüğü küçük bir dükkâna girdi. Bazıları çok pahalıydı, örneğin borulu org model tül, ahşaptan Venedik jaluzi ve bambu jaluzi perde gibi, ama hepsini çok beğenmişti; diğerleri, yani metal gölgelikler kendisine o kadar çekici gelmiyordu. Gördüğü o yumuşak borulu org model gölgeliğin Çen Zai'nin çalışma odasına çok yakışacağını düşündü. Oturma odası için beyaz tül perde düşünüyordu; bu klasik ve gelenekseldi ama huzur veriyordu. Beyaz tülleri her zaman sevmişti.

Daha sonra Fuan Ünlü Markalar Alışveriş Merkezi'ne gitti; burası daha yeni açılmıştı. Asansöre binip doğrudan ikinci kata, alışveriş için kadın giyime çıktı. Orada bulunduğu sırada, makyaj reyonunda, herhalde Christian Dior standına yakın bir yerde iki müşteri arasında tartışma çıktı. Tartışma ufaktan başlamıştı ama bir sebepten dolayı giderek büyüdü. Tartışan taraflardan biri, iki genç kadınla bir çocuktan oluşuyordu; onların kızıp seslerini yükseltmelerine sebep olan tartışmanın diğeri tarafı ise Çiao'nun annesi, Vu'ydu.

Vu kendisine rimel seçmekle meşguldü; ve çocuğunu taşıyan kadın da o sırada aynı bölüme bakıyordu. Kucağındaki çocuk iki yaşında kadardı ve annesinin bitmek tükenmek bilmeyen alış-

verişinden sıkılmış, mızmızlanıyordu. Önce kadının kollarında kıvranıp durdu, sonra annesine vurdu ve ardından da yan hedef olarak onların yanında durmakta olan Vu'ya vurdu. Vu yanındaki bu çocuğu sevmemişti ve bu hissini ona gözlerini dikerek bakışlarıyla belli etti; sanki kendisi de çocuktu ve diğerine meydan okuyordu; ve belki de olayın alevlenmesinin gerçek sebebi buydu. Oysa bir yetişkin olarak Vu, çocuğunun başkalarına vurmasını engellemesi için anneyi uyarsaydı, ardından meydana gelenler hiç yaşanmayacaktı; oysa Vu çocuğa bakmıştı; altmış yaşındaki kadın iki yaşındaki çocuğa ters ters bakmıştı! Son derece gülünç ve hiç de olgunca olmayan bir davranış. Her ne kadar çocuğun annesi, Vu'nun kaba bakışını görmediyse de, o nefret tohumu çocuğun kalbine ekilmişti bir kere. Çocuklar kincidirler. İki yaşında bile kendisine kimin iyi kimin kötü davrandığını bilirler. Yanındaki bu yaşlı, tuhaf kadın belli ki ona karşı iyi değildi, dolayısıyla Vu onun küçük parmağına dirseğiyle yanlışlıkla dokununca çocuk birden ağlamaya başlamıştı.

Çocuk gözyaşlarının arasından kızgın bir tavırla Vu'yu gösterdi. Annesine Vu'nun az önceki bakışını anlatamasa da, ağlamasına neden olan kişinin yanındaki bu yaşlı kadın olduğunu belli etti. Kendisine kötü davranan, onun canını acıtan işte bu kadındı, hem de neredeyse dayanılmaz bir şekilde! Oğlunun ağlamasıyla şok olmuş kadın sorumlu bir anne edasıyla çocuğunu alıp hemen oradaki tezgâha oturttu ve telaşla, "Tatlım, tatlım, ne var, ne oldu? Birisi canını mı acıttı? Söyle annene, ne oldu?" dedi. Çocuk iyice mağdur pozlara girmişti. Küçük bacaklarıyla tekmeler savuruyor, Vu'yu işaret ediyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Kadın ters ters Vu'ya bakıp onun yanına gitti. "Neyin var senin? Neden çocuğumu ağlattın?" diye hesap sordu.

"Ben değildim. Ben senin çocuğunu ağlatmadım."

"O zaman niye seni gösterdi? Neden başkasını göstermedi?" Ağlayan çocuk küçük eliyle yine Vu'yu gösterdi ve hıçkırıklar arasında, "El... el..." dedi.

Vu az önce kazayla dirseğiyle çocuğun eline çarpmış olabileceğini hatırladı. Kadına, "Kusura bakmayın. Belki yanlışlıkla çocuğunuzun eline çarptım. Özür dilerim," dedi.

Kadın karşısındaki bu yaşlı kadının çocuğunun eline çarptığını duyar duymaz yine öfkelendi. Önce çocuğun elini tuttu, ovaladı, üstüne üfledi, bir daha üfledi, sonra yine ovaladı. Biraz daha üfleyip ovaladıktan sonra Vu'yu giysisinin kolundan yakalayarak, "Sen çocuğumun eline çarptın ve bir de bunu kabul etmek istemedin," dedi. "Neden onun eline vurdun? Bu yaşa gelmişsin ama bir şey öğrenememişsin. Gözlerin görmüyor mu? Ya eli kırılsaydı ne yapacaktın? Doğduğundan beri çocuğumun kılına bile zarar gelmedi ve bugün sana çattı. Bir çocuğa bu şekilde nasıl davranırsın? Nasıl yaparsın? O bir bebek ve senin ona böyle saldırman için ne yaptı?"

Elbisesinin kolu kadının elinde, Vu rezil olmuş, çok utanmıştı. Böyle çetin ceviz bir kadınla karşılaşmaya hazır değildi. Evet, gerçekten de zor bir kadındı, korkunç bir kadın, pahalı ama zevksiz giyinmiş, parmağında da hiç yoksa en az iki pırlanta yüzük vardı. Çocuğu o kadar değerli olunca dünyadaki başka herkes onun düşmanı oluyordu. Vu kurtulmak için uğraştı ama kadın onu daha da sıkı tuttu. Vu kavga etmekte zaten hiçbir zaman iyi değildi ve korkusu her zamankinden fazlaydı. Kendisini nasıl olup da böyle bir duruma soktuğunu anlayamıyordu. Tamamen bir yabancı tarafından kolunun yeninden yakalanmış olmak ona özellikle dayanılmaz geliyordu. Çaresiz ve canı sıkılmış bir halde, "Ne yapıyorsun? Ne yapıyorsun, niye kolumu böyle çekiştiriyorsun?" dedi.

Kadın daha da korkunçlaştı. Etraflarında toplanmaya başlayan diğer müşterilerden medet umarcasına Vu'nun yanında bu kez onlara döndü. "Herkes dinlesin: O benim çocuğumu hırpaladı ve şimdi de kolunu çekiştirmekle beni suçluyor! Paçayı birine kaptırmak ne kadar rahatsızlık verici bir şey, işte şimdi biliyorsun! Sen onun eline vurduğun zaman benim çocuğum ne hissetti dersin? Kaç saattir konuşuyorum, daha özür bile dilemedin. Bu yaşına gelmişsin ama hiçbir şey öğrenememişsin!"

Vu, "Özür dilemedin de ne demek? Dikkatsiz davrandığım için özür dilemedim mi?" dedi.

"Bunu çocuğuma söyledin mi? Ondan özür diledin mi?"

"Neden sürekli bu şekilde konuşup duruyorsun? Bunu kasti yapmadığımı açıkladım, ben sadece rimel seçiyordum. Tezgâhtar size söyleyebilir."

Birden annenin yanındaki, saçları sarı boyalı, dudakları mor rujlu genç kadın lafa girdi. Vu'yla alay etmeye başladı. "Kaç yaşındasın sen? Hâlâ kirpiklerini rimelle mi boyuyorsun? Şu estetikli haline bir bak! Artık daha neyini beğendireceksin? Neden evine gidip aynada kendine şöyle bir bakmıyorsun? Alışveriş merkezine gelip iki yaşındaki çocuklara eziyet ediyorsun?"

Sarı Saçlı Mor Dudaklı'nın olaya bu şekilde girişi çocuğun annesine yeni bir cesaret vermişti. Görünüşlerine bakılırsa kız kardeştiler. Sarı Saçlı Mor Dudaklı çocuğun teyzesiydi. Varlıklı oldukları anlaşılıyordu, şu sonradan zengin olanlardan; ve yapılarındaki basitliği gizlemeyi öğrenememişlerdi. Dikkat çekmeyi seviyorlardı, ne kadar zengin olduklarını ve paranın verdiği gücü insanların da fark etmesini istiyorlardı. Vu gibi yaşlı ve konuşmakta zorlanan bir kadınla karşılaşınca neden vicdanlı olacaklardı? Dolayısıyla durmadılar. Abla olan, kız kardeşinin lafına girerek, "Evet, bugünlerde ne acayip şeyler oluyor! Görünümü bir yaratığa dönüşmüş olsa da yine de insan gibi görünmek istiyor!" dedi.

Vu çok öfkelenmişti. Kolunu çocuğun annesinin kıskacından kurtararak, "Ama çok ileri gittiniz. Beni neden aşağılıyorsunuz?" diye çıkıştı.

"Seni kim aşağılıyor? Kim?" dedi çocuğun annesi.

"İkiniz de, birlikte. Sırf yaşlı olduğum için böyle aşağılanmam mı gerekiyor?"

Sarı Saçlı Mor Dudaklı, "Evet, ben seni aşağıladım. Ne olmuş? Seni utanmaz yaşlı orospu..." dedi.

İşte tam o sırada Çiao kalabalığı yarıp geldi. Annesi tezgâhın önünde tek başına duruyordu, tanınmaz haldeki yüzü çaresizlik ve acı içindeydi. Karşısındaki iki arsız kadın karşısında utanmış, zavallı bir hali vardı, kendini savunamamıştı, hem de sadece o an için değil, sonsuza dek. Dior standının serin mükemmelliği

önünde yapayalnızdı, bir soytarı. Sırtının kamburu belirgin biçimde çıkmış ve sağ omzu sol taraftan hafifçe daha yüksekti ki bu onu daha da acınası hale sokuyordu. Bu kadın Çiao'nun annesiydi. Çiao annesini hiç bu halde görmemişti, içinde daha önce hiç hissetmediği bir koruma içgüdüsü uyandı. Evet, daha önce annesine karşı hiç böyle şefkat ve koruma hissi duymamıştı; onun annesiyle ilişkisi talepler, dargınlıklar, mesafe ve kayıtsızlık üstüne kuruluydu. Bütün aileyi aldattığı için annesini suçlaması hayat boyu devam etmiş ve bu Çiao'nun Vu'yu ihmal edişinin başlıca sebebi olmuştu. Vu ondan gördüğü kayıtsızlığı kabullenmişti; aralarında açıkça dile getirilmeyen bir anlaşma vardı. Çiao'nun kalbindeki annelik içgüdüsünün uyanmasına işte Dior standının önündeki şu iki kendini beğenmiş küstah kadın neden olmuştu. Bunun annelik içgüdüsü olduğuna emindi Çiao. Annesine şefkat ve sevgiyle yaklaşabilmesi için, bir kız çocuğunda annelik içgüdüsü mutlaka olmalıydı.

O yüzden iki kadın Vu'yu aşağılayıp bağırırlarken Çiao gelip hiç tereddüt etmeden aralarına girdi. "Bakın, annem adına çocuğunuzdan ben özür diliyorum, fakat sizin bu davranışınızı da inanılmaz buluyorum. Çocuğunuzun önünde bu şekilde küfürler edip insanları aşağılıyorsunuz, bu aslında çocuğunuza ileride size nasıl davranacağını öğretiyor."

Bunu söyledikten sonra Çiao, Vu'yu kolundan tutup yüksek sesle, "Gidelim anne," dedi.

Vu yanında sendeleyerek yürüyordu. Alışveriş merkezinden çıkıp bir taksiye bindiler. Taksiye oturur oturmaz Vu gözyaşlarına boğuldu, tıpkı sokakta zorbalıkla karşılaşmış ve sonunda alınıp eve götürülen küçük bir çocuk gibiydi. Ah... Anne babalarımız bizim çocuklarımızdır. Bunu unutmayın sakın.

Vu gözyaşları içindeydi. "Çiao, eğer sen olmasaydın ne yapardım? Ben gerçekten de... gerçekten..." Mendil ardına mendil, burnunu sümkürüp duruyordu. Estetikle kaldırttığından beri burnu akıyordu, o yüzden sürekli silmek zorundaydı.

Eve geldiler ve içeri girmeden önce Vu, Çiao'ya, "Olanlardan babana bahsetme," dedi.

Neyse ki Yişun da evde değildi, bu Vu'yu birden rahatlatmıştı. Yatak odasına gidip yatağına uzandı. Çiao ona bir bardak su getirdi.

Kadın yatakta gözleri kapalı halde bir süre kaldı, sonra doğrulup bardaktaki suyun yarısını içti. Ardından uzanıp, "Çiao, gel ve yanıma otur," dedi.

Çiao bir sandalye çekip Vu'nun yatağının yanına oturdu.

"Hiçbirinizin benim şimdiki halimi beğenmediğinizi biliyorum. Yaptırdığım estetikler herhalde bir hataydı, büyük bir hata."

"Anne sus ve dinlen biraz. Bir süre sonra kendini daha iyi hissedeceksin."

"Estetikleri neden yaptırdığımı sanıyorsun? Daha güzel görünmek için mi? İşin başında ben de emin değildim. Hayatımdan bıkmıştım. Sonra, kıdemlilerin yaptığı defileye çıktım ve beni ilk başta estetik yaptırmaya iten sanırım bu oldu; kendimi de en önemli sebebin bu olduğuna inandırdım; ama sonradan bunun doğru olmadığını anladım. Gerçek sebep babandı, onu memnun etmek isteği. Baban beni beğenmiyor, biliyorsun; ve yıllarca ben de kendimi beğenmedim. Dış görünüşümü tamamen değiştirerek eski beni yok edeceğimi sandım. Eski beni yok ederek, eski yaşananları da yok edecektim. Çoğu hatıralar güzel değildi. Baban mutlu değildi. Biliyorsun."

"Hayır, bilmiyorum."

"Biliyorsun."

"Hayır, bilmiyorum."

Vu ısrar etti. "İstediğini söyle ama gayet iyi biliyorsun. Ben onu memnun etmek istedim, ama bu yaptığım başka bir hata oldu. Hayatımda neden hep bir şeyler yanlış gidiyor, bilmiyorum. Eski ben kayboldu, tamam, ama bu yeni yüzlü kişi kim? Baban benimle konuşmadan, hatta yüzüme bile bakmadan günlerce böyle devam edebilir, onu suçlayamam. Ama geçmişi yok etmek

istediğim için, artık onu mutlu etmek istediğim için yüzümü yaptığıma asla inanmayacaktır."

Çiao annesinin biçimi bozulmuş, feci haldeki yüzüne baktı ve söylediklerine inandı. Bu garip ve bencilce dileği anlıyordu, hem de başından sonuna hepsi kendini kızdırsa da. Aklına Çen Zai'nin eski karısı geldi o anda ve Ven Meiçeng'in Çiao'ya benzemek istediğini anlatışı. Onlar sevdikleri kişileri memnun etmeye çalışıyorlardı, ama çok tuhaf bir yolla; ve acı biçimde yanılmışlardı.

10. Bölüm

Kalbin Derinliklerindeki Bahçe

1

Sonbahar gelmişti ve düğün tarihleri yaklaşıyordu; ama Çiao sık sık sebepsiz yere Çen Zai'ye bozuk çalıyordu. Bir keresinde, Çen Zai arkasına döndüğünde Çiao onun başının arka tarafında saçların azalmaya başladığını fark etti; kelleşmeye erken başlamıştı. Bu onu arkadan ilk görüşü değildi, ama neden saçlarının döküldüğünü daha önce fark etmemişti? Bundan ona da bahsedince Çen Zai, "Neredeyse on yıldır bu şekildeyim Çiao. Gerçekten de fark etmemiş miydin?" demişti.

Çiao sessizleşti. Eğer başının arkasının böyle olduğunu on yıl önce fark etmediyse, o zaman onu gerçekten hiç tanımamış demekti. Bu onu huzursuz ve güvensiz yapıyordu; huzursuz ve güvensiz olduğu zamanlar da kaprisli olurdu. Geç yatıp geç kalkıyordu ve Çen Zai onu kaldırmak için uğraşmak zorunda kalıyor, ona sürekli tembel kız diyordu. Bunun üzerine Çiao yorganı açarak doğrulup oturur ve "Tembel olduğumu düşündüğünü biliyorum. Biliyorum!" derdi.

"Tembel olman problem değil ama sana tembel kız demesem asla kalkacağın yok."

"Gerçekten de tembel olmama aldırmaz mısın?"

"Gerçekten aldırmam."

"O zaman bunu kulağıma söylemek zorundasın."

O da bunu onun kulağına söyledi.

Hâlâ tatmin olmayan Çiao, "Bana beni sevdiğini söylemen gerek," dedi.

"Seni seviyorum."

"Ben senin en sevdiğin miyim?"

"Evet, sen benim en sevdiğimsin."

Çiao kendini geriye yatağa bıraktı. Çen Zai bu hızlı ve kendini korumaya önem vermeden yapılan hareketi çok heyecan verici bulmuştu. Perdeler henüz kapalıydı ve bu da onları başka türlü şeylere teşvik etti. Böylece o da yatağa çıktı, kadına sıkı sıkı sarıldı ve başını onun sıcacık göğsüne gömdü.

Akşam olduğunda Çiao ondan isteklerde bulunmaya devam etti, bir sürü müstehcen şey; ayrıca ondan kendisine vurmasını da istiyordu. Çiao'nun neden böyle davrandığını anlamıyordu Çen Zai; veya onun neden ateş içinde titrediğini, sanki dünyanın son günündeymiş gibi çıldırmış göründüğünü ve sanki sonsuza dek ayrılmak üzerelermiş gibi kendisine müşfik davrandığını... Bu konuyu daha fazla düşünmeye cesaret edemedi. Birlikte güzel bir hayatları olacaktı ve hayatta hiçbir şey kendisini onu sevmekten alıkoyamazdı. Gece olunca, parlak ay ışığı ve hafif esintili bu sonbahar gecesinde perdeyi açtılar. Ay ışığı büyük yataklarına vuruyordu; ay ışığında sevişmek Çiao'nun hırçınlığını Çen Zai'yle birleşince yumuşak bir çiftleşmeye dönüştürmüştü; ay ışığında bedeni hafif esen rüzgârla saten bir kurdele gibi dalgalanıyordu. Birbirleriyle mükemmel bir doğal uyum içindeydiler ki bu aşk değilse neydi? Çen Zai'nin kollarında sanki bir daha uyanmayacakmış gibi derin bir uykuya daldı.

Çen Zai bir süre uykusunda Çiao'yu izledi, sonra sessizce yataktan kalktı ve salona geçti. Telefonun önünde kısa bir bocalama geçirdi, ahizeyi kaldırdı, sonra da numarayı çevirmeye başladı. Ven Meiçeng'i arıyordu; onun Gabon'a gideceğini duymuştu.

Yatak odasında Çiao'nun uyandığını duymamış ve pijamalarını giyip salona geldiğini fark etmemişti. Çiao, kapıda Çen Zai'nin konuşmasını duydu. Ahizeyi yerine bırakınca Çiao ışıkları yaktı.

Çen Zai salona giriş kapısında duran Çiao'ya şaşkınlık içinde bakıyordu. Çiao yatak odasına dönüp giymesi için ona pijamalarını getirdi. Sonra birlikte oturdular. "Telefon görüşmeni duydum," dedi Çiao.

"Anlayacağına eminim. O, ailesi, onlar güneyli ve geceleri camları açık yatmayı seviyorlar. Pencereleri kapamak benim görevimdi. Artık mevsim sonbahar ve rüzgâr bayağı soğuk esiyor. Onun kapamayı unutmasından korktum."

"Çen Zai, açıklamana gerek yok. Yanlış bir şey yapmış değilsin."

Adam ayağa kalkıp, "Hadi, yatalım yine," dedi.

"Hayır. Dinle, benim sana söylemek istediğim birkaç şey var."

Çen Zai uzanıp onun ayağını tuttu ve "Ayakların çok soğuk," dedi.

"Umurumda değil."

Böylece ayaklarını kaldırıp onları adamın göğsüne dayadı.

"Çen Zai, bir insan önemli bir kararın aşamasındaysa, kadın olsun erkek olsun, bir süre benim gibi sinirli ve yılgın olabilirler. Ben neden sürekli sana kızıyorum ve neden kendimden hiç memnun değilim, az önce anladım. Çünkü bir karar vermek istiyorum ama sürekli tereddütteyim. Artık sana söylemek istiyorum, sen... sen..."

Daha devam edemedi, ağlıyordu. Kararını vermiş olmasına rağmen, dile getirmek hâlâ çok zordu.

Çen Zai, "Söyle, ne demek istiyorsun, ben ne?" diye sordu.

Çiao biraz sakinleşmeye çalışıp devam etti. "Ven Meiçeng'e geri dönmelisin."

"Çiao, hayatımızı çocuk oyuncağına çevirme."

"Eğer hayatımızı çocuk oyuncağı gibi görseydim, şu anda bu kadar acı çekiyor olmazdım. Bunu bilmiyor musun? Bu kadar

ıstırap çekmezdim. Sence ben bunun olmasını istiyor muyum? Bunu yapmaktan hoşlandığımı mı sanıyorsun?"

"Bu telefon görüşmesi yüzünden mi? Bir telefon görüşmesi aşk değildir. Böyle olmadığını biliyorsun."

Çiao, "Aşk olmadığını biliyorum, ama alakadar olmaktır ki bu aşktan da derin bir şey," dedi. "On yıllık bir evlilik bu alakayı doğuruyor. Sen böyle alakalı bir insan olduğun için seni bırakmak zorundayım; ve sen böyle alakalı bir insan olduğun için sana daha fazla saygı duyuyorum. Çen Zai seni seviyorum ama gitmelisin. Gitmelisin."

"Çiao, beni dinle. Hâlâ bilmediğin şeyler var..."

Çiao onu böldü ve "Biliyorum," dedi. "Biliyorum. Ven Meiçeng'le birkaç kez buluştuk."

"Sen ve o buluştunuz mu? Siz ikiniz?"

"Evet, biz buluştuk. Dolayısıyla bu yaptığın telefon görüşmesinden dolayı değil, ben ondan etkilendiğim için. Hali beni çok üzdü. Seni ona geri vermek zorundayım. Sen beni yaralayacak bir şey yaptığını düşünüyor olabilirsin, ama yanlış bir şey yapmadın. Sen adam gibi adamsın, çünkü bana verdiğin evlilik sözünü tuttun. Verilen sözlerin önemsenmediği bir devirde sen, söz vermenin şerefine eski zamanlardaki gibi nail oldun; ama gerçek hayat böyle değil ve bize ayrılmamız gerektiğini söylüyor. Çen Zai, şu söylediğime inanmanı istiyorum: Senden ne kadar uzak olursam, seni o kadar çok seveceğim..."

Ertesi gün Çiao, ofise gider gitmez Ven Meiçeng'i aradı. Ona artık Gabon'a gitmesine gerek kalmadığını söyledi. Çen Zai'nin kendisine söyleyeceği önemli bir şeyi vardı. Ven Meiçeng'e Çen Zai'yle evlenmeyeceğini söyledi, Ven Meiçeng ne zaman isterse onunla yeniden evlenebilirdi.

Çen Zai'yle görüşmemek için Çiao bir süreliğine annesiyle babasının yanına geçti ve Yişun ve Vu'yla birlikte, onların münakaşalarının göbeğinde yaşamaya başladı.

Bir sabah Vu süt ısıtırken süt cezvenin kenarlarından taşmaya başlamıştı. Vu hemen cezveyi ateşten alıp kenara bırakmış ve Yişun'a sütün hazır olduğunu söylemişti.

Yişun sütün hazır olmadığını, onu tekrar ısıtması gerektiğini söylüyordu.

"Süt çoktan kaynıyordu. Nasıl hazır olmaz?"

"Süt kabın içinde kaynamalı. Bayağı kaynamalı, tıpkı kaynayan su gibi."

"Çoktan taşıyordu. Nasıl kaynamış olmaz?"

Yişun küçümsemeyle, "Kaynamadı elbette. Sütün bazı yerleri mutlaka hâlâ soğuktur," dedi.

"Kalmışsa ne olmuş? Pastörize süt soğuk da içilir."

"Bana, soğuk da içilebileceği için sütün taşmasının yeterli bir şey olduğunu mu söylemeye çalışıyorsun? En ufak bir hatanı bile kabullenmeye yanaşmayışını çok garipsiyorum. Hem ayrıca o senin yüksek ısıda pastörize edilmiş sütünde de bir saman parçası bulmadım değil. Saman nedir bilir misin sen?"

Vu kendi kendine söylenerek, "Herhalde sütü okuma gözlüklerinle içtiğinden olacak," dedi.

Yişun sesini yükseltti. "Doğru, doğru. Sütte saman çöpünü gördüğümde gözümde okuma gözlüklerim vardı, bu da demektir ki onlar gözümde yokken kim bilir ne kadar saman yuttum! Süt içerken okuma gözlüklerimi takıyor olmamla ne söylemeye çalışıyorsun sen? Okuma gözlükleri takmamla, senin sütün nasıl ısıtılacağını ömrün boyunca öğrenememiş olmanın veya suyun ne zaman kaynayacağını söylemenin ne alakası var?"

Vu, "Ömrümde hiç süt taşırmadım ben. İnsanların eksikliklerini abartmak ise senin en sevdiğin şey!" dedi.

Yişun birden zaferle güldü. "Tamam, tamam, en azından eksikliklerin olduğunu kabul ediyorsun. Sen kendi ağzınla benim bir şeyi kendi kendime uydurmadığımı kabul ediyorsun; ve abartma konusunda ise asıl senin üstüne yok!"

"Ben senin eksikliklerini asla abartmam, bu senin bana yapmayı sevdiğin bir şey! Örneğin, zaman diyelim. Ben çok zeki değilim, işleri bitirmem normalden uzun sürüyor fakat asla senin

iddia ettiğin gibi de değil. Ne zaman sebze yıkasam beni çok sıkı takip ediyorsun, ondan sonra da bir domatesi yıkamamın neden on beş dakika sürdüğünü anlamadığını söylüyorsun ama bu benim hiçbir zaman on beş dakikamı almıyor."

Yişun bu kez Çiao'ya dönüp, "Şunun dediklerine bir bak," dedi. "Kim abartıyormuş sen de görüyorsun işte. Annen *her seferinde* sebze yıkarken onu seyrettiğimi söylüyor. Bunu *her seferinde* yapmam mümkün mü? Sanki yapacak başka hiçbir işim yokmuş gibi! Eğer öyle bir zamanım olsa bunu daha güzel bir şeye bakmakla harcardım."

"Ne demek istediğini anlıyorum. O zaman git daha güzel birini bul," dedi Vu.

"İstersem yaparım. Senin bana izin vermene ihtiyacım yok. Sırf senin kendine olan saygısızlığın yüzünden bile içimden bunu yapmak geçiyor."

"Kendime nasıl saygısızmışım? Nasıl saygısızmışım kendime, söyle bana!"

"Kendi yüzüne saygın yok... Daha devam etmemi istiyor musun?"

Vu hızla Yişun'a doğru gitti; üzgün ve öfkeliydi, sanki onu itmek üzereymiş gibi, ama bunun yerine o rezil süt kabına döndü, kaldırıp ağzına götürdü ve sütü içti. Duyduğu bariz yutkunma sesi Yişun'u gözlerini kapamaya itecek kadar iğrendirmişti. Gözlerini yeniden açtığında Vu yoktu. Gidip kendini odasına kilitlemişti.

Çiao ile Yişun orada yemek masasında karşılıklı oturur vaziyette kaldılar.

Yişun, Çiao'ya, "Neden hiçbir şey söylemedin? Nasıl böyle kendini her şeyin dışında tutarsın?" diye sordu.

"Kendimi dışında tuttuğum falan yok. Siz çok ileri gidiyorsunuz."

"Çen Zai'yi eleştirdiğim için bana hâlâ garez mi besliyorsun? Öyleyse eğer, bana haksızlık ediyorsun."

"Hayır, garez falan beslemiyorum. Seni anlıyorum."

"O zaman neden bana arka çıkmadın?"

Çiao sustu. Yişun'un başkalarında kusur bulma özelliği aslında kendi kusurlarının daha çok gözler önüne serilmesine neden oluyordu; ama annesiyle babası arasında hakemlik yapmak istemiyordu. İkisini de seviyordu, ömrü boyunca birbiriyle çekişen bu kadınla adamı bugün her zamankinden daha fazla seviyordu. Bu hayat onlara borçluydu, kendisi de onlara borçluydu ve bunu şimdi daha iyi anlıyordu. Onların sevilmeye ne kadar muhtaç olduklarını. Bugünden itibaren, artık onlardan kendisini anlamalarını beklemeyecekti, kendisinin de onları anlayacak kadar büyük bir kalbi olmasını diliyordu. Onlar kendisini anlamakta ne kadar başarısız olurlarsa, kendisi onları anlamak için o kadar çok çabalayacaktı.

Çen Zai'den birkaç kez telefon gelmişti. Onun sesini duyunca gözlerinin yaşlarla dolmasına engel olamadı. Onunla yeniden görüşmek istiyor, mutlaka konuşmamız gerek diyordu. Ona konuşup konuşamayacaklarını sordu.

Böylece Çiao eski oturduğu daireye gitti, Çen Zai'yle birlikte yaşadıkları yere, seviştikleri, aşk yaptıkları yere. Adam onu görür görmez kollarına aldı. Süklüm püklüm sokuldu ona Çiao, yüzünü onun göğsüyle omzu arasındaki, başına mükemmel uyan o yuvaya dayadı. Çen Zai güçlü kollarıyla onu sıkıştırıp ezmek ister gibi Çiao'yu sımsıkı sardı. Onu deliler gibi öpüyordu. "Bırak da sana biraz bakayım. Bırak da biraz bakayım," diyordu ama onu öpme isteğinden bakmaya aldırdığı falan yoktu. Onu öpüyor ve sürekli, "Benim tatlı mastika şekerim, seni bırakamam, seni bırakamam!" diyordu. Kadının dilini yakalayıp emdi, adamın fiziksel gücüyle Çiao'nun başı sanki uçurumdan aşağı düşer gibi geriye kaykılmıştı. Kadını belinden yakalayıp başını yukarı kaldırdı. Çiao nefes nefese, "Gel. Gel bana," dedi.

Yine seviştiler, doya doya, çok daha fazla şevkle, çok daha vahşice ve her zamankinden daha içtenlikle.

Çiao ona tutunup, "Isır beni. Isır beni," dedi. "Vücudumda dişlerinin izi kalsın."

Çe Zai de onu tutup, "Isır beni. Isır beni. Vücudumda dişlerinin izi kalsın," dedi.

Çen Zai her yanı mosmor olana kadar ısırdı. Kocaman elini kadının yüzüne götürüp usulca kaşlarına, burnuna, dudaklarına dokundu. "Çiao, Çiao," dedi. "Seni görmememi benden nasıl istersin? Söyle bana, bunu benden nasıl istersin?..."

Birlikte bir süre uykuya daldılar, sonra da hemen hemen aynı anda uyandılar.

Kadını kollarına çekti, o da yüzünü onun göğsüne dayadı. "Bence sen çok bencilsin Çiao," dedi Çen Zai.

"Evet, öyleyim."

"Başkalarının acı çekmesine hiç aldırmıyorsun."

"Evet, haklısın."

"Ayrıca çok soğuk ve zalimsin. Ömrümce sana duyduğum aşkla bile seni etkileyemiyorum."

Çiao, "Evet, doğru," dedi.

"Bana itiraz etmeyecek misin? Söylediklerimin aslında tam tersini kastediyordum."

"Hayır, etmiyorum."

"Seni gerçekten boğmak istiyorum."

"Boğ beni. Beni hemen buracıkta boğ."

Sonra adamın ellerini boynunun üstüne koyup onun elini sıktı. Çen Zai onun kıskacından kurtulup Çiao'yu ensesinden öptü. Bir kez daha seviştiler.

Gün ağarırken Çen Zai'ye, "Bana dairenin anahtarını tekrar geri vermelisin," dedi.

2

Çiao'nun aklından Mike'ı aramak geçiyordu. Onun uzun bir zaman önce yeniden Birleşik Devletler'e döndüğünü biliyordu. Çin'den ayrılmadan önce kendisini aramış, Fuan'a gelip onu görmek istemişti. O sıralar, kalbi sadece Çen Zai'yle dolu olduğun-

dan Çiao onun bu isteğini kabul etmemişti. Şimdi Mike'ı düşünüyordu, bunu işgüzarlık olarak kabul etmiyordu. Hayır, kendisi o tip işgüzarlardan değildi. Onu neden aramak istediğini kendi de bilmiyordu, sadece gerçekten aramak istediğini biliyordu.

Mike'ın Teksas'taki evinin numarasını çevirdi; ve birden hiç beklemediği bir sesle hayretten donakaldı: Telefona cevap veren Fen'di.

Fen, "Abla, senin aramanı hiç beklemezdim," dedi.

"Ben de telefona senin cevap vermeni hiç beklemiyordum."

"Sana sürpriz olacağını biliyordum. Birkaç güne kadar evi arayıp hepinize olanları anlatmayı planlıyordum."

"O zaman bana şimdi anlatabilirsin."

"Sen Chicago'ya gelip Mike'ı aradığında ben onun numarasını bir yere kaydetmiştim. Daha sonradan arkadaş olduk."

"Bana ne tür arkadaş olduğunuzu söyler misin?"

"Birlikte yaşamaya karar veren türden arkadaş. David'le boşandık. O yaşlı Alınan kadın arkadaşına geri döndü. Ben de herhalde yakında Mike'la evleneceğim; çoktan teklif etti."

"Onu gerçekten seviyor musun?"

"Gerçekten seviyorum."

"Peki ya David?"

"David'le evlendiğim zaman hiçbir şey bilmiyordum."

"Fen, seni Mike'la evlenmekten alıkoymaya çalıştığımdan falan değil, ama, bana kalırsa sen benimle yarışmaktan ve benim elimden bir şeyleri almaktan tatmin oluyorsun. Bu tip bir zihniyet insanın ruh halini karmakarışık eder ve senin gerçekten kimi sevdiğini anlamana engel olur."

Fen karşılık verdi. "Bunu benim sana söylemem gerek. Kısa bir süre önce Çen Zai'yle konuştum ve bana ikinizin evlenmeyeceğinizi söyledi. Asıl rekabet içinde olan ve başkalarından bir şeyleri çalan sensin, öyle değil mi? Dönecek kimsen olmayınca da Mike'ı arıyorsun."

Çiao, "Eğer bunu kabul etmem seni mutlu edecekse, tamam o zaman kabul ediyorum," dedi. "Gidecek kimsem olmayınca

Mike'ı hatırladığım için özür dilerim. Çok zayıf ve çok aşağılık biriyim. Bu tavrımı değiştirmeli ve ikinize de mutluluklar dilemeliyim. Sana ve Mike'a mutluluklar dilerim."

Fen, "Bu inceden inceye laf sokmalarından ve samimiyetsizliğinden hoşlanıyorum mu sanıyorsun? Bana Çinli tavırlar takınma. Bağırıp küfretmeni tercih ederim," dedi.

Çiao'nun telefonu kavrayan eli sinirden titriyordu. Telefonda ona bağırıp çağırmayı nasıl da istiyordu! Mike'la aralarında bir şey olmadığı halde, yine de keskin bir bıçak darbesi almış gibiydi ve bıçak da Fen'di. Ne kadar da faaldi, öyle faaldi ki, bu arada Çen Zai ile kendi arasındaki işi de kolaçan etmeyi unutmamıştı, hem de Mike'la ilişkisinin bütün yoğunluğu arasında. Öyle faaldi ki, bir şeyleri mahvetmek için yoğun bir şekilde olaylara müdahale ediyordu, mahvederek müdahale ediyordu, müdahale ederek mahvediyordu. Bir şeylere karışmayıp burnunu sokmasa yaşadığını hissetmeyecekti. Çiao elinde telefon ahizesi, düşünceliydi. İşin garip tarafı artık öfkeli değildi. Sanki olayların sonunu görebilen biri gibi hissediyordu kendini; ve o sonu değiştirmeye çalışanların duygularının hiçbir anlamı kalmadığını anladı, birdenbire artık hiç önemi kalmamıştı. Ahizeye konuşarak, "Fen, barışalım," dedi. "İkinize de tüm kalbimle mutluluklar dilerim."

"Abla, kendini şu anda çok kötü hissettiğini biliyorum."

"Birlikte Çin'e ne zaman geleceksiniz? Pekin'e gelip sizi alayım."

"Herhalde Bahar Bayramı civarında. Sende kalabilir miyiz?"

"Tabii ki kalabilirsiniz."

"Yatak odanı kullanabilir miyiz?"

"Tabii kullanabilirsiniz."

"Senin büyük yatağı alabilir miyiz? Mike'la birlikte yatmak istiyoruz."

"Elbette alabilirsiniz."

"Gerçekten de hemen eve dönmek istiyorum."

Çiao, "*Hemen Eve Dönüş*, Feng Ying'in yeni filmi, biliyor muydun?" dedi.

"Chicago'dayken bahsetmişti. Film bir süre önce burada da gösterildi, ama Mike'la ben gitmedik, Feng Ying'in jenerasyonu geçti artık."

Çiao, Mike'la konuşmak istemeden telefonu kapatmıştı. Yatakta bağdaş kurmuş vaziyette oturup sessizce ağladı. Ağlaması, sadece yanlış anlaşılmaktan ve üzgün olduğu için değildi, ya da üzüntüsünü atmak veya hayatındaki kazanımları kayıpları değerlendirmek için değildi. Sadece ağlıyordu, gözyaşları yüzünden akıp elbisesini ıslatıyordu. Ağlamak onu başka bir bilinç seviyesine çıkarmaya başlamıştı ve meditasyona girdi. Kalbine doğru bir yolculuğa başladı; ancak o zaman kalbinin sadece bir yumruk kadar olduğunu düşünmekle ne kadar yanlış yaptığını fark etti; tam aksine çok derin ve genişti: engin. Hiç çekinmeden kalbinin derinliklerine inmeye devam etti. Her yer çiçekler ve kokular içinde büyüleyiciydi. Sonunda kalbinin derinliklerindeki bahçeye ulaştı ve ancak o zaman neye benzediğini gördü: yemyeşil çayırlar, çağlaya çağlaya akan ırmaklar, sapları üstünde nazlı nazlı sallanan çiçekler ve ırmakların neşeli bir coşkuyla çağlayan suları. Kıpırtılı suların üstünde hafif bir esintiyle süzülen bembeyaz bulutlar ve onların üstünde şakıyarak uçuşan kuşlar. Çiao ne tarafa yönelse tanıdık yüzler görüyordu, çok yakından tanıdığı kişiler, kendisine canı kadar yakın olan, sevdiği erkekler... Hepsi mutlu, yüzlerinde gülümsemeyle geziniyorlardı bahçede. Hayatından gelip geçen o genç kızlar da oradaydı, Fei, Japonlara karşı çarpışan kadın kahraman ve Kuan. Çimenlerin üstünde süzülüyorlardı, başlarında İran kasımpatılarından taçlar vardı, süzülüşleriyle hafif bir esinti meydana getiriyorlardı. Çiao gezinmeye devam etti, onlara böyle bir bahçe sunabildiği için hayretler içindeydi, böyle güzel esintiler içinde, sevgi dolu. Bunu yüreğinde ne zaman büyütmüştü? Nasıl kendinin olmuştu? Çoktan doğal olarak orada var mıydı, yoksa, kendisi mi meydana getirmişti? Doğal olmalıydı. Herkesin kalbinin özünde girip gezmesi gereken

bir bahçesi vardı. Bunu herkes keşfetmeli, büyütüp geliştirmeli, içindeki ayrıkotlarından temizlemeli ve sulamalı... Sonra, başlarımıza kasımpatılardan taçlar giyerek geri dönüp baktığımızda, kalbin dünyadaki en geniş yer olduğunu görüp, sevgi yuvamızı ayrıkotları içinde bırakmadığımıza şükredeceğiz.

Çiao ilerlemeye devam etti ve ardından ruhu ile bedeni derin bir sessizliğe gömüldü.

Bir gün Çiao'ya bir telefon geldi, Yu Daşeng'den. "Vali Yu, siz misiniz? Vali Yu, sizden haber almak ne güzel!"

"Bana vali demeyin artık, emekli oldum."

"Sizin için ne yapabilirim?"

"Öyle özel bir şey yok; ama eğer zamanınız varsa buluşup konuşabilirdik. Son günlerde Yahudilerle ilgili bir kitap okuyordum, sizin ne düşündüğünüzü bilmek isterim."

"Elbette. Zamanı siz belirleyin. Ofisinizde buluşalım mı?"

"Hayır. Artık bir ofisim yok. Parkta buluşalım, nehir kenarındaki Gökkuşağı Parkı'nda."

"Tamam, orada buluşalım."

Gökkuşağı Parkı'nda yeşil bir bankta oturup sohbet ettiler. Yu Daşeng yanında torununu da getirmişti. Beş yaşındaki minik kız çok kibardı, Çiao'yu görür görmez, "Merhaba teyzeciğim," demişti.

Çiao kıza bakıp hemen karşılık verdi ama bir an için Fei'yi görür gibi olmuştu. Çocuk bir parça Fei'ye benzemiyor muydu? Gerçekten bunun kendi hayal gücü olup olmadığını kestiremiyordu.

Küçük kız koşup kendi başına oynamaya başladı. Yu Daşeng gözlüklerini takıp, paltosunun cebinden bir kitap çıkardı, bir sayfasını açıp, "Size şu paragrafı okumak istiyorum," dedi: *"Eğer bir suçlu kutsal ve önemli bir tapınağı yakarak kundakçılık yaparsa cezası sadece otuz kırbaçtır. Bununla birlikte, buna kızan öfkeli biri gidip onu öldürdüğü takdirde bunun cezası ölümdür, çünkü bir insan hayatı*

tapınaklardan veya bütün kutsal mabetlerden daha değerlidir, hatta bu bir kundakçının, bir kâfirin, bir Tanrı düşmanının, bir müşrikin hayatı olsa bile. Yahudiler buna inanıyor, ama ya gerçekler? Gerçekler Yahudiler adına biraz ironi meydana getiriyor: *Bir ülkeden diğerine sürüklendik. Sinagoglarımız yıkıldı, peygamberlerimizin canlarına kıyıldı, çocuklarımız öldürüldü ama bizler yine de bir yaşamın yadsınmaz kutsallığına hamt eder ve bu inancı bütün insanlığa duyururuz."*

Yu Daşeng kitabı kapatıp, "Bu sanırım iyi bir kitap," dedi.

Çiao, "Daha önce hiç Yahudileri incelemiş miydiniz?" diye sordu.

Yu Daşeng, "Hayır, hiç. Daha *Schindler'in Listesi*'ni bile seyretmedim," dedi.

Çiao, eski bürokratın bu cahilliğine hayret etti ama hemen ardından onu mazur gördü. Her Çinli devlet görevlisi dünyadaki diğer insanların sorunlarına ilgi gösterecek diye bir şey yoktu. Ayrıca, adamın parkta bankta oturup okuma gözlükleri gözünde, dikkatini elindeki kitaba vermesinden etkilenmişti: Bir vali Yahudilerle ilgili bir kitaptan pasajlar okusun... Dedi ki: "Okuduğunuz paragraf yaşamın değeriyle ilgili."

"Evet, yaşamın değeri, bir ırkın yaşama duyduğu saygı."

"Hayatta hiç intihar etmeyi düşündünüz mü?"

"Hayır, hatta en zor zamanlarda bile. Neden böyle bir soru soruyorsun?"

"Çünkü ben o dürtüyü hissettim... Çok çok uzun bir zaman önce. Bir suçlu kalbimdeki kutsal mabedi yıkmıştı; belki bütün suçlar sadece otuz kırbaç cezası görmeli, ama ben o öfkeli kişi oldum. Ben o öfkeli kişiyim."

"Ben tekrar Yahudi toplumu konusuna dönmeyi tercih ederim."

"Birini öldürmeyi hiç düşündünüz mü peki?"

Adam birden irkilmişe benziyordu ama belki bu sadece Çiao'nun hayal gücüydü yine. "Hayır, asla," dedi.

İkisi de susmuştu. Çiao ona Fei'den bahsetmek üzereydi, ama bir daha düşündü, ne gereği vardı? Yaşlı adamı, tahmin yü-

rüttüğü konuyu kabullenmesi için zorlamaya hakkı yoktu; hatta bu konuda bir yorum yapması için zorlamaya bile hakkı yoktu. Fei ile kendisi sırf öyle olmasını arzu ediyorlar diye buna hakları yoktu. Adamın kendisini görmek istemesinin sebebi belki de Fei değildi; belki gerçekten okuduğu kitapla ilgili Yahudi toplumu hakkında konuşmak istemişti.

Beş yaşındaki kız yanına geldi, Çiao yine Kuan'ı görür gibi oldu. Kız, iki yaşındaki Kuan'dı, onun ruhunun yeşil bir budağı. Kuan onun bahçesindeki ilk nazlı budaktı, kendisinin ayakları altına alıp ezdiği ve karşılığında ondan bir bahçe büyüyen. Banktan ayağa kalkıp bugün artık kirli akan nehre bakarken havada bir bahçe kokusu aldı. Fuan mis kokulu bir yere dönüşmeli, diye düşündü. En iyisi baştan başlayayım.

Küçük kız önünde bir o yana bir bu yana koşup duruyor, sürekli başını çevirip kendisine bakıyordu. Uzaklardan kulağında bir ses çınladı: "Neyin var küçük?"

Neyin var küçük?

Çiao, kalbinde tatlı-acı bir sızı, gülümseyerek çocuğu seyretti.

SON

YAZAR HAKKINDA

Yirmi beş yaşında aldığı Ulusal Kısa Hikâye Ödülü'yle herkesçe tanınan Tie Ning, daha birçok başka edebiyat ödülünün de sahibidir. Şimdiye dek on kitabı yayımlanan ve aralarından üçü film ve televizyon dizisi yapılan yazarın filme çekilen eserlerinden biri de *Yıkanan Kadınlar*'dır. 2006 yılında, kırk dokuz yaşında, Çinli Yazarlar Derneği'nin başkanlığına seçilen Tie Ning, bu şekilde onurlandırılan en genç ve ilk kadın yazar oldu. Eserleri İngilizce, Rusça, Almanca, Fransızca, Japonca, Korece, İspanyolca, Danca, Norveççe ve Vietnamcaya çevrildi.

"Yazar, insan davranışının geleneksel sayılanın dışında kalan kısımlarında keşfe çıkıyor: günümüz Çinli kadınının özel hayatı ve cinsel yaşamı."
– HANNAH PAKULA, THE LAST EMPRESS: MADAME CHIANG KAI-SHEK ve THE BIRTH OF MODERN CHINA'nın yazarı

"Dört Çinli kadın ve bugün hızla değişen Çin'de bu dört kadının, erkekler ve aile hayatında karşılaştıkları sorunlar üzerine muhteşem bir kitap."
– XINRAN, MESSAGE FROM UNKNOWN CHINESE MOTHER ve THE GOOD WOMEN OF CHINA'nın yazarı

Çin'de çok sevilen Tie Ning'in *Yıkanan Kadınlar* romanı bizlere, sık karşılaşmadığımız bir yetenek, bakış açısı ve duyarlılığa sahip, müthiş bir yazarı tanıtıyor. Muhteşem ve kolay kolay unutulacak nitelikte olmayan bu kitap, bugünkü modern Çin'in geçirdiği evrelere de ciddi ışık tutar nitelikte. *Yıkanan Kadınlar*, sıkıntılar içinde geçen bir dönem karşısında, kadınlar arasındaki güçlü dostluğun etkili ve çok güzel bir portresi.

ISBN 978-975-21-1765-5

ALTIN KİTAPLAR